ARHIVELE MILITARE ROMÂNE
CENTRUL DE CERCETARE ŞI PĂSTRARE
A ARHIVELOR MILITARE ISTORICE

RELAȚII MILITARE ROMÂNO – GERMANE
1939 – 1944
- documente -

Editat de FUNDAȚIA "GENERAL ŞTEFAN GUŞĂ"

ARHIVELE MILITARE ROMÂNE
CENTRUL DE CERCETARE ŞI PĂSTRARE
A ARHIVELOR MILITARE ISTORICE

Coordonatori:
Valeriu Florin Dobrinescu **Ion Pătroiu** **Gheorghe Nicolescu**

Autori:
Boţoghină Iulian
Ciuhan Vasile
Manea Vasilica
Matei Lenuţa
Nicolescu Lenuţa
Stoianovici Constandina

RELAŢII MILITARE ROMÂNO – GERMANE
1939 – 1944
- documente -

Editura EUROPA NOVA
- Bucureşti –
2000

La selectarea documentelor au mai colaborat:

Dobre Floarea
Giurgiu Luminița
Mâță Cezar

Tehnoredactare computerizată:

Olteanu Marius
Talaşman George Mihai

Culegere computerizată:

Bădiță Livia
Burghelea Oana
Ioniță Ionela
Mirea Elizabeth Alice
Olteanu Mihaela
Trandafir Daniela
Vlaicu Nina Mihaela

Adresăm mulţumiri Fundaţiei General Ştefan Guşă pentru editarea acestei lucrări.

Autorii

Traducerile documentelor redactate în limba germană şi în limba franceză au fost făcute de către Matei Lenuţa şi Nineta Nicolae.

CUVÂNT ÎNAINTE

Relaţiile româno–germane din anii celui de al doilea război mondial au reprezentat şi constituie obiectivul de cercetare a mai multor istorici din România şi din străinătate. Istoriografia problemei datorează regretatului istoric german Andreas Hillgruber sinteza cea mai consistentă consacrată raporturilor politico-diplomatice, economico-financiare şi militare din perioada 1938–1944, între România şi cel de al III-lea Reich[1], lucrare în care autorul a valorificat prioritar arhivele ţării sale, fără a elimina surse documentare de primă mână din alte state accesibile la acea vreme.

De la apariţia primei ediţii a lucrării lui Andreas Hillgruber au trecut 46 de ani, timp în care asupra subiectului s-au aplecat şi alţi cercetători români[2] şi străini[3]. Dacă lui Aurică Simion îi datorăm meritul de a fi propus o altă perspectivă asupra activităţii mareşalului Ion Antonescu şi, implicit, asupra relaţiilor româno–germane din anii celui de al doilea război mondial, Larry Watts, cercetător harnic şi serios, a abordat subiectul prin folosirea unor surse documentare inedite provenite din mai multe ţări şi a ajuns la concluzii pertinente, îndrăzneţe care par surprinzătoare pentru o parte dintre exegeţi. Ocupându-se de cel care a condus destinele României în perioada 1940–1944, Larry Watts scrie, cu multă dreptate, în finalul cărţii sale: „*Este una din ironiile istoriei că Ion Antonescu, care credea cu fermitate într-o victorie finală a Aliaţilor şi împărtăşea valorile pentru care luptau aceştia, a fost forţat de sentimentul datoriei şi de împrejurări care n-au depins de el să conducă România într-o perioadă în care o alianţă cu al Treilea Reich devenise, deja, o realitate inevitabilă*”[4].

Un loc aparte în istoriografia problemei îl ocupă lucrările şi studiile elaborate de cunoscutul istoric român Gheorghe I. Buzatu. Cărţile sale consacrate istoriei celui de al doilea război mondial[5] sau activităţii mareşalului Ion Antonescu[6] conţin şi date esenţiale, relevante asupra raporturilor româno–germane din perioada celei de a doua conflagraţii a secolului. Utilizând numeroase şi variate izvoare inedite, provenite din arhivele germane, engleze, americane şi ruse, Gheorghe I. Buzatu ne oferă, în lucrările sale, interpretările, nuanţările şi concluziile cele mai interesante şi apropiate de adevărul istoric în problema aflată în discuţie.

Nu credem să greşim afirmând că Gheorghe I. Buzatu a adâncit considerabil cercetările începute în anii ’80 de Aurică Simion, în România, a adus precizări şi a stabilit concluzii noi care au devenit, de multă vreme, un bun, nu numai al istoriografiei naţionale, dar şi al celei universale. Opiniile sale recente asupra legăturilor mareşalului Ion Antonescu cu mişcarea legionară şi poziţia Germaniei faţă de Garda de Fier, exprimate într-o serie de sinteze şi studii, reprezintă punctul de vedere ştiinţific cel mai autorizat al şcolii naţionale[7] de istorie şi o contribuţie reală la istoriografia problemei; de asemenea,

---

[1] Andreas Hillgruber, *Hitler, König Carol und Marschall Antonescu. Die deutsch–rumänischen Beziehungen. 1938–1944*, Editura Franz Steiner, Wiesbaden, ediţia I, 1954, ediţia a II-a, 1965.

[2] Aurică Simion*, Preliminarii politico-diplomatice ale insurecţiei române din august 1944*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1979.

[3] Larry Watts*, Romanian Cassandre. Ion Antonescu and the Struggle for Reform. 1916–1941,* East European Monographs, Boulder, Columbia University Press, New York, 1993; Ediţia în limba română: *O Casandră a României. Ion Antonescu şi lupta pentru reformă. 1918–1941*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1993.

[4] Idem, *Romanian Cassandre*, p. 378–379.

[5] Gheorghe Buzatu, *Din istoria secretă a celui de al doilea război mondial*, volumul I, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1988, p. 328–345; Idem, volumul II, Editura Enciclopedică, 1995, p. 271–280; Idem, *România şi războiul mondial din 1939–1945,* Iaşi, Centrul de Istorie şi Civilizaţie Europeană, 1995, p. 122–131.

[6] Idem, *Mareşalul Ion Antonescu în faţa istoriei,* volumele I–II, Iaşi, Editura B. A. I., 1990; *Ion Antonescu Mareşal al României. Un A.B.C. al anticomunismului românesc*, volumul I, Iaşi, Editura Moldova, 1992; *România cu şi fără Antonescu*, Iaşi, Editura Moldova, 1991.

[7] Gheorghe Buzatu, Corneliu Ciucanu, Cristian Sandache, *Radiografia dreptei româneşti (1927-1941),* Editura F.F. Press, Bucureşti, 1996; vezi capitolul despre mişcarea legionară în volumul *Din istoria*…, II, p. 429–473.

importante pentru înţelegerea subiectului de faţă sunt volumul editat de Serafim Duicu[8], ca şi documentele existente în lucrarea *Evenimentele din ianuarie 1941 în arhivele germane şi române, I-II*, apărute în coordonarea tot a lui Gheorghe I.Buzatu[9].

În România de după 1989 s-au tipărit numeroase volume, studii şi articole consacrate politicii interne a guvernului condus de mareşalul Ion Antonescu, dar ele conţin puţine elemente legate de natura şi conţinutul raporturilor româno–germane din perioada 1940–1944.

O lucrare importantă pentru înţelegerea raporturilor româno–germane şi care nu poate fi omisă este *Antonescu–Hitler. Corespondenţă şi întâlniri inedite, (1940–1944)*, în două volume, tipărite în anul 1991[10].

De un real folos în înţelegerea şi semnificaţia raporturilor româno–germane este memorialistica[11], ca şi volumele care conţin stenogramele întâlnirilor führer-ului Adolf Hitler cu diferite personalităţi europene, între care şi mareşalul Ion Antonescu[12].

În fine, marile colecţii de documente tipărite în S.U.A., Anglia şi Germania ne ajută să înţelegem mai bine complexitatea raporturilor româno–germane din anii celui de al doilea război mondial.

Volumul de faţă cuprinde documente referitoare la relaţiile dintre România şi cel de-al III-lea Reich din perioada 1940–1944 şi ele provin din mai surse: Arhivele Militare Române, Arhivele germane de la Freiburg şi Ministerul de Externe al Franţei–Arhivele Diplomatice şi Centrul Arhivelor Diplomatice de la Nantes. Marea majoritate a documentelor provin din Arhivele Militare Române şi reprezintă o sursă documentară de prim ordin în tratarea şi înţelegerea problemei în discuţie, cu prioritate asupra cooperării militare, a participării la războiul din Est, precum şi a convenţiilor militare şi economico-financiare încheiate în această perioadă de cele două state.

Retrospectiv, raporturile româno–germane din anii celui de-al doilea război mondial nu se pot susţine prin sloganul atât de răspândit al aşa-zisului statut de satelit al României – contestat de Andreas Hillgruber[13] şi acceptat de unii istorici români şi străini. Din examinarea documentelor, interne şi externe, răzbate complexitatea relaţiilor politico-diplomatice, militare şi economice dintre România şi cel de-al III-lea Reich, în perioada 7 septembrie 1940–23 august 1944, multiplele şi gravele probleme ale ţării, preocuparea permanentă a conducătorului statului pentru atingerea unor obiective limită, care să asigure menţinerea fiinţei naţionale şi refacerea integrităţii teritoriale a statului, care suferise o mare dramă naţională în vara anului 1940.

Criza acută prin care a trecut România, după „arbitrajul" de la Viena, a putut fi depăşită numai atunci când Regele Carol al II-lea i-a conferit generalului de divizie Ion Antonescu puteri depline şi acesta a abdicat în favoarea fiului său, Mihai. În situaţia concretă, cu importante consecinţe pentru statul român, Ion Antonescu a văzut drept unică calea aceea de a aplica „arbitrajul" fascist de la Viena şi de a evacua partea de nord-vest a

---

[8] *Ion Antonescu şi Garda de Fier,* Ediţie Serafim Duicu, volumul I, Casa de editură Rom-Edition, Tîrgu Mureş, 1991.

[9] Editura Majadahonda, Bucureşti, 1998, 1999.

[10] Volumele au apărut la Editura Cozia, fiind pregătite pentru tipar de Vasile Arimia, Ion Ardeleanu şi Ştefan Lache. Au mai publicat studii privind evoluţia raporturilor româno–germane din anii celui de al doilea război mondial: Ioan Saizu, D. Şandru, Leonida Loghin, Mihai Inoan, Ioan Chiper, A. Kareţchi, Ilie Ceauşescu, Vasile Mocanu, N. Dascălu, Florin Constantiniu, D. Tuţu, Ioan Talpeş, Ottmar Traşcă etc.

[11] Gheorghe Barbul, *Mémorial Antonesco. Le III-e Homme de l'Axe*, I, Paris, La Couronne, 1950; ediţia română a apărut sub îngrijirea lui V. Fl. Dobrinescu, la Iaşi, la Editura Institutului European, în anul 1992; Ion Gheorghe, *Rümaniens Wieg zum Satelitenstaat*, Heidelberg, 1952; ediţia în limba română a apărut în 1996, sub îngrijirea lui Stelian Neagoe, sub titlul *Un dictator nefericit. Mareşalul Antonescu (Calea României spre Statul satelit*); Renato Bova Scoppa, *Colloqui con due dittatori*, Roma, 1949; Alexandru Cretzianu, *The lost Opportunity*, London, 1957; există şi două ediţii în limba română apărute la Institutul European din Iaşi în anii 1995 şi 1998, sub îngrijirea lui V. Fl. Dobrinescu; Mihail Sturdza, *România şi sfârşitul Europei*. *Amintiri din ţara pierdută*, Rio de Janeiro–Madrid, 1966; o ediţie românească a apărut la Editura Fronde de la Alba Iulia în anul 1995.

[12] Andreas Hillgruber, S*taatsmänner und Diplomaten bei Hitler*, Vertrauliche Aufzeichnungen über Unterredungen mit Vertretern des Auslandes, Edited by Andreas Hillgruber, I–II, Frankfurt-am-Main, 1967, 1970; Paul Schmidt, *Statist auf diplomatischer Bühne, 1923–1945*, Bonn, 1950.

[13] Idem, *Hitler, Regele*…, p. 273.

Transilvaniei. Orientarea politicii externe a României a fost clară şi fermă de la început: *refacerea integrităţii teritoriale a statului*. Pentru îndeplinirea unui atare obiectiv, Ion Antonescu trebuia să colaboreze loial cu Germania – aceasta a fost convingerea fermă a viitorului mareşal. *„Principalele obiective ale politicii mele vor fi reintegrarea la patria mamă a Basarabiei, Nordului Bucovinei şi a Transilvaniei”* – i-a spus Ion Antonescu lui Adolf Hitler, în timpul primei lor întâlniri din 22 noiembrie 1940.

„Alianţa” Berlin–Bucureşti – scrie Gheorghe I. Buzatu, *a avut, este adevărat, o durată de aproape patru ani, dar ea a fost întruna viciată de contradicţii interne grave ori mai puţin grave, formale ori de esenţă, durabilitatea (iar nu esenţa ei) fiind determinată de interesele celor două regimuri de dictatură din Germania şi România, iar nu, în ultimă instanţă, de raporturile personale statornicite între Hitler şi Antonescu…”*[14]. Într-adevăr, în anii 1940–1941, raporturile româno–germane, din punct de vedere cronologic şi de conţinut, au fost dominate de problemele economice, de dorinţa constantă a lui Ion Antonescu de a anula „arbitrajul” de la Viena şi de începutul colaborării militare, din 22 iunie 1941, cele două state aflându-se în război cu U.R.S.S.-ul.

În plan economic, în perioada 1940–1943, Ion Antonescu, strâns legat de cercurile economice liberale şi de politica financiară a Băncii Naţionale a României, a fost mai puţin dispus la concesii faţă de germani. Proiectul unei noi legi a minelor dorită de Germania, a fost tratat cu indiferenţă de guvernul de la Bucureşti şi după promulgarea ei, în iulie 1942, a fost tergiversată de partea română prin măsuri administrative[15]. La 5 martie 1941, reprezentanţii României şi Reich-ului s-au înţeles ca guvernul de la Bucureşti să sprijine cât mai intens Germania în războiul purtat de aceasta, dar *controlul şi conducerea economiei române au rămas în mâinile guvernului Ion Antonescu.*

Începerea campaniei din Est, la care participa şi armata română, a complicat şi mai mult raporturile economice bilaterale deoarece de atunci a fost necesară înzestrarea armatei şi aviaţiei române cu muniţii şi arme germane. Semnarea Protocolului din 17 ianuarie 1942 nu a putut compensa nevoile de armament ale trupelor române, Armata a 3-a română fiind lipsită, la 19 iulie 1942, la Stalingrad de armament antitanc. Tensiunea româno–germană s-a agravat la finele anului 1942, în cadrul întâlnirii cu Ion Antonescu, din 10–12 ianuarie 1943, cancelarul german declarându-se de acord să compenseze prin plata în aur a livrărilor restante ale Germaniei. Protocolul din 4 februarie 1943 prevedea ca Reich-ul să acorde României şi un nou credit de război de 600 milioane mărci, destinat refacerii şi înarmării a 18 divizii. La problemele enunţate s-au adăugat, în 1942–1943, colaborarea militară pe frontul de Est, situaţia evreilor şi a Grupului Etnic German din România.

După înfrângerea de la Stalingrad, divergenţele în raporturile bilaterale s-au adâncit. Deşi contactele personale Hitler–Antonescu au fost excelente, raporturile oficiale au fost dominate de chestiuni precum relaţiile româno–ungare, problema Transilvaniei, *„Arbitrajul” de la Viena*, despre care Andreas Hillgruber scria că, *a reprezentat cea mai funestă acţiune a politicii germane în Europa de sud-est şi cea mai grea povară pentru relaţiile germano–române”*[16] – problema petrolului românesc, negocierile de pace ale Antoneştilor şi „opoziţiei naţionale”. Mareşalul Ion Antonescu a realizat că puterea Germaniei era insuficientă pentru a decide deznodământul în răsărit, iar soarta României ar fi pecetluită, pentru o lungă perioadă de timp, dacă Armata Roşie va pătrunde în Europa de Est. Conducătorul României nu a putut ignora necesitatea unor contacte cu delegaţi ai Naţiunilor Unite, unele dintre ele fiind autorizate personal de Mareşal, constituind un nou motiv de divergenţe cu Germania. Aceste negocieri trebuiau să ţină cont de un complex de factori – raporturile între Marile Puteri ale Coaliţiei Naţiunilor Unite, proiectele pregătite de acestea pentru reorganizarea lumii postbelice, de „înţelegerile secrete” şi împărţirea în sfere de influenţe a Europei Est–Centrale şi de Sud. Divergenţele româno–germane s-au acutizat mai ales în 1944, mareşalul Ion Antonescu avertizând pe reprezentanţii Germaniei de la Bucureşti că ţara sa, în lipsa unui sprijin german efectiv, s-ar considera absolvită de toate obligaţiile asumate şi ar putea realiza un armistiţiu cu Naţiunile Unite[17]. Cererea lui Adolf Hitler, din 1943, de a-l înlătura pe Mihai Antonescu a fost refuzată de Mareşal deoarece acesta îl considera pe subalternul său nu numai abil, dar şi loial[18]. De altfel, în 1943–1944, când pe front iniţiativa a trecut de partea Naţiunilor Unite, tratativele

[14] Gheorghe I. Buzatu, *Războiul mondial*…, p. 126.
[15] Andreas Hillgruber, *Hitler, Regele*…, p. 194.
[16] Idem, p. 274.
[17] Gheorghe Buzatu (ed), *Actul de la 23 August 1944 în context internaţional. Studii şi documente,* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 297–299.
[18] Gheorghe Barbul, *Memorial Antonescu. Al Treilea*…, p. XV.

României cu Aliații s-au desfăşurat în mai multe capitale neutre, dar „condițiile" puse de aceştia, mai ales în problemele teritoriale, şi viitorul statut politic al țării nu puteau să fie acceptate. Lovitura de stat de la 23 august 1944, în urma căreia Mareşalul Ion Antonescu a fost arestat, a pus capăt şi „bătăliei armistițiului" şi a precipitat ocuparea țării, cu acceptul anglo-saxonilor, de către trupele sovietice.

În iulie 1944, mareşalul Ion Antonescu era convins că Germania trebuie să pregătească diplomatic pacea. El a urmat cu fidelitate linia germană în domeniul militar şi politic, ceea ce nu a fost cazul cu poziția în problemele financiare şi economice.

Documentele prezente în volumul de față ne ajută să înțelegem mai bine politica mareşalului Ion Antonescu şi, mai ales, liniile directoare urmărite în cadrul raporturilor cu cel de-al Treilea Reich. Dacă în plan militar politica Mareşalului a avut, cu unele sincope determinate de situația reală de pe front, şi puncte de convergențe cu Reich-ul, în plan diplomatic – avem în vedere negocierile purtate în 1943–1944 cu emisari ai Națiunilor Unite, neautorizate de Berlin – şi, mai ales, economico-financiare s-au produs divergențe serioase. Mai ales în problema schimburilor economice s-a realizat, ceea ce istoricul Andreas Hillgruber o compara cu domeniul miracolului, numeroase avantaje pentru statul român. La finele celui de-al doilea război mondial cantitatea de aur a Băncii Naționale a României aproape că se dublase, ceea ce impune o revizuire şi o analiză *sine ira et studio* a regimului antonescian şi, implicit, a raporturilor româno–germane din anii 1940–1944.

Profesor universitar dr. *Valeriu Florin Dobrinescu*

REZUMATUL DOCUMENTELOR

		Nr.doc.
24 martie 1939	Raportul ataşatului militar german la Bucureşti, colonel Wahle, privind situaţia politică din România şi evoluţia relaţiilor româno–germane.	**1**
26 mai 1939	Raportul ataşatului militar german la Bucureşti referitor la evaluarea şanselor de realizare a intereselor germane în România, pe fondul situaţiei politice, militare şi economice specifice.	**2**
Iunie 1939	Raportul ataşatului militar german la Bucureşti relativ la inoportunitatea aprovizionării României cu material de război, pe fondul unei stări de spirit preponderent antigermane şi al afinităţilor tradiţionale faţă de democraţiile vestice.	**3**
20 septembrie 1939	Raport al unui informator către Serviciul de Contrainformaţii al Regiunii a 3-a Teritoriale germane referitoare la intenţia Angliei de a distruge zona petroliferă a României.	**4**
14 noiembrie 1939	Raport informativ asupra convorbirilor dintre maiorul dr. Wagner, reprezentant al Serviciul de Contrainformaţii, Regiunea a 3-a Militară, şi şeful Serviciului Secret român, Moruzov, pe tema prevenirii actelor de spionaj şi sabotaj în România.	**5**
22 noiembrie 1939	Notă informativă a Serviciului de Contrainformaţii german referitoare la implicarea economică a englezilor în industria românească a petrolului.	**6**
Ianuarie 1940	Raport informativ privind producţia de armament din România.	**7**
29 martie 1940	Notă informativă a ministrului Germaniei la Bucureşti, dr. Fabricius, privind conţinutul discuţiilor purtate cu ministrul Palatului, Ernest Urdăreanu, pe marginea desfăşurării contactelor politice ale Gărzii de Fier, în ţară şi în Germania.	**8**
8 aprilie 1940	Raportul generalului Gerstenbeng, ataşatul aviaţiei militare germane la Bucureşti, cu privire la acţiunile desfăşurate de englezi împotriva Germaniei pe teritoriul României.	**9**
30 aprilie 1940	Notă informativă a Secţiei a 2-a Informaţii referitoare la atitudinea ataşatului militar italian la Bucureşti, Valfre di Bonzo, faţă de vizita delegaţiei germane, condusă de generalul von Tippelskirch, la şeful Marelui Stat Major român.	**10**
30 aprilie 1940	Notă-raport a generalului F. Ţenescu, privind conţinutul discuţiilor purtate cu delegaţia germană condusă de către generalul-maior von Tippelskirch, cu prilejul vizitei întreprinse la Bucureşti.	**11**
20 mai 1940	Scrisoarea ataşatului militar al Germaniei la Bucureşti, colonelul Wahle, către responsabilul cu	**12**

	zona sud-estului european în Statul Major General al Trupelor de Uscat, Oberquartiermeister Kurt von Tippelskirch, referitoare la scăderea livrărilor de petrol ale României către Germania.	
22 mai 1940	Acord semnat între Guvernul român şi Guvernul german privind compensarea materialului de război german cu produse petroliere româneşti.	**13**
8 iunie 1940	Raport al ambasadorului Franței în România către Ministerul Afacerilor Externe francez, referitor la prima convorbire avută cu domnul Gigurtu.	**14**
5 iulie 1940	Raport telegrafic al ambasadorului Franței, Thierry, prin care expune intențiile politice ale Guvernului Gigurtu.	**15**
14 iulie 1940	Scrisoarea ataşatului militar al Germaniei la Bucureşti, colonelul Wahle, adresată generalului Kurt von Tippelskirch, referitoare la problemele abordate în cursul audienței acordate de către Carol al II-lea la 12 iulie 1940.	**16**
28 iulie 1940	Raportul ataşatului militar al Germaniei, colonelul Wahle, către generalul Kurt von Tippelskirch referitoare la relațiile dintre Moruzov şi generalul Antonescu.	**17**
8 august 1940	Protocol încheiat între Guvernul român şi Guvernul german prin care se stabilesc cantitățile şi prețurile livrărilor de cereale româneşti, Germaniei.	**18**
20 august 1940	Raportul ataşatului militar german la Bucureşti referitor la atitudinea României față de propunerile politico-economice făcute de către Anglia şi Franța.	**19**
6 septembrie 1940	Telegramă prin care Ministerul Afacerilor Externe francez era informat despre atitudinea politică a opiniei publice româneşti.	**20**
8 septembrie 1940	Notă informativă a ataşatului militar german la Bucureşti asupra discuțiilor avute cu generalul Antonescu, în după-amiaza zilei de 7 septembrie, în legătură cu trimiterea unor unități germane de instrucție în România.	**21**
15 septembrie 1940	Telegrama ataşatului militar german la Bucureşti, transmisă Înaltului Comandament al Armatei de Uscat, referitoare la conținutul discuțiilor ce au avut loc între generalul Antonescu şi generalul von Tippelskirch în ziua de 15 septembrie 1940.	**22**
15 septembrie 1940	Raportul generalului Kurt von Tippelskirch privind conținutul convorbirilor purtate cu generalul Antonescu, în legătură cu trimiterea Misiunii Militare Germane în România.	**23**
16 septembrie 1940	Raport al generalului von Tippelskirch cu privire la discuțiile purtate cu delegația română, condusă de generalul Antonescu, în ziua de 16 septembrie 1940.	**24**
17 septembrie 1940	Propunerile guvernului român pentru trimiterea unei misiuni militare germane pe baza convorbirilor care	**25**

	au avut loc la 15–17 septembrie între generalul Antonescu, Conducătorul Statului Român, şi generalul von Tippelskirch.	
18 septembrie 1940	Raportul generalului von Tippelskirch privind convorbirile de la Bucureşti din 15–17 septembrie 1940.	**26**
20 septembrie 1940	Notă referitoare la concepţia Führer-ului privind misiunea militară ce urmează să fie instalată în România.	**27**
1 octombrie 1940	Convenţia româno–germană asupra plăţii livrărilor de produse petroliere româneşti.	**28**
14 octombrie 1940	Notă a [ataşatului militar german la Budapesta] referitoare la reacţia maghiară faţă de trimiterea unei misiuni militare germane în România.	**29**
18 octombrie 1940	Nota Marelui Stat Major referitoare la sumarul primei şedinţe a Comisiei Româno–Germane.	**30**
19 octombrie 1940	Adresa Secretariatului General din Ministerul Apărării Naţionale către Cabinetul Marelui Stat Major, privind rezoluţia generalului Antonescu pusă pe nota referitoare la sumarul primei şedinţe a Comisiei Româno–Germane.	**31**
19 octombrie 1940	Notă asupra colaborării dintre Marele Stat Major şi Misiunea Militară Germană.	**32**
22 octombrie 1940	Nota însărcinatului special pentru chestiuni economice de la Legaţia germană din Bucureşti, dr. Neubacher, către ministrul român al economiei naţionale, Gheorghe Leon, privind modul de calcul a preţului armamentului destinat României.	**33**
22 octombrie 1940	Protocol pentru aranjarea chestiunilor ce decurg din prezenţa Misiunii Militare Germane în România.	**34**
22 octombrie 1940	Referatul generalului Nicolae Tătăranu, asupra modului cum au decurs lucrările Comisiei Româno–Germane.	**35**
23 octombrie 1940	Raport al Marelui Stat Major către Preşedinţia Consiliului de Miniştri, privind înaintarea protocolului provizoriu pentru aranjarea chestiunilor decurgând din prezenţa în România a Misiunii Militare Germane şi a referatului generalului Tătăranu, referitor la discuţiile purtate cu delegaţia germană.	**36**
25 octombrie 1940	Nota Preşedinţiei Consiliului de Miniştri adresată Marelui Stat Major, prin care se comunică rezoluţia generalului Antonescu pusă pe raportul de înaintare a protocolului privind prezenţa Misiunii Militare Germane în România.	**37**
30 octombrie 1940	Ordinul general nr. 877 prin care se fac cunoscute militarilor români rostul trupelor germane din România şi atitudinea pe care trebuie să o aibă faţă de acestea.	**38**

9 noiembrie 1940	Nota preşedintelui Consilieratului Financiar pentru Înzestrarea Armatei, G. Badea, către Direcţia Construcţii Aeronautice, privind modul în care trebuie să se facă plăţile pentru exportul produselor petroliere în Germania, conform **Acordului Neubacher.**	**39**
15 noiembrie 1940	Raport al Statului Major Economic german din România către eşalonul superior de resort, la Berlin, privind pagubele produse de cutremurul din 10 noiembrie în zona petroliferă.	**40**
23 noiembrie 1940	Protocol încheiat între Guvernul român şi Guvernul german cu privire la dezvoltarea căilor ferate române.	**41**
27 noiembrie 1940	Raport al ataşatului militar, la Bucureşti, privind asasinatele comise de către membrii Gărzii de Fier, la penitenciarul Jilava, şi reacţiile cercurilor politice şi militare faţă de eveniment.	**42**
29 noiembrie 1940	Raport al ataşatului militar german, la Bucureşti, privind situaţia politică din România, pe fondul tensiunilor interne provocate de ultimele acţiuni ale Gărzii de Fier.	**43**
30 noiembrie 1940	Raport al ataşatului militar german, la Bucureşti, privind situaţia internă a României discutate cu prilejul reuniunii ce a avut loc la Statul Major General, la data de 29 noiembrie 1940.	**44**
3 decembrie 1940	Nota Ministerului Aerului şi Marinei către Statul Major Aeronautic prin care face cunoscut că transferul trupelor germane prin Ungaria priveşte Guvernul german în mod exclusiv.	**45**
4 decembrie 1940	Acordul de credit româno–german destinat realizării programului de reconstrucţie a economiei româneşti.	**46**
5 decembrie 1940	Ordin circular nr. 17631 privind înfiinţarea la nivelul Subsecretariatului de Stat al Aerului a Secţiei de legătură cu Misiunea Aeronautică Germană.	**47**
7 decembrie 1940	Raport al ataşatului militar german, la Bucureşti, relativ la situaţia politică internă din România.	**48**
11 decembrie 1940	Memoriul „Ce este România şi ce poate deveni" întocmit de către un agent special al Serviciului german de Contrainformaţii.	**49**
16 decembrie 1940	Raport al ataşatului militar german, la Bucureşti, privind situaţia politică din România.	**50**
24 decembrie 1940	Raport al Direcţiei Contabilităţii din Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat referitor la situaţia centralizatoare a cheltuielilor făcute pentru Misiunea Militară Germană aflată în România.	**51**
28 decembrie 1940	Memoriul lui Iuliu Maniu adresat lui Hitler şi lui Mussolini.	**52**
[1940]	Organigrama Misiunii Militare Germane din România.	**53**

[1940]	Situaţia forţei combative a Misiunii Militare Germane din România.	**54**
12 ianuarie 1941	Raport informativ al unui agent special privind reacţiile reprezentanţilor SS în România faţă de evoluţia politicii interne a ţării.	**55**
13 ianuarie 1941	Notă informativă privind convorbirea dintre generalul Antonescu şi colonelul doctor Spalcke pe tema colaborării economice şi înzestrării de război a armatei române.	**56**
14 ianuarie 1941	Raport al ataşatului militar german, privind scrisoarea adresată generalului Antonescu de către Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu în legătură cu semnificaţia prezenţei trupelor germane în România.	**57**
15 ianuarie 1941	Scrisoarea ministrului de externe, von Ribbentrop, adresată feldmareşalul Keitel, privind înaintarea copiilor unor note ale generalului Antonescu referitoare la interesele politice, militare şi economice ale României.	**58**
17 ianuarie 1941	Convenţie româno–germană cu privire la aprovizionarea trupelor germane.	**59**
17 ianuarie 1941	Acord încheiat între guvernele Germaniei şi României în legătură cu aprovizionarea trupelor germane.	**60**
18 ianuarie 1941	Raport al unui agent special aflat în serviciul organismelor de resort germane, referitor la situaţia politică din România.	**61**
21 ianuarie 1941	Telegrama lui Spitzmüller cu privire la atitudinea Guvernului german faţă de generalul Antonescu şi Garda de Fier.	**62**
23 ianuarie 1941	Telegramă adresată generalului Jold în legătură cu evoluţia încercării de lovitură de stat întreprinse de către Garda de Fier.	**63**
23 ianuarie 1941	Telegramă a Biroului externe din cadrul Serviciului Contrainformaţii german privind situaţia politică din România în dimineaţa zile de 23 ianuarie 1941.	**64**
29 ianuarie 1941	Convenţie între comandantul Misiunii Militare Aero Germane în România, Subsecretariatul de Stat al Aerului român şi Ministerul Economiei Naţionale în vederea alimentării aviaţie militare române şi germane, în România, cu benzină de avion.	**65**
6 februarie 1941	Adresă a Misiunii Militare Germane către Marele Stat Major, privind schimbarea denumirii „Statului Major Economic" german din România, în „Misiunea Militară Economică".	**66**
17 februarie 1941	Notă cu privire la declaraţiile purtătorului de cuvânt al „Foreign Office-lui" în legătură cu atitudinea guvernului britanic faţă de prezenţa trupelor germane în România.	**67**
21 februarie 1941	Raportul generalului Iacobici înaintat generalului	**68**

	Antonescu, în legătură cu discuţiile purtate cu Andreas Schmidt pe marginea revendicărilor formulate de către Grupul Etnic German din România.	
22 februarie 1941	Ordin circular nr. 295 privind reglementarea colaborării dintre Legaţia Germană şi organismele române de resort în scopul soluţionării problemelor de interes comun.	**69**
26 martie 1941	Raportul subsecretarului de stat, comandor aviator Gh. Jienescu înaintat generalului Antonescu, referitor la desfăşurarea întrevederilor dintre delegatul român, colonel Gh. D. Marinescu, şi delegatul german, inginer-consilier Mettler, în scopul stabilirii planului de executare a lucrărilor de protejare a industriei petroliere din România.	**70**
30 mai 1941	Notă informativă a Legaţiei Franceze privind motivele înlocuirii generalului Potopeanu din funcţia de ministru al economiei naţionale.	**71**
8 iunie 1941	Adresa generalului Şteflea către Ministerul Apărării Naţionale, Cabinet, prin care face cunoscute nota informativă şi ordinul în rezoluţie al generalului Antonescu în legătură cu amplasarea arbitrară pe şoseaua Braşov–Făgăraş a unor indicatoare în limbile germană şi maghiară.	**72**
18 iunie 1941	Scrisoarea lui Adolf Hitler adresată generalului Antonescu referitoare la probleme legate de colaborarea militară româno–germană în perspectiva declanşării ofensivei împotriva Uniunii Sovietice.	**73**
29 iunie 1941	Scrisoarea lui Adolf Hitler adresată generalului Antonescu, referitoare la pregătirea următoarei acţiuni ofensive şi punerea în acord tactic şi operativ a unităţilor române cu unităţile germane.	**74**
1 iulie 1941	Scrisoarea generalului Antonescu adresată lui Adolf Hitler prin care expune concepţia românească asupra ofensivei contra Uniunii Sovietice.	**75**
2 iulie 1941	Scrisoarea generalului Ritter von Schobert adresată generalului Ion Antonescu cu ocazia începerii operaţiilor peste Prut.	**76**
3 iulie 1941	Scrisoarea de răspuns a generalului Ion Antonescu prin care îi mulţumeşte pentru felicitările ce i-au fost adresate cu ocazia trecerii Prutului.	**77**
10 iulie 1941	Nota de serviciu a şefului Secţiei Transporturi din Marele Cartier General cu privire la contestarea textului de protocol propus de către Organizaţia „Todt" relativ la desfăşurarea activităţii pe teritoriul România.	**78**
11 iulie 1941	Raportul Marelui Cartier General către Preşedinţia Consiliului de Miniştri referitor la motivele care au determinat respingerea textului de protocol propus de Organizaţia „Todt".	**79**
15 iulie 1941	Scrisoarea lui Mihai Antonescu către dr. Neubacher,	**80**

	prin care precizează sensul dat de partea română anumitor articole din protocolul privitor la înfiinţarea Organizaţiei „Todt" în România (în anexă textul protocolului).	
15 iulie 1941	Scrisoarea dr. Neubacher, adresată lui Mihai Antonescu, relativă la acceptarea principiilor de bază ale aplicării protocolului referitor la înfiinţarea Organizaţiei „Todt" în România, rezultate în urma negocierilor cu partea română.	**81**
15 iulie 1941	Proces-verbal privind înfiinţarea şi activitatea Organizaţiei „Todt" în România.	**82**
27 iulie 1941	Scrisoarea lui Adolf Hitler prin care îi solicită generalului Ion Antonescu, înaintarea la sud-vest de Bug şi asigurarea controlului acestui teritoriu.	**83**
31 iulie 1941	Scrisoarea de răspuns a generalului Ion Antonescu, adresată lui Adolf Hitler prin care îşi exprimă acordul de a participa în continuare la operaţiile militare contra Uniunii Sovietice.	**84**
12 august 1941	Nota generalului Ion Antonescu către şeful Misiunii Militare Germane în România, generalul Hauffe, prin care protestează faţă de propunerile jignitoare ale amiralului Mausmann, şeful Misiunii Navale Germane în România.	**85**
14 august 1941	Scrisoarea lui Adolf Hitler adresată generalului Antonescu referitoare la conducerea şi desfăşurarea următoarelor operaţii al armatelor aliate, germană, respectiv română, în spaţiul operativ de la nord de Marea Neagră.	**86**
17 august 1941	Scrisoarea generalului Ion Antonescu către Adolf Hitler referitoare la unităţile române puse la dispoziţie pentru operaţiile militare de la est de Nipru, şi la solicitarea unor instrucţiuni privind drepturile şi răspunderile administrării şi exploatării economice în teritoriul dintre Nistru şi Bug.	**87**
17 august 1941	Scrisoarea generalului Ion Antonescu către comandantul Armatei a 11-a germană, general-colonel Ritter von Schobert, referitoare la dificultăţile în aprovizionare întâmpinate de Armata a 4-a română, precum şi la necesitatea luării măsurilor corespunzătoare pentru asigurarea spatelui armatelor române şi germane în teritoriul cucerit.	**88**
21 august 1941	Scrisoarea generalului Ion Antonescu destinată comandantului Grupului de Armate „Sud", feldmareşalul von Rundstedt, prin care îi prezintă misiunea marilor unităţi româneşti la est de Nistru şi măsurile organizatorice necesare pentru o cât mai bună colaborare româno–germană.	**89**
22 august 1941	Scrisoarea comandantului Grupului de Armate „Sud", general-feldmareşalul von Rundstedt, către generalul Ion Antonescu referitoare la măsurile luate în vederea preluării aprovizionării Armatei a 3-a române de către serviciile germane de resort.	**90**

28 august 1941	Scrisoarea mareşalului Ion Antonescu către comandantul Grupului de Armate „Sud”, general-feldmareşalul von Rundstedt, prin care îşi exprimă mulţumirile pentru măsurile luate în vederea soluţionării problemelor legate de aprovizionarea Armatei a 3-a române.	**91**
29 august 1941	Protocol asupra discuţiilor româno–germane privind siguranţa, administraţia şi exploatarea economică a regiunii dintre Nistru şi Nipru.	**92**
30 august 1941	Înţelegeri asupra siguranţei, administraţiei şi exploatării economice a teritoriilor între Nistru şi Bug (Transnistria) şi dintre Bug şi Nipru (Regiunea Bug–Nipru) încheiate între Marele Stat Major român prin generalul de brigadă N. Tătăranu şi Comandamentul Suprem al Armatei Germane, prin generalul de brigadă Hauffe.	**93**
30 august 1941	Dare de seamă privind aportul trupelor române în bătălia de la Marea de Azov.	**94**
1 septembrie 1941	Raportul generalului Mazarini către ministrul apărării naţionale în care arată motivele care au determinat denunţarea bilaterală a protocolului din 22 octombrie 1940.	**95**
12 septembrie 1941	Referatul ministrului finanţelor, generalul Nicolae Stoenescu, cu privire la observaţiile făcute asupra proiectului de protocol şi de acord pentru reglementarea chestiunilor ce decurg din prezenţa trupelor germane în România.	**96**
27 septembrie 1941	Instrucţiuni de serviciu pentru şeful de stat major german de la Comandamentul Forţelor Maritime române şi pentru personalul ambarcat la unităţile române.	**97**
10 octombrie 1941	Dare de seamă asupra participării Corpului de Munte la operaţiile pentru ocuparea Crimeei (10 octombrie 1941–24 decembrie 1941).	**98**
22 octombrie 1941	Nota Misiunii Militare Germane în România către Marele Cartier General român prin care face cunoscute propunerile Grupului de Armate „Sud” relative la reglarea unor chestiuni de colaborare în regiunea Bug–Nipru.	**99**
21 noiembrie 1941	Notă a Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Cabinetul Civil-Militar pentru Administrarea Basarabiei, Bucovinei şi Transnistriei prin care comunică ministrului apărării naţionale măsurile ordonate de către mareşalul Antonescu pentru sistarea amestecului trupelor SS germane în administrarea Transnistriei.	**100**
Noiembrie 1941	Dare de seamă a colonelului Gheorghe Teodorescu directorul general al P.T.T. asupra discuţiilor avute în Germania relativ la realizarea unei legături telegrafice Bucureşti–Berlin, care să nu mai traverseze Ungaria.	**101**
25 decembrie 1941	Dare de seamă asupra intervenţiei trupelor române în timpul debarcărilor sovietice de la Feodosia, Kerci şi	**102**

Eupatoria în iarna 1941/1942.

1941	Convenţie relativă la închiderea „liniei Nistrului” şi raporturile grănicerilor români cu autoritatea militară germană din zonă.	**103**
2 ianuarie 1942	Telegramă a generalului Ilie Şteflea adresată feldmareşalului von Manstein, referitoare la operaţiunile Armatei a 4-a române.	**104**
17 ianuarie 1942	Acord de creditare încheiat între guvernul Germaniei şi al României cu privire la finanţarea achiziţiilor de material de război din Germania.	**105**
17 ianuarie 1942	Scrisoare adresată de Clodius, preşedintele Comisiei Guvernamentale germane lui N. Răzmeriţă, preşedintele Comisiei Guvernamentale române, cu privire la acordurile de finanţare ale armatei germane.	**106**
3 februarie 1942	Telegrama şefului Comandamentului Suprem al armatei germane Keitel, către generalul Şteflea prin care arată modul în care trebuie concentrate forţele şi transportul lor prin Tighina pentru proiectata ofensivă din primăvară.	**107**
26 februarie 1942	Raport al Marelui Stat Major prin care comunică Preşedinţiei Consiliului de Miniştri deciziile adoptate de comun acord cu partea germană pentru reglementarea circulaţiei permisionarilor şi răniţilor români pe reţeaua de cale ferată din Ucraina şi Transnistria.	**108**
17 martie 1942	Acord asupra întreţinerii trupelor germane în România de la intrarea în război.	**109**
17 martie 1942	Scrisoare adresată generalului Şteflea de către feldmareşalul Keitel referitoare la condiţiile operative de întrebuinţare în lupte a trupelor române.	**110**
13 aprilie 1942	Scrisoare a şefului O.K.W., feldmareşalul Keitel adresată ataşatului militar român la Berlin prin care propune încheierea unei convenţii româno–germane asupra conducerii şi organizării economice a teritoriilor ocupate în Est şi precizează termenii viitoarei convenţii din punct de vedere german.	**111**
21 aprilie 1942	Notă prin care se prezintă măsurile luate de Marele Stat Major în legătură cu asistenţa şi tratamentul răniţilor spitalizaţi în Germania.	**112**
27 aprilie 1942	Ordin de zi al comandantului Detaşamentului de schiori român, colonelul Rotta D., referitor la faptele de arme săvârşite de subordonaţii săi în luptele din regiunea Harkovului, când detaşamentul a operat sub comanda Diviziei 454 germane.	**113**
29 aprilie 1942	Notă cuprinzând precizări asupra convenţiei referitoare la exploatarea teritoriului din spatele armatei române ce va opera în Est.	**114**
aprilie 1942	Propunere pentru o convenţie între armata germană şi armata română referitoare la problemele de aprovizionare şi administraţie cu ocazia trimiterii a	**115**

	două armate române în U.R.S.S., întocmită de Marele Stat Major, Secția a 4-a Dotare.	
5 mai 1942	Raport prin care ataşatul militar român la Berlin face cunoscut proiectul întocmit de Înaltul Comandament german relativ la chestiunile de intendență în legătură cu acțiunea celor două armate române în U.R.S.S.	**116**
24 mai 1942	Nota Marelui Stat Major, Secția a 4-a Dotare cuprinzând obiecții relative la propunerile germane asupra aprovizionării armatelor a 3-a şi a 4-a pe frontul de Est.	**117**
1 iunie 1942	Dare de seamă privind participarea trupelor române la operațiile de pe Doneț (1 iunie–27 iunie 1942).	**118**
3 iunie 1942	Ordinul circular nr. 60 al Marelui Stat Major prin care se precizează normele pentru executarea transporturilor militare în Transnistria.	**119**
5 iunie 1942	Scrisoare adresată de generalul Şteflea, feldmareşalului Keitel, referitoare la aprovizionarea trupelor române ce operează la Est de Bug cu subzistențe, carburanți şi muniții.	**120**
11 iunie 1942	Notă informativă privind intenția Misiunii Militare Aeronautice germane de a prelua conducerea apărării antiaeriene pe teritoriul României, înaintată de generalul Gh. Jienescu, subsecretarul de stat al aerului, mareşalului Antonescu.	**121**
12 iunie 1942	Notă adresată de Mihai Antonescu, mareşalului Ion Antonescu referitoare la discuțiile purtate cu ministrul Clodius privind dificultățile în aprovizionarea trupelor române ce operează la Est de Bug.	**122**
13 iunie 1942	Notă întocmită de Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, analizând demersurile M.St.M. pe lângă partea germană pentru îmbunătățirea aprovizionării trupelor române aflate la Est de Bug.	**123**
20 iunie 1942	Notă prin care generalul Hauffe, şeful Misiunii Militare germane transmite generalului Şteflea telegrama feldmareşalului Keitel referitoare la aprovizionarea trupelor române.	**124**
23 iunie 1942	Scrisoarea vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri, Mihai Antonescu, către generalul Şteflea, şeful Marelui Stat Major prin care reaminteşte competențele celor două instituții, relative la problema aprovizionării trupelor române la Est de Bug.	**125**
30 iunie 1942	Convenție între armata germană şi armata română privitoare la administrarea unei armate române şi a altor mari unități ce operează în U.R.S.S.	**126**
8 iulie 1942	Notă prin care Misiunea Militară Germană face cunoscute misiunile detaşamentelor de legătură germane de pe lângă comandamentele române.	**127**

8 iulie 1942	Nota Marelui Stat Major, Secția a 4-a prin care se face propunerea ca bazinul cu petrol de la Oceacov să rămână sub administrație românească.	**128**
8 iulie 1942	Scrisoarea de mulțumire a generalului Hansen, comandantul Corpului 54 Armată german adresată generalului Avramescu, comandantul Corpului de Munte.	**129**
[8 iulie 1942]	Ordin de zi al mareşalului Antonescu către Armata a 3-a cu ocazia decorării generalului Lascăr de către Führer.	**130**
9 iulie 1942	Instrucțiuni pentru funcționarea Detaşamentului de legătură pe lângă Grupul de Armate „Sud”.	**131**
27 iulie 1942	Dare de seamă privind operațiile de la Don (27 iulie 1942–28 septembrie 1942).	**132**
27 iulie 1942	Protocol referitor la producția şi repartizarea benzinei de aviație în România.	**133**
30 iulie 1942	Dare de seamă privind contribuția Armatei a 3-a la operațiile din Caucaz (30 iulie–6 septembrie 1942)	**134**
30 iulie 1942	Adresă a comandantului Armatei a 4-a Blindate prin care face cunoscute mulțumirile adresate de către comandantul Grupului de Armate “A” pentru participarea la luptele pentru forțarea Donului.	**135**
[6 august 1942]	Raport al Corpului 6 Armată conținând textul cuvântării rostite de generalul de armată Hoth, comandantul Armatei a 4-a Blindate germane, cu prilejul decorării generalului Corneliu Dragalina.	**136**
9 septembrie 1942	Observații asupra execuției acordului germano–român relative la aprovizionarea cu materii prime, aparținând Subsecretariatului de Stat al Înzestrării şi Administrației Armatei.	**137**
14 septembrie 1942	Anexa nr. 2 la Memoriul operativ nr. 1 al Misiunii Militare Germane în România precizând relațiile de comandament şi colaborarea autorităților militare române şi germane în zona de operații de la Est de Bug.	**138**
20 septembrie 1942	Nota comandantului Armatei a 3-a române, generalul P. Dumitrescu, asupra discuțiilor avute cu generalul Paulus cu ocazia vizitei la punctul de comandă al Armatei a 6-a germană în ziua de 20 septembrie 1942.	**139**
27 septembrie 1942	Notă a Marelui Cartier General care semnalează Misiunii Militare Germane dificultățile întâmpinate de Corpul 7 Armată român în operațiile de forțare a strâmtorii Kerci.	**140**
7 octombrie 1942	Notă către Misiunea Militară Germană prin care Marele Cartier General cere retragerea de pe front a Diviziei 6 Cavalerie în urma luptelor din 21–30 septembrie 1942.	**141**
14 octombrie 1942	Ordin către ataşatul militar român la Berlin, colonelul	**142**

	Gheorghe Ion, prin care i se cere să prezinte O.K.H. dorința mareşalului Antonescu de a se constitui cât mai urgent Armata a 4-a română.	
17 octombrie 1942	Memoriu operativ al Misiunii Militare Germane prin care se face cunoscută concepția Führer-ului relativă la întrebuințarea Armatei a 4-a române.	**143**
19 octombrie 1942	Memoriu operativ al Misiunii Militare Germane prin care arată hotărârea O.K.H. ca Armata a 3-a să execute neîntârziat înlocuirea unităților italiene de pe Don.	**144**
21 octombrie 1942	Nota mareşalului Antonescu adresată şefului Misiunii Militare Germane, generalul Hauffe, prin care protestează față de greşita angajare în luptă a unităților române.	**145**
21 octombrie 1942	Notă a Misiunii Militare Germane către Marele Cartier General prin care se cere ca ordinele către trupele române să fie date prin Grupul de Armate „A”.	**146**
22 octombrie 1942	Nota Misiunii Militare Germane către Marele Cartier General român prin care insistă ca înlocuirea unităților italiene de către Armata a 3-a să fie executată imediat.	**147**
26 octombrie 1942	Nota Misiunii Militare Germane prin care face cunoscut Marelui Stat Major român decizia Führer-ului cu privire la înlocuirea unităților italiene cu unități ale Armatei a 3-a.	**148**
30 octombrie 1942	Telegramă a subşefului de stat major, colonel adjutant S. Mardari, către Misiunea Militară Germană, în care se precizează subordonarea Corpului 7 Armată, Armatei a 4-a române.	**149**
31 octombrie 1942	Nota Misiunii Militare Germane către Marele Stat Major român prin care face cunoscut că cererea Marelui Cartier General ca Divizia 6 Cavalerie să fie scoasă din subordinele Grupului de Armate „A” a fost transmisă.	**150**
5 noiembrie 1942	Telegramă prin care ataşatul militar la Berlin comunică decizia Führer-ului de a interzice înrolarea în trupele SS a etnicilor germani din România.	**151**
6 noiembrie 1942	Scrisoarea mareşalului Antonescu prin care combate acuzațiile nefondate ale germanilor relative la operațiile unităților române în Caucaz.	**152**
10 decembrie 1942	Convenție cu privire la capturile de război.	**153**
12 decembrie 1942	Dare de seamă asupra modului cum s-au făcut aprovizionările armatelor a 3-a şi a 4-a române în situația creată la 19 noiembrie 1942.	**154**
13 decembrie 1942	Notă a Misiunii Militare Germane adresată Marelui Cartier General privind condițiile de utilizare a Diviziei 1 Blindate de către Grupul de armate „Don”	**155**
14 decembrie 1942	Scrisoare prin care generalul Rozin comunică O.K.W. punctul de vedere român în legătură cu	**156**

	participarea la exploatarea economică a teritoriilor cucerite în Est.	
20 decembrie 1942	Scrisoare a generalului Gheorghe Rozin adresată Comandamentului Suprem al Marinei Germane privind prevederile convenției româno-germane asupra prăzii de război maritime.	**157**
30 decembrie 1942	Raport al generalului Gh. Rozin asupra demersurilor sale pentru realizarea convenției româno–germane privind participarea României la industriile din Est.	**158**
decembrie 1942	Raport al generalului Rozin adresat şefului Marelui Stat Major prin care prezintă sintetic rezultatele misiunii avute la Berlin pentru realizarea convențiilor româno–germane asupra capturilor de război.	**159**
decembrie 1942	Dare de seamă specială asupra convenției româno–germane de capturi pentru marină, întocmită de generalul Gheorghe Rozin.	**160**
1942	Copia ordinului nr. 3328/1942 a Grupului de Armate „B" privind înlocuirea trupelor italiene cu trupe române în sectorul de front Morozovskaia.	**161**
1942	Instrucțiuni privind executarea plăților pentru materialele importate din Germania, întocmite de Subsecretariatul de Stat al Marinei.	**162**
9 ianuarie 1943	Ordin de zi nr. 183 al Corpului 2 Armată prin care evidențiază spiritul de sacrificiu şi rodnica colaborare româno–germană în luptele de la Cotul Donului.	**163**
11 ianuarie 1943	Protocol româno–german privind condițiile de efectuare a plăților pentru produsele importate.	**164**
11 ianuarie 1943	Protocol româno–german privind plata materialelor de război livrate României.	**165**
18 ianuarie 1943	Notă a Secției a 7-a Legătură cu Armatele Aliate prin care se face cunoscută schimbarea denumirii Misiunii Militare Germane în România.	**166**
22 ianuarie 1943	Notă a ataşatului militar german al aerului adresată Subsecretariatului de Stat al Aerului prin care trece în revistă efortul german pentru reorganizarea aeronauticii române.	**167**
26 ianuarie 1943	Protocol asupra livrărilor speciale pentru acoperirea disponibilului Băncii Naționale a României de la Deutsche Verrechnungskaasse.	**168**
29 ianuarie 1943	Convenție asupra capturilor de război ale marinei.	**169**
ianuarie 1943	Dare de seamă asupra activității Secției a 7-a Legătură cu Armatele Aliate din ianuarie 1943–31 decembrie 1943.	**170**
2 februarie 1943	Nota preşedintelui Comisiei Guvernamentale germane, Clodius, către preşedintele Comisiei Guvernamentale române, N. Răzmeriță, prin care se fac cunoscute măsurile luate pentru executarea creditului fără dobândă acordat de Guvernul german	**171**

Guvernului român.

2 februarie 1943	Adresa preşedintelui Comisiei Guvernamentale germane, Clodius, către preşedintele Comisiei Guvernamentale române, N. Răzmeriţă, privind modul de executare a creditului fără dobândă acordat României de către guvernul german.	**172**
10 februarie 1943	Raport al Marelui Stat Major Secţia a 2-a Informaţii prin care informează pe ministrul apărării naţionale despre continuarea recensământului etnicilor germani iniţiat de Grupul Etnic German, în ciuda interdicţiei Marelui Stat Major.	**173**
12 februarie 1943	Notă a generalului Gh. Rozin privind aplicarea convenţiilor de capturi şi ridicarea potenţialului de război.	**174**
[februarie 1943]	Studiu al Secţiei a 4-a Dotare privind aplicarea convenţiilor de capturi, întocmit pe baza propunerilor generalului Rozin.	**175**
1 martie 1943	Protocol asupra livrării produselor petroliere române către Germania.	**176**
16 martie 1943	Notă a Cabinetului Militar al Conducătorului Statului asupra discuţiilor purtate de mareşalul Antonescu cu amiralul Schuster, la încheierea misiunii acestuia.	**177**
20 martie 1943	Notă a Comandamentului Suprem al Wehrmacht-ului către Comisarul Reich-ului pentru navigaţia maritimă, prin care îl informează despre suspendarea transporturilor de evrei din România, de către Guvernul român.	**178**
20 martie 1943	Adresa Subsecretarului de Stat al Aerului către ataşatul aeronautic german la Bucureşti prin care arată nerespectarea convenţiei privind înlocuirea avioanelor pierdute în timpul operaţiilor.	**179**
21 martie 1943	Notă a Secţiei a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, privind achitarea sumei de 120.000.000 milioane lei, reprezentând cheltuieli de folosire a reţelei telefonice de către germani.	**180**
2 aprilie 1943	Scrisoarea ataşatului aeronautic german la Bucureşti către subsecretarul de stat al Aerului cu privire la dotarea Corpului Aerian Român în Transnistria.	**181**
16 aprilie 1943	Scrisoarea subsecretarului de stat al Aerului către ataşatul aeronautic german la Bucureşti prin care explică necesitatea dotării cu avioane.	**182**
5 mai 1943	Adresă a Subsecretariatului de Stat al Aerului prin care solicita generalului Gerstenberg, să-şi precizeze poziţia în problema organizării comandamentelor de apărare a teritoriului Regiunii a 3-a Aeriene.	**183**
7 mai 1943	Convenţia încheiată între Guvernul Reich-ului german şi Guvernul român referitoare la brevetele invenţiilor cu caracter secret.	**184**
12 mai 1943	Convenţie între Guvernul Reich-ului german şi	**185**

	Guvernul român privitoare la înrolarea în armata germană SS a cetăţenilor români de origine etnică germană.	
20 mai 1943	Raport al directorului de cabinet din Ministerul Afacerilor Interne către Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, prin care îi aduce la cunoştinţă cazurile de nerespectare a Convenţiei referitoare la înrolarea în armata germană a cetăţenilor români de origină etnică germană.	**186**
24 mai 1943	Notă cuprinzând propunerile Biroului 1 din Secţia a 4-a Dotare, privind modificările Convenţiei Becker–Şteflea.	**187**
25 mai 1943	Notă asupra imixtiunilor comandamentelor germane în comanda marilor unităţi române de pe frontul de Est.	**188**
25 mai 1943	Adresa generalului Gerstenberg, comandantul Misiunii Aeronautice Germane, prin care îşi precizează punctul de vedere în legătură cu comandamentul unic al apărării aeriene în România.	**189**
1 iunie 1943	Raport al Armatei a 3-a prin care transmite Marelui Stat Major mulţumirile generalului Mannstein pentru decorarea sa.	**190**
5 iunie 1943	Nota prin care Biroul 5 al Secţiei a 4-a Dotare solicita să-i parvină originalul Convenţiei de capturi şi prăzi de război încheiată între generalii Rozin şi Becker.	**191**
8 iunie 1943	Raportul Secţiei 1 din Marele Stat Major, prin care propune Cabinetului Militar al Conducătorului Statului, să nu aprobe solicitarea Grupului Etnic German de a se prelungi termenul de înrolare a etnicilor germani din România în trupele SS.	**192**
28 iunie 1943	Notă referitoare la propunerile făcute de Subsecretariatul de Stat al Aerului în legătură cu organizarea apărării antiaeriene a teritoriului, sub comandament român.	**193**
5 iulie 1943	Nota Statului Major al Aerului către Comandamentul Aero German în România, prin care face cunoscută concepţia Mareşalului asupra organizării Comandamentului pentru apărarea aeriană a teritoriului naţional.	**194**
7 iulie 1943	Scrisoarea generalului Gerstenberg către mareşalul Ion Antonescu prin care-i motiva modul cum a asigurat colaborarea româno–germană pe linia executării măsurilor de apărare a regiunii petrolifere, ca răspuns la imputările aduse de generalul Hansen.	**195**
16 iulie 1943	Notă relativă la condiţiile în care se primeşte minereu din Ucraina.	**196**
17 iulie 1943	Protocol româno–german privind plata lucrărilor de protecţie antiaeriană a zonei petrolifere.	**197**
17 iulie 1943	Ordin al generalului Ramiro Enescu, şeful Statului Major al Aerului prin care comunica Regiunii a 3-a	**198**

	Aeriene competenţele Comandamentului Diviziei 5 A.A. germane.	
19 iulie 1943	Notă a Biroului 5 de la Cabinetul Ministrului, privind cazurile de încălcare a unor prescripţii ale Convenţiei româno–germane din 12 mai 1943.	**199**
iulie 1943	Scrisoarea subsecretarului de stat al Aerului, general de escadră aviator Gheorghe Jienescu, prin care îi propune comandantului aeronauticii germane din România ca, în sensul unei mai bune colaborări, inspecţiile efectuate la unităţile şi comandamentele de apărare antiaeriană să fie efectuate în comun, de către ofiţeri români şi germani.	**200**
4 august 1943	Scrisoarea lui von Killinger adresată mareşalului Antonescu prin care expune punctul de vedere al Guvernului german relativ la înrolarea etnicilor germani în trupele SS.	**201**
10 august 1943	Nota Statului Major Aero, Secţia a 3-a Operaţii către subsecretarul de stat al Aerului, referitoare la subordonarea unităţilor de aviaţie şi A.C.A. germane, Comandamentului Regiunii a 3-a Aeriene.	**202**
11 august 1943	Nota Biroului 5 din Secţia a 4-a Dotare, relativă la inexistenţa unei convenţii care să stipuleze participarea României în industriile şi exploatările de fier şi cărbuni din Ucraina, şi trimiterea generalului Rozin în Germania, pentru încheierea unei convenţii pe această linie.	**203**
25 august 1943	Scrisoarea ambasadorului german la Bucureşti, în care-i solicita mareşalului Ion Antonescu să aprobe înrolarea şi plecarea din ţară a încă 2.000 de voluntari de origine etnică germană, peste ultimul termen fixat de acesta.	**204**
30 august 1943	Convenţie încheiată între Guvernul român şi Guvernul german, cu privire la înrolarea în armata germană a emigranţilor şi minoritarilor ruşi şi ucrainieni aflaţi pe teritoriul român.	**205**
18 septembrie 1943	Ordin de zi prin care se aduc mulţumiri Diviziei 10 Infanterie pentru buna colaborare cât a fost sub ordinele Corpului 44 Armată german.	**206**
20 septembrie 1943	Consideraţii generale asupra programului de livrări de material de război propus de germani.	**207**
septembrie 1943	Ordin de zi al generalului de corp de armată, De Angelis, prin care evidenţiază faptele de arme ale Diviziei 19 Infanterie, pe timpul cât a avut-o în subordine.	**208**
14 octombrie 1943	Nota secretarului general al Ministerului Afacerilor Străine referitoare la punctul de vedere al Consiliului juridic relativ la înrolarea ca voluntari a etnicilor germani din România în trupele SS	**209**
21 octombrie 1943	Raportul generalului Şteflea către Cabinetul Militar al Conducătorului Statului relativ la solicitarea Legaţiei Germane de a se aproba plecarea din ţară a	**210**

	încă 2.000 de voluntari în trupele SS, după data de 31 iulie 1943.	
22 octombrie 1943	Nota Cabinetului Militar al Conducătorului Statului către Ministerul Afacerilor Străine prin care se face cunoscută rezoluţia Mareşalului referitoare la dubla cetăţenie a etnicilor germani înrolaţi voluntari în armata germană.	**211**
4 noiembrie 1943	Ordin de zi al Armatei a 7-a germane prin care evidenţiază eroismul Companiei 53 Blindate române.	**212**
6 noiembrie 1943	Telegrama Grupării „Konrad" cu privire la mulţumirile adresate de Führer, Corpului de Cavalerie.	**213**
15 noiembrie 1943	Notă prin care se prezintă memoriul Subsecretariatului de Stat al Aerului relativ la protocolul încheiat cu Germania privind programul de lucrări şi dotare al apărării antiaeriene de interes comun.	**214**
18 noiembrie 1943	Nota Cabinetului Militar al Conducătorului Statului către Marele Stat Major, Cabinet, prin care face cunoscută rezoluţia Mareşalului cu privire la solicitarea Legaţiei germane de a se acorda o sumă de bani pentru plata ajutoarelor de concentrare acordate voluntarilor etnici germani înrolaţi în armata germană.	**215**
26 noiembrie 1943	Nota Cabinetului Militar al Conducătorului Statului către Marele Stat Major, referitoare la avizul Secretariatului General al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri relativ la reglementarea juridică a situaţiei voluntarilor etnici germani din România înrolaţi în trupele SS.	**216**
6 decembrie 1943	Raport al Marelui Stat Major, Secţia a 5-a către Ministerul de Război, Cabinet, relativ la sporirea alocaţiei de hrană a instructorilor germani din România.	**217**
14 decembrie 1943	Notă prin care se face cunoscută rezoluţia Mareşalului cu privire la sporirea alocaţiei de hrană pentru instructorii germani din România.	**218**
19 decembrie 1943	Convenţie adiţională la convenţiile de capturi din 15 septembrie 1942 şi 10 decembrie 1942.	**219**
26 decembrie 1943	Instrucţiuni pentru aprovizionarea unităţilor şi subunităţilor române aflate pe frontul de Răsărit.	**220**
[1943]	Memoriu întocmit de colonelul Barbieri, cu ocazia vizitei făcute de Comisia Militară condusă de generalul Leeb, la întreprinderile româneşti.	**221**
[4 februarie 1944]	Nota Marelui Stat Major, Secţia a 4-a către Marele Stat Major, Secţia a 2-a relativă la precizările din anexa 4 din „Convenţia Becker–Şteflea".	**222**
9 februarie 1944	Protocol adiţional la Protocolul secret din 17 iulie 1943 privind suplimentarea sumelor destinate lucrărilor de apărare a instalaţiilor petrolifere contra	**223**

schijelor.

9 februarie 1944	Protocol adiţional la acordul româno–german din 17 ianuarie 1942, asupra reglementării drepturilor de proprietate ale repatriaţilor de origine etnică germană din Basarabia şi Bucovina.	**224**
9 februarie 1944	Protocol secret asupra colaborării economice româno-germane.	**225**
26 martie 1944	Nota Ministerului Înzestrării Armatei şi al Producţiei de Război către Marele Stat Major prin care face cunoscut regimul de evidenţă – contabilizare şi plată a livrării de materiale germane şi a prestaţiilor de orice fel, pe front şi în interior.	**226**
7 aprilie 1944	Raportul generalului Şteflea, relativ la discuţiile avute cu generalul Wagner privind organizarea teritoriului.	**227**
7 aprilie 1944	Nota Marelui Stat Major, Secţia a 4-a relativă la situaţia armamentului destinat marilor unităţi din Crimeea, care nu s-a mai expediat datorită evacuării peninsulei.	**228**
9 aprilie 1944	Protocol relativ la aprovizionări, evacuări şi transporturi în zona Grupului de Armate „Ucraina de Sud”.	**229**
13 mai 1944	Instrucţiuni relative la înfiinţarea detaşamentelor de legătură pe lângă Grupul de Armate „Ucraina de Sud”, Armata a 6-a şi Armata a 8-a germane.	**230**
22 mai 1944	Raport cu privire la discuţiile purtate între generalii Şteflea şi Wagner în legătură cu aprovizionarea cu material de război.	**231**
29 mai 1944	Memoriul generalului Nicolae Stoenescu, comandantul Corpului 4 Armată român, asupra operaţiunii „Sonia”.	**232**
1 iunie 1944	Nota comandantului Grupului de Armată „Ucraina Sud” către şeful Marelui Stat Major, prin care înaintează memoriul generalului Nicolae Stoenescu către generalul Mieth şi îşi exprimă unele rezerve asupra acestui document.	**233**
1 iunie 1944	Adresă prin care generalul Schörner semnalează şefului Marelui Stat Major, generalul Şteflea, deficienţele constatate în activitatea comandantului Corpului 4 Armată.	**234**
1 iunie 1944	Raport al Armatei a 4-a către Marele Stat Major prin care arată disfuncţionalităţile de coordonare cu Grupul de Armate „Wöhler”.	**235**
1 iunie 1944	Raportul generalului Şteflea către mareşalul Antonescu referitor la greşelile făcute de generalul Wöhler în timpul ofensivei sovietice la nord de Iaşi.	**236**
9 iunie 1944	Notă informativă a Subsecretariatului de Stat al Aerului către Conducătorul Statului relativă la cantitatea şi calitatea materialului A.C.A. primit de la	**237**

germani.

16 iunie 1944	Raportul generalului Gârbea relativ la aprovizionarea trupelor române cu materiale de război de către germani şi măsuri de prevenire a unor epidemii.	**238**
20 iunie 1944	Ordin circular privind stabilirea pagubelor provocate prin ridicări silite de bunuri, făcute de către trupele germane.	**239**
3 august 1944	Nota Misiunii Militare Economice Germane în România către Ministerul Înzestrării Armatei şi al Producției de Război cu privire la măsurile propuse de aceasta pentru realizarea unei mai bune colaborări economice între industriile de război din cele două țări.	**240**
19 august 1944	Raportul generalului Gârbea privitor la armamentul şi materialul de război ce se livrează României.	**241**
24 august 1944	Ordinul generalului Friessner, comandantul Grupului de Armate „Ucraina de Sud" către trupele germane din România pentru reprimarea oricărei revolte, arestarea camarilei trădătoare şi formarea unui nou guvern prezidat de un general germanofil.	**242**

1

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 24 martie 1939

Stimate domnule general,

Examinând evoluţia politică din România şi relaţiile noastre cu această ţară în decursul ultimelor luni, este de constatat că efortul ambelor părţi de a găsi un „modus vivendi" economic a avut până la mijlocul lui martie rezultate pozitive. Câteva dificultăţi au fost depăşite; deocamdată suntem încă într-o criză politică externă, dar chiar şi-n viitor nu vom avea dificultăţi, cu condiţia ca acest partener nesigur să fie corect apreciat.

Ecoul puternic pe care l-a avut în Germania asasinarea lui Codreanu nu a fost apreciat de către legionari. În acest cerc se spune că ajutorul vine prea târziu. Regele în schimb a înghiţit tot amarul; presa şi tratarea germanilor au devenit treptat mai bune, probabil pentru că românii, cu înţelegerea lor ascuţită, au observat foarte curând că Führer-ul era „supărat". Dar apropierile economice au fost continuate. Înceata depăşire a crizei a fost cauzată de evenimentele intervenite la sfârşitul anului 1938: asasinarea lui Codreanu, […], campania de presă şi altele. Astfel a fost posibilă misiunea directorului ministerial Wohlthat, care a avut drept scop încheierea unui acord economic cu românii.

[...]

După părerea românească, noi trebuie să stabilim o linie de demarcaţie în zona carpato–ucraineană, de unde să primească, fără riscuri, şi românii ceva; acum noi ar trebui să-i liniştim pe unguri ca să-i lase pe români în pace. Nimic n-ar fi mai absurd decât ca, de dragul ochilor frumoşi ai românilor, să reducem la tăcere şantajişti folositori. Căci, deşi am realizat un acord oficial cu românii, a cărui respectare ar trebui să rămână îndoielnică, ei niciodată nu ni se vor alătura ca parteneri de încredere. Românii trebuie trataţi energic; prietenia, propria lor armă, o consideră la alţii drept slăbiciune. Voi adăuga un scurt raport despre un semnificativ incident la Bucureşti.

La 22 martie ministrul aviaţiei a făcut invitaţii la un cinematograf, la o gală a filmelor dedicate aviaţiei. Ca oaspeţi au apărut diplomaţi în frac, membri ai guvernului, ataşaţi militari în uniformă şi corpul generalilor, fiind toţi plasaţi în balcon, în timp ce corpul ofiţerilor bucureşteni, cu o numeroasă reprezentare în ciuda mobilizării, prezente fiind şi doamnele acestora, a luat loc la parter. Când într-o revistă a presei americane au fost arătate imagini de la festivitatea comemorării eroilor aviatori din 12 martie, de la Berlin, cu această ocazie apărând pe ecran de mai multe ori Führer-ul, la parter s-a iscat rumoare şi s-a fluierat. La aprinderea luminii m-am uitat la ministrul plenipotenţiar aflat în loja din mijloc, eu aşteptând să dea semnalul de plecare. Nu s-a întâmplat însă nimic; mai mult, se întreţinea cu ministrul aviaţiei care, după cum am auzit în dimineaţa următoare de la ministrul plenipotenţiar, şi-a prezentat scuzele pentru pătrunderea unor nedorite elemente printre cei invitaţi la această gală. În tot cazul, ministrul plenipotenţiar a rămas acolo şi am părăsit cinematograful singur. Prestigiul Reich-ului, fireşte, nu a fost apărat prin această atitudine.

Nici unul dintre nenumăraţii martori nu a auzit scuzele ministrului aviaţiei, dar toţi invitaţii au luat cunoştinţă de faptul că ministrul plenipotenţiar german a acceptat atitudinea ruşinoasă a ofiţerilor români faţă de conducătorul Reich-ului.

În raportul meu oficial am prezentat cazul ca şi când eu aş fi observat eronat, ministrul plenipotenţiar ar fi plecat, aşa încât discrepanţa dintre atitudinea mea şi a lui nu a ieşit în evidenţă.

Mobilizarea română la graniţele cu Ungaria şi Bulgaria, ce are, probabil, şi cauze interne, s-a extins acum cu aproximativ 20 de contingente repartizate la corpurile de armată 5, 6 şi 7, care stau pregătite pentru frontiera vestică a ţării, şi la Corpul 2 Armată şi Divizia de Gardă, acestea urmând a fi folosite la graniţa de sud. Corpurile de armată 1, 3 şi 4 sunt alcătuite din mai puţine contingente, dar încadrate, preponderent, cu specialişti. Acţiunea de mobilizare a dat la iveală o mare dezordine, ceea ce era de aşteptat. În Bucureşti şi-n ţară sunt greutăţi privind aprovizionarea cu alimente. Fără a vrea să alarmez, aş dori să atrag atenţia asupra unei stări de spirit panicate. În afară de trupele dispuse pe freontiera cu Ungaria, nu au loc alte concentrări de efective.

Cu expresia deosebitei preţuiri, al dumneavoastră devotat,

WAHLE

Arhiva Militară Germană (Bundesarchiv – Militärarchiv, în continuare BA – MA), RH 2/2926/ fişa 1.

2

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 26 mai 1939

Stimate domnule general,

Din evaluarea situaţiei militar–politice create după ocuparea Albaniei şi a declaraţiei de garanţie engleze, rezultă că România a devenit şi mai conştientă de poziţia–cheie pe care o ocupă din punctul de vedere al economiei de apărare pentru puterile Axei. România nu a intrat în lanţul acestei încercuiri din propria-i voinţă, ci datorită petrolului ei la care nu putem ajunge, fiind mai bine apărat decât în războiul mondial, de zidul Carpaţilor şi de Transilvania, devenită teritoriu românesc. Se cunosc slăbiciunile noastre şi se ştie că Germania fără petrolul şi cerealele din România nu poate purta nici un război care ar depăşi durata câtorva săptămâni. România doreşte să-şi protejeze avuţiile şi, într-o viitoare confruntare, să-şi păstreze, pe cât posibil, neutralitatea şi să-şi mărească veniturile. Cărei oferte i se va da curs? Fireşte, celei care va oferi mai mult. Şi, din păcate, cei aleşi nu suntem noi, ci democraţiile vestice. Ele cumpără acum aici şi plătesc, adesea, numai pentru a nu obţine noi ceva. În ciuda acordului economic care, după cum se ştie, în România a fost primit nefavorabil, presupunând că pacea va rămâne pentru ambele părţi o necesitate de perspectivă îndelungată, noi putem oferi puţin, în orice caz nu aur sau devize.

În condiţii de război încetează efectele acordului clearing şi atunci nu suntem în situaţia de a plăti petrolul necesar în interior şi nici cerealele.

Românii nici nu ne vor dărui şi nici nu vor amâna plăţile. Nu sunt nici obligaţi în acest sens şi nici înclinaţi să o facă. Presiunilor din partea noastră le-ar lipsi efectul pentru că nu avem nici o frontieră comună. Cu toate acestea, în momentul actual, domină la români una dintre cele două părţi ale caracterului: frica (cealaltă este infatuarea). Se argumentează aşa: „Pentru că Germania nu poate plăti, trebuie, în caz de război, să ocupe prin forţă câmpurile petroliere, ceea ce nu poate fi împiedicat atât timp cât înarmarea şi lucrările de fortificaţie în vest nu sunt terminate. Din această cauză trebuie să se afişeze o

mină plăcută într-un joc periculos, să se accepte acordul economic şi cu ajutorul Germaniei să propulsăm propria înarmare". Dacă se ajunge la un război, atunci poziţia de neutralitate înarmată îngăduie, probabil, promovarea oricărui preţ pentru bogăţiile solului românesc şi, poate, chiar eliberarea de acordul economic. Astăzi România nu mai are ţelurile din 1916, acum îşi va apăra independenţa. Acest imperativ este motivul principal al temerilor mele.

În situaţia actuală ne este prielnic faptul că Ungaria, Bulgaria şi Rusia formulează pretenţii faţă de România, şi chiar pretenţii teritoriale. Acestor circumstanţe va trebui să le mulţumim dacă România se va îndrepta spre noi. Noi trebuie să ţinem în frâu duşmanii. Prin acordul dintre Anglia şi Turcia s-a schimbat vizibil situaţia militar – politică a acestei ţări în dezavantajul nostru. Anglia câştigă acum posibilitatea exercitării unor mai puternice influenţe asupra Uniunii Balcanice decât până acum. Prin aceasta Bulgaria este ca şi paralizată. Că armata română a câştigat în ultimii ani în privinţa valorii sale nu este un fapt de tăgăduit (a se compara cu raportul despre parada din 10 mai 1939). Dacă noi, în perspectiva planului de patru ani, suntem constrânşi să întărim substanţial potenţialul de luptă al românilor, furnizându-le material de înzestrare, fie din ţară, fie din zonele aflate sub protecţia noastră, pentru a primi în schimb petrol, se pune problema diminuării în fiecare zi a şanselor noastre de a ajunge cândva mai repede la petrolul românesc. Fără a vrea să încalc teritoriul politicii, aş da expresie unui punct de vedere strict militar, determinat de convingerea mea: apreciez că ne facem iluzii crezând că vom lega această ţară de noi prin livrări de arme, că în timp de război ne-ar livra petrol fără contraservicii. Istoria demonstrează contrariul. Ni se va sustrage. Nu putem fi interesaţi de o Românie puternică, aflată în acest front al încercuirii. Sunt aproape singur cu această părere a mea: „Vox clamantis in deserto" şi mi-am dorit să fi putut raporta altfel. Aşa cum stau lucrurile acum, totul ar fi însă numai iluzii.

Cu expresia profundului meu respect, am onoarea de a fi al dumnevoastră devotat,

WAHLE

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

3

[Legaţia Germană] [Iunie 1939]
[Ataşat militar]

Stimate domnule general !

Problema înarmării României cu ajutorul nostru este de mai mult timp, obiectul schimbului de păreri dintre ministrul plenipotenţiar şi mine. Deşi convorbirile s-au desfăşurat amiabil nu se poate menţiona un progres în apropierea celor două concepţii pe această temă. Folosesc, prin urmare, această cale a înştiinţării cu rugămintea de a se da instrucţiunile corespunzătoare.

Ministrul plenipotenţiar susţine opinia că României ar trebui să i se livreze rapid arme moderne, pentru ca astfel "să fie legată de noi". România ar vrea apropierea de noi. Situaţia din 1916 nu s-ar mai repeta pentru că astăzi România nu mai are obiectivele militare de odinioară ce ar determina-o să se alieze adversarilor noştri.

Eu sunt convins că prin livrarea de material de război nu vom lega niciodată România de noi şi că, având în vedere inconsecvenţa ei notorie, tocmai prin aceste livrări ar putea ajunge în situaţia (presupunând o neutralitate înarmată) de a nu ne exporta de bunăvoie petrolul ei. După o şedere de un an în această ţară, n-am nici un indiciu în baza căruia să pot aprecia că, în caz de necesitate, România nu ar repeta atitudinea ei din războiul mondial. Cine trăieşte aici cu ochii deschişi observă că România vrea să se îndeletnicească, precum în anii 1914 – 1916, cu acelaşi joc al neutralităţii, deci şantajând. Paralela cu anii 1914 – 1916 nu este valabilă în totalitate, având în vedere că astăzi România nu mai are obiective militare agresive pentru că s-a maturizat . Singurul obiectiv ar fi neutralitatea, deci păstrarea a ceea ce are şi câştigarea unor avantaje materiale. Ceva a rămas totuşi ca şi odinioară: poporul român nu doreşte o apropiere de noi, înclină, tradiţional, către democraţiile vestice care i-au garantat frontierele. Ne facem iluzii că viitoarea evoluţie a evenimentelor n-ar putea avea factori de surpriză ca în războiul mondial. Nimeni nu a crezut, de asemenea, că Turcia s-ar lăsa prinsă în cordonul încercuirii.

Regele, pe care-l consider coruptibil în sens "civic", nu este sensibil faţă de Germania. Ceea ce nu a reuşit Carol I, respectiv impunerea punctelor sale de vedere politicii miniştrilor trebuie aşteptat cu atât mai puţin din partea lui Carol al II-lea. Ar fi primul care ar încălca un acord în cazul în care respectarea lui l-ar dezavantaja, aducându-i prejudicii , ceea ce nu i se poate lua în nume de rău. Însă dacă opinia publică din ţara sa ar dori o strânsă legătură cu noi, regele ar fi primul care s-ar implica chiar dacă şi-ar încălca principiile. Pentru că, din păcate, lucrurile aici nu stau aşa, un astfel de mod de a acţiona n-ar contribui decât la înrăutăţirea poziţiei sale.

Dacă şi-n timp de pace politica este o luptă, ar trebui să se aibă în vedere consecinţele şi să se evite ca, în virtutea unei iluzii să punem noi înşine armele în mâinile unui viitor adversar care, cândva, se va apăra cu ele împotriva noastră.

De curând s-au întâmplat următoarele:

După cum mi s-a comunicat de la Secţia Ataşaţi Militari, o comisie română pentru procurarea materialelor de război a declarat deschis la Berlin că nu era hotărâtă să dea comenzi de arme şi de muniţii în Germania. Tratativele au fost întrerupte fără nici un rezultat. Preşedintele Consiliului de Miniştri, Călinescu, a declarat ministrului plenipotenţiar că s-ar fi oferit material învechit, antebelic . Cererea românilor de uniforme, şei şi hamuri ar fi fost refuzată . Ministrul înzestrării, Slăvescu, a intervenit, la 27 mai, la ministrul plenipotenţiar, cu o listă cuprinzătoare, ce prezintă mari cantităţi din materialul nostru cel mai modern .Pentru că domnului general Thomas pot să-i fie necunoscute amănuntele în legătură cu aceasta, i-am trimis această listă prin poşta aeriană, la 28 mai (copia listei parvine, prin curier, Secţiei Ataşaţi Militari) .

[…] (ss) Indescifrabil

BA-MA,R H 2 / 2926 / fişa 1.

4

Serviciul Contrainformaţii Berlin, 20 septembrie 1939

al Regiunii a 3-a Teritoriale
Nr. 127/39/I 4

Informaţie transmisă de către un agent special la 15 septembrie 1939, referitoare la intenţia Angliei de a distruge zona petrolieră a României

Anglia intenţionează să lezeze neutralitatea românească şi să lanseze un atac aerian asupra portului Constanţa şi asupra zonei petroliere. Atacul trebuie să pornească din Turcia, având ca scop împiedicarea Germaniei de a-şi aproviziona trupele cu benzina şi petrolul din România.

Şeful coloniei franceze din Bucureşti, întors din Franţa la mijlocul lui septembrie, a afirmat, de asemenea, că Anglia, în timp foarte scurt, va distruge porturile cu posibilităţi de încărcare a petrolului şi zona petrolieră din România, pentru a paraliza armata motorizată a Germaniei.

La mijlocul lui septembrie toate rezervoarele uriaşe ale industriei petrolului au fost vopsite în culoarea gri-petrol şi, în circumstanţele acestei nervozităţi, la fel au fost vopsite şi tramvaiele şi autobuzele.

I.A.

BA – MA, Wi I C4/76 vol. 2.

5

Departamentul Externe
Serviciul Contrainformaţii al
Regiunii a 3-a Militare
Nr. 2776/1939

Berlin, 14 noiembrie 1939

Maiorul dr. Wagner din Serviciul Contrainformaţii al Regiunii a 3-a Militare a luat parte, la 10 şi 11 noiembrie 1939, la convorbirile purtate la şeful Serviciului Secret din România, director general în Ministerul Apărării, Moruzov. Tema discuţiilor – spionajul, sabotajul şi măsurile de resort ce se impun

Directorul Moruzov şi-a exprimat mai întâi bucuria în legătură cu realizarea contactului dintre serviciile militare secrete român, respectiv german. De asemenea, a transmis deosebite mulţumiri domnului amiral Canaris pentru prietenoasa primire a maiorului I. G. Ionescu în timpul scurtei prezenţe a acestuia la Berlin.

În continuarea convorbirilor directorul Moruzov a afirmat că România se simte puternic ameninţată de bolşevism, mai ales dacă se va ajunge la ocuparea Basarabiei de către Rusia. În acest caz pătrunderea bolşevismului în Balcani n-ar mai fi de oprit, ţelul Rusiei fiind de a crea o zonă a panslavismului. România se opune în modul cel mai hotărât ocupării Basarabiei de către Rusia. Germania n-ar trebui să se arate atât de dezinteresată în legătură cu problema ocupării Basarabiei de către Rusia, cum s-a arătat în problema finlandeză, pentru că, în cazul ocupării Basarabiei, interesele germane în România ar fi puternic periclitate prin pătrunderea bolşevismului.

Directorul Moruzov şi-a exprimat în continuare convingerea că acest contact direct între serviciile militare secrete, român, respectiv german, trebuie să conducă într-un timp cât mai scurt la o înţelegere în privinţa marilor probleme militar–politice care privesc ambele ţări. România doreşte astăzi o strânsă legătură economică, pentru că înfrângerea Germaniei într-un război ar însemna şi lichidarea României prin bolşevism. În consecinţă, se vrea o întoarcere dinspre Anglia şi Franţa pentru a se realiza o strânsă legătură cu Germania. Germania ar fi în acest moment în situaţia de a obţine de la România, pe cale paşnică, tot ce-i este necesar. Germania poate să ia, deci, ce-i trebuie, dar lăsând dreptul fundamental al poporului român neatins.

După mai multe convorbiri cu regele, având aprobarea acestuia, doreşte să aducă la cunoştinţa amiralului Canaris, cu rugămintea de a fi prezentat şi altor foruri cu drept de decizie, un program, după părerea sa, singurul ce ar putea duce la salvarea României, cu următoarele puncte:

1. Transferarea capitalului evreilor români la o societate germano–română.

2. Transformarea societăţilor transportului pe Dunăre într-o societate de transport germano–română, prin aceasta creându-se posibilitatea de a se menţine Dunărea navigabilă şi-n timpul iernii.

3. Crearea de reprezentanţe comerciale germane în toate regiunile României, gândite în primul rând la nivelul agriculturii româneşti.

4. Construirea unei noi linii de cale ferată care pornind din nordul României, ocolind regiunea rusească, să se lege de linia Breslau–Berlin.

5. Pregătirea unor noi legi care să constrângă Anglia să cedeze proprietăţile ei din România (astfel de legi pot intra foarte repede în vigoare din momentul în care, spre exemplu, s-ar comite orice act de sabotaj de către Intelligence Service în zona petrolieră).

Directorul Moruzov şi-a exprimat părerea potrivit căreia ar trebui să se treacă într-un timp cât mai scurt la realizarea acestui program. O opoziţie din partea unor cercuri din anturajul regelui nu este previzibilă de vreme ce însuşi Urdăreanu a aprobat, la rându-i, acest program.

Directorul Moruzov a rugat să nu fie menţionat numele regelui în legătură cu acest program, pentru că partidele filofranceze din România i-ar putea crea dificultăţi regelui.

În încheierea acestei discuţii, Moruzov a subliniat că ar dori să i se dea lui însuşi posibilitatea realizării acestui program. El ar organiza totul spre binele Germaniei. Ar avea numai o rugăminte: extinderea în rândul opiniei publice a unei propagande în care să se sublinieze prietenia Germaniei faţă de România.

Ministrul plenipotenţiar german la Bucureşti a fost informat despre propunerea directorului Moruzov la 11 noiembrie, fără a se detalia programul, de către dr. Wagner.

În acelaşi timp i s-a adus la cunoştinţă această propunere, într-o formă mai amănunţită, şi ataşatului militar al aviaţiei la Bucureşti, colonelului Gerstenberg.

Prevenirea sabotajelor în România

În cursul convorbirilor, pe baza unor cazuri particulare, directorul Moruzov a afirmat că apărarea împotriva pericolului sabotajelor preocupă în mod deosebit Serviciul Contrainformaţii. În special protejarea transportului pe Dunăre pare a necesita noi eforturi. Pornind de la aceasta, directorul Moruzov a subliniat că apărarea zonei petroliere împotriva sabotajelor este una din misiunile principale ale serviciului său. Această zonă este atât de bine întărită din punct de vedere militar, încât actele de sabotaj n-ar fi posibile.

Pentru realizarea unei protecţii sporite a navigaţiei pe Dunăre, directorul Moruzov a dat următoarele instrucţiuni telegrafice:

1. Toate porturile vor raporta zilnic Centralei din Bucureşti prezenţa în perimetrul lor sau în apropiere a tuturor navelor.

2. Centrala va fi permanent informată în legătură cu fiecare navă, respectiv,cu pavilionul sub care navighează, felul încărcăturii, locul de destinaţie.

3. Serviciile „de intervenţie" deja existente în porturi vor fi imediat întărite cu formaţiuni de specialişti, echipaţi adecvat, pentru ca, în cazul producerii unor acte de sabotaj, să se poată interveni prompt.

4. Toate navele ce vor să ajungă la destinaţii ce stârnesc suspiciuni, vor fi imediat reţinute, indiferent dacă se află în port sau în deplasare.

5. Vor fi organizate în cel mai scurt timp servicii speciale de observare din care vor face parte un ofiţer de marină sau un specialist tehnic, precum şi personalul auxiliar necesar. Aceste servicii speciale de observare vor fi amplasate în următoarele porturi: Silistra, Turtucaia, Turnu Măgurele, Calafat, Turnu Severin, Orşova, Baziaş.

Directorul Moruzov este convins că, pe baza acestor noi măsuri, navigaţia este pe deplin asigurată, că, în cazul unui act de sabotaj, eventualele daune ar fi în cel mult câteva ore înlăturate.

Ne-a invitat să ne convingem la faţa locului că securitatea navigaţiei pe Dunăre este total realizată.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/62.

6

Serviciul Contrainformaţii — Nr.3462/22 noiembrie 1939

Referitor la România – industria petrolului

1. Producţia zilnică de petrol atinge 2.500 de cisterne, dintre care aproximativ 500 merg zilnic în Germania.

2. Efectivul salariaţilor din industria petrolului a crescut considerabil după izbucnirea războiului, o bună parte a acestora fiind englezi. Diferite locuri de muncă din cadrul societăţilor petrolului au fost ocupate de către englezi.

3. În Sibiu erau prezenţi mulţi englezi. Aceştia par a face parte din personalul tehnic al întreprinderilor petroliere.

4. În circumstanţele unei treceri pe la izvoarele de gaz metan din Transilvania au fost, de asemenea, văzuţi englezi în apropierea acestor izvoare, recunoscuţi după limbă.

5. Au fost întreprinse pregătiri ca, în cazul unui război cu Germania, toate rezervele şi puţurile de petrol, gaz metan şi benzină să fie incendiate.

6. Se spune că este reziliat capitalul englez din societăţile româneşti, respectiv parţial deja anulat. Ca termen a fost comunicată luna decembrie 1940. Acţiunea este promovată de către guvern şi are drept scop organizarea industriei petrolului în cadru naţional.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I L 4/76 vol. 1

7

Serviciul Contrainformaţii — Ianuarie 1940

Nr. 22332/1940

Observaţii privind înarmarea României

Generalităţi

În ultimii trei ani în România au avut loc transformări politice decisive. Pentru că această transformare care a inclus şi reglementarea favorabilă a problemei minorităţilor, trebuia, înainte de toate, să ridice spiritul naţional al românilor, este de înţeles că, în acelaşi timp, a fost abordată într-o nouă manieră şi problema înarmării. Conducerea recunoscuse de mult că, ceea ce fusese pierdut prin inactivitate în 18 ani, trebuia recuperat în cel mai scurt timp. Trebuia să se înlăture obstacolele reprezentate de economia cu nuanţă de partid şi de diversele interese cu caracter personal. Pentru aceasta era necesar un om energic şi talentat. În persoana lui Armand Călinescu, preşedinte al Consiliului de Miniştri, s-a găsit omul potrivit. Călinescu, un prieten personal al regelui, puţin cam scund, dar deosebit de activ şi inteligent, a fost adevăratul creator al programului de înarmare a României. Dar el nu a rămas numai la un program, cum se întâmplase multora înainte, ci l-a realizat cu toate mijloacele posibile. Cine a cunoscut ritmul anterior al românilor şi modul lor de a gândi s-a mirat, într-adevăr, de felul în care Călinescu a reuşit să pună în mişcare această mentalitate inertă. În primul rând el a determinat mobilizarea industriei pentru a cărei realizare a găsit persoanele indicate, în special ofiţeri superiori. Marii întreprinzători au fost determinaţi să construiască noi fabrici sau cel puţin să introducă noi ramuri de producţie. Statul însuşi a început construirea unor noi întreprinderi şi, în final, a fost diversificată producţia. În cel mai mare întreprinzător din România, Nicolae Malaxa, care a fost şi înainte apropiat de cercul oamenilor de stat şi chiar de rege, Călinescu a găsit pionierul apt al relansării industriei.

Firma ,,Malaxa" S.A. care înainte cu 11 ani era încă un mic atelier de reparaţii pentru locomotive, în Bucureşti, înseamnă astăzi pentru România ceea ce înseamnă aici Uzinele ,,Skoda". În acest timp au ieşit ca din pământ, în diferite locuri din România, mai multe fabrici, se vorbeşte despre şapte sau opt. Este de înţeles că aceste întreprinderi sunt absolut moderne, corespunzând însuşi conceptului nostru de modern.

Malaxa a avut un principiu care, chiar dacă l-a costat ceva mai mulţi bani, l-a făcut să-şi atingă ţelul mai repede. El nu a cumpărat din străinătate numai maşini şi instalaţii, ci şi tehnologie, aducând de acolo personal pentru pregătirea angajaţilor săi. Ca producător de tehnică militară, el şi-a putut permite acest lucru pentru că aceste investiţii au fost introduse în preţul produselor, iar statul român era obişnuit să plătească regeşte pentru tehnica militară până acum importată. Pentru România au fost numai aparent mari aceste cheltuieli făcute pentru introducerea unor noi ramuri de producţie, pentru că ar fi plătit mult mai scump, în continuare, importul şi în afară de aceasta ar fi avut de pierdut şi-un timp atât de preţios.

Din păcate a preferat sau a trebuit să prefere statele apusene, respectiv Franţa şi Anglia şi pe aliaţii acestora, Cehoslovacia şi Polonia. Motivele au fost mai mult tehnice decât politice. Statul român şi-a procurat până acum tehnica militară din ţările sus-amintite. Industria de război apărută acum în ţară s-a legat în mod necesar de tehnologiile corespunzătoare. Firma ,,Malaxa" s-a orientat în multe probleme către Uzinele ,,Skoda", cehoslovacii ajungând a fi preferaţi în mod deosebit în România. Trebuie subliniat că această relaţie este şi acum valabilă, dobândind accente chiar mai pronunţate.

Este interesant că domnul Malaxa pune mare preţ pe aspectul exterior al întreprinderilor sale şi se spune că nu l-a interesat vreodată interiorul atelierelor. Nu

surprinde deci că el a aplicat stilul său deosebit de original clădirilor sale: faţadele asemănătoare unor calcane sunt cu 50% sau chiar cu 100% mai înalte decât celelalte două frontoane. Ce nu este atelier este teren cultivat cu flori. Străzile şi aleile sunt curate, dispuse geometric, cu trotuare sau bordate cu piatră.

Muniţia românească

În legătură cu fabricarea muniţiei este cunoscut că România produce cartuşe de infanterie obişnuite, de 7,92 mm. Dintre calibrele mari fabrică numai calibrul de 13,2 mm cu miez de plumb, cu miez de oţel şi, foarte probabil, muniţie trasoare. Acest calibru, în toate cele trei sortimente, este folosit în apărarea antiaeriană. Este evident că efectul este fără mare valoare faţă de cel al proiectilelor explozive şi nu se deosebeşte mult de cel al muniţiei obişnuite de infanterie. În categoria calibrelor mari urmează proiectilele trasoare antiaeriene de 23 mm, cu explozie automată. Această muniţie România o procură din Franţa de unde se asigură, de altfel, şi cu mitralierele corespunzătoare, probabil Hotchkiss, respectiv Brandt. Cu livrările din partea franceză România a avut mari dificultăţi din momentul în care, din pricina suprasolicitării furnizorilor de către propria lor armată, aceştia n-au mai putut respecta nici termenul livrărilor şi nici cantităţile contractate. După unele versiuni problema n-ar fi nici acum soluţionată.

O bună vreme, din această cauză, România s-a interesat de muniţia antiaeriană cu calibrul de 2 cm. Dar acest interes se pare că a rămas în faza discuţiilor, autorităţile competente fiind copleşite în vara acestui an de alte lucrări.

Următoarele calibre sunt de artilerie. Este vorba despre cele de 7,5 cm, de 10 cm şi de 10,5 cm. Dacă armata posedă calibre şi mai mari, n-am aflat încă; în cazul că da, atunci este foarte probabil ca acestea să nu fie produse în România.

Proiectilele şi muniţia de calibrele sus-numite sunt produse de şase firme ale căror fabrici aparţin în general industriei metalurgice. Dintre acestea face parte şi firma „Malaxa" care are cea mai mare contribuţie. Urmează firma „Metrom" din Braşov, care produce, de asemenea, cartuşe. Şi această fabrică instalează noi ateliere în care, deocamdată se produc proiectile. Pulberea necesară este livrată de Fabrica de Pulberi din Făgăraş. Nu este exclus ca şi firma „Astra" din Braşov să ia parte la producţia de mozaic. „Metrom" şi „Astra" sunt amplasate destul de departe de calea ferată care face legătura cu Bucureştiul. Firma „Voina" care se află ceva mai departe, dar în imediata apropiere a căii ferate, produce mine.

O nouă fabrică de stat se construieşte în Valea Mârşei, la Avrig, în judeţul Sibiu. Această fabrică trebuie să fie, după intenţiile româneşti, cea mai mare de acest fel din Europa. Cea mai lungă latură a ei, alcătuită din mai multe tronsoane, se întinde pe 8 km. Din partea sudică este protejată de masivul Negoiu, în valea acestuia fabrica aflându-se ca într-o groapă. Lucrările de terasament au fost de mare amploare. Această fabrică nu a fost destinată a fi fabrică de mozaic, toate structurile metalice componente, instalaţia în ansamblul ei vizând producerea de muniţie de artilerie. Este probabil ca aici să se fabrice şi tunuri. Capacitatea acestei fabrici este estimată la 6.000 de guri de foc şi muniţie finită în opt ore de lucru. În derivaţie, într-o mică vale, se construieşte o fabrică de capse detonante. Deşi s-a lucrat deja trei ani la acest amplasament, în funcţiune va intra cel mai devreme în 1940. Este absolut semnificativ pentru România că fabricile influente, producătoare de muniţie de artilerie au creat obstacole acţiunii de finalizare a noii întreprinderi numai pentru a-şi proteja câştigurile individuale.

În ciuda numeroaselor fabrici de mozaic destinate producerii muniţiei de artilerie, fabrica de muniţii a firmei „Malaxa", aflată în Tohanul Vechi, este cu mare probabilitate, singura din România care produce şi iniţiatori. Celelalte fabrici de muniţie se

aprovizionează fie la ,,Malaxa", fie îşi importă capsele detonante. În cea mai mare parte ar trebui ca astfel de firme să producă proiectile de artilerie fără focoase, urmând ca acestea să fie montate abia pe câmpul de luptă. Aceste simple focoase sunt produse, de asemenea, de fabrica din Tohanul Vechi. În fabricarea iniţiatorilor constă călcâiul lui Achile al industriei de muniţii româneşti.

Fabrica de muniţii de artilerie a Uzinelor „Malaxa"

Fabrica se află la 1 km depărtare de Tohanul Vechi, în judeţul Braşov. Este amplasată la capătul văii Bârza, segmentul de cale ferată care o traversează ducând de la Braşov la Zărneşti. Depărtarea de Braşov atinge aproximativ 24 km, iar de Zărneşti – 2 km . Valea Bârzei care atinge aproximativ 4–6 km lăţime, se sfârşeşte la Zărneşti unde este mărginită de peretele abrupt, cu o înălţime de 1.800 m al masivului Piatra Craiului şi de masivul Măgura care atinge 2.200 m înălţime.

Valea este alcătuită din două părţi: una spre stânga, în direcţia Bran, cealaltă spre dreapta. Din valea dinspre dreapta se ridică Bârza, vecinătatea ei proximă fiind localitatea Plaiul Foii. În partea sud-estică a fabricii se află masivul Bucegi, la o mai mare depărtare decât Piatra Craiului. ,,Mascarea" fabricii poate fi considerată ca foarte bună. Toată zona dinspre sud-est şi nord-vest este acoperită şi protejată de munţi. Numai înspre nord-est, deci dinspre Braşov, este uşor accesibilă. Braşovul este o garnizoană puternică, iar pe drumul dinspre Braşov înspre Tohanul Vechi se află câteva localităţi mari – Cristian, Râşnov – una dintre ele având artilerie de munte. Braşovul a fost dotat încă din vara anului 1939 cu una sau mai multe baterii de artilerie antiaeriană. La nord-vest de fabrică, la o depărtare de aproximativ 2 km, s-a aflat în zilele tensionate ale verii anului 1939, pe un versant, un tun antiaerian cu calibrul de 7,5 cm. Dacă un avion vine dintr-o altă direcţie decât cea a Braşovului, din pricina înălţimii munţilor, fabrica este observată în ultima clipă. Munţii care o cuprind ca într-un inel o fac invizibilă pentru cei care nu o caută în mod special. Cel mai bine poate fi văzută dinspre comuna Măgura, zonă în care munţii ating numai aproximativ 1.000 m, dinspre Tohanul Vechi şi dinspre Zărneşti unde înălţimile muntoase sunt şi mai joase. În partea de sud-est fabrica este mărginită de o colină de numai 100 m înălţime la poalele căreia sunt construite sala cazanelor şi centrala electrică la mijloc, în stânga grupul F, iar la dreapta – depozitele de pulberi şi materiale explozive. Prin această colină trece un tunel cu mai multe ieşiri laterale care serveşte ca adăpost împotriva unui atac cu gaze. Uzina are legături feroviare şi rutiere care duc la Tohanul Vechi până la sala cazanelor, la poalele colinei. Străzile alcătuiesc un ax vizibil al fabricii. Pentru că această colină este netedă şi aproape despădurită, văzută de sus nu pare a fi o înălţime şi dispare printre celelalte zone care, înspre Tohan, sunt asemenea unor terenuri cultivate. Întreaga vale a Bârzei este absolut corespunzătoare scopului. În zona amplasării depresiunea atinge exact 700 m înălţime. Circumferinţa este de 6 km.

Venind de pe strada principală, la dreapta se află clădirea birourilor, în stânga – cazinoul. Tot pe partea dreaptă, la aproximativ 200 m, se află cantina, vis-á-vis spitalul şi băile. La mică depărtare, în spatele cantinei este laboratorul, pe partea stângă începe grupul E, din care se desprinde o stradă spre grupul A.

Mergând mai departe, se observă la stânga şase obiective ale grupului B. La sala cazanelor se desprinde, în stânga, o stradă înspre grupul F, iar la dreapta – o stradă spre grupurile C şi D. La capătul zonei fabricii se află poligonul de trageri. În zona grupului A sunt produşi iniţiatorii. Grupul este împrejmuit cu garduri şi este alcătuit din şapte obiective. În primul obiectiv, de pe partea stângă a străzii, se produce fulminatul de mercur şi sunt amestecate, în mediu umed, substanţele inflamabile. Pe partea dreaptă, înconjurat de ziduri înalte, se află cel mai periculos obiectiv – al doilea – în care

fulminatul de mercur este uscat şi cernut. Alături, despărţit tot printr-un zid, se află obiectivul 3 în care se macină cloratul de kaliu şi sulfura de antimoniu şi se amestecă pulberile uscate. În obiectivul numărul 4 sunt umplute şi presate capsele şi capsele de aprindere pentru închizătorul de aprindere. În obiectivul 5 sunt umplute şi comprimate focoasele. În obiectivul 6 capsele de iniţiere şi focoasele sunt curăţate, cu ajutorul rumeguşului, în dispozitive speciale. Într-un spaţiu separat printr-un zid de beton, iniţiatorii finiţi sunt revăzuţi, verificându-li-se dimensiunile, după care sunt împachetaţi. În prelungirea obiectivului 1 se află obiectivul 7 în care sunt fabricate toate componentele metalice. Izolat, pe malul pârâului Tohan, se află depozitul pentru fulminat de mercur şi materiale inflamabile şi un depozit pentru focoase. Mai departe se află o clădire mică în care se fac probe de tragere. Capacitatea acestui grup este astfel organizată încât să poată produce o combinaţie de iniţiatori suficienţi pentru fabricarea a 2.500–3.000 de percutori şi a 1.500–1.000 de grenade.

Grupul B este alcătuit din şase ateliere, în care sunt montate focoase percutante şi închizătoare de aprindere. Închizătoarele de aprindere sunt folosite numai în cadrul uzinei, focoasele percutante – numai parţial, aproximativ 1.000–1.500 de bucăţi. Restul se ambalează şi se depozitează. Aceste focoase percutante conţin, fireşte şi iniţiatorii. În grupul B se află un mic depozit subteran de „tritol" şi pulbere neagră. Tritolul este introdus în iniţiatori în incinta grupului B. Pulberea neagră se foloseşte pentru crearea efectului de întârziere. Atelierele grupului B sunt separate prin rambleuri.

La o depărtare de aproximativ un km se află grupurile C şi D, corespondente între ele. În aceste grupuri are loc finisarea proiectilelor. În spatele grupului D, la aproximativ un km depărtare, se întinde pe 300 m un poligon de tragere prevăzut cu un aparat „Le Baulangé" pentru măsurarea presiunii gazului şi a vitezei. Tragerea la distanţe mari se experimentează în poligonul Sudiţi.

Corpul proiectilelor şi toate celelalte părţi componente ale focoaselor sunt aduse de la Fabrica „Titan" din Bucureşti la executarea cărora se pare că ia parte şi Malaxa.

Corpurile proiectilelor sunt descărcate din vagoanele garniturilor de tren direct în ateliere, unde întâi sunt degresate şi uscate, apoi verificate; în final sunt umplute cu tritol lichid şi perforate. În orificiul rezultat sunt montate două corpuri cu tritol. Pe lângă toate aceste operaţii au loc şi altele auxiliare sau secundare: constatarea greutăţii, verificarea centrului de greutate, revizia şi altele.

Proiectilele prevăzute cu focoase ajung în grupul F, aflat la aproximativ un km depărtare. În acest obiectiv cartuşele sunt dotate cu mecanismul de aprindere şi umplute cu săculeţi de pulbere, este introdus focosul şi totul se ambalează. Şi aici au loc o serie de operaţii secundare.

Grupul E se află într-o strânsă legătură cu grupul B şi conţine magazia, atelierele de strungărie, lăcătuşerie, tinichigerie, două ateliere mari de tâmplărie, un depozit de scânduri, uscătoria pentru scânduri, un atelier pentru montarea inserţiilor de zinc şi un depozit pentru lăzile cu muniţii. Fabrica produce de fapt ea însăşi muniţia în totalitatea părţilor componente precum şi accesoriile, garniturile şi inserţiile. Se folosesc zilnic aproximativ 1.000 de incinte. La aproximativ 2 km depărtare de tâmplărie este întreţinut, zi şi noapte, un foc în care sunt arse zilnic aproximativ 1.500 kg de rumeguş (cu deşeurile din lemn sunt aprovizionate, pentru încălzire, toate împrejurimile).

Între grupul A şi grupul E se află o remiză pentru locomotive şi o seră pentru flori, legume şi răsaduri. Totul este camuflat. Pentru că zona nu este împădurită, au fost plantaţi numeroşi plopi.

Printre alte interesante amănunte despre fabrică ar fi de menţionat următorul: transportul între obiective se face pe calea ferată, iar în interiorul obiectivelor prin ,,benzi rulante" acţionate prin intermediul acumulatorilor. Reţeaua interioară de căi ferate are 6 km, iar deplasarea vagoanelor se face prin intermediul a două locomotive. Ele tractează până la 11 vagoane încărcate, atingând o viteză de 30 km/h. De remarcat faptul că sunt făcute de firma ,,Malaxa". Cazanele de abur sunt încălzite cu petrol şi chiar păcură.

Centrala electrică este prevăzută cu două agregate Diesel.

Conductele de aburi duc, parţial, la suprafaţă, altele sunt legate de canale acoperite cu scânduri impregnate.

Efectivul total al fabricii atinge 2.000 de persoane. Conducerea întreprinderii are un director general care odinioară a fost luat în Franţa în calitate de colonel cu probleme privind muniţia de artilerie. Prin urmare, nu este un specialist în producţie. Aproape toţi funcţionarii sunt ofiţeri de rezervă, cu excepţia şefilor de ateliere. Aceştia sunt mai degrabă tehnicieni decât specialişti. În consecinţă fabrica poate produce numai ceea ce a fost planificat. Nu are posibilitatea introducerii unor programe noi, originale. Ea poate doar să reproducă după proiectele asimilate. Odată, Fabrica ,,Voina" s-a interesat de capse de aprindere simple. Biroul tehnic nu a putut elabora instrumentele de ştanţare şi trasare a învelişului capselor.

Grupul A este condus de un chimist inginer, ale cărui cunoştinţe de specialitate, din punctul nostru de vedere sunt extrem de limitate. Grupurile C şi D sunt conduse tot de ingineri. În afara acestora mai există un inginer pentru construcţii şi întreţinere.

Fabrica are propriul ei nucleu de protecţie alcătuit din 20 de poliţişti. În vara lui 1939 s-a primit şi pază militară.

Muncitorii sunt reprezentaţi, în cea mai mare parte, de femei. Dacă muncitorii români nu lucrează precum cei germani, sunt totuşi de apreciat în mai mare măsură decât cei care-i conduc. Funcţionarul român, şeful de compartiment, conducătorul de întreprindere şi cum doriţi să-i mai numiţi, au deprinderea de a nu face nimic şi de a trăi pe picior mare. Faptul că în astfel de fabrici se face totuşi ceea ce este de făcut, este meritul inginerilor şi maiştrilor instructori străini şi al muncitorilor. În acele întreprinderi în care sunt cooptaţi în funcţii de conducere membri ai minorităţilor etnice (saşi sau maghiari) se lucrează totuşi cu rezultate bune. În Braşov se află o fabrică de avioane, construită cu cheltuieli mari, în care se întâmplă lucruri îngrozitoare şi care lucrează, după cum se spune, într-un ritm de producţie de 60 avioane pe an.

Absolut identică este şi situaţia în armată. Soldatul român este foarte bun. Prin modul său de viaţă, dur, anevoios este obişnuit să rabde de foame, să îngheţe de frig, să-şi ştie familia neprotejată şi totuşi să lupte. Această afirmaţie este, în fapt, valabilă la nivelul întregii naţiuni, ceea ce s-a demonstrat în timpul mobilizării din vara anului 1939. Că este atât de ciudat să se rabde de foame într-o ţară producătoare de cereale şi de carne ca România, este în ultimă instanţă de înţeles totuşi, luând în considerare relaţiile sociale, dar este de neînţeles şi inacceptabil pentru modul nostru de a gândi când o astfel de situaţie se constată printre soldaţii aflaţi la datorie. Vina pentru această stare a lucrurilor se află la vârf unde, în circumstanţele birocraţiei, nu se precupeţeşte timpul pentru omeneşti plăceri şi viaţă de noapte. Despre acest aspect s-au povestit întâmplări oribile.

După această digresiune ar mai fi de spus că muncitorii sunt plătiţi destul de prost, funcţionarii – relativ bine.

Acestea sunt de spus despre Fabrica „Malaxa" din Tohanul Vechi, cu care sunt epuizate şi informaţiile despre industria de muniţii din România.

Că în România nu mai există o a doua fabrică de inițiatori rezultă şi din faptul că întregul material genistic este comandat în străinătate. Sunt de menționat mai întâi capsele detonante pentru aprinderea încărcăturii, fitilele pentru explozia instantanee, formele speciale de capse detonante, dintre care cele pentru minele antitanc. Acestea sunt astfel reglate încât greutatea unui soldat sau a unui cal nu le acționează. Numai trecând peste ele o maşină de luptă (un tanc) au efectul scontat.

În încheiere concluziile sunt următoarele:

1. România poate fi reprezentată, simbolic, printr-o sondă şi un hambar de cereale. Tot aici se găseşte încă o mare bogăție din care o mare cantitate este lăsată în voia soartei, în timp ce în Germania este abordată într-un sever spirit de economie: lemnul. Acest raport nu-i locul potrivit pentru a prezenta ce înseamnă astăzi lemnul pentru Germania. Sunt de menționat totuşi echipamentul (mătase artificială), pulberi, celuloze materiale sintetice (economie de metal), hârtie, produse alimentare (zahărul, furaje pentru animale) acestea fiind numai câteva din lungul şir de produse în spatele cărora se află lemnul.

Punctul de vedere al unui agent: Germania se va putea lipsi mai curând de petrol decât de celuloză, pentru că benzina şi uleiurile se produc sintetic şi în viitor se vor produce şi mai mari cantități, în timp ce celuloza nu se produce sintetic şi-n prezent nu există încă o perspectivă în acest sens. Celuloza a devenit totuşi vital necesară.

Este greu de descris ce enorme cantități de lemn se distrug în pădurile româneşti.

2. România este împărțită în două tabere: cea a filogermanilor şi cea a anglo–francofililor. După evenimentele din Europa această scindare pare a fi echilibrată. Ceea ce este evident: românii care au fost în Germania fac propagandă pentru Germania, cei care au fost în Franța fac propagandă pentru Franța. Ultimii sunt mai ales ofițerii. De aceea propunerea mea este, pe măsura posibilităților să fie aduşi în Germania cât mai mulți români cu poziții de coordonare pentru vizitarea unor întreprinderi. Nu există nici un pericol ca, întorşi în România, să falsifice impresiile.

3. În România trăiesc aproximativ 800.000 de germani, care şi-au păstrat nealterată etnia, aflându-se într-o bună comunitate. Pentru a caracteriza pe scurt relațiile, ar fi de spus că între germanii din zona sudetă şi cei din Transilvania există mari deosebiri în avantajul celor din urmă. Aceşti oameni aşteaptă ca Führer-ul să-i elibereze. Dar ar fi absolut greşit să fie mutați în vechiul imperiu cu atât mai mult cu cât ei sunt argumentul drepturilor Germaniei în aceste locuri. Cine a avut ocazia să trăiască în diferitele regiuni germane nu va uita niciodată experiența din comunitatea saşilor transilvăneni. Chiar dacă sunt numai 800.000 de suflete, însăşi depărtarea de patrie este un motiv de salvare, înainte de toate ei înfăptuind-o prin loialitate şi puritate etnică.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/27.

8

Legația Germană — Bucureşti, 29 martie 1940
Nr. 2338/40

Către

Ministerul de Externe
Berlin

Referitor la Garda de Fier

Ministrul Palatului, Urdăreanu, m-a invitat ieri seara la el, unde, în prezența ministrului de interne Ghelmegeanu, mi-a expus următoarele:

Acțiunea de pacificare a guvernului cu Garda de Fier a progresat. Ministrul Palatului i-a avut la el pe câțiva dintre conducătorii Gărzii şi le-a demonstrat acestora pe baza documentelor greşelile făcute. Le-a arătat că regele a încercat încă din toamna anului 1937 să trateze cu Codreanu, să-l atragă să colaboreze, dar pe atunci a fost pus în situația de a fi el, Urdăreanu, destinatarul scrisorii lui Codreanu prin care acesta respingea întrevederea cu regele, explicând că a optat să trateze cu Maniu, găsind, în consecință neavenită audiența la rege. Codreanu l-a preferat pe atunci pe cel mai mare duşman al regelui, respectiv pe domnul Maniu, ceea ce, sub această formă, a însemnat un grav afront adus regelui. Gardiştii au putut să se convingă de autenticitatea scrisorii (pe care Urdăreanu ne-a arătat-o mai demult nouă). Le-a făcut cunoscut apoi gardiştilor prezenți că nenorocul care l-a atins la vremea respectivă pe conducătorul Gărzii a fost acela de a i se fi atribuit lui însuşi acțiunile teroriste pe care gardiştii le-au pus la cale în toată țara chiar împotriva ordinelor lui Codreanu, drept care guvernului nu i-a mai rămas o altă posibilitate decât cea a contraatacului căruia, din păcate, i-a căzut victimă Codreanu.

Gardiştii ar fi ajuns acum în situația – aşa cum a afirmat domnul Urdăreanu – de a nu mai putea continua opoziția lor şi de a fi dispuşi să colaboreze la realizarea programului regal de reconstrucție.

Împotriva acțiunii de conciliere a Gărzii de Fier cu regele lucrează, cu toate forțele, domnul Maniu. Pe bunul său colaborator, cunoscutul fost ministru, Virgil Madgearu, destinul l-a surprins. El s-a declarat împotriva acțiunii de conciliere cu Garda de Fier. Pe lângă aceasta, domnul Madgearu, un adept convins, ca şi Maniu, al orientării României înspre puterile vestice, a fost compromis prin intermediul unor evrei despre care s-a spus fie că s-ar afla în solda domnului Madgearu, fie că i-ar fi prieteni. Toți aceşti oameni, printre care şi directorul evreu al „Jurnalului" au scăpat deocamdată de repercusiuni. Madgearu, dimpotrivă, a primit ca domiciliu forțat mănăstirea Bistrița.

La realizarea acțiunii de conciliere internă se opune şi atitudinea de odinioară a unor conducători ai Gărzii de Fier care s-au refugiat în Germania şi au cerut acolo azil. Printre aceştia există o parte dispusă să se întoarcă şi să colaboreze paşnic; o altă parte însă, aproximativ patru–cinci persoane, ar fi în continuare total refractară. Printre conducătorii grupului de rezistență este şi văduva lui Codreanu pe care guvernul român a lăsat-o odinioară să treacă frontiera cu cele mai bune intenții. Doi foşti membri ai Gărzii de Fier, studenți, s-au arătat pregătiți să plece în Germania pentru a-i determina pe gardiştii care se află acolo, să facă pace cu guvernul.

Miniştrii m-au întrebat dacă guvernul Reich-ului ar accepta să interzică prelungirea şederii în Germania acelor gardişti care nu sunt pregătiți să se întoarcă în țară.

Am replicat: „Cu ce drept? Aceşti oameni au venit în Germania ca luptători pentru un ideal şi au găsit acolo azil. Vor putea rămâne acolo atâta timp cât nu vor încălca legile Reich-ului. În cazul în care vor întreprinde acte îndreptate împotriva guvernului român, atunci se va proceda în consecință, întrucât noi nu permitem persoanelor aflate pe teritoriul Reich-ului să comită acte teroriste îndreptate împotriva unui guvern prieten. În general însă am putut constata că gardiştii aflați în Germania încearcă să lucreze pentru

a-şi câştiga existenţa. Nu ni s-au făcut cunoscute nici un fel de incidente".

Ministrul de interne, Ghelmegeanu, a obiectat, spunând că guvernul românesc este exact informat asupra activităţii refugiaţilor în urma supravegherii corespondenţei acestora. Există, într-adevăr, câţiva care ar putea fi aduşi înapoi, alţii însă pregătesc în continuare acte teroriste. Surprinzătoare este legătura unor gardişti din Reich cu cei din Iugoslavia înspre care au loc călătorii regulate.

I-am spus domnului Ghelmegeanu, să-mi dea materialul său când va crede că noi am scăpat evenimentele de sub control. A trebuit să accentuez că noi nu avem nici o legătură cu Garda de Fier. „Domnii ar dori poate să-şi amintească faptul că guvernul românesc a fost în situaţia de a admite documente false în procesul împotriva lui Codreanu drept probe în care se susţinea legătura, în fapt inexistentă, dintre Führer şi Codreanu. Odinioară am avertizat în acest sens.

Acum ar fi iarăşi profund fals să se creeze o legătură oficială între Reich şi acţiunile guvernului român pentru concilierea internă."

Domnul Urdăreanu a consimţit asupra acestui aspect şi a subliniat că acţiunea studenţilor de a-şi chema înapoi prietenii şi, în acelaşi timp, partizanii, n-ar trebui considerată ca o acţiune a guvernului român, ci ca pe o iniţiativă particulară. El a recunoscut că nu-şi poate menţine oferta, dar a rugat să li se permită studenţilor să meargă nestingheriţi la prietenii lor, în Germania, pentru a le prezenta acestora reala situaţie din România.

L-am întrebat pe domnul Urdăreanu ce le va oferi guvernul român celor care vor accepta să se întoarcă în patrie. Vor fi amnistiaţi? Mi-a răspuns că nu ar fi cazul pentru că nu pot fi trataţi mai bine acei gardişti fugiţi în străinătate, dar care într-un fel sau altul au luat parte la acţiuni teroriste, decât aceia care stau, în ţară, în închisori. Până acum au fost introduşi în procese de conciliere numai acei gardişti care, deşi partizani ai Gărzii, n-au comis acte teroriste. Dacă ar fi eliberaţi acum şi ceilalţi, guvernului i s-ar reproşa slăbiciunea. De asemenea, acei gardişti asupra cărora planează decizii judecătoreşti sau care sunt deja condamnaţi, până la urmă trebuie să-şi ispăşească pedeapsa. Abia când guvernul va observa instalarea unei concilieri fundamentale, care va stăvili actele teroriste, i se va propune regelui declararea amnistiei. Aceasta se va întâmpla încet, încet. I-am spus domnului Urdăreanu deschis că după părerea mea gardiştii aflaţi acum liberi în Germania nu vor accepta întoarcerea în ţară, ştiind că la sosire îi aşteaptă închisoarea şi chiar mai mult decât atât. Miniştrii au întrebat, în prezenţa mea, dacă, în cazul refuzului de a se întoarce în ţară, aceşti gardişti n-ar trebui trataţi ca emigranţi, retrăgându-li-se cetăţenia, sau dacă li s-ar putea menţine în continuare corespondenţa sub control, urmând să se poată întoarce cândva, mai târziu, când concilierea internă va fi făcut şi mai mari progrese şi când se va putea lua în discuţie amnistierea.

Le-am explicat domnilor că trebuie să se edifice ei înşişi în această privinţă, dar că sunt pregătit să preiau din partea dumnealor informaţii privind pregătirea în Germania a unor acte teroriste pentru a le comunica mai departe guvernului meu, întrucât nu avem nici un interes să permitem perturbarea relaţiilor dintre cele două guverne prin acţiunile gardiştilor. La rândul lor trebuie să facă totul pentru a dezminţi afirmaţiile lui Maniu şi ale lui Madgearu potrivit cărora ar fi existat un contact între Gardă şi Reich, pentru că acesta nu a existat şi nu va exista niciodată. „Noi am avut loiala simpatie faţă de idealistul Codreanu şi am simpatizat, de asemenea, acţiunile lui atâta timp cât au fost orientate înspre o reînnoire naţională. Aspectul mistic al mişcării sale ne-a fost străin. Dar din această simpatie nu trebuie să se tragă în continuare concluzii. V-aş ruga să nu faceţi aceasta nici acum". Domnul Urdăreanu m-a asigurat ca şi la începutul întrevederii, că

guvernul român va păstra linia strictei neutralităţi. El a repetat această observaţie şi la sfârşitul convorbirii de o oră, rugând să se păstreze discreţia în acest sens.

FABRICIUS

BA – MA, RW 5/v 29.

9

Legaţia Germană
Ataşatul aviaţiei militare
Nr. 243/1940

Bucureşti, 8 aprilie 1940

Către Serviciul Contrainformaţii /Biroul externe

Referitor la acţiunile engleze împotriva Germaniei pe teritoriul României

După cum am raportat deja la 2 şi 4 aprilie, este mereu mai uşor de recunoscut că şi acum se desfăşoară acţiunile de luptă engleze împotriva armatei germane pe teritoriul României, mai ales de la începutul primăverii. În afară de măsurile luate de englezi, menţionate deja în rapoartele trimise, sunt de remarcat următoarele:

1. Cu o organizaţie completă, alcătuită din 106 englezi, dintre care 5 ofiţeri, s-a încercat perturbarea navigaţiei pe Dunăre fie prin scufundarea unor nave, fie prin explozii la Porţile de Fier. Aceste acţiuni pot fi considerate deocamdată stopate, dar nu neutralizate.

2. Din sursă de încredere am aflat că la recomandarea ambasadorilor francez, respectiv englez, opoziţia liberalilor şi ţărăniştilor a fost primită la rege. Acolo, vorbitorii Popovici şi Mihalache (Popovici este fostul ministru al finanţelor şi un activ ţărănist) i-au prezentat regelui situaţia politică internă dificilă care este accentuată prin discursul lui Molotov şi prin permanenta creştere a preţurilor. Ei au propus ca singură posibilitate de ieşire din situaţie apropierea de Anglia. Pentru aceasta i-ar accepta în grupul lor şi pe cei din Frontul Naţional şi pe cei din Garda de Fier.

Regele a respins această propunere pentru că ţine cu strictеţe la neutralitate, singura care ar putea apăra ţara de un război.

3. După cum am aflat din surse de încredere, de mai mult timp nu au mai fost comandate piese de rezervă pentru aparatura de foraj din centrele engleze de exploatare a petrolului. Aceste măsuri fac parte din sabotajul rece.

4. În repetate rânduri s-au făcut cunoscute informaţii potrivit cărora englezii le-au cerut ţăranilor, contra plată, să nu mai lucreze anul acesta pământul.

5. După inspectarea navelor engleze de pe Dunăre au circulat zvonuri potrivit cărora englezii ar fi plănuit să distrugă zona petrolieră prin atacuri aeriene.

6. La „Astra” au fost şapte englezi nou angajaţi. Rapoartele mele privind apropierea termenului unui eventual sabotaj prin aceasta se confirmă.

Pentru a-i sprijini pe români în recunoscutele lor intenţii de apărare împotriva măsurilor de sabotaj engleze şi împotriva permanentei presiuni din partea acestora propun încă o dată să-i mobilizăm pe români pe o bază mai largă, inclusiv în provincie, în scopul autoapărării şi intervenţiei tehnice de urgenţă. Materialul corespunzător de propagandă ar trebui să fie pregătit de către Germania.

GERSTENBERG

BA – MA, RW 5/v 29.

10

Marele Stat Major
Secția a 2-a

30 aprilie 1940

Notă informativă nr. 9

Azi 30 aprilie 1940 pe când generalul german von Tippelskirch se găsea în vizită la domnul general şef al Marelui Stat Major, colonelul Valfre di Bonzo, ataşatul militar italian a venit la Marele Stat Major, unde a spus – printre altele – următoarele, şefului Biroului ataşaților militari de la Secția a 2-a:

„V-am făgăduit să fiu loial şi bun camarad cu dumneavoastră.; am azi prilejul s-o fac într-o mică măsură.

Prea multe nu am a vă spune, deoarece nu ştiu nimic precis, însă, am impresia că «vous passez par un très mauvais moment»".

La stăruința ofițerului nostru de a-i da precizări, ataşatul militar italian a adăugat următoarele:

„Nu am nici o precizare, însă, am impresia că momentul este destul de dur. Vizita generalului german nu îmi place. <u>În orice caz</u>, trebuie să fiți tari, <u>să fiți tari de tot şi să nu cedați</u>".

Arhivele Militare Române(în continuare A.M.R.), fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 683, fila 4.

11

Marele Stat Major
Cabinetul şefului de Stat Major

București, 30 aprilie 1940

Notă

Conform aprobării date de domnul prim - ministru, domnul ministru al afacerilor străine şi domnul ministru al apărării naționale, am primit azi pe domnul general maior von Tippelskirch, Oberquartiermeister în Marele Cartier german, însoțit de locotenent colonel Wahle, ataşatul militar german la București şi de căpitanul von Ziehlberg, adjutant personal al generalului von Tippelskirch.

Audiența a avut loc la ora 11 a.m.

Toți trei au venit în civil.

După prezentările de rigoare, generalul von Tippelskirch şi-a arătat satisfacția că vine în frumoasa țară românească, pe care o cunoaşte pentru prima oară şi că ştie, că am făcut şcoala de ofițeri şi academia tehnică militară în Germania; mai mult încă, a făcut şcoala de ofițeri în Danzig, unde a avut plăcerea să constate şi acum să-şi amintească (!)

că am absolvit această şcoală cu „Kaisersbelobigung”. El a făcut şcoala în 1911–1912; pe când eu am urmat-o în 1902–1903.

I-am răspuns, că şi noi românii ne bucurăm de vizita sa şi sperăm, că scurta şedere în ţara noastră îi va fi plăcută şi în acelaşi timp folositoare pentru relaţiile bune dintre România şi Germania.

Mi-a spus că vine în calitatea sa de şef al Secţiunii Ţărilor Balcanice, pentru a cunoaşte aceste ţări şi a se informa la faţa locului, prin ataşaţii militari.

Mâine, 1mai, pleacă la Sofia şi de acolo la Belgrad. Se duce şi în acest capitale, de asemenea, pentru prima oară.

I-am urat cele bune şi am spus că la Sofia, sper, că-i va plăcea, fiind un oraş relativ mic, dar bine situat topograficeşte, la care mi-a spus că este foarte frumos impresionat de capitala noastră.

A continuat să ne asigure de bunele relaţii şi intenţii ale Germaniei faţă de România şi de toate statele balcanice, Germania nedorind şi nevoind extinderea războiului în aceste părţi, neavînd nici un interes pentru aceasta.

I-am răspuns că şi România nu doreşte a face război cu nimeni; că dorim să trăim în relaţii prieteneşti cu toţi vecinii noştri, de la care nu avea nimic de revendicat şi cu Germania. I-am amintit însă, după sugestiile domnului prim-ministru, primite ieri, că ultimul discurs al domnului Molotov arată oarecari îngrijorări şi personal cred că Germania nu are nici un interes să vadă pe ruşi la gurile Dunării şi stăpâni şi peste o populaţie destul de numeroasă, de origine germană, care locuieşte şi produce paşnic şi fecund în sudul Basarabiei.

Mi-a răspuns că nu crede într-o asemenea eventualitate şi că speră că Germania nu se va preta la o asemenea combinaţie.

I-am mulţumit pentru sprijinul pe care ni-l dă Germania pentru înarmare mai ales în ultimul timp, cu material anticar, de artilerie aeronautică etc. şi mi-a promis concursul său şi pentru viitor, pe bază de relaţii corecte şi prieteneşti de schimburi de petrol şi cereale.

Mi-a mulţumit special pentru măsurile ce am luat pe Dunăre, de la Baziaş până la gurile fluviului, pentru garantarea şi asigurarea circulaţiei şi a ţinut chiar să mulţumească colonelului Cretzulescu, şeful Secţiei a 2-a din Marele Stat Major, în mod special, pentru aceste măsuri, cât şi pentru primirea prietenească, ce o găseşte ataşatul militar în Marele Stat Major. Nu mi-a amintit nimic de vreo intenţie de amestec germană în controlul navigaţiei pe Dunăre.

I-am răspuns că noi am luat toate măsurile pe Dunăre dictate de împrejurări, pentru a asigura libera circulaţie pe Dunăre, în conformitate cu strictele reguli de neutralitate şi cu acelea ale independenţei noastre.

Plecând mâine, 1 mai 1940, cu trenul la Sofia, mi-a cerut autorizarea de a trece prin Giurgiu. I-am aprobat de asemenea azi, după-amiază pentru o vizită în automobil pe valea Prahovei până la Sinaia.

La sfârşit a ţinut să cunoască pe subşefii de stat major. I-am prezentat pe cei doi prezenţi la serviciu (generalul David Popescu şi generalul Ştefleа Ilie), cu care a schimbat câteva fraze de curtoazie, rămânând impresionat de faptul că toţi am vorbit limba germană.

În fine, mi-a spus că operaţiile în Norvegia merg bine (planmässig) şi că speră că în curând partea de sud şi centrală va fi în întregime în stăpânirea Germaniei.

I-am spus că urmărim cu interes operaţiile pe toate fronturile şi acum în Norvegia, dar că nu ştim sigur dacă s-a făcut legătura între trupele germane de la Oslo şi cele de la Trondhjem, din cauză că nu avem hărţi mai precise.

Mi-a răspuns că legătura nu este încă făcută, că ar mai fi de parcurs circa 30 km pe care speră să-i reducă, atacând şi de la nord şi de la sud; şi că pentru urmărirea mai bine a operaţiilor va da pentru Marele Stat Major român hărţi 1/1.000.000 pentru Norvegia şi 1/100.000 pentru Narvik.

La despărţire mi-a amintit că regretă mult războiul cu Franţa, căci a fost de mai multe ori în această ţară şi că în special Parisul i-a plăcut foarte mult; s-a simţit totdeauna bine; care are „beaucoup de charme" şi că ultima oară a fost cu ocazia expoziţiei internaţionale (Weltausstellung) din 1937.

Întreaga convorbire s-a dus în limba germană şi a fost marcată de simpatie şi vădite semne de mulţumire.

Cu generalul Popescu David, care a fost ataşat militar la Roma, a schimbat câteva fraze în limba italiană.

Şeful Marelui Stat Major,
Inspector general de armată,
General de divizie adjutant (ss) F. ŢENESCU

A.M.R., fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 683, filele 1 – 3.

12

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 20 mai 1940

Către
generalul von Tippelskirch,
Oberquartirmeister în Statul Major al Trupelor de Uscat

Preastimate domnule general,

Situaţia petrolului în România, a cărui importanţă pentru potenţialul militar german este evidentă, mă determină să vă scriu din nou.

Constatând creşterea contradicţiilor dintre informaţiile optimiste primite atât de la Legaţie, cât şi de la mulţi agenţi speciali, m-am informat personal şi oficial, împreună cu colonelul Gerstenberg, asupra acestei probleme. Remedieri importante n-au fost realizate prin intervenţiile de până acum. În lunile trecute, de iarnă, când Dunărea a fost îngheţată, iar necesarul armatei nu a fost mai mare, nu s-au manifestat scăderi ale livrărilor sub cantităţile planificate. Acum, după începerea operaţiilor în Belgia şi în Olanda, ce se desfăşoară cu participarea în special a trupelor motorizate de uscat şi aero, situaţia s-a schimbat.

Mă tem că în luna mai nu va mai putea fi atinsă cantitatea antecalculată de 110.000 tone, deşi Dunărea s-a dezgheţat şi există mijloacele de transport necesare. Cred

că şi în cursul verii aşteptata creştere la 190.000 tone pe lună nu va fi atinsă dacă lucrurile vor merge ca până acum. Mă voi interesa să găsesc persoana răspunzătoare de această situaţie. Mai multe cauze acţionează concertat pentru producerea deficitului.

Unele dintre acestea sunt:

1. Guvernul român nu poate sau nu vrea să impună firmelor dependente de capitalul operativ livrările de petrol către Germania. De aceea nu s-au livrat decât 55.000 de tone din cantitatea prevăzută. Probabil că vrea să tergiverseze până se va decide învingătorul.

2. În guvernul român se înfruntă două tabere: cea a ministrului înzestrării de război, care doreşte livrarea petrolului în schimbul armelor, şi cea a ministrului de finanţe care amână mereu procurarea de fonduri. Sunt de părere că obstrucţionarea noastră are loc în virtutea unui „ordin de sus".

3. Curentele de opinii contrare existente între împuterniciţii germani şi statele lor majore, angajate în problema procurării petrolului. Se pare că ei sunt adesea circumspecţi faţă de estetizarea prestigiului lor. Dacă sunt bine informat, Führer-ul a primit asigurarea că România va livra lunar 190.000 de tone de petrol. Această cantitate preconizată ar putea fi o eroare plină de consecinţe grave.

4. Creşterea necesarului în petrol al României pentru propria ei apărare, căderile de producţie din cauze naturale, frânarea intenţionată a producţiei în rafinăriile din teritoriu. În acest punct să mi se îngăduie să fac trimitere la anexa nr. 8 a raportului meu din 16 mai 1940, nr. 37/40 şi-n acelaşi timp la un extras din ziarul „Le Moment" adăugat raportului care evidenţiază curba descendentă înregistrată în exportul de petrol al României în primul trimestru al anului 1940.

Observ dintr-o ordonanţă a Departamentului Armament–Înzestrare că şi la nivelul Înaltului Comandament al Wehrmacht-ului au fost exprimate temeri în legătură cu livrările de petrol din România şi profit de această ocazie pentru a-mi prezenta clar punctul de vedere înainte de a se ivi grave prejudicii pentru ţara noastră aflată într-un război pe viaţă şi pe moarte.

Rog profund respectuos ca aceste temeri ale mele ca şi ale ataşatului militar (al aviaţiei)[*] să fie discutate de eşalonul corespunzător şi să se insiste pentru imediate şi optime clarificări. După convingerea mea nu există nici o altă posibilitate decât exercitarea de presiuni asupra guvernului român şi chiar asupra regelui, prin aceasta obligând rafinăriile să facă livrările necesare şi preluând exportul de petrol în propriile noastre mâini. Tratativele „delicate", diplomatice care lasă întotdeauna loc pentru modificări de ultimă clipă, când se ajunge la livrarea în fapt, nu-şi mai au acum sensul.

Aceasta este problema mea oficială, de serviciu, pe care, din anumite motive am prezentat-o sub forma unei scrisori personale.

Îmi îngădui, cu această ocazie, domnule general, să doresc din toată inima minunate succese armatei noastre de pe frontul din Vest. Noi, care, din păcate, ne aflăm în afara acestor lucruri, stăm atenţi în faţa hărţilor şi urmărim cu creionul roşu sau albastru locurile prin care trupele noastre mărşăluiesc şi luptă.

Pentru amabila telegramă în legătură cu căsătoria mea, vă mulţumesc respectuos.

Al dumneavoastră devotat,
WAHLE

[*] Colonel Gerstenberg.

13

Acord

Schimb de compensare de material de război german cu produse petroliere româneşti.

Între Guvernul german şi Guvernul regal român s-au convenit cele ce urmează:

Articolul 1.

Având în vedere însemnătatea specială a furnizării reciproce de material de război şi produse petroliere pentru ambele ţări, plata acestor produse se va efectua după principiile acordului de plăţi din 24 mai 1935, încheiat între Reich-ul german şi Regatul României, precum şi ale convenţiilor adiacente; dar printr-o compensare reciprocă directă între conturile speciale prevăzute prin dispoziţiile prezentului acord.

Articolul 2.

Compensarea se va face pe baza unei parităţi fixe între furniturile de material de război şi produsele petroliere, în aşa fel ca produselor petroliere româneşti să li se recunoască un supliment faţă de preţul antebelic (iulie–august 1939), în timp ce preţurile furniturilor de material de război germane rămân la paritatea antebelică.

Rezultatul obţinut este că materialului de război să-i corespundă aceeaşi contravaloare în produse petroliere, independent de situaţia actuală a pieţei petrolului.

Articolul 3.

Paritatea aceasta s-a convenit între Împuternicitul special pentru chestiuni economice pe lângă Legaţia Germană din Bucureşti şi ministrul înzestrării armatei al Regatului României şi a fost precizată în Aide-mémoire-ul din 6 martie 1940.

Pe baza celor convenite, compensarea se va face în aşa fel ca produsele petroliere destinate Germaniei, Protectoratului Boemiei şi Moraviei să se cumpere la preţul zilei şi apoi să se adauge la preţul furniturilor de material de război ale Germaniei şi Protectoratului acele suplimente de compensare care trebuie adăugate produselor petroliere la preţul zilei pentru a asigura paritatea.

Acordul provizoriu din 6 martie devine caduc pe ziua intrării în vigoare a prezentului acord. Livrările şi compensările în acel acord se vor executa însă conform prevederile prezentului acord, iar Aide-mémoire-ul anexat acordului provizoriu din 6 martie 1940 rămâne în vigoare şi formează parte integrantă din acordul de faţă.

Articolul 4.

Intră în prevederile acordului de faţă toate contractele noi privind furnizarea de material de război. Aceste livrări figurează pe lista ataşată prezentului acord cu anexa 2. Contractele a căror executare a fost deja convenită, se vor trece în această listă odată cu semnarea prezentului acord. Completarea listei cu viitoarele contracte de furnituri de material de război se va face de la caz la caz. Toate contractele de furnituri de materiale de război se vor ataşa acestei liste ca anexe.

Furniturile de material de război pentru care se va conveni ca să nu cadă sub prevederile prezentului acord, se vor plăti conform prevederilor de clearing germano–român.

Articolul 5.

Plăţile Guvernului român pentru furniturile de materiale de război se vor face pe măsură ce vor deveni scadente sumele necesare pentru cumpărarea produselor petroliere româneşti de către partea germană. Pe de altă parte, livrările de material de război se vor face de către partea germană, în aşa măsură încât ele să poată îndreptăţi cererile de plată ce se vor formula.

Cuantumul sumelor în lei ce urmează a fi procurate pentru cumpărarea de produse petroliere, în conformitate cu acest acord, va fi comunicat în prealabil, săptămânal, de către Împuternicitul special pentru chestiuni economice pe lângă Legaţia Germană din Bucureşti, Casei Autonome de Finanţe şi Amortizare (C.A.F.A.) care va plăti sumele respective. Părţile sunt deplin înţelese că în executarea practică a prezentului acord nu se poate evita ca livrările uneia din părţi să întreacă livrările celeilalte.

Articolul 6.

Produsele petroliere livrate pe baza prezentului acord se vor conta la cantităţile convenite prin protocolul din 21 decembrie 1939. Repartizarea pe sorturi se va face în principiu în aceeaşi proporţie ca şi în anul 1939.

Articolul 7.

Prezentul acord intră în vigoare în ziua semnării şi se aplică retroactiv cu începere de la 1 martie 1940. El poate fi reziliat cu un preaviz de trei luni înainte de sfârşitul fiecărui trimestru calendaristic, dar în nici un caz înainte de 31 martie 1941.

În caz de reziliere a prezentului acord, Guvernul german are dreptul să ceară pentru scadenţele furniturilor livrate din materialul de război indicat în anexa 2 ca plăţile încă neefectuate să fie executate după prevederile prezentului acord, chiar după expirarea lui.

Semnat în Bucureşti, în limbile germană şi română în câte două exemplare, la 22 mai 1940.

A.M.R., fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar 4733, filele 263 – 265.

14

Direcţia Afacerilor Politice şi Comerciale
Europa

Nr. 358 din 8 iunie 1940
Bucureşti

Domnul Adrien Thierry, ambasadorul Franţei în România,

către
Excelența sa, domnul Paul Reynaud,
preşedintele consiliului, ministrul afacerilor externe.

Obiect: convorbirea cu domnul Gigurtu.

Prima mea convorbire cu domnul Gigurtu, pentru care am transmis departamentului, prin telegrama mea nr. 1205-06, elementele care ar putea prezenta interes politic, mi-a amintit de întâlnirea cu domnul Micescu, ministrul afacerilor externe în cabinetul Goga, de la sfârşitul lunii decembrie 1937.

Am avut dinaintea mea, ca şi acum doi ani şi jumătate, un interlocutor a cărui grijă principală era să se disculpe de acuzațiile de germanofilie pe care i le aduc, pe bună dreptate, grupurile de opinie.

N-a invocat, precum domnul Micescu, o bibliotecă alcătuită exclusiv din cărți franțuzești, dar şi-a sprijinit argumentele pe şederile lungi în țara noastră, pe cunoaşterea limbii şi culturii noastre, pe relațiile de prietenie pe care le are cu unii dintre colaboratorii mei sau cu personalitățile franceze din mediile industriale. Eludând cu grijă orice discuție serioasă despre problemele politice curente, în privința cărora, de altfel, mi s-a părut a fi complet neştiutor, a cantonat intenționat într-o conversație curtenitoare şi banală.

Unele precizări pe care mi le-a dat despre concepțiile sale politice aruncă, de altminteri, o lumină revelatoare asupra sentimentelor sale față de țara noastră: «Nu vă ascund, mi-a declarat, că sunt abonat de 20 de ani la ,,Acțiunea franceză" şi că toate simpatiile mele merg către mişcarea asta».

În gura unui român, această profesiune capătă o valoare specială, deoarece, în mod curent, în țara asta mai mult decât în alte părți, cititorii şi adepții ,,Acțiunii franceze" se recrutează dintre elementele cele mai puțin favorabile cauzei noastre şi dintre cei mai înclinați să ridice în slăvi sau măcar să scuze regimul hitlerist.

Această stare de lucruri se explică nu numai prin motivele obişnuite (analogie de doctrină, critica sistematică a instituțiilor politice şi a guvernului francez etc.), ci şi prin rațiuni specifice acestei țări. Într-adevăr, de pe vremea regimului democratic îi era practic imposibil vreunui politician român să nu arboreze o etichetă francofilă fără a fi amenințat cu pierderea sprijinului majorității alegătorilor săi. Cei care, în fondul lor interior, doreau să preconizeze o orientare care să se îndepărteze de cea denumită tradițională, au depăşit dificultatea, declarându-se prieteni ai Franței, dar ai ,,Franței Jeannei d'Arc şi a lui Charles Maurras". Atitudinea aceasta trebuia să le păstreze audiența maselor, permițându-le simultan să critice cu orice ocazie politica urmată de guvernul francez.

La fel, din punctul de vedere românesc este de plâns faptul că regele Carol a încredințat conducerea Palatului Sturdza unui personaj atât de inconştient şi care nu poate, în noile sale funcții, decât să facă impresie proastă. Alegerea este atât de uimitoare că unii merg până la a-şi imagina că fostul oaspete al mareşalului Göring ar avea ca misiune să pregătească o reconciliere personală între regele Carol şi cancelarul Hitler, care au rămas certați de la întrevederea din noiembrie 1938 şi executarea lui Codreanu. Oricum ar fi, este sigur că domnul Gigurtu nu este decât un figurant, suveranul şi chiar domnul Titulescu păstrând, pe deasupra lui, conducerea politicii externe a României.

Nu este mai puțin frapant că un om politic, atât de notoriu axat către Berlin precum noul ministru, consideră că trebuie, încă, să dea o aparență de francofilie. Exemplul acesta, între multe altele, arată în ce măsură simpatia majorității din țară ne rămâne devotată. Există acolo un capital moral inestimabil pe care avem datoria de a nu-l

abandona oricare ar fi temerile pe care ni le inspiră noua orientare a politicii româneşti. Situaţia aceasta ne dă dreptul, într-adevăr, să sperăm că, imediat ce iureşul nemţesc va fi oprit, Franţa îşi va relua în România locul de prim plan la care îi dă dreptul o tradiţie veche şi activă.

Centrul de Arhive Diplomatice Nantes, Legaţia Bucureşti, Seria A, dosar 48.

15

Telegramă

Bucureşti, 5 iulie 1940
Transmisă la ora 14,30

Diplomaţia Labourboule 1362–1365

Declaraţia ministerială publicată în noaptea asta corespunde la ceea ce se putea aştepta de la o astfel de echipă (telegrama mea 1359–1361). Sub conducerea domnului Gigurtu, care cumulează cele două funcţii esenţiale în viaţa publică a ţării, adică preşedinţia Consiliului şi conducerea Partidului Naţiunii, Guvernul român anunţă integrarea sa sinceră în sistemul creat de Axa Roma–Berlin. Potrivit unor informaţii, ar fi obţinut în schimb asigurarea unui sprijin diplomatic germano-italian în cazul în care sovietele ar emite pretenţii noi.

Această nouă orientare externă este prezentată nu numai ca o „manifestare de realism politic", ci şi ca o „consecinţă logică a concepţiilor politice şi ideologice ale membrilor cabinetului", care se consideră interpreţii sentimentelor naţiunii.

Dacă noul guvern îşi anunţă intenţia de a avea cele mai cordiale relaţii cu toţi vecinii României, îşi precizează şi intrarea în tabăra revizionistă deoarece, în ceea ce le priveşte pe „celelalte ţări", va colabora la tot ceea ce poate servi „ţelurilor supreme de pace şi de refacere europeană".

Pe plan intern ministerul Gigurtu lasă să se prevadă o politică antisemită; după ce stigmatizase „Zvonurile răspândite cu rea-voinţă de către elementele care nu se pot încadra în realitatea românismului", afirmă că cei răspunzători vor fi „reduşi la tăcere neîntârziat".

În sfârşit, trecând în revistă problemele de rezolvat din punct de vedere economic, declaraţia precizează că „expresie a tuturor curentelor naţionaliste din ţară, guvernul înţelege să nu se abată de la nici un precept al naţionalismului integral". Totuşi, programul său va fi realizat „succesiv şi metodic", pentru a nu tulbura liniştea din ţară.

Dacă necesitatea de a se apropia de Germania, pentru a evita influenţa sovietică, pare acum admisă în toate mediile româneşti, compunerea acestui nou guvern a determinat o profundă dezamăgire; în vreme ce domnul Şeicaru, foarte enervat că a fost îndepărtat, se consolează dând sfaturi acre de prudenţă Cabinetului Gigurtu, se constată cu amărăciune la partidele de dreapta că toate personalităţile naţionaliste demne de încredere au fost îndepărtate în beneficiul unor persoane care nu pot fi decât agenţi ai Reich-ului.

Poate că acesta este motivul absenţei generalului Antonescu care, până la sfârşit, n-a primit nici un post oficial, deoarece condiţiile pe care le pusese pentru a lua puterea n-au fost acceptate. Totuşi, el reprezintă o rezervă pe care regele o va utiliza dacă, aşa cum pare a fi probabil, guvernul actual va avea o durată efemeră. Pe de altă parte, se pare că suveranul încearcă să nu rupă relaţiile, pentru asta, cu şefii partidelor vechi, pe care i-a primit ieri, cu domnul Maniu în frunte, întreţinându-se cu ei timp îndelungat.

Centrul de Arhive Diplomatice Nantes, Legaţia Bucureşti, Seria A, dosar 48.

16

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 14 iulie 1940

Stimate domnule general,

Cum v-am transmis telegrafic la 12 iulie, ataşatul militar al aviaţiei militare şi subsemnatul fusesem chemaţi în după-amiaza zilei respective într-o audienţă la rege.

Raportul meu despre aceasta porneşte abia în seara zilei de mâine sau în dimineaţa zilei de marţi. Folosesc ocazia plecării la Viena a unui membru al Legaţiei care va aduce cu sine şi această scrisoare personală. Ea conţine luarea mea de poziţie pe care, din motive cunoscute, n-o pot prezenta într-un raport oficial.

Regele a deschis această întrevedere prin a declara că acum este serios hotărât să meargă alături de Germania. De aceea ne-a cerut serviciul de a transmite Înaltului Comandament al Wehrmacht-ului şi Aviaţiei Militare rugămintea lui oficială de trimitere a misiunii militare după cum el deja a propus Führer-ului prin şeful misiunii. Până acum regele a rămas fără un răspuns favorabil.

În ceea ce priveşte situaţia militar–politică de la frontiera de est, regele prevede, dacă nu într-un viitor apropiat, oricum cu siguranţă mai târziu, implicaţii armate, în care România ar trebui să lupte alături de Germania, chiar şi ca un flanc al acesteia. Ar dori urgent, a continuat regele, experţi dintre ofiţerii germani pentru instruirea forţelor armate române, în special în armele tancuri şi aviaţie. Dacă, din motive politice, această acţiune nu ar fi posibilă oficial, ar propune să fie camuflată prin misiunea militară.

O înzestrare corespunzătoare în armele amintite ar trebui să meargă mână în mână cu instruirea cadrelor militare.

Atât Gerstenberg cât şi eu am avut o atitudine receptivă, mai ales că, întâmplător, aveam informaţii despre paşii făcuţi de către rege înspre Führer. Ştiam şi că propunerea lui fusese primită la Berlin cu răceală. Transmiterea dorinţei regale a fost, fireşte, acceptată. Avem prilejul unei manevre politice pe care Carol o acţionează în ultimul minut pentru a obţine un succes în politica externă. În cursul întrevederii au fost atinse şi alte probleme militare, cu acest prilej, după cum am putut observa în repetate rânduri, exprimându-şi câteva păreri diletante. Din cele spuse s-a putut recunoaşte că în privinţa stării armatei sale şi a aviaţiei militare, aparent, nu este corect informat. În comparaţie cu ocaziile anterioare, de această dată audienţa a fost făcută cunoscută prin presă. Numai cu câteva săptămâni înainte un astfel de contact l-ar fi compromis grav pe rege. Aspectul politic al acestei probleme dă măsura dificultăţilor interne şi externe cu care se confruntă România deocamdată. Supus necesităţii şi nu propriei înclinaţii, regele caută sprijin oriunde l-ar putea găsi. Nesiguranţa sa politică şi a poporului său rămâne îngrijorătoare. El ar dori să ne aducă într-o stare confuză, dezordonată în relaţiile cu ruşii sovietici sau cel puţin să ne compromită prin această misiune militară. Armatei române nu i-au folosit aceste misiuni militare.

Misiunea Berthelot din 1917, la care regele a făcut aluzie în cele spuse, nu a realizat prea mult. Fără fundamentarea şi detalierea unei reforme profunde a armatei, după părerea mea, nu-i nimic de făcut. Experienţele cu Turcia demonstrează cât de departe au ajuns misiunile militare într-o sută de ani. Turcul este cel puţin soldat, ceea ce nu se poate spune despre ofiţerul român.

Ce pot deveni planurile Führer-ului în legătură cu această ţară atât de importantă pentru noi, poate apăra numai soldatul german. Aşa cum odinioară Traian a plasat o legiune română pe cursul inferior al Dunării, şi pe viitor siguranţa acestui teritoriu trebuie luată în administrare proprie. În rest, nu am nimic neliniştitor de comunicat. Şi românii consideră situaţia creată după München ca fiind detensionată, relaxată.

Cu profund respect al dumneavoastră devotat,
WAHLE

BA – MA, RH 2/2926.

17

Legaţia Germană
Ataşat militar

Bucureşti, 28 iulie 1940

Stimate domnule general,

[...]

La întrebarea referitoare la relaţiile dintre Moruzov şi generalul Antonescu, vă comunic:

Moruzov este omul de încredere al regelui, dar nu ocupă o poziţie socială, rămânând permanent în fundal. Unii români avertizează în privinţa lui. Trece drept un fel de gangster, în orice caz este considerat a fi lipsit de scrupule în alegerea metodelor, dat cu toate alifiile, un fel de Fouché. Printre misiunile sale se numără şi aceea de a-l informa pe rege în legătură cu armata, corpul diplomatic, lumea bună, Garda de Fier, minorităţile existente. De aici – poziţia puternică. Lui i se subordonează Poliţia Secretă a statului, puterea executivă a poliţiei şi Biroul 2 al Statului Major General. De la începutul războiului am stabilit cu el contactul dorit de ambele părţi şi am realizat legătura cu amiralul Canaris. De când îl cunosc, Moruzov joacă rolul de admirator al Germaniei, desigur, în folosul ambelor ţări şi, poate, din însărcinarea regelui care contactează cu plăcere prin intermediari. El, ca şi ministrul şi prietenul său Urdăreanu, face parte dintr-un cerc restrâns al oamenilor de încredere. A participat remarcabil la reprimarea sângeroasă a lui Codreanu şi a Gărzii de Fier şi are în această privinţă multe pe conştiinţă. Aşa cum arată ca un asiatic, asiatice îi sunt şi metodele. Este clar că un astfel de om, ca de altfel întregul cerc apropiat regelui, este urât de cercurile largi şi-n mod special de Garda de Fier. Într-unul dintre ultimele rapoarte îl numisem adversar al lui Antonescu.

Antonescu, chiar dacă nu este membru al partidului, simpatizează de mult timp Garda de Fier ca şi când ar preţui speranţele acesteia. Ca ministru de război în scurtul guvern antisemit Goga, Antonescu s-a manifestat ca naţionalist convins, dar şi ca personalitate impulsivă, cu planuri ambiţioase de refacere a României. Poziţia sa faţă de Germania este lipsită de transparenţă, în nici un caz accentuat pozitivă. Deocamdată, din pricina necazului care-i supune, sunt aici mulţi prieteni manifeşti ai Germaniei, dar care în sinea lor o resping. Ministrul plenipotenţiar îl consideră pe Antonescu chiar prieten al

francezilor. Acesta poate avea însă motivele sale speciale când face alegerea respectivă. Fabricius a raportat permanent la timpul său despre rolul încheiat al Gărzii de Fier. Astăzi totul arată ca şi cum Garda de Fier ar fi venit din nou la putere. Aceasta ar afecta politica ministrului plenipotenţiar care a urmărit întotdeauna o linie antigardistă în maniera regelui şi a ministrului Urdăreanu.

Problema realizării de către Antonescu a unui guvern de încredere trebuie să rămână în afara discuţiei. În această eventualitate el ar trebui să-i elimine pe oamenii „activi" din cercul intim al regelui ca şi pe cei din spatele culiselor, precum Moruzov şi Urdăreanu. Aceştia doi trec, în cercurile mai largi, drept exponenţi ai politicii regelui considerată, de altfel, de mulţi ca fiind eronată. Că Antonescu a fost sau este un adept al direcţiei politice a lui Titulescu, nu cred. Este de presupus că între el şi Moruzov au existat, în timpul lui Titulescu, divergenţe. Regele, Urdăreanu şi Moruzov îl consideră pe Antonescu „şef al conspiraţiei".

Despre rezultatele călătoriei ministrului român la Salzburg nu ştiu încă nimic.

[...]

La Statul Major General s-a constatat o anume îngrijorare faţă de consecinţele acestei vizite, pentru că, dacă ar trebui înghiţită „pilula demisiei", ar rezulta o nouă criză internă. Ministrul a dus cu sine răspunsul scris al regelui la ultima scrisoare a Führer-ului. Schimbul de idei în privinţa politicii viitoare a României a început la 27 iunie şi a fost purtat mai întâi prin comunicări verbale indirecte, mai târziu prin corespondenţă directă. Conţinutul schimbului de scrisori a fost ţinut strict secret.

Miniştrii români şi-au manifestat acceptul în a pune relaţia cu vecinii pe o nouă şi durabilă bază, adică acordul de a se încadra în ordinea creată de Germania în sud-estul Europei. România va trebui să ia în considerare pretenţiile teritoriale ale Ungariei şi Bulgariei. După părerea mea ar fi bine dacă pretenţiile teritoriale ungare la zona vestică, aceasta însemnând o fâşie de 50 km pe segmentul de frontieră Sighet, Satu Mare, Oradea, Arad, ar fi limitate. Cetăţenii români ai acestui teritoriu ar putea fi schimbaţi cu maghiari locuitori ai Transilvaniei. „Mutarea" este punctul programului prin care românii speră să-şi aducă o contribuţie importantă la planul de ordine din sud-estul Europei.

Situaţia internă s-a destins oarecum prin această călătorie. Actualul Cabinet Gigurtu se află de la investirea sa, într-o criză continuă. Va opta regele pentru Garda de Fier, cu sau fără Antonescu, în spatele căruia stă o parte a armatei, sau poate un guvern al generalilor, deci pentru dictatură militară?

Lipsa de continuitate este problema cunoscută a Guvernului român. Dacă miniştrii actuali sunt decişi să acţioneze în linia germană, funcţionarii superiori şi medii nu se vor implica şi pot submina totul. Aici, deşi în doi ani s-au perindat zece cabinete, nimic nu s-a schimbat.

În privinţa problemei petrolului îmi îngădui să fac referire la ultimele mele rapoarte. Iarna trecută ataşatul militar al aviaţiei şi eu raportasem că aprovizionarea Germaniei cu petrol din România nu ne părea serios garantată. Ministrul plenipotenţiar a combătut acest punct de vedere. Dacă se citesc acum noile acte publicate ale Statului Major General francez, în special pe cele din aprilie şi mai, se poate observa că, de fapt, n-am văzut lucrurile mult prea în negru. Despre activitatea ataşatului militar francez la Bucureşti am raportat amănunţit. Ambasadorul urmează să fie schimbat zilele acestea.

Al dumneavostră devotat,
WAHLE

18

Protocol

Guvernul român, reprezentat prin domnul profesor Leon, ministrul economiei naţionale şi Guvernul german, reprezentat prin delegatul special pentru chestiuni economice pe lângă Legaţia Germană din Bucureşti, domnul doctor Neubacher, ministru plenipotenţiar, în dorinţa de a stabili în linii generale şi pentru o lungă durată cantităţile şi preţurile livrărilor de cereale româneşti Germaniei şi pentru a garanta astfel redresarea şi dezvoltarea agriculturii româneşti, au convenit următoarele:

Articolul I

Guvernul german este dispus să cumpere la preţuri fixe prisosul de cereale al României. La rândul său, Guvernul român este dispus să exporte în Germania surplusul său de cereale, la preţuri fixe.

Articolul II

Cantităţi

Guvernul român asigură din recolta anului 1940 următoarele cantităţi:

1. Orz……450.000 tone, iar dacă recolta va depăşi 700.000 tone, surplusul de producţie; rămâne înţeles însă că tot disponibilul de export va fi livrat Germaniei.

2. Ovăz……50.000 tone, iar dacă recolta va depăşi 500.000 tone, surplusul de producţie; rămâne înţeles însă că tot disponibilul de export va fi livrat Germaniei.

3. Secară……30.000 tone, iar în cazul când recolta va depăşi 200.000 tone, surplusul de producţie. Întrucât trebuinţele vor fi mai mici decât 200.000 tone, cantitatea rămasă liberă astfel va fi de asemenea exportată în Germania. Această cantitate va fi stabilită în timpul de la 1 până la 15 februarie 1941.

4. Porumb……500.000 tone, iar dacă recolta va depăşi 4.000.000 tone, 50% din surplusul de producţie, însă minimum 80% din disponibilul de export, la care însă nu se va socoti cantitatea de bază de 500.000 tone de mai sus.

5. Grâu……în cazul când recolta va depăşi 1.900.000 tone, întregul surplus de producţie va fi livrat Germaniei.

Articolul III

Preţuri

Pentru livrările din recolta anului curent se fixează următoarele preţuri, franco staţie, pentru fiecare 10.000 kg;

1. Orz, baza 61 kg 3% corpuri străine 35.000 lei
2. Ovăz, baza 44 kg. 5% corpuri străine 37.000 lei
3. Secară, baza 68 kg. 3% corpuri străine 46.000 lei
4. Porumb, fac. baza 14% umezeală 43.000 lei.

La aceste preţuri se adaugă, avându-se în vedere actualele cheltuieli de producţie excepţionale, un supliment de preţ de 5.000 lei pentru vagonul de orz şi ovăz şi 6.000 lei pentru vagonul de secară şi porumb.

Articolul IV

Plata

Pentru plată rămân valabile dispozițiile acordului de plăți româno–german, cuprinse în Protocolul comisiilor guvernamentale din 21 decembrie 1939, cu mențiunea că lichidarea tuturor contractelor de cumpărare încheiate după 1 august 1940, urmează a se efectua prin contul special nou de RM al Băncii Naționale a României la Deutsche Verrechnungskasse.

Pentru ca prin această decontare să nu se micşoreze plățile efectuate creditorilor germani din contul special vechi, Ministerul de Finanțe român va pune la dispoziție diferența necesară procurării sumelor de RM necesare pentru plata datoriei statului român, în măsura în care, conform înțelegerii de mai sus, acestea urmează a fi achitate prin contul nou în loc să se achite prin contul vechi.

Legația Germană va comunica la sfârşitul fiecărei luni, Ministerului de Finanțe regal român, diferențele ce rezultă din înțelegerea de mai sus. Ministerul Finanțelor regal român, va depune apoi, fără întârziere, la Banca Națională a României, în lei, sumele necesare pentru cumpărarea sumelor de RM prin noul cont special.

Articolul V

Livrare

Livrările se vor efectua în cursul anului agricol (1 august 1940–31 iulie 1941).

Cantitățile suplimentare care urmează a fi stabilite conform art. II, dacă în prealabil nu s-a convenit altfel prin art. II, vor fi stabilite până la 30 septembrie 1940, iar pentru porumb până la 15 decembrie 1940 şi livrate – împreună cu cantitățile de bază de mai sus – până la 31 iulie 1941. Cantitatea şi celelalte condiții privind grâul, vor fi stabilite cel mai târziu până la 31 octombrie 1940.

Guvernul regal român va face posibil exportul la prețuri fixe în Germania a cantităților asigurate prin art. II, prin aceea că nu va majora pe timpul exportului taxele fiscale şi nici taxele de transport, tarifele sau alte taxe existente în timpul livrărilor şi nu va percepe noi taxe sau alte contribuții ce s-ar introduce în decursul livrărilor.

Semnat în Bucureşti, în câte două exemplare originale, în limba română şi germană, la 8 august 1940.

(ss) Dr. George LEON (ss) Dr. NEUBACHER

A.M.R., fond 316 – Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, filele 2 – 4.

19

[Legația Germană] Nr.34269 din 20 august 1940
[Ataşat militar]

Către
Departamentul Economiei şi Inzestrării de Război

Se prezintă următoarele pentru clarificarea problemei aşa-numitului acord ce s-ar fi încheiat între România şi Aliaţi.

De la începutul ostilităţilor, atât englezii cât şi francezii i-au făcut României nenumărate propuneri economice şi politice, dându-i mereu de înţeles că Germania urmăreşte ocuparea României.

Cele mai semnificative dintre aceste propuneri au fost:

a) Vânzarea, cu cinci ani în avans, a tuturor produselor României şi plata acestora în aur la un preţ de două ori şi jumătate mai mare decât cel al pieţei mondiale.

b) Distrugerea tuturor puţurilor de petrol şi a instalaţiilor în cazul în care Germania ar ataca România.

În toate aceste probleme, prezentate în cele mai diverse moduri, am fost consultat şi s-au dat următoarele rezolvări:

1. România ca stat absolut neutru, fără nici o obligaţie faţă de Anglia sau Franţa, nu poate introduce monopol pe produsele sale în favoarea exclusivă a celor două state, oricât ar fi de mari avantajele economice implicate de aceste propuneri, cu atât mai mult cu cât, în ultimii 18 ani, toate relaţiile economice cu aceste două state au avut consecinţe falimentare pentru România, astfel încât a fost necesar să se recurgă la convertirea legală a acestor pagube.

Potrivit acestor considerări, din aceste puncte de vedere s-a dat Franţei şi Angliei următorul răspuns categoric:

„Deşi România în relaţiile economice cu Anglia şi Franţa a fost întotdeauna speculată şi deşi aceste relaţii s-au limitat la operaţii bancare, România se va conforma totuşi obligaţiilor ei şi va plăti toate datoriile până la ultimul ban [...]

În nici un caz însă nu va introduce monopolul asupra produselor ei în favoarea acestor două state".

Aşadar România a preferat să-şi vândă produsele Germaniei numai pe credit şi, în nici un caz, nu aprobă monopolul asupra produselor sale în favoarea Angliei şi Franţei, pentru că o astfel de atitudine ar însemna o lezare a intereselor Germaniei şi Italiei.

2. În privinţa distrugerii puţurilor de petrol mi-am exprimat următoarea opinie:

Trebuie să-mi fie făcute cunoscute persoanele şi metodele care vizează pregătirea şi realizarea distrugerii puţurilor de petrol şi a instalaţiilor; ca avizat asupra situaţiei, aş putea să iau măsurile potrivite pentru a zădărnici orice tentativă în acest sens.

În fapt numai exacta cunoaştere a intenţiilor englezilor şi francezilor m-a ajutat să pot lua contramăsuri eficiente şi numai pe baza detaliilor pe care le-am aflat am putut să-i comunic următoarele domnului amiral Canaris.

„În ceea ce priveşte problema sabotajelor, Germania nu trebuie să-şi facă nici un fel de griji, întrucât sunt în posesia tuturor detaliilor planurilor lor de distrugere şi-i ţin permanent sub observaţie".

Rezultă că nu a fost vorba nici o clipă despre încheierea unui acord şi că toate zvonurile care s-au răspândit sunt false prezentări de intenţii, urmărindu-se în acest fel dominarea situaţiei.

*

* *

Aş mai adăuga că de câte ori, în întâlnirile cu membrii guvernului şi cu alte oficialităţi, englezii şi francezii au vrut să aducă în discuţie problema acestor distrugeri, au fost consideraţi drept naivi.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi C4/19.

20

Bucureşti, 6 septembrie 1940
Plecată pe 7, la ora 1,00.

Diplomaţia Vichy 1661–1664

Presa de astăzi traduce fidel cele două tendinţe antagoniste pe care le împărtăşeşte opinia publică românească.

Pe de o parte, gardiştii, care tipăresc în mii de exemplare programul de politică externă al lui Codreanu, condamnarea sa de către Mica Antantă, Antanta Balcanică, Societatea Naţiunilor şi cererile sale de raliere la Axa Roma–Berlin în noiembrie 1937, considerându-i criminali pe guvernanţii care s-au opus acestei politici. Chiar şi foştii prieteni ai domnului Manoilescu îl atacă pe ministrul afacerilor externe cu o ultimă violenţă şi includ în reprobarea lor pe rege; guvernul care tocmai s-a prăbuşit.

Pe de altă parte, naţional-ţărăniştii şi liberalii, susţinuţi de ,,Universul" şi de naţionalişti, îşi multiplică justificările, explicaţiile şi ripostele. Într-un memorandum lung, domnul Dinu Brătianu, preşedintele fostului Partid Liberal, enumeră concesiile făcute Germaniei şi întreabă la ce au folosit. Citează îndeosebi renunţarea la garanţia engleză, expulzarea unui număr mare de francezi şi de britanici, reconcilierea regelui cu Garda de Fier, aderarea la Axa Roma–Berlin. Invocă şi livrarea către Germania a petrolului care-i este necesar pentru războiul contra Angliei, concesionarea a 30.000 de hectare de pădure şi exportarea către Reich a unui număr atât de mare de produse agricole încât ţara este acum obligată să raţionalizeze hrana şi să suporte o creştere vertiginoasă a costului vieţii. „În schimb – continuă domnul Dinu Brătianu – n-am obţinut nici măcar o garantare a integrităţii teritoriului nostru; ba, dimpotrivă, Germania ne-a obligat să cedăm în faţa revedincărilor ruseşti, ungare şi bulgare. Care este cauza? Faptul că Reich-ul ne detestă sau faptul că disprețuieşte o ţară care nu a ştiut să-şi apere frontierele şi care a sacrificat fără rezistenţă o treime dintre locuitorii ei?".

Această dublă propagandă tinde să acapareze, în beneficiul unei tendinţe sau al celeilalte, indignarea care a cuprins majoritatea populaţiei în urma arbitrajului de la Viena, dar se pare că trezirea opiniei liberale nu poate decât să-i incite la excese noi pe legionarii susţinuţi de către nemţii care par a conduce jocul din culise, din ce în ce mai mult.

SPITZMÜLLER

Centrul de Arhive Diplomatice Nantes, Legaţia Bucureşti, Seria A, dosarul 48.

21

Legaţia Germană
Ataşat militar

8 septembrie 1940

Către Statul Major General al Trupelor de Uscat
Telegramă–ERNA 11094

Locțiitorul ataşatului militar la Bucureşti transmite următoarele despre o convorbire cu generalul Antonescu care a avut loc în după-amiaza zilei de 7 septembrie:

A. 1. Armata română doreşte trimiterea unor ofițeri germani ca instructori pentru Academia de Război, pentru şcolile militare de infanterie, de artilerie şi de motomecanizate şi ca specialişti tehnici în Statul Major General.

2. Armata doreşte expedierea unităților complete de motomecanizate şi de aviație.

3. În ce priveşte aviația şi blindatele s-au făcut intervenții pentru material.

4. Generalul Antonescu doreşte sosirea grabnică a unui general german pentru deschiderea tratativelor, referitoare la colaborarea armatei germane cu armata română în domeniul militar. Armata română doreşte să evite pe cât posibil să aibă ofițeri germani în funcția de comandanți de unități.

B. Ideea generalului Antonescu despre reorganizarea armatei sale constă în restructurarea şi asigurarea cu unități mobile puternic motorizate şi mecanizate. Trebuie să fie puternici mai ales în apărarea antiaeriană. Centrul de greutate al apărării trebuie orientat înspre Est. De întărit posibilitățile de apărare de pe țărm, în special în Delta Dunării pentru zădărnicirea eventualelor tentative de debarcare. Frontul spre Ungaria şi Bulgaria se descoperă. Despre reconstrucția de aici trebuie să se trateze cu un general german. Generalul Antonescu afirmă cu siguranță că va colabora 100% cu Germania. Va destitui pe toți ofițerii care îi stau în drum.

(ss) I ndescifrabil

BA – MA, RH 2/2954/ fişa 3.

22

Legația Germană
Ataşatul militar

15 septembrie 1940

Telegramă

Către
Înaltul Comandament al Armatei de Uscat/Secția Ataşați Militari şi pentru şeful Statului Major General

Astăzi, 15 septembrie, spre seară, au avut, loc lungi convorbiri cu Antonescu. Ideile prezentate nu atât de deschis ca-n cele ce urmează, dar evidente din desfăşurarea discuțiilor, au fost următoarele:

România se simte în continuare amenințată de vecini, în special de Rusia, şi caută să obțină asigurări internaționale certe, respectiv realizarea garantării germane a frontierelor; doreşte apoi un grabnic ajutor german sub forma unor unități de aviație, de apărare antiaeriană, motomecanizate şi de blindate, pentru că toate acestea constituie lipsuri acute ale armatei române.

Realizare – sub acoperirea misiunii militare.

Metodă – Germania trimite unități (ale căror materiale România vrea să le preia mai târziu) cu personal complet, pentru a se instrui trupele române în privința utilizării

tactice şi tehnice a aparaturii de resort. Referitor la preluarea materialelor (…) s-a afirmat serios că materialele se vor plăti.

Pentru camuflare se vor trimite numai ofiţeri ca instructori în şcoli.

Organismele germane în Statul Major General sunt clar respinse, ca, de altfel, şi tutela Misiunii Militare. Astăzi se vor explica dimensiunile ofertei române în detaliu.

Rog instrucţiuni privind predarea armelor după terminarea perioadei de instrucţie.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, RH 2/2954/ fişa 3.

23

[Statul Major General al Trupelor de Uscat] Bucureşti, 15 septembrie 1940
General-locotenent von Tippelskirch

Către Înaltul Comandament al Wehrmachtului
Prima convorbire cu generalul Antonescu
(18,45–20,15)

Prezenţi: generalul Antonescu, generalul Rozin, general-locotenent von Tippelskirch, colonelul Gerstenberg, ataşatul militar al aviaţiei şi reprezentantul ataşatului militar la Bucureşti, căpitanul von Ziehlberg.

L-am salutat pe generalul Antonescu, exprimându-i preţuirea şi admiraţia pentru felul în care conduce guvernul într-un timp atât de dificil pentru ţara sa, pentru relaţiile calme pe care le-a creat aflându-se în fruntea statului.

Generalul Antonescu mi-a mulţumit şi mi-a dat asigurarea că ţine strâns în mână frâiele ţării.

Am adus apoi la cunoştinţă scopul misiunii mele, respectiv clarificarea în detaliu a concepţiei Guvernului român în legătură cu solicitata misiune militară.

Generalul Antonescu a spus următoarele:

„Armata avea un foarte scăzut nivel moral. Îi lipsea încrederea în conducerea statului, inclusiv în generalii care au instalat această conducere. Prin schimbările pe care le-am întreprins, moralul armatei s-a restabilit. De acum înainte garantez pentru puterea şi disciplina acestei armate. În privinţa lipsurilor ei sunt edificat. Acestea se situează în următoarele compartimente:

1. „Nu avem avioane şi nici piloţi. Ne lipseşte organizarea teritoriului. A fost aplicată o foarte precară politică.

2. Nu avem unităţi motorizate şi mecanizate. Aici avem nevoie, ca şi-n cazul aviaţiei, de un deosebit ajutor german."

El propune acest ajutor în forma dislocării unor unităţi germane în România care să instruiască trupa română în exploatarea aparaturii germane. Ţelul său este ca apoi aparatura să fie preluată de trupele române. Generalul Antonescu a continuat:

3. „Nu avem apărare antiaeriană, ceea ce avem este incomplet, absolut insuficient.

4. A fost creată o industrie de război, dar şi aici s-a lucrat superficial. Lipseşte materia primă, astfel că producţia va înceta curând şi şomajul ameninţă."

În legătură cu cele expuse la punctul 2 l-am întrebat dacă doreşte să aibă trupe de instrucţie numai pentru unităţile mecanizate sau şi pentru şcoli. Instructorii singuri ar fi, după părerea mea, prea puţin.

Referitor la aceasta, generalul Antonescu şi-a exprimat părerea că trupele sale sunt bune şi ascultătoare, iar ofiţerii – foarte dornici să înveţe.

I-am atras atenţia că unui instructor german i-ar veni foarte greu să lucreze fără trupele sale de instrucţie, desigur, fără a pune la îndoială prin aceasta calitatea armatei române.

Generalul Antonescu a replicat că dislocarea unui număr mare de unităţi ar fi de admis, în ceea ce-l priveşte, numai în circumstanţele încheierii unei alianţe militare. Din considerente de politică externă, în condiţiile relaţiilor noastre actuale, nu poate fi admis decât un număr limitat de efective. Altfel n-ar putea evita presiunea celorlalte puteri.

Am constatat că generalul Antonescu apreciază ca admisibilă dislocarea în teritoriu a unor astfel de unităţi (motomecanizate şi mecanizate) care, în perspectivă, ar putea să predea armatei române materialele din dotare. Amănuntele în legătură cu aceasta, respectiv ce se înţelege prin unităţi motomecanizate şi mecanizate, trebuie să se clarifice mâine.

Generalul Antonescu a prezentat apoi o serie de hărţi:

1. O hartă cu dispunerea forţelor militare ruseşti; îi pare deosebit de ameninţător marele număr de divizii mecanizate şi motomecanizate.

2. O hartă cu dispunerea actuală a unităţilor la frontiera cu Rusia, care după părerea sa, ar respecta prea mult forma unui cordon în amplasarea lor. Pe o altă hartă a argumentat ordinul pe care intenţionează să-l dea, de separare a unei puternice rezerve atât pe lungimea frontului, cât mai ales în spatele flancului drept, la Galaţi, încât ruşii să nu poată străpunge pivotul dispozitivului.

În zona nord-estică a Bucureştiului intenţionează să adune el însuşi o armată de rezervă. Aici contează pe prezenţa, într-un viitor cât mai apropiat, a unităţilor germane mecanizate. Acesta este planul său operativ.

Pe lângă o lovitură în flancul său drept, se teme şi de o străpungere în valea Siretului. Pentru că, pentru moment, n-ar avea la dispoziţie nici o unitate mecanizată sau motomecanizată, ar urma să dea ordin ca o astfel de lovitură să fie învăluită pe flancuri. Apărarea să fie în aşa fel condusă, încât unităţile de infanterie să atace pe părţile laterale, tăind drumul trupelor din rezerva unităţilor intrate prin breşă. Aceasta este viziunea sa tactică.

3. O hartă a dispunerii unităţilor de artilerie antiaeriană, la care a explicat că atât ca număr, cât şi calitativ, forţele sunt total insuficiente. Pentru a fi totuşi eficiente intenţionează să ordone o concentrare de forţe pe linia Galaţi – vârful sud-estic al noului teritoriu ungar. Prin aceasta se creează o anumită siguranţă pentru industria de război, pe care a comentat-o pe o altă hartă, şi pentru zona petrolieră.

4. În final, a indicat pe o hartă a Europei de Sud că sunt posibile ameninţări ale zonei petroliere prin atacuri aeriene de pe portavioanele engleze din Marea Egee. Am spus că, după câte ştiu, raza de acţiune a unui avion decolat de pe un portavion n-ar fi suficientă pentru a atinge zona petrolieră. Colonelul Gerstenberg a confirmat aceasta. Dar am fost de acord că ameninţarea zonei petroliere de către englezi trebuie avută permanent în vedere.

Am întrebat apoi ce trebuie să se înţeleagă prin expresia „specialişti tehnici pentru Statul Major General". A reieşit că generalul Antonescu s-a gândit numai la

specialişti în compartimentul tehnicii militare, nu la introducerea de ofiţeri ai Statului Major General german în Statul Major General român.

El ar colabora direct din acest punct de vedere cu viitorul şef al misiunii militare; consideră că datoria sa este legată în primul rând de domeniul militar.

Am ajuns apoi la problema demobilizării.

Generalul Antonescu a spus că intenţionează o demobilizare totală în vestul ţării, iar în ceea ce priveşte partea estică, o reducere cu 30% a efectivelor. Acţiunea trebuia să înceapă la 15 septembrie, dar a trebuit să revină la decizia lui, şi, având în vedere atitudinea provocatoare a ruşilor, să interzică ultima reducere de efective.

Provocarea din partea ruşilor ar consta din:

1. Atitudinea agresivă la frontiere, manifestată prin atacuri prin surprindere asupra unor posturi, folosind pentru aceasta forţe superioare, pentru ca apoi să susţină că ei au fost atacaţi, prin provocarea altor diverse incidente de frontieră.

2. Concentrarea de material de traversare în diferite locuri de pe malul Prutului.

3. Amplasarea a numeroase aerodromuri, în special în sudul Basarabiei.

Mi-am exprimat îndoielile în privinţa pericolului din partea rusă şi am pus problema dacă n-ar fi în interesul economiei o diminuare a armatei mobilizate.

Generalul Antonescu mi-a spus că, prin aceasta, şi-ar asuma o mare responsabilitate şi m-a întrebat dacă eu sunt real convins în privinţa atitudinii paşnice a ruşilor.

I-am explicat generalului Antonescu faptul că, după părerea mea nu pot fi anticipate ţelurile de perspectivă ale politicii ruseşti, dar că este specific ruşilor să-şi întărească toate frontierele, fără a exista şi intenţii militare agresive. Ca exemplu i-am dat identica plasare concentrată de forţe la frontierele cu Polonia şi Finlanda.

Atunci generalul Antonescu a întrebat dacă noi, în cazul unui atac rusesc suntem pregătiţi şi în stare să dăm un ajutor imediat. Am răspuns accentuând, că am garantat frontierele româneşti. De altfel, a trebuit încă o dată să precizez că problema nu trebuie considerată doar din perspectiva României, ci văzută în dimensiunile ei de amploare. Relaţiile noastre cu Rusia sunt bune. Dacă am fi avut intenţia să atacăm Rusia, atunci n-ar mai fi justificat Pactul de neagresiune. Un atac rusesc împotriva României, după acordarea garanţiei germane, ar însemna în acelaşi timp un atac împotriva Germaniei.

Generalul Antonescu a întrebat apoi dacă noi, în cazul unui atac rusesc am împiedica situaţia de a fi românii agresaţi, în acelaşi timp, şi de Ungaria şi de Bulgaria.

Am repetat că o garanţie dată de Führer este de nezdruncinat.

În final, generalul Antonescu a spus că ar putea să se decidă să demobilizeze până la 40% din forţa concentrată în estul ţării.

După o scurtă rezumare a discuţiilor s-a hotărât următoarea întâlnire pentru 16 septembrie, ora 11,00.

General-locotenent von TIPPELSKIRCH

BA – MA, RH 2/2954/ fişa 3, K.1.

24

[Statul Major General al Trupelor de Uscat] Berlin, 16 septembrie 1940
General-locotenent von Tippelskirch

Convorbirea din 16 septembrie1940
(11,00–13,15)

Prezenţi: aceiaşi din 15 septembrie şi şeful Statului Major General, generalul Ioaniţiu, subsecretarul de stat al aviaţiei, colonelul Jienescu, subsecretarul de stat al înzestrării armatei, generalul Dobre.

Am început discuţiile cu rugămintea de a puncta împreună rezultatul convorbirilor desfăşurate în seara precedentă. După părerea mea sunt de subliniat următoarele:

1. Generalul Antonescu a solicitat Germaniei o misiune militară.

Se doreşte ca aceasta să fie alcătuită din:

- Unităţi de aviaţie, de apărare antiaeriană şi motomecanizate ca şi de blindate, toate acestea în scopul instruirii tehnice şi tactice a trupelor române, dorindu-se ca aparatura din dotarea acestor unităţi să fie predată României după încheierea ciclului de instrucţie.

- Personal de instrucţie pentru diferite şcoli şi centre de instrucţie.

Generalul Antonescu a confirmat concluzia mea, punând totuşi anumite limite în legătură cu numărul efectivelor preconizate pentru dislocare; mai târziu au fost explicate motivele.

În continuare au fost prezentate o serie de hărţi şi planşe care au reflectat intenţiile generalului Antonescu în legătură cu restructurarea armatei, evidenţiind totodată şi lipsurile materiale existente. Generalul Antonescu a reliefat în această circumstanţă că cel mai precar se stă la capitolul dotare a unităţilor. De altfel, nici una dintre diviziile existente nu posedă toate materialele prevăzute în tabelele de înzestrare. I-am solicitat generalului Antonescu un plan clar al dimensiunilor şi structurii misiunii militare dorite, pe care să mi-l dea în scris.

Am explicat încă o dată problema esenţială a dislocării unităţilor germane. Am întrebat dacă generalul Antonescu, presupunând că Germania nu s-ar putea decide să dea românilor arme de fabricaţie proprie, ci le-ar oferi armament de captură, ar renunţa la dislocarea în România a trupelor germane. Generalul Antonescu a spus că ideea lui principală este să aibă trupe germane în România. În tot cazul ar trebui să se facă o clară distincţie între garantarea numai a frontierelor României de către Germania şi încheierea între ambele state a unei puternice alianţe militare. În ultimul caz n-ar fi nici o restricţie în privinţa numărului efectivelor amplasate pe teritoriul românesc. În primul caz i s-ar putea face mari greutăţi din partea rusească sau engleză. De aceea numărul de efective ar trebui să rămână limitat la necesarul pentru instrucţie. Am rugat să mi se precizeze această limită maximă în scris, pe arme şi capacitate de luptă admisă.

Apoi generalul Antonescu a părăsit discuţiile.

I-am făcut o trecere în revistă a tuturor aspectelor generalului Rozin, explicându-i în ce ar consta, după părerea germană, activitatea şi datoria unei astfel de misiuni, rugându-l să-i prezinte generalului Antonescu aceste idei pentru a fi folosite ca punct de sprijin în expunerea solicitării româneşti.

Generalul Rozin a rugat cu acest prilej ca, în spiritul vechilor tradiţii militare, cât mai curând posibil şi cât mai mulţi tineri ofiţeri să fie detaşaţi în armata germană.

Academia de Război a funcţionat până în iulie şi îşi va relua activitatea în octombrie. Are două serii de 60–70 de elevi, împărţiţi în câte trei săli de curs, iar pe lângă aceştia şi 15 ofiţeri de aviaţie.

În continuare am precizat că toate forţele germane se vor subordona şefului Misiunii Militare.

În legătură cu unităţile ce vor urma să fie amplasate în teritoriu, am rugat să mi se dea o primă informaţie despre spaţiul pe care-l vor ocupa. În caz de necesitate, voi da indicaţii pentru punerea în acord a efectivelor acestor unităţi cu posibilităţile de cazare.

Generalul Antonescu, revenind la discuţii, a spus că va putea da un răspuns clar peste două sau trei săptămâni, după ce va fi stabilită în amănunt structura propriei armate. El a promis că până la 17 septembrie, înainte de prânz, va fi definitivată o propunere scrisă pe baza căreia voi avea prilejul să formulez întrebările de rigoare.

General-locotenent von TIPPELSKIRCH

BA – MA, RH 2/2954/ fişa 3.

25

Bucureşti, 17 septembrie 1940

Propunerile Guvernului român pentru trimiterea unei misiuni militare germane pe baza convorbirilor, care au avut loc la 15–17 septembrie între generalul Antonescu, Conducătorul Statului român şi generalul von Tippelskirch, din partea Comandamentului Suprem german

I. Generalul von Tippelskirch s-a prezentat la 15 septembrie din partea Comandamentului german, domnului general Antonescu, cu rugămintea de a i se preciza intenţiile Comandamentului român asupra Misiunii Militare Germane şi în special asupra unităţilor de instrucţie şi asupra ofiţerilor instructori necesari la şcoli şi centre de instrucţie.

II. După ce generalul von Tippelskirch a luat cunoştinţă de situaţia armatei române şi a făcut sugestiile sale, pe baza schimbului de vederi şi a conferinţelor de la 15 şi 16 septembrie, Comandamentul român formulează propunerile de mai jos:

A. **Scopul Misiunii Militare Germane** este să colaboreze cu Comandamentul român la reorganizarea, dotarea şi instrucţia armatei române pe baza experienţei făcute de armata germană în campaniile din Polonia şi Franţa:

Pentru acest scop, Comandamentul german va trimite în România o misiune militară, cu specialiştii necesari, unităţile destinate a arăta întrebuinţarea tehnico-tactică a mijloacelor moderne în luptă (după cum se arată mai jos la capitolul B).

Guvernul român doreşte ca, după terminarea instrucţiei, armamentul modern al acestor unităţi să rămână armatei române. În care caz acest armament va fi plătit de România. Dacă se convine asupra acestui lucru, atunci predarea armamentului modern către armata română se va face de îndată ce ofiţerii şi trupa românească vor fi terminat instruirea. Odată cu aceasta, personalul civil devine disponibil.

Timpul necesar pentru instruirea ofiţerilor şi a trupei române ca şi întrebuinţarea unităţilor germane în caz de atac străin asupra României, se vor stabili printr-o înţelegere specială.

B. **Compunere şi funcţionare:**

1. Misiunea militară va funcţiona în legătură cu Marele Stat Major român şi va dispune de ofiţerii specialişti necesari.

2. Trupele care vor constitui şi unităţi de instrucţie la centrele de instrucţie sunt următoarele:

a) Aviaţia de luptă: 6–8 escadrile bombardament, 10–12 escadrile vânătoare, 6 escadrile asalt, dotate complet cu material similar acelui deja primit din Germania în ultimul timp şi cu muniţie;

b) Apărarea antiaeriană: 24 baterii de 75–88 mm, 20 baterii de 37–40 mm, 30 baterii mitraliere de 13–20 mm, 6 baterii proiectoare, toate complet dotate şi cu muniţia necesară.

Aceste unităţi reprezintă jumătate din efectivul necesar pentru a apăra regiunea petrolieră şi principalele centre pe comunicaţiile între România şi Germania. În plus, va trebui asigurată apărarea bazelor aeriene ocupate de aviaţia de mai sus.

c) Mari unităţi motorizate şi mecanizate: o divizie motomecanizată (Panzerdivision) complet dotată.

C. **Centrele de instrucţie:**

Unităţile de instrucţie necesare centrelor de instrucţie vor fi luate din unităţile arătate la capitolul B şi se vor completa cu unităţile speciale, care ar mai fi necesare.

1. Aviaţie, (instruirea personalului)

a) Avioane militare: vânătoare, 2 escadrile cu rezervele lor, bombardament, 2 escadrile cu rezervele lor, informaţii, o escadrilă cu rezerva ei.

b) Avioane şcoală faza a 2-a (transformare): 80 avioane Arado 96, 70 avioane Arado 96 B, 30 FokeWulf, tipul de trecere pentru material modern.

c) Materialul şi personalul instructor necesar formării a 500 paraşutişti. De asemenea, echipamentul şi armamentul pentru formarea unui batalion de paraşutişti.

d) Materialul demonstrativ şi instrucţie practică la pământ şi anume organizarea a: trei săli instrucţie bombardament, trei săli instrucţie vânătoare, trei săli instrucţie informaţie asalt.

2. A.C.A.: două baterii 75–88 mm, trei baterii 37–40 mm, o baterie mitraliere grele 20 mm.

3. Centrul de Instrucţie Motomecanizat.

Unităţi detaşate din divizia cuirasată: un batalion care luptă (mijlocii şi grele), un batalion purtat, un grup recunoaştere, un batalion motociclişti (sau o companie), o baterie motorizată, o companie pionieri-pontonieri, o companie transmisiuni, ateliere mobile de întreţinere şi reparaţii (Matra Werke).

4. Centrele de instrucţie ale armelor (infanterie, cavalerie, artilerie, geniu) cu unităţile şi mijloacele arătate în anexa nr. 1[*].

În plus, ofiţerii necesari pentru stabilirea planului de învăţământ şi organizarea cursurilor.

D. **Întreţinerea, cazarea şi sosirea unităţilor. Începerea funcţionării centrelor de instrucţie:**

---

[*] Anexele nu se publică.

1. Întreținerea misiunii militare şi a unităților va fi în sarcina statului român şi va fi stabilită de comun acord între guverne.

2. Staționarea în spațiul Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Bucureşti – Buzău – Ploieşti – Braşov.

3. Pentru toate detaliile în legătură cu sosirea şi instalarea unităților şi funcționarea centrelor, un delegat al comandamentului german va veni la Bucureşti pentru a stabili cele necesare cu Marele Stat Major român.

4. Între timp Marele Stat Major român va face pregătirile intelectuale şi materiale necesare, în aşa fel ca sosirea unităților să poată începe în următoarele condiții:

a) După circa 3 săptămâni să înceapă sosirea unităților de instrucție arătate la capitolul C;

b) În acelaşi timp să se instaleze mijloacele de apărare antiaeriană (artilerie şi aviație) necesare siguranței aeriene arătate la capitolul B;

c) Ulterior să fie aduse restul unităților arătate la capitolul B.

5. Pentru a ne apropia în cel mai scurt timp doctrina de luptă a armatei germane şi învățămintele trase din ultimul război (Polonia, Franța) se vor lua în paralel următoarele măsuri: un număr de 3–4 ofițeri de stat major din armata germană vor fi detaşați pe lângă Şcoala Superioară de Război, în scopul de a colabora cu profesorii şcolii pentru difuzarea principiilor şi procedeelor de luptă ale armatei germane şi funcționarea statelor majore la armata terestră şi cea aeriană; un număr de ofițeri români tineri, vor fi trimişi la stagii în centrele de instrucție, cursurile speciale şi unitățile armatei germane, pentru:

a) A fi pregătiți şi desăvârşiți în spiritul de doctrină şi instrucție a armatei germane.

b) A realiza încrederea şi legătura sufletească între cele două armate.

E. **Colaborarea în caz de război:**

Colaborarea în caz de război se va stabili din timp, direct între cele două țări.

F. **Se anexează:**

a) Tabele cu lipsurile armamentului şi materialelor de război trimise de Germania României în 1939–1940, cu rugămintea de a se lua măsuri de completare.

b) Tabele cu armamentul şi materialele de război necesare pentru dotarea armatei române reorganizată cu mijloace moderne de luptă, rugând să ni se precizeze posibilitățile şi condițiile de livrare.

Conducătorul Statului român,
Preşedintele Consiliului de Miniştri,
General ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 7-a Legături cu Armatele Aliate, dosar 21, filele 2 – 7.

26

[Statul Major General al Trupelor de Uscat] Berlin, 18 septembrie 1940
General-locotenent von Tippelskirch Nr. 479/1940

Raport privind convorbirile de la Bucureşti din 15–17 septembrie 1940

I

La dorinţa guvernului de a trimite o misiune militară germană, am primit însărcinarea să întocmesc o documentaţie completă în legătură cu armata de uscat şi aviaţia militară, inclusiv apărarea antiaeriană, stabilind estimativ necesarul în: trupe de instrucţie, ofiţeri pentru instrucţie şi pentru reorganizarea armatei şi ofiţeri specialişti pe arme.

II

În urma convorbirilor, generalul Antonescu mi-a prezentat propunerile sale, care sunt cuprinse în documentul anexat.

III

Pentru clarificarea acestor propuneri, este necesar a se raporta despre desfăşurarea convorbirilor.

Generalul Antonescu a condus, cu o mică excepţie, el însuşi discuţiile.

Am certitudinea că generalul Antonescu pune mare preţ pe faptul de a avea cât mai curând trupele germane în ţară. El consideră că un atac rusesc poate avea loc oricând şi nu se simte în siguranţă nici din partea ungară. Mi-a spus la despărţire: „Daţi-mi numai două luni liniştite pentru reorganizarea internă a ţării şi apoi vă voi putea garanta pentru România".

Este de părere că poate să aibă siguranţă numai dacă devine practic evidentă garantarea germană a frontierelor române prin prezenţa trupelor germane. Pune mare preţ pe trupele rapide, motorizate, pe aviaţie şi pe apărarea antiaeriană (…). Doreşte ca în cel mai scurt timp să doteze armata cu astfel de formaţiuni (zona petrolieră se află într-o stare bună în ciuda sabotajelor, dar împotriva atacurilor aeriene este insuficient protejată).

Antonescu speră, de asemenea, să obţină aparatură germană pentru dotarea unităţilor române. Intenţia sa era ca, după o scurtă perioadă de instruire tactică şi tehnică, plină de succes, a armatei române, să poată prelua materialul unităţilor germane dislocate în România. Nu i-am lăsat din acest punct de vedere nici un dubiu, precizându-i că nu sunt abilitat să-i dau astfel de asigurări şi subliniind că realizarea în perspectivă a acestui deziderat ar depinde, după părerea mea, de situaţia războiului şi de capacitatea de producţie germană. Cu toate acestea a insistat să reţin dorinţa sa, în proiectul de propuneri, în această formă. El vrea să folosească această formulă cel puţin pentru a realiza, în cel mai simplu mod, prezenţa trupelor germane ca factor de echilibru faţă de cele trei state* şi, de asemenea faţă de situaţia din propria-i ţară. În tot cazul, asigurarea în privinţa predării de mai târziu a armamentului german (din dotarea trupelor de instrucţie–n.t.) nu este premisa esenţială a trimiterii misiunii militare. De primă importanţă pentru Antonescu este ca aceste trupe să-şi facă apariţia; şi-n plan secundar se iscă şi speranţa că, în aceste circumstanţe, se vor obţine şi arme noi pentru armata sa.

Când s-a vorbit despre punctul său de vedere în legătură cu efectivul maxim destinat dislocării în România, Antonescu nu a făcut o deosebire tocmai rezonabilă între

* U.R.S.S., Ungaria, Bulgaria (-n.t.)

existenta, deocamdată, garantare a frontierelor şi o formulă de alianţă militară. În primul rând apreciază, din considerente de politică externă, că nu ar putea depăşi o limită de efective fără a avea considerabile dificultăţi pe plan extern. Această limită maximă de efective a precizat-o şi-n oferta sa. În cazul unei alianţe militare este de părere că se poate accepta, teoretic, un număr nelimitat de efective. Probabil că el înţelege prin alianţă militară o şi mai accentuată poziţie a Germaniei pentru asigurarea României împotriva unei agresiuni. Am evitat o discuţie pe această temă. Este foarte interesat de fundamentarea unei forţe militare reale, eficiente. El are deja planuri concrete în acest sens, ele conturează aspiraţia lui către o diminuare şi îmbunătăţire structurală a armatei. Îi este clar că, deocamdată, armata este o dimensiune, de la un anume punct, artificială în care nici o unitate nu are toată dotarea prevăzută în tabelele de înzestrare. Conceperea aprovizionării acestei armate supradimensionate pare a da rezultate catastrofale.

Generalul Antonescu consideră necesar să-şi concentreze eforturile de dotare a armatei sale de la frontiera estică (…). El ezită totuşi în hotărârea sa asupra dimensiunii demobilizării. Pentru partea vestică a ţării ea a fost, după câte se afirmă, ordonată. Pentru partea estică intenţionase o reducere a efectivelor cu 30%, dar a revenit asupra acestei decizii după ce a primit noi informaţii despre măsurile ameninţătoare ce se conturează la noua graniţă cu Rusia. Acestea se referă la permanentele violări de frontieră comise de ruşi care aruncă vina apoi pe români, la concentrarea de materiale de traversare în diferite locuri de pe malul estic al Prutului, precum şi la amenajarea de nenumărate aerodromuri în sudul Basarabiei.

I-am spus că nu pot considera aceste lucruri ca pe simptomele unei acute ameninţări şi i-am arătat că garantarea germană pentru România va crea o situaţie absolut nouă la toate frontierele ei. Am impresia că, mai întâi, el trebuie să ajungă la această convingere interioară. În tot cazul şi-a exprimat intenţia de a ordona în regiunea estică a ţării o demobilizare de până la 40% a efectivului, dacă se va convinge că-şi va putea lua această responsabilitate în faţa ţării sale.

IV

Alte impresii.

Generalul Antonescu face impresia unui om cu o voinţă puternică. Îşi abordează misiunea pe care şi-a propus-o, cu o energie de fier. Se bucură de o înaltă apreciere în ţara sa datorită respingerii permanente, fără compromisuri, a actualului rege şi a cercului acestuia, şi mai ales datorită eforturilor sale puternic orientate în direcţia lichidării fenomenelor de corupţie din guvern. El procedează cu o severitate lipsită de orice menajamente. Despre capacitatea sa de om de stat, în contextul prefacerii vieţii politice, nu se pot face încă aprecieri.

În ţară domină o absolută linişte. Mişcarea legionară este, cel puţin pentru viitorul imediat, limitată. Nu se întrevede încă faptul că această mişcare ar putea deveni forţa conducătoare a statului. După părerea generală, prin voinţa şi capacitatea sa spirituală, Antonescu este departe de a fi surclasat de către conducătorul legiunii, Horia Sima.

Personal, generalul Antonescu mi-a trezit simpatia, făcându-mi impresia unui om deschis.

General–locotenent von Tippelskirch

BA – MA, RH 2/2954/ fişa 3, K.1.

27

[Statul Major General al Trupelor de Uscat] 20 septembrie 1940

General-locotenent Kurt von Tippelskirch,

Notă

Feldmareşalul Keitel mi-a da următoarele puncte de orientare referitoare la concepţia Führer-ului despre misiunea militară ce urmează a fi trimisă în România.

Înaltul Comandament al Wehrmacht-ului (O.K.W.) trebuie să stabilească un program, comunicând propunerile definitive ale părţii germane.

Ideile Führer-ului sunt următoarele:

Este important să se trimită trupe în România. Cel mai bine ar fi să fie amplasate în zona de mijloc a Moldovei.

Chiar dacă în privinţa cazării şi instrucţie nu sunt suficiente condiţiile obiective româneşti, spaţiul propus pentru amplasarea efectivelor nu iese din discuţie.

Abia după cazarea şi organizarea tuturor trupelor se va pune problema demarării programului de instrucţie a românilor. Acesta se va desfăşura cel mai bine grupându-se câte 6–7 români în jurul unui reprezentant al trupelor germane.

(…) Apoi vor fi mai întâi angajate cel puţin câteva divizii. Problema transportului va fi discutată prin Înaltul Comandament al Wehrmacht-ului (O.K.W.).

Ar exista două posibilităţi:

a) Materialele să fie transportate pe calea ferată, iar oamenii cu vapoare pe Dunăre.

b) Tranzitarea în formaţie compactă a Ungariei.

Führer-ul nu s-a decis încă asupra variantei optime.

I s-a prezentat proiectul de apărare antiaeriană corespunzătoare a zonei petroliere. Aviaţia militară va primi instrucţiunile necesare.

Predarea de aparatură de război şi materiale de captură în timpul beligeranţei nu intră în discuţie. Statul Major al Misiunii Militare trebuie astfel dotat încât pe lângă colaborarea cu românii să poată întreprinde o serie de studii operative.

Trebuie să fie alcătuită o misiune militară a trupelor de uscat şi o misiune a aviaţiei militare. Amândouă, ca reprezentare faţă de români şi pentru sarcinile comune, vor fi subordonate şefului Misiunii Militare a Trupelor de Uscat.

BA – MA, RH 2/2954.

28

Convenţie româno–germană asupra plăţii livrărilor de produse petroliere române

Între Guvernul regal român şi Guvernul german, s-au convenit următoarele:

Articolul I.

Convenţia din 22 mai 1940, privind schimbul de materiale de război germane şi produse petroliere române, se scoate din vigoare pe data de 1 octombrie 1940.

Materialele de război germane şi produsele petroliere române livrate până la această dată, vor fi lichidate reciproc conform dispoziţiilor din convenţia mai sus arătată. În cazul când din aceasta ar reieşi livrări germane în plus, atunci C.A.F.A. (Casa

Autonomă de Finanţare şi Amortizare) va pune la dispoziţia Însărcinatului special pentru chestiuni economice de pe lângă Legaţia Germană din Bucureşti, contravaloarea preţurilor de bază stabilite prin Convenţia din 22 mai 1940. Aceste sume de lei vor fi întrebuinţate pentru achiziţionarea şi exportul de produse petroliere conform articolului 2 al prezentei convenţii. Dacă, dimpotrivă, va reieşi că s-au făcut de Casa Autonomă de Finanţare şi Amortizare plăţi mai mari, atunci livrările de materiale de război germane vor continua la preţurile stabilite prin zisa convenţie atât cât va fi necesar pentru a se plăti exporturile de produse petroliere efectuate până la data de 30 septembrie 1940, inclusiv. Dacă şi după aceasta ar mai rămâne un sold creditor pentru Casa Autonomă de Finanţare şi Amortizare, atunci Însărcinatul special pentru chestiuni economice de pe lângă Legaţia Germană din Bucureşti îl va restitui în lei.

Articolul II.

Contractele de livrări de produse petroliere încheiate de la 1 octombrie 1940 inclusiv, se vor factura la preţul–plafon şi se vor plăti prin clearingul româno–german, adică la cursul actual al RM de 49/50 lei. Contractele încheiate mai înainte, dar încă neexecutate vor fi lichidate în aşa fel, ca plăţile să se efectueze conform prezentului articol.

Semnat la Bucureşti, în limba română şi germană, în câte două exemplare, la 1 octombrie 1940.

(ss) Dr. NEUBACHER

(ss) Dr. George LEON

A.M.R., fond 316 – Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, fila 5.

29

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Budapesta, 14 octombrie 1940

Referitor la Misiunea Militară Germană în România

În legătură cu trimiterea în România a unei misiuni militare şi a unităţilor de instrucţie există în Ungaria diferite păreri. Punctul de vedere oficial al guvernului recunoaşte necesitatea trimiterii trupelor germane pe baza declaraţiilor de garanţie formulate cu ocazia arbitrajului de la Viena şi vede în această măsură şi o asigurare a zonei petroliere.

Populaţia apreciază această măsură ca pe o consecinţă a tensiunii ivite între Ungaria şi România.

Statul Major vede în primul rând apărarea necesară a zonei petroliere şi consolidarea apărării ţării ca pe o asigurare a spaţiului central–european. Alte cercuri consideră că trupele de instrucţie vor fi urmate curând de alte efective, clădindu-se astfel o zonă de apărare înspre sud, respectiv înspre sud-est. Despre demersul ministrului plenipotenţiar englez pe lângă ministrul de externe, contele Csaky, am raportat deja Serviciului externe şi domnului ministru plenipotenţiar (german în Ungaria). Ataşatul militar englez a numărat nouă divizii în tranzit prin Ungaria.

Prezenţa trupelor germane în România mai ridică însă o problemă. Ungaria devine zonă de tranzitare şi-n acelaşi timp spate al trupelor instalate în România. În cazul

manifestărilor ostile ale clerului, ale evreilor foarte bine reprezentați, cât şi ale adepților lor, şi în cazul că lucrează şi legațiile engleză, poloneză şi franceză împotriva Germaniei, sunt de luat în calcul atât propaganda cât şi posibilele acte de sabotaj împotriva Reichului.

În afară de acestea, trebuie să se ia în considerare faptul că prezenta criză economică, ce se va ascuți, cu siguranță, în timpul iernii, în ciuda acordului economic încheiat în ultima săptămână între Ministerul Agriculturii ungar şi directorul de minister Moritz, a generat clare luări de poziție în presă din partea guvernului Ungariei, potrivit cărora exporturile către Germania se vor face numai în circumstanțele aprecierii propriilor nevoi, în consecință, se poate aprecia o continuare a propagandei împotriva Germaniei.

Noi semnificații dobândeşte şi grupul polonezilor refugiați (deocamdată încă 7.000, printre care 1.600 de ofițeri) în ceea ce priveşte comiterea sabotajelor sub scutul încă existentei Legații poloneze la Budapesta.

În consecință este necesar să se avertizeze în timp util în privința pericolelor existente.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/64, vol 1.

30

Marele Stat Major — 18 octombrie 1940
Subşeful Marelui Stat Major

Notă

Ieri, 17 octombrie 1940, între orele 16–19 a avut loc prima şedință a Comisiei Româno–Germane pentru aranjarea drepturilor şi situației juridice a Misiunii Militare Germane în România.

Delegații germani au fost prezentați de domnul Fabricius, ministrul Germaniei la Bucureşti.

În această şedință s-au tratat: chestiuni de procedură, program de lucru etc.; s-au trecut în revistă problemele ce urmează să fie soluționate; s-au constituit subcomisiile pentru rezolvarea chestiunilor de specialitate, comunicându-se reciproc numele delegaților.

S-au constituit următoarele subcomisii:

1. Hrană - Int. col. Sireteanu–Oberregierungsrat Pauls.
2. Chestiuni juridice – Lt. col. magistrat–Kriegsgerichtsrat Scholz.
3. Transporturi–Lt. col. Ciochină Th.–Major i. G. von Doering.
4. Cantonamente–Colonel Gheorghiu Gh. – Oberregierungsrat Kersten.
5. Solde, plăți–Int. col. Sireteanu–Major von Reymond.
6. Chestiuni financiare. Modalități de plată–Insp. Financiar Paul Popescu–Oberregierungsrat Kersten.
7. Chestiuni de vamă–Director Petrică–Oberregierungsrat Kersten.
8. Transmisiuni–Maior Popovici–Col. Stenzel.
9. Poştă–Col. Teodorescu Gh. Direcția Generală P.T.T.–Major i. G. Merk.

Program de lucru

Vineri 18 octombrie ora 9, lucrează subcomisiile de:

Hrană, transporturi, transmisiuni, chestiuni juridice.

Sâmbătă 19 octombrie ora 9:

Cantonamente, solde, plăți, chestiuni financiare, vamă, poştă.

Fiecare subcomisie trebuie să prezinte redactarea completă a proiectului de convenție pentru chestiunile respective.

Sâmbătă 19 octombrie ora 17:

Şedința plenară pentru discutarea proiectelor prezentate de subcomisii.

S-au trecut în revistă toate problemele puse în studiul subcomisiilor, stabilindu-se unele principii de bază, ce trebuie ținute în seamă în soluționarea diferitelor chestiuni.

Delegatul Comandamentului Suprem german a declarat că principiul de bază pentru rezolvarea chestiunilor de întreținere este cel înscris la art. 1 din cap. VI al Propunerilor Guvernului român discutate între domnul general Ion Antonescu, Conducătorul Statului, şi general von Tippelskirch:

„Întreținerea misiunii militare şi a unităților va fi în sarcina statului român şi va fi stabilită de comun acord între guverne".

Hrana:

Principii:

- Este procurată de Guvernul român.
- Se cer numai alimente aflate în comerț la noi (curent şi nu de import).

Procedee:

- Alimentele sunt procurate în natură de organele noastre de aprovizionare şi preparate de germani.
- Se fixează aceleaşi rații ca şi în Germania.

Deci cererile se fac pe bază de rații fixate şi număr de oameni şi animale.

Ofițerii misiunii din Bucureşti iau masa la Cercul Militar al Ofițerilor unde li se rezervă săli separate, precum şi săli de cazinou.

În provincie acelaşi sistem prin înțelegere locală.

Pentru alimentele ce se află în Germania şi care le putem aduce (ex: surogat de cafea).

Solde, plăți.

Principii:

- Orice militar german primeşte aceleaşi sume de bani pe care le primeşte în Germania, pentru el personal: soldă, alocații, indemnizații.

Nu se dau în România indemnizații familiale.

- Deoarece se primeşte de la statul român hrana şi cantonamentul, nu se va mai plăti nimic ca surplus de deplasare.

Procedee:

- Delegatul german va pune la dispoziție tabelele de solde şi alte drepturi băneşti.
- Se vor discuta ce sume se pretind în lei şi ce sumă în mărci.

Care sunt organele noastre care procură fondurile şi cu ce forme se predau germanilor.

Transporturi.

Principii:

- Transporturile de serviciu pentru materiale, unități sau persoane se fac pe seama statului român.
- Transporturile militarilor se vor bucura de acelaşi regim ca şi militarii români.

De discutat:

- Formalitățile şi procedeele de cereri de transport.
- Cum călătoresc militarii individuali:
în serviciu (ordin de serviciu, foaie de drum etc.);
în interes personal (legitimație, preț redus, 75% etc.)
Se va redacta un proiect de convenție care se prezintă sâmbătă ora 10.

Transmisiuni:

Armata germană are nevoie de transmisiuni permanente: direct cu Germania; în țară între unități şi comandamente.

Aceste transmisiuni se fac pe contul statului român.

De stabilit:

- Dacă se vor utiliza numai circuite separate sau se pot utiliza şi convorbirile după nevoie prin firele S.A.R.T.
- Cum se plătesc convorbirile.
- Utilizarea telefoanelor urbane.
- Idem pentru telegraf.
- Funcționarea rețelei radio.

Nevoile în transmisiuni se vor prezenta de colonelul Stenzel, şeful transmisiunilor în comandamentul misiunii, şi în raport de aceste nevoi se vor stabili şi procedeele.

Pentru reorganizarea rețelei radio va fi consultat locotenent-colonel Ghimuş, şeful Serviciului Radio M.St.M., care va stabili gamele de lungimi de undă, indicative etc.

Chestiuni juridice:

Delegația germană a formulat principiul ca militarii germani să fie judecați ca şi cei români de tribunalele militare.

Cantonamente:

Adăpostirea trupelor se face de statul român. Pentru misiunea germană din Bucureşti, se vor procura de noi, atât locuințele cât şi imobile pentru birouri, ateliere şi garaje pentru maşini.

Vama:

Cantitățile de alimente şi alte mărfuri expediate de membrii misiunii germane pot fi limitate, iar anumite materiale interzise la export.

Cele admise la export, nu trebuie supuse taxelor vamale (cererea germană).

Delegația germană a asigurat că se vor lua măsuri ca aceste trimiteri să nu producă un dezechilibru economic şi să nu schimbe actualul standard de viață din România.

Poşta:

Armata germană are nevoie de 4 vagoane poştă care să fie ataşate la trenurile directe pentru Germania.

Delegația germană propune vânzarea sau închirierea a două vagoane de poştă româneşti.

Vom prefera închirierea pentru a nu înstrăina materialul.

De stabilit:

- Modalitățile de expediere şi control a corespondenței şi pachetelor.

În principiu, delegații germani înțeleg că tot ce se expediază prin vagoanele poştale germane să nu fie controlat de autoritățile române.

Tot ce se expediază pe calea ordinară va fi controlat.

- Regimul telegramelor etc.

Preşedintele Comisiei Româno–Germane,
Subşeful Marelui Stat Major,
General TĂTĂRANU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, filele 10 – 15.

31

Preşedinţia
Consiliului de Miniştri
Secretariatul General
al M.A.N.

Nr. 482 din 19 octombrie 1940
Bucureşti

Către
Marele Stat Major
Cabinet

Pe nota M.St.M. din 18 octombrie 1940, relativ la sumarul şedinţei I a Comisiei Româno–Germane, domnul general Antonescu, Conducătorul Statului, a pus următoarea

[*rezoluţie*:]

19 octombrie 1940. Se va redacta un proiect de convenţie pentru toate capitolele.

În proiect se va fixa limita ofiţerilor, subofiţerilor şi soldaţilor germani, care vor fi aduşi. Durata şederii lor.

Pentru vamă şi poştă scutiri se vor stabili după instrucţiunile ce voi da, principial cu colonelul Dragomir.

General (ss) ANTONESCU

Cu onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune executarea.
Secretarul general al M.A.N.,
Colonel N. DIACONESCU

[*Rezoluţie:*]
Dl. General Tătăranu.
Va avea în vedere la încheierea convenţiei.
(ss) indescifrabil

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, fila 8.

32

Marele Stat Major
Secţia a 5-a

19 octombrie 1940

Notă
asupra activităţii de colaborare între Marele Stat Major şi

Misiunea Militară Germană

Şedinţa I (luni, 14 octombrie 1940, ora 10,00)

Au participat domnii generali Hansen şi Ioaniţiu, Statul Major al Misiunii Militare Germane, secţiile 1 şi a 5-a din Marele Stat Major.

S-au stabilit liniile principale ale modului cum va fi făcută instrucţia armatei române cu colaborarea Misiunii Germane, stabilindu-se:

a) Instruirea tuturor armelor la centrele de instrucţie respective prin ofiţeri şi unităţi germane detaşate.

b) Instruirea a trei divizii de infanterie şi Brigăzii Moto prin acelaşi procedeu.

c) Difuzarea în armată a doctrinei germane prin: detaşarea de ofiţeri de stat major germani la Şcoala Superioară de Război; înfiinţarea unui curs pentru colonei şi ofiţeri generali; trimiterea de ofiţeri români la stagiu în armata germană.

Şedinţa a II-a (luni, 14 octombrie 1940, ora 14,30)

Secţia a 5-a a lucrat cu Statul Major al Misiunii Militare Germane, stabilind locul centrelor de instrucţie şi organizarea recunoaşterilor mixte ale acestora.

Şedinţa a III-a (joi, 17 octombrie 1940, ora 16,30)

S-a stabilit definitiv locul centrelor (schiţa anexă)[*].

Sâmbătă, 19 octombrie, Misiunea Militară Germană va înainta dezideratele relative la cazarea centrelor de instrucţie.

În general prin măsurile luate anterior de Marele Stat Major, trupa va putea fi cazată în bune condiţii; trebuie construite barăci pentru autovehicule la Râmnicu Vâlcea şi Făgăraş (s-au luat măsuri de Ministerul Apărării Naţionale).

În zilele de 15 şi 16, ofiţeri din Marele Stat Major, însoţiţi de ofiţeri germani, au vizitat toate centrele de instrucţie.

I. Centre de instrucţie ale armelor.

A. Compunerea centrelor de instrucţie:

1. Infanterie: la fiecare centru câte un batalion întărit cu tunuri de infanterie şi un detaşament de artilerie.

La anumite aplicaţii se vor aduce pionieri şi care de luptă.

Germanii nu au unităţi specializate de asalt.

Vânătorii de care de luptă sunt înseşi unităţile de tunuri anticar.

2. Cavalerie: un grup de recunoaştere motorizat.

3. Artilerie: un divizion mixt (obuziere uşoare şi grele).

4. Geniu: un batalion de pionieri, o companie radio, o companie telefon–telegrafie şi un detaşament de căi ferate.

Pentru detaşamentul de căi ferate, Misiunea Militară Germană a propus un centru de instrucţie aparte; s-au trimis recunoaşteri mixte la Regimentul C. F. Chitila.

5. Motomecanizate: la Bucureşti o companie atelier şi la Târgovişte un batalion mixt de care de luptă.

6. Servicii: la Braşov se va ţine un curs de servicii motorizate.

Aceste centre de instrucţie vor fi sensibil mărite în anul viitor.

B. Scopul centrelor de instrucţie.

---

[*] Schiţele nu se publică.

S-au admis propunerile noastre ca la centrele de instrucţie să se urmărească a se învăţa procedeele de luptă ale armelor, în scopul de a forma instructori şi comandanţi până la batalion, grup de recunoaştere, divizion, batalion pionieri, companii de transmisiuni şi C. F..

C. Metode de predare.

Totul se va face prin aplicaţii în teren, ofiţerii şi subofiţerii români participanţi fiind repartizaţi pe lângă ofiţerii şi subofiţerii germani.

O zi se vor face aplicaţii şi o zi pregătirea aplicaţiilor următoare.

La fiecare centru de instrucţie va fi o unitate română similară care va fi instruită de ofiţerii centrului de instrucţie după metodele văzute la aplicaţiile germane, executând aceeaşi aplicaţie în zilele când trupele germane fac pregătirea.

În principiu nu se vor amesteca trupele germane cu cele române.

D. Participanţi.

Numărul participanţilor la fiecare centru de instrucţie urmează să fie fixat sâmbătă, 19 octombrie, în funcţie de posibilităţile de instrucţie ale trupelor germane.

E. Sosirea trupelor germane este întrevăzută pentru ziua de 3 noiembrie 1940.

F. Centrele vor funcţiona începând de la 10 noiembrie, afară de servicii, care vor începe la 1 decembrie 1940.

Prima serie va fi între 10 noiembrie–21 decembrie 1940, iar la servicii între 1 decembrie–21 decembrie 1940.

II. Instruirea Brigăzii Motomecanizate.

La Bucureşti se vor forma şoferii mecanici şi se va învăţa partea tehnică a unităţilor motomecanizate (deplasări, depanări, aprovizionări etc.).

La Târgovişte se va face instrucţia unităţilor mecanice ale Brigăzii şi cooperarea acestora cu celelalte arme ale ei.

Infanteria şi artileria Brigăzii Motomecanizate urmează iniţial instrucţia la centrul de instrucţie respectiv.

Chestiunea este în discuţie şi va fi soluţionată în şedinţa de sâmbătă 19 octombrie 1940.

III. Pregătirea celor trei divizii de infanterie române.

S-au hotărât diviziile 13, 5 şi 6 infanterie, dislocate ca în harta anexă.

S-a propus de Misiunea Militară Germană ca efectivele acestor divizii să fie completate ca la mobilizare.

Divizia germană care le va instrui va sosi după 1 decembrie 1940; până la acea dată să se termine pregătirea cazării ei.

Felul cum va fi repartizată divizia germană cât şi modul cum comandantul Misiunii Militare Germane înţelege să instruiască cele trei divizii române, urmează să se discute, sâmbătă 19, octombrie 1940.

Marele Stat Major a intervenit deja la Ministerul Apărării Naţionale, Subsecretariatul de Stat pentru Armată, pentru pregătirea materialului necesar baracamentelor, pentru circa 16.000 oameni şi circa 1.000 maşini.

Chestiunea se va definitiva în curând.

IV. Şcoala Superioară de Război.

Pentru difuzarea doctrinei germane se vor detaşa la Şcoala Superioară de Război ofiţeri germani de stat major pentru următoarele cursuri: „Tactica generală”, „Tactica serviciilor”, „Tactica aeronauticei”, „Tactica trupelor motomecanizate”, „Transporturi”.

S-a stabilit că ofiţerii germani vor concura cu profesorii şcolii la întocmirea conferinţelor şi aplicaţiilor.

Se vor face aplicaţii în teren cu trupe germane.

M.M.G. şi-a exprimat dorinţa ca să se înveţe limba germană în şcoală.

La 26 octombrie 1940, ofiţerii germani destinaţi vor lua contact cu Şcoala Superioară de Război.

V. Cursul pentru colonei şi generali.

În şedinţa de sâmbătă, 19 octombrie, se va discuta scopul şi realizarea cursului.

Şeful Marelui Stat Major,
General AL. IOANIŢIU

Şeful Secţia a 5-a,
Colonel N. VLĂDESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 10, filele 41 – 44.

33

Legaţia Germană
Însărcinatul special pentru chestiuni economice

Bucureşti, 22 octombrie 1940

Domnule ministru,

Cu referire la Acordul din 1 octombrie 1940 şi la scrisoarea anexată la acest acord, privind exportul de produse petroliere în Germania şi lichidarea convenţiilor din 6 martie şi 22 mai 1940, am onoarea a vă face cunoscut că Reich-ul german calculează preţurile armamentului pentru România pe baza preţurilor în vigoare ale petrolului, chiar şi atunci când plata materialului de război se efectuează prin clearing şi că va purta aceeaşi grijă ca aceste livrări să se facă conform intereselor române.

Primiţi vă rog, domnule ministru, asigurarea deosebitei mele consideraţii.

Domnului Gh. Leon , ministrul economiei naţionale, Bucureşti.
(ss) Doctor inginer H. NEUBACHER

A.M.R., fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar 4733, fila 205.

34

Marele Stat Major

Bucureşti, 22 octombrie 1940

Protocol
pentru aranjarea chestiunilor decurgând din prezenţa
în România a Misiunii Militare Germane

În urma propunerilor care au fost prezentate de Conducătorul Statului român, domnul general Antonescu, domnului general von Tippelskirch, din Înaltul Comandament al Forţelor Armate germane, în privinţa trimiterii unei misiuni militare, s-au întrunit în ziua de 17 octombrie 1940 în clădirea Marelui Stat Major al armatei române reprezentanţii români şi germani pentru a pregăti de comun acord reglementarea chestiunilor care rezultă din sosirea, între timp, a unei misiuni militare germane în România.

Discuţiile comune între reprezentanţii români şi germani au dus la stabilirea unor propuneri privind: hrana, cartiruirea, transportul, transmisiunile, poşta şi telegraful, reglementarea chestiunilor vamale şi juridice, toate acestea fiind cuprinse în prezentul protocol care are 7 anexe.

Subscrişii, domnul general Tătăranu, din partea României, şi domnul consilier de legaţie cl. I doctor Lohmann, din partea Germaniei, declară de comun acord prin semnăturile personale, de a prezenta aceste propuneri guvernelor respective ca bază a unui acord care urmează a se încheia.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

Anexa 1

Propuneri pentru o înţelegere provizorie relativă la aprovizionarea cu hrană

A. Generalităţi

Armata română va procura, pune la dispoziţie şi plăti hrana totală pentru membrii Misiunii Militare Germane.

În principiu, hrana se va preda în natură conform raţiilor fixate pentru armata germană.

Acelaşi principiu se aplică şi pentru hrana cailor (raţii de furaje).

Tabelele de raţii pentru hrana oamenilor şi animalelor se vor preda ulterior.

Misiunea Militară Germană nu va cere alimente care nu se produc în România, sau care se găsesc numai în cantităţi foarte reduse.

Subzistenţele prevăzute pentru armata germană, care totuşi nu pot fi procurate în România, vor putea fi importate de Misiunea Militară Germană, cu scutire de vamă, în măsura în care sunt disponibile în Germania, costul acestor subzistenţe şi a transportului lor de la graniţa germană urmând a fi suportate de armata română.

În cazul când membrii aparţinând Misiunii Militare Germane, din motive de serviciu nu pot lua masa la ordinar, pentru aceştia nu se va face aprovizionarea în natură.

În schimbul subzistenţelor, vor primi conform tarifelor germane, plata hranei în bani, care va fi trecută în contul armatei române.

B. Modul de procurare

Armata germană va indica în apropierea cantonamentelor, locul depozitelor de subzistenţe.

Asigurarea capacităţii de depozitare revine deci armatei române, care suportă şi plata chiriei.

După stabilirea definitivă a depozitelor, armata română va dispune cât mai curând dotarea lor cu stoc de subzistenţe pentru zece zile, a cărui compunere rezultă din tabelul predat prealabil.

Necesarul în subzistenţe pe timp de zece zile, trebuie să existe în depozite în mod permanent.

Tabelul prealabil predat, cuprinde cantităţile totale ale necesarului în subzistenţe pe timp de zece zile.

Modul de repartiţie a cantităţilor pe anumite depozite, se va comunica armatei române, după stabilirea definitivă a cantonamentelor.

Trupele germane vor primi din aceste depozite, din două în două zile, câte 2 raţii de subzistenţe. Recompletarea curentă a depozitelor se va face de armata română, în aşa fel încât la fiecare două zile, livrarea celor două raţii zilnice trebuie să reintre în depozite.

Pentru fiecare din aceste depozite de subzistenţe, armata română va pune la dispoziţie, pe tot timpul, un ofiţer şef de depozit.

Atribuţiile acestui ofiţer sunt de a primi subzistenţele de la furnizori, de a conduce toate tratativele cu aceştia, de a supraveghea predarea exactă a alimentelor din punct de vedere cantitativ, de a controla buna calitate a alimentelor, de a îngriji de contabilizarea regulată a operaţiilor de manipulare şi de a preda (contra recipise) alimentele Serviciului de Subzistenţă german.

Serviciul de Subzistenţă german primeşte numai alimente ce n-ar putea da loc la nici o obiecţie.

După ce alimentele au fost predate către funcţionarul german respectiv, armata germană va dispune de ele. Din acest moment armata germană preia paza depozitelor.

Cererile pentru recompletarea depozitelor din două în două zile, cu câte două raţii zilnice, se vor comunica din timp printr-o notă scrisă, şefului depozitului român, de către Serviciul de Subzintenţă german, astfel încât să fie asigurat stocul permanent de zece zile.

Dacă cererile relative la subzistenţe, conţin feluri de alimente, care după afirmaţiile şefului depozitului român nu pot fi livrate, atunci de comun acord, şeful depozitului român şi Serviciul de Subzistenţă german, vor substitui acestea cu alte alimente de aceeaşi valoare nutritivă.

În afară de şeful permanent al depozitului român, comandantul garnizoanei, sau respectiv organele sale, sunt competente şi răspunzătoare de soluţionarea chestiunilor în legătură cu hrănirea trupelor.

C. Detalii

Privitor la livrarea alimentelor în natură se vor avea în vedere următoarele:

a) Aprovizionarea trupelor germane cu carne proaspătă şi cârnaţi se va face prin livrarea de vite vii (cornute, porci şi oi). Tăierea incumbă armatei germane. În cazul când randamentul măcelăriilor militare germane nu va fi suficient pentru acest scop, adică pentru aprovizionarea totală a trupelor germane, atunci armata română preia cheltuielile pentru procurarea mâinii de lucru (măcelari români), cât şi pentru întrebuinţarea abatoarelor.

b) Aprovizionarea cu pâine urmează să se facă prin livrări de făină de secară şi grâu, în proporţia de 70% făină de secară şi 30% făină de grâu. Secara necesară măcinişului va fi pusă la dispoziţia armatei române, contra cost, potrivit convenţiei speciale încheiată între armata română şi Comisarul special pentru chestiuni economice germane în România.

Aceeaşi procedură se aplică în ceea ce priveşte nevoile în măciniş de fasole soia, precum şi în alte cazuri similare. Costul măcinişului priveşte armata română. Făina se pune la dispoziţia Serviciului de Subzistenţă german.

Norme relative la procentul de extracţie se vor comunica ulterior de către armata germană.

Fabricarea pâinii se va face de către brutăriile de campanie germane. În cazul când randamentul brutăriilor de campanie germane va fi prea mic şi va fi necesar a se apela la brutari şi brutării româneşti, costul acestora va cădea în sarcina armatei române.

c) Dacă din cauza depărtărilor prea mari, aprovizionarea unora din trupele germane, cu carne proaspătă, cârnaţi proaspeţi şi pâine nu se va putea face prin grija formaţiunilor proprii de măcelărie sau brutărie, armata română se va îngriji să livreze acestor unităţi, astfel de alimente care corespund gustului soldatului german.

d) Ingrediente verzi, ca de exemplu: pătrunjel, ţelină, praz, mărar, salată verde şi spanac, ca legume, care se strică uşor şi nu pot fi depozitate, vor putea fi cumpărate de micile unităţi, prin intermediul şefului de depozit român. Costul respectiv cade în sarcina armatei române.

D. Instalaţii de bucătărie

Dacă în garnizoane există bucătării fixe, acestea se vor pune la dispoziţia armatei germane. În caz contrar este nevoie să se recurgă la întrebuinţarea bucătăriilor de campanie proprii.

E. Cazinou ofiţeresc şi aprovizionarea lui

În intenţia de a se organiza un cazinou ofiţeresc pentru Statul Major al Misiunii Militare Germane din Bucureşti, se pleacă de la principiul că se fixează aceleaşi raţii de hrană, atât cantitativ, cât şi calitativ, ca şi pentru alt soldat.

În cazul când ar reieşi nevoia să se reglementeze aprovizionarea ofiţerilor Misiunii Militare Germane din Bucureşti, sub forma unei antreprize de aprovizionare, atunci armata română va angaja, de acord cu Misiunea Militară Germană, un antreprenor, care va cumpăra alimentele necesare în cadrul raţiilor fixate.

Sumele necesare se vor pune, în acest caz, la dispoziţia antreprenorului de către armata română. După înfiinţarea antreprizei, armata română, de acord cu Misiunea Militară Germană, va angaja o bucătăreasă, cât şi personalul auxiliar de bucătărie. Cheltuielile cu antreprenorul, bucătăreasa şi ajutoarele de bucătărie se suportă de armata română.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 2

Propuneri
pentru o înţelegere provizorie relativă la cazare

Autorităţile militare române consimt să acorde cazarea trupelor germane, a alimentelor, a materialelor de război, a materialelor auto etc., birouri, magazii (magazii pentru efecte etc.) ateliere, cu tot inventarul necesar acestor localuri şi încăperi, precum şi

toate materialele consumabile, combustibilul pentru încălzire, lumină, apă, curent electric industrial, după nevoile armatei germane.

În afară de aceasta, fiecare om va primi un dos de saltea, iar, după posibilități, şi una pătură, lenjerie de pat şi prosoape.

Autoritățile militare române vor dispune ca localurile şi mobilierul respectiv, puse la dispoziție, să fie predate în mod ireproşabil din punct de vedere igienic.

Localurile şi mobilierul necesar lipsă, vor fi construite sau procurate de către autoritățile militare române.

Dacă, din lipsă de timp, sau din alte motive, trupele germane vor fi nevoite să le construiască sau să le procure singure, atunci autoritățile militare române vor rambursa costul lor, preluând totul după inventar.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 3

Propuneri
pentru o înțelegere provizorie relativă la stabilirea modalității de transport pe Căile Ferate Române pentru militarii germani şi materialele de orice fel aparținând armatei germane în România

1. Transporturi de serviciu.

Fiecare militar german (ofițer, subofițer sau grad inferior) şi funcționar aparținând armatei germane, ca şi toate bunurile şi materialele (animale inclusiv) necesare armatei germane, vor fi transportate fără plată pe Căile Ferate Române.

Militarii germani vor călători astfel:

- ofițerii în clasa I;
- subofițerii în clasa a II-a;
- gradele inferioare în clasa a III-a.

Funcționarii civili ai armatei germane călătoresc în clasa corespunzătoare gradului militar.

Pentru transporturile germane de serviciu se vor da foi de drum asemănătoare cu acelea întrebuințate de armata română, pentru fiecare transport de: ofițeri, subofițeri, grade inferioare şi materiale de orice fel.

Călătoriile de concediu, în şi din Reich, sunt considerate călătorii de serviciu.

2. Călătorii pentru interes particular.

Pentru transporturi în interes personal, militarii germani şi funcționarii aparținând armatei germane vor plăti 25% din tariful de călătorie în vigoare, călătorind în aceleaşi clase ca mai sus.

3. Prescripții.

a) Se vor elibera abonamente de serviciu, fără plată, de către Direcția Generală C.F.R.:

- şefilor misiunilor germane;
- şefilor de stat major ai acestor misiuni;
- pentru opt ofițeri din Serviciul Transporturilor Misiunii Germane.

Secția a 6-a din Marele Stat Major va face diligențele cuvenite.

b) Misiunea Germană va avea la dispoziție un vagon de stat major pentru călătoriile de serviciu ale şefilor de misiuni.

c) Imprimatele pentru transporturi de serviciu vor fi puse la dispoziție de către Ministerul Apărării Naționale român, Direcția Intendenței, după cererea Marelui Stat Major şi în numărul necesar armatei germane din România.

d) Pentru transporturile de orice fel, necesitate de trupele germane care vin şi pleacă din România, se va încheia o convenție separată pentru reglarea plății acestor transporturi pe căile ferate ungare.

e) Condițiile stabilite mai sus, pentru transporturile necesare armatei germane pe C.F.R, se vor dezvolta de comun acord, printr-o instrucțiune de detaliu.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 3 a

Propuneri
pentru o înțelegere provizorie relativă la aprovizionarea cu carburanți

Produsele petroliere necesare misiunilor militare germane din România, vor fi puse la dispoziție, de către Guvernul român, în mod gratuit.

În ceea ce priveşte carburanții speciali şi lubrifianții necesari a fi aduşi din Reich, vor fi procurați de armata germană şi nu vor fi supuşi la taxele vamale.

Costul transporturilor de la frontiera germană, priveşte Guvernul român.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 4

Propuneri
pentru o înțelegere provizorie relativă la transmisiuni telefonice cu fir şi transmisiuni radio

1. Toate legăturile telefonice (urbane şi interurbane) necesare Misiunii Militare Germane vor fi puse la dispoziție de către statul român, în mod gratuit şi în limita posibilităților;

2. Legăturile telefonice internaționale în afara teritoriului român vor fi încheiate de către Ministerul Poştelor Germane.

Legăturile internaționale indispensabile statului român nu vor putea fi cerute de către Misiunea Militară Germană.

3. În ceea ce priveşte construcțiile noi necesare, materialul va fi pus la dispoziție de către autoritățile române.

La executarea acestor lucrări va participa, la cerere şi personalul Misiunii Militare (terestre şi aeronautice) Germane.

4. Legăturile telefonice interurbane cerute de Misiunea Militară Germană, în afara oraşului Bucureşti, vor fi puse la dispoziție între oficii.

Legăturile de la oficii la posturile germane vor fi executate de Misiunea Militară Germană.

5. Întregul material necesar punerii în funcțiune a legăturilor va fi pus la dispoziție de către Misiunea Militară Germană; de asemenea și instalațiile tehnice interioare.

6. La repararea liniilor telefonice deteriorate de împrejurări ale războiului și pentru a căror înlăturare Misiunea Militară Germană are un interes deosebit, va participa, la cererea autorităților române, și personalul german.

7. Toate legăturile radio, în interiorul țării cât și cu exteriorul țării, instalate de către Misiunea Militară Germană (terestră și aero), vor fi comunicate Marelui Stat Major român, la fixarea frecvenței de lucru și a indicativelor.

Armata germană va ține seama în această privință de nevoile comunicațiilor radio române.

8. Nu se intenționează de a se întrebuința materialul de radio român pentru nevoile armatei germane.

9. Chestiunea schimbului de informații meteorologice între stațiunile române și germane rămâne rezervată unei reglementări ulterioare.

General (ss) N. TĂTĂRANU

(ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 5

Propuneri
pentru o înțelegere provizorie relativă la traficul poștal telegrafic

1. Toată corespondența poștală și coletăria vor fi expediate prin oficiile militare germane din zonele de cantonare.

De la aceste oficii se va transporta prin mijloacele unităților germane la stațiile de cale ferată române apropiate, toată corespondența poștală și coletăria.

Transportul din aceste stații la București sau la stațiile de pe linia ferată București – Arad, se va face cu vagoanele poștale normale pe itinerarele actuale ale C.F.R.-ului.

Comandamentul german deleagă câte un soldat german care va primi și însoți corespondența și coletele în vagoanele normale poștale de la stațiile de primire la București sau la stațiile de destinație.

În cazul când Comandamentul german va constata că vagoanele poștale normale, pe itinerarii nu sunt suficiente, se vor atașa la trenurile regulate vagoane speciale poștale în care va lucra numai personal german.

Pentru expediția poștei și coletăriei de la București în Germania, Comandamentul german va preciza trenul la care se va atașa vagonul special.

În scopul manipulării pachetelor și corespondenței în București, Direcția Generală P.T.T. pune le dispoziția Comandamentului german două camere în localul Poștei din Gara de Nord.

Prelucrarea și expedierea poștei germane la București se va efectua exclusiv cu personal german.

Toate aceste transporturi se vor face în contul Ministerului Armatei Române.

2. Telegramele Comandamentului german în interiorul țării vor fi expediate în general pe rețeaua de transmisiuni specială, care urmează să fie pusă la dispoziția Comandamentului. Expedierea pe această rețea se va face în contul Ministerului Armatei Române.

De asemenea Comandamentul german, pentru localităţile unde nu are instalate oficii militare speciale germane va putea expedia telegramele şi prin oficiile civile şi militare române; toate aceste expediţii se vor face în contul Ministerului Armatei.

Aceste telegrame vor fi predate oficiilor civile şi militare române, cu ştampila Comandamentului german respectiv şi semnătura unui ofiţer german.

Guvernul german va interveni pe lângă Administraţia P.T.T. ungară pentru a obţine scutire de taxe de tranzit pentru telegramele izolate ale Comandamentului militar german expediate din România în Germania şi din Germania în România.

De asemenea, se va interveni de către Guvernul german la Administraţia P.T.T. ungară şi pentru scutirea de taxe sau chirie pentru liniile telegrafice puse la dispoziţia Comandamentului german şi care traversează teritoriul ungar.

3. Liniile telegrafice necesare Comandamentului militar german se vor pune la dispoziţie la cerere, în aceleaşi condiţii ca şi armatei române şi în contul Ministerului Armatei Române.

Toate cererile de linii telegrafice vor fi adresate de Comandamentul militar german Direcţiei Generale P.T.T., pentru a se cere aprobarea lor de la Marele Stat Major român.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 6

Propuneri
pentru o înţelegere provizorie relativă la chestiunile de vamă

1. Vor fi libere de orice control vamal la intrare şi ieşire:

a) Toate transporturile armatei germane.

b) Toate vagoanele izolate trimise de armata germană, care conţin numai arme, echipament, ateliere, unelte şi alte obiecte destinate trupelor germane.

2. Membrii armatei germane care vor intra în ţară vor putea să aibă asupra lor, în afară de obiectele prevăzute la punctul b, numai lucruri necesare călătoriei.

3. Controlul la intrare şi la ieşire se va face numai prin armata germană şi nu prin organele vamale ale Statului Român.

Prin aceasta, armata germană preia garanţia că hotărârile luate între statul român şi Guvernul german relativ la import şi export vor fi respectate.

4. Ceea ce se poate importa şi exporta, cantităţi şi fel vor fi hotărâte între domnul locotenent-colonel Dragomir, ministrul coordonării şi domnul Neubacher, trimisul extraordinar al Germaniei pentru chestiuni economice, de acord cu autorităţile militare.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN

22 octombrie 1940

Anexa 7

Propuneri
pentru o înţelegere provizorie relativă la chestiunile de drept

I

Guvernul Reich-ului şi Guvernul României stabilesc ca toţi militarii germani aflaţi pe teritoriul României să se bucure de privilegiul extrateritorialităţii. Sunt deci valabile următoarele dispoziţii:

II

Infracţiunile comise în România contra armatei germane sau contra militarilor germani se vor cerceta şi judeca de autorităţile române, conform dispoziţiilor care sunt prevăzute pentru infracţiunile comise contra armatei române şi contra militarilor români. Dispoziţiile, care privesc raportul de ierarhie militară, se vor aplica numai atunci când vor fi stabilite. În mod reciproc se vor pedepsi militarii germani pentru infracţiuni comise de ei împotriva armatei sau militarilor români şi a persoanelor civile din România; cercetările şi judecata se vor face de autorităţile germane.

III*

În cazul când un militar german va fi prins în flagrant delict de comiterea unei crime, acesta va putea fi arestat în mod provizoriu de autorităţile române, dacă există bănuiala că va fugi şi dacă nu poate fi identificat imediat. Nu poate fi arestat un ofiţer sau un grad asimilat acestuia, dacă poartă uniformă sau dacă se poate legitima ca ofiţer. Arestatul va fi predat cât mai curând posibil autorităţilor militare germane.

IV

Autorităţile armatei germane în ţară şi autorităţile române îşi vor da reciproc ajutor pentru îndeplinirea procedurii.

Cercetările în edificii, încăperi şi stabilimente puse la dispoziţia armatei germane sau puse la dispoziţia militarilor germani în România, în interes de serviciu, vor fi făcute numai de autorităţile militare germane.

Dacă în cursul procesului contra unui militar german bănuiala se îndreaptă şi contra unor persoane care cade sub competenţa instanţelor române, atunci acest lucru va fi comunicat de către tribunalul militar german autorităţilor române competente, în care caz se vor trimite copii de pe acele acte.

Dacă în cursul unui proces contra vreunei persoane de competenţa instanţelor române, bănuiala va cădea asupra unui militar german, atunci instanţa română va comunica acest lucru tribunalului militar german, în care caz se vor trimite copii de pe acele acte.

V

Tribunalele militare germane în România şi autorităţile române îşi vor comunica reciproc sentinţele lor, întrucât acest lucru va fi necesar intereselor comune.

VI

Guvernele ambelor ţări vor admite publicarea sentinţelor relative la procesele penale în legătură cu prezenţa militarilor germani în România, numai în baza unui acord prealabil.

VII

Statul român este responsabil pentru pagubele provocate de militarii germani în România în exerciţiul serviciului, în aceleaşi condiţii în care este responsabil pentru pagubele cauzate de militarii români.

Referitor la cererile în regres în legătură cu dispoziţiile aliniatului de mai sus şi alte cereri de despăgubire contra militarilor germani din România, decide o comisie mixtă, reglementarea între state rămânând rezervată unei convenţii speciale.

VIII

Tribunalele militare germane judecă în încăperile Legaţiei Germane.

[…]

*) *P.S.*

Delegaţia română acceptă toate punctele de mai sus, afară de dispoziţiile art.III. Ea propune un nou text, pe care îl predă delegaţiei germane cu următorul conţinut:

Art. III. -„În cazul când un militar german va comite o crimă sau un delict, acesta va putea fi reţinut, în mod provizoriu, de ofiţerii de poliţie judiciară română, care vor încunoştinţa de îndată autorităţile germane, în vederea cercetărilor, cărora le va preda pe învinuit.

Dacă infracţiunea este comisă cu participarea locuitorilor statului român, cercetările se vor face în comun de autorităţile germane şi române, actele fiind făcute în dublu exemplar, întrucât afacerea va fi disjunsă".

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN
22 octombrie 1940

Marele Stat Major
-Cabinet-

Anexa
la Protocolul încheiat la 22 octombrie 1940
referitor la chestiunile de drept

În conferinţa de la 5 noiembrie 1940 între delegaţia germană şi delegaţia română, s-a convenit de comun acord ca articolul III din anexa nr. 7 să rămână valabil în forma iniţială; deci, se renunţă la propunerea formulată de delegaţia română la finele anexei 7.

General (ss) N. TĂTĂRANU (ss) Dr. LOHMANN
6 noiembrie 1940

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 21, filele 5 – 20.

35

Marele Stat Major 22 octombrie 1940

Referat
asupra modului cum au decurs lucrările
Comisiei româno–germane

Comisia s-a întrunit, la 17 octombrie, în şedinţă plenară la Marele Stat Major şi a stabilit instituirea de subcomisii mixte care să discute chestiunile relative la hrană, cantonamente, solde şi plăţi, transporturi, transmisiuni, carburanţi, poştă şi telegraf, regimul vamal, chestiuni juridice şi chestiuni financiare.

Lucrările s-au încheiat în şedinţa plenară de la 21 octombrie, când s-a formulat alăturatul protocol, conţinând numai propuneri provizorii ale comisiei. Protocolul, în forma definitivă a fost semnat la 22 octombrie.

Asupra chestiunilor financiare şi a soldelor, discuţiile au rămas în continuare până la stabilirea unui aranjament între guvernele român şi german.

În timpul discuţiilor am remarcat următoarele:

La cele stabilite prin protocolul relativ la întreținerea trupelor germane la noi, delegația germană a adăugat că înțelege să găsim modalitățile prin care prezența în țara noastră să nu se transforme într-o exploatare. La această declarație mi-am exprimat mulțumirile mele.

Chestiunile relative la divizia motorizată nu intrau în atribuțiile delegației germane, dar li s-ar părea curios ca o unitate germană să intre în România cu materialul ei şi să părăsească apoi țara fără material.

În ceea ce privește eventualitatea de a ni se da material similar, mi s-a răspuns că se va pune chestiunea la Berlin dar nu se întrevede această posibilitate; ar însemna ca armata germană să piardă o divizie motorizată.

Efectivele ce vor veni în România ca şi timpul cât vor sta aici, de asemenea nu intrau în atribuțiile delegației germane şi nici nu se cunosc.

Efectivele destinate centrelor de instrucție s-au comunicat Marelui Stat Major, Secția a 5-a.

Găsesc de a mea datorie să adaug că delegația germană s-a remarcat prin curtoazie şi culanță, în special membrii veniți de la Berlin pentru încheierea convenției.

Subşeful de Stat Major,
General N. TĂTĂRANU

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, filele 18 – 19.

36

Marele Stat Major — Nr. 20009 din 23 octombrie 1940

Marele Stat Major
către
Preşedinția Consiliului de Miniştri

Am onoare a înainta alăturat:

1. Protocolul provizoriu pentru angajarea chestiunilor decurgând din prezența în România a misiunilor militare germane.

Propunerile din acest protocol urmează a servi guvernelor respective ca bază acordului (convenției) definitive ce urmează a se încheia.

2. Referatul generalului Tătăranu, care a fost şeful delegației române.

Relativ la materialul diviziei motorizate, propunerile noastre inițiale (făcute prin domnul general Tippelskirch) prevăd:

- după terminarea instruirii personalului nostru, armamentul modern al acestei divizii să rămână armatei române;
- dacă se convine asupra acestui lucru, predarea armamentului modern către armata română se va face de îndată ce ofițerii şi trupa românească vor fi terminat instruirea lor, personalul german devenind disponibil.

Punând această chestiune şi domnului general Hansen, domnia sa mi-a comunicat că nu are nici o instrucțiune în această privință şi rămâne să fie soluționată de Guvernul german.

În consecință, este necesar a se interveni către Guvernul german ca materialul diviziei motorizate germane să ne fie cedat cu plată, după instrucția unităților române, sau Germania să ne procure materialul corespunzător.

Şeful Marelui Stat Major,
General Al. IOANIȚIU

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, fila 17.

37

Preşedinția Consiliului de Miniştri

Nr. 674/M din 25 octombrie 1940
București

Domnului general şef al Marelui Stat Major

La raportul dumneavoastră nr. 20009 din 23 octombrie 1940, am onoarea a vă înapoia:

- Protocolul provizoriu pentru aranjarea chestiunilor decurgând din prezența în România a misiunilor germane.
- Copie de pe rezoluția domnului general Antonescu, pusă pe raportul de mai sus.

Vă rog să binevoiți a lua legătura imediat cu ministerele de la punctul 2 din rezoluție, pentru rezolvarea celor ordonate de domnul general Antonescu

p. Ministrul Apărării Naționale,
General I. ŞTEFLEA

[*Rezoluție:*]
24 octombrie 1940

1. În toate privințele se vor respecta principiile sintetizate în discuțiile ce am avut inițial cu generalul von Tippelskirch.
2. Problemele trebuie supuse unei comisii care va avea un reprezentant al Marelui Stat Major, Ministerului de Externe, Finanțe, Comunicații, Interne, Justiție şi Coordonare, pentru a face obiecțiile ce vor crede necesare.
3. După aceea vor lua forma definitivă.
4. Trebuie să se stabilească precis:

a) Care este efectivul în ofițeri, subofițeri şi soldați care sunt şi care mai trebuie să vină.

b) Cât ne vor costa zilnic angajamentele luate sub raportul financiar.

c) Cât va dura misiunea germană, fiindcă nu doresc să mergem la derivă, nici sub raportul financiar, nici din alte puncte de vedere.

d) Domnul colonel Dragomir va trata chestiunea financiară pe bazele stabilite de mine.

Principiul fiind a nu se transforma o bună intenție politică şi militară într-o ruină financiară şi economică pentru România.

Suntem destul de secătuiți ca să mai continuăm procedeul.

General ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, filele 21-22.

38

Ministerul Apărării Naționale — Nr. 877 din 30 octombrie 1940

Ordin general

OSTAŞI !

Sunt informat că nu toți cunoaşteți rostul sosirii trupelor germane în țara noastră şi nu toți ştiți cum trebuie să vă conduceți față de ele.

Trupele germane, formate din câțiva ofițeri instructori, din unitățile A.C.A. şi avioane, precum şi dintr-o divizie motomecanizată, au fost chemate de conducerea țării, deci n-au venit fără voința noastră; n-au venit cu gândul de cucerire sau de ocupare, ci au venit cu gând de frate.

Am chemat trupele germane să vă învețe folosirea noului armament, pe care îl vom primi din Germania; le-am chemat să vă învețe procedeele de luptă întrebuințate de ei, cu rezultate atât de strălucite, în ultimele războaie.

După ce îşi vor îndeplini misiunea, ei se vor înapoia în țara lor.

Ei îşi vor da şi viața, dacă va fi nevoie, pentru apărarea pământului şi a neamului nostru.

OSTAŞI !

Sunt sigur că acum, când cunoaşteți rostul venirii trupelor germane la noi, veți şti să le întindeți mâinile frățeşte, veți şti să-i faceți să simtă, cu o clipă mai curând, cât de mult prețuim camaraderia lor.

Ministrul Apărării Naționale,
General de corp de armată (ss) I. ANTONESCU

A.M.R., fond Corpul 10 Armată, dosar 124, fila 1382.

39

Nr. 336 din 9 noiembrie 1940

Ministerul de Finanțe
Consilieratul Financiar pentru Înzestrarea Armatei
către
Direcția Construcții Aeronautice

„Protocolul din 6 martie şi 22 mai 1940, numit **Acordul Neubacher**, a încetat pe data de 1 octombrie 1940, când s-a stabilit un nou regim pentru exportul produselor petroliere în Germania. În consecinţă, avem onoarea a vă aduce la cunoştinţă că noile comenzi urmează a fi date cu plata în clearingul româno–german, tot la preţurile antebelice, conform scrisorii domnului ministru Neubacher, către domnul ministru al economiei naţionale, pe care v-o comunicăm în copie. Pe aceeaşi cale se vor face plăţile şi pentru materialul nelivrat până în prezent şi care a fost comandat în **Acordul Neubacher**. Asupra acestui ultim punct nu vă vom da precizările necesare la fiecare contract, decât după încheierea socotelilor definitive ale **Acordului Neubacher**, care se vor face către sfârşitul lunii noiembrie. Astfel, cum era prevăzut în sistemul acestui acord, pentru materialele livrate nu veţi face plăţi directe, ci lichidarea lor se va face prin Casa Autonomă de Finanţare şi Amortizare, tot la finele lunii noiembrie.

Primiţi, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre consideraţii."

Preşedinte: (ss) G. BADEA

A.M.R., fond Ministerul Aerului şi Marinei, dosar 4733, filele 208 – 209.

40

Statul Major Economic din România — Bucureşti, 15 noiembrie 1940

Către
Înaltul Comandament al Wehrmacht-ului,
Departamentul economie–înzestrare,
Berlin

I. Pagubele produse de cutremur în zona petrolieră.

Cu scrisoarea nr. 4 a Statului Major Economic, din 14 noiembrie 1940, au fost expediate două rapoarte privind pagubele produse de cutremur în zona petrolieră. În momentul expedierii nu avusese loc încă verificarea rapoartelor de către referent. Au fost comunicate următoarele:

(Anexa 3) Raportul a fost redactat în momentul în care toate rafinăriile încetaseră activitatea pentru a se cerceta pagubele, şi enumeră şi acele rafinării a căror activitate fusese oprită înainte de cutremur. În consecinţă nu redă imaginea situaţiei reale, în schimb oferă importante amănunte.

(Anexa 2) Raportul redă o situaţie mai apropiată de realitate, în care, în tot cazul, prezentarea Societăţii Româno–Americane făcută de către echipa sa de conducere pare a fi intenţionat prea optimistă. Această societate a avut de suferit în fapt cele mai grele pagube, ieşind din circuit pentru 14 zile. La restul rafinăriilor despre care există informaţii că îşi continuă activitatea, trebuie aplicate restricţii atâta vreme cât componente ale instalaţiilor sunt temporar afectate. Situaţia la prânz, în ziua de 11 noiembrie, este cel mai corect redată prin radiograma trimisă la Berlin, la 12 noiembrie 1940.

Informaţiile din 12 şi 13 noiembrie confirmă corectitudinea acestui rezumat. Prezentarea la vama din Giurgiu a autocisternelor este din nou normală şi, în tot cazul, nu

se observă întârzieri din cauza cutremurului. În noaptea de 12 spre 13 noiembrie au avut loc încă trei cutremure, dar au fost cu intensitate mai mică decât a celui dintâi.

O inspectare a lucrărilor de reparaţie şi reconstrucţie întreprinsă de Statul Major al Economiei la rafinăriile „Concordia" şi „Astra", în ziua de 14 noiembrie, a avut drept rezultat constatarea că înlăturarea urmărilor cutremurului şi aducerea în bună stare a obiectivelor se desfăşoară repede şi adecvat.

II. Aprovizionarea cu combustibil „Otto".

Întrucât, potrivit comunicării telefonice a Înaltului Comandament al Wehrmacht-ului, carburantul „Otto" necesar unităţilor germane trebuie să fie produs fără introducerea în amestec a benzolului, a fost cercetată posibilitatea îmbunătăţirii benzinei cu plumb.

O modernă instalaţie prevăzută cu sistemul necesar de protecţie se află la Rafinăria „Astra". Are o capacitate de producţie de 400 tone pe zi de benzină cu plumb.

Pentru ca restul de benzină de acolo să fie adus de la cifra octanică 66 la cifra octanică 78 este suficient un amestec de 0,31 cm³/litru.

Întrucât se consideră necesară o rezervă pentru îmbunătăţirea a cel puţin 4.000 tone combustibil „Otto", referentul K va dispune aducerea a 16 tone de plumb la Rafinăria „Astra" din Ploieşti. Cantitatea de carburant existentă, comunicată Serviciului de distribuire prin scrisoarea nr. 35/1940 din 11 noiembrie, este suficientă numai pentru următoarele patru săptămâni.

[…]

Dispoziţia Înaltului Comandament al Wehrmacht-ului din 26 octombrie 1940 a sosit aici abia la 14 noiembrie 1940, astfel că până în acest moment unităţile n-au putut lua cunoştinţă de ordinul conţinut. Ultimele două alineate ale dispoziţiei sunt depăşite, întrucât, după cum s-a anunţat deja, statul român încheie contractele de livrare, luând plata înainte.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/10.

41

Protocolul
Subcomisiei pentru dezvoltarea căilor ferate române.

În cadrul înţelegerilor generale convenite între guvernul României legionare şi Guvernul german, pentru refacerea economiei româneşti, subcomisia pentru căile ferate, sub conducerea Ministerului Reich-ului pentru comunicaţii, a convenit următoarele:

1. Pentru a micşora imediat lipsa la C.F.R. de locomotive proprii pentru serviciu, calea ferată germană este dispusă:

a) Să repare în ateliere germane un număr ce urmează a fi încă stabilit de locomotive improprii pentru serviciu;
b) Să livreze materiale de schimb, al căror fel şi număr în detaliu urmează a se conveni încă, pentru repararea în ateliere româneşti de locomotive defectate.

Căile ferate germane insistă ca locomotivele ce urmează a fi reparate în Germania, să fie alese şi aduse cât mai curând, deoarece atelierele lor nu sunt capabile să primească aceste locomotive decât numai până la finele anului 1940. Având în vedere costul transportului, numărul locomotivelor de adus în Germania să fie cât mai mic.

Locomotivele proprii a fi reparate în Germania vor fi alese de către specialişti germani, care vor fi trimişi imediat în România. Aceştia vor conveni şi felul şi măsura materialelor de schimb de livrat C.F.R. pentru repararea locomotivelor în România. Preţurile se vor conveni direct între cele două administraţii de căi ferate. Tratarea se va face de la cale ferată la cale ferată, fără a se face uz de creditul de stat de dat României. Înainte de trimiterea de locomotive în Germania, se va stabili costul pentru reparaţie printr-un deviz. Preţurile definitive, care nu trebuie să difere cu mai mult de 2% faţă de cele stabilite, se vor calcula după terminare.

Prestaţiile şi livrările efectuate se vor plăti de către C.F.R. direct la D.R. în mod curent, începând cu 1 aprilie 1941.

2. Pentru a spori cât mai mult posibil capacitatea căilor ferate române pe linii, ce intră în consideraţie pentru traficul cu Germania, încă în cursul iernii şi în anul următor, s-a întocmit pentru dezvoltarea instalaţiilor de exploatare următorul:

I. Program imediat:

a) Crearea de posibilităţi bune de telefonat pentru serviciul de exploatare între gări, cu depouri de încălzit şi cabine pentru controlul trenurilor, precum şi între aceste gări şi depourile de încălzit între ele.
b) Grăbirea terminării dublării liniei Ploieşti–Braşov, în special accelerarea celor 3 construcţii de poduri.
c) Construirea de circa 13 linii de încrucişare pe linia Braşov–Sighişoara–Copşa Mică.
d) Prelungirea liniei de încrucişare pe linia Piatra Olt–Costeşti.
e) Dezvoltarea gărilor de frontieră Tunel şi Grădiniţa.
f) Construirea unei posibilităţi de încrucişare pe porţiunea de linie Balota–Simian.
g) Prelungirea liniei de încrucişare pe linia Orşova–Caransebeş cu câte 200–300 m în circa 13 gări.
h) Construirea a 2 linii de încrucişare pe linia Bucureşti–Giurgiu.
i) În gări supraîncărcate - executarea de instalaţii mecanice de deservit la distanţă macazuri importante şi construirea de semnale de distanţă prime şi principale.

Acest program serveşte drept bază pentru volumul şi rândul construcţiilor de mărire. Dispoziţiile pentru fiecare din construcţii, în ceea ce priveşte locul, mărimea şi începutul construcţiei le dau Căile Ferate Române în cadrul programului, pe măsura procurării şi livrării de materiale de construcţie.

Abaterile importante de la programul de construcţie se vor conveni în înţelegerea reciprocă dintre cele două administraţii.

Nevoia de materiale de construcţie pentru acest program imediat, care se vor procura din Germania, s-a stabilit aproximativ după cum urmează:

- oţel pentru suprastructură 4.500 tone,
- oţel de construcţie 1.850 tone,
- cupru 755 tone prima rată; 250 pentru al 4-lea trimestru 1940,
- plumb 25 tone.

Guvernul german asigură că va repartiza la timp aceste cantităţi de materiale întreprinderilor germane ce intră în consideraţie pentru livrare. Firmele germane au dat asigurarea că vor livra şinele în interval de 6–8 săptămâni şi macazurile în interval de 10 săptămâni de la darea comenzii. Pentru ca executarea construcţiilor să nu sufere vreo

întârziere, C.F.R. vor acoperi din stocurile lor proprii o necesitate de şine şi macazuri ce, eventual, s-ar ivi.

Toate celelalte materiale le procură România însăşi. În caz că ar deveni necesare livrări de pietriş din Ungaria, Guvernul german se va îngriji să obţină concesia de la guvernul ungar.

Cumpărarea şi plata materialelor de construcţie se vor face prin C.F.R. direct la întreprinderi, în cadrul creditului de acord pentru dezvoltarea căilor ferate.

3. În măsura nevoilor, a înaintării lucrărilor şi a livrărilor de materiale de construcţie, se va executa în continuarea programului imediat (I) un:

II. Program de dezvoltare, după cum urmează:

1. Consolidarea suprastructurii şi a podurilor pe linia Braşov–Podul Olt.

2. Construirea a 3 linii de încrucişare pe linia Copşa Mică–Podul Olt şi a 5 linii de încrucişare pe linia Podul Olt–Braşov, precum şi prelungirea la 650 m a liniei de încrucişare existente.

3. Dublarea liniei Copşa–Mică–Teiuş.

4. Construirea a 5 linii de încrucişare pe linia Teiuş–Arad.

5. Continuarea executării instalaţiilor pentru deservirea mecanică de la distanţă a macazurilor în gări principale.

6. Transformarea instalaţiilor de semnalizare şi de telegrafie pe linii principale.

7. Îmbunătăţirea gărilor celor mai importante de triaj (Ploieşti, Coslariu, Arad).

Cantitatea de material de construcţie pentru acest program de dezvoltare nu a fost stabilită din lipsă de date suficiente. Pentru repartizarea, livrarea şi plata materialelor de construcţie, sunt valabile, principial, aceleaşi ca cele de la punctul 2 al Programului imediat.

8. Rămâne la latitudinea C.F.R. dacă şi în ce măsură voiesc să execute lucrările în regie proprie, cu întreprinderi româneşti sau germane. Se va începe imediat cu lucrările pregătitoare pentru executare Programului imediat. Lucrările se vor termina cât mai curând posibil, pe măsura livrărilor de materiale. Calea Ferată Germană doreşte ca ultim termen pentru terminarea Programului de dezvoltare, data de 1 decembrie 1941. Dacă termenele nu vor putea fi respectate din cauză de greutăţi mari, reprezentanţii Căilor Ferate Germane şi Căilor Ferate Române se vor înţelege pentru fiecare caz.

Berlin, 23 noiembrie 1940

Pentru Direcţia Generală a Căilor Ferate Române,
(ss) Ing. DIMITRESCU

Pentru Ministerul Comunicaţiilor Reich-ului
(ss) Dr. MÜLLER

A.M.R., fond 316 – Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, filele 57 – 60.

42

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 27 noiembrie 1940

Stimate domnule general,

Pentru că în rapoartele mele oficiale trebuie să mă conformez recomandărilor unei accentuate moderaţii, aş dori să fac o serie de completări la raportul meu nr. 1018/1940 privind „Noaptea Sfântului Bartolomeu" a Gărzii de Fier. Recomandasem în rapoartele mele despre structura internă a Gărzii de Fier, în repetate rânduri, să se ţină cont de maniera „30 iunie 1934". La înalte indicaţii a trebuit să mă exprim exagerat de reţinut şi, având în vedere că şi în cazul „Nopţii Sfântului Bartolomeu" au fost date aceste recomandări, a trebuit să raportez exclusiv în maniera amintitului raport, atâta vreme cât situaţia internă rămânea absolut stabilă.

Sunt în această privinţă de o altă părere şi aş dori, mai ales că am auzit puncte de vedere asemănătoare cu prilejul unei discuţii la Statul Major General, să aduc la cunoştinţă următoarele:

1. Printre cei împuşcaţi se numără, cu siguranţă, după constatările de până acum: generalul Argeşanu, fostul comandant militar în Bucureşti, Bengliu, fostul comandant şef al Jandarmeriei, Marinescu, fostul şef al Siguranţei, Moruzov şi ajutorul său cel mai apropiat, Ştefănescu, (amiralul Canaris obţinuse de la generalul Antonescu promisiunea că Moruzov, pentru contribuţia sa pe lângă Serviciul de informaţii/contrainformaţii, va fi protejat împotriva oricărui act de violenţă), mai departe toţi funcţionarii Jandarmeriei, cu maiorul Popescu în frunte, care au participat la uciderea lui Codreanu şi a altor legionari.

Dacă şi foştii şefi ai Statului Major General, Ţenescu şi Mihail, se numără printre cei morţi nu se ştie încă.

2. Cei care au tras sforile, îndemnând la acţiune încă din timpul plecării lui Antonescu la Roma şi apoi la Berlin, sunt în principal reprezentaţi de nenumăratele elemente comuniste şi anarhiste ale Gărzii de Fier care în ultimele săptămâni au fost acceptate, fără examinarea trecutului lor, în Garda de Fier.

Conducătorii răspunzători, fără îndoială, mai târziu vor acoperi faptul şi-l vor prezenta în aşa fel ca şi când ar fi fost vorba despre un clocot al spiritului popular, ce ar fi pretins energic condamnarea ucigaşilor lui Codreanu şi ai celorlalţi legionari. La întrebarea dacă Horia Sima fusese consultat înainte despre masacrarea celor 64 de arestaţi, răspunsurile sunt contradictorii. Al 65-lea arestat a scăpat băii de sânge a nopţii în urma unei pierderi de conştienţă. Urmează totuşi să fie prins şi lichidat.

3. La Statul Major General se acceptă ideea că o sancţionare oficială a celor întâmplate ar însemna o gravă eroare, pentru că astfel s-ar da elementelor nocive ale Gărzii de Fier un bilet de liberă trecere la alte atrocităţi şi ilegalităţi. Că temerea este îndreptăţită se vede din faptul că astăzi, înainte de prânz, un număr de personalităţi conducătoare, cunoscute până acum ca filogermane, printre acestea fostul preşedinte al Consiliului de Miniştri, Gigurtu şi fostul ministru de externe, Manoilescu (semnatar al Pactului de la Viena) ca şi generalul de armată Ilasievici, au fost arestate. La fel s-ar putea ca astăzi sau mâine – aşa mi s-a spus la Statul Major General – alte persoane cu funcţii de conducere în armată să fie arestate şi împuşcate. Dacă Antonescu şi Sima nu vor interveni acum cu o severitate fără menajamente şi nu vor realiza o epurare radicală a Gărzii de Fier, atunci, apreciază Statul Major General, este de temut că în România, în scurt timp, ar interveni o stare de anarhie. Menţinerea liniştii şi ordinii în ţară ar mai putea fi asigurată atunci numai prin Misiunea Militară Germană. Cea mai gravă eroare, după părerea Statului Major General, a constat în faptul că Antonescu a îngăduit formarea Poliţiei legionare în care servesc nenumărate elemente suspecte, ale căror căi legale sunt nu numai necunoscute, ci chiar nedorite.

4. Interesante sunt în această circumstanţă şi informaţiile colegului meu italian care, pe scurt, afirmă:

,,Disciplina în armata română se înrăutăţeşte zi de zi ca urmare a influenţei elementelor nocive ale Gărzii de Fier. Trupa manifestă un tot mai diminuat respect faţă de ofiţeri, care se află în vâltoarea unor curente diferite, nemaiştiind nici ei înşişi ce trebuie să facă. Elementul comunist şi anarhic ar fi trecut deschis, fără vreo piedică, la sechestrări ilegale în rândul aşa-zişilor burghezi, numai pentru a se îmbogăţi ei înşăşi.

Generalul Antonescu, prin acţiunea de la Jilava, ar fi deja astăzi simbolic învins de Garda de Fier. În curând înfrângerea va fi un fapt real. Singura salvare este Germania".

Consider această părere a ataşatului militar italian justă.

5. Din surse de încredere aflu de curând următoarele:

,,Horia Sima a fost dinainte informat în legătură cu acţiunea de la Jilava, a permis şi a încuviinţat pregătirea acestei acţiuni. Deshumarea osemintelor la Jilava (a început la 26 noiembrie) a fost numai un mijloc de a se pune la îndemână trupa şi armele necesare. Fiecare ştia că osemintele adevărate, identificabile ale căpitanului nu mai sunt de găsit după cum s-a făcut cunoscut chiar astăzi în raportul oficial despre rezultatul deshumării".

Concluzionând, aş dori să spun:

Ţara şi poporul se află într-o nouă criză internă acută. Românii neutri văd salvarea în trupele germane de instrucţie, ele singure reprezentând ,,un catalizator al liniştii în vâltoarea prezentă". Antonescu va trebui să se bazeze mult pe aceste trupe pentru a nu fi măturat de vijelie. Sigur este că fapta ilegală de la Jilava i-a răpit mult din aura avută în armată şi în popor.

Temerile exprimate în ultima mea scrisoare din 21 noiembrie, s-au amplificat, într-adevăr, după întoarcerea lui Gerstenberg. Poziţia mea va fi în continuare subminată căci colonelul Gerstenberg vede în mine un rival căruia trebuie să i se facă de petrecanie prin orice mijloace. Călătoria la Berlin i-a uşurat, cu siguranţă, nespus de mult intenţiile şi i-a dat posibilitatea legării unor prietenii care mie îmi vor rămâne, evident întotdeauna inaccesibile. Pot numai să-i repet insistent domnului general rugămintea mea din 21 noiembrie.

Cu asigurarea înaltei mele preţuiri sunt al dumneavoastră, domnule general, recunoscător

JUST

*

* *

28 noiembrie 1940

Comunicatul oficial al guvernului dat încă de ieri seara, târziu, pentru a cărui formulare au fost necesare foarte multe ore, condamnă în modul cel mai aspru evenimentele din noaptea asasinatelor. O nouă lege prevede pedeapsa cu moartea pentru ucidere şi delapidare. Pentru noaptea de la Jilava această lege nu va fi, desigur, încă aplicată.

Din păcate justiţia linşajului proprie legionarilor a mai făcut ieri, după-amiază încă trei victime, dintre care numai un conducător politic al naţional–ţărăniştilor a putut fi identificat. Celelalte două cadavre au fost astfel mutilate, încât n-au putut fi recunoscute.

Această faptă pare a-i fi determinat pe Antonescu şi pe Horia Sima să respingă legalitatea acestor asasinate, (Horia Sima nu fusese totuşi înainte informat despre proporţiile celor ce aveau să se întâmple în noaptea de la Jilava). Aceasta înseamnă, fără îndoială, o victorie a lui Antonescu şi o întărire a guvernului care, deocamdată, stăpâneşte situaţia.

Prin dislocarea ce a urmat încă de ieri-seară, a trupelor din garnizoanele de provincie apropiate la Bucureşti şi prin introducerea stării de alarmă în toate garnizoanele din ţară s-a realizat menţinerea liniştii şi ordinii.

Şeful Misiunii Militare Germane a fost de acord cu ultimele măsuri luate de către şeful Statului Major General român.

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

43

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti–29 noiembrie 1940

Stimate domnule general,

Dintr-o convorbire avută astăzi cu maiorul Boian (şeful Grupului Ataşaţi Militari) despre actuala tensiune internă, vă prezint, în continuare, următoarele:

1. La 27 noiembrie a avut loc la Statul Major General, la ordinul şefului acestuia, generalul Ioaniţiu, sub conducerea generalului Tătăranu, o discuţie fiind consultaţi toţi ofiţerii prezenţi, în următoarea problemă: are Germania interes să ocupe România sau nu? Răspunsul celei mai mari părţi a celor prezenţi a fost: Da!

Motive: Germania vrea să stoarcă România până la ultima picătură de sânge (aprovizionare, materii prime, petrol, economie de război). În special activitatea Biroului Neubacher şi a sutelor de agenţi economici constituie o mărturie în acest sens.

Răspunsul celorlalţi a fost: Nu!

Motive: Dacă Germania ocupă România sau o transformă în protectorat, atunci propaganda antigermană ar dobândi accente profunde, alimentate şi de simpatie ce s-ar manifesta faţă de mişcarea cehoslovacă împotriva subjugării statelor independente, totul ducând aşadar la iscarea unei adevărate furtuni împotriva Germaniei. În afară de aceasta, fapta ar antrena şi Rusia împotriva agresorului. De asemeni, o astfel de înstăpânire ar atrage atacurile cu bombe ale englezilor asupra zonei petroliere, ceea ce, deocamdată l-ar incomoda pe ocupant. Germania, în perspectiva ocupării României, ar dezlănţui un haos.

Subşeful Statului Major, generalul Tătăranu, a fost absolut de acord cu punctul de vedere al lui Boian, considerând greşite celelalte păreri.

2. În Statul Major General domneşte nedumerirea în privinţa situaţiei interne. Au început să apară îndoieli în legătură cu puterea generalului Antonescu şi a încolţit teama că va fi înfrânt de Gardă. Măsurile sale împotriva asasinilor de la Jilava pot să pară pe hârtie radicale şi eficiente, în realitate asasinatele nu vor înceta. Şi mâine ar putea continua seria acestora, ameninţându-i chiar şi pe ofiţeri. Tragicomedia care s-a jucat pentru ocuparea Prefecturii din Bucureşti, demonstrează, înainte de toate, că puterea lui Antonescu s-a diminuat. (Raportul despre aceste evenimente urmează).

3. Garda însăşi este risipită. Poliţia legionară este alcătuită din elementele cele mai dubioase. Numai desfiinţarea acestei poliţii ar putea fi un prim pas înspre ameliorarea situaţiei. Cel mai rău este faptul că Poliţia legionară este înarmată din surse germane. Carabine germane de cea mai bună fabricaţie au fost folosite de către asasinii de la Jilava. (Punctul de vedere al ataşatului militar: Afirmaţia corespunde realităţii; urmează raportul!)

4. Ca autor al actelor de la Jilava este indicat, cu siguranţă, deja de mai multe ori amintitul Medrea. Dar şi Sima este legat, sub acoperire, de cei care au acţionat la Jilava .El joacă faţă de Antonescu cu cărţi măsluite şi aşteaptă momentul prielnic în care să-l facă să cadă. Înarmarea Gărzii este continuată, ca şi subminarea armatei din interior, prin instigarea trupei împotriva corpului ofiţerilor. Deja se manifestă, ca urmare, cazuri de progresivă slăbire a disciplinei.

5. Plănuita călătorie în Germania a şefului Statului Major General, generalul Ioaniţiu, sau a adjunctului său, Tătăranu ca şef al delegaţiei, având în vedere foarte tensionata situaţie internă, devine posibilă numai dacă intervine o stabilizare a acesteia.

6. Situaţia din Bulgaria se apreciază ca fiind gravă. Panslavismul şi comunismul domină într-o acţiune concertată întreaga ţară aflată sub influenţele mereu mai puternice ale Rusiei. De aceea, în special, respingerea intrării în Pactul Tripartit. Poziţia regelui este slăbită. De un timp a intervenit o susţinută propagandă sovietică. Se consideră ca fiind posibil ca o eventuală tranzitare a teritoriului de către trupele germane să fie întâmpinată cu rezistenţă.

7. În încheierea discuţiei, maiorul Boian a declarat cu o mare deznădejde că el şi toţi românii cinstiţi, ca patrioţi, îşi doresc din toată inima să-şi vadă patria liberă – inclusiv de ocupaţia germană – dar pe de altă parte nu văd o altă salvare a ţării decât prin prezenţa militară şi administraţia germană.

Dorinţa lor are în vedere această situaţie deosebit de gravă, astfel că aşteaptă nu numai anunţata sosire a celei de a doua divizii, ci a încă multor divizii germane pentru a garanta liniştea şi ordinea în ţară împotriva „Mişcării legionare", ce este mereu mai puternic marcată de influenţele bolşevice.

Pentru mâine, ziua înmormântării osemintelor lui Codreanu, s-au adunat în Bucureşti peste 100.000 de cămăşi verzi.

Antonescu a dislocat temporar, la Bucureşti, patru regimente din provincie pentru a preîntâmpina o eventuală tentativa de puci. Generalii toţi stau acum hotărâţi de partea lui Antonescu.

Comandantul Misiunii Militare a fost informat de mine personal despre cele mai sus raportate.

Cu asigurarea deosebitei mele preţuiri, al dumneavoastră devotat

JUST

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

44

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 30 noiembrie 1940

Stimate domnule general,

Vă prezint în continuare câteva aspecte referitoare la situaţia internă a României discutate cu prilejul unei reuniuni la Statul Major General care a avut loc în după-amiaza zilei de 29 noiembrie 1940.

Subiectul principal al discuţiilor a fost consiliul de război convocat de către generalul Antonescu la 28 noiembrie. Maiorul Boian a relatat pe baza convorbirilor avute cu comandantul de armată, generalul Ciupercă, participant la acest consiliu de război, precum şi-n urma discuţiilor cu alţi generali.

„Generalul Antonescu a informat mai întâi pe cei zece generali prezenţi (trei comandanţi de armată, şase comandanţi de corp de armată şi şeful Statului Major General) despre situaţia existentă. În prim plan a pus următoarele aspecte:

a) Numărul persoanelor executate de justiţia legionară ilegală trece de 200;

b) Există dovezi anumite că legionarii au fost înarmaţi de către elementele germane;

c) Informaţii sigure indică faptul că legiunea acţionează după instrucţiunile unor servicii germane;

d) Ministrul plenipotenţiar Fabricius ştie despre livrările de arme către Legiune şi le încuviinţează. În consecinţă, încrederea în el este afectată.

După aducerea la cunoştinţă a acestor probleme, câţiva generali şi-au expus punctul de vedere, subliniind că acum ar fi timpul să fie trecute pe planul doi orice dezacorduri din interiorul armatei cu Antonescu şi să se treacă total de partea lui pentru a nu se afla singur în lupta împotriva Gărzii. În continuare Antonescu a fost consiliat cu insistenţă în privinţa necesităţii de a deplasa centrul de greutate al sprijinului Germaniei către şeful Misiunii Militare, care prezintă mai multă încredere decât ministrul plenipotenţiar. Ce anume a răspuns generalul Antonescu la această propunere nu este cunoscut. El însuşi este de părere, în acord cu aproape tot corpul generalilor, că o continuare a acestor asasinate răzbunătoare va duce în cel mai scurt timp la un total haos în ţară, respectiv la bolşevism.

Singurul element liniştitor în întreaga ţară a fost faptul că vineri, 29 noiembrie a devenit repede cunoscut că Misiunea Militară a ordonat tuturor trupelor sale stare de alarmă până la ora 22. Aceasta ar fi întărit încrederea armatei române că trupele germane vor intra în acţiune la timpul oportun pentru păstrarea liniştii şi ordinii în ţară.

Punctul de vedere al ataşatului militar:

Cele susţinute de general, enumerate mai sus, mi-au fost confirmate pe deplin din mai multe surse. În respectarea înţelegerii de pace de către Legiune nu se mai crede. Horia Sima este prea slab şi nici dispus să facă front împotriva elementelor radicale din Garda de Fier. După părerea surselor mele de încredere, atât Horia Sima cât şi şeful statului au fost depăşiţi de clica radicală. Aceasta a dat ordinul de luptă potrivit căruia răzbunarea este mersul înainte al Legiunii, drept care pentru fiecare legionar ucis, un membru al vechiului guvern va plăti.

Despre acestea toate i-am raportat şi comandantului Misiunii Militare.

Cu deosebită preţuire, al dumneavoastră devotat

JUST

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

45

Ministerul Aerului şi Marinei — Nr. 4613 din 3 decembrie 1940

Ministerul Aerului şi Marinei
Secretariatul General
către
Statul Major Aeronautic

Urmare la nr. 4453, secret, din 22 noiembrie 1940.

Am onoarea a face cunoscut că Ministerul Coordonării, cu nr. 3718 din 16 noiembrie 1940 către Marele Stat Major, Secţia a 7-a, face cunoscut că în urma convorbirii avute cu domnul ministru Neubacher a rămas stabilit că transferul trupelor germane prin Ungaria priveşte Guvernul german în mod exclusiv.

D.O.
Şeful Serviciului secretariatului general,
Căpitan aviator ŞUTEU Gheorghe

Şeful Biroului adjutantură,
Căpitan aviator PENESCU Octav

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 38, fila 649.

46

Acord
de credit româno–german

I
Generalităţi

1. Pentru a face posibilă executarea programului prevăzut pentru reconstrucţia economiei româneşti, Guvernul german se va îngriji ca să fie acordate credite suficiente pentru următoarele afaceri de livrări îndeaproape indicate.

Pentru a ţine seama de situaţia specială în care se găseşte actualmente economia românească, Guvernul german este gata de a acorda pentru aceste credite dobânda excepţională de 3,5%.

Guvernul român din partea sa se va îngriji ca şi consumatorul român să beneficieze în întregime de dobânda excepţională germană, precum şi de celelalte condiţii favorabile în care se fac livrările germane.

2. Conform înţelegerilor avute, urmează să se execute în timpul următorilor 10 ani, în special următoarele programe de livrări:

Livrările de:

a) maşini agricole şi unelte,
b) Instalaţii pentru industria agricolă şi pentru înnobilarea producţiei agricole,
c) construcţii de căi ferate,
d) construcţii de conducte pentru transportul petrolului (Pipe–Line),
e) maşini pentru construcţia drumurilor,

f) instalaţii pentru irigaţii,

g) instalaţii pentru lucrări edilitare ale administraţiilor de stat şi comunale (instalaţii electrice, instalaţii pentru aprovizionarea cu apă, canalizări, frigorifere etc.) precum şi staţii de emisiune pentru radio şi pentru întreprinderile de stat.

3. Pentru primul an de livrare este prevăzută executarea afacerilor de livrări mai jos notate, în condiţiile de credit convenite în capitolele ce urmează:

a) livrarea de maşini agricole şi unelte.
b) livrarea de materiale de căi ferate pentru Căile Ferate Române.
c) livrarea de conducte, pompe şi instalaţii Diesel pentru conducta petrolieră Ploieşti–Giurgiu,
d) livrarea de maşini pentru construcţia drumurilor.

II

Livrarea de maşini agricole şi unelte

4. Guvernul german se va îngriji ca firmele respective germane din industria maşinilor agricole să pună la dispoziţie, spre a fi livrate României în cursul anului 1941, următoarele maşini agricole şi unelte:

cca. 2.000 bucăţi tractoare;
cca. 2.000 bucăţi pluguri pentru tractoare;
cca. 250 bucăţi maşini de treierat;
cca. 1.200 bucăţi cositoare cu legătură;
cca. 30.000 bucăţi pluguri pentru tracţiune animală;
cca. 30.000 bucăţi grape pentru tracţiune animală;
cca. 75.000 bucăţi ustensile de prăşit;
cca. 5.000 bucăţi maşini de semănat în rânduri;
cca. 3.000 bucăţi maşini de semănat porumb în rânduri;
cca. 1.000 bucăţi cositoare (de cereale);
cca. 1.000 bucăţi vânturătoare;
cca. 500 bucăţi maşini de curăţat sămânţă.

Contravaloarea comenzilor se va ridica la circa RM, 32.000.000.

5. Guvernul român va însărcina cu facerea comenzilor Centrala de Cumpărare, care va fi formată din diferite instituţii de credit, ca: I.N.C.O.P., Creditul Agricol Ipotecar etc. Această Centrală de Cumpărare va încheia contractele de livrări cu diferitele firme germane.

6. Firmele respective germane pentru livrarea de maşini agricole şi unelte sunt cuprinse în „Comunitatea de muncă pentru exportul de maşini agricole în România" (Arbeitsgemeinschaft Landmaschinenausfuhr Rumänien). Comunitatea de muncă va conveni cu Centrala de Cumpărare contracte de livrare unitare şi condiţii de livrare unitare şi stă la dispoziţia Centralei de Cumpărare cu informaţii tehnice privitoare la executarea programului de comenzi.

7. Contractele de vânzare cu agricultorul român le va încheia Centrala de Cumpărare.

Aceasta se va servi, la vânzarea maşinilor agricole şi a uneltelor către cumpărătorul român de „Organizaţia de distribuire a firmelor germane de livrare", existentă în România, care va pune la dispoziţie, pentru această acţiune, serviciile de deservire a clienţilor şi experienţa ei la sfătuirea şi la instruirea cumpărătorului.

8. Maşinile agricole şi uneltele urmează a fi livrate, pe cât posibil, la timp, în aşa fel, ca ele să poată fi întrebuinţate la lucrarea pământului şi la strângerea recoltei în anul 1941.

În cazul când comanda se face imediat, pot fi livrate până la sfârşitul lunii martie 1941, următoarele unelte:

20.000 bucăţi pluguri pentru tracţiune animală;
7.500 bucăţi pluguri pentru prăşit;
650 bucăţi pluguri pentru tractoare;
800 bucăţi tractoare;
20.000 bucăţi grape.

Pentru aplicarea programului integral, specificat la punctul 4 şi rămas neexecutat până la sfârşitul lunii martie 1941, „Comunitatea de muncă a industriei de maşini agricole" germană va lua de îndată contact cu forurile competente române.

Având în vedere lucrările agricole din primăvara viitoare, pentru urgentarea livrărilor firmele germane vor oferi, în contul acestui contract şi maşinile şi uneltele potrivite ce se găsesc în rezervă în România, în măsura în care acestea sunt disponibile pentru acest scop.

Factura se va face în RM. Plata se face la Berlin.

10. Pentru livrări sunt valabile preţurile interne germane dinainte de izbucnirea războiului, adăugându-se cheltuielile pentru fraht şi asigurări.

11. Livrarea se va face franco–staţia română de primire.

12. Pentru asigurarea plăţii sumelor facturate şi a dobânzilor, Centrala de Cumpărare va accepta, în numele şi sub răspunderea solidară a instituţiilor participante, polițe în RM pentru capital şi polițe în RM pentru dobânzi, ale firmelor furnizoare.

Dobânzile încep să curgă din ziua primirii maşinilor.

Polițele de capital sunt scadente anual, în două rate, de fiecare dată la 30 septembrie şi 31 martie. Prima poliță va fi achitată la 30 septembrie 1942 şi ultima la 31 martie 1947.

Polițele pentru dobânzi sunt scadente anual şi cuprind dobânzile pentru suma de credit rămas. Prima poliță pentru dobânzi va fi achitată la 31 martie 1942.

13. Pentru fiecare livrare se vor emite deci 10 polițe pentru capital şi 6 polițe pentru dobânzi. Termenul emiterii polițelor va fi convenit între firmele „Comunicaţii de Muncă" şi „Centrala de Cumpărare" română, stabilit fiind însă, că polițele pentru capital vor fi în posesiunea firmelor furnizoare în momentul expedierii mărfurilor.

14. Taxele de poliță de plată în Germania sunt suportate de furnizor, pe când toate taxele vamale, timbrele şi alte taxe din România le va suporta Centrala de Cumpărare.

15. Guvernul român se declară gata de a lua toate măsurile necesare pentru a face ca instituţiile româneşti respective să execute la timp plăţile scadente şi garantează aceste plăţi.

III.
Livrarea de materiale de cale ferată

16. Ambele guverne se vor îngriji ca Programul–imediat prevăzut de Căile Ferate Române pentru completarea liniilor importante de căi ferate (vezi I din Protocolul subcomisiei pentru completarea căilor ferate române din 23 noiembrie 1940), să fie realizat cu cea mai mare urgenţă. Ele vor interveni ca să se încheie de îndată contractele

de livrare corespunzătoare între Căile Ferate Române care fac comanda şi respectivele firme germane furnizoare.

17. Preţurile convenite între Căile Ferate Române şi firmele germane furnizoare se înţeleg fără vamă şi franco frontiera română sau franco portul dunărean românesc.

18. Plăţile se fac în RM. Plata se face la Berlin.

19. Căile Ferate Române vor plăti preţul de cumpărare după livrare, în rate egale, trimestriale. Prima rată va fi scadentă la 31 martie 1942, ultima rată va fi scadentă la 31 martie 1947.

20. La încheierea contractului, Căile Ferate Române vor emite obligaţiuni în RM în valoarea preţului de cumpărare.

Cât priveşte curgerea dobânzilor, scadenţa dobânzilor şi emiterea bonurilor de dobânzi, se aplică sensul punctului 12, aliniat 2 şi 4, precum şi al punctului 13, aliniat 2.

21. Ambele guverne sunt de acord ca în afară de Programul–imediat, să se execute cât se poate de repede şi alte livrări germane pentru Căile Ferate Române. Aceste livrări urmează să se execute pe cât posibil în cadrul programului de construcţie de la subcapitolul II din Protocolul pentru completarea căilor ferate române. Condiţiile de credit pentru Programul–imediat urmează să fie valabile, după sensul lor şi pentru Programul de completare, convenit însă, că livrările anului 1942 şi până la 31 martie 1943, şi livrările din anii următori, vor fi creditate cu termenele de plăţi respective.

IV.
Livrări de materiale pentru conducta petrolieră de la Ploieşti la Giurgiu

22. Ambele guverne se vor îngriji ca (!) construcţia unei conducte petroliere de la Ploieşti la Giurgiu să fie executată urgent. Instalaţia care se construieşte în linia dublă, urmează să aibă o capacitate de transport lunară de 130.000–180.000 tone petrol. Conducta urmează să fie gata cel mai târziu până la 1 aprilie 1941.

23. Cele două guverne se vor înţelege asupra formei afacerii.

Mai departe, Wifo, însărcinată din partea Guvernului german cu livrarea materialelor, şi Căile Ferate Române, însărcinate din partea Guvernului român cu construcţia conductei, vor termina de urgenţă negocierile deja începute asupra preţului de cumpărare a materialelor ce urmează a fi livrate de Germania şi asupra executării lucrărilor.

24. După terminarea construcţiei conductei se va întocmi un cont definitiv între Wifo şi Căile Ferate Române.

25. Amortizarea creanţei, rezultată în favoarea societăţii Wifo din acest decont, se va face în RM.

Plata se va face la Berlin.

26. Căile Ferate Române vor plăti creanţa în RM rezultată din decont în 16 rate semestriale egale. Ultima rată va fi achitată la 30 iunie 1949.

Căile Ferate Române vor remite societăţii Wifo obligaţiuni în RM pentru suma rezultată din decontul definitiv.

V.
Livrarea de maşini pentru construcţia drumurilor

27. Guvernul român doreşte ca într-un interval de timp, de trei ani să i se livreze maşini etc., pentru construcţia drumurilor, în valoare de cca. 60.000.000 RM, din care în primul an furnituri în valoare de cca. 25.000.000 RM.

28. Guvernul german va examina de urgenţă în ce măsură industria germană poate să pună la dispoziţie maşinile dorite.

29. Imediat după terminarea acestei examinări, urmează să se încheie contractele de livrare, în condiţiile generale de credit, care sunt convenite în capitolul III pentru livrările de material de cale ferată.

VI.

Alte afaceri

30. Comisia guvernamentală română va comunica cât se poate de curând Comisiei guvernamentale germane, în ce volum sunt necesare creditele pentru livrările prevăzute la punctele 2 b., 2 f. şi 2 g. Creditele necesare se vor acorda în măsura posibilităţilor de livrare germane.

VII

Intrarea în vigoare a prezentului acord de credit

Acest acord de credit intră în vigoare în ziua semnării.

Semnat la Berlin, în câte două exemplare originale, în limba română şi germană, la 4 decembrie 1940.

(ss) GRECEANU
(ss) DIMITRIUC
(ss) CLODIUS

A.M.R., fond 316 – Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, filele 33 – 38.

47

Subsecretariatul de Stat al Aerului
Secţia de Legătură cu Aeronautica Germană

Ordin–circular nr. 17631 din 5 decembrie 1940

Am onoare a vă face cunoscut că la acest Subsecretariat de Stat a luat fiinţă o secţie de legătură cu Misiunea Aeronautică Germană având următoarele atribuţii:

1. Primeşte toate cererile Comandamentului Aeronautic German, le traduce în limba română şi le transmite autorităţilor de resort. De asemenea, primeşte şi transmite Comandamentului Aeronautic German cererile autorităţilor noastre.

2. Procură toate materialele specificate în protocolul încheiat între Guvernul român şi german.

3. Ţine evidenţa materialelor şi obiectelor de orice fel distribuite din depozite sau cumpărate din comerţ pentru unităţile Misiunii Aeronautice Germane şi le gestionează.

4. Ţine evidenţa efectivelor şi a materialelor aparţinând unităţilor aeronautice germane, (autovehicule, avioane, armament etc.), evidenţa plecărilor şi sosirilor avioanelor germane.

5. Întocmeşte situaţiile de efective şi de materiale aeronautice germane pentru Marele Stat Major şi Statul Major al Aerului.

6. Intervine pentru cazarea personalului ofiţeresc german în hoteluri şi case particulare din comunele urbane şi rurale, ţinând evidenţa cartiruirilor făcute etc.

Pentru ca Secţia de Legătură să poată centraliza şi ţine la curent evidenţa cheltuielilor şi a lucrărilor ce se fac pentru Misiunea Aeronautică Germană, direcţiile, şcolile, centrele de instrucţie, depozitele şi orice alte formaţiuni pendinte de acest subsecretariat, la primirea prezentului ordin, vor comunica Secţiei de Legătură:

Dacă aţi distribuit sau predat materiale pentru Misiunea Aeronautică Germană.

-Ce fel de materiale aţi procurat sau aţi distribuit; valoarea şi ordinul superior ce aţi avut.

-Ce acte de cheltuieli s-au întocmit şi cine le-a achitat.

Pe viitor toate cheltuielile pentru Misiunea Aeronautică Germană se vor achita numai de către casieria acestui subsecretariat, direct, sau prin delegaţii respectivi, cu obligaţia strictă ca la plată conturile sau facturile să poarte ştampila Secţiei de Legătură cu menţiunea „Trecut în registru de evidenţă şi bun de plată".

Fără această menţiune actele nu se pot achita.
Vă rugăm a lua urgente măsuri de executare.

Secretar general
Căpitan comandor inginer (ss) N. POPP

Şeful Secţiei de Legătură,
General de escadră av. (ss) C. ARGEŞANU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 1525, fila 102.

48

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 7 decembrie 1940

Stimate domnule general,

Încă prin telegrama de ieri trimisă după conferinţă şi după convorbirea avută cu domnul general Hansen, a fost dată explicaţia solicitată de către şeful Statului Major General (...) La sfârşitul lunii noiembrie şi începutul lunii decembrie situaţia a fost foarte tensionată. Prezentările maiorului Boian, ofiţer al Statului Major General, al cărui nume rog să nu-l expuneţi primejdiei în nici o împrejurare, pentru că posibilităţile mele de informare ar fi grav periclitate, sunt, fără îndoială, reale. Am cele mai bune relaţii cu Boian, informaţiile lui sunt absolut colegiale şi de toată încrederea. Trebuie să se observe că ofiţerii români, având în vedere, pe de o parte, serioasa criză actuală în care se află patria lor prin orientarea în direcţia radicală a Gărzii de Fier, pe de altă parte, marea încredere pe care cei mai mulţi ofiţeri o au în Misiunea Militară Germană, vorbesc astăzi mult mai deschis şi fără reţineri cu noi decât cu un alt român a cărui intimă poziţie nu le este cunoscută.

Telegrama pe care am expediat-o la 3 decembrie arăta deja clar o destindere a situaţiei după înmormântarea osemintelor lui Codreanu, la 3 noiembrie, după marele comunicat de la Alba Iulia, de la 1 decembrie şi după parada trupelor germane din 2 decembrie, încheindu-se cu vorbele: „Prin aceasta – o mare linişte instaurată". Această linişte durează încă. Domnul general Hansen mi-a spus ieri în timp ce hotăram asupra

termenilor telegramei mele din 6 decembrie, că ar fi bine ca în loc de „Telegramă şi scrisoare din timpul crizei care pare depăşită", să telegrafiez „ ... care este depăşită".

I-am propus domnului general Hansen să reţinem cuvântul „pare" în loc de „este", care corespunde ultimelor mele convorbiri şi informaţii, pentru că situaţia din România rămâne încă tensionată, chiar dacă nu mai este la fel de critică, precum la sfârşitul lui noiembrie şi începutul lui decembrie. Că şi domnul ministru plenipotenţiar a perceput cu toată seriozitatea situaţia din acest interval de timp reiese clar din telegrama mea de ieri în care fac referire la contactarea de către domnul ministru plenipotenţiar a şefului Serviciului Contrainformaţii al Misiunii Militare, locotenent-colonel Rödler. Menţionez că n-am putut să-l informez pe domnul ministru plenipotenţiar nici despre telegramă şi nici despre scrisoarea mea personală către domnul general, respectiv despre convorbirile mele cu generalul Hansen, pentru că mi-ar fi interzis pur şi simplu aceste rapoarte, mai cu seamă că mi-a interzis şi rapoartele „politice", iar el vede situaţia din România ca pe o problemă politică. Prin prisma ultimelor evenimente el ordonase, la 1 decembrie, să i se comunice amiralului Canaris, cu care ministrul plenipotenţiar întreţine deosebit de bune relaţii, că generalul Antonescu n-ar mai fi stăpân pe situaţie.

Despre livrarea de armament către Garda de Fier am raportat în telegrama din 6 decembrie, neputând să clarific dacă în cazul acestei livrări de arme de către firma românească **„Malaxa"** este vorba de armament belgian de captură, importat după ocuparea Belgiei sau despre mai vechi contractări. Omul meu de încredere încearcă în continuare să clarifice această problemă, dar a menţionat că întâmpină mari dificultăţi întrucât firma **„Malaxa"** s-ar afla total sub influenţa Gărzii de Fier. Că o parte, cum s-a comunicat şi-n telegrama din 6 decembrie, a fost importată, cu certitudine, de către **Gestapo** mi s-a confirmat astăzi încă o dată.

Câteva cuvinte despre situaţia internă actuală:

Dispoziţia de predare a armelor introdusă prin legea din 2 decembrie a stârnit un puternic protest după cum am auzit de la generalii români cu prilejul unui exerciţiu de instrucţie a trupei desfăşurat la Tîrgovişte, la 5 decembrie şi am primit confirmarea acestui aspect şi de la un om de încredere din cercul apropiat lui Horia Sima. Din ambele părţi se afirmă că această acţiune de predare a armelor nu se va putea desfăşura fără incidente.

Această rezistenţă este reprezentată de două grupări din Garda de Fier: gruparea lui Zăvoianu (fostul prefect al Poliţiei bucureştene, destituit în circumstanţele evenimentelor de la sfârşitul lunii noiembrie) şi gruparea „comunistă" considerată deosebit de activă, puternică şi hotărâtă. Această grupare este continuu aprovizionată cu alimente de la Rădăuţi (la sud de Cernăuţi) şi de la Galaţi, iar banii (lei din fostele teritorii româneşti, Basarabia şi Bucovina) şi armele le sunt asigurate de către partea sovietică. Cei care trag sforile bolşevizării Gărzii de Fier se află în Cernăuţi şi Chişinău şi au în Rădăuţi, respectiv Galaţi, comitete de acţiune. După informaţia omului meu de încredere, Horia Sima a ordonat deja împuşcarea a patru oameni din gruparea comunistă. Horia Sima însuşi, după părerea acestui om de încredere, are intenţia loială de a conduce acţiunea de dezarmare a Gărzii de Fier, crede însă că acţiunea va dura mai mult timp.

Reuniunea naţională a luptătorilor de pe front la „Mormântul Soldatului Necunoscut", programată pentru 8 decembrie, la care va vorbi şi Conducătorul Statului, generalul Antonescu, are sensul mai profund de însufleţire a „Organizaţiei luptătorilor de pe front" şi de formare a unui necesar element în conştiinţa armatei române. Discursurile prevăzute pentru această reuniune trebuie, la dorinţa lui Antonescu, să evite orice atac la adresa Gărzii de Fier, pentru a nu se genera noi conflicte. Ca şef al „Organizaţiei luptătorilor de pe front" este prevăzut un general Băgulescu, despre numirea căruia se

raportează acum şi oficial. Crearea acestei organizaţii a fost întâmpinată cu neîncredere de către Garda de Fier, pentru că în această organizaţie se întrevede, nu fără motiv, o contrapondere a Gărzii de Fier.

Afluenţa către această uniune a luptătorilor de pe front este astăzi deja foarte mare. Fără îndoială, rolul ei este de a întări, în perspectivă, poziţia şefului statului,care, după cum am auzit dintr-o sursă demnă de încredere, intenţionează în viitor să scoată jandarmeria din structura Ministerului de Interne şi s-o anexeze armatei.

Marele moment al introducerii calmului la nivelul situaţiei interne româneşti, aşa cum au declarat generalii români şi ofiţerii superiori, l-a constituit existenţa şi apariţia în marş a unei părţi a armatei germane pe străzile populate. Mi se spune des: „Cu cât vor fi prezentate mai multe exerciţii de instrucţie şi marşuri, chiar şi-n provincie (la 8 decembrie are loc încă o paradă militară la Braşov) cu atât mai mult respect vor obţine trupele româneşti pregătite de către unităţile germane de instrucţie". Aceasta va uşura şi va susţine într-o mare măsură acţiunea de dezarmare a Gărzii de Fier, care rămâne un deziderat imperativ în interesul statului.

Asigurându-vă de deosebita mea preţuire, al dumneavoastră devotat

JUST

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

49

Secţia I Contrainformaţii /Externe Berlin, 11 decembrie 1940
Nr. 1215/decembrie '40

Privind România

Anexat memoriul „Ce este România şi ce poate deveni?" din 29 noiembrie 1940.

Este întocmit de către un agent special care, în cazul în care se doreşte, poate fi convocat pentru convorbiri.

(ss) Indescifrabil

Ce este România şi ce poate deveni?

Carpaţii împart România în două zone total deosebite. Transilvania şi Banatul sunt marcate de influenţa central–europeană, Muntenia, Moldova şi regiunea Deltei Dunării sunt, dimpotrivă, oriental–asiatice. Până la arcul Carpaţilor, de 10 secole, pătrunde civilizaţia Imperiului. De cealaltă parte a Carpaţilor nu s-a putut evolua în aceeaşi manieră, aici începe un spaţiu cu forme confuze de existenţă, fără trăsături specifice, depinzând de maniera colonială exercitată din exterior. Muntenia şi Moldova au fost „ţara nimănui" a imperiilor german, turc şi rus, devenind doar la dorinţa acestor puteri, temporar, autonome. Naţiunea română, chiar şi astăzi, nu este mai mult decât o legendă a consemnărilor istorice. Până în secolul al XIX-lea a existat în Muntenia, în fapt, nu mai mult decât o viaţă vegetativă a ţăranilor şi păstorilor, populaţia abia depăşind un milion de persoane, neindividualizându-se în structura acesteia segmente superioare şi, cu atât mai puţin, conducătoare, această manieră patriarhală de vieţuire fiind destinată împlinirii strictelor nevoi ale individului. Modul de viaţă al acestui popor a fost influenţat, în secolul 19 şi la începutul secolului 20, de apariţia sistemului industrial european care a

transformat stepa în pământ arabil. Saltul economic înregistrat a dus, ca la toţi primitivii, la creşterea populaţiei. A rezultat un mare număr de mari proprietari, o clasă opresoare fără nici o legătură cu pământul sau cu masa lucrătoare, neputându-se vorbi în aceste condiţii de un popor, prin urmare nici de naţiune. Puţinul care se face pentru popor, se observă totuşi în Transilvania. În cercurile muncitorilor, sub influenţa contactului de graniţă cu civilizaţia Imperiului, a apărut dorinţa de a se face o viaţă mai bună şi propriului neam. Dar până în ziua de azi s-a rămas la această dorinţă.

Situaţia putea fi alta, afirmă Garda de Fier, dacă orice elan spre mai bine nu ar fi fost distrus de către pătura dominatoare străină de popor, interesată numai de câştig. Idealul câştigului fără scrupule promovat de către turci, greci, evrei şi de către alţi străini, precum şi existenţa corupţiei ca sistem, au frânt perspectivele oricărei voinţe. Abia revoluţia din 1940 a creat premisele unei renaşteri a poporului român şi, prin aceasta, a naţiunii.

A prelua necritic această teză a Gărzii de Fier ar fi o eroare. Este adevărat că mişcarea lui Codreanu este cea mai puternică expresie de sănătate şi cel mai aprig avânt rezultat din disponibilităţile poporului român. Din aceasta se poate concluziona că şi aici există capabile energii etnice. Dar este îndoielnic faptul că acestea ar reuşi să conducă un stat şi să transforme o populaţie în popor. Deocamdată nu există nici un conducător adevărat şi nici o pătură conducătoare. Codreanu şi cei 17.000 de adepţi au fost înlăturaţi fără ca poporul să se resimtă. Revoluţia nu a fost făcută de către Garda de Fier, ci de către Antonescu, un general despre care, deocamdată, se poate spune că este un bărbat curajos şi necorupt. Lovitura de stat i-a reuşit pentru că adversarii lui au fost nişte netrebnici laşi.

Totuşi Antonescu n-ar fi făcut acest pas dacă n-ar fi avut în mână toate atuurile date de prăbuşirea politicii externe a unui sistem perimat. Revoluţiile veritabile au ca urmare un câştig de forţe în politica externă. Noua Românie trăieşte de la început în sfera bunăvoinţei dătătoare de energii a Axei; chiar şi-n probleme de politică internă. Antonescu a apelat la trupele germane nu pentru contracararea, în primul rând, a forţelor străine, cât pentru a-şi putea stăpâni propria armată, pentru înfrângerea rezistenţelor din aparatul de stat, acţiuni pentru care nu a avut la dispoziţie puterile proprii necesare. Într-o ţară în care ofiţerii, funcţionarii şi alte segmente ale intelectualităţii au drept obicei să trăiască din fraudă şi înşelăciune, se creează o opoziţie faţă de omul care pretinde cinste şi loialitate. În consecinţă, trebuie privită cu circumspecţie posibilitatea înfăptuirii viselor legionarilor. Noua Românie va avea nevoie în exterior pentru totdeauna, iar în interior pentru cel puţin câteva decenii, de coloana vertebrală a trupelor germane.

Trupele germane din România garantează Reich-ului că în zona de sud-est a spaţiului său vital nu se va ivi nici un fel de dezordine care să-i afecteze politica sau aprovizionarea. Mulţumită confirmatei capacităţi a poporului român de a îndura foamea, şi-n viitor îi vor sta la dispoziţie Reich-ului excedentele agrare ale României, iar petrolul va putea lua acelaşi drum atâta vreme cât izvoarele nu vor seca. Un astfel de export românesc pentru necesarul industriei germane pare a fi asigurat. Se pune întrebarea dacă Reich-ul trebuie să se mulţumească numai cu atât. N-ar fi mult mai interesat de exploatarea completă a bogăţiilor naturale şi a forţei de muncă din această ţară aflată în apropiere? Producţia medie la hectar în România este jumătate din cea care se obţine în Germania, deşi pământul arabil este în general, mult mai bun decât al Germaniei. Posibilităţile agricole ale României nu sunt nici pe departe epuizate. Acordul „Wohltat" a indicat nenumărate căi pe care se poate merge cu uşurinţă spre descoperirea puterilor economice ale României şi spre înviorarea schimbului cu Reich-ul. Acordul este, în continuare valabil, iar obstacolele politice care au împiedicat realizarea lui, acum nu mai

există. Cu mijloacele prevăzute în acord pot fi atinse fără probleme, multe obiective, presupunând totuşi existenţa unor elevi dornici să înveţe, apţi să conceapă dezvoltarea, asupra cărora să se acţioneze pedagogic. Această premisă ar trebui mai întâi probată. Întreaga evoluţie istorică, pasivă, de până acum a României demonstrează totuşi că această condiţie ar putea fi satisfăcută. Cei care cunosc această ţară asigură de fiecare dată că poporul român nu este leneş, în general, că, în obtuza modestie oriental–slavă, mai degrabă rabdă de foame decât să se străduiască să depăşească dificultăţile. Spiritul religios caracteristic steril al bisericii ortodoxe îi întăreşte această atitudine. Faptul că ortodoxismul, alături de ideea naţională şi de cea de ordine, alcătuieşte esenţa spirituală a Mişcării legionare, nu înseamnă că trebuie aşteptată vreo schimbare. Dacă se intenţionează a fi lăsată să se orienteze după înclinaţiile ei, pentru a se face pe deplin utilă, atunci succesul nu poate fi obţinut în România prin metoda consilierii, ci prin cea a colonizării. În locul întreprinderilor agricole pe ramuri, numeroase şi fără randament create prin reforma agrară, ar trebui introduse complexe agricole care să fie puse sub administraţie modernă germană. Numărul enorm de oameni nefolosiţi în activitatea economică ar trebui stimulat în manieră colonială în scopul introducerii culturilor intensive, de asemenea, marea armată de muncitori ar trebui organizată pentru construirea sistemului de legături rutiere inadmisibil de neglijat. Metoda industriei intensive ar trebui transpusă planificat din Germania în România.

În acest fel s-ar crea, în acelaşi timp, posibilităţi de cooptare a grupului etnic german din România în acţiuni care i-ar da conştiinţa de a avea o reală participare în structurile Reich-ului. Grupul Etnic German este, de curând, o asociaţie de drept. El poate arbora drapelul Reich-ului şi poate satisface serviciul militar în propriile regimente. Prin aceasta s-a decis ca Reich-ul să nu renunţe la vechile lui poziţii de frontieră, ci să le menţină şi, ceea ce este de dorit, să le consolideze. Teritoriul de dincolo de Carpaţi, prin munca saşilor din Transilvania, poate dobândi din nou aspectul unei regiuni germane. Pe lângă toate acestea Grupul Etnic German oferă rezerva dorită de echipe apte să se orienteze în teren şi să îndeplinească misiuni în spaţiul de dincolo de Carpaţi.

Aceste misiuni pot fi îndeplinite fără lezarea suveranităţii formale a României (de altfel, caracteristicile esenţiale ale suveranităţii lipsesc acestui stat) şi fără împiedicarea elementelor capabile din rândul populaţiei româneşti de a se dezvolta. Procedeul ar fi cel al unei intervenţii paşnice. Ar fi recomandabil chiar ca guvernul să fie susţinut în introducerea unor măsuri cu caracter de ameliorare şi, treptat, să se extindă efectul acestora. De asemenea, n-ar trebui să mai existe nici un fel de obstacole în privinţa luării în regie germană a construirii de drumuri şi canale. Toată această imixtiune industrială nu necesită nici cel mai mic gest de forţă. Există destul capital depus în Reich, încât printr-o organizaţie de intermediere să poată fi condus înspre România.

Printr-o politică ţinând de realitate şi nu de programele irealizabile ale unei minorităţi precum cea a gardiştilor, fiecare va primi ceea ce i se cuvine: masa de oameni aptă să accepte dezvoltarea va beneficia de o bună supraveghere şi de o mai bună alimentaţie decât până acum, germanii vor avea conducerea în măsura în care o cer interesele Reich-ului şi potrivit avantajelor conferite de superioritatea lor şi de responsabilitatea politică şi militară, forţele capabile româneşti vor avea participare la guvernare şi administraţie, în conducerea producţiei şi a comerţului. Din păcate prezenţa militară germană în România are rolul de a proteja o ordine care nu va depăşi niciodată inerţia specifică. Imperiul german n-ar trebui să neglijeze posibilitatea abordării în manieră colonială a realităţii care i se oferă în România.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/26, vol. 2.

50

Legaţia Germană
Ataşatul militar

Bucureşti, 16 decembrie 1940

Stimate domnule general,

Mai întâi aş dori să confirm, cu toate mulţumirile, sosirea scrisorii din 2 decembrie 1940. Situaţia s-a schimbat acum decisiv după înlocuirea ministrului plenipotenţiar primită aici cu mare bucurie*. Între timp a fost clarificată în favoarea mea problema poziţiei mele în cadrul misiunii; odinioară îi adusesem la cunoştinţă colonelului Hauffe atitudinea neprietenoasă a generalului Hansen. Situaţia este nu numai echilibrată, dar generalul Hansen este acum deosebit de prietenos şi un bun camarad, informându-mă în mod curent despre toate convorbirile cu ministrul plenipotenţiar, despre care înainte, în mod sistematic, nu mi se comunica nimic. Relaţiile cu Hauffe, după cum am arătat deja, sunt excelente şi sunt cooptat, într-o mare măsură, în toate activităţile, spre exemplu la exerciţiile de instrucţie, la serile Statului Major General, ceea ce mă bucură în mod deosebit, pentru că astfel se păstrează un permanent contact militar.

În schimb, relaţiile mele cu ministrul plenipotenţiar se alteraseră din pricina modului respingător şi arogant al acestuia de a lucra cu cei din serviciul său.

Chiar zilele acestea, cu prilejul unei atitudini lipsite de tact faţă de mine, i-am dat a înţelege într-un mod clar, obiectiv, faptul că n-ar trebui să mă confunde cu ataşaţii săi sau cu secretarii de legaţie şi că aş dori să fiu abordat potrivit funcţiei şi vârstei pe care le am. Dar această problemă nu mai este actuală prin schimbarea de sâmbătă a ministrului plenipotenţiar, devenită acum tuturor cunoscută. Ministrul plenipotenţiar von Killinger este precedat de o foarte bună prezentare.

Situaţia internă din România este deocamdată stabilă. Desfiinţarea poliţiei legionare dispusă de guvern, făcând abstracţie de incidente nesemnificative, decurge de la sine, deci fără fricţiuni. Aceasta se explică prin faptul că generalul Antonescu a renunţat la dezarmarea poliţiei legionare de către jandarmerie şi l-a împuternicit pe Horia Sima să întreprindă dezarmarea legionarilor. Împotriva dezarmării este numai un mic grup de legionari care se află sub conducerea domnului prefect de poliţie din Bucureşti, colonelul Zăvoianu, care i-a câştigat de partea sa pe tatăl lui Codreanu şi pe câţiva dintre fii acestuia. Se poate totuşi presupune că Horia Sima se va impune şi acestui grup. Înţelegerea stabilită între Antonescu şi Horia Sima pentru păstrarea liniştii în teritoriu este luată de amândoi în serios şi amândoi se străduiesc să înlăture orice posibilitate de dezvoltare a conflictelor, care ar trebui să apară în mod firesc, în circumstanţele unei structuri de stat mereu mai puţin clare. Din păcate însă nu s-a manifestat întotdeauna înţelegere din partea guvernului faţă de dorinţele şi eforturile legionare. Străduinţa care a pornit din cercul înalţilor funcţionari, cum este cazul şi la noi, de a forma uniuni legionare

* Dr. Wilhelm Fabricius, ministru al Germaniei în România de la data de 19 aprilie 1936, este chemat la Berlin, la 13 decembrie 1940, în locul său fiind numit baronul Manfred von Killinger.

(de exemplu uniunea legionară a judecătorilor, uniunea legionară a inginerilor şi altele asemenea) a fost reprimată direct de miniştrii care îmbrăcaseră la timpul potrivit cămaşa verde, dar care în fapt n-au conlucrat niciodată în spirit legionar. Deosebit de multe necazuri le provoacă legionarilor, ministrul justiţiei, Mihai Antonescu, care în afară de cămaşa verde nu are nimic în comun cu legionarii. Că astfel de moduri de acţiune creează indispoziţii şi trebuie să aducă sămânţa unor noi dezbinări, este lesne de înţeles. Tocmai am auzit, zilele acestea, din gura conducătorului Mişcării legionare, Horia Sima, că prin multe acte de sabotaj împotriva spiritului şi bunelor intenţii ale Mişcării legionare, în maniera deja prezentată a miniştrilor, sunt puse cele mai grele obstacole efortului său de a apăra înţelegerea de pace, adesea fiind nevoit chiar împotriva convingerilor sale să intervină faţă de oamenii săi, în apărarea unor astfel de persoane.

După ultimele informaţii de la Statul Major General există, fireşte, ca şi înainte, o anumită opoziţie între o parte însemnată a corpului ofiţerilor şi Garda de Fier, mai mult chiar, această opoziţie faţă de Gardă ar fi dobândit noi accente în cadrul armatei. Importanţa acestei opoziţii n-ar fi, desigur, atât de îngrijorătoare, încât să se ia în calcul iminente acţiuni. Opoziţia face celor din Garda de Fier următoarele reproşuri, care, după părerea maiorului Boian, se bazează pe realitate:

1. Un ziar al Gărzii de Fier a formulat pretenţia ca ofiţerii viitoarei armate să fie aleşi din rândul trupei. Această pretenţie, remarcă ofiţerii, evidenţiază clar amploarea tendinţei comuniste.

2. Mai mulţi dintre noii prefecţi care au fost numiţi de Gardă, de exemplu cel de Râmnicu Vâlcea, au formulat, în discursuri şi convorbiri publice, pretenţia că înaintea a orice ar trebui destituiţi generalii şi ofiţerii Statului Major General pentru că printre ei se ascunde majoritatea francmasonilor. Ei incită pe cei din Garda de Fier împotriva ofiţerilor şi resping datoria gardiştilor de a saluta corpul ofiţerilor.

3. Au fost repetate glasuri din tabăra Gărzii potrivit cărora, mai ales ofiţerii de cavalerie n-ar fi decât nişte marionete, nişte maimuţe gătite. Această insultă iscată din rândul propriului popor, a lezat în cel mai profund mod populaţiei.

Din păcate şi generalul Antonescu a comis o serie de greşeli pentru că nu a dat satisfacţie pretenţiilor îndreptăţite ale Gărzii, chiar nici acelora care au fost susţinute de Statul Major General şi confirmate prin memorii. Astfel corpul ofiţerilor doreşte să îndepărteze el însuşi elementele francmasone. După părerea lui Boian există în armată încă mulţi ofiţeri care aparţin lojelor francmasone încă active. Numai o mică parte a acestor ofiţeri s-ar fi separat de bunăvoie de aceste loje. Propunerea Secţiei a 2-a potrivit căreia fiecare ofiţer ar trebui să dea o declaraţie în temeiul onoarei cuvântului privind apartenenţa sa la francmasonerie, nu a fost aprobată până acum de Antonescu.

Mai departe, Secţia a 2-a a făcut propunerea înfiinţării unui serviciu la nivelul Statului Major a cărui misiune să însemne preluarea reclamaţiilor întemeiate ale Gărzii privind situaţia din armată, analizarea acestora şi înlăturarea pe baze legale a prejudiciilor reale, evitându-se publicitatea şi respectându-se disciplina. Până acum şi această propunere aşteaptă aprobarea generalului Antonescu. Nu-i de mirare că ofiţerii sunt pesimişti în ceea ce priveşte dezvoltarea în perspectivă a acestor legi. Antonescu ar fi trebuit să se decidă să intervină pentru dezintoxicarea acestei atmosfere şi să dea mai mare expresie bunăvoinţei sale.

Din punctul acesta de vedere Horia Sima îi este superior.

Considerând la modul general, sunt de părere că situaţia se poate aprecia ca fiind stabilă, cu condiţia ca Antonescu să întreprindă ceva hotărâtor pentru ameliorarea relaţiilor dintre Mişcare şi armată şi să nu intervină brusc aspecte total neprevăzute. Că

schimbarea ministrului plenipotenţiar, şi cu aceasta încetarea politicii oscilante devenită cunoscută, constituie premizele unei viitoare dezvoltări în România este părerea generală de aici. Abia de acum încolo activitatea, atât pentru satisfacerea intereselor noastre cât şi a intereselor României, va fi încununată de succese.

Cu asigurarea deosebitei preţuiri, al dumneavoastră devotat,

JUST

BA – MA, RH 2/2926/ fişa 1.

51

Ministerul Apărării Naţionale
Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat
Direcţia Contabilităţii

Nr. 39330 din 24 decembrie 1940

Către
M.A.N. Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat
-Cabinet-

Avem onoarea a înainta, alăturat, situaţia centralizatoare a cheltuielilor făcute cu Misiunea Militară Germană aflată în România, pentru:

- cheltuieli „întreţinere” .....lei 107.900.288,
- cheltuieli „instalare” .....lei 76.979.308,
- total general .....lei 184.879.596.

Cu această ocazie raportăm că Direcţia Intendenţei ne-a trimis situaţia întocmită pe cheltuieli globale (subzistenţe, furaje şi lemne), efectuate până la 30 noiembrie a.c. inclusiv, în loc de a se arăta pe naturi de cheltuieli, după cum s-a prevăzut în instrucţiunile nr. 35904/26 noiembrie a.c.

Directorul contabilităţii,
Intendent general A. GHIBĂNESCU
Şeful Serviciului 4 Lichidări,
Intendent maior D. TOTIR

A.M.R, fond 333 – M.R. Cabinetul Ministrului, dosar 96, fila 189.

52

Memoriul domnului Iuliu Maniu
către
domnii Hitler şi Mussolini

Excelenţă,

Transilvania şi Banatul trăiesc clipe de adâncă durere sufletească. După o eclipsă de 16 veacuri a vieţii naţionale, aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phoenix din cenuşa vechii Dacii-Traiane. Unirea lor cu România, înfăptuită după războiul mondial, ca rod al unei lupte de veacuri pentru libertatea naţională, a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor, realizat în secolul al XX-lea. Astăzi ele se văd, însă, iarăşi crunt lovite şi ameninţate de puterile întunecate ale trecutului, printr-o propagandă tenace şi temerară, lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de „revizionism maghiar".

După 22 de ani de la Unire, ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta abia terminată la 1918, care ne-a costat torente de sânge şi a ne pune din nou pe liniile de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chiar de ar trebui să reluăm totul de la început, cu toate jertfele, oricât de mari, căci înapoi, în juguri sfărâmate, nu vom mai merge, iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia de care a scăpat pentru totdeauna.

Revendicările maghiare, susţinute de propaganda lor subversivă sunt azi făţiş formulate de Ungaria, care, la 1919, a fost salvată din ghiarele bolşevismului de români şi contra cărora şi-a îndreptat, chiar de a doua zi, politica ei revizionistă. Fără a lua parte la război, statul maghiar a reprimit astăzi teritorii şi aspiră să restabilească, ca simplu efect al victoriilor şi jertfelor altora, Ungaria Mare, în bună parte responsabilă de dezastrul războiului mondial de la 1914–1918.

Nu putem primi în tăcere încercarea de reînviere a unui statut teritorial perimat, a unui sistem politic definitiv osândit de evoluţia politică modernă. Protestăm cu toată energia contra oricărei atingeri a hotarelor României Mari, care nu au fost primite în dar de la nimeni, cum se afirmă, ci au fost dobândite prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare, care nu au fost aşezate cu nici un kilometru pătrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale, imutabile, aduce pacea din acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914. Nu foloseşte aceasta nimănui, nici chiar naţiunii cotropitoare, care îşi va istovi toată energia înăbuşind o nelinişte ce va deveni aici permanentă.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului s-a putut efectua după războiul mondial, dar n-a fost rezultanta lui directă sau rezultanta unui simplu fapt de arme. Ea este rezultanta logică şi firească a unui imperativ etnic, a unei situaţii geografice, a unei evoluţii sociale, politice şi psihologice care, cu fatalitatea unei legi naturale, a trebuit să ducă la concluzia întemeierii statului român, cuprinzând toate provinciile locuite în majoritate de români. De la războiul mondial încoace, în care România nici nu ar fi intrat dacă nu erau în joc aceste provincii ale ei, un alt război mare, la care Ungaria nu a participat, vine să creeze o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o reîntoarcere la Europa dinainte de 1914 sau la una din Evul Mediu, care a cunoscut un stat maghiar feudal. Ungurii, se pare, dau această interpretare noii ordini europene.

Ei revendică Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste provincii 1.350.000 unguri, fraţi de ai lor, care împărtăşesc o soartă nu de asupriţi, ci de minoritari rămaşi la noi din lungi epoci de colonizare, cu care ei au urmărit, în cursul vremurilor, spargerea masivului autohton românesc, fără ca totuşi să reuşească. Li se pare acum o mare nedreptate, sub tratamentul, fără a voi să-l lăudăm, incontestabil mult mai blând şi mai uman al legilor româneşti, care au permis culturii maghiare să prospere în aceşti 22 ani, dar găsesc firesc ca ei să stăpânească 3 milioane şi jumătate de români, pe care i-au ţinut 1.000 de ani sub tratamentul lor dur şi inuman.

Este oare cu putinţă ca noua ordine, pe care vor să o inaugureze Germania şi Italia, să îndemne la o refacere a trecutului condamnat? Este oare cu putinţă ca această nouă ordine, răsturnând filozofia modernă a statului, reprezentată prin Hegel şi Fichte, să voiască a reface un stat poliglot în chiar mijlocul Europei, Ungaria Mare, dar aceasta nu cu puteri proprii, ci cu sabia germană şi italiană?

A cui este Transilvania?

Nimeni nu poate contesta că Transilvania, împreună cu ţinuturile româneşti de la nord-vestul ei (Maramureşul, Sălajul, Bihorul şi Aradul), ţinuturi numite şi cunoscute în istorie ca „partea anexae Transilvaniae", formează o unitate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărâmiţarea ei ar însemna o ireparabilă jignire şi prejudiciere a locuitorilor ei. În faţa acestui fapt, problema Transilvaniei nu se poate pune în felul cum încearcă să o facă maghiarii, care pretind că Ungaria ar avea, în baza unui pretins „drept istoric milenar", dreptul să reclame Transilvania. Această problemă se poate pune numai în felul următor: dintre popoarele locuitoare în Transilvania, care are cuvânt hotărâtor asupra sorţii ei?

Răspunsul la această întrebare, singura îndreptăţită, poate fi dat numai după examinarea exactă şi obiectivă a situaţiei Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic şi social-economic. Toate aceste consideraţii dau răspunsul categoric că asupra Transilvaniei nu este cu drept şi nu este uman să dispună alt neam decât neamul românesc.

Românii în trecutul Transilvaniei

Din punct de vedere istoric:

Oricât s-a trudit o istoriografie tendenţioasă şi interesată să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului românesc pe pământul Transilvaniei şi al Banatului, acolo unde cu 18 veacuri în urmă, fuziunea daco-geţilor băştinaşi, cu coloniştii Romei a dat naştere unui nou şi vânjos popor neolatin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălitorilor străini, acest popor a format o stâncă, adânc înfiptă în solul Transilvaniei, provincie care a devenit leagănul neamului românesc. Vitregia imperialismelor medievale (!) n-a putut distruge seminţia Romei, ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi rezistenţa granitului.

Zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să construiască teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămase nelocuită în Evul Mediu, în mijlocul unei Europe străbătute veacuri de-a rândul de zeci de popoare, într-o tumultoasă căutare de spaţii vitale, zadarnic au mers până la contestarea mărturiei autentice a propriilor lor cronicari şi a vechilor documente, care vorbesc despre români. Cercetători conştiincioşi şi imparţiali, printre care numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillscheg de la Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul firesc şi simplu, al continuităţii noastre în Transilvania şi Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să-l nege vreodată.

Sistemul feudal, generalizat în Evul Mediu în Europa apuseană, a decapitat poporul românesc din Transilvania şi Banat, deznaţionalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilimii maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni de renume european, ca pe Ion Huniade, viteazul luptător în contra invaziilor turceşti, ca pe fiul său, Matei Corvinul, cuceritorul Vienei, strălucitul rege umanist, a cărui origine latină o proslăveşte Bonfinius, ca şi pe marele arhiepiscop-primat, Nicolae Olahus, care a ţinut să-şi ateste originea prin însuşi numele său adoptat: „Valahul". Ar fi fost, oare, cu putinţă ca o aristocraţie trufaşă, mândră de vechimea titlurilor, să aleagă şi să primească a fi condusă de un regent, pe urmă de un

rege şi un arhiepiscop-primat, ieşiţi dintr-un neam de „ciobani pribegi", veniţi de curând din Balcanul dispreţuit?

Dar clasa nobilimii maghiare şi maghiarizate a reuşit să acopere şi să pună în umbră viaţa unei ţărănimi româneşti căzute în iobăgie, atât de mult, încât, falsificând înseşi izvoarele istorice, teoriile maghiare să îndrăznească a tăgădui până şi existenţa celui mai vechi şi celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român, osândit la o viaţă animalică, apăsat şi stors până la măduvă, s-a ridicat în sălbatică înviorare, ca în 1437, stăpânitorii, nemaiputându-i tăgădui existenţa, i-au răpit titlul de „Naţiune", încheind acea faimoasă alianţă „Uniunea celor trei naţiuni", adică ungurii, secuii şi saşii, cu excluderea românilor, alianţă care a menţinut, până la anul 1848, tirania unei minorităţi privilegiate asupra unei majorităţi împilate.

Sufletul acestui neam nu se putea resemna, însă, la sentinţa de moarte naţională. Vulcanul de suferinţe şi revolte, care clocotea în adâncul lui părea stins, dar lava răzvrătirii reizbucni, cumplită, sub Horia, ca flacăra unei erupţii ce înspăimântă şi cutremură pământul sub picioarele unei aristocraţii străine, fără suflet şi fără conştiinţă.

Iar când, la 1848, aceeaşi nobilime străină hotărăşte în contra majorităţii româneşti şi a minorităţii săseşti, alipirea Transilvaniei la Ungaria, protestul românilor conduşi de Simion Bărnuţiu şi de episcopul Şaguna îşi găseşte expresie în Adunarea Naţională de pe Câmpul Libertăţii şi în rezistenţa armată a lui Avram Iancu, Buteanu, Axente şi Balint, care au înălbit cu oase ereditarii munţi, pururea româneşti, din inima Transilvaniei. Atunci căzu şi capul admirabil înzestrat al nemuritorului sas, St. Ludwig Roth, figură simbolică pentru idealul Ardealului românesc, care, luminat de zorile libertăţii ce mijea, denunţă alianţa asupritoare a conaţionalilor lui cu ungurii şi secuii.

Politica dinastică a Habsburgilor, pasivitatea parlamentară a românilor şi necontenitele lor petiţii şi plângeri adresate împăratului, de la Inochenţiu Micu Clain şi de la Supplex Libellus Valahorum, în 1791, până la Memorandul de la 1892 sunt tot atâtea reacţii împotriva unei stări de subjugare şi umilinţă, fără de care sufletul românesc s-a găsit într-o permanentă revoltă.

Trebuie oare reînnoită, la 1940, această stare, mai violentă şi mai năprasnică? Dacă procesul Memorandului a adus masele româneşti până la un pas de o nouă şi sângeroasă revoluţie, în schimb activitatea parlamentară, decretată la 1905, nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi, pe căi legale şi paşnice, o îmbunătăţire a situaţiei deznădăjduite a unui popor îngenuncheat, dezmoştenit de drepturi, pauperizat, silit de regimul latifundiilor feudale să trimită sute de mii dintre fiii lui în America, în căutarea altor spaţii vitale.

Provocarea conflagraţiei mondiale nu a fost decât o încercare a monarhiei feudale de a asigura continuarea acestui sistem de asuprire şi de deznaţionalizare, printr-un război preventiv împotriva principiului naţional. Dar patru ani de suferinţe crude acasă şi de sângerare pe fronturi, nu au făcut decât să desăvârşească procesul de dezagregare a unei monarhii, în care Ungaria avea un rol de prim violonist în conducerea unei politici interne de feudalism şi de asuprire naţională.

Nu este adevărat că unirea Transilvaniei şi a Banatului, provincii istorice româneşti, a fost opera unui act de cucerire şi al unui tratat de pace încheiat la Trianon. Ea a fost rodul unui dublu proces: de dezagregare politică şi morală, pe de o parte, de renaştere şi de reintegrare naţională, pe de altă parte. Monarhia habsburgică, omul bolnav al Europei Centrale în plină descompunere, a făcut un act de sinucidere pur şi simplu, încercând să-şi prelungească viaţa prin operaţia riscantă a unui război de reîntinerire.

În acelaşi timp, tinerele naţiuni, ajunse la maturitatea conştiinţei lor naţionale, şi-au reluat libertatea, închegându-se în state naţionale, întemeiate pe principiul modern al naţionalităţii.

Unitatea uimitoare a limbii româneşti, conştiinţa naţională şi setea de libertate au fost baza firească pe care s-au întemeiat aspiraţiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor naţională. Sub influenţa mişcării măreţe a poporului italian pentru „Italia Unita" şi a poporului german pentru unirea naţională a tuturor germanilor şi sub înrăurirea ideilor de libertate plămădite în Franţa, poporul român a luptat, în mod conştient, pentru înfăptuirea libertăţii, independenţei şi unităţii sale naţionale. Suferinţele lui Silvio Pelico, scrierile lui Mazzini, Fichte, luptele lui Bismarck, Cavour şi Garibaldi şi ale atâtor martiri italieni şi germani, au trezit şi în sufletele noastre un răsunet puternic.

Cum s-a înfăptuit unirea Transilvaniei

Sub influenţa hotărâtoare a acestui curent s-a desfăşurat activitatea generaţiei din 1848 în Principatele Române şi s-au săvârşit marile acte naţionale ale românilor din Ardeal şi Banat, care au culminat, în mod logic şi organic, în Adunarea de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918.

Tratatul de la Trianon, încheiat abia în anul 1920, nu a creat, ci a înregistrat numai, pentru lumea internaţională, unirea Ardealului şi Banatului cu Regatul român.

Dovadă pentru aceasta este faptul că, încă în luna octombrie 1918, Comitetul Naţional al Românilor din Ardeal şi Banat a hotărât dezlipirea poporului românesc de Regatul Ungariei, iar declaraţiile stabilite în această şedinţă au fost citite de domnul Al. Vaida Voevod, chiar în Parlamentul de la Budapesta, în ziua de 18 octombrie 1918, înainte de armistiţiul încheiat abia la 13 noiembrie 1918. Tot înainte de armistiţiu s-a constituit Consiliul Naţional Român sub preşedinţia regretatului St. Cicio Pop, consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal şi Banat.

Consiliul m-a însărcinat pe mine cu conducerea afacerilor externe şi militare. În această calitate m-am stabilit la Viena, unde am organizat revolta regimentelor româneşti, în special a celor de pe front şi din principalele oraşe ale monarhiei austro–ungare, la Viena şi Praga, şi cu ajutorul ofiţerilor români din Ardeal şi Banat, în frunte cu generalul Baronul A. Boeriu, colonelul Vlad şi căpitanul Ilcuş şi Traian Popa, am lut sub comanda mea efectivă forţa militară a românilor transilvăneni. Ministrul de război austriac generalul Steiner Storger, a recunoscut subsemnatului, înainte de armistiţiu, calitatea mea de reprezentant al românilor în afacerile externe şi militare şi, la solicitarea mea, mi-a pus la dispoziţie, în acest scop tot înainte de armistiţiu, în clădirea Ministerului de Război din Viena, un local. Numai în Viena şi în împrejurimi, eu am concentrat peste 70.000 soldaţi transilvăneni. În această calitate a mea, prin ministrul plenipotenţiar al românilor la Budapesta, doctor Ioan Erdely, recunoscut de guvernul maghiar, am notificat Ministerului de Război ungar, că soldaţii români vor depune jurământul de credinţă nu către autorităţile statului maghiar, ci către Consiliul Naţional Român şi pe steagul tricolor românesc. Guvernul ungar s-a declarat de acord cu această hotărâre, tot înainte de armistiţiu.

Guvernul maghiar prin ministrul Oscar Jaszi, a intrat în tratative în mod oficial cu Consiliul Naţional Român, chiar pe timpul negocierilor de armistiţiu anglo–franco–austro–ungare, care au avut loc la Belgrad.

Pe urmă, sub pavăza legiunilor şi a gărzilor naţionale româneşti, organizate de românii ardeleni şi bănăţeni, gărzi care au înlocuit forţele armate ale statului maghiar, căzut în dezagregare, s-a ţinut Adunarea Naţională de la Alba Iulia, care a decretat, pe

baza dreptului de autodeterminare, unirea Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu România, pentru a realiza unitatea naţională a tuturor românilor.

Adunarea Naţională a constituit, prin Consiliul Dirigent, guvernul Transilvaniei, guvern care a organizat viaţa românească în Dacia superioară, a realizat reforma agrară, reforma administrativă. A decretat libertăţi cetăţeneşti şi drepturi democratice şi a stabilit un tratament just pentru minorităţi. Toate acestea s-au petrecut înainte de Tratatul de la Trianon.

Aceste uriaşe prefaceri au fost desăvârşite în cea mai deplină ordine, în cadre cu totul solemne, fără nici un act de brutalitate sau de răzbunare, ceea ce constituie un titlu de mândrie pentru poporul român.

Este deci evident că unirea provinciilor româneşti din fostul stat ungar nu este rezultatul Tratatului de la Trianon, pe care l-a precedat cu un an, ci al conştiinţei naţionale a românilor transilvăneni şi al vredniciei întregului neam românesc.

Cine sunt succesorii legali ai monarhiei habsburgice

Noi românii suntem, în ce priveşte teritoriile româneşti succesorii de drept ai monarhiei austro–ungare desfiinţate, în acea măsură în care Germania, Italia şi chiar Ungaria, sunt succesoare pe teritoriile lor naţionale, moştenite de la monarhia habsburgică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost „favorizaţii" Tratatului de la Trianon şi ai Conferinţei de Pace de la Paris, ci, în unele privinţe, chiar nedreptăţiţii ei, pentru că ni s-a fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentru că Tratatul de la Trianon nu a respectat hotărârile de la Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de români, în 1918, cu aliaţii săi.

Tratatul de la Trianon a stabilit hotare pe care noi le-am primit numai siliţi de un ultimatum, ce ne-a fost adresat de Marile Puteri aliate, la finele anului 1919.

Rectificarea hotarelor în favoarea statului ungar s-a făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Între timp procesul de disoluţie a statului ungar a continuat. S-a înstăpânit acolo regimul bolşevic, de care Ungaria a scăpat graţie armatei române, armată care a fost primită la intrarea ei în oraşele maghiare cu flori de populaţia maghiară. Armata noastră a trebuit să intre în Budapesta pentru a apăra astfel noile hotare atacate de regimul bolşevic.

Întreaga Transilvanie, până la hotarele ei dinspre vest, o stăpânim în baza fiinţei noastre autohtone şi a realităţilor etnice. Se formează nu numai leagănul poporului românesc, ci şi cetatea de apărare a neamului nostru, care este cu 58,4% în majoritate, românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu înseamnă cea mai mare nedreptate pentru români şi încălcarea tuturor considerentelor care trebuie să reglementeze aşezarea şi convieţuirea popoarelor într-o lume civilizată.

Realitatea etnică pe care o constituie majoritatea românească a populaţiei din Transilvania, nu poate fi doborâtă prin existenţa unor enclave minoritare, care sunt efectul unor infiltraţii sprijinite de un regim duşman nouă, tocmai cu scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică şi etnografică şi de a justifica pretenţii asupra teritoriului nostru naţional.

Noi dorim pacea în centrul Europei şi o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relaţii cu concetăţenii noştri maghiari, care trebuie înzestraţi cu depline drepturi, dar pe acestea nu le putem răscumpăra prin concesii teritoriale, pentru că noi nu deţinem teritorii ungare, ci numai teritoriile noastre proprii, pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi al dreptului de autodeterminare. Teritoriile noastre naţionale, pe care le-a posedat Ungaria înainte de Adunarea de la Alba Iulia, le-a avut în stăpânire în urma unor conjuncturi internaţionale favorabile ei, în

temeiul forţei militare a monarhiei habsburgice. Dovadă este faptul că îndată după prăbuşirea monarhiei habsburgice le-a pierdut, în zadar a încercat în două rânduri, să le recâştige prin forţa ei proprie.

Autonomia Transilvaniei

În ceea ce priveşte afirmaţia maghiarilor, că Ungaria „milenară" are drept istoric asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată n-a fost încorporat, în mod organic şi de drept public la Ungaria până în 1867.

1. Epoca voievodatelor din timpurile străvechi până la 1526;
2. Epoca principatului independent de la 1526 până la 1691;
3. Epoca marelui principat autonom până la 1867.

În cele trei epoci Ardealul avea administraţie, justiţie şi puteri legiuitoare proprii, cu singura deosebire că pe vremea principatului autonom, împăraţii Austriei, care erau şi regi ai Ungariei, în aceeaşi vreme erau mari principi ai Ardealului, dar cu toate acestea principatul era realmente autonom, sub o putere centrală cârmuită din Viena.

Limba oficială a Ardealului era, tot timpul, cea latină, şi nimic nu dovedeşte mai mult situaţia de completă independenţă a Ardealului faţă de Ungaria decât împrejurarea că dietele ungureşti din Pressburg (Bratislava) şi Budapesta şi opinia publică din Ungaria aveau neîncetat în fruntea preocupărilor lor realizarea unei uniri între Ungaria şi Ardeal.

Dar majoritatea populaţiei, formată de românii din Ardeal, s-a împotrivit întotdeauna acestor tendinţe de unire cu Ungaria, în special în 1848, când a trecut la o revoluţie sângeroasă, prin care şi-a arătat hotărâta ei voinţă de a nu admite cu nici un preţ o contopire a Ardealului cu Ungaria. Rezistenţa aceasta a izbucnit, întrucât maghiarii nu au putut realiza unirea dorită de ei, decât cu prilejul tranzacţiei încheiate în 1867 cu dinastia habsburgică. Această casă domnitoare a sacrificat poporul român tendinţelor maghiare, fiind silită să încheie tranzacţia aceasta în urma pierderii războiului din 1866.

Evident că, îndată ce monarhia habsburgică s-a prăbuşit, Ungaria a trebuit să renunţe la dominaţia sa susţinută, în chip meşteşugit, de puterea habsburgică şi a trebuit să sufere ca părţile ei locuite de alte neamuri să fie alipite ţărilor de acelaşi neam, în baza principiului autodeterminării şi al unităţii naţionale.

Situaţia etnică în Transilvania

Dacă din punct de vedere istoric, maghiarii şi statul ungar nu au dreptul să dispună asupra sorţii Transilvaniei, cu atât mai puţin îi îndreptăţesc la aceasta consideraţiile trase din situaţia etnică. Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei, având 58,4%. Din 23 de judeţe ale Transilvaniei, în 17 românii au majoritatea absolută, în trei judeţe au majoritatea relativă şi numai în trei judeţe (cele secuieşti) sunt în minoritate. În judeţele cu majoritate românească relativă, numai în judeţul Mureş urmează după numărul românilor cel al maghiarilor, în celelalte două, ca importanţă numerică, după români urmează germanii. Este de remarcat, ca o împrejurare de o importanţă decisivă, că în toate judeţele mărginaşe cu Ungaria (Arad, Bihor, Sălaj, Satu Mare), românii sunt în majoritate absolută de peste 60% şi că ungurii nu trec în nici unul din aceste judeţe peste 30%, iar în judeţul Maramureş ei ating abia 6,2%.

În întreaga Transilvanie, maghiarii şi secuii abia formează 24,5% din populaţie şi câtă vreme românii sunt aşezaţi în continuitatea geografică şi etnică, maghiarii sunt lipsiţi în aşezarea lor de această continuitate, fiind despărţiţi şi de secuii din estul Transilvaniei prin mase compacte româneşti şi de maghiarii din Ungaria, cu excepţia celor trei plase din Bihor şi Sălaj. În schimb continuitatea geografică şi etnică a poporului român cu cel din vechiul Regat (Oltenia, Muntenia şi Moldova) este evidentă şi de nimic tulburată, în afară

de judeţele secuieşti, care însă nu prezintă nici un fel de obstacol economic, cultural sau de comunicaţie în ceea ce priveşte viaţa naţională şi de stat unitar a României.

Situaţia social-economică

Ca structură socială, poporul românesc este un popor agricultor, în imensa sa majoritate aşezat în comune rurale, tot aşa ca şi poporul maghiar, cu deosebirea că distribuţia pământului între ţărani, în comunele româneşti, este cu mult mai sănătoasă, decât în cele maghiare. Pulverizarea pământului în comunele româneşti nu a luat proporţii, precum nici formarea noilor proprietăţi mijlocii sau mari după reforma agrară nu s-a început.

Este adevărat că în multe dintre comunele urbane elementul românesc este inferior celui neromân. Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privinţă, că în comunele urbane elementul cel mai puternic este cel german, pe urmă, cel evreiesc, iar oraşele, astăzi în bună parte maghiare, Cluj, Turda, Zalău, Aiud au fost odinioară germane şi s-au maghiarizat în cursul vremurilor, în urma presiunii vieţii de stat şi a politicii de maghiarizare. Aceste oraşe însă, fără nici o presiune românească, câştigă tot mai multe elemente româneşti, astfel că în mod natural ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt aşezate.

Ca element social-economic este de importanţă a constata că marile întreprinderi industriale şi comerciale din Transilvania, deşi erau protejate şi înfiinţate de puterea statului maghiar, nu erau proprietatea particularilor maghiari, ci, acelea care nu erau în posesiunea germanilor, erau evreieşti. Este de ajuns să amintim că industria forestieră, textilă, de piele, de fier, carboniferă, de spirt, ca şi morăritul industrial, asemenea şi marile instituţii de asigurare şi de credit, cu foarte puţine excepţii, au fost şi sub dominaţia maghiară în mâna acţionarilor sau proprietarilor evrei, tot aşa ca şi comerţul de vite şi de produse agricole. Dominaţia română începută abia de 20 de ani, a dat vădite semne de îndreptare a acestei situaţii.

Astfel, putem afirma cu certitudine, că, în afară de instituţiile conduse de stat, administraţie şi şcoli, viaţa socială, economică nu a avut un caracter maghiar nici sub dominaţia ungurească. Mai mult, chiar mişcarea literară maghiară sub dominaţia română în Transilvania a luat un avânt genuin maghiar, mai pronunţat maghiar ardelenesc decât oricând altădată. Iar bunăstarea ţărănimii maghiare, după reforma agrară făcută de noi, precum şi propăşirea industriei ardelene, în conjunctura foarte favorabilă a aproprierii imediate şi a comunicaţiei foarte mult uşurate cu vechiul regat român, au luat un avânt pe care nu l-au cunoscut nicicând înainte.

Educaţia publică însăşi a luat un avânt considerabil chiar şi la populaţia maghiară. Dovadă că numărul ştiutorilor de carte a crescut în judeţele din Transilvania în medie cu 17% chiar şi în judeţele secuieşti.

Problema politică a Transilvaniei

După toate acestea se pune de la sine întrebarea: pe ce se întemeiază oare revizionismul maghiar cu lozinca „Ardealul înapoi, totul înapoi" ? Pe drepturi istorice ? Ele nu pot fi decât imaginare. Rezultă aceasta din cele expuse mai sus şi din faptul că nici un drept istoric nu poate fi mai valabil, decât cel pe care-l întemeiază miile de ani, câtă vreme înaintaşii noştri geto–dacii locuiau acest pământ, şi pe care îl alcătuiesc cei 1.500 ani de la colonizarea română încoace, petrecuţi de neamul românesc în neîncetată luptă dată pentru existenţa sa naţională, luptă al cărei rezultat este însăşi fiinţa noastră de astăzi.

Dacă din punctul nostru de vedere dezlipirea unor teritorii din patrimoniul nostru naţional e o nedreptate, din punct de vedere al intereselor permanente europene e o greşeală regretabilă. Ea va avea drept consecinţă o continuă tulburare a păcii şi a liniştii în

această parte a lumii. Nimeni nu se poate legăna în iluzia deşartă că neamul românesc, compus din peste 16 milioane de suflete, aşezat într-o continuitate geografică, cu o unitate culturală desăvârşită şi cu o conştiinţă naţională trează, va suferi, în linişte dezmembrarea sa, după ce a cucerit şi a înfăptuit o dată unitatea sa naţională, care este ţinta şi singura condiţie de desăvârşire a tuturor popoarelor civilizate. Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte, ca peste 4 milioane de suflete româneşti să fie îndepărtate din trupul naţiunii şi zeci de mii de kilometri pătraţi să fie rupţi din teritoriul naţional.

Este în interesul Europei întregi, ca la gurile Dunării şi în puternica fortăreaţă a Carpaţilor de est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi să fie realizat prin el un regim consolidat, capabil să susţină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea sa geografică, numărul său covârşitor faţă de celelalte popoare din bazinul Dunării, firea sa tolerantă şi aptitudinile sale culturale. El nu poate fi dezmembrat şi din nou subjugat, căci ar deveni el însuşi un izvor şi un factor de nelinişte. Este, cu siguranţă, de prevăzut că nemulţumirea şi jignirea celor 16 milioane de oameni vor fi un izvor de nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei care vor dori să profite în folosul lor de tragedia sufletească a celor despărţiţi cu forţa.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naţionale de ocrotit, această ţintă se poate realiza şi pe altă cale decât prin ruperea teritoriilor naţionale de la patrimoniul naţiunii române.

Fidelitatea maghiară faţă de Axă

Ungurii invocă în favoarea lor că încă de la războiul mondial ei au fost tovarăşii de luptă ai Germaniei şi că, în calitate de foşti aliaţi, li se cuvine acum Ardealul drept pradă de război. Dar tot ei au creat o literatură întreagă, silindu-se a dovedi că , în iulie 1914, primul lor ministru, contele Ştefan Tisza, a luptat din răsputeri contra declarării războiului, pe care nu l-au vrut decât germanii şi în care ei au fost târâţi decât „ca victime". În realitate ungurii nu au urmat decât o politică de oportunitate şi duplicitate. Ei au încercat, după dezastru, să obţină prietenia şi iertarea aliaţilor. Conţii şi baronii au cultivat până în ajunul victoriei germane şi italiene, cu aceeaşi frecvenţă, bunăvoinţele franceze şi engleze, până într-atât încât, în ultimii ani, pieţele Londrei şi Parisului erau cu adevărat inundate cu cărţi, broşuri şi articole tipărite, precum se ştie, cu monede falsificate în scopuri patriotice. Bărbaţi politici englezi ca Rotheremere, miniştri francezi ca De Monzie, Pierre Cot, Francois de Tessan şi alţii, deveniseră maghiarofili cunoscuţi. Ce să mai vorbim de propaganda lor în Anglia, de nenumăratele banchete şi congrese ale contelui Ştefan Bethlen în Marea Britanie? Toate acestea nu s-au uitat şi nici această subită „schimbare la faţă" în contra englezilor şi francezilor a doua zi după înfrângerea lor. Însăşi „Sfânta" Coroană a Sfântului Ştefan n-a fost oare oferită oricui, englezilor îndeosebi pentru revizionism, ca pe urmă, după catastrofa Franţei, imediat să se prezinte şi să se constituie în puntea care „leagă" indestructibil Axa Roma–Berlin.

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania nu va induce în eroare, însă, pe nimeni şi mai ales nu pe Führer.

Domnul Adolf Hitler are în sânge toată tragedia austriacă şi cunoaşte raporturile ei cu maghiarii. Dar dacă pentru germanism, austriacismul a fost o tragedie, ce a putut fi oare pentru români, într-o formă şi mai gravă, maghiarismul? Nimeni, ca Adoltf Hitler, nu poate înţelege mai bine problema românească. Noi am văzut cum Führer-ul nu a ezitat a arunca în balanţă totul pentru salvarea şi lipirea şi celei mai mici rămăşiţe ce n-a intrat în

unitatea germană. Cum n-ar înțelege hotărârea noastră de a sacrifica totul nu pentru mici rămăşiţe româneşti, ci pentru însuşi leagănul naţionalităţii noastre, care este Transilvania?

Despărţirea Transilvaniei sau a unei părţi a ei de România constituie cea mai mare greşeală a noului statut politic al Europei Centrale.

În ce priveşte Italia, se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai viu, iar adevărurile noastre tot mai estompat la Roma. Renaşterea noastră ca popor şi ca stat s-a făcut prin Italia. De acolo ne-au adus istoricii învierea. Acolo zac şi astăzi oasele părinţilor naţionalismului nostru politic, ale lui Inochenţiu Micu Clain.

Nu vrem să ne abandonăm unui patetism romantic. Putem totuşi să ne întrebăm: Ce aşteaptă Roma de la maghiari? Bararea anarhiei de la răsărit? Noi suntem aceia care am îndeplinit acest rol şi care îl putem îndeplini şi în viitor, cu sau fără ei. Dar mergând pe această cale, Ducele va dezarma cea mai serioasă, dar nu unica rezistenţă a hotarelor de la nord ale Imperiului Roman resuscitat. Factorul cel mai de căpetenie în acest sud-est european este armata română. Nu trebuie demoralizat acest factor. Primim o colaborare cu ungurii, dar nu printr-o mutilare prealabilă a noastră.

De aceea îndreptăm apelul nostru către Duce, nu patetic, totuşi sincer, cald: Duce, posturile avansate de la Dunăre cer Romei dreptate. Dacă glasul nostru va fi ascultat, pacea şi liniştea pot fi salvate.

Hotărârea arbitrală de la Viena

Hotărârea arbitrală dată de cei doi miniştri ai Axei la 30 august, la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată unităţii naţionale a poporului românesc şi unităţii geografice, politice şi morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentru că nedreptatea ei părea de neconceput. Ea este în contradicţie cu toate declaraţiile anterioare, care susţineau că se urmăreşte o soluţie întemeiată pe dreptate şi că ea va căuta să pună capăt, odată pentru totdeauna, diferendului maghiaro–român, întemeind o pace durabilă şi definitivă.

Aceste aşteptări au fost grav dezamăgite.

Hotărârea arbitrală de la Viena constituie o flagrantă nedreptate şi ea nu poate fi menţinută pentru următoarele motive:

1. Unitatea geografică a Transilvaniei. Mărginită de jur împrejur de munţi cu părţile ei anexe (judeţele Sălaj, Bihor, Satu Mare, Maramureş), cu un sistem orografic şi hidrografic propriu, cu căi de comunicaţii unitare, Transilvania formează o unitate geografică aproape ideală.

Efectele acestei unităţi geografice au creat şi partea ei istorică mereu unitară. Sub daci sau geţi ca şi sub romani, în timpul invaziilor străine, ca şi a voievodatelor sub turci, sub habsburgi şi, în sfârşit, făcând parte din România Mare, ţara aceasta a avut totdeauna aceeaşi soartă pe care au împărtăşit-o toţi locuitorii ei şi toate părţile ei. Niciodată, în toată istoria ei, cunoscută de 2.500 de ani, de la agatîrşi şi până la hotărârea de la 30 august 1940, dată la Viena, această ţară nu a fost tăiată în două şi împărţită nici o clipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intenabilă hotărârea şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia creată prin ea.

Imposibilitatea situaţiei geografice şi economice, în care a fost împinsă Transilvania prin hotărârea de la Viena, o dovedeşte până la evidenţă, situaţia la care a ajuns Clujul şi împrejurimile sale. Clujul s-a întemeiat însă în vremurile preistorice, primind o organizare de oraş şi cetate importantă sub romani, cunoscută sub denumirea de Napoca. Întemeierea oraşului Cluj a avut raţiunea sa economică, precum au avut toate oraşele importante, în împrejurarea că erau aşezate în noduri de comunicaţii şi de atingere a celor două regiuni de producţie deosebită, mijlocind schimbul de mărfuri.

Astfel, Clujul a fost aşezat la punctul de atingere a regiunii muntoase a Munţilor Apuseni cu Câmpia Ardealului şi Valea Someşului, având menirea de a face schimbul de mărfuri între regiunea munţilor şi cea a câmpiilor. Clujul nu poate fi lipsit de această misiune a sa, fără a fi nenorocite aceste două regiuni, cu care formează un corp inseparabil economic şi geografic. Ori aceste două regiuni sunt curat româneşti, deci Clujul nu poate aparţine în mod logic şi just decât României. Acest adevăr îl evidenţiază în mod surprinzător, mizeria în care a ajuns, în timp atât de scurt, oraşul Cluj, de când a fost rupt din mediul său natural. Acelaşi lucru s-a întâmplat cu Braşovul şi cu regiunea secuiască, ce nu poate fi separată de cursul mijlociu al Oltului , al Târnavelor şi al Mureşului. Întreaga populaţie a secuimii e ameninţată de mizerie, fiind lipsită de spaţiile vitale, în care se înşiră chiar şi Vechiul Regat, spre capitala căruia au gravitat clasele producătoare ale populaţiei secuieşti. Poporul maghiar din Transilvania s-ar pronunţa categoric împotriva verdictului de la Viena.

2. Ruperea arterelor de comunicaţii şi a legăturilor economice. Noua graniţă taie linia ferată Braşov–Cluj, care este artera de comunicaţie principală a provinciei. Tot astfel râurile Oltul, Someşul şi Mureşul sunt întretăiate de graniţele tulburătoare ale circulaţiei şi ale unei regiuni de ape naţionale. În special Mureşul, râul central al Transilvaniei, izvorăşte pe teritoriul maghiar, dar trece prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puţin 3.400 km. Plutăritul devine astfel imposibil, fiind nevoit să treacă de două ori graniţele economice vamale.

3. Nerespectarea principiului naţionalităţilor. Hotărârea de la Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1.304.000 (50,2%) de suflete spre a „elibera" o minoritate ungurească de 968.000 (37,1%) de suflete. Dintre celelalte frânturi de popoare, care locuiesc pe acest teritoriu (germani, evrei şi puţini ruteni), trebuie să se ţină seama cel puţin de voinţa minorităţii germane. Membrii ei, în număr de aproximativ 72.000, au protestat hotărât contra dezlipirii lor de România. Protestul saşilor din Bistriţa a mers până la semne violente cu puţinii unguri din acea regiune şi la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei vreo 455.000 de şvabi din ţinutul Sătmarului, treziţi abia de curând la conştiinţa naţională graţie tratamentului de specială bunăvoinţă aplicat minorităţii germane în România, ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie, care sub regimul maghiar începuse să se transforme treptat în moarte naţională prin adoptarea progresivă a limbii maghiare.

Hotărârea dată în arbitrajul de la Viena a lovit, în primul rând, principiul naţionalităţilor. De oricare parte s-ar găsi un observator al evenimentelor, fie de partea Axei, fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv, imposibil de tăgăduit, că supunerea unei majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi atinge adânc principiul fundamental al constituirii statelor moderne, care este principiul naţional. Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază decât pe aceea a vieţii organice şi pe a unei personalităţi colective şi unitare, care e naţionalitatea. Oricare încercare de a nesocoti sau a violenta drepturile ei este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului de autodeterminare, prin distrugerea libertăţii ei morale, dar este şi greşeală politică.

Ea stârneşte, în mod fatal, o reacţiune şi duce la lupte care nu se pot sfârşi decât atunci când partea lezată este fie complet distrusă, fie din nou satisfăcută şi eliberată.

Nu putem crede că Axa urmăreşte distrugerea completă şi definitivă a românismului ca naţionalitate şi dispariţia lui de pe harta Europei, încercare ce credem că ar fi nu numai monstruoasă, dar şi imposibil de realizat. Dacă puterile Axei ar fi avut acest gând, ele nu s-ar fi mulţumit cu hotărârea de la Viena, ci ar fi mers mai departe.

Cât timp, însă, existența unui stat românesc este principial admisă de puterile Axei, ca neformând o primejdie pentru ea, precum se pare că rezultă din hotărârea de la Viena, acest stat românesc, oricât de redus, şi poporul românesc, chiar lipsit de o viață de stat proprie, nu vor putea să renunțe niciodată şi cu nici un preț la aspirația de a trăi o viață națională unitară, împreună cu toți fiii săi, oriunde se găsesc în majoritate şi în continuitate în masa principală a românismului. Acest drept imprescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să se stingă decât odată cu el însuşi.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunțe definitiv la partea din Transilvania, cedată în virtutea arbitrajului de la Viena. Felul cum a fost trasată noua graniță, departe de a linişti poporul românesc, a izbutit dimpotrivă să-l convingă cu noua putere, cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui proprie. Deşi s-a căutat să se înglobeze în Ungaria un minim de populație maghiară, cuprinzând toate masele maghiare cu importanta insulă etnică din județele Someş, Cluj, Sălaj şi Sătmar, împreună cu infiltrațiile maghiare de lângă hotare, creându-se o frontieră, intrând în forma artificială şi absurdă a unui sac, totuşi nu s-a putut evita ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează mai mult ca orice argumente, forța blocului românesc în Transilvania şi caracterul lui majoritar indestructibil. Hotărârea de la Viena are meritul de a face dovada practică şi "ad oculos", că Transilvania este o țară în majoritate românească şi că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nici o silnicie şi prin nici o artificialitate.

O greşeală politică: crearea unui nou iredentism revizionist şi a unor noi complicații. Să ni se îngăduie să o spunem cu sinceritate şi franchețe: credem că hotărârea de la Viena constituie o mare greşeală politică, săvârşită de Axă, direct interesată în menținerea liniştii din Europa răsăriteană. Ea a zdruncinat încrederea popoarelor în ordinea de dreptate pe care Axa a anunțat că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine duşmănoasă împotriva Germaniei şi a Italiei. Românii din Transilvania şi Banat păstrează în special poporului german, recunoştință pentru progresele ce au realizat grație influenței culturale germane.

Tratatul economic încheiat în martie 1939 cu Germania, este mărturia cea mai bună. În cursul războiului, România nu schițat nici un gest împotriva puterilor Axei şi nu merita să fie astfel tratată de către aceste puteri.

Credem că Axa are tot interesul să se pună capăt litigiului româno–maghiar pe altă cale decât aceea a unei nedreptăți, care este rezultatul unei preferințe nejustificate pentru una din părțile în litigiu.

Hotărârea de arbitraj însă a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două națiuni.

Pentru a satisface iredentismul maghiar absolut nejustificat, susținând cauza unei minorități contra majorității, s-a creat un iredentism românesc, de astă dată legitimat de dreptul vecinic şi imprescriptibil al majorității naționale, care este aşezată în continuitatea geografică şi etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două națiuni va continua, deci, şi va putea să aducă tocmai în momente critice pentru Axă, surprize şi complicații. Vandalismele şi cruzimile, omorurile şi distrugerile cauzate de maghiari după ocuparea părților adjudecate lor, dovedesc că prin acea hotărâre s-a făcut o greşeală în contra umanității. Preluarea Transilvaniei de către români, în 1918, s-a întâmplat fără nici un fel de răzbunare din partea românilor, în mod uman şi civilizat.

Transpunerea puterii, de astă dată, s-a petrecut în valurile de sânge şi suferințe indescriptibile ale românilor.

Pentru preîntâmpinarea lor este absolută nevoie de o revizuire imediată a verdictului de la Viena, revizuire, care nu va coborî, ci va înălța prestigiul Axei.

Un verdict dat cu eroare de drept și eroare de fapt. Înainte de pronunțare, arbitrii au cerut Guvernului românesc să declare, dacă va recunoaşte obligativitatea pentru el a sentinței ce urma a se da. În Consiliul de Coroană, întrunit în noaptea de 29 spre 30 august, guvernul, respectiv regele Carol al II-lea, a comunicat celor prezenți că România se află într-o situație de îndoită coerciție, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoaşterea hotărârii arbitrale de a doua zi şi întrucât trupele ruseşti, masate în mare număr la granița României, nelinişteşc hotarul țării prin numeroase incidente grave de frontieră, şi se pregătesc să treacă Prutul. În aceste împrejurări Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al țării, a luat, cu majoritate, hotărârea de a se supune sentinței de arbitraj ce se pregătea la Viena. Atât puterile Axei cât şi guvernul sovietic au dezmințit însă aceste două afirmații ale Guvernului român. Nu a existat nici o notă cu caracter ultimativ a Axei Roma–Berlin şi nici amenințarea cu război a guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus, deci, o hotărâre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea, de altcum, nici un drept de a readuce o hotărâre în chestiile teritoriale ale României, precum am expus în declarația mea făcută în Consiliul de Coroană din 31 august. Această afirmație a mea nu a fost contrazisă nici de regele Carol, nici de alți membri ai Consiliului de Coroană. Astfel hotărârea de la Viena şi acceptarea ei din partea României, fiind întemeiată pe o eroare de fapt şi pe o eroare de drept, ea urmează să fie casată ca vicioasă.

Poporul românesc din partea sa, înşelat şi grav prejudiciat de guvernul şi de suveranul său, a aplicat, după scurt timp, singura sancțiune ce se putea da într-un asemenea caz, silind pe regele Carol al II-lea să abdice de la tron şi îndepărtând guvernul.

Prin înlăturarea regimului imoral şi nepatriotic al regelui Carol al II-lea poporul românesc a dobândit într-o măsură oarecare satisfacția pentru această inducere în eroare.

Concluzie

Din toate acestea reiese că Transilvania care formează o admirabilă unitate geografică şi economică, nu poate fi desființată, nici subjugată sau sfâşiată în bucăți, ci trebuie să urmeze soarta pe care i-o dictează interesele ei unitare, îndrumate de poporul românesc, care formează majoritatea şi care a avut în trecut de atâtea ori – şi suntem siguri că o va avea şi în viitor – adeziunea poporului german. Voința unanimă a poporului român din Ardeal este realizarea unității naționale într-un stat, deci o voință în perfectă armonie cu marile idei ce domină doctrina național-socialistă germană şi cea fascistă italiană. Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menține ceea ce Reich-ul şi Italia au realizat: întrunirea într-un singur stat a tuturor germanilor ca şi a tuturor italienilor.

Ideea unității naționale este la temelia gândirii politice moderne, în ce priveşte formarea statelor. Poporul românesc compus din 16 milioane de suflete, aspiră de secole la unitatea națională. El şi-a înfăptuit-o. Un neam înzestrat cu o perfectă continuitate geografică şi etnografică, cu o conştiință națională, cu o unitate culturală şi identitate de limbă uimitoare, împărțită în două confesiuni creştine, dar cu rit cu desăvârşire identic, cu o concepție de viață întemeiată pe o morală creştină, nu poate fi lipsit de dreptul unității sale naționale. Din această Românie unită nu poate lipsi îndeosebi Transilvania, sau o parte a ei, care este leagănul neamului românesc şi care a fost scena a trei revoluții naționale în decursul a 150 de ani numai, urmărind libertatea, independența şi unitatea neamului românesc. Distrugerea acestei unități este nu numai cea mai mare nedreptate pentru neamul românesc, ci şi o încălcare a principiilor moderne de stat şi oprirea unei activități, care abia în 22 de ani a făcut mari şi salutare progrese pentru civilizarea acestei

părți a Europei. Desființarea feudalismului opresor, înglobarea întregului bazin dunărean și a regiunii Carpaților într-o rețea modernă de comunicații sunt numai o parte a înfăptuirilor care au apropriat regiunea noastră de Apus.

Arbitrajul de la Viena a sfâșiat Transilvania de Nord, lăsând pradă Ungariei o populație majoritară românească și ținuturi locuite întotdeauna de români. Verdictul de la Viena nu a voit să țină seama de faptul că Transilvania nu a fost niciodată împărțită în cursul istoriei sale și că revendicările ungurești nu au nici un temei și nici o îndreptățire.

Dacă România și Ungaria, în tratativele directe ce le-au avut, la Turnu Severin, nu au putut ajunge la o înțelegere în ce privește Transilvania, înseamnă că între aceste două țări nu este posibilă o înțelegere pe cale pașnică, în sensul dorințelor nejustificate ale maghiarilor, deoarece România nu poate admite să i se rupă fâșii din trupul teritoriului său național și nici un arbitraj nu o poate obliga să renunțe, de bunăvoie, la drepturile ei. Minoritatea maghiară, risipită pe teritoriul Transilvaniei dacă nu e mulțumită cu tratamentul uman, de care se bucură sub regimul românesc și dacă Ungaria vrea să adune pe toți maghiarii pe teritoriul ei național poate să o facă, fără să ridice pretenții asupra Transilvaniei românești. Printr-o reformă agrară și prin împărțirea latifundiilor feudale, Ungaria poate crea condiții de existență pentru o populație mai numeroasă chiar decât aceea a magiarilor ce trăiesc în Transilvania.

Deși Ungariei i s-au impus angajamente ferme prin sentința arbitrală de la Viena, totuși nu a găsit de cuviință să țină seama de ele. În loc să respecte drepturile românilor din Transilvania de Nord, cum era obligată, a dezlănțuit împotriva lor o prigoană barbară de extirpare. Au fost uciși preoți și țărani, pe unii i-au spânzurat de crucile bisericilor, s-au schingiuit și bătut mii de intelectuali și de săteni, s-au trimis peste graniță, în vagoane plumbuite de vite, episcopi, femei, copii și bărbați, s-au evacuat în bloc sate românești, întregi, alungând pe locuitori peste frontieră și silindu-i cu baioneta să semneze un act de renunțare la tot avutul lor, au organizat un adevărat jaf în comunele românești, au închis școlile, au pângărit bisericile românilor de toate categoriile, i-au concediat, i-au insultat, i-au batjocorit și bătut, trimițându-i în România. Sălbăticiile săvârșite de unguri în Transilvania ocupată, unde s-au ucis și copii în leagăn, sunt fără pereche în istorie. Și ele continuă. Parte din faptele înșirate mai sus au și fost constatate și verificate de comisia mixtă germano-italiană, trimisă de Berlin și de Roma, la fața locului. Până la sfârșit, desigur vor fi toate verificate.

În ziua de 31 ianuarie 1941 va avea loc în Ungaria un recensământ al populației. Este evident că prin cruzimile, teroarea, prigoanele și prin expulzările peste graniță, făcute în masă, se urmărește fățiș scopul de a se transforma, în timpul cel mai scurt, încă înainte de data de mai sus, majoritatea românească într-o minoritate etnică. Se țintește, astfel, să se creeze un fals titlu de drept pentru revendicările maghiare, asupra acestui teritoriu. Mărturisirea primului ministru maghiar, contele Teleky, făcută cu franchețe, cum că această acțiune a fost înscenată din ordinul autorităților, confirmă această presupunere.

Iată opera de civilizație a ungurilor în Transilvania, cedată lor prin arbitrajul de la Viena, și iată pacea creată de puterile Axei în Europa Centrală.

Firea lor de acum o mie de ani nu s-a schimbat. Ea este în contradicție flagrantă cu firea umană și tolerantă a poporului românesc, care nici în 1918 și nici de data aceasta nu s-a făcut vinovat de excese și de acte de persecuție și n-a luat nici măcar represalii față de nemaipomenita barbarie săvârșită de unguri în Ardealul ocupat.

Dar noi, românii nu vom tolera ca frații noștri și pământul nostru străbun să fie din nou prada sălbăticiei seculare.

Drept concluzie, în numele Transilvaniei şi Banatului, protestăm solemn şi solidar împotriva ciuntirii teritoriului Ţării Româneşti şi îndeosebi în contra dezlipirii unei părţi aşa de însemnate a Transilvaniei de la trupul României Unite. Cerem respectarea hotărârilor proclamate în Adunarea Naţională ţinută la 1 decembrie 1918, în Alba Iulia. Cerem anularea arbitrajului de la Viena şi retrocedarea întregului teritoriu al Transilvaniei, ocupat de unguri. Afirmăm voinţa noastră de a trăi liberi şi independenţi pe străvechiul nostru pământ şi de a apăra cu orice mijloace şi cu supremul sacrificiu patrimoniul nostru naţional.

Această hotărâre a noastră însă nu serveşte numai interesele poporului nostru românesc, ci serveşte ideea generală a păcii. Pacea în aceste părţi ale lumii nu poate fi asigurată decât printr-un statut teritorial, care respectă principiul dreptăţii, întemeindu-se pe principiul unităţii naţionale şi al libertăţii naţiunilor. Toate popoarele din sud-estul Europei, după părerea noastră, trebuie înzestrate cu statul lor naţional liber şi independent, echitabil delimitat, ca astfel în mod liber consimţit să se poată asocia într-o mare confederaţie capabilă să facă legătură paşnică, fără rivalităţi între puternicul masiv german şi între întinsul spaţiu ruso ucrainian. Axa, şi în special Germania, nu are nici un interes să se prezinte ca duşmană a unui paşnic aranjament al convieţuirii atâtor popoare relativ mici, dar importante prin calităţile lor etnice şi aşezarea lor geografică. Întreaga omenire, dar în primul rând Germania şi Italia ar profita dintr-o pace durabilă care însă, după credinţa noastră, nu se poate realiza prin forţă, ci numai prin măsuri echitabile corespunzătoare spiritului timpului şi realităţilor geografice, politice şi economice.

Bucureşti, 28 decembrie 1940

Iuliu MANIU

A.M.R., fond M.R. Cabinetul Ministrului, dosar 265, filele18–33.

53

[1940]

Organizarea Misiunii Militare Germane din România

- Armata de Uscat
- *Cartierul Misiunii Militare Germane*
  - Stat major – servicii
  - Companie transmisiuni
  - Companie pază
  - Serviciul poştal de campanie
  - Companie ateliere

2. Divizia moto-mecanizată de instrucţie
  - Comandamentul diviziei
  - Stat major – servicii
  - Companie pază

b. Batalionul 13 transmisiuni

c. Detaşamentul 13 recunoaştere (3 companii)

d. Batalionul 13 anticar (4 companii)
e. Regimentul 4 Care luptă (2 batalioane, 163 care)
f. Brigada infanterie motorizată
- Batalionul 43 motocicliști (4 companii)
- Regimentul 66 infanterie (2 batalioane)
- Regimentul 93 infanterie (2 batalioane)

g. Regimentul 13 artilerie (3 divizioane sau 9 baterii)
h. Batalionul 651 şi 4 pionieri
- Compania 672 poduri
- Formațiuni de serviciu
- Coloană de subzistență auto, brutărie campanie, măcelărie
- Coloane transport muniție şi carburanți
- 2 companii sanitare
- 2 spitale campanie
- 2 secții auto-sanitare
- 1 companie ateliere
- 2 companii poliție

II. Aeronautica
- *Cartierul Misiunii*
- stat major – servicii

2. Aviația
- Escadrila 9/52 vânătoare (18 avioane)
- Escadrila 7 şi 8/52 vânătoare (34 avioane)
- Escadrila 3 recunoaştere (17 avioane)
- Escadrila 4 recunoaştere (17 avioane)
- Batalionul 6 transmisiuni
- 2 companii /R 17 transmisiuni
- tren combustibil
- atelier şi depozit.

III. Apărarea contra Aeronavelor
- Comanda Regimentului 180 A.A.
- I/4 A.A. (5 baterii)
- Divizionul uşor nr. 861 A.A. (3 baterii)
- Divizionul uşor nr. 851 A.A. (3 baterii)
- II/120 A.A. (3 baterii) în curs de deplasare
- Compania 6 /R.17 pândari
- Compania 6 apărare pasivă
- tren muniții
- ½ companie sanitară

Total Armata de Uscat:
- 3 generali
- 59 ofițeri superiori
- 669 ofițeri inferiori
- 2791 subofițeri
- 17.839 trupă

- 163 care de luptă
- 3874 autovehicule
- 1450 motociclete
- 49 cai

Total Aeronautică:
- 2 generali
- 23 ofițeri superiori
- 237 ofițeri inferiori
- 848 subofițeri
- 6116 trupă
- 1035 autovehicule
- 256 motociclete
- 100 avioane.

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 1467, filele 224-225.

54

[1940]

Forța combativă a Misiunii Militare Germane din România

I/ TRUPE TERESTRE

- Infanterie ..... 5 batalioane
- Anticar .....……. 1 batalion
- Care de luptă ……. 2 batalioane
- Artilerie .....……. 9 baterii
  - 1 batalion transmisiuni
  - 2 batalioane pionieri
- Geniu.....…… o companie poduri
  - o companie C.F.

II/ AERONAUTICĂ

- Aviație 3 escadrile vânătoare (64 avioane operativ)
  2 escadrile recunoaştere (34 avioane operativ)

- A.C.A.	3 divizoane sau:	12 tunuri	8,8 mm
		9 tunuri	37 mm
		98 piese	20 mm
		21 mitraliere	7 mm
		12 proiectoare	

În curs de deplasare
1 divizion A.C.A.: 4 tunuri 120 mm
8 tunuri 37 mm

A.M.R., fond 948 - Marele Stat Major, dosar 1467, fila 226.

55

Bucureşti, 12 ianuarie 1941

[Raport informativ]

Se discută în cercurile germane bine informate de la Bucureşti că SS-iştii din România sunt duşmanii declaraţi ai baronului von Killinger şi prietenii legionarilor.

Într-adevăr, SS-iştii consideră că domnul von Killinger este incapabil şi nu ştie să-şi impună voinţa în faţa Guvernului român. Este în relaţii proaste cu aproape toţi politicienii importanţi din România. Ca urmare, ei cer ca un nou ambasador german să fie numit de urgenţă la Bucureşti.

Relativ la acest subiect ei au trimis rapoarte numeroase la Berlin.

Printre multe acuze aduse ambasadorului german se află lipsa de energie manifestată de el în privinţa unei soluţii radicale a problemei evreieşti în România. Ei pretind că industria şi comerţul se găsesc încă în mâinile evreilor şi că „românizarea" nu este de fapt decât o imensă escrocherie. Agenţi speciali sunt plătiţi de ei pentru a aduce dovezi că majoritatea societăţilor „românizate" nu sunt, în fapt, decât „camuflaje" şi aparţin în continuare evreilor. Datorită acestor dovezi nemţii speră să-l poată obliga, într-o zi sau în alta, pe mareşalul Antonescu să acorde facilităţi noi nemţilor, atât pe teren politic şi economic, cât şi pe cel militar.

SS-iştii se străduiesc, de altfel, să ia locul românilor în poliţie şi în administraţia românească.

Arestările recente de legionari i-au nemulţumit profund pe SS-işti. Aceştia pretind că legionarii arestaţi sunt nevinovaţi şi că adevăraţii vinovaţi sunt în libertate.

Ei dau exemplul lui Alexandru Constant, fost ministru al propagandei, care este informatorul personal al domnului Mihai Antonescu şi, totodată, agentul principal al lui Horia Sima în România. Profitând de accesul la vicepreşedintele consiliului, se serveşte de curierii diplomatici români pentru a trimite cu regularitate mesaje şefului Gărzii de Fier în Germania. Multe femei sunt, de altfel, acuzate de către SS-işti că sunt agenţi provocatori periculoşi. Printre ele se numără doamna Lisetta Gheorghiu, avocată şi fostă comunistă, acum legionară, doamna Codreanu şi multe altele care n-au alte scopuri decât să provoace dezordine în România, asigurându-şi situaţii foarte avantajoase.

În alt raport trimis la Berlin SS-iştii fac cunoscut că defetismul şi propaganda antigermană au luat proporţii neliniştitoare în Transilvania. Faptul acesta a avut repercusiuni pe front. Ca urmare, mulţi transilvăneni au dezertat. În consecinţă SS-iştii cer ca liderii din Transilvania să fie arestaţi, inclusiv domnul Iuliu Maniu.

Centrul de Arhive Diplomatice Nantes, Legaţia Bucureşti, Seria A, Dosar 48.

56

[Misiunea Economică Germană în România]

Notă informativă
despre convorbirea dintre generalul Antonescu şi colonelul doctor Spalcke, de la 13 ianuarie 1941

Au fost prezenţi: generalul Antonescu, colonelul doctor Spalcke, maiorul Troitzsch, locotenentul-colonel Buchas, iar în a doua parte a discuţiilor şi generalul Dobre, secretar de stat la Ministerul Înzestrării.

Colonelul dr. Spalcke:

„Vă trimit complimentele din partea şefului Departamentului Economic–Înzestrare, domnul general doctor Thomas. Constat că multe dintre dorinţele României privind livrarea de tehnică de luptă prin Misiunea Economică Germană au fost clarificate, iar acolo unde mai există neclarităţi trebuie explicat totul foarte repede. Vă asigur, în continuare, că deja are loc o colaborare plină de încredere între Misiunea Economică Germană în România şi domnul general Dobre, că Misiunea Economică Germană în România va face tot ce este posibil pentru a-l susţine în misiunea sa pe generalul Dobre.

Întrucât pot reprezenta la Departamentul Economic–Înzestrare de la Berlin numai acele dorinţe ale României pe care ea nu le poate împlini prin puterile-i proprii, v-aş fi recunoscător pentru o informare privind capacitatea de producţie a industriei de înzestrare româneşti. Misiunea Economică Germană în România a vizitat deja câteva întreprinderi, printre altele firma „Astra" din Braşov, constatând că posibilităţile de producţie ale acesteia, din lipsă de comenzi, sunt exploatate cu mult sub nivelul normal."

Generalul Antonescu:

„În procesul de modernizare a armatei române vor trebui făcute distincţii între sarcinile ce pot fi îndeplinite cu propriile puteri ale ţării şi cele care vor fi de rezolvat numai cu ajutorul german. Despre capacitatea de producţie a industriei de înzestrare veţi fi informat de către generalul Dobre. S-a menţionat că industria de înzestrare românească nu atinge capacitatea de producţie teoretic posibilă. Multora dintre aceste fabrici le lipseşte materia primă necesară. În câteva ramuri ale acestei industrii lipsesc specialiştii, astfel că se poate lucra numai într-un schimb.

Doresc ca industria de înzestrare românească să fie adusă la o înaltă capacitate de producţie şi să fie aptă să lucreze şi pentru Germania. Atingerea acestui ţel înseamnă, în primul rând, materie primă, în al doilea rând – specialişti.

Cât priveşte constatarea dumneavoastră de la Fabrica „Astra", din Braşov, eu am ordonat stornarea în interiorul ţării a unor comenzi pentru că acestea nu mai sunt corespunzătoare experienţelor prezentului război şi nici relaţiilor actuale, urmând ca în locul acestora să fie date alte comenzi importante.

Dacă până acum nu au fost date o serie de comenzi necesare în sine, industriei româneşti de înzestrare, aceasta se explică prin faptul că, după ce am intrat în Axă, relaţiile s-au schimbat fundamental. Atunci Führer-ul mi-a explicat: Germania nu aşteaptă ca armata română să lupte; dimpotrivă Germania se bazează pe faptul că va avea mari avantaje economice în urma aderării României la Axă."

Colonelul dr. Spalcke:

„Pentru ca armata română să devină aptă pentru îndeplinirea unor misiuni operative, 20 de divizii române trebuie aduse la nivelul de dotare corespunzător."

Generalul Antonescu:

„Pentru starea de pace sunt prevăzute 30 de divizii şi pentru starea de război – 38. România are nevoie de ajutor pentru dotarea acestor 30 de divizii, pentru unităţi de cercetare tehnică, pentru coloanele şi unităţile din serviciile de aprovizionare.

Dacă România este susţinută amplu în acest sens de Germania, atunci diviziile româneşti vor fi mai eficiente decât 60 de divizii ale altor popoare.

Armata română a fost restructurată după ordinele mele. Aţi spus că 20 de divizii vor fi dotate la nivelul a ceea ce înseamnă război modern. În aprilie 1941 vor sta deja pregătite 28 de divizii. La 25 ianuarie 1941 vor fi concentrate 5 contingente pentru o pregătire lunară. La 1 martie 1941 vor fi sub arme 10 contingente. Şeful Misiunii Militare Germane în România, generalul Hansen, este cel mai bine informat despre aceste lucruri.

Din păcate trebuie să constat că promisiunile de livrare pentru dotarea diviziilor noastre, promisiuni făcute de firme germane, nu sunt întotdeauna respectate.

Pentru a compensa lipsa livrărilor, România are nevoie de materii prime pentru a creşte capacitatea de producţie a propriei industrii de înzestrare.

Se mai iscă o problemă: la ce nivel trebuie să ajungă potenţialul economiei româneşti de înzestrare?"

Colonelul Spalcke:

„Pentru a răspunde la această întrebare, comandantul şef, generalul Hansen, şi eu trebuie să ştim: a) la ce valoare se ridică necesarul în muniţii stabilit de Marele Stat Major român; b) care este cantitatea de muniţie existentă; c) care este cantitatea lipsă ce împiedică armata română să-şi poată îndeplini misiunile.

Misiunea Militară Germană vă roagă să vă exprimaţi deschis punctul de vedere în această privinţă."

Generalul Antonescu:

"Generalul Dobre a prelucrat aceste probleme împreună cu Marele Stat Major român şi a prezentat în scris rezultatul examinării situaţiei. Documentele vor fi prezentate dumneavoastră şi generalului Hansen". În legătură cu această expunere generalul Antonescu a completat: „Führer-ul a declarat în cursul prezenţei mele din noiembrie, la Berlin:« România trebuie să fie ajutată de Germania ». De atunci nu s-a întâmplat nimic."

Generalul Dobre, secretarul de stat al Ministerului Înzestrării este invitat de către generalul Antonescu la convorbiri. Vorbeşte cu generalul Dobre şi-i comunică faptul că trebuie să discute totul deschis cu Misiunea Economică Germană în România. „Acum să se joace cu cărţile pe masă."

Generalul Dobre:

„Avem nevoie de completarea dotării pentru 26 de divizii atât la nivelul armamentului, cât şi în ceea ce priveşte motorizarea. Intenţionăm însă să soluţionăm şi dotarea celorlalte 12 divizii. Aceasta ar fi posibil dacă Germania ne-ar putea asigura materia primă şi specialiştii, încât să avem posibilitatea să lucrăm în 2–3 schimburi. Cu instruirea noilor specialişti în Germania s-ar pierde un timp pentru care nimeni nu şi-ar lua responsabilitatea."

Colonelul dr. Spalcke:

„Vă rog să acceptăm ideea că totul trebuie spus foarte deschis. În urma diverselor drumuri prin ţară am rămas cu impresia că, în ciuda unei insuficienţe materiale, sunt de remarcat multe rezerve care ar putea fi folosite pentru producţia de război. În ceea ce priveşte anvelopele s-ar putea face multe pentru strângerea celor vechi şi introducerea lor într-un nou ciclu de producţie."

La intervenţia generalului Dobre că în prezent se fac experienţe pentru producerea cauciucului sintetic din păcură, colonelul dr. Spalcke a declarat:

„Cu toate acestea eu m-aş apuca de colectarea anvelopelor vechi."

Generalul Antonescu:

„Cel mai frumos autovehicul pentru mine nu există dacă este livrat fără anvelope. În privința problemelor abordate de dumneavoastră, domnule colonel doctor Spalcke, privind materiile prime, aş dori să fac observația că deja s-a dat dispoziția colectării materialelor necesare producției de război."

Colonel dr. Spalcke:

"Trebuie să vă asigur, domnule general, că susținerea generalului Dobre în misiunea sa este propria mea datorie. În cazul prezent voi avea grijă ca Germania să pună la dispoziție specialiştii necesari. Pentru a nu trezi nici o speranță eronată, trebuie să accentuez încă o dată că misiunea mea înseamnă colaborarea la dotarea în primul rând a 20 de divizii (pe timp de pace). Măsura în care mai târziu va fi posibil şi va trebui să se extindă acest ajutor, este necesar s-o clarifice Berlinul."

Generalul Antonescu a declarat în încheiere:

"În cazul de față este vorba despre un serviciu reciproc. Germania trebuie să ajute România pentru ca România la rândul ei să fie aptă să ofere Germaniei ajutorul industriei eficiente."

Apoi s-a discutat problema instalării unei „pipe–line" la Constanța peste podul Cernavodă.

Colonelul dr. Spalcke:

„Administrația română nu mai are nici o temere față de instalarea unei «pipe–line» pe podul de la Cernavodă. De adăugat că se are în vedere sporirea apărării antiaeriene a podului. De aceea, domnule general, vă rog să dați drumul folosirii podului pentru instalarea acestei «pipe–line»."

Generalul Antonescu:

„Pe existența importantului pod de la Cernavodă se sprijină întreaga angajare strategică. Incendierea podului provocată prin împrăştierea scânteilor ar atrage după sine consecințe de amploare."

Colonel dr. Spalcke:

„Pericolul ca podul să fie incendiat prin scânteia trenului, trebuie, firește eliminat. Conducta trebuie perfect izolată pentru a înlătura orice posibilitate de incendiu."

Generalul Antonescu:

„Atâta timp cât specialiştii declară că instalarea unei «pipe–line» pe podul de la Cernavodă implică pericolul incendierii acestuia, nu pot să-mi dau acordul."

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/64 vol 1.

57

[Legația Germană] Bucureşti, 14 ianuarie 1941
[Ataşat militar]

Raportul nr. 106/1941
Politica românească

I. O interpelare a Conducătorului Statului, Antonescu, în privința relațiilor germano–române.

Ieri generalul Antonescu a primit o scrisoare semnată de către Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu, preşedinții Partidului Național–Țărănesc, respectiv Partidului Liberal, în care îi sunt puse lui Antonescu o serie de întrebări:

„Există între România şi Germania un acord secret privind trecerea trupelor germane peste teritoriul românesc? Şi-a dat Antonescu acordul să transforme România într-un teatru de război, împotriva cui şi cu ce scop?

Antonescu nu consideră a fi potrivit să se indice trupelor germane anumite trasee, încât țara să nu fie amenințată de bombardament?

Consideră Antonescu indicat să vândă germanilor carburanți, carne şi alte produse?

Ce garanții a dat Germania României pentru despăgubiri în cazul în care România devine teatru de război?"

În continuare, Maniu şi Brătianu i-au cerut să se interzică germanilor folosirea podului de peste Dunăre, de la Cernavodă, Bucureştiul să fie declarat oraş deschis şi să se interzică germanilor staționarea în acest oraş pentru a nu fi bombardat.

Ambii semnatari i-au cerut, în final, lui Antonescu să precizeze dacă a obținut din partea Reich-ului asigurarea că România va fi repusă în vechile ei granițe. Dacă da, ar dori Führer-ul să facă o declarație oficială în acest sens care ar îndatora întregul popor german? Reichstag-ul ar trebui să fie convocat pentru a lua cunoştință de această promisiune.

II. Propaganda legionară

Pentru duminica următoare Mişcarea legionară a convocat adunări în toată țara cu scopul de a milita pentru orientarea politicii româneşti spre **AXĂ.**
Este vorba, deci, de contrapropagandă față de cercurile opoziției.

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/26, vol. 2.

58

Ministrul de Externe — Fuschl, 15 ianuarie 1941

Destinatar
Feldmareşal Keitel
Berchtesgaden

Stimate domnule feldmareşal,

Alăturat, vă trimit pentru informarea dumneavoastră exclusivă, copia notelor generalului Antonescu, transmise ieri, referitoare la interesele politice, militare şi economice ale României, precum şi la nevoile ei, întrucât presupun că cele conținute de aceste acte pot fi de interes pentru dumneavoastră.

Din pricina manierei competente în care au fost abordate problemele, la indicația Führer-ului, am dispus deja măsurile care se impun. În sectorul militar, având în vedere problemele de interes comun, Ministerul de Externe se va pune în acord cu cei din Înaltul Comandament al Wehrmacht-ului.

Cu această ocazie aş avea rugămintea ca documentele transmise de către generalul Antonescu, cu referire la aspectele economice, care după cum am auzit, au ajuns în mâinile O.K.W.-ului, să fie remise ambasadorului Ritter, pentru abordarea lor la nivelul Departamentului de Economie Politică din cadrul Ministerului de Externe.

Semnat
von RIBBENTROP

I. Astăzi România reprezintă pentru Germania o zonă strategică şi o bază pentru predominanta ei politică în estul şi sud-estul Europei.

Având în vedere evoluţia diplomatică şi militară din această primăvară, România poate deveni un centru al acţiunii militare.

România, care este conştientă de rolul ei, de situaţia ei geografică, precum şi de necesitatea menţinerii ordinii sociale în Europa, este pregătită să colaboreze strâns cu Germania.

În acest scop, România a aderat la Pactul Tripartit şi a permis intrarea trupelor germane pe teritoriul ei, dând astfel o măsură reală a intrării în această alianţă.

România este pregătită ca, în cazul unei acţiuni militare, să păşească alături de Germania, dacă aceasta este necesar.

În eventualitatea unei acţiuni înspre sud, România trebuie să asigure flancul defensiv drept.

În cazul Rusiei, România doreşte să participe la acţiunile militare cu toate puterile ei.

Dacă nu participă la o acţiune militară iniţială, România poate fi într-o situaţie efectivă de război, întrucât este expusă atacurilor aeriene ale forţelor inamice.

II. Prin pătrunderea şi prezenţa trupelor germane – care pregătesc noi acţiuni – România a renunţat la neutralitate şi este dispusă să-şi asume riscurile unei acţiuni defensive sau ofensive.

România merge alături de Germania nu numai din considerentul prezentei siguranţe militare şi sociale, ci pentru că este conştientă necondiţionat de organica legătură cu Germania pentru viitor.

III. Pentru acţiunea defensivă sau ofensivă România trebuie să se pregătească la nivelul a patru compartimente:

a) militar,
b) economic,
c) diplomatic,
d) politic.

a) **În domeniul militar**, România trebuie să se pregătească neîntârziat.

b) **În domeniul economic**, România trebuie să cunoască efectivul trupelor germane şi durata prezenţei lor în ţară pentru a putea organiza transportul lor corespunzător şi a introduce economia de război.

România trebuie să ridice capacitatea de producţie a industriei metalurgice pentru care are nevoie de materie primă din Germania.

În privinţa sporiri capacităţii de transport, România are nevoie de utilaje pentru uşurarea reconstruirii şi amplificării reţelei de căi ferate, astfel încât să poată face faţă operaţiilor militare urgente.

România trebuie să cunoască în timp util momentul din care trebuie să fie pregătită pentru a putea raţionaliza alimentele.

c) **În domeniul diplomatic**, România trebuie să ajungă la un schimb de informaţii privind situaţia din Balcani, mai cu seamă poziţia Bulgariei, Iugoslaviei şi Turciei.

România are nevoie de ajutorul Germaniei pentru menţinerea statu quo-ului în problema dunăreană.

Încercarea Rusiei de a exercita presiuni, incidente-le de graniţă demonstrează că aceasta încearcă să afle capacitatea României de a se opune.

În consecinţă, România pentru a se putea opune acestor provocări, trebuie să manifeste o atitudine decisă în care are nevoie de sprijinul Germaniei.

d) **În domeniul politic**, România trebuie să decidă definitiv în privinţa ordinii sale interne şi externe.

Hotărându-se să se alăture Germaniei în orice acţiune, România este convinsă că, în procesul de reconstruire, în viitor, a Europei, va avea deplină înţelegere din partea Germaniei şi a Führer-ului. Căci România va rămâne pentru Germania – mâine ca şi astăzi – punctul central al securităţii şi al acţiunii pentru întreaga zonă europeană.

În timp ce Germania şi România sunt legate de Dunăre, este de dorit o legătură directă şi pe uscat prin nord şi nord-vest.

Ca ţară agrară cu posibilităţi industriale, România prezintă pentru Germania un sistem economic complimentar, prin care industria germană îşi poate realiza cu uşurinţă centre de producţie şi chiar de desfacere pentru întreaga zonă.

Ca posesoare a celei mai apropiate rezerve de petrol şi prin aceasta un punct strategic faţă de Marea Mediterană, Balcani, Strâmtori şi Rusia, România va rămâne şi-n viitor, pentru siguranţa Germaniei în sectorul est-european, ceea ce este şi astăzi.

Ca o insulă autonomă în interiorul unei mase de slavi, România reprezintă prin structura rasei sale şi vecinătatea cu lumea slavă un pilon al rezistenţei etnice şi ar putea deveni un sistem de predominare în zonă.

Aceste mobiluri îi creează generalului Antonescu convingerea că Germania, în noua Europă, îi va recunoaşte României rolul firesc de predominare în zonă.

Generalul Antonescu este de părere că începutul unei acţiuni româneşti pline de entuziasm şi curaj ar fi susţinută de poporul român, ştiindu-se că România va avea pe viitor, rol de avangardă şi de factor de securitate al Germaniei şi al civilizaţiei.

Pentru conştiinţa şi responsabilitatea sa, Antonescu apreciază ca pe o datorie de onoare orientarea atenţiei marelui Führer asupra acestui rol de viitor al României.

În privinţa politicii interne, pentru realizarea acţiunilor defensive sau ofensive şi pentru aprecierea viitorului, România are nevoie de linişte şi de ordine.

Generalul Antonescu este pregătit să-şi asume întreaga responsabilitate cu condiţia să exercite deplina autoritate asupra ordinii politice interne.

Convins de rolul pe care l-a dobândit Legiunea, generalul Antonescu şi-a sprijinit guvernul exclusiv pe Legiune, în timp ce toate celelalte grupări politice au fost abandonate. Deşi este general de corp de armată, a îmbrăcat cămaşa verde în semn de solidaritate cu Legiunea.

El lucrează pentru Legiune şi pentru revoluţia naţional–legionară. Elemente lipsite de maturitate sau introduse de comunişti au dus la pierderea popularităţii de către Legiune, la haos economic şi la ameninţarea creşterii anarhiei, în timp ce propaganda comunistă câştigă în amploare.

Dacă generalul ar înfiinţa astăzi un nou partid, l-ar urma toată ţara.

El nu doreşte însă un partid cu un echilibru convenţional al forţelor existente, ci forţa reformatoare a unei revoluţii naţionale.

Pentru a putea realiza acest lucru, trebuie să acționeze în fapt în sensul împuternicirii date prin decretul constituțional din septembrie: conducătorul guvernului național–legionar şi unica autoritate.

Trebuie să procedeze la noua organizare a statului cu ajutorul elementelor serioase, fără a fi în vreun fel împiedicat în realizarea acestui scop, precum şi la organizarea Legiunii, dându-i printr-o nouă concepție şi o nouă structură, prestigiul pierdut în timpul luptei.

Pentru a putea realiza aceste lucruri, trebuie să aibă controlul deplin în guvern – aşa cum l-a avut Codreanu – pentru a înlocui elementele nepregătite, radicale sau anarhiste ale Legiunii, cu elemente ale ordinii.

[…]

Partidul Național–Socialist din Germania trebuie să lucreze pe viitor numai cu generalul Antonescu, pentru ca anumite elemente legionare să nu-şi facă iluzii, că, în cazul unor acțiuni directe, ar găsi ajutor pentru o oarecare revoluție sau revoltă.

Legiunea trebuie să-l urmeze pe generalul Antonescu în acțiunea sa de reconstruire a statului şi de transformare a Legiunii înseşi, renunțând la fundamentele ei mistice, la acțiunile secrete şi trecând la un program serios, într-o structură pregătită.

În aceste condiții vrea generalul Antonescu să-şi asume întreaga responsabilitate.

Pentru autentificarea copiei
Căpitan (ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4/2b, vol 2.

59

Convenție asupra directivelor obligatorii pentru aprovizionarea trupelor germane în România

Referitor la aprovizionarea trupelor germane din România – exceptând prima divizie de instrucție – cu mijloace de trai, furaje precum şi alte materiale, s-au convenit următoarele:

Articolul I.

Cheltuielile de orice fel referitoare la aceste aprovizionări privesc exclusiv Guvernul german, fiind bine înțeles că Statul român nu va avea de suportat nici o cheltuială sub nici o formă.

Articolul II.

Livrările din contingentul consimțit Germaniei prin Acordul din 4 decembrie 1940, de la Berlin, vor privi: animale pentru tăiere, păsări, mazăre, linte, porumb, orez şi ovăz.

Animalele de tăiere vor fi livrate începând de la 1 ianuarie 1941, în cote săptămânale care nu vor întrece 200 boi şi 400 porci, în lunile februarie, martie şi aprilie; cota de porci poate fi mărită până la 500 bucăți săptămânal.

Aprovizionarea cu aceste materiale se va face, în ceea ce priveşte calitatea şi preţul, conform condiţiilor exportului pentru Reichsstelle für Tiere Berlin.

Din cota lunară prevăzută mai sus, se vor putea fabrica conserve la fabricile destinate de intendenţa română.

Fabrica **„Deva"** va lucra pentru trupele germane numai după terminarea executării contractelor date de armata română.

Numărul animalelor sacrificate până la 31 decembrie 1940 pentru fabricarea de conserve destinate Germaniei, va fi scăzut din contingentul general consimţit Germanei.

Pieile acestor animale vor fi predate tăbăcăriei armatei române, la preţul oficial în vigoare pentru întreaga ţară, până la împlinirea cifrei de 7.500 bucăţi (adică 50% din contingentul consimţit Germaniei, aşa cum s-a stipulat în Acordul din 4 decembrie 1940, Berlin).

Trupele germane nu sunt obligate să respecte zilele de carne din România. Nu vor tăia însă la abatoarele civile decât în zilele hotărâte pentru tăiere.

Păsări: lunar până la 10.000 găini şi 10.000 gâşte şi raţe. Mazăre: câte 14 vagoane lunar. Linte: câte 7 vagoane lunar. Porumb: câte 100 vagoane lunar. Orz şi ovăz: câte 100 vagoane lunar.

Articolul III.

Livrările în afară de contingentele consimţite Germaniei se vor face din prisosurile care vor întrece necesarul populaţiei româneşti, aşa cum le va stabili Ministerul Coordonării.

Pentru moment se pot livra următoarele: paie presate, 50 vagoane, fără putinţă de a mări această cantitate; lemne de foc, până la 600 vagoane lunar; lemne de construcţie, până la 22.000 mc grinzi şi 30.000 mc scânduri de 24 mm; săpun rufe, până la 3 vagoane lunar; băuturi alcoolice, în prima lună 70.000 litri rachiuri, urmând a se stabili apoi, dacă, şi în ce cantitate va mai fi posibilă aprovizionarea.

Posibilitatea unei cumpărări mai mari de bere pentru trupele germane din România urmează a fi hotărâtă de Ministerul Coordonării după prisosurile de producţie. Asupra eventualei procurări de vin se va mai trata separat.

Ţigarete şi ţigări, după posibilităţile Casei Autonome a Monopolurilor (C.A.M.)

Articolul IV.

Toate aceste articole vor fi cumpărate şi livrate numai prin intendenţa armatei române, cu care se va face o decontare, cu excepţia mazării, lintei, porumbului, orzului şi ovăzului, prevăzute la punctul II de mai sus şi care vor fi procurate de intendenţa germană, direct de la Reichsstelle für Getreide.

Pentru produsele livrate de către Reichsstelle für Getreide înregistrarea se va face de către intendenţa germană, asupra cantităţilor livrate trupelor germane de către Reichsstelle.

Rămâne bine stabilită excluderea oricăror aprovizionări de pe piaţă, din partea militarilor germani. Insistăm asupra acestei stipulaţii fără de care, dat fiind numărul important al trupelor germane, se ajunge la o secătuire a pieţei şi la o răsturnare a nivelului preţurilor.

Pentru asigurarea aprovizionării trupelor germane a căror deplasare nu a fost anunţată din timp, se vor lua măsurile corespunzătoare de către garnizoanele române locale (sau jandarmeria în localităţile unde nu sunt trupe româneşti), pentru ca aprovizionarea trupelor germane să se facă din depozitele destinate trupelor române sau –

acolo unde aceasta nu este posibilă – de pe piață, până va putea interveni intendența română.

Numai în mod excepțional şi numai pe baza unei prealabile înțelegeri între şefii intendenți (român şi german), vor putea fi făcute cumpărături de urgență din partea trupelor germane.

Intendența română va lua toate măsurile pentru a asigura plata promptă a cumpărăturilor pentru trupele germane.

Repartiția detaliată săptămânală şi lunară a produselor arătate mai sus, se va face de către intendența română conform, indicațiilor date de către intendența germană.

În această operă de aprovizionare, pentru care s-au luat măsuri ca intendența română să fie întărită, delegații intendenței germane vor fi bine veniți, pentru a asista pe ofițerii români de intendență.

Articolul V.

Se acordă aceleaşi reduceri de taxe de orice fel, ca şi pentru armata română, pentru operațiile de prelucrare a cerealelor şi leguminoaselor necesare trupelor germane. De asemenea, se scutesc de taxele vamale cerealele introduse în țară din U.R.S.S. pentru trupele germane.

Articolul VI.

Plata indemnizațiilor pentru cantonamente se va face direct de către trupele germane, la prețurile stabilite de primarul fiecărei localități, împreună cu reprezentantul trupelor germane.

Cartiruirea la sate este gratuită. Trupele germane au facultatea să plătească o indemnizație.

Articolul VII.

Următoarele produse nu vor putea fi livrate: pâine, cartofi, ulei comestibil şi unt.

De asemenea, nu se vor livra grăsimi, urmând ca acestea să fie procurate prin tăierea porcilor care s-au destinat trupelor, din contingentul de export, aşa cum s-a arătat la punctul II de mai sus.

Afară de aceasta, se precizează că nu se poate livra lapte. Intendența germană va da dispoziții ca trupele să nu preia laptele de pe teritoriu, dată fiind criza de produse lactate care se resimte pe piața românească. Fac excepție de la această regulă personalul zburător şi bolnavii.

Aceeaşi rezervă se face asupra consumului de ouă, până la 31 martie 1941.

Articolul VIII.

Toate transporturile efectuate pentru trupe sau pentru aprovizionarea lor pe căile ferate române şi pe apă, vor fi contabilizate de către autoritățile române şi trecute în contul Guvernului german.

Accidentele şi pagubele materiale survenite prin întrebuințarea excepțională a mijloacelor pentru transportul de produse petroliere, cad din punct de vedere financiar în contul Germaniei, atâta timp cât Administrația Căilor Ferate Române nu are vreo vină.

Făcut în dublu exemplar, în limbile germană şi română,
la Bucureşti, la 17 ianuarie 1941.

(ss) NEUBACHER (ss) DRAGOMIR

A.M.R., fond 333 – M.R. Cabinetul Ministrului, dosar 96, filele 234 – 237.

60

Acord pentru aprovizionarea trupelor germane în România

Pentru a preîntâmpina perturbările vieții economice româneşti prin prezența trupelor germane în România, Guvernul regal român şi Guvernul german au convenit următoarele asupra acoperirii necesităților armatei germane în România:

Articolul I

Guvernul regal român şi Guvernul german îşi dau consimțământul la aranjamentul alăturat ca anexă la acest acord*, încheiat în ziua de azi între Administrația Centrală a Caselor de Credit ale Reich-ului (Hauptverwaltung der Reichskreditkassen) din Berlin şi Casa Autonomă de Finanțare şi Amortizare din Bucureşti. Guvernul regal român şi Guvernul german vor pune prezentul acord imediat în vigoare şi vor crea fără întârziere bazele necesare pentru executarea lui.

Articolul II

Sumele de lei ce trebuie puse la dispoziție de Casa Autonomă de Finanțare şi Amortizare, conform articolului IV din aranjamentul anexat, vor fi procurate, în principiu, prin lichidarea obligațiunilor financiare româneşti, iar contravaloarea lor (a sumelor) de RM, va fi plătită de Casa Autonomă de Finanțare şi Amortizare din contul prevăzut în articolul III al aranjamentului. Pentru aceasta se vor avea în vedere, de exemplu:

- sumele de lei destinate răscumpărărilor de împrumuturi externe româneşti;
- sumele necesare pentru reglementarea obligațiunilor din împrumuturi în Germania;
- ratele lunare pe baza Acordului de repartizare din 22 octombrie 1940;
- creanțele de lei ale altor țări pe care Germania le-a dobândit în România, de comun acord cu Guvernul român;
- creanțele germane ce rezultă din lichidarea Acordului de petrol.

Guvernul regal român şi Guvernul german se vor strădui de a adăuga pentru lichidare, conform acestui procedeu şi alte posturi financiare.

Articolul III

Însărcinatul special pentru chestiuni economice de pe lângă Legația Germană din Bucureşti, ca organ de legătură, va păstra în permanență contactul cu autoritățile

* Anexa nu se publică.

competente ale armatei germane în România, în scopul, ca ţinându-se cont de dispoziţiile româneşti în vigoare, să intervină pe lângă autorităţile germane competente pentru:

- menţinerea circulaţiei de lei efectivi la un nivel redus prin folosirea din partea armatei germane a căilor de plată private, fără numerar, uzuale în România;
- retragerea bonurilor RKK., care se găsesc actualmente în România;
- înlăturarea circulaţiei mijloacelor de plată neromâneşti;
- împiedicarea scurgerii de mijloace de plată în lei în străinătate.

Articolul IV

Aprovizionarea trupelor germane cu mijloace de trai şi furaje precum şi cu alte materiale, se face, de regulă, prin transporturi din Germania. Dacă procurarea lor, în mod excepţional, s-ar face în România, pentru aceasta sunt valabile „principiile" stabilite cu Ministerul Coordonării, alăturate în acest acord cu anexa II şi la care cele două guverne îşi dau consimţământul.

Semnat în câte două exemplare originale, în limba română şi germană, în Bucureşti, la 17 ianuarie 1941.

(ss) Mircea CANCICOV

(ss) Dr. ing. NEUBACHER

A.M.R., fond 316 – Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, filele 61 – 63.

61

[Serviciul Contrainformaţii] Nr. 50 din 18 ianuarie 1941
Bucureşti

Raport al "agentului informator " din România

Politica românească

Politica românească stă în continuare sub semnul latentei opoziţii dintre Antonescu şi Horia Sima. Făcând abstracţie de nenumăratele mici incidente din viaţa politică de fiecare zi, două dintre evenimentele petrecute arată cât de mare este opoziţia dintre Legiune şi Antonescu. Primul este scurta vizită făcută de Antonescu, zilele acestea, la Berlin. Datorită indiscreţiei părţii române, despre această vizită s-a aflat într-un relativ scurt timp, iar presa belgrădeană a dat faptului (o mare) amploare. Informaţii autentice despre scopul acestei vizite n-au fost primite până acum. Informatorii, de obicei foarte avizi, sunt de părere că Antonescu doreşte să-şi ofere coparticiparea la eventualele viitoare acţiuni în Balcani, pentru ca apoi să câştige recunoaşteri teritoriale faţă de Ungaria. O confirmare a acestei informaţii nu a fost obţinută până acum. Sigur este, în tot cazul că, la întoarcerea sa la Bucureşti, Antonescu a declarat în cercul său că este mulţumit de rezultatele acestei călătorii. Ceea ce este simptomatic în privinţa relaţiei Antonescu – Legiune, se concretizează în faptul că Horia Sima a renunţat până la urmă la vizita plănuită de el însuşi la Berlin, luând în considerare vizita lui Antonescu şi, mai ales, mulţumirea acestuia la întoarcere. La Bucureşti s-a concluzionat, pe bună dreptate, că

Horia Sima a avut intenţia să-şi consolideze poziţia la Berlin şi-n acelaşi timp să-l reclame pe Antonescu. După satisfacţia declarată de către Antonescu după întoarcerea sa de la Berlin, lui Horia Sima nu i se mai pare oportun să-şi îndeplinească planul. Firește, aceasta nu a contribuit la îmbunătățirea stării lui de spirit față de Antonescu.

Un aspect şi mai important care accentuează opoziţia dintre Legiune şi Antonescu la licenţierea din funcţie a ministrului de externe Sturdza. Postul de la Copenhaga, unde era ministru plenipotenţiar, Sturdza l-a pierdut, categoric, din cauza convingerilor sale legionare. Sturdza atunci – în 1939 nu s-a întors la Bucureşti, ci a rămas la Berlin, ca emigrant. În acest timp petrecut la Berlin, Sturdza i-a fost de ajutor lui Horia Sima în strădania acestuia de a găsi acces către oficialităţi germane cu putere de decizie. Când apoi Horia Sima s-a întors la Bucureşti şi a avut loc lovitura de stat din 6 septembrie, s-a impus numirea lui Sturdza în funcţia de ministru de externe, deşi generalul Antonescu îl prefera în acest post pe Gh. Brătianu. Horia Sima a putut să se impună, întrucât, în cazul candidatului său era vorba despre un specialist, despre un diplomat de profesie. Antonescu, care, după cum se ştie acum, este foarte îndărătnic, a dat expresie în cursul timpului temerilor sale, în diferite maniere, contestându-i, pur şi simplu, orice credibilitate lui Sturdza. S-a afirmat adesea că Sturdza este doar un cap confuz, că nu are nici un concept şi că nici nu ştie ce vrea. În realitate se pare că Sturdza n-a găsit, pur şi simplu, nici o posibilitate de a-şi prezenta punctul de vedere. La aceasta se adaugă şi faptul că generalul Antonescu s-a plâns mereu diferiţilor politicieni şi miniştri, în modul cel mai deschis, de Sturdza, slăbindu-i astfel poziţia. Această latentă stare conflictuală dintre generalul Antonescu şi Sturdza a evoluat până la conflictul deschis prilejuit de scrisoarea trimisă de către Sturdza lui Antonescu, la 16 decembrie, în care acesta se plângea de ministrul de interne. Ministrul de interne, la două zile de la plecarea la Roma a lui Antonescu şi a lui Sturdza, a emis o ordonanţă prin care reglementa problema opţiunii ungurilor cu domiciliul în România, încălcând prin aceasta competenţele ministrului de externe.

Despre această ordonanţă Sturdza nu aflase nimic înainte. A auzit de ea de la emisiunile radio ungare. Sturdza a subliniat în scrisoarea sa către Antonescu faptul că această ordonanţă a ministrului de interne afectează şi interesele României, pentru că hotărăşte începutul perioadei opţionării din ziua arbitrajului de la Viena, o reglementare împotriva căreia Sturdza tocmai introdusese un protest la Roma. De fapt, prin ordonanţa ministrului de interne, Sturdza a fost dezavuat. Acum Antonescu în loc să-l susţină pe Sturdza faţă de ministrul de interne, i-a reproşat ministrului de externe că a neglijat să pună acest caz la timpul oportun şi-n mod clar, în discuţia Consiliului de Miniştri. Acum nu el, Sturdza, este cel blamat, ci el însuşi, generalul Antonescu. De aceea l-a sfătuit pe Sturdza să suporte consecinţele. Acesta şi-a exprimat punctul de vedere potrivit căruia ministrul de interne trebuie să-l solicite când intenţionează să reglementeze probleme care ating şi resortul politicii externe. Doar că ministrul de interne a neglijat acest aspect. Antonescu i-a răspuns sever că nu are nici timp şi nici predispoziţia de a polemiza cu subordonaţii. Pentru că el poartă responsabilitatea întregului stat, din momentul respectiv preia interimatul Ministerului de Externe. Regretă că Sturdza nu l-a înţeles la momentul oportun. Cu aceasta, Sturdza a fost brusc demis. Sturdza şi prietenii săi sunt de părere că Antonescu a iscat acest conflict pentru a se putea debarasa de ministrul de externe. Fapt că, prin bruscarea lui Sturdza, s-a simţit afectat şi Horia Sima. La aceasta se adaugă faptul că şefii Legiunii au îndoieli fundamentale în ceea ce priveşte politica externă a generalului Antonescu, ei fiind de părere că generalul Antonescu, odinioară filofrancez, n-ar fi avut posibilitate să se replieze pe deplin. De asemenea, în cercurile legionare se afirmă că

generalul Antonescu, în adâncul inimii lui, nu crede în victoria puterilor **AXEI** şi că ţine mereu o uşă deschisă în spate pentru ca, la momentul oportun, să poată trece de cealaltă parte.

Firește, este foarte greu să se controleze valabilitatea acestor suspiciuni. Sigur este că ministrul justiției, Mihai Antonescu, care, după cum se ştie, este nepot al generalului, cel mai important consilier al acestuia şi om de încredere, a manifestat în atitudinea sa atât liberalism, cât şi simpatie față de francezi. Mihai Antonescu a terminat de curând un manuscris care a fost găsit cu ocazia cercetării unor documente şi care prezintă un mod de abordare a problemei Ligii Națiunilor. Ideile expuse în această carte sunt absolut ostile Germaniei şi sunt trase concluzii care-şi au sorgintea în doctrina liberală în măsura în care până acum aceasta afirmă ideea Ligii Națiunilor cu tărie.

Aceste lucruri le sunt pe deplin cunoscute legionarilor aşa cum, în Bucureşti, fiecare ştie că Mihai Antonescu are o puternică influență asupra generalului. De aici rezultă neîncrederea continuă, nediminuată a legionarilor față de Antonescu. Tensiunea astfel iscată s-a accentuat şi prin aceea că, structurile legionare înseşi sunt dominate de divergențe de opinie, unele personalități ale organizației jucând roluri îndoielnice. Este de numit în acest caz secretarul general de presă din Ministerul Propagandei şi-n acelaşi timp al protocolului Mişcării legionare, respectiv Victor Medrea, împotriva căruia vechii luptători din Garda de Fier s-au ridicat întotdeauna. Lui Medrea i s-a reproşat nu mai puțin decât că ar fi fost agent al comisarului de poliție rău famat, Parizianu, care acum trăieşte ca emigrant la Belgrad, şi că ar fi avut o deosebită participare la măsurile de represiune luate împotriva Legiunii. Medrea ar fi fost văzut chiar într-un prietenesc schimb de cuvinte cu maiorul Dinulescu, asasinul lui Codreanu. În afară de acestea, lui Medrea i se reproşează că ar fi mai mult decât un băutor, având până acum trei internări într-o clinică de boli nervoase din Sibiu. Se afirmă de asemenea, că Medrea ,,a lucrat" şi la căderea subsecretarului de stat pentru propagandă, Constant, pentru a-i ocupa locul. Medrea a fost numit înainte cu câteva săptămâni, peste capul lui Constant, de către generalul Antonescu, secretar general de presă. Aceasta dă din nou vechilor luptători ai Legiunii motiv să accentueze rivalitatea față de generalul Antonescu şi neîncrederea lor în acesta. La amplificarea nesiguranței politicii interne şi a confuziei contribuie şi următoarele aspecte: Ziarul fostului partid național–țărănist, ,,România nouă", care apare la Sibiu, a publicat de curând o informație potrivit căreia fostul preşedinte al partidului, Iuliu Maniu, la telegrama de felicitare trimisă regelui Mihai de Anul Nou, ar fi primit următorul răspuns: ,,Mulțumiri cordiale şi cele mai bune urări de sănătate, precum şi mari succese!" Fiecare ştie că Maniu activează împotriva politicii externe de orientare legionară şi că este absolut ostil germanilor. Acum se pune întrebarea cum de este posibil în aceste circumstanțe ca regele Mihai să-i ureze lui Maniu mari succese. Mai departe se iscă o altă întrebare: A încuviințat generalul Antonescu această telegramă? Nu-i zădărniceşte ea politica pe care o face în calitate de Conducător al Statului? Şi acest caz contribuie la sporirea neîncrederii cercurilor legionare față de Antonescu. Din toate aceste detalii este de observat că tensiunea dintre Legiune şi generalul Antonescu domină ca şi înainte politica românească.

BA – MA, Wi I C4/2b/ vol 2.

62

Nr. 64 – 66

Telegramă la sosire
Bucureşti, 21 ianuarie 1941 – ora 21
primită pe 22 ianuarie, la ora 7

Mă refer la telegrama mea nr. 53.

Se confirmă că generalul Antonescu a fost invitat în Germania, pentru a lua cunoştinţă de intenţiile Guvernului Reich-ului în privinţa situaţiei interne din România, ca şi de instrucţiunile date domnului von Killinger în vederea realizării lor.

Guvernul hitlerist pare hotărât să continue să-i susţină pe legionari, dar numai în măsura în care ei vor înceta să ruineze economia românească; ca urmare, întoarcerea la ordine şi la supunerea faţă de guvernul legal constituie o condiţie sine-qua-non pentru menţinerea sprijinului german. În acelaşi sens generalul Antonescu este de acum înainte acoperit de către Berlin dacă este constrâns să recurgă la forţă pentru a zdrobi orice încercare de rezistenţă la măsurile draconice pe care a primit ordin să le ia. Chiar de pe acum, fără a aştepta sosirea domnului von Killinger, care este prevăzută pentru vinerea viitoare, Guvernul român a promulgat un anumit număr de dispoziţii destinate să facă faţă priorităţilor şi să pună capăt anarhiei în creştere pe care am semnalat-o de multe ori.

Astfel, circa o sută de uzine complet dezorganizate de către legionari au fost militarizate, ceea ce va permite guvernului să ia frâiele administrării lor şi să-i expulzeze pe indezirabili.

La fel, comisarii însărcinaţi cu românizarea, care sunt principalii resposabili ai dezorganizării economiei româneşti, au fost eliminaţi (telegrama mea nr. 38 din 20 ale acestei luni – Relaţiile comerciale). În sfârşit, generalul Antonescu pare să se gândească în mod serios să se debaraseze de doi dintre membrii cabinetului său, a căror influenţă a fost deosebit de nefastă, ministrul muncii, domnul Iasinschi şi unul dintre subsecretarii de stat de la Economia Naţională, domnul Petrea. Oricât de lăudabilă ar fi intenţia care însufleţeşte astfel de măsuri, ele rămân insuficiente şi nu vor avea valoare deplină decât dacă sunt urmate de un ansamblu de alte dispoziţii analoage. Totuşi, deja au provocat în partidul legionar un val de furie neînfrânată împotriva Conducătorului şi a domnului Sima, căruia unii fanatici i-ar fi jurat moartea. Ar trebui să ne aşteptăm la reacţii violente din partea acestor extremişti, care sunt bine înarmaţi şi hotărâţi să nu se dea înapoi de la nimic pentru a obţine satisfacţie.

Comunicat la Atena, Ankara, Sofia, Belgrad, Budapesta.

SPITZMÜLLER

M.A.E. al Franţei, Guerre, 1939–1945, Vichy, România, dosar 681, fila 191.

63

[Serviciul Contrainformaţii] 23 ianuarie 1941
Biroul Externe
Nr. 0389/1941

Telegramă către maiorul Deyle,
pentru generalul Jodl

Referitor la România:

Spre ora 13 a devenit cunoscută o înţelegere dintre Antonescu şi Legiune privind încetarea luptelor. Horia Sima s-a adresat printr-un manifest legionarilor, cerându-le evacuarea clădirilor oficiale şi reluarea vieţii normale. De curând legionarii au evacuat

Prefectura. Focurile de armă s-au diminuat. La ora 16, Radio–Bucureşti a transmis: „Ofiţeri, subofiţeri, caporali şi soldaţi! Poporul român a îndurat în ultimele două zile teroarea cum demult nu s-a mai întâmplat în istoria României. Elemente rău–intenţionate au încercat să acapareze conducerea ţării. În 24 de ore, cu ajutorul dumneavoastră şi al colaboratorilor mei, am reuşit să reinstalez ordinea. V-aţi păstrat curajul şi v-aţi apărat în ceasul hotărâtor. Vă exprim toată preţuirea mea. Ţara şi poporul român vă mulţumesc. Cu satisfacţie, am dispus pedepsirea tuturor celor vinovaţi". Semnează generalul Antonescu şi ministrul de interne.

Următoarele informaţii: Schimbul de focuri în Bucureşti s-a diminuat. Din provincie nu apar nici un fel de noi informaţii.

Între Antonescu şi Horia Sima au loc tratative pentru încetarea completă a ostilităţilor. Din partea Guvernului se vor pune la dispoziţia Legiunii noi funcţii.

Transmite căpitanul Bischoff / ora 20:15

B.A. – M.A., Wi I C4/2b/vol 2.

64

[Serviciul Contrainformaţii]
Biroul Externe
Nr. 0377/1941

Situaţia din România în dimineaţa zilei de 23 ianuarie 1941

Doi conducători legionari bucureşteni au obţinut în seara zilei de 22 ianuarie acordul generalului Hansen de a interveni pentru încetarea luptei care, după părerea lor, este inutilă. După convorbirea cu Berlinul şi cu Conducătorul Statului, generalul i-a primit pe cei doi şefi legionari, expunându-le în germană, punctul de vedere al Reich-ului şi al lui însuşi. Mai departe, le-a comunicat propunerea generalului Antonescu de-a evacua cât mai curând clădirile oficiale ocupate şi de-a preda armele toţi legionarii, în schimb asigurându-li-se retragerea şi absolvirea de orice pedeapsă. În cazul neacceptării acestei propuneri urmează dispunerea tuturor forţelor statului, a doua zi, dimineaţa, pentru reintroducerea stării de ordine. Cei doi legionari au transmis propunerea conducătorilor din Bucureşti care au respins-o. În schimb, în unele locuri din ţară au fost, se pare, iniţiate negocieri privind retragerea legionarilor, precum la Ploieşti şi la Câmpina unde aceştia au evacuat deja clădirile ocupate. Marele Stat Major român a comunicat că armata stăpâneşte situaţia în 31 dintre cele 49 de raioane existente. În Bucureşti legionarii opun rezistenţă înverşunată numai la Prefectură şi într-unul dintre sediile lor. După informaţiile trupelor noastre de instrucţie, în zona Braşov–Făgăraş–Sibiu există o bună înţelegere între legionari şi unităţile dislocate în zonă, aşa încât nu poate fi acceptată ideea ca aceste trupe să acţioneze împotriva legionarilor. Ziarul legionar mediatizează apelul lui Horia Sima care cere încetarea luptei.

(ss) Indescifrabil

B.A. – M.A., Wi I C4/2b/vol 2.

65

Convenţie între comandantul Misiunii Militare Aero Germane în România, Subsecretariatul de Stat al Aerului român şi Ministerul Economiei Naţionale

În vederea organizării alimentării forţelor de aviaţie române şi germane în România cu benzină de avion a intervenit între Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului, Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului şi celelalte exploatări miniere pe de o parte, iar pe de altă parte „Befehlshaber der Deutschen Luftwaffenmission" din România următoarea înţelegere:

I. Stabilirea unui singur tip de benzină de avion, care să fie preparat după reţeta germană, a aşa denumitului „carburant B4". Aceasta pentru a servi deopotrivă, atât pentru avioanele forţelor aeriene române, cât şi pentru avioanele forţelor aeriene germane.

În acest scop Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului va dispune ca un stoc de benzină de aviaţie, naturală, cu un indice octanic 72–73 din rezervele proprii existente sau din stocurile aflate în rafinăriile producătoare, precum şi ceea ce se va produce în mod curent din această categorie de benzină, să fie prelucrat în carburant „B4", prelucrare ce se va face în colaborare cu specialişti germani.

Se fixează de comun acord ca din rezervele Ministerului Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului şi din stocurile aflate în rafinării să se procedeze la transformarea în carburant „B4" a următoarelor cantităţi:

1. Din stocurile aflate în rafinăriile producătoare de la Ploieşti, Teleajen şi Câmpina 31.000 t
2. Din rezervele Ministerului Apărării Naţionale, Subsecretariatul de Stat al Aerului, de la Târgovişte 21.000 t

Total…….52.000 t

Întreagă această cantitate de benzină va rămâne:

- Proprietatea statului român aceea care în prezent este plătită sau contractată de către Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului.

- Proprietatea rafinăriilor producătoare, cu obligaţia expresă de a fi păstrată ca stoc intangibil, la dispoziţia statului român pentru nevoile comune ce se vor decide de comun acord de către Statul Major al Aerului român şi Statul Major german.

- Proprietatea directă a Comandamentului Misiunii Militare Aero Germane în România pentru acele cantităţi depozitate în rezervoarele C.F.R. Teleajen şi care vor fi plătite de Misiunea Militară Germană la depozitarea lor în stoc. Această cantitate se estimează la cca. 8.000 t. şi va fi păzită şi administrată de organele germane.

Se înţelege că întreaga cantitate de benzină aflată pe teren astăzi, inclusiv ceea ce se produce, se va distribui potrivit nevoilor fiecăreia dintre aviaţii (română–germană) de către Statul Major al Aerului român şi Statul Major german.

Cantităţile din stocurile de carburanţi „B4" ce se vor pune la dispoziţia aviaţiei militare germane, se vor plăti imediat după predarea din depozit prin „Rumänien Mineralöl" GmbH Berlin.

Plata se va face la preţurile de export stabilite prin convenţia intervenită între Ministerul Economiei Naţionale al României şi Delegatul special pentru chestiunile economice al Reich-ului german din România.

Livrările ce se vor face către aviaţia militară germană pentru a fi stocate în depozitul C.F.R. Teleajen, vor fi plătite la primirea în rezervoarele din acest depozit.

Tetraetilul de plumb ce va fi necesar pentru prepararea întregii cantităţi de benzină ce se va transforma în carburant „B4", va fi pus la dispoziţia aviaţiei militare germane.

De asemenea, cheltuielile de etilizare, spezele de încărcare şi descărcare, precum şi cheltuielile de descărcare. Instalaţiile pentru conducte noi sau prelungiri de conducte, racorduri cum şi alte instalaţii suplimentare privesc aviaţia militară germană.

Plata acestor cheltuieli urmând a se face de asemenea prin „Rumänien Mineralöl" GmbH Berlin.

II. În vederea prelucrării în carburant „B4" şi a stocării respective se vor pune la dispoziţie următoarele posibilităţi de depozitare în rezervoarele existente şi aceasta după cum urmează:

1. la „Astra Română", Ploieşti	cca	5.000 mc;
2. la „Standard"	cca	5.000 mc;
3. la „Concordia–Vega"	cca	5.000 mc;
4. la „C.F.R. Teleajen"	cca	11.000 mc;
5. la Târgovişte	cca	14.000 mc.
	În total	40.000 mc.

Aceste capacităţi de depozitare se vor îngriji de către Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului şi Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului. Ele vor fi utilizate şi amenajate pentru a putea încărca, descărca şi depozita.

De asemenea, se va îngădui în aceste locuri utilizarea şi mărirea instalaţiilor de etilizare existente – în aceste rafinării – în colaborare cu personalul german de specialitate, aparţinând aviaţiei militare germane.

III. Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului, precum şi Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului se vor îngriji de sporirea la maximum a producţiei de benzină de aviaţie în România, iar rezultatul acestei sporiri se va adăuga la rezervele actuale în vederea măririi stocurilor existente.

În acest scop, Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului va stimula extracţia şi separarea calitativă a ţiţeiului octanic.

Totodată, Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului şi Ministerul Apărării Naţionale Subsecretariatul de Stat al Aerului vor pune la dispoziţie şi producţia instalaţiei de izooctani a Societăţii „Creditul Minier" cu scopul de a îmbunătăţii benzina de bază cu indicele octanic inferior lui 72.

Pe de altă parte grupa G1 5 der G1 Verbindungsstelle în Bucureşti îşi ia obligaţia să cerceteze în ce măsură benzina de bază cu indice octanic sub 72 poate fi utilizată pentru prepararea lui „B4" fără adaosuri speciale.

„Die Deutsche Luftwaffe" va interveni pentru livrarea imediată a instalaţiilor de izooctan , comandate de Societatea „Petrol Block" în Germania.

Prohibirea exportului de benzină de aviaţie rămâne mai departe în vigoare fără nici o excepţie.

IV. Ministerul Economiei Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Petrolului şi Ministerul Apărării Naţionale–Subsecretariatul de Stat al Aerului au însărcinat pe domnul inginer Pascal Popescu din Statul Major al Aerului cu depline puteri, fiind responsabil cu executarea în termen a eliberării, punerii la dispoziţie, precum şi pentru conlucrarea cu

autoritățile de stat române şi diferite societăți petroliere în spiritul convenției de mai sus şi cu obligația de a fi în permanență legătură cu ,,Deutsche Luftwaffenmission".

V. Prezenta convenție s-a redactat în limba germană şi română, textul german servind de bază.

Bucureşti, la 29 ianuarie 1941

Ministru subsecretar de stat al aerului,
(ss) Secretar general POPP

Ministru subsecretar de stat al petrolului,
(ss) DIMITRIUC

Befehlshaber der Deutschen Luftwaffenmission,
GERSTENBERG

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 2366, filele 1 – 3.

66

Şeful Misiunii Militare Germane
din România
Misiunea Militară Economică

Bucureşti, 6 februarie 1941

Onor,
Marelui Stat Major al armatei române
domniei sale, domnului general Ioaniţiu

Bucureşti,
Str. Ştirbei Vodă 79

Pe baza unui ordin din partea domnului Comandant şef al forţelor armatei, general feldmareşal Keitel, „Statul Major Economic din România" va purta, începând din ziua de 22ianuarie1941, denumirea de:

„Misiunea Militară Economică".

Necesitatea schimbării „Statului Major Economic din România" în „Misiunea Militară Economică" a reieşit din nevoia de a conlucra direct cu autoritățile superioare militare şi civile în ceea ce priveşte chestiunea economică.

Şeful Misiunii Militare Germane din România (ss) HANSEN

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 26, fila 141.

67

[Serviciul Contrainformații]
nr. 878/1941

Berlin, 17 februarie 1941

Notă

Anglia–România–Bulgaria

Dintr-o comunicare italiană din Lisabona către Ministerul de Externe de la Roma–15 februarie 1941:

„De la Londra. Purtătorul de cuvânt al „Foreign Office"-ului a declarat reprezentantului „United Press"–ului: «Nimeni să nu se mire dacă Anglia ar declara foarte curând război României care în ultimul timp nu a respectat statutul de neutralitate, ci a acceptat concentrarea (pe teritoriul ei) a unor forţe germane care depăşesc 200.000 de oameni. În afară de aceste forţe, se pare că noi contingente sosesc zilnic, inclusiv unităţi de tancuri şi mecanizate. Guvernul britanic nu va ordona aviaţiei bombardarea zonei petroliere înainte de a declara României război; pare a fi un principiu, dar nu de neîncălcat. Guvernul britanic este informat că germanii au amplasat şi în Dobrogea bulgară mari depozite de muniţii; acest fapt constituind motivul avertismentului transmis Bulgariei de către Churchill duminica trecută. Acest avertisment al lui Churchill înseamnă că Anglia va întrerupe relaţiile diplomatice şi cu Bulgaria, după care ar urma declaraţia de război în cazul în care guvernul bulgar va adopta aceeaşi poziţie ca România. Guvernul britanic este decis să întrerupă relaţiile diplomatice cu toate statele balcanice care acceptă poziţii de întărire germane pe teritoriul lor. Guvernul britanic, pus în situaţia să procedeze la efectiva bombardare a obiectivelor militare inamice, este de la sine înţeles că nu ar mai putea păstra relaţii diplomatice»".

(ss) Indescifrabil

BA – MA, Wi I C4, vol. 2.

68

România [21 februarie 1941]
Ministerul Apărării Naţionale
Cabinet

Domnule general,

I. Pentru executarea rezoluţiei, pusă pe alăturatele sugestii ale Grupul Etnic German, am convocat pe şeful acestui Grup, domnul Andreas Schmidt, în ziua de 19 februarie a.c.

Ca punct de plecare pentru discuţie s-au luat:

- Textul „Protocolului de la Viena" din 30 august 1940, anexat în copie;
- Textul „Hotărârii de la Alba Iulia" din 18 noiembrie 1918 (1 decembrie st. n.) care este menţionat în Protocol şi se anexează în copie.

II. Discuţiile urmate:

Din capul locului am susţinut că sugestiile sunt lipsite de o bază legală căci nici „Protocolului de la Viena", nici „Hotărârea de la Alba Iulia" nu se referă la chestiuni în legătură cu obligaţiile militare ale cetăţenilor care aparţin Grupului Etnic German, din România.

În consecinţă sugestiile Grupului Etnic german nu au la bază nici un titlu de drept internaţional sau naţional, care să fie în favoarea minorităţii germane.

Totuşi am continuat analizarea sugestiilor Grupului Etnic German, după cum urmează:

a/. Satisfacerea obligaţiunii de serviciu militar în armata germană.

Această chestiune nu se poate discuta unilateral, întrucât priveşte şi Marele Reich German, care nu trebuie să avizeze.

Am arătat că această chestiune nu-mi pare a fi oportună nici pentru Germania, nici pentru România.

Conform legii actuale pentru dobândirea şi pierderea cetăţeniei române, cei care se înrolează intr-o armată străină îşi pierd cetăţenia română.

b/. Serviciul militar în armata română să se satisfacă în formaţiuni proprii, de compoziţie etnică germană şi sub comandament german.

Am arătat argumentele care militează contra acestei sugestiuni, şi anume:

- Dacă s-ar aproba Grupului Etnic German asemenea drepturi, ele ar trebui să se acorde şi tuturor celorlalte minorităţi; ar urma deci, să se formeze unităţi de maghiari, sau de bulgari etc., ceeace nu poate fi luat în considerare;

- Se opun motive de organizare de detaliu, deoarece organizarea armatei se complică în mod inutil din punctul de vedere românesc (la mobilizare nu li s-ar putea da orice misiune; aceste unităţi ar utiliza în serviciu o limbă diferită);

- Se opun interese superioare de Stat, care cer o convețuire armonioasă; ori formarea unor unităţi germane ar fi interpretattă de români ca un gest ostil şi o dorinţă de separare, necunoscută până astăzi pe pământul Transilvaniei, care ar duce la desigur înăsprirea relaţiilor dinter cele două popoare, ceeace trebuie evitat.

Făcându-mi-se aluzie la o organizare pe bază etnică cum ar fi existat în fosta monarhiei austro-ungară, am arătat situaţia de fapt care a fost autonomie, amestecul naţionalităţilor fiind un principiu de bază al organizării.

c/. Satisfacerea obligaţiunilor militare în ramura unui serviciu de muncă. Încadrarea în organizaţia Todt.

Este singura propunere care eventual s-ar putea discuta, eliminând însă – de la început – ideia angajării în organizaţiuni, care sunt în afara graniţelor noastre.

Pentru germani ar fi însă o soluţie grea şi puţin onorabilă, fiind la fel cu cea stabilită pentru evrei.

Grupul Etnic German din România ar trebui să se gândească, care ar fi judecata poporului german dacă la o eventuală acţiune războinică, în cadrul Pactului Tripartit, ar lipsi din front germanii din Transilvania, lăsând onoarea luptelor numai românilor.

- Am mai arătat convingerea mea că viaţa de toate zilele în organizaţiuni de muncă pe durata serviciului militar va fi mult mai aspră decât cea a trupei din cazărmi. Grupul Etnic German s-ar împovăra mai mult.

d/. Germanii supuşi obligaţiunii militare să fie strânşi în formaţiuni de translatori, din ale căror rânduri să fie detaşaţi în caz de nevoie.

Aceasta este o propunere necugetată şi neserioasă.

Nici domnul Andreas Schmidt n-a putut să explice ce a urmărit prin această propunere.

III. Impresia generală, căpătată în urma acestei convorbiri, a fost că domnul Andreas Schmidt este foarte îndârjit şi cu o mentalitate deformată în ceeace priveşte obligaţiunile cetăţenilor germani faţă de statul român.

Dumnealui pretextează necesitatea de a se face faţă prin propunerile sale răului ce se manifestă prin dezertările tinerilor de la datoriile lor faţă de Statul român.

De fapt s-au produs următoarele dezertări: - români 2.255 faţă de 300.000 efectiv, adică un procent de 0,70%; minoritari 281 faţă de 15.000 efectiv, adică un procent de 4%. Am subliniat clar în conversaţie că nu înţeleg a lăsa dezertările nesancţionate oricare ar fi numărul lor.

IV. Propuneri. Cred oportun a nu se da Legației Germane nici un răspuns scris la sugestiile venite sub formă de note informative. Domnul ministru Kllinger ar trebui însă orientat verbal asupra conversației ce a avut loc în ziua de 19 februarie şi rugat a-şi exercita influența pentru a tempera avântul unui tânăr în vârstă de 29 de ani care pare a fi slab pregătit* pentru greaua misiune de conducător a unei minorități.

Raportez că faptul întâlnirii şi subiectul conversației din 19 februarie a fost publicat în presa din Budapesta în ziua de 20 februarie, probabil divulgat de însuşi domnul Schmidt care a plecat din țară cu avion.

General IACOBICI

[Legația Germaniei]

Notă informativă

Posibilități pentru reglementarea situației militare a Grupului Etnic German
[conform punctului de vedere al şefului acestui grup, Andreas Schmidt]

1. Satisfacerea obligației de serviciu militar în armata germană.
2. Serviciu militar în armata română în formațiuni proprii de compoziție etnică germană sub comandament german.
3. Satisfacerea obligației militare în ramura unui serviciu de muncă. Încadrarea şi în oragnizația Todt.
4. Germanii supuşi obligației militare sunt strânşi în formațiuni de translatori, din ale căror rânduri urmează a fi detaşați în fiecare caz.

Bucureşti, 13 februarie 1941 von KILLINGER

[*Rezoluție*] 15 februarie 1941

Domnul general Iacobici va studia Arbitrajul de la Viena cu ocazia căruia ne-am luat anumite obligații față de Grupul Etnic German.

Pornind de la anumite angajamente să se studieze împreună cu Marele Stat Major ce răspuns putem să dăm.

În principiu sunt în contra acestor cereri.

General ANTONESCU

A. .M. R., fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 257, filele 82-85; 87.

69

Marele Stat Major
Statul Major al Aerului
Secția 1, Biroul Adjutantură

Ordin circular nr. 295

* Bacalaureat, doi ani facultate de drept la Universitatea din Cluj, 3 ani şcoală național-socialistă în Germania.

din 22 februarie 1941
către Secţia a 5-a

Am onoarea a vă face cunoscut că la Legaţia Germaniei din capitală, funcţionează mai mulţi experţi, invitaţi de noi pentru problemele speciale care să facă anumite propuneri pentru a nu se mai pierde vremea cu studii şi experienţe. Toţi aceşti experţi au fost constituiţi într-un serviciu special şi unitar, organizat pe lângă Legaţia Germaniei sub conducerea domnului ministru Neubacher, iar în lipsa acestuia sub conducerea consulului general.

Activitatea experţilor se va desfăşura prin Preşedinţia Consiliului de Miniştri, ca organ de centralizare. Experţii vor adresa Preşedinţiei Consiliului de Miniştri toate cererile lor în legătură cu ministerele, iar Preşedinţia le va supune domnilor miniştri.

Rezultatele vor fi comunicate în acelaşi mod, astfel că domnii miniştri vor putea cere formal, prin Preşedinţie, să li se răspundă de experţi, asupra problemelor speciale.

Chestiunile de legătură şi în legătură cu Misiunea Militară Germană se reglează direct cu misiunea, în conformitate cu ordinul Preşedinţiei Consiliului de Miniştri comunicat de Subsecretariatul de Stat al Aerului, Secretariatul General, cu nr. 861 şi cu ordinul domnului secretar general al aerului. Chestiunile propuse urmează a fi înaintate la serviciul Secretariatului General pentru centralizare, care le va înainta locului în drept.

D.O.
Şeful Secţiei 1,
Comandor aviator Gh. GÂRLEANU
Şeful Biroului Adjutantură,
Locotenent comandor aviator Th. DUMITRESCU

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 38, fila 555.

70

Ministerul Aerului şi Marinei
Secretariatul General

Nr. 1125 Bucureşti, 26 martie 1941

Domnule ministru,

Am onoarea a vă trimite alăturata corespondenţă a domnului colonel Marinescu Gheorghe din Comandamentul Apărării Antiaeriene şi delegat al Subsecretariatului de Stat al Aerului pe lângă Ministerul Economiei Naţionale pentru stabilirea planului de executare a lucrărilor pentru protejarea industriei noastre de petrol.

Subsecretariatul de Stat al Aerului a rămas cu totul surprins de procedeul şi pretenţiile germane, rugându-vă să binevoiţi a interveni la organele autorităţii germane pentru încheierea unui act prin care să se salvgardeze autoritatea şi drepturile statului român.

Primiți, vă rog domnule ministru, asigurarea deosebitei mele considerații.

Subsecretar de stat pe lângă Ministerul Apărării Naționale pentru Aeronautică,
Comandor aviator Gh. JIENESCU

[*Rezoluție:*]
31 martie 1941
Domnii generali Potopeanu, Dimitriuc, Jienescu şi colonel Marinescu vor veni la consiliul economic de joi, pentru a pune la punct, tot eu, şi această problemă care s-a umflat din lipsa de coordonare a acțiunii şi în parte şi dintr-o imaginație necontrolată.
(ss) General ANTONESCU

D.O.
Directorul Cabinetului Militar,
Colonel Al. DUMITRESCU

Domniei sale domnului ministru Mihai ANTONESCU.

Colonel Gh. D. Marinescu,
Delegatul Subsecretariatul de Stat al Aerului
pe lângă Ministerul Economiei Naționale

Nr. 115 din 24 martie 1941

Către
Domnul Subsecretar de Stat al Aerului
Confidențial-personal

Ca urmare a ordinului domniei voastre nr. 5785/71941 am onoarea a raporta.

Pentru stabilirea planului de executare a lucrărilor pretinse de Misiunea Militară Germană pentru protejarea industriilor noastre de petrol, s-a prezentat subsemnatului în cursul săptămânii 17–22 martie a.c., domnul inginer-consilier Mettler, din Misiunea Militară Germană, ca şef al grupului de specialişti germani, trimis în România în scopul de mai sus.

Chiar de la prima noastră întrevedere (18 martie a.c.) am avut neplăcerea să constat că domnul inginer Mettler, în tratativele noastre se situa pe un plan care nu corespunde situației de drept şi de fapt a relațiilor dintre România şi Germania.

Domnia sa mi-a făcut cunoscut chiar din momentul prezentării că are ordin de la autoritatea sa ierarhică să ia conducerea tuturor lucrărilor de protejare a industriilor de petrol din România şi să purceadă imediat la executarea acelor lucrări, scop în care i s-a pus la dispoziție un anumit avans de către domnul ministru Neubacher.

Am obiectat domnului inginer Mettler că acceptarea din partea subsemnatului a unei astfel de renunțări a autorității române la drepturile şi prerogativele sale, presupune:

a) existența între statul român şi statul german a unei convenții cu stipulații precise în acest sens, convenție de care subsemnatul nu are cunoştință;

b) finanțarea integrală a acelor lucrări numai de către statul german;

c) asumarea de către acest din urmă stat a responsabilităților tuturor eventualelor pagube, care ar rezulta pentru întreprinderile petroliere şi statul român, din împrejurările create cu ocazia executării acelor lucrări (incendii, explozii, dărâmări, acte de sabotaj etc.).

I-am precizat domnului inginer Mettler că, chiar dacă Guvernul german, execută pe contul său exclusiv toate aceste lucrări, existenţa unei convenţii prin care să se stabilească responsabilităţile specificate la punctul „c" de mai sus, este încă necesară, din moment ce întreprinderile petroliere, valorând zeci de miliarde, sunt obligate să-şi încredinţeze propria lor siguranţă în mâinile unor organisme străine, care lucrează în afară de voinţa lor şi de autoritatea statului român.

Am invocat în sprijinul acestei griji legitime a întreprinderilor petroliere şi a statului român, explozia şi incendierea unui rezervor de 500 vagoane benzină la staţia de pompare Teleajen, urmată de distrugerea acelui rezervor şi a instalaţiilor de pompare din vecinătate, accident provocat numai din lipsa de supraveghere a organelor Misiunii Militare Germane care făceau încărcări în acea staţiune şi de asemenea incendierea şi prăbuşirea podului de cale ferată de peste Teleajen, provocată de aprinderea conductei de petrol lampant ce trece pe acel pod, conductă prin care, contrar avizului inginerilor români, Misiunea Militară Germană pretinsese să fie pompată în rezervoarele disponibile de la Constanţa, cantitatea de benzină uşoară care nu mai încăpea în rezervoarele din regiunea Prahova.

Cum după cinci zile de tratative cu domnul inginer Mettler n-am putut ajunge la o înţelegere care să salvgardeze pe de o parte drepturile şi autoritatea statului român, iar pe de alta să ofere întreprinderilor petroliere un minimum de siguranţă în contra riscului, la care executarea acelor lucrări de către organisme, ieşind de sub autoritatea lor şi a statului român le expune, cum pe de altă parte, din ezitarea domnului inginer Mettler de a-mi preciza caracterul fondului oferit de domnul ministru Neubacher şi din conversaţiile urmate între partenerii germani ai discuţiei, am dedus că banii oferiţi de domnul Neubacher nu reprezintă de fapt decât un avans pus de Guvernul german la dispoziţia întreprinderilor petroliere în contul livrărilor de petrol ale acestor întreprinderi (deci tot banii noştri), cum, în fine, din conversaţiile avute cu domnul inginer Mettler am înţeles că cel puţin 50% din maşinile de construit şi din meseriaşii necesari vor fi aduşi din Germania (mi-a şi vorbit de cinci şlepuri care ar fi gata să plece de la Viena), cred că nu sunt departe de adevăr când afirm că, sub aparenţele grabei de a pune cât mai curând industria noastră de petrol la adăpost de eventuale bombardamente aeriene, ceea ce germanii urmăresc este de fapt luarea în stăpânire şi punerea sub controlul lor exclusiv a acestor industrii, în vederea unor probabile operaţii de mari proporţii în sud-estul şi estul Europei, operaţii în cursul cărora mai mult decât de bombardamentul aerian, par a se teme de eventualele acte de sabotare venite fie din parte agenţilor străini, fie chiar din partea românilor.

Pentru a preveni intenţiile germane şi a lipsi o eventuală ocupare germană a rafinăriilor de justificarea pe care i-ar da-o garantarea restituirii sumelor investite în lucrările de protecţie, sub formă de avansuri consimţite întreprinderilor respective, am socotit că este absolut necesar să precizez de la început situaţiile reciproce, obligând organele autorităţii germane la încheierea unui act, prin care să se salvgardeze autoritatea şi drepturile statului român şi interesele întreprinderilor petroliere.

În acest scop am trimis domnului inginer Mettler alăturata scrisoare (anexa 1)*, iar comandanţilor zonelor A.A. Prahova–Dâmboviţa şi Constanţa ordinul aici anexat (anexa 2)*.

Am apreciat că pot lua această iniţiativă, nu numai pentru că ea decurge din însărcinarea dată mie cu nr. 5785/1941 şi din atribuţiile legale ale Comandamentului A.A.,

---

* Anexele nu se publică.

dar şi pentru motivul că ar fi mai uşor, în cazul când nu ne-am putea opune exigenţelor germane, să se amendeze sau chiar dezaprobe acţiunea unui organ subaltern, decât a unuia de guvernământ.

Delegatul Subsecretariatului de Stat al Aerului
pe lângă Ministerul Economiei Naţionale,
Colonel Gh. MARINESCU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 3471, filele16 – 19.

71

Bucureşti, 30 mai 1941
Transmisă pe 30 mai 1941, la ora 20,45

Diplomaţia Vichy 535–536

Confidenţial.

Fac referire la telegrama mea nr. 522.

În cursul unei convorbiri pe care am avut-o de curând cu unul dintre colaboratorii mei, generalul Potopeanu n-a ascuns că plecarea sa a fost cerută insistent de ambasadorul Germaniei pentru a-i învinge rezistenţa la proiectele germane de preluare a controlului marilor industrii româneşti.

Fostul ministru al economiei naţionale, care va relua comanda diviziei sale la Galaţi, s-a arătat, de altfel, satisfăcut că a fost schimbat din funcţie, căci, după părerea lui, România merge direct spre o catastrofă economică şi financiară. Într-o ţară care a fost micşorată cu o treime din teritoriul său acum un an, circulaţia fiduciară atinge cifra enormă de o sută de miliarde de lei. Cât despre situaţia economică, ar fi şi mai rea, deoarece la ora actuală clearing-ul cu Germania va determina un credit în favoarea României de 6 miliarde şi clearing-ul cu Italia un credit de 2 miliarde lei, pe care

exporturile din ce în ce mai mici ale acestor două ţări nu vor reuşi, în mod cert, să le acopere.

TRUELLE

Centrul de Arhive Diplomatice Nantes, Legaţia Bucureşti, Seria A, dosar 48.

72

Preşedinţia Consiliului de Miniştri
Serviciul Central de Informaţii

Bucureşti, 8 iunie 1941

Către
Ministerul Apărării Naţionale
Cabinet

Cu onoare, se trimite alăturat nota informativă relativ la indicatoarele scrise în limba germană şi ungară, aşezate pe şoseaua Braşov–Făgăraş de către trupele germane, care a fost trecută în **Buletinul de informaţii** din 6 iunie 1941.

Pe acest buletin, domnul general Antonescu, Conducătorul Statului, a pus următorul ordin în rezoluţie:

„Să se ia indicatoarele imediat, oriunde ar fi puse, de către agenţii ordinii publice, care vor atrage atenţia că limba ungară nu are ce căuta pe şoselele publice".

„Se va cere Comandamentului German să înceteze aceste procedee".

Vă rugăm să binevoiţi a dispune executarea ordinului în rezoluţie, arătat mai sus, în părţile ce privesc departamentul dumneavoastră, raportând de executare Preşedinţiei

Consiliului de Miniştri.

D.O.
Preşedintelui Consiliului de Miniştri,
General I. ŞTEFLEA

6 iunie 1941

Notă

Se semnalează că, în ziua de 24 mai curent, pe şoseaua naţională Braşov – Făgăraş, la ambele extremităţi ale comunei Codlea s-au pus două indicatoare pe care numele comunei Codlea este scris în limbile germană şi maghiară.

Aceste indicatoare au fost aşezate de un locotenent german şi de un grup de soldaţi germani, cantonaţi în Braşov.

La marginea comunei Ghimbav, judeţul Braşov, au fost aşezate, de asemenea, indicatoare scrise în limbile germană şi ungară.

A.M.R., fond 333-M. R. Cabinetul Ministrului, dosar 180, filele 180 – 181.

73

Berlin, 18 iunie 1941

Excelenţă,

În legătură cu subiectul ultimei noastre întrevederi, vă rog a-mi permite a vă pune la curent cu hotărârea mea definitivă, pe care am luat-o acum.

Atitudinea Rusiei, în special pregătirile din zi în zi crescânde ale Rusiei, în vederea unei agresiuni, mă forţează a mă folosi, în scurt timp, de armata germană, pentru a reduce definitiv, acest pericol pentru Europa.

După cum am arătat deja cu ocazia ultimei noastre întâlniri din München, voi fi preocupat pe de o parte, a avea grija ca conducerea unitară a acestei operaţii grandioase de atac să fie concentrată într-o singură mână, pe de altă parte a ţine socoteala ca independenţa şi prestigiul personalităţilor conducătoare ale aliaţilor noştri, faţă de poporul şi armata lor, să fie respectate în cel mai înalt grad.

În acest scop, vă rog domnule general Antonescu, a-mi îngădui a vă transmite din când în când acelea din dorinţele mele, care se referă la armata română şi a căror executare, în interesul desfăşurării unitare a operaţiilor în ansamblul lor, trebuie considerată ca absolut necesară.

Comandamentul Superior al Armatei 11, ca un fel de stat major de lucru al cartierului dumneavoastră general, ar transforma aceste dorinţe în ordine militare şi de câte ori va fi vorba de hotărâri esenţiale, ele vor fi difuzate sub semnătura dumneavoastră.

Legătura strânsă se va menţine prin aceea că şeful Misiunii Germane şi ofiţerii de legătură ai Flotei 4 Aeriene, vor intra în compunerea Cartierului General, în timp ce subşeful Marelui Stat Major român să fie trimis la Comandamentul Superior al Armatei 11.

În afară de aceasta ar fi necesar a se institui, după nevoie, comandamente de legătură reciproce.

Misiunea iniţială (pentru prima perioadă de timp) după începerea operaţiilor, a forţelor aliate din România va fi a apăra teritoriul român contra invaziei forţelor ruseşti.

În această ordine de idei, se acordă o importanţă deosebită pazei contra atacurilor aeriene, contra acţiunilor paraşutiştilor şi a acţiunilor de sabotaj în regiunea petrolieră, vitală pentru conducerea comună a războiului, asupra portului Constanţa şi asupra podului peste Dunăre.

Repartiţia forţelor proprii trebuia să ţină socoteală de faptul că, după informaţiile cele mai recente ale serviciului de cercetări, se găsesc unităţi puternice mobile şi forţe blindate ale Rusiei Sovietice în regiunea de sud a Basarabiei şi în regiunea Cernăuţiului.

Pe lângă această misiune principală, va trebui să se facă inamicul să creadă într-o desfăşurare şi mai mare a forţelor germano-române, şi a exploata ocazii favorabile, pentru a realiza capete de pod la est de Prut, care să faciliteze ulterior trecerea la atac.

1. Pentru arma aeriană română se pune în primul rând problema asigurării securităţii României şi în special a regiunii petroliere.

În cele din urmă, aviaţia română va trebui să sprijine acţiunea marilor unităţi române. Pentru aceasta este necesar a se limita precis misiunile aviaţiei române faţă de acele ale Corpului Aviaţiei german şi faţă de acele ale unităţilor de cercetare aeriene ale Armatei 11 germane.

2. Prin progresia operaţiei de atac germane în Galiţia de Nord inamicul va fi forţat, peste un timp oarecare, să-şi retragă şi forţele aflate în faţa graniţelor româneşti.

Atunci, revine forţelor aliate din România sarcina de a urmări pe inamic prin atacuri succesive şi a-l împiedica, cu ajutorul aviaţiei, să execute o retragere ordonată peste Nistru, contribuind la distrugerea lui.

Pentru misiunile speciale ce vor reveni ulterior armatei române, îmi voi permite a vă supune domniei voastre, general Antonescu, la timp, propunerile mele care vor urma.

Cu credincioasă camaraderie şi cu cele mai cordiale salutări, al domniei voastre devotat,

(ss) Adolf HITLER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 12 – 13.

74

Cartierul General al Führer-ului 29 iunie 1941

Excelenţă,

Deja primele 7 zile de campanie contra Rusiei Sovietice au condus la mari succese iniţiale, mai ales la nord de mlaştinile Pripetului. Armatele inamice desfăşurate în regiunile de frontieră au trebuit să primească lupta pe tot frontul de atac. Ele au fost străpunse, înainte de toate, de forţele noastre blindate şi deja nu mai sunt în situaţia de a executa o retragere în ordine.

În spaţiul dintre mlaştinile Pripetului şi Marea Baltică se pregătesc mari bătălii de distrugere, care vor procura bazele unei urmăriri în stil mare.

Pentru operaţiile de la sud, vă rog domnule general Antonescu, să primiţi cele mai sincere mulţumiri pentru viteaza atitudine şi activitatea desfăşurată de armata română, atât pe Prut cât şi în Bucovina de Nord. Ea a contribuit cu succes în această primă fază a războiului, la fixarea forţelor inamice aflate în faţa sa.

În acest timp, forţele blindate trecute peste Styr, au reuşit să disloce prin lupte frontale îndârjite (Przemysl–Rava–Ruska) şi printr-o viguroasă acţiune de străpungere frontul roşu din Galiţia. Trebuie să se caute distrugerea acestui inamic în desfăşurarea (cursul) viitoarelor operaţii, printr-o încercuire a lui dincoace de Nipru. În acest scop se va continua atacul peste linia generală Kreinienfez–Ostrog–Rovno, mai întâi spre sud-est şi est, cu punct prevăzut de efort mai spre sud; de aici, vor împinge viguros spre sud-est şi est…

În această situaţie, pentru restrângerea posibilităţilor de retragere a inamicului se pune, poate chiar la 2 iulie, problema unui atac peste Prut, din spaţiul de la est de Botoşani, cu direcţia spre nord-est. El trebuie să ţintească în spatele liniei întărite care pleacă de la Moghilev prin Podolsk spre nord…

Vă rog domnule general Antonescu ca, pentru acest atac să puneţi sub ordinele armatei generalului Ritter von Schobert, diviziile române prevăzute (fixate) în acest scop iar cu celelalte forţe române să întreprindeţi o ofensivă care să aibă drept scop paza spre sud-est a flancului ca şi protecţia României de Sud, inclusiv a teritoriului petrolier.

Acestei ofensive – protecţie a flancului de sud a atacului Armatei a 2-a, îi va reveni în desfăşurarea ei, recăpătarea Basarabiei, începând de la aripa sa stângă.

Pentru ca să se pună operaţiile Armatei a 2-a în acord operativ şi chiar tactic, mai târziu, cu ansamblul operaţiilor generalului feldmareşal von Rundstedt, trebuie să se dea, cu oarecare condiţii, în termenul cel mai scurt, directive generale.

În caz că se vor exprima dorinţe, privitor la angajarea Armatei a 2-a, de la Grupul de Armate „Sud” direct dumneavoastră, ele sunt în prealabil aprobate de mine şi de aceea, vă rog, să le daţi curs în interesul unei conduceri unice şi energice.

Aceste lămuriri cred necesar să vi le fac cunoscute chiar de pe acum, domnule general Antonescu, în interesul unui schimb de opinii din timp între armatele noastre aliate, deşi nu se poate prevedea definitiv de pe acum timpul precis şi direcţia atacului ce se va da în România.

Cu deosebite mulţumiri v-aş rămâne îndatorat pentru orice expediere de produse petroliere, vitale pentru conducerea generală a războiului, şi, în special, dacă ne-aţi putea pune la dispoziţie sub formă de împrumut cisterne româneşti.

În convingerea că săptămânile ce urmează ne vor aduce victoria decisivă în contra Rusiei Sovietice şi că aceasta va înlătura definitiv şi ameninţarea României, rămân în credincioasa camaraderie de arme şi cu salutari cordiale,

Al Domniei voastre,

Adolf HITLER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 20 – 21.

75

1 iulie 1941

Excelenţă,

Am urmărit, cu toată admiraţia, operaţiile victorioase ale armatelor germane pe întregul front de la Baltica până la Lemberg.

Strălucitele rezultate obţinute pe pământ şi în aer lasă să se întrevadă o victorie decisivă foarte apropiată, armatele sovietice putând fi considerate ca zdrobite.

În cursul acestor şapte zile, armatele germane şi române de pe frontul român au reuşit să fixeze forţele sovietice din faţa lor, să obţină superioritatea aeriană şi, în acelaşi timp, au pregătit ofensiva care trebuie să desăvârşească zdrobirea forţelor sovietice de la aripa de sud.

Pentru a asigura unitatea de conducere, au fost puse sub ordinele directe ale Armatei a 11-a germană, următoarele forţe române: 6 divizii, 3 brigăzi de munte, 3 brigăzi de cavalerie, Divizia Blindată şi, în plus, mijloace suplimentare de artilerie grea, unităţi anticar, unităţi de poduri etc.

Conform **Directivei** Excelenţei voastre, această armată va avea de executat acţiunea principală, atacând în direcţia generală Vinniţa, pentru a cădea în spatele forţelor sovietice din Galiţia de Sud.

Atacul Armatei a 11-a germane va fi asigurat pe dreapta de Armata a 4-a română, cu 6 divizii şi o brigadă cavalerie care, în acest scop, va ataca pe direcţia generală Huşi, Chişinău, Dubăşari, gravitând cu aproape totalitatea forţelor la aripa stângă.

O acţiune pornită din Dobrogea va trece Dunărea în regiunea Tulcea, atacând spre nord, cu 2 divizii.

Pentru siguranţa zonei petroliere, sunt luate toate măsurile. De altfel, după aprecierea mea, pericolul pentru această regiune a trecut, aviaţia sovietică fiind dominată din primul moment şi pe acest front.

Am luat toate măsurile ca transportul produselor petroliere să se facă cu cea mai mare intensitate, punând în acest scop la dispoziţie toate cisternele necesare.

Ţin să fac cunoscut Excelenţei voastre că un perfect acord există între mine şi generalul-oberst Ritter von Schobert şi că toate cerinţele operative ale Grupului de Armate „von Rundstedt" vor fi satisfăcute.

Încrezător în victoria finală şi în nestrămutata prietenie care leagă pentru totdeauna România de Marele Reich, vă rog să primiţi Excelenţă, expresia celui mai desăvârşit devotament.

General ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 26 – 27.

76

2 iulie 1941

Domnule general,

Trecem astăzi frontiera care a fost impusă României.

Cu această ocazie vă exprim dumneavoastră şi poporului român, cele mai bune mulţumiri ale noastre pentru camaraderia şi ospitalitatea care ne-au fost arătate în mod atât de evident.

Raportul următor, domnule general, îl veţi primi de la noi după ce vom fi recucerit, sub conducerea dumneavoastră şi în unire cu bravele dumneavoastră trupe, pământul răpit al Basarabiei şi Bucovinei.

Să trăiască România şi Germania.

Al dumneavoastră credincios devotat,

(ss) Ritter von SCHOBERT

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, fila 37.

77

3 iulie 1941

Excelenţă,

Foarte mişcat de călduroasele sentimente ce-mi exprimaţi, în momentul trecerii armatelor noastre peste frontiera vremelnică, vă rog să primiţi mulţumirile mele cele mai cordiale.

Sunt fericit, domnule general, că lupta comună a ostaşilor germani şi români împotriva duşmanului credinţei şi al civilizaţiei, va contribui la instaurarea unei noi ere de ordine şi dreptate în răsăritul Europei.

Vă rog să primiţi, Excelenţă, expresia sentimentelor mele de cordială camaraderie.

Al Domniei voastre devotat,

General (ss) ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, fila 38

78

Marele Cartier General
Secţia Transporturi
Biroul 3 Drumuri

Nr.198 din 10 iulie 1941

Notă de serviciu

Organizaţia Todt propune un text de protocol asupra lucrărilor ce are de executat în ţară, în care îşi crează avantaje dincolo de orice legi.

Mai mult, atinge şi prestigiul suveranităţii noastre, şi aprobarea integrală ar duce desigur la dezorganizarea unor instituţii de stat.

În consecinţă, Secţia a 6-a nu este de părere să se aprobe şi propune alăturatul răspuns către Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Şeful Secţiei Transporturi,
Colonel I. LOVINESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia I Organizare – Mobilizare, dosar 2380, fila 14.

79

Marele Cartier General Nr. 1972 din 11 iulie 1941

Marele Cartier General, Eşalonul 2
către
Preşedinţia Consiliului de Miniştri

La nr. 62018 din 5 iulie 1941 în legătură cu protocolul **Organizaţiei Todt**, avem onoarea a da următorul aviz.

1. Chestiunea a fost discutată la Preşedinţie de către o comisie specială la care au participat: directorul general al drumurilor din Ministerul Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor, şeful Secţiei Transporturi din Marele Stat Major, când s-a constatat imposibilitatea de a accepta textul protocolului în forma în care a fost propus de Organizaţia Todt.

2. Relativ la pregătirea braţelor de muncă.

- **Organizaţia Todt** să dea tabele nominale cu personalul ce doreşte a angaja, specificând: meseria indivizilor pe bază de acte legale, situaţia militară, locul unde era angajat înainte de a fi folosit de **Organizaţia Todt**.

- Pe baza acestor acte, Marele Cartier General (Marele Stat Major) va elibera el autorizaţiile necesare, ţinând socoteală de ansamblul lucrărilor de stat.

- În ceea ce priveşte asistenţa socială, trebuie să specifice în contul cui se face, şi ar trebui să se facă în contul **Organizaţiei Todt**, pentru respectarea legilor noastre.

3. Camioane.

Stocul aflat în ţară este aşa de redus şi scade mereu fără posibilităţi de înlocuire, încât propunerea **Organizaţiei Todt** nu poate fi luată în seamă.

Armata are colosale lipsuri. Urmează ca **Organizaţia Todt** să aducă maşini proprii.

4. Transporturile pe căile ferate.

Propunerea nu este acceptabilă. Avem parc de vagoane mic. Tot timpul cât am lucrat drumurile n-am putut afecta decât în medie 350–400 vagoane–platformă pe zi, deşi nevoile operative primau.

Se vor da vagoane numai cât se va putea, fără a distruge economia naţională. Poate **Organizaţia Todt** ar fi în măsură să obţină vagoane străine de ajutor, remorcarea lor este posibilă într-o anumită măsură.

5. Simplificarea formalităţilor.

Să se admită şi pentru **Organizaţia Todt** ceea ce s-a decretat pentru Ministerul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor, Direcţia Drumurilor, şi anume să se lucreze peste tot numai de acord cu Direcţia Generală a Drumurilor.

6. Întrebuinţarea materialului de construcţie.

Materialele de construcţie de care dispunem sunt prea puţine, inclusiv pietrişul de calitate. A se lăsa totul pentru **Organizaţia Todt** înseamnă să se suprime toate serviciile noastre tehnice căci n-ar mai avea cu ce lucra.

Anularea contractelor existente credem că este o pretenţie exagerată. Hotărârea aparţine guvernului.

7. Lucrări în zonele de graniţă.

Textul puţin clar, dar se vede că **Organizaţia Todt** nu intenţionează să întrebuinţeze antreprize române, ci spre sfârşit să iniţieze personal românesc.

Asupra certificatelor de muncă ce ar elibera **Organizaţia Todt**, Marele Cartier General crede că hotărârea aparţine organelor de resort.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia I Organizare – Mobilizare, dosar 2380, filele 15 – 17.

80

Domnule Ministru,

Cu ocazia semnării protocolului privitor la introducerea **Organizaţiei Todt** în România, rămâne bine stabilit că am înţeles să dăm articolelor: 1,2,3,4 şi 5 din protocol, următoarele precizări.

La art. 1, ultimul paragraf, se precizează că îngrijirea socială a muncitorilor va fi amenajată conform directivelor germane, dar şi legilor de asistenţă socială în vigoare pe teritoriul românesc.

La art. 2, se precizează că obligaţia de a pune la dispoziţia **Organizaţiei Todt** camioanele necesare, nu revine guvernului şi statului decât în măsura disponibilului real şi ţinând seama de starea de război, astfel că obligaţia de a furniza 1500 camioane sau mai mult, nu intră în vigoare decât în raport cu posibilităţile reale ce le vor avea guvernul şi Statul Major român şi nu va putea fi aplicată atâta vreme cât starea de război şi nevoile comunicaţiilor de război vor pune Guvernul român în imposibilitate
s-o facă. Tot la art. 2 se precizează că obligaţiunea de trecere şi transport fără restricţii a automobilelor **Organizaţiei Todt**, înseamnă libertatea de orice fel de restricţii poliţieneşti, administrative sau militare, dar controlul vamal pentru ieşirile peste frontieră nu intră în aceste scutiri.

La art. 3, se precizează în privinţa transporturilor pe căi ferate, cu punerea la dispoziţie a vagoanelor ca şi acordările de trafic special pentru transportul în nordul Moldovei şi Banat, este de asemenea subordonată disponibilităţilor reale ale statului român şi împrejurărilor de război.

În orice caz, va face obiectul unui acord direct între **Organizaţia Todt** şi Căile Ferate Române, în limita posibilităţilor reale ale acestora.

La art. 4, privitor la uşurarea formalităţilor de construcţii se precizează că Guvernul român renunţă la formalitatea de predare şi preluare în măsura în care lucrările sunt efectuate fără nici o sarcină financiară pentru statul român.

De asemenea la art. 5, se precizează că renunţarea la contractele de carieră de piatră şi pietriş cu suspendarea contractelor faţă de statul român să fie făcută cu acordul Ministerului Lucrărilor Publice, Direcţiunea Generală a Drumurilor şi Direcţiunea Generală a Căilor Ferate şi numai întrucât este vorba de lucrări efectuate pe teritoriul statului român.

Aceste precizări fac parte integrantă din protocol şi servesc ca să-i explice înţelesul obligaţiilor şi aplicarea lor.

Primiţi, vă rog, domnule ministru, asigurarea deosebitei mele stime şi consideraţii.

(ss) Mihai ANTONESCU 15 iulie 1941

Protocol
privitor la înfiinţarea Organizaţiei Todt în România

Pentru a facilita înfiinţarea imediată şi cu folos a **Organizaţiei Todt** ca o secţie de lucru a Reich-ului german pentru lucrări de construcţie de importanţă militară în vederea războiului şi în acelaşi timp pentru a crea prevederile pentru o organizaţie de stat română corespunzătoare, s-au convenit următoarele, între Guvernul Reich-ului pe de o parte şi Guvernul regal român pe de altă parte:

1. Pregătirea braţelor de muncă necesare.

Lucrătorii angajaţi de **Organizaţia Todt**, sector românesc a căror întreagă activitate se poate limita la această organizaţie, sunt scutiţi de serviciul militar şi de alte îndatoriri similare pentru întreg ţinutul şi în limita cerinţelor.

Se consideră ca angajaţi acele elemente de lucru care posedă o legitimaţie de muncă eliberată de către **Organizaţia Todt** şi care se află în alăturata anexă*.

Organizaţia Todt va conveni cu Statul Major român asupra contingentelor lucrătorilor neinstruiţi care vor fi scutiţi în vederea lucrărilor.

În schimb Marele Stat Major va scuti pe toţi lucrătorii specialişti (fără rezervă asupra anilor de activitate şi fără vreo restricţie oarecare pentru lucrările **Organizaţiei Todt**), de exemplu: ingineri, tehnicieni, precum şi alţi angajaţi ca zidari, tâmplari, fierari, conducători de automobile, tractoare, maşini etc. Numărul lucrătorilor specialişti nu trebuie să depăşească pentru moment numărul de 2.000.

Asistenţa socială a lucrărilor (găzduiri, îngrijire, îngrijiri sanitare) se va face după indicaţiile germane.

2. Pregătirea camioanelor necesare.

Statul român va elibera, după cererea **Organizaţiei Todt**, autocamioanele din serviciul **Organizaţiei Todt**, atât cele închiriate cât şi cele aparţinând firmei şi nu le va rechiziţiona. În vederea aceasta, sunt indicate în primul rând 1.500 autocamioane.

După efectuarea acestei eliberări, **Organizaţia Todt** va elibera adeverinţe, împuternicind proprietarii camioanelor de a înscrie pe aripa stângă a camionului literele „O.T.” cu culoare albă.

3. Executarea transporturilor necesare pe calea ferată.

Guvernul român va împuternici C.F.R. potrivit înţelegerii existente dintre Căile Ferate Române şi **Organizaţia Todt**, asupra punerii la dispoziţie a vagoanelor şi acordării de tarife speciale pentru transportul în nordul Moldovei şi Banat, încheind astfel un acord pentru întreg teritoriul statului român.

4. Facilitarea problemelor de construcţie prin simplificarea formalităţilor.

Guvernul român împuterniceşte **Organizaţia Todt** de a efectua schimbările de construcţie importante pentru război, aflate pe toate proprietăţile statului ca: străzi, poduri, baraje, cheiuri etc., fără nici o formalitate.

---

* Anexa nu se publică.

Fiindcă la aceste schimbări este vorba mai cu seamă de îmbunătăţiri a instalaţiilor publice, Guvernul român va dispune ca toate autorităţile statului să renunţe, în scop de a câştiga timp, la formalităţile obişnuite de predare a construcţiilor modificate. De asemenea se va renunţa la formalităţile de predare şi primire referitoare la retrocedarea sau reîntrebuinţarea materialelor de construcţie încă utilizabile.

5. Autorizaţia pentru reîntrebuinţarea imediată a materialului de construcţie.

Organizaţia Todt va fi împuternicită, în vederea efectuării mai grabnice a construcţiilor necesare războiului, de a prelua imediat contra plată imediată, la preţul zilei, tot materialul de construcţie necesar: ciment, nisip, prundiş etc., fără a ţine seama de contractele existente sau de alte îndatoriri ale proprietăţilor actuale.

Materialul de construcţie preluat va fi cântărit, împreună cu fiecare proprietar. În aceasta, **Organizaţia Todt** este împuternicită pe bazele acordului de dreptul dat cu fiecare proprietar de carieră de piatră şi de pietriş, să exploateze aceasta în regie proprie. Dacă aceste cariere de piatră şi de pietriş au contracte de livrare în curs, cu statul român, de exemplu: Direcţia Şoselelor, Căile Ferate etc., sus-numitele contracte între posesori şi statul român vor fi suspendate atât timp cât va cere **Organizaţia Todt**.

6. Împuternicirea de a face lucrări în zonele de graniţă.

Guvernul român va instrui birourile din zonele de graniţă asupra certificatelor de muncă eliberate de **Organizaţia Todt**, care sunt aici alăturate* şi vor trebui să fie recunoscute drept adeverinţe speciale în ceea ce priveşte nestânjenirea muncitorilor angajaţi de **Organizaţia Todt**.

Organizaţia Todt ia asupra sa obligaţia de a executa lucrarea cerută în România în aşa fel încât această lucrare va sprijini o instituţie românească corespunzătoare scopului şi ramificaţiilor **Organizaţiei Todt**. Între timp vor fi iniţiaţi un conducător şi colaboratori români.

Organizaţia Todt va pregăti şi va învăţa specialişti corespunzători români pentru diversele posturi şi ramificaţii.

Detaliile asupra acestei pregătiri se vor discuta şi se vor stabili de către **Organizaţia Todt** împreună cu cercurile competente ale Guvernului român.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia I Organizare – Mobilizare, dosar 2380, filele 5 – 9.

81

Domnule Preşedinte,

Este convenit ca intrarea în vigoare a protocolului privitor la introducerea **Organizaţiei Todt** în România să se facă şi pe baza principiilor arătate în scrisoarea dumneavoastră, din 15 iulie 1941, care face parte integrantă din protocol şi în cele cinci puncte care precizează înţelesul şi întinderea obligaţiilor ce v-aţi asumat.

Primiţi vă rog, domnule preşedinte, asigurarea deosebitei consideraţii ce vă păstrez.

(ss) NEUBACHER 15 iulie 1941

A.M.R., fond M.St.M., Secţia I Organizare – Mobilizare, dosar 2380, fila 4

* Nu sunt publicate.

82

Proces-verbal
despre activitatea Organizației Todt în România

Pentru a înlesni intrarea imediată şi efectivă în activitate a **Organizației Todt** ca Oficiul Reich-ului pentru construcții, fiind important pentru actualul război, precum şi pentru a crea toate condițiile pentru înființarea unei organizații a statului român care mai târziu să lucreze în mod similar, se stabilesc următoarele între Guvernul Reich-ului şi Guvernul regal român:

1. Asigurarea oamenilor necesari pentru muncă.

Personalul de lucru angajat de **Organizația Todt**, Einsatzstab Rumänien, va fi scutit de serviciul militar (concentrări, mobilizări) şi orice alte obligații către stat, care l-ar putea stânjeni în activitate lui la **Organizația Todt** şi anume pentru toată țara şi în număr necesar. Ca angajați se consideră tot personalul de lucru al **Organizației Todt**, care posedă o dovadă de lucru eliberată de **Organizația Todt**, conform modelului anexat[*]. **Organizația Todt** va stabili de comun acord cu Marele Cartier General, care contingente de lucrători necalificați vor putea fi scutiți de mobilizare. Marele Cartier General va scutitoți lucrătorii specialişti, ca ingineri, tehnicieni şi alți angajați: zidari, dulgheri, lucrători în fier şi beton, şoferi, conductori de compresoare şi maşini etc., indiferent de contingent sau de orice altă îngrădire.

Numărul acestor lucrători specialişti nu va întrece deocamdată cifra de 2000.

Îngrijirea socială a personalului lucrător (cazarea, hrănirea, îngrijirea sanitară etc.) se va face după normele germane.

2. Asigurarea autovehiculelor necesare.

Guvernul român va scuti de orice concentrare sau mobilizare autovehiculele propuse de **Organizația Todt** şi care lucrează în serviciul acestei organizații, indiferent dacă este vorba de autovehicule proprietatea societăților respective, sau de autovehicule închiriate. Deocamdată s-a luat în considerație scutirea unui număr de 1500 autovehicule. **Organizația Todt** va elibera după scutirea aprobată de Marele Cartier General pentru fiecare autovehicul o dovadă corespunzătoare şi va împuternici proprietarii vehiculelor de a aplica literele „O.T." pe aripa stângă a maşinii. Guvernul român va da ordine tuturor oficiilor în subordine ca vehiculele cu semnul „O.T.", şi care posedă dovezile eliberate de O.T., să poată circula pe orice zone militare şi puncte de control, şi de a transporta orice material de construcție sau lucrători.

3. Efectuarea transporturilor necesare pe C.F.R.

Guvernul român va împuternici Direcțiunea C.F.R., ca în conformitate cu convenția încheiată între **Organizația Todt** şi C.F.R., să aprobe şi să pună la dispoziția organizației vagoane în număr necesar, şi să acorde un tarif special pentru transporturile în nordul Moldovei şi Banat, tarif special care se va extinde pe toată țara.

4. Înlesnirea lucrărilor de construcție şi simplificarea formalităților.

Guvernul român împuternicește **Organizația Todt** de a efectua modificări la toate proprietățile statului, ca şosele, cheiuri, care sunt necesare din punct de vedere militar, fără nici o formalitate. Întrucât la aceste modificări este în orice caz vorba de o

[*] Nu se publică.

îmbunătățire a acestor lucrări publice, guvernul român va da instrucțiuni tuturor oficiilor din subordine, de a renunța din cauza economiei de timp la o predare cu prea multe formalități a acestor lucrări îmbunătățite. De asemenea se va renunța la formalitățile pentru predarea sau restituirea, sau reîntrebuințarea materialelor de construcție.

5. Împuternicirea de a putea folosi imediat materialele de construcție.

Organizația Todt va fi împuternicită, în scopul accelerării lucrărilor sale de interes militar, de a ridica diferite materiale ca: ciment, piatră, pietriș, nisip, lemn de construcție etc., neținând seama de contracte de livrare existente sau de alte obligații ale proprietarilor și anume: contraplata în numerar și cu prețul zilei. Materialele preluate vor fi evaluate împreună cu proprietarul actual. Afară de aceasta, se împuternicește **Organizația Todt** de a exploata în regie proprie cariere de piatră și de nisip pe baza contractelor particulare încheiate cu actualii proprietari. Pe măsură ce asemenea cariere de piatră sau nisip au contract de furnizare cu oficii române ale statului, ca C.F.R., Direcția Drumurilor etc., se va suspenda contractul existent pe timpul exploatării în favoarea **Organizației Todt**.

6. Împuternicirea de a putea executa nestânjenit lucrări în zonele de la graniță.

Guvernul român va da ordine pentru ca toate organele și oficiile statului să respecte dovezile eliberate de **Organizația Todt** conform modelului anexat*, ca un permis special pentru toate lucrările ce se execută de personalul **Organizației Todt** în zonele de la graniță.

7. **Organizația Todt** ia obligația de a efectua lucrările în România în așa fel ca la executarea acestor lucrări să se înființeze o organizație română cu același scop și organizare ca și **Organizația germană Todt**, instruind atât conducătorii cât și lucrătorii. **Organizația Todt** va instrui în acest scop personalul special român în diferite poziții și șantiere. Detaliile acestei instrucții se vor stabili de **Organizația Todt**, de acord cu un oficiu român care se va destina ulterior.

(ss) NEUBACHER
(ss) ANTONESCU

București la 15 iulie 1941

A.M.R., fond M.St.M., Secția I Organizare – Mobilizare, dosar 2380, filele 10 – 12.

83

Cartierul General al Führer-ului

Berlin, 27 iulie 1941

Excelență,

Dați-mi voie să exprim la începutul acestei scrisori mulțumirea mea pentru scrisoarea Domniei voastre, din care am constatat nu numai concordanța concepțiilor noastre comune ci, înainte de toate, hotărârea Domniei voastre de a duce până la ultima consecință, alături de Reich-ul german, acest război care, după părerea mea, hotărăște soarta Europei pentru secole. Știu, domnule general Antonescu, că aceasta este în primul rând hotărârea Domniei voastre. Voința Domniei voastre, puterea de acțiune și curajul Domniei voastre bărbătesc au determinat poporul Domniei voastre de a urma această cale, care – după cum sunt convins – va duce nu numai la mari succese, dar și la o nouă înflorire a României.

* Nu se publică.

A vă felicita astăzi din toată inima pentru aceste mari succese este pentru mine personal o bucurie tot atât de mare ca şi o satisfacţie de înţeles. Recâştigarea Basarabiei este recompensa cea mai firească pentru sforţările Domniei voastre şi ale vitezelor Domniei voastre trupe.

Din parte-mi vă mulţumesc pentru conducerea Domniei voastre plină de energie, precum şi pentru înfăptuirile excelente ale trupelor Domniei voastre. Aceste înfăptuiri şi voinţa generală pentru o colaborare dezinteresată dintre unităţile germane şi române mi-au fost descrise şi confirmate de către comandanţi în cuvinte de înaltă preţuire.

Aş aprecia acum cu deosebită recunoştinţă, dacă Domnia voastră, domnule general Antonescu, îndată ce sub presiunea Grupului de Armate ,,Sud" dinspre nord-vest rezistenţa pe Nistru va fi dislocată şi mai departe înspre sud, aţi înainta cu trupele Domniei voastre în spaţiul de la sud-vest de Bug şi, prin aceasta, aţi lua asupra Domniei voastre şi asigurarea controlului acestui teritoriu. În acest scop pun sub ordinele Domniei voastre Corpul de Armată 4, cu diviziile 50, 72 şi 73 conduse de generalul de cavalerie Hansen, în timp ce Armata a 11-a împreună cu Corpul 4 Armată român, care îi este afectat la aripa dreaptă, va înainta sub ordinele Grupului de Armate ,,Sud" la răsărit de Bug spre partea de jos a Niprului.

Daţi-mi voie, domnule general Antonescu, să adaug numai câteva cuvinte asupra cursului operaţiilor generale. Sunt deosebit de mulţumit de rezultatele de până acum. În general, aceste rezultate reprezintă maximul capacităţii de marş a infanteriei, luând în considerare drumurile, adeseori cu adevărat îngrozitoare. Avem multe unităţi care, în cinci săptămâni, au făcut în linie dreaptă circa 700 de km, adică peste 1.000 km de marş. Eu am contat asupra faptului că ruşii se vor bate în apropiere de frontieră. Am fost de la început de părere că afirmaţia relativă la o retragere efectuată din vreme îndărătul marilor fluvii ruseşti sau chiar peste Munţii Urali, exprimă doar dorinţele utopice ale englezilor. Ruşii sau îşi vor apăra teritoriul dinaintea centrelor lor industriale, sau îşi vor pierde în orice chip teritoriul de dincolo de aceste centre. Faptul că, recunoscând clar această necesitate, ruşii au ales răfuiala chiar de la început, a dus îndată la un mare număr de lupte sângeroase, care s-au sfârşit însă fără excepţie sau prin nimicirea sau, cel puţin, prin împrăştierea ori înfrângerea unităţilor. Singură spargerea frontului peste Nipru în direcţia Smolensk a costat pe ruşi aproximativ 200.000 prizonieri, nenumăraţi morţi precum şi pierderea unui material de război care nu poate fi calculat pentru moment. Numărul carelor blindate ruseşti ce au fost distruse sau capturate până acum de noi atinge cifra de 10.000. Pierderile ruseşti în artilerie şi material de altă natură sunt incalculabile. Înlocuirea acestor arme pierdute este imposibilă. Nu am nevoie să vă mai asigur, domnule general Antonescu, că pentru mine nu este vorba în primul rând de câştig teritorial, ci de distrugerea duşmanului, şi anume nu numai din punctul de vedere al oamenilor cât, înainte de toate, din punctul de vedere al materialului. Căci dacă înlocuirea oamenilor ar putea fi uşoară pentru ruşi, înlocuirea unor combatanţi buni şi instruiţi este deja mult mai grea pentru ei, iar înlocuirea unor asemenea cantităţi de arme şi de material le este imposibilă. Această înlocuire va deveni cu totul imposibilă în clipa în care vom ajunge în posesia centrelor esenţiale de producţie. După un război de cinci săptămâni văd că vom atinge această ţintă probabil înainte de timpul prevăzut.

Daţi-mi voie deci, domnule general Antonescu, să vă mulţumesc încă o dată pentru ajutorul pe care ni-l daţi în acest război Domnia voastră personal cât şi bravii Domniei voastre soldaţi şi îngăduiţi-mi să vă felicit pe Domnia voastră şi poporul Domniei voastre în mod deosebit şi din toată inima, pentru recâştigarea unei provincii a

cărei pierdere în împrejurările din 1940 era inevitabilă şi care, mai cu seamă în acel moment, nu putea fi împiedicată prin măsuri militare.

Vă rog totodată să binevoiţi a transmite Majestăţii Sale tânărului Rege, aceste sincere felicitări ale mele.

În credincioasa camaraderie şi cu cele mai cordiale salutări, al Domniei voastre,

(ss) Adolf HITLER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 86 – 89.

84

Bucureşti, 31 iulie 1941

Excelenţă,

Vă mulţumesc cu toată căldura pentru aprecierile şi gândurile de preţuire a ostaşului român şi a camaraderiei militare germano-române.

Vă exprim totodată recunoştinţa mea pentru cuvintele cu care măsuraţi şi înţelegeţi strădania mea de a da Neamului Românesc un destin dezrobitor şi nou.

A fost pentru mine, Excelenţă, o mare satisfacţie să pot dovedi prin fapta soldatului român, că Neamul Românesc este o naţiune pe care se poate rezema. Iar soldatul care sunt, a fost totdeauna sigur de puterile ostăşeşti ale Românilor.

Desigur, Neamul acesta ar fi putut să dea şi mai mult; iar organizarea sa militară şi în special cea tehnică şi de armament să fie mult mai înaintată. Regimul de descompunere morală, care a stăpânit Ţara zece ani de-a rândul, sub fosta domnie, lipsa de conştiinţă a unora în conducerea destinelor Armatei, n-au putut să fie şterse de strădania mea şi de munca ofiţerilor români atât de repede.

Totuşi sunt mulţumit că soldatul român şi-a făcut datoria şi mai ales că el a primit buna apreciere a neîntrecutei armate germane şi a Marelui ei Führer.

Aşa cum am rugat pe domnul ministru von Killinger să vă comunice, ca răspuns la scrisoarea Excelenţei voastre, vă confirm şi acum că voi merge până la capăt în acţiunea ce am pornit la Răsărit împotriva marelui duşman al civilizaţiei, al Europei şi al Ţării mele: bolşevismul rus.

De aceea nu pun nici un fel de condiţii şi nu discut cu nimic această cooperare militară pe un nou teritoriu.

Voi îndeplini misiunea militară prevăzută în scrisoarea Excelenţei voastre şi voi asigura condiţiile în regiunea indicată.

Voi îndeplini această acţiune din convingerea adâncă că slujesc nu numai Neamul Românesc şi populaţiile româneşti de peste Nistru, dar comandamentele civilizaţiei şi nevoia de a lupta conştient la întemeierea noii sorţi a Europei.

Cred că numai prin sforţări şi prin unitatea Europei se poate zidi pentru secole destinul ei, aşa cum Excelenţa voastră are convingerea.

Iar eu am deplină încredere în justiţia pe care Führer-ul cancelar Adolf Hitler o va face poporului român şi drepturilor sale statornice şi seculare, misiunii sale din Carpaţi, din Dunăre şi din Marea Neagră.

De aceea, mulţumindu-vă pentru toate informaţiile pe care mi le daţi cu privire la măreaţa campanie ce duceţi în Rusia şi felicitându-vă din toată inima, pe dumneavoastră Excelenţă şi glorioasa armată germană pentru neîntrecuta victorie militară ce aţi repurtat,

dar de sânge civilizator oferit Europei, vă rog să primiți expresia sentimentelor mele credincioase de admirație.

Majestatea Sa Regele vă mulțumește de asemenea pentru felicitările ce i-ați trimis și vă roagă să primiți mărturia admirației sale.

Al Domniei voastre devotat,
General ANTONESCU

Excelenței sale, Führer-ului cancelar Adolf Hitler, la Cartierul General al Führer-ului.

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, filele 90 – 92

85

Conducătorului Statului Român 12 august 1941

Domnule general,

Am onoare a transmite, cu profundă mâhnire, alăturata notă cu propunerile Misiunii Navale Germane, comunicată prin ofițerul român de legătură locotenent comandor Harting.

Atrag, în special, atenția dumneavoastră asupra conținutului capitolului 6.

Și forma și fondul acestui surprinzător deziderat sunt grav ofensatori pentru armata română și pentru conducătorul ei.

Nici eu, nici soldatul român nu cred că putem, din faptele și atitudinea noastră de până acum, merita tratamentul umilitor și degradant conceput de domnul amiral Mausmann.

Dacă Domnia sa menține această cerere, vă rog a aduce faptul la cunoștința Comandamentului Suprem german, cu rugămintea de a lua măsurile care va judeca că se impun.

Cu aceleași amicale și devotate sentimente,
General ANTONESCU

Domniei sale domnului general Hauffe, Șeful Misiunii Militare Germane în România.

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, fila 96.

86

Cartierul General al Führer-ului 14 august 1941

Excelență,

După victoriile câștigate împreună, trupele noastre aliate se află în urmărire rapidă la aripa de sud a frontului. Teritoriul de la est de Bug va fi în scurt timp curățit de inamic până-n Marea Neagră. În această situație, mi se pare potrivit, să fac cu dumneavoastră domnule general Antonescu, un schimb de păreri asupra conducerii viitoare a operațiilor.

Primul țel în spațiul operativ la nord de Marea Neagră îl văd împiedicarea inamicului de a constitui un nou front defensiv organizat pe Nipru, cucerind Peninsula Crimeea care formează pentru adversar, baza sa aeriană în atacurile terenului petrolier român, iar pentru noi pe aceea a continuării urmăririi.

În cadrul acestor operații viitoare, propun, în dezvoltarea acestui gând al meu, ca dumneavoastră domnule general Antonescu, să luați în primire, după atingerea Niprului inferior cu grosul forțelor dumneavoastră, siguranța teritoriului dintre Nistru și Nipru. Ar fi deosebit de prețioasă participarea unităților române rapide – Corpul de Cavalerie, Brigada Mecanizată și Corpul Vânătorilor de Munte – la operațiile viitoare la răsărit de Nipru.

Dacă veți fi de acord cu acest proiect, propun ca trupele care vor participa la operații la est de Nipru, depărtându-se de bazele lor de operație, să primească ajutor material în limita posibilităților chiar de la trupele ce rămân pentru siguranța Basarabiei.

Voi însărcina pe comandantul Grupului de Armate „Sud", mareşalul von Rundstedt, ca pe baza hotărârilor ce veți lua, domnule general Antonescu, să rezolve împreună cu dumneavoastră toate chestiunile ce vor reieşi din colaborarea armatelor noastre aliate, cum ar fi reluarea în subordine a Corpului 54 Armată de către Armata a 11-a şi folosirea teritoriilor câştigate pentru întreținerea viitoare a operațiilor.

Colaborarea aviațiilor aliate propun să se facă ca şi până acum, sub conducerea ambelor comandamente.

Important va fi pe viitor şi siguranța navigației în partea de vest a Mării Negre.

Vă rog să transmiteți Majestății Sale Rege salutările mele şi rămân în sinceră camaraderie.

Al dumneavoastră devotat cu toată inima,

(ss) Adolf HITLER

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, filele 103 – 104.

87

Conducătorul Statului Român 17 august 1941

Excelență,

Confirm primirea scrisorii din 14 august 1941, la care am onoarea să vă răspund următoarele:

Sunt bucuros să contribui cu trupele române la desăvârşirea victoriei dincolo de Nipru şi la salvarea civilizației, dreptății şi libertății popoarelor.

Corpul de Cavalerie şi Corpul de Munte stau la dispoziție pentru operațiile la est de Nipru.

Brigada Blindată, pentru care nu mai am posibilitate de a-i recompleta pierderile materiale suferite, va participa la aceste operații cu elementele care vor putea fi reorganizate după terminarea operațiilor contra Odessei în care este angajată.

Voi lua legătura cu domnul general-feldmareşal von Rundstedt, comandantul Grupului de Armate „Sud", pentru reorganizarea şi aprovizionarea unităților române care vor opera la est de Nipru.

Cum practic îmi este imposibil să asigur transporturile de aprovizionare din cauza lipsei mijloacelor de transport auto, rămâne ca ele să fie făcute prin mijloacele de transport germane.

De asemenea, aviaţia va colabora mai departe cu aviaţia germană, însă pentru aceasta este absolut necesar a i se completa, cel puţin în parte, pierderile suferite şi a i se asigura mijloacele de aprovizionare.

1. Pentru siguranţa navigaţiei pe partea de vest a Mării Negre, am pus deja toate forţele maritime române la dispoziţia domnului amiral Schuster, în vederea escortării convoaielor de aprovizionare.

În ceea ce priveşte Corpul 54 german, el nu a fost nici un moment sub ordinele mele, cu excepţia Diviziei 50 pentru curăţirea spaţiului spre Oceakov. Voi reda şi această divizie Armatei a 11-a germană.

2. Îmi asum, conform dorinţei Excelenţei voastre, paza, ordinea şi siguranţa în teritoriul dintre Nistru şi Nipru. Rămâne ca acest teritoriu să fie delimitat spre nord.

3. După cum am făcut cunoscut şi domnului ministru von Killinger nu aş fi în măsură, din lipsa de mijloace şi organe pregătite, să-mi iau răspunderea administraţiei şi exploatării economice a teritoriului decât între Nistru şi Bug, aceasta cu atât mai mult cu cât întreg teritoriul ţării şi mai ales cel al Basarabiei, are nevoie de totală refacere şi reorganizare administrativă şi economică.

4. Pentru a se asigura ordinea, administraţia în exploatarea economică a teritoriilor ocupate, în vederea continuării războiului, cred absolut necesar a se realiza o conducere unitară şi a se înlătura suprapunerea a două autorităţi.

În consecinţă rog pe Excelenţa voastră să binevoiască a da instrucţiuni precise care să stabilească că drepturile şi răspunderea administrării şi exploatării economice între Nistru şi Bug, precum şi a pazei, siguranţei şi ordinii, în întreg teritoriul dintre Nistru şi Nipru revin în întregime subsemnatului.

Vă rog să primiţi, Excelenţă, asigurarea deosebitei mele consideraţii.

Al Excelenţei voastre devotat,
General ANTONESCU
Excelenţei sale Adolf Hitler, conducătorul Marelui Reich German.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 107 – 108

88

Conducătorul Statului Român — Nr. 1027 din 17 august 1941

Excelenţă,

Pentru a asigura desfăşurarea normală a operaţiilor în curs şi a stabili regimul în teritoriul ocupat la est de Nistru, am onoare a aduce la cunoştinţă Excelenţei voastre următoarele:

1. Armata a 4-a română, compusă din zece divizii infanterie, două brigăzi cavalerie şi o divizie blindată, este în curs de executarea operaţiilor pentru cucerirea Odessei.

Singura ei linie de comunicaţie trece prin Tighina–Tiraspol, iar greutăţile de aprovizionare sunt foarte mari, din cauza lipsei mijloacelor de transport auto.

Folosirea acestei singure artere de comunicaţie şi pentru trupele Armatei a 11-a germane, ar conduce la o întârziere simţitoare a operaţiilor contra Odessei şi poate chiar la o compromitere a lor.

Apreciem că, practic este imposibil ca două armate să se folosească de o singură linie de comunicaţie.

Formaţiuni ale Armatei a 11-a germane au început, totuşi, să se folosească în plin de această linie de comunicaţie, înainte ca Marele Cartier General român să fie înştiinţat.

O primă consecinţă a fost că Divizia de Grăniceri a fost întârziată şase ore la trecerea ei peste Nistru, iar trupele extenuate din cauza tălăzuirilor şi amestecului de coloane româno–germane care s-au produs la Nistru.

De asemenea aprovizionările Armatei a 4-a române au fost mult întârziate şi a fost nevoită să amâne reluarea operaţiilor asupra Odessei cu două zile.

În consecinţă este absolut necesar ca deocamdată, până la cucerirea Odessei, Armata a 4-a să folosească singură această linie de aprovizionare, urmând ca ulterior printr-o înţelegere comună între Armata a 11-a germană şi Marele Cartier General român, comunicaţia Tighina–Tiraspol să poată fi folosită în comun de trupele germane şi române.

După trecerea trupelor române la est de Nistru, s-au produs o serie de fapte pe care le semnalez Excelenţei voastre şi anume:

a) Organele militare germane de pe zonă au oprit trupele române să rechiziţioneze vite şi subzistenţe, mai ales din localităţile germane.

Apreciez că nu se poate contesta dreptul trupelor române, trecute la est de Nistru de a se aproviziona cu vite şi subzistenţe din regiune; aceasta cu atât mai mult, cu cât este bine cunoscut şi stabilit că armatele sovietice în retragere au evacuat din Basarabia la est de Nistru cea mai mare parte din vite şi o mare parte din subzistenţele şi materialele colhozurilor care constituiau bunuri ale teritoriului şi statului român.

Astfel, dintr-un singur sat, Feşteliţa, s-au ridicat circa 1.000 de vite. Această situaţie este generală şi, pe lângă o pagubă însemnată adusă avuţiei naţionale, compromite complet muncile agricole din regiune.

b) Circa 10.000 de evrei care s-au retras cu armatele sovietice la est de Nistru, au fost retrimişi în Basarabia.

Printre ei figurează, desigur, foarte mulţi comunişti convinşi şi elemente cu totul periculoase siguranţei interne a statului şi spatelui armatei.

Armata a 11-a germană a luat anumite măsuri de siguranţă contra comuniştilor şi evreilor periculoşi; aceasta chiar pe teritoriul Basarabiei.

Cu atât mai mult dar, considerăm că interesul comun al siguranţei spatelui armatelor germane şi române cere a nu se împinge spre vest mase de evrei şi de elemente periculoase ci, din contră, spre est. Cu sistemul aplicat, în loc să creăm dificultăţi în retragerea armatelor inamice, creăm dificultăţi în spatele trupelor noastre.

De altfel, sistemul este şi în contrazicere cu vederile conducerii supreme germane, cu care m-am înţeles să împingem în înaintare elementele comuniste către est.

3. De asemenea, apreciem că este de cel mai mare interes pentru ambele armate, ca măsurile luate de Armata a 11-a germană în zona de operaţii a Armatei a 4-a română, cum sunt de exemplu trimiterea diferitelor unităţi şi echipe cu misiuni speciale de natură militară, economică, siguranţă, să fie cunoscute, în prealabil, şi de Marele Cartier General român.

Profit de această ocazie, pentru a mulţumi încă o dată Excelenţei voastre pentru înalta şi camaraderească înţelegere pe care aţi arătat-o în operaţiile comune de până acum.

Sunt convins că în interesul unei victorii depline contra inamicului comun această înaltă înțelegere va exista şi de aici înainte.

În această intenție, rog pe Excelența voastră ca orice măsură care necesită o conlucrare sau dispoziții comune de luat să ne fie adusă din vreme la cunoştință pentru a fi în situația să luăm, ca şi până acum, din timp, toate măsurile necesare.

Comandantul de căpetenie al frontului român,
General ANTONESCU

Excelenței sale, general-oberst Ritter von Schobert, comandantul Armatei a 11-a germane.

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, filele 132 – 134

89

21 august 1941

Excelență,

Prin scrisoarea din 14 august 1941, Excelența sa Führer-ul marelui Reich german, mi-a propus participarea Corpului de Cavalerie, Corpului de Munte şi Brigăzii Blindate la operațiile de la est de Nipru şi, în acelaşi timp, mi-a adus la cunoştință că va însărcina pe Excelența voastră ca, pe baza hotărârilor ce voi lua, să rezolvați în legătură cu mine chestiunile ce vor reieşi din această colaborare a armatelor noastre.

Bucuros să contribui cu trupe române la desăvârşirea victoriei dincolo de Nipru, am răspuns că, Comandamentul Armatei a 3-a, Corpul de Cavalerie şi Corpul de Munte stau la dispoziție pentru aceste operații.

În ceea ce priveşte Brigada Blindată, pe care nu mai am posibilitatea materială să o recompletez de pierderile suferite, va participa cu elementele care vor putea fi reorganizate, după terminarea operațiilor contra Odessei, în care este angajată.

În vederea colaborării trupelor române cu trupele Excelenței voastre în operațiile de la est de Nipru, aduc la cunoştință Excelenței voastre următoarele:

1. Am luat măsuri ca atât Corpul de Munte, cât şi Corpul de Cavalerie să fie recompletate cu efective, materiale şi echipament. Pentru ca aceste unități să-şi poată redobândi întreaga lor capacitate de luptă, este necesar a mai fi lăsate pe loc în repaus încă 3–4 zile, pentru a putea primi tot materialul trimis.

2. Se vor asigura unităților Corpului de Munte şi Corpului de Cavalerie mijloacele auto de aprovizionare, ce le sunt necesare. Nu avem încă posibilitatea materială să punem la dispoziția Armatei a 3-a serviciile şi mijloacele de transport auto necesare unor operații care se îndepărtează atât de mult de baza de aprovizionare, cu atât mai mult cu cât ocuparea regiunii dintre Nistru şi Nipru îmi cere numeroase mijloace de transport.

În consecință urmează ca, Corpul de Munte şi Corpul de Cavalerie să fie aprovizionate cu muniții, subzistențe şi combustibil prin serviciile şi mijloacele de transport ale armatei germane sub ordinele căreia vor opera. Armata a 3-a română rămâne numai un organ operativ.

Tot armatele germane mai trebuie să asigure evacuarea răniţilor şi pâinea pe timpul marşului, când brutăriile de campanie cu tracţiune bovină nu pot urma înaintarea trupelor.

Carburanţii şi muniţiile necesare vor fi împinse până la capetele liniilor de cale ferată, prin grija comandamentului român.

Ulterior, după ocuparea Odessei voi putea organiza pe Bug, în regiunea Voznesensk, o bază de aprovizionare, de muniţii şi carburanţi.

Rog pe Excelenţa voastră să dea în acest sens instrucţiunile necesare Armatei a 11-a.

Încrezător şi mai departe în fraternitatea şi camaraderia de arme germano-română, vă rog să primiţi, Excelenţă, asigurarea deosebitei mele consideraţii.

Al Excelenţei voastre devotat,
General ANTONESCU

Excelenţei sale general-feldmareşal von Rundstedt, comandantul Grupului de Armate „Sud".

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2062, filele 109 – 111.

90

Grupul de Armate „Sud"
Comandantul

22 august 1941

Către
Marele Cartier General

Excelenţă,

Înainte de toate vă exprim sincera mea mulţumire pentru comunicarea ce mi-aţi făcut la 21 august.

Mi se umple inima de mulţumire că la înaintarea grupului meu de armate peste Nipru vor participa unităţi valoroase şi încercate în lupte din armata română; în legătură cu aceasta vă exprim şi mulţumirea mea pentru uşurarea operaţiilor adusă de trupele de siguranţă ale armatei române, prin unităţi ce stau gata să ocupe teritoriul dintre Nistru şi Nipru.

În detaliu, răspund Excelenţei voastre următoarele:

1. Sunt deosebit de mulţumit de măsurile luate de Excelenţa voastră spre a se împlini lipsurile Corpului de Munte şi Corpului de Cavalerie şi nu am nici o grijă de întârzierea unităţilor, provocate din această cauză.

2. S-a înţeles fără îndoială că aprovizionarea Armatei a 3-a la est de Nipru nu mai poate fi, din cauza transporturilor, făcută de dumneavoastră.

Din această cauză am dat ordin să se examineze posibilitățile şi pregătirea serviciilor necesare pentru transporturile şi aprovizionarea Armatei a 3-a, şi nu mă îndoiesc că această chestiune va fi rezolvată spre satisfacția Excelenței voastre.

Îmi permit să fac propunerea că ,,Befehlstelle Sud" (comandant colonel de stat major Weinknecht), care se află sub ordinele mele şi în mâinile căruia se află întreaga aprovizionare pentru grupul de armate, să comunice detaliile prin domnul general de brigadă Hauffe şi tot pe aceeaşi cale să informez pe Excelența voastră asupra măsurilor luate.

3. Un sprijin deosebit de valoros prezintă măsurile conducerii armatei române, propuse de Excelența voastră, privitoare la organizarea unei baze înaintate de aprovizionare de armată. Îmi exprim dorința ca ,,Befehlstelle Sud" să vă facă propuneri prin generalul Hauffe asupra locului cel mai potrivit pentru această bază.

Urmăresc cu satisfacție operațiile armatei române contra cetății Odessa prin a cărei cucerire unitățile române ce luptă aici vor contribui în mod hotărâtor la continuarea victorioasă a războiului.

În convingerea că frăția de arme, verificată în grelele lupte ale lunilor trecute, se va păstra şi, dacă e posibil, se va adânci, rămân cu distinsa considerație, al Excelenței voastre devotat,

(ss) von RUNDSTEDT

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, filele 116 – 117.

91

28 august 1941

Excelență,

Confirm primirea scrisorii din 22 august şi mulțumesc Excelenței voastre pentru spiritul de largă înțelegere cu care a fost promisă soluționarea chestiunii aprovizionărilor Armatei a 3-a.

Profit de această împrejurare, pentru a exprima via mea dorință ca armatele din subordinele Excelenței voastre să se acopere şi mai departe de gloria şi succesele de până acum.

Sunt convins că frăția de arme şi camaraderia ce există între trupele germane şi române vor rămâne neştirbite pentru obținerea unei victorii depline împotriva inamicului comun.

Vă rog să primiți, Excelență, asigurarea deosebitei mele considerații.

Al Excelenței voastre devotat,

ANTONESCU, mareşal al României şi Conducătorul Statului Român.

Excelenței sale, general-feldmareşal von Rundstedt, comandantul Grupului Armate ,,Sud".

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2062, fila 120.

92

Tighina, 29 august 1941

Protocol

Referitor la discuţiile asupra siguranţei, administraţiei şi exploatării economice a regiunii dintre Nipru şi Nistru ce au avut loc la Trighina în ziua de 26 august 1941, ora 17,30 până la ora 20,30.

Discuţiile au fost conduse de generalul de brigadă Tătăranu în numele Marelui Stat Major român, şi generalul de brigadă Hauffe în numele armatei germane.

Discuţiile au avut la bază:

- scrisoarea Führer-ului adresată domnului Conducător al Statului, Antonescu, în ziua de 14 august 1941;
- scrisoarea răspuns a domnului Conducător al Statului din ziua de 17 august 1941;
- scrisoarea şefului Misiunii Militare Germane adresată Marelui Stat Major român în ziua de 24 august 1941.

Generalul Hauffe salută pe domnii delegaţi români şi accentuează necesitatea, ca toate chestiunile ce se vor discuta să fie privite din punct de vedere al conducerii generale a războiului dus de aliaţi, iar Ucraina să fie privită ca o parte din întregul front de est.

Generalul Tătăranu răspunde salutului.

Pentru simplificare se aleg următoarele denumiri: **Transnistria**, regiunea dintre Bug şi Nistru, **Regiunea Bug–Nipru**, teritoriul dintre Bug şi Nipru.

1. Efectivele şi dislocarea trupelor de siguranţă:

Pentru regiunea **Transnistria** Marele Stat Major a prevăzut, anticipând graniţa de nord propusă de domnul Conducător al Statului, Antonescu, patru divizii de infanterie şi o brigadă de cavalerie cu efortul în sudul regiunii şi anume: o divizie la Odessa, una la Berezovca, una la Nikanoie, una la Tulcin, Brigada de Cavalerie, la Balta.

În cazul că nu se consimte la această graniţă, divizia de la Tulcin va fi dislocată la Balta şi Brigada de Cavalerie în alt loc: la Krivoe–Ozero sau vest Pervomaisk.

Aceste divizii vor forma două corpuri de armată (Odessa şi Balta).

Pentru **Regiunea Bug–Nipru** s-au prevăzut trei divizii şi o brigadă de cavalerie; şi anume câte o divizie la Nicolaev, Kirovograd şi Krivoirog, iar brigada de cavalerie la Voznesensk. Aceste mari unităţi să fie subordonate unui corp de armată (Kirovograd).

Cele două corpuri de armată din regiunea transnistriană şi corpul de armată de la Kirovograd sunt puse sub ordinile Armatei a 4-a (Odessa).

În general este necesar ca aceste cantonamente să fie hotărâte definitiv în urma unei recunoaşteri şi după felul cum se va purta populaţia civilă.

Transmisiunile să fie pregătite de pe acum.

2. Graniţa de nord a regiunii transnistriene.

Asupra noii graniţe de nord propusă de domnul Conducător al Statului, mareşalul Antonescu (vezi harta anexă[*]) este necesar a se cere hotărârea Führer-ului.

Chestiunea graniţei de nord rămâne, deci, deocamdată deschisă.

3. **Administraţia Transnistriei** – organul de legătură al armatei germane.

---

[*] Anexele nu se publică.

Administraţia şi exploatarea economică a **Transnistriei** este o chestiune română. La Odessa se înfiinţează un organ de legătură al armatei germane. Misiunea lui este:

a) îngrijirea trupelor germane din Odessa;

b) strângerea şi repartizarea, împreună cu autorităţile române, a mijloacelor necesare operaţiilor comune.

Este important a economisi deplasări de tonaj, ceea ce înseamnă, a lua mijloace de aprovizionare, pe cât este posibil, din zona de operaţie, pentru ca să nu fie nevoie a face aprovizionări din teritoriile patriei şi a utiliza industria pentru conducerea de război.

Organul de legătură al armatei germane mijloceşte interesele române cu cele germane.

Pentru supravegherea disciplinei şi pentru îngrijirea trupelor germane se înfiinţează trei comenduiri de piaţă la Pervomaisk, Kotovsk şi Odessa.

Pe baza experienţelor care le-a făcut armata germană în ultimii patru ani, generalul de brigadă Hauffe roagă insistent a subordona pe şeful Administraţiei Generale comandantului militar, întrucât numai în acest caz interesele armatei şi ale administraţiei pot fi puse în concordanţă în zona de operaţii.

Asupra întrebării dacă comandantul Armatei a 4-a are şi puterea executivă, se vor cere lămuriri şi domnului Conducător al Statului, de către domnul general Tătăranu.

O subordonare limpede a administraţiei sub ordinele comandantului militar este absolut necesară.

4. În teritoriul **Bug–Nipru**, trupele de ocupaţie nu vor fi întrebuinţate la nord de linia Uman–Cerkasy; o delimitare precisă a teritoriului nu se face deocamdată. Comandamentul corpului de ocupaţie român este sub ordinele Armatei a 4-a, din punct de vedere disciplinar şi al instrucţiei. Pentru celelalte chestiuni este sub ordinele mareşalului von Rundstedt prin comandantul Etapelor Armatei. Comandantul Etapelor Armatei în caz de revoltă etc., are dreptul de a ordona întrebuinţarea trupelor române, întrucât Armata a 4-a, în anumite împrejurări, nu este informată la timp asupra celor ce se petrece între Bug şi Nipru.

Generalul de brigadă Tătăranu se declară în principiu de acord, previne însă asupra ruperii marilor unităţi cum a fost, din păcate, cazul în timpul subordonării diviziilor.

În principiu, trupele române vor fi întrebuinţate sub ordinele corpului român, cu excepţia cazurilor de forţă majoră, când autorităţile locale germane pot cere trupe direct comandanţilor mai apropiaţi. Detaliile vor fi discutate mai târziu direct între Marele Stat Major român şi Misiunea Militară Germană.

5. <u>Îngrijirea trupelor române în Ucraina</u>.

În teritoriul **Bug – Nipru** administraţia şi exploatarea economică este o chestiune a autorităţilor germane. Ele asigură acolo aprovizionarea trupelor de siguranţă şi a populaţiei civile. Pentru **Transnistria**, generalul Hauffe propune a pune majoritatea disponibilului la dispoziţia operaţiilor generale, bineînţeles, ţinând seama de necesarul trebuincios trupelor de ocupaţie şi populaţiei civile. Pentru aceasta pledează şi necesitatea descongestionării drumurilor de aprovizionare din Germania şi România.

Generalul de brigadă Tătăranu nu este de acord. În primul rând disponibilul ar trebui inventariat, apoi dotate populaţia civilă, funcţionarii administrativi şi trupele române de ocupaţie şi numai restul va putea fi pus la dispoziţia scopurilor operative.

După dezbateri mai îndelungate se cade de acord asupra următoarei formule:

a) Inventarierea existentului să se facă în comun;

b) Trupele române de ocupaţie, administraţia şi populaţia civilă să primească partea lor;

c) Surplusul să fie pus la dispoziţie pentru operaţiile comune;

d) Dacă necesităţile operative o cer, nevoile trupelor operative au prioritate faţă de cerinţele trupelor de ocupaţie, administraţiei şi populaţiei.

Cu această soluţie ambele părţi se declară de acord. Detaliile urmează a fi aranjate prin discuţii speciale. La fel, procedeul de decontare să fie aranjat prin discuţiile speciale.

6. Portul Odessa.

Generalul de brigadă Tătăranu face următoarea remarcă: „Trupele germane ar avea misiunea de a lua în primire depozitele din Odessa înainte ca trupele române să poată face aceasta. Aceasta constituie o călcare a principiului că, luarea în primire în **Transnistria** este o chestiune a românilor împreună cu delegaţii germani". La aceasta, generalul Hauffe răspunde: „Statul Major al locotenent colonelului Köhler şi autorităţile de sub ordinele lui au misiunea de a proteja, îngrijii şi asigura aceste bunuri în colaborare loială cu guvernatorul Odessei, contra distrugerii prin luptă de către soldaţi fără experienţă".

Propunerea generalului de brigadă Tătăranu de a instrui şi întrebuinţa în acest scop trupele române este respinsă de generalul Hauffe, întrucât timpul de care se mai dispune nu este suficient pentru această instrucţie.

7. Căi ferate în **Transnistria**.

Căile ferate fiind în primul rând la dispoziţia necesităţilor operative şi pentru aprovizionarea trupelor de ocupaţie, reconstruirea căilor ferate priveşte autorităţile germane. Ele predau şefului român al transporturilor, atunci când operaţiile o permit, părţi din reţeaua de comunicaţie. Autorităţile române ajută autorităţile germane la construcţia şi întreţinerea căilor ferate. La Odessa se înfiinţează un comandament german de transporturi. Pentru reprezentarea intereselor române se ataşează un delegat român de legătură.

Ca linii principale se pun în circulaţie liniile: Balta–Odessa (lărgime normală) această linie dublă se transformă treptat una după alta, Odessa–Voznesensk (linie largă).

Liniile Tiraspol–Rasdelnaia şi Rîbniţa–Balta deocamdată nu se reconstruiesc, deoarece repunerea lor în funcţiune ar veni prea târziu pentru operaţii, din cauza distrugerii podului peste Nistru.

Dacă românii vor a o pune în funcţiune, credem că este practic a o normaliza.

Domnul şef al Căilor Ferate Române, propune repunerea podului peste Nistru, la Tighina, şi roagă să i se pună în acest scop la dispoziţie suporţi de fier. Se va aştepta, în acest scop, hotărârea şefului german al transporturilor deşi probabil, în prezent, nu sunt disponibili suporţi.

Folosirea în comun a căilor ferate de către trupele române de ocupaţie, este asigurată. Interesele trupelor de ocupaţie române, în privinţa folosirii căii ferate, le reprezintă detaşamentul de legătură român la comandantul trupelor din Odessa. Numărul trenurilor disponibile se stabilesc în discuţii speciale.

La Odessa, Kotovsk şi Pervomaisk se înfiinţează comandamente de gară germane, pe lângă fiecare, câte un delegat român.

Transporturile vor fi anunţate.

8. Siguranţa transporturilor pe căile ferate.

Siguranţa transporturilor pe căile ferate se face după cerinţele Comandamentului Transporturilor şi priveşte trupele de ocupaţie. Podurile cele mai importante le asigură trupele, cele mai puţin importante pot fi păzite de gărzi civile sub controlul trupelor.

9. Transporturi pe mare.

Transporturile pe Marea Neagră se vor stabili în dezbateri speciale de către marinele aliate. Pentru navigaţia fluvială, deocamdată nu se dispune de vase.

În caz că se găsesc unele, sunt în principiu utilizate în primul rând la aprovizionarea operaţiilor. Navigaţia fluvială este sub ordinele Comandamentului Transporturilor din Odessa.

10. Şosele.

Şoselele şi podurile principale de pe şoselele de traversare din Transnistria se întreţin de autorităţile române. Face parte din aceasta şi protecţia contra înzăpezirii şi îngheţului podurilor. Şoselele importante operative se vor face în curând cunoscute Marelui Stat Major român.

Pluguri de deszăpezire se vor pune la dispoziţie de către armata germană, în plus este însă necesară construirea şi întrebuinţarea de pluguri improvizate şi mai ales a populaţiei civile, de către autorităţile române. Misiunea Militară Germană pune la dispoziţie, consilier în chestiuni de şosele, pe colonelul de pioneri Batzing. El va lua contact cu Marele Stat Major român.

11. Legături telefonice.

Ele se pun în funcţiune şi se întreţin, în principiu, de către autorităţile române. Aşa cum s-a convenit la 27 august între locotenent-colonelul Etschberger şi ofiţerul cu transmisiuni al armatei române, trupele germane de transmisiuni construiesc anumite linii cu ajutor românesc.

Marele Stat Major roagă să i se dea cablu de aramă pentru scopurile trupei de ocupaţie.

Detaşamentului de legătură de la Odessa i se va da un ofiţer german de transmisiuni.

Domnul director al Poştelor Române oferă în **Transnistria** 14 oficii poştale, împreună cu personalul şi materialul de telegrafie şi telefon. În acest scop vor urma discuţii speciale.

Marele Stat Major roagă să i se pună la dispoziţie, în teritoriul **Bug–Nipru**, linii telefonice pentru trupele de ocupaţie.

Siguranţa legăturilor telefonice între Nipru şi Nistru şi în lungul căii ferate cade în sarcina trupelor de ocupaţie.

Marele Stat Major roagă să i se dea o linie de cupru prin Balta la Corpul de Armată Kirovograd, întrucât linia de oţel nu se poate întrebuinţa. Hotărârea se va lua într-o discuţie specială.

12. Prada de război.

Ce s-a capturat de către trupele române, rămâne pradă de război română. Ceea ce au capturat trupele germane, rămâne pradă de război germană.

Patru depozite de pradă germană din **Transnistria** se predau în mâini credincioase române. O parte din prada germană de război a fost predată în **Transnistria**, primarilor. Ei posedă un act asupra acestui fapt. Şi această pradă se va lua în primire de către români, în mâini credincioase.

13. Agricultura.

Ofiţerii agronomi care activează în **Transnistria** să fie înlocuiţi cât mai curând de către autorităţile române.

Se pot duce vite din **Transnistria** peste Nistru.

14. Aşa cum o doreşte Marele Stat Major român, se va pune la dispoziţia şefului administraţiei **Transnistriei** un funcţionar superior administrativ german, ca ofiţer de legătură, în scopul unificării administrative a întregii Ucraine.

15. Evacuarea evreilor peste Bug, nu este posibilă în prezent. Ei trebuie concentraţi în tabere de muncă şi întrebuinţaţi la lucru, până când, după terminarea operaţiilor, evacuarea lor spre est va fi posibilă.

16. Linia de închidere a frontierei (spionaj, sabotaj) rămâne pe Nistru. Închiderea între **Transnistria** şi **Regiunea Bug–Nipru**, priveşte Grupul de Armată „Sud".

17. Utilizarea populaţiei pentru serviciul de ordine este de dorit. Pe cât posibil însă, organele serviciului de ordine civil să nu fie înarmate. Nici un fel de politică printre populaţia civilă; munca trebuie să rămână principalul.

18. Ocuparea **Transnistriei** se poate începe numai după ocuparea Odessei. Unităţile române destinate pazei teritoriului **Bug–Nipru** se vor cere de către Grupul de Armată „Sud", pe măsura progresării operaţiilor.

19. Decontarea furniturilor de orice natură din **Transnistria** nu poate fi lămurită, întrucât este o chestiune pur politică. Mai întâi de toate este necesar a înregistra orice muncă şi a o lichida.

A.M.R., fond M.St.M., Secţiei a 4-a Dotare, dosar 246, filele 167 – 173.

93

Tighina, 30 august 1941

Înţelegeri asupra siguranţei, administraţiei şi exploatării economice a teritoriilor dintre Nistru şi Bug (Transnistria) şi dintre Bug şi Nipru (Regiunea Bug–Nipru)

La baza înţelegerii stau:

Scrisoarea Führer-ului adresată domnului Conducător al Statului, Antonescu, în ziua de 14 august 1941.

Scrisoarea răspuns a domnului Conducător al Statului din ziua de 17 august 1941.

Scrisoarea şefului Misiunii Militare Germane în România adresată Marelui Stat Major român în ziua de 24 august 1941.

Discuţiile comune germano–române de la primăria oraşului Tighina şi necesităţile accentuate cu această ocazie de generalul Hauffe în introducere, au privit toate chestiunile ce se discută sub prisma conducerii comune a războiului.

1. Determinarea răspunderilor.

Sunt răspunzători:

a) În Transnistria: România asupra siguranţei, administraţiei şi exploatării economice, asupra transmisiunilor şi comunicaţiilor – vezi punctul 3.

Asupra graniţei de nord propusă de Conducătorul Statului, mareşal Antonescu, se va interveni pe cale diplomatică pentru a obţine decizia Führer-ului.

b) În teritoriul Bug–Nipru: Germania de administraţie şi exploatare economică, România de siguranţă.

2. Trupele române de siguranţă.

Tăria şi organizarea trupelor române de siguranţă va fi astfel calculată ca misiunile încredinţate să poată fi îndeplinite. Probabil vor fi utilizate în acest scop:

- un comandament de armată (reşedinţa în Transnistria probabil Odessa).
- două, trei comandamente de corpuri de armată, din care în mod sigur unul în Transnistria şi unul în teritoriul Bug–Nipru;
- circa şapte divizii de infanterie şi două brigăzi de cavalerie.

Întrebuinţarea tactică precum şi intrarea trupelor de siguranţă române în teritoriul Bug – Nipru se face după indicaţiile domnului comandant al Grupului de Armate „Sud". În acest scop este necesară repartizarea din timp de către Grupul de Armate „Sud", a zonelor de staţionare în teritoriul Bug–Nipru, pentru a putea începe pregătirile transmisiunilor şi cantonamentelor*.

O determinare exactă a graniţei de nord în teritoriul Bug–Nipru nu este posibilă, din cauza operaţiilor încă în curs. În general, trupele române de ocupaţie nu vor fi utilizate la nord de linia Uman–Cerkasy.

Asupra subordonării tactice a trupelor de siguranţă române în teritoriul Bug–Nipru urmează o înţelegere specială. În principiu însă trupele române vor fi întrebuinţate acolo sub ordinele comandantului corpului de armată român, cu excepţia cazurilor de forţă majoră, în care unităţile locale germane pot cere direct intervenţia trupelor române cele mai apropiate.

Utilizarea populaţiei civile din Transnistria pentru serviciul de siguranţă şi ordine, sub supravegherea trupelor române este de dorit; organele acestui serviciu de ordine civil, pe cât posibil, să nu fie înarmate.

Pe lângă comandamentele române rămân ca şi până acum „detaşamente de legătură germane" (D.V.K.), care rămân sub ordinele Misiunii Militare Germane.

3. Comunicaţii şi transmisiuni în Transnistria:

a/ Căi ferate şi navigaţie fluvială.

Ambele mijloace de comunicaţie sunt în primul rând la dispoziţia trupelor de operaţie şi ocupaţie şi sunt administrate de un comandament german al transporturilor.

Reconstituirea şi întreţinerea ambelor mijloace de comunicaţie sunt în sarcina autorităţilor germane, care pot ceda – pe răspunderea lor – părţi din reţeaua căilor ferate directorului Căilor Ferate Române. Autorităţile române sprijină autorităţile germane la construcţia şi întreţinerea căilor ferate.

La Odessa ia fiinţă un comandament german al transporturilor pentru Transnistria, căruia i se ataşează un organ de legătură român pentru reprezentarea intereselor române.

La Odessa, Kotovsk şi Golta–Pervomaisk iau fiinţă comandamente germane de gară, cu câte un organ de legătură român.

---

* Aprovizionarea trupelor române de siguranţă, dintre Bug şi Nipru, cade în sarcina autorităţilor germane.

Transporturi izolate au nevoie a fi anunţate Comandamentului German al Transporturilor.

Din partea germană se pun în circulaţie următoarele linii:

- Balta–Odessa, care se transformă linie de pe linie în traect normal;
- Odessa–Voznesensk (linie largă);
- Balta–Golta (linie largă).

Reconstituirea (normalizarea) de către directorul Căilor Ferate Române a liniei Tiraspol–Rasdelnaia şi Rîbniţa–Balta este de dorit.

Asupra sprijinului material necesar la repararea podului căii ferate peste Nistru la Tighina urmează o convenţie specială.

b/ Transporturi pe mare.

Transporturile pe Marea Neagră vor fi stabilite de către marinele aliate ale Germaniei şi României, direct.

c/ Şosele şi poduri.

Şoselele şi podurile se vor întreţine de către autorităţile române (inclusiv protecţia contra înzăpezirilor şi gheţii).

Şoselele importante operative vor fi comunicate în curând Marelui Stat Major român. Asupra repartiţiei eventuale de pluguri de zăpadă germane, urmează un aranjament special.

Întrebuinţarea plugurilor de zăpadă improvizate şi posibil întrebuinţarea trupelor române* şi a populaţiei este necesară. Misiunea Militară Germană pune la dispoziţie comandantul ei de pionieri ca (!) consilier în chestiuni de construcţii de şosele şi poduri.

d/ Legături telefonice.

Mijloace de transmisiuni sunt în principiu puse în funcţiune şi întreţinute de către autorităţile române, legăturile operative pentru conducerea comună a războiului trebuie avute în vedere în primul rând. Construcţia liniei Bacău–Odessa–Nicolaev şi Odessa–Oceakov–Nicolaev a fost fixată printr-o înţelegere specială (colonel Stenzel–locotenent-colonel Etschberger) la 27 august 1941.

Pentru aranjarea chestiunilor de transmisiuni în Transnistria este la dispoziţie comandantul transmisiunilor Misiunii Militare Germane.

Asupra furnizării de cablu de aramă autorităţilor române precum şi asupra punerii la dispoziţie a unui circuit de aramă de la Chişinău, prin Balta, la Comandamentul corpului de armată în teritoriul Bug–Nipru urmează o convenţie specială.

e/ Siguranţa căilor de comunicaţie şi transmisiunilor de tot felul cade în sarcina trupelor de ocupaţie române.

4. Administraţia şi exploatarea economică în Transnistria.

Administraţia în Transnistria se organizează şi conduce de către un şef de administraţie român; în interesul conducerii comune a războiului, el este legat de indicaţiile comandantului militar din Transnistria, în chestiuni hotărâtoare.

Şefului administraţiei române din Transnistria, la cererea acestuia, i se pune la dispoziţie un funcţionar superior de administraţie militară german pentru consultare şi sprijin.

Exploatarea economică a Transnistriei este o chestiune a autorităţilor române. Pentru asigurarea stocurilor necesare conducerii comune a războiului, se înfiinţează un **Organ de legătură al armatei germane la Odessa**, cu misiunea:

---

* Trupele române vor fi întrebuinţate numai pentru supravegherea mâinii de lucru şi în cazuri de forţă majoră.

A/ Îngrijirea trupelor germane din Transnistria: pentru aceasta se înfiinţează comenduiri de piaţă pe lângă comandanţii de gară germani, probabil la Odessa, Kotovsk şi Golta–Pervomaisk.

B/ A sprijini autorităţile române răspunzătoare de exploatarea economică, la strângerea şi distribuirea mijloacelor necesare operaţiilor şi a fixa în comun mijloacele necesare după următoarele criterii: inventarierea existentului se face în comun; trupele române de ocupaţie, administraţia şi populaţia civilă primesc partea lor; excedentul se pune la dispoziţia operaţiilor comune.

Dacă necesităţile operative o cer, nevoile trupelor operative au prioritate faţă de trupele de ocupaţie, administraţie şi populaţie.

Este important a economisi suprafaţa de tonaj (ceea ce însemnă: bunurile de aprovizionare de tot felul vor fi exploatate pe cât posibil din zona de operaţii) şi a utiliza industria etc., pentru conducerea războiului.

5. Prada de război.

Ce s-a capturat de către trupele române rămâne pradă de război română, iar ceea ce s-a capturat de trupele germane rămâne pradă de război germană. Patru depozite de pradă germană din Transnistria se predau în mâini credincioase române. O parte din prada germană de război a fost predată în Transnistria primarilor, ei posedă un act asupra acestui fapt. Şi această pradă se va lua în primire de către români în mâini credincioase.

6. Ofiţerii agronomi din Transnistria.

Ofiţerii agronomi din Armata a 11-a, care activează în Transnistria în agronomie vor fi cât mai curând înlocuiţi de către autorităţile române.

7. Evacuarea evreilor.

Evacuarea evreilor peste Bug nu este posibilă în prezent. Ei trebuie deci concentraţi în tabere de muncă şi întrebuinţaţi la lucru, până când, după terminarea operaţiilor, evacuarea lor spre est va fi posibilă.

8. Linia de închideri a frontierei rămâne pe Nistru.

Închiderea între Transnistria şi regiunea Bug–Nipru priveşte Grupul de Armate „Sud”.

9. Decontarea furniturilor.

Decontarea furniturilor de orice natură din Transnistria se va lămuri mai târziu, de către autorităţile germane şi române competente.

Întâi de toate este important a contabiliza orice produs şi chitanţa.

p. Marele Stat Major român,
General de brigadă (ss) N. TĂTĂRANU

p. Comandantul Suprem al Armatei germane,
General de brigadă (ss) HAUFFE

A.M.R., fond 333-M.R., Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 2, filele 14 – 16.

94

Marele Stat Major
Secţia Operaţii

Dare de seamă privind aportul trupelor române în bătălia de la Marea de Azov

(30 august 1941 – 10 octombrie 1941)

1. Către sfârşitul lunii august 1941, Armata a 11-a germană se găsea pe Nipru, iar Armata a 3-a română, din rezerva Armatei a 11-a germane, primea misiunea de a înlocui pe Nipru Corpul 49 Alpin german şi Grupul Blindat.

În acest timp, grosul forţelor germane de la aripa de sud a frontului, după ce ajunsese la vest Poltava, Dnepropetrovsk şi Zaporoje, continua ofensiva victorioasă spre Harkov.

Totodată, comandamentul suprem german intenţiona să continue ofensiva spre sud, pentru a cuceri Crimeea, care constituia un permanent pericol în flancul şi chiar spatele forţelor germane angajate în operaţii spre est.

2. Pentru cucerirea Crimeei, Înaltul Comandament German îşi propune următorul plan: să forţeze Niprul în zona Berislav, apoi, asigurându-se spre est, să pătrundă cu grosul forţelor prin istmul Perekop, pentru a cuceri Crimeea.

În cadrul acestui plan, misiunile armatelor 11 germană şi 3 română erau:

- Armata a 11-a germană să forţeze Niprul la Berislav, pentru a realiza un cap de pod, ulterior, asigurându-se cu o parte din forţe spre est, să se îndrepte cu grosul forţelor spre istmul Perekop, pe care să-l forţeze şi să pătrundă în Crimeea;

- Armata a 3-a română să înlocuiască pe Nipru, între Berislav şi confluenţa râului Buzuluk cu Niprul, Grupul Blindat şi Corpul 49 Alpin, pentru a asigura spre nord-est operaţiunea Armatei a 11-a germană pe timpul forţării Niprului şi realizării capului de pod de la Berislav; ulterior, să fie în măsură ca la ordin, să treacă Niprul şi dirijându-se spre est, să preia de la trupele germane, pe care urma să le înlocuiască, misiunea de a asigura în această parte operaţiile Armatei a 11-a germane, angajată în Crimeea.

Desfăşurarea operaţiilor.

A. Forţarea Niprului şi realizarea capului de pod Berislav de către Armata a 11-a germană.

a) În dimineaţa zilei de 30 august 1941, Corpul 30 Armată a început operaţiile pentru forţarea Niprului în zona Berislav, reuşind ca, până la căderea serii, să realizeze două capete de pod pe o adâncime de 2 km şi pe front de 4 km.

Pe restul frontului Armatei a 11-a germane s-au executat operaţii demonstrative.

Atacurile pentru lărgirea capetelor de pod au continuat în cursul zilei următoare, inamicul opunând o dârză rezistenţă şi executând numeroase contraatacuri.

După înlocuirea Corpului 49 Alpin prin Armata a 3-a română, acest corp de armată a fost făcut disponibil şi întrebuinţat în atacul pentru lărgirea capului de pod de la Berislav, operaţiune care a început la 7 septembrie şi a durat până la 13 septembrie 1941.

În tot timpul acestor operaţii, inamicul a încercat disperate contraatacuri, fie pentru a reduce capul de pod, fie pentru a cădea în flancul şi spatele forţelor care acţionau în capul de pod.

b) Conform ordinului Armatei a 11-a germane, cu începere de la 30 august 1941, Armata a 3-a română urma să înlocuiască pe Nipru trupele germane (Grupul Blindat şi Corpul 49 Alpin) în sectorul: confluenţa Niprului cu râul Buzuluk şi Colonia Schlagendorf.

Misiunea Armatei a 3-a era: să apere Niprul în aşa fel încât atacurile inamice peste fluviu să fie respinse pretutindeni. De asemenea, să cureţe zona de elemente inamice împrăştiate, să sprijine prin foc acţiunea Corpului 49 Alpin, fixând inamicul pe malul de est al fluviului prin incursiuni şi foc, ulterior, să preia acoperirea flancului de est al Armatei a 11-a germane spre Melitopol şi mai la nord.

Dispozitivul Armatei a 3-a pe Nipru trebuia realizat până în seara de 1 septembrie 1941.

În timp ce Armata a 11-a germană era angajată în operaţiile pentru realizarea capului de pod Berislav, la Armata a 3-a română se petreceau următoarele evenimente: în cursul nopţii de 1 – 2 septembrie 1941, inamicul a încercat trei incursiuni la Gavrilovka, toate fiind respinse. Pentru a înşela şi nelinişti inamicul din faţa sa, Armata a 3-a română a ordonat să se execute incursiuni pe insulele Niprului şi dincolo de fluviu, determinând astfel valoarea inamicului şi punctele tari pe care le apără. În cursul dimineţii de 3 septembrie 1941, inamicul a încercat să treacă Niprul la Gavrilovka şi în sectorul Corpului de Cavalerie. Toate încercările au dat însă greş, fiind respinse peste tot. În dimineaţa de 4 septembrie 1941, inamicul a încercat din nou să treacă Niprul în zonele Zolotaia Balka, Anastasievka şi Mihailovka, dar toate aceste încercări au fost respinse. Reuşeşte însă să treacă Niprul cu nouă batalioane, puternic sprijinit de artilerie şi aviaţie, în zona Şablukovka, cucerind până la orele 14.30 satele Şablukovka şi Fisch. În cursul dimineţii de 5 septembrie 1941, după lupte grele, capul de pod inamic de la Şablukovka şi Fisch a fost redus de către Brigada 4 Mixtă Munte, grosul inamic fiind aruncat peste braţul principal al Niprului. În cursul zilelor următoare, toate încercările repetate ale inamicului de a trece din nou fluviul au fost respinse.

La rândul lor, trupele române au executat incursiuni şi demonstraţii pentru a verifica prezenţa inamicului şi a nu-i da posibilitatea să scoată trupe din acest sector pentru a le duce în faţa capului de pod de la Berislav.

Aportul trupelor române în această fază a fost foarte important, întrucât a făcut disponibil pentru alte operaţii Corpul 49 Alpin precum şi Grupul Blindat, care se aflau în apărare pe Nipru, a păstrat linia Niprului contra tuturor încercărilor inamicului de a trece fluviul şi cădea în flancul şi spatele forţelor germane care acţionau spre sud şi a sprijinit prin foc şi acţiuni demonstrative operaţiile trupelor germane din capul de pod Berislav, a redus capul de pod inamic de la Fisch – Şablukovka, care, dacă s-ar fi dezvoltat, ar fi constituit un mare pericol pentru capul de pod Berislav, mai ales că trecerea Niprului de către inamic se produsese în timpul când forţele germane erau absorbite în întregime de operaţiile din acel cap de pod.

Prin acţiunile întreprinse de trupele noastre s-a dat posibilitate comandamentului german să-şi execute în siguranţă operaţiile prevăzute.

B. Operaţiile până la linia Balki – Molocnoie.

a) Urmărirea inamicului de către Corpul 30 Armată şi Corpul 49 Alpin până la linia Balki – Molocnoie (13 – 21 septembrie).

În ziua de 13 septembrie 1941, Armata a 11-a germană dă un ordin de operaţii conform căruia, începând de la 14 septembrie 1941, ora 6, armata trebuia să treacă la urmărirea inamicului spre est, astfel:

- Corpul 30 Armată să împingă peste Dornburg spre Kanly Elga, trimiţând forţe rapide înainte pentru a intercepta linia Melitopol – G. Fiodorovka şi a închide în acelaşi timp istmurile de la Şalkovo şi Genicesk;
- Armata a 3-a să sprijine prin foc înaintarea aripii stângi a Corpului 49 Alpin;
- Corpul 49 Alpin să atingă ca prim obiectiv Niz. Siegorozi – Bielozierka şi să se ţină apoi gata pentru a continua înaintarea, cu efort, de-a lungul şoselei ce duce la Mihailovka.

Operaţiile de urmărire au început în dimineaţa de 14 septembrie 1941. Până la şanţul anticar, reacţiile inamicului au fost slabe, acesta fiind în continuă retragere.

Față de această situație, Armata a 11-a germană dă în ziua de 20 septembrie 1941, un ordin de operații conform căruia, urma ca:

- Corpul 54 Armată, întărit cu Divizia 50, Divizia SS „Adolf Hitler" şi divizioanele 52 şi 54 obuziere grele române, să forțeze istmul Perekop pentru a pătrunde în Crimeea;

- Corpul 30 Armată să arunce inamicul la est de râul Molocnoie, punând stăpânire pe podurile de peste râu, de unde să asigure flancul stâng al armatei;

- Corpul 49 Alpin să continue atacul până la linia: malul de vest al râului Molocnoie între Bogdanovka şi nord Kurkulak – Heidelberg, aruncând inamicul la est de această linie, după care să fie schimbat de Corpul de Munte român.

b) Oprirea ofensivei Corpului 30 Armată şi Corpului 49 Alpin (21 septembrie 1941).

Operațiile executate au decurs normal până la șanțul anticar, unde inamicul a opus o foarte puternică rezistență, toate încercările corpurilor 30 armată şi 49 alpin de a străpunge această rezistență au eşuat.

În consecință, în ziua de 21 septembrie 1941, orele 21,30, Armata a 11-a germană dă un ordin prin care dispune oprirea atacurilor spre est ale corpurilor 30 armată şi 49 alpin şi păstrarea liniei atinse în ziua de 21 septembrie 1941. În urma acestui ordin, atacul spre est este oprit, şi ambele corpuri de armată trec în defensivă pe linia atinsă, în următorul dispozitiv: Corpul 49 Alpin – Divizia 4 Munte: de la Nipru până la Bielozierka (inclusiv); Divizia 1 Munte: de la sud Bielozierka până la 7 km, sud-vest Timoşevka; Divizia 170: de la 7 km sud vest Timoşevka până la Feliberta (exclusiv); Corpul 30 Armată: Divizia 72: Feliberta (inclusiv) până la Akimovka; Detaşamentul Choltitz: de la Akimovka (exclusiv) până la limanul Molocnoie.

Dispozitivul este realizat în ziua de 22 septembrie 1941.

În acest timp, Corpul 49 Alpin respinge mai multe atacuri ale inamicului executate la centru şi flancul drept al Diviziei 1 Munte.

În ziua de 22 septembrie 1941, Corpul 49 Alpin ia contact cu Corpul de Munte român şi pregăteşte înlocuirea.

Conform ordinului Armatei a 11-a germane, Corpul de Munte român a fost trecut, pe timpul înlocuirii, sub comanda Corpului 49 Alpin.

Operațiile de înlocuirea Corpului 49 Alpin prin Corpul de Munte român, au început în noaptea de 23/24 septembrie 1941, după cum se va arăta la punctele d şi e.

În sectorul Corpului 30 Armată, inamicul a fost mai puțin activ, limitându-se la trageri de artilerie şi câteva incursiuni, toate respinse.

c) Trecerea Niprului pe la Berislav de către Armata a 3-a română (15 – 20 septembrie 1941).

În seara de 14 septembrie 1941, Armata a 11-a germană dă un ordin de operații, conform căruia urma ca Armata a 3-a română să înceapă trecerea Niprului în ziua de 15 septembrie 1941, cu Corpul de Munte şi să ajungă cu această unitate în zona Antonovka - Konstantinovka – Vladimirovka – Liubimovka; o brigadă din Corpul de Cavalerie să fie împinsă spre sud în aşa fel, ca să poată trece imediat după Corpul de Munte.

Corpul de Munte începe trecerea Niprului pe la Berislav în ziua de 15 septembrie 1941, orele 5, 15, cu Brigada 1 Mixtă Munte care este dirijată în zona Zatikov – Antonovka.

Brigada 2 Mixtă Munte se adună în vederea trecerii şi începe să treacă Niprul în ziua de 16 septembrie 1941.

Brigada 4 Mixtă Munte rămâne în sector, executând acţiuni de fixarea inamicului din faţa sa şi sprijinind, prin foc, înaintarea pe malul de est al Niprului a Diviziei 4 Munte germană.

În acest timp patrulele trimise de Corpul de Cavalerie au stabilit că inamicul apără puternic cursul principal al fluviului. De asemenea, au observat mici fracţiuni de trupe inamice care începeau să se retragă spre est.

În ziua de 17 septembrie 1941, Armata a 11-a germană dă un ordin, conform căruia urma ca Armata a 3-a română să termine trecerea Niprului cu Corpul de Munte la 18 septembrie, pentru a ajunge cu Brigada 2 Mixtă Munte şi Brigada 1 Mixtă Munte în zona Vozniesenka, Rubanovka, Gornostaievskij. Trecerea Corpului de Cavalerie să înceapă la 19 septembrie 1941.

În consecinţă, Armata a 3-a română ordonă ca zonă de regrupare a Corpului de Cavalerie, după trecerea Niprului, zona Konstantinovka – Dimitrievka – Liubimovka.

d) Deplasarea Armatei a 3-a către linia Balki – Molocnoie (19 – 23 septembrie).

După trecerea Niprului, Corpul de Munte a început deplasarea spre tăietura Molocnoie, pentru a înlocui pe front Corpul 49 Alpin. Această deplasare a fost executată în cinci etape, trupele fiind continuu atacate de către aviaţie inamică.

În ziua de 20 septembrie 1941, Armata a 11-a germană ordonă ca:

- Armata a 3-a română să preia comanda sectorului Corpului 49 Alpin, după schimbarea acestuia prin Corpul de Munte român. Ulterior, să asigure cu Corpul de Munte şi Divizia 170 germană, în legătură la sud cu Corpul 30 Armată, flancul de est al Armatei a 11-a germane;

- două brigăzi de cavalerie să fie subordonate Corpului 30 Armată.

În ziua de 23 septembrie 1941, Corpul de Munte este trecut sub ordinele Corpului 49 Alpin, urmând ca, în cursul nopţii de 23/24 septembrie, să înlocuiască trupele germane în sectorul: vest Balki – 5 km sud-vest Timoşevka.

În seara de 23 septembrie 1941, Corpul de Munte se găsea dislocat astfel: Brigada 1 Mixtă Munte în zona Miencekur, Brigada 2 Mixtă Munte în zona Calinovka – Pieskaşenko, Brigada 4 Mixtă Munte în zona Korneievka.

După ce Corpul de Munte a început trecerea pe la Berislav Corpul de Cavalerie, care a urmat mişcarea Corpului de Munte, fiind continuu atacat, pe timpul deplasării, de către aviaţia inamică.

Prin ordinul Armatei a 11-a germană, Corpul de Cavalerie este pus cu două brigăzi de cavalerie sub ordinele Corpului 30 Armată german; sub ordinele Armatei a 3-a române rămâne o singură brigadă de cavalerie.

Dislocarea Corpului de Cavalerie în seara de 23 septembrie 1941, era următoarea: Brigada 8 Cavalerie în zona Ekaterinovka; Brigada 5 Cavalerie în zona Novo Danilovka; Brigada 6 Cavalerie în zona Ivanovka – Kalaga.

În concluzie, pe tot timpul acestei faze (19 – 23 septembrie), trupele române au constituit o rezervă la dispoziţia comandamentului german, care la urmă a fost folosită pentru a face disponibile forţele germane din front, destinate altor misiuni.

e) Înlocuirea pe frontul dintre Nipru şi Feliberta a Corpului 49 Alpin (23 – 25 septembrie).

După cum s-a arătat mai sus, la 21 septembrie 1941, Armata a 11-a germană opreşte atacul spre est şi hotărăşte trecerea la apărare pe linia atinsă.

În acelaşi timp, cere Armatei a 3-a române să înlocuiască Corpul 49 Alpin cu Corpul de Munte, astfel ca la 24 septembrie, corpul german să fie gata de deplasare spre sud; să înlocuiască cu Brigada 8 Cavalerie, Divizia 170 germană, care urma să treacă în

rezerva Armatei a 3-a română, înapoia dreptei acestei; să preia, după înlocuire, comanda sectorului Corpului 49 Alpin, având la dispoziţie Divizia 170 germană; să pună Corpul de Cavalerie (Brigada 5 şi 6 Cavalerie) la dispoziţia Corpului 30 Armată.

În general, frontul afectat Armatei a 3-a română era de 90 km, repartizat la 4 brigăzi, din care 3 de munte şi una de cavalerie şi o divizie germană, deci cu mult prea întins faţă de mijloacele la dispoziţie.

C. Contraofensiva inamică (24 – 30 septembrie 1941).

a) Prin faptul că Armata a 11-a dispune înlocuirea Corpului 49 Alpin şi deplasarea lui spre sud vest, înseamnă că nu cunoştea nici valoarea şi nici intenţiile inamicului din zonă. În realitate, inamicul dispunea pe frontul Nipru –Marea de Azov iniţial de 6 divizii de infanterie, întărite cu fracţiuni de care de luptă, ulterior, de 12 divizii de infanterie, o brigadă de care de luptă şi mai multe batalioane care de luptă independente, care au acţionat în legătură cu diviziile de infanterie.

Raportul de forţe arată că avantajul era de partea inamicului.

b) Operaţiile inamicului între 24 şi 28 septembrie 1941.

Inamicul a început atacurile sale chiar din ziua de 24 septembrie 1941, când trupele române abia intraseră în front, după marşuri istovitoare executate în cinci etape succesive.

Rezultatul acestor atacuri a dus la: replierea Brigăzii 4 Mixtă Munte; replierea stângii Brigăzii 2 Mixtă Munte; crearea unui gol între Brigada 4 Mixtă Munte şi Brigada 2 Mixtă Munte; pătrunderea inamicului la legătura dintre Armata a 3-a română şi Corpul 30 Armată; introducerea Brigăzii 8 Cavalerie în linie; dislocarea apărării Brigăzii 5 Cavalerie, care a fost împinsă până la linia Radionovka, Vladimirovka, gara Akimovka.

Prin atacurile sale, comandamentul sovietic se informează asupra situaţiei frontului româno-german şi în acelaşi timp zdruncină apărarea acestui front, creându-şi posibilităţi pentru obţinerea, ulterior, a unor rezultate decisive.

În consecinţă, începând de la 27 septembrie 1941, inamicul dezlănţuie o serie de atacuri masive, care se succed astfel:

- la 27 septembrie, atacă pe întregul front al Brigăzii 4 Mixtă Munte (care era cel mai vulnerabil), precum şi la stânga şi centrul Brigăzii 2 Mixtă Munte, reuşind să împingă apărarea pe linia Zvetovka – est Bol.Bielozierka şi în interiorul marginii de nord a localităţii Mal.Bielozierka;

- la 28 septembrie, atacă stânga şi centrul Brigăzii 2 Mixtă Munte, reuşind să intre în dispozitivul artileriei şi să respingă această parte a frontului brigăzii pe marginea de vest Mal.Bielozierka;

- la 29 – 30 septembrie, atacă stânga Brigăzii 2 Mixtă Munte şi reuşeşte să creeze un gol, prin care împinge unităţile sale de tancuri, parte ajungând până la Novo Alexandrovka; de asemenea, atacă şi la Brigada 8 Cavalerie, reuşind să cucerească Elisavetovka.

D. Reacţiunea trupelor germano-române (29 septembrie – 3 octombrie 1941).

Faţă de rezultatele contraofensivei ruseşti, Armata a 11-a germană readuce Corpul 49 Alpin în zona Miencekur – Novo Alexandrovka, pentru a lua parte la bătălie.

Corpul 49 Alpin şi Divizia SS. „Adolf Hitler” intră în dispozitivul de atac în noaptea de 28/29 septembrie 1941, la stânga Armatei a 3-a.

În ziua de 29 septembrie, Corpul 49 Alpin atacă cu cele două divizii ale sale pe direcţia B.Bielozierka – Balki, iar cu Divizia SS. „Adolf Hitler”, pe direcţia Dneprovka – Balki. Atacul s-a executat prin depăşirea trupelor în contact. La acest atac, s-au asociat şi

părți din Brigada 4 Mixtă Munte. Atacul a progresat lent şi nu s-a făcut simțit asupra inamicului din fața brigăzilor 1 şi 2 munte.

În acest timp, pe frontul Diviziei 170 şi Corpului 30 Armată, inamicul atacă puternic şi reuşeşte să pătrundă prin intervalul dintre Armata a 3-a şi Corpul 30 Armată şi să ocupe, după cum s-a arătat mai sus, Elisavetovka.

Ca urmare, Armata a 11-a opreşte atacul Corpului 49 Alpin pe linia atinsă şi pune la dispoziția Corpului 30 Armată, Divizia SS. ,,Adolf Hitler", care atacă în dimineața de 2 octombrie 1941 şi reuşeşte să recucerească satul Elisavetovka şi să împingă inamicul la est de sat. În aceiaşi zi, recunoaşterile trimise de către Corpul 49 Alpin şi Brigada 2 Mixtă Munte, au găsit satul M.Bielozierka părăsit de inamic, cu excepția colțului de sud-est.

Împingându-se recunoaşteri mai departe, acestea au fost primite cu foc puternic de la şanțul anticar şi satul Ulianovka.

Pentru a uşura situația Armatei a 3-a şi a Corpului 30 Armată, precum şi a încercui şi distruge forțele inamice din fața acestora, Înaltul Comandament German execută cu Grupul Blindat ,,von Kleist" o manevră de întoarcere pe direcția Dnepropetrovka – Berdiansk.

Această manevră determină replierea forțelor inamice din fața Armatei a 3-a şi Corpului 30 Armată.

De altfel, replierea începuse chiar de la 1 octombrie, deşi contraofensiva inamicului obținuse până la acea dată rezultate importante.

Trupele greu încercate ale Armatei a 3-a, ale Corpului 30 Armată şi ale Corpului 49 Alpin sunt chemate acum să treacă la urmărirea şi distrugerea inamicului.

E. <u>Urmărirea, încercuirea şi distrugerea grosului inamic în zona Baksan – Andreevka (4 octombrie – 10 octombrie 1941)</u>.

În ziua de 3 octombrie 1941, Armata a 11-a a dat ordinul nr. 3.966, din care se extrage: ,,în ziua de 4 octombrie 1941, Armata va trece la atac pentru a împiedica pe inamic să se retragă; Corpul 49 Alpin atacă pe direcția Orliansk; Corpul 30 Armată atacă cu aripa stângă în direcția Barkut; Armata a 3-a cu aripa dreaptă realizează legătura cu Corpul 30 armată; i se va pune la dispoziție Comandamentul Corpului de Cavalerie şi Brigada 6 Cavalerie; înaintează până la poziția inamicului şi-l împiedică să se retragă". Conform acestui ordin, în dimineața de 4 octombrie 1941, unitățile Armatei a 11-a se pun în mişcare. Ariegardele inamice sunt respinse, iar în sectorul Corpului 30 Armată şi Diviziei SS. ,,Adolf Hitler" se cucereşte şanțul anticar. Înaintarea este îngreuiată din cauza numeroaselor câmpuri de mine plantate de ruşi.

Conform unui nou ordin al Armatei a 11-a (nr. 3.968 din 4 octombrie 1941), trebuia ca:

- Armata a 3-a să urmărească inamicul în retragere, pentru a-l forța la luptă, uşurând astfel atacul Grupului Blindat ,,[von] Kleist"; apoi să treacă la Molocnaia între Altenau (inclusiv) şi Molocnaia (exclusiv).
- Corpul 30 Armată să urmărească în direcție Astrahanka;
- Corpul 49 Alpin să urmărească în direcția nord B.Tokmak.

Armata a 3-a a continuat urmărirea ajungând cu grosul în seara de 5 octombrie 1941, pe valea Molocnaia, iar în zilele următoare s-a continuat urmărirea la est de Molocnaia înfrângând rezistențele opuse de inamic.

În seara de 7 octombrie 1941, Armata a 3-a ajunge cu: Corpul de Munte pe linia Beghin – Tschokark – Waldheim; Divizia 170, în zona Pastva, având un detaşament înaintat la Ssaltytscija; Corpul de Cavalerie, în zona gara Nielgovka şi mai la sud.

În aceiaşi zi, Grupul „[von] Kleist", care înainta spre sud est, a ajuns pe linia Andreevka, tăind astfel retragerea forţelor ruse din faţa Armatei a 11-a şi realizând încercuirea a mai multor divizii sovietice.

În zilele următoare, s-a continuat mişcarea, pentru a strânge şi mai mult cercul în jurul forţelor inamice, astfel încât în ziua de 29 octombrie 1941, s-au realizat două încercuiri în zona Baksan – Andreevka şi anume:

Încercuirea întâi, în zona sud Kirilovka. La această încercuire, Brigada 1 Mixtă Munte se găsea pe frontul 2 km nord-est Poltavka, Moghila Tokmak.

Încercuirea a doua în zona Alexeevka şi vest Popovka, Obitotcinaia. La această încercuire forţele române se găseau cu Brigada 6 Cavalerie pe frontul Obitotcinaia şi valea nord-vest.

Restul forţelor române se aflau în următorul dispozitiv:

- Brigada 8 Cavalerie, din rezerva Corpului de Cavalerie, în zona Giunievka, Elisievka;
- Brigada 2 Mixtă Munte, din rezerva armatei, în zona Kol.Mihailovka;
- Brigada 4 Mixtă Munte, din rezerva Corpului de Munte, în zona Semenovka.

Ulterior, Brigada 8 Cavalerie a participat cu un regiment, iar Brigada 2 Mixtă Munte cu un grup, la desăvârşirea distrugerii forţelor inamice încercuite.

Cele două încercuiri au fost lichidate în ziua de 10 octombrie, aşa că începând din această zi, bătălia de la Marea de Azov a luat sfârşit prin distrugerea sau capturarea forţelor inamice încercuite în zona Baksan – Andreevka.

În urma operaţiilor de urmărire şi încercuire, forţele române în legătură cu cele germane au reuşit să distrugă sau să captureze majoritatea forţelor armatelor 9 şi 18 ruse, făcându-se 107.000 prizonieri şi capturându-se 212 tancuri şi 672 tunuri.

F. Concluzii asupra aportului trupelor române în aceste operaţii.

După cum Armata a 4-a română, în bătălia de la Odessa, a asigurat libertatea de acţiune a Armatei a 11-a germană pe timpul operaţiilor de la est de Bug, tot astfel participarea Armatei a 3-a română în bătălia de la Marea de Azov a garantat libertatea de acţiune a aceleiaşi armate germane în operaţiile de forţarea Niprului şi pătrunderea în Crimeea.

Aportul adus de trupele române în această bătălie a fost de importanţă capitală deoarece, prin participarea lor, comandamentul german a avut posibilitatea să-şi execute întocmai planul propus.

Într-adevăr:

a) Înlocuirea pe Nipru a Grupului Blindat şi a Corpului 49 Alpin de către Armata a 3-a română a permis comandamentului german: să-şi creeze disponibilităţi pentru operaţiile proiectate; să-şi execute în siguranţă operaţiile pentru realizarea capului de pod de la Berislav; să interzică comandamentului sovietic de a lua trupe de pe Nipru şi a le aduce pe frontul din faţa capului de pod de la Berislav sau de a trece Niprul pentru a cădea în flancul şi spatele trupelor germane care operau în capul de pod; să dispună de o rezervă foarte puternică (cele şase mari unităţi ale Armatei a 3-a române cu un efectiv de 75.040 oameni) care puteau interveni în timp util acolo unde impunea bătălia în curs de desfăşurare.

b) Pe timpul desfăşurării operaţiilor dintre Nipru şi valea Molocnaia, Armata a 3-a română a constituit unica rezervă la dispoziţia Armatei a 11-a germană, prin întrebuinţarea căreia s-a putu face disponibil Corpul 49 Alpin, destinat să opereze în Crimeea.

În acelaşi timp, Armata a 3-a română asigură spre est, în legătură cu Corpul 30 Armată, operaţiile pentru străpungerea istmului Perekop.

c) Pe frontul dintre Nipru şi Feliberta (90 km), trupele române, opunând o rezistenţă eroică ofensivei inamice, au împiedicat forţele ruseşti să ajungă la Nipru şi să compromită operaţiile în curs de execuţie spre sud.

Patru mari unităţi române şi o mare unitate germană, prin vitejia şi spiritul lor de jertfă, au oprit vijelioasa contraofensivă bolşevică, timp de 10 zile, executată de 12 mari unităţi de infanterie, o brigadă blindată şi mai multe batalioane independente de tancuri şi sprijinită de o bogată artilerie de toate calibrele şi numeroasă aviaţie.

Efortul inamic în această contraofensivă s-a produs pe frontul Armatei a 3-a română (brigăzile 4, 2 şi 1 mixtă munte).

De asemenea, prin rezistenţa îndârjită opusă de trupele române (luptând chiar încercuite) s-a dat posibilitate comandamentului german să realizeze manevra proiectată de Grupul 1 Blindat „[von] Kleist".

Apoi, Armata a 3-a deşi cu forţele obosite şi împuţinate, trece imediat la urmărire dând posibilitate Grupului Blindat „[von] Kleist" să desăvârşească încercuirea în zona Baksan – Andreevka.

Dacă Armata a 3-a n-ar fi existat la momentul oportun gata de a prelua misiunile arătate, Armata a 11-a nu ar fi fost în măsură să-şi dezvăluie operaţiile, sau comandamentul german ar fi trebuit să defalce forţe germane din altă parte a frontului, ceea ce, în acel moment, ar fi fost imposibil.

Prin participarea la marea bătălie de la Marea de Azov, trupele române au mai adăugat o pagină de glorie la istoricul contribuţiei armatei române la cruciada împotriva comunismului şi au sporit şi mai mult prestigiul naţiunii în ochii tuturor aliaţilor.

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2079, filele 4 – 16.

95

Marele Stat Major — Nr. 10380/R din 1 septembrie 1941
Secţia Legătură cu Armatele Aliate

Marele Stat Major
Secţia Legătură cu Armatele Aliate
Domnului ministru al apărării naţionale

Am onoarea a raporta că Marele Stat Major a înaintat Preşedinţiei Consiliului de Miniştri proiectul de convenţie aprobat de dumneavoastră. cu nr. 20974 din 15 iulie 1941.

În urma examinării acestui proiect, domnul vicepreşedinte al Consiliului ni l-a înapoiat cu următoarea rezoluţie:

„Confidenţial (în original).

Rog pe domnul general Mazarini să supună această convenţie guvernului.

Nu poate să fie semnată de domnul general fără plenipotenţă şi nu i se poate da mandat fără ca guvernul să-şi fixeze punctul de vedere.

Domnul mareşal Antonescu vă roagă să nu mai trataţi nici o convenţie.

M. ANTONESCU"

Marele Stat Major a început tratativele pentru o nouă convenţie relativ la regimul trupelor germane în România în urma raportului nr. 10050 din 30 iunie a.c. semnat de domnul general Tătăranu, care ne-a fost înapoiat de Ministerul Apărării Naţionale cu următoarea rezoluţie:

„Numesc pe generalul Mazarini delegat al ministerului şi îl însărcinez cu elaborarea proiectului unei noi convenţii.

General IACOBICI”.

Raportul nr. 10050/1941 a fost justificat de:

- hotărârea domnului mareşal Antonescu de a nu se mai plăti contribuţia de 100 milioane lunar pentru Misiunea Germană de Instrucţie, hotărâre comunicată de Ministerul de Finanţe cu nr. 107576 din 17 iunie 1941;

- repetatele cereri ale Misiunii Militare Germane adresate Marelui Stat Major– Secţia a 7-a, ca trupele germane din România să aibă, începând de la 22 iunie, regim similar cu al trupelor române.

Prin scrisoarea nr. 2M din 2 iulie 1941, domnul consul general Windecker, delegat permanent al Guvernului german faţă de noi, a confirmat în scris aceste cereri şi ne-a comunicat că domnul ministru Neubacher a făcut cunoscut la 30 iunie domnului vicepreşedinte al Consiliului că Guvernul german este de acord să renunţe la contribuţia lunară de 100 milioane a Guvernului român.

Totodată, arată nevoia de a se revizui acordul din 22 octombrie şi elaborarea unuia nou, arătând şi unele puncte principale ce urmau să stea la baza discuţiilor.

În concluzie, protocolul încheiat la 22 octombrie şi care stabilea regimul trupelor de instrucţie germane din România a fost denunţat de ambele guverne, recunoscându-se de ambele părţi că el nu mai avea obiect. Acest protocol a fost încheiat de domnul consilier Lohmann, ca delegat al guvernului Reich-ului, (înlocuit apoi prin domnul consul Windecker), care a tratat cu Marele Stat Major – domnul general Tătăranu.

Cred că datorită acestui fapt, Ministerul Apărării Naţionale a hotărât ca şi noua convenţie să fie tratată tot de Marele Stat Major cu delegatul permanent al Guvernului german, domnul consul general Windecker, mai ales că această convenţie nu are un caracter general, ci se limitează numai la regimul trupelor germane din România.

De altfel, ţin să relev faptul că, pentru tratarea noii convenţii, am aplicat acelaşi procedeu care s-a utilizat la încheierea protocolului din 22 octombrie 1940, adică am cerut fiecărui departament avizul autorizat.

Având în vedere că, prin ordinul domnului vicepreşedinte al Consiliului, sunt oprit de a continua tratativele, cu onoare vă rog să binevoiţi a interveni din nou pentru a se hotărî cine anume urmează să le ducă mai departe.

Încheierea convenţiei şi comunicarea ei în cît mai scurt timp este absolut necesară întrucât vechiul regim al trupelor germane a încetat pe data de 22 iunie iar tratativele pentru stabilirea noului regim durează de la 1 iulie, adică de două luni, şi Ministerul Apărării Naţionale–Direcţia Intendenţei, Marele Stat Major, precum şi celelalte departamente interesate au nevoie să cunoască limitele şi condiţiile în care se pot satisface numeroase cereri ale trupelor germane, situaţia neclară de provizorat de până acum trebuind să ia sfârşit.

Se anexează proiectul de convenţie cu rezoluţia în original a domnului vicepreşedinte al consiliului[*].

---

[*] Anexele nu se publică.

p. Şeful Marelui Stat Major,
General Nicolae MAZARINI

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 1500, filele 142 – 144

96

Ministerul Finanţelor Nr. 262174 din 12 septembrie 1941

Domnule general şef,

Asupra proiectului de protocol şi de acord pentru reglementarea chestiunilor ce decurg din prezenţa trupelor germane în România (textul german propus în a doua formă), Ministerul de Finanţe are următoarele observaţii de făcut:

În textul protocolului nu se vorbeşte de convenţia din 17 ianuarie 1941, care ar trebui modificată, comprimându-se pentru a fi adaptată la principiile puse în actualul proiect de acord.

Privitor la articolul 1 din acord, observăm pe de o parte că nu se delimitează durata aplicării lui în funcţie de campania din Rusia, iar pe de altă parte că se dă convenţiei un efect retroactiv, luându-se ca punct de plecare data de 22 iunie 1941.

La articolul 2, în care se precizează egalitatea de tratament pentru toate trupele aliate, suntem de părere că este locul să se ceară ca decontarea să se facă în moneda fiecărei ţări aliate proporţional cu cheltuielile efectuate cu trupele sale, iar prevederea să fie comprimată la armatele germane, italiene.

La articolul 3, Ministerul de Finanţe nu poate accepta ca anumite cheltuieli făcute de armata germană să nu fie suportate de către aceasta.

Articolul 4 ar trebui să prevadă, neapărat, principiul că toate aprovizionările de orice fel şi toate lucrările necesare trupelor germane se vor face numai cu avizul unui organism central delegat de Marele Stat Major şi care va avea misiunea să coordoneze cheltuielile necesare autorităţilor germane cu interesele permanente ale economiei româneşti.

De asemenea, să se prevadă că nu pot fi depăşite, sub nici o formă contingentele de export actuale sau noile contingente ce se vor stabili prin convenţia economică ce se va negocia la finele lunii septembrie 1941.

În sfârşit, să se exprime ideea că numai alimentele şi materialele destinate trupelor aflate în graniţele ţării se vor plăti conform acestei convenţii, iar cele destinate trupelor din afara graniţelor să se lichideze pe baza unei convenţii speciale.

Convenţia separată de aprovizionare, prevăzută în anexa 1, va trebui adaptată acestor principii.

Ministerul de Finanţe nu poate fi de acord cu articolul 6, prin care se acordă trupelor germane acelaşi regim de lichidare a rechiziţiilor ca pentru trupele române şi socoteşte că este locul ca lichidarea rechiziţiilor să se execute ca şi până acum.

În acelaşi timp, atragem atenţia că plata unor retribuţii mai mari pentru lucrătorii calificaţi nu este îngăduită de ultimele dispoziţii ale Ministerului Muncii.

La articolul 7, Ministerul de Finanţe relevă că se păstrează pentru plata carburanţilor regimul din trecut (adică, cu scutirea de taxe), deşi armata română plăteşte toate taxele şi se înfrânge astfel principiul egalităţii de tratament într-un sector important.

Prin articolul 8 se fixează gratuitatea transporturilor publice pe uscat şi pe apă, spre deosebire de regimul aplicat armatelor române.

Această gratuitate nu poate fi admisă, deoarece a provocat deficite considerabile exploatării administraţiilor noastre publice de transporturi, pe care tezaurul nu este în măsură să le acopere.

Redactarea articolului 10 duce la un regim vamal prea larg, altul decât acela acordat armatei române, iar controlul din partea autorităţilor noastre se reduce la un drept facultativ de observare.

De aceea insistăm a se admite formula propusă de Direcţia Vămilor, prin care se acordă scutiri vamale numai pentru articolele ce sunt în legătură directă cu dotarea unităţilor militare, cărora li se dă şi dreptul de reexport şi se prevede un control eficace, fără să fie vexator.

Asupra prevederilor articolului 12, atragem atenţia că ele impun statului român sarcini greu de justificat în ceea ce priveşte suportarea pagubelor eventuale pricinuite de trupele germane, în afară de un ordin flagrant sau o atitudine ilegală.

În sfârşit, socotim necesar să se introducă un articol special, prin care să se asigure posibilitatea folosirii imediate pentru transport de mărfuri germane, cel puţin a echivalentului mărcilor plătite de armata germană pentru contravaloarea leilor puşi la dispoziţia ei.

În afară de aceasta, este locul să se prevadă dispoziţii de lichidare definitivă a cheltuielilor de instalare făcute cu Misiunea Germană de instrucţie până la 22 iunie 1941.

Domniei sale
Domnului general şef al Marelui Stat Major

Ministrul finanţelor,
General Nicolae STOENESCU

A.M.R., fond 948 – M. St. M., dosar 1500, filele 134 – 135.

97

27 septembrie 1941

Instrucţiuni de serviciu

Pentru şeful de stat major german de la Comandamentul Forţelor Maritime Române şi pentru personalul german ambarcat la unităţile române.

1. Şeful de Stat Major German este ataşat Comandamentului Român al Forţelor Maritime ca un consilier responsabil (pentru sfaturile ce dă îşi ia răspunderea).

În ceea ce priveşte persoana sa precum şi relaţiile sale de serviciu este subordonat direct comandantului teatrului de operaţii din Marea Neagră (şeful Misiunii Navale Germane).

2. Şeful de Stat Major German este superiorul direct al ofiţerilor şi personalului german al statului său major şi are autoritate disciplinară, prevăzută de articolul 22 al regulamentului german respectiv, asupra soldaţilor germani ambarcaţi pe navele Forţei Navale Române, precum şi asupra Forţelor Navale Germane ce i s-ar pune la dispoziţie.

3. Pe baza ordinelor şi instrucţiunilor operative date de comandantul T.O.M.N. (şeful Misiunii Navale Germane) comandantul Forţei Maritime Române, Şeful de Stat Major German conduce, sub proprie răspundere, lucrul Statului Major al Forţelor

Maritime. Ordinele astfel redactate de el vor fi supuse aprobării şi semnăturii comandantului Forţei Maritime Române.

În cazuri urgente, Şeful de Stat Major are dreptul să dea ordine – în cadrul instrucţiunilor de bază ale Comandamentului Forţelor Maritime Române – pe care le semnează: „ Pentru comandantul Forţei Maritime Române, Şef de Stat Major German".

4. Pe baza împuternicirilor prevăzute la punctul 3, Şeful de Stat Major German poartă răspunderea solidară pentru ordinele date şi execuţia misiunilor primite.

5. Şeful de Stat Major German întocmeşte programele analitice de instrucţie precum şi programele de împărţire a timpului, pentru Forţa Maritimă Română, care se trimit apoi sub formă de ordine ale comandantului Forţei Maritime Române către unităţile germane şi române subordonate.

Şeful de Stat Major German are dreptul, în calitate de reprezentant al comandantului Forţei Maritime Române, să se convingă de gradul de instrucţie şi formare a forţelor maritime române şi germane.

6. Pe navele şi grupele de nave române vor fi ambarcaţi soldaţi germani. Ei sunt subordonaţi disciplinar şi din punct de vedere al serviciului în specialitatea lor, ofiţerului german ambarcat acolo.

7. Ofiţerii germani ambarcaţi sunt subordonaţi disciplinar, organic şi pentru chestiunile administrative Şefului de Stat Major German de la Comandamentul Forţei Navale Române. Ei sunt consilieri răspunzători ai comandanţilor de nave şi grupări la care sunt ambarcaţi.

Misiunile lor sunt:

a) consilieri pentru executarea ordinelor operative primite, respectiv pentru misiunile de siguranţă;

b) ajutori ai comandanţilor, la manevra tactică a navelor, respectiv a grupărilor de nave;

c) consilieri ai comandanţilor români în toate problemele de instrucţie pentru formarea şi ridicarea capacităţii operative.

În original semnează:
Viceamiral şi comandant al Misiunii Navale Germane în România,
(ss) FLEICHER

Şeful de stat major al Marinei Regale Române,
(ss) Comandor Horia MACELLARIU

Şeful Secţiei a 3-a,
Locotenent comandor N. ANTONESCU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Marinei, dosar 231, filele 208-209.

98

Secţia a 3-a Operaţii

Dare de seamă asupra
operaţiilor Corpului de Munte în Crimeea
(Brigada 1 Munte şi Brigada 8 Cavalerie)
(10 octombrie – 24 decembrie 1941)

I. Regruparea forţelor în vederea operaţiilor din Crimeea

După terminarea bătăliei de la Marea de Azov (10 octombrie 1941), Armata a 11-a germană îşi grupează forţele în vederea forţării istmului Perekop, pentru a pune stăpânire pe Crimeea. (Operaţiile de aici au stagnat, pe timpul bătăliei de la Marea de Azov (24 septembrie – 10 octombrie 1941), care a absorbit majoritatea forţelor Armatei a 11-a).

Armata a 3-a română este chemată să participe la aceste operaţii cu Corpul de Munte (Brigada 1 Munte şi Brigada 8 Cavalerie) în zona Salikovo, Genicesk şi un detaşament motorizat ("Colonel Radu Korne") şi artileria grea a Corpului de Munte, la Perekop.

Cu restul forţelor (Brigăzile 2, 4 munte şi 5 şi 6 cavalerie) Armata a 3-a română urmează să asigure paza litoralului Mării de Azov, între lacul Molocinaia şi Mariupol, precum şi siguranţa şi curăţirea spaţiului dintre Zaporoje şi Melitopol.

Între 12 – 19 octombrie 1941, Corpul de Munte (Brigada 1 Munte şi Brigada 8 Cavalerie) execută un marş de 150 km, ajungând la istmurile Salikovo şi Genicesk pe care le închide (înlocuind elementele din Divizia 72 germană).

II. Desfăşurarea operaţiilor la Corpul de Munte pentru ocuparea Crimeei.

1. Faza defensivă în istmurile Genicesk – Salikovo (19 – 28 octombrie).

Ambele istmuri de pătrundere în Crimeea erau ţinute de Divizia 72 germană care sunt înlocuite prin Corpul de Munte.

Misiunea încredinţată Corpului de Munte în acest sector era iniţial rezistenţă cu orice preţ, pentru a împiedica orice încercare de ieşire a inamicului la nord de istmurile Genicesk şi Salikovo, în scopul de a garanta reuşita manevrei Armatei a 11-a germane de a pătrunde în Crimeea prin istmul Perekop – Ischun; ulterior, să pătrundă prin istmul Salikovo şi Genicesk spre sud, după ce aceste istmuri vor fi deschise prin întoarcerea pe la sud, cu o parte din forţele de atac (Detaşamentul "Korne").

Inamicul avea în faţa Corpului de Munte circa o divizie de infanterie (Divizia 276), întărită cu 1 – 2 divizioane artilerie grea şi dispunea de lucrări de fortificaţie extrem de puternice: cazemate de beton, observatoare betonate, câmpuri de mine adânci, obstacole de toate categoriile (şanţuri anticar multiple, reţele de sârmă, stâlpi de fier îngropaţi, cisterne de căi ferate îngropate şi pline cu lichid inflamabil) aruncătoare de flăcări etc.

În general, perioada defensivă se caracterizează prin trageri puternice cu toate categoriile de armament, incursiuni numeroase, care s-au soldat cu pierderi grele de ambele părţi, şi se termină prin acţiuni locale ofensive din partea unităţilor Corpului de Munte, care au reuşit să creeze inamicului impresia netă că şi aici se atacă.

Prin aceste operaţii s-a economisit un front de 70 km şi s-au barat cele două ieşiri din Crimeea, care puteau decide soarta bătăliei de la Perekop.

În concluzie: Corpul de Cavalerie şi-a îndeplinit misiunea în condiţii ireproşabile.

2. Faza ofensivă. Pătrunderea în Crimeea (29 octombrie – 1 noiembrie).

După 10 zile de lupte grele, Armata a 11-a germană zdrobeşte la 28 octombrie 1941 apărarea rusă din istmul Ischun şi străpunge frontul fortificat, deschizându-se drumul spre Crimeea. Armata germană trece la urmărirea spre Simferopol şi spre Kerci.

La 29 octombrie, Corpul de Munte atacă pentru a deschide istmurile Salikovo şi Genicesk şi a înainta spre sud în lungul căii ferate Djankoi. În primele ore ale dimineţii atacul a progresat, cu oarecare greutate, din cauza rezistenţei dârze a inamicului şi a

obstacolelor succesive şi a câmpurilor de mine nesfârşite, precum şi a diferitelor curse puse în faţa infanteriei. Atacul a fost oprit şi reluat de mai multe ori în cursul zilei, sfârşind a se localiza la teren, după ce străbătuse circa 1 km în poziţia inamică.

La 30 octombrie atacul este reluat din nou metodic. Divizia 1 Munte reuşeşte să înfrângă rezistenţele inamice şi să pătrundă 15 – 18 km adâncime, prin istmul Salikovo, care are 2 km lărgime şi 25 km adâncime şi organizat defensiv după un plan ingenios. După această pătrundere, s-a constatat că grosul forţelor inamice a fost retras în cursul nopţii de 29/30 octombrie, lăsând în contact numai ariergărzi puternice.

Soarta Crimeei este definitiv hotărâtă şi o nouă victorie se sărbătoreşte de trupele româno-germane.

Corpul de Munte depune toate eforturile pentru a grăbi trecerea peste Marea Şivaş prin construcţia unui pod la Ciongarski Büke.

Situaţia în sectorul Diviziei 8 Cavalerie încă nu era clarificată. Inamicul rezistă cu îndârjire la Genicesk. Atacurile cavaleriei române au fost respinse.

La 31 octombrie şi 1 noiembrie trupele armatei germane urmăresc viguros spre Kerci, Feodosia şi Simferopol ajungând în seara zilei de 1 noiembrie.

Brigada 8 Cavalerie a lăsat în contact cu inamicul la Genicesk un regiment, iar restul a fost grupat şi trecut în Crimeea pe urmele Brigăzii 1 Munte, pe care a depăşit-o şi a fost subordonată Corpului 42 Armată german, care urmărea spre Kerci.

3. Urmărirea şi străbaterea munţilor Iaila de către Brigada 1 Munte (1 – 4 noiembrie).

De la data de 1 noiembrie Corpul de Munte a rămas numai cu brigada, deoarece Brigada 8 Cavalerie a fost subordonată, temporar, Corpului 42 german pentru operaţiile din Kerci.

Urmărirea inamicului de către Brigada 1 Munte s-a executat pe direcţia Djankoi – Seitler – Karasubazar, iar străpungerea munţilor Iaila, pe trei direcţii.

Cu toate greutăţile de străbaterea munţilor, pe comunicaţii întortocheate, distruse şi apărate de fracţiuni inamice, în seara de 4 noiembrie 1941 primele elemente române ating litoralul Mării Negre la Uskut şi Kalsihor.

În patru zile de marş s-au parcurs 180 km şi s-a traversat o zonă muntoasă.

Înaintarea rapidă a vânătorilor de munte în Crimeea a concurat la dezorganizarea forţelor regulate sovietice şi la capturarea a peste 2247 prizonieri, 4 tunuri anticar, 3 tunuri câmp, 40 maşini, 15 bărci cu motor şi numeros material şi armament.

După ajungerea la Marea Neagră, Brigada 1 Munte primeşte misiunea de a face paza litoralului între Feodosia şi Aluşta.

Brigada 8 Cavalerie a operat între 1 şi 12 noiembrie sub ordinele Corpului 42 Armată german. Parcurge de la 31 octombrie, prin lupte serioase, 240 km într-o zonă lipsită de localităţi, comunicaţii şi furaje. În acest interval de timp capturează 1300 prizonieri, 2 baterii de artilerie de câmp, o secţie obuziere, 8 aruncătoare grele, 2 tunuri anticar şi numeroase arme şi muniţii.

La 13 noiembrie intră din nou sub ordinele Corpului de Munte şi se deplasează în zona Marfovka. De aici se deplasează cu un regiment în zona Ialta, iar restul în zona Novo Ţarâţino, unde ajunge la 16 noiembrie 1941.

Misiunea ulterioară a Brigăzii 8 Cavalerie este de a face siguranţa circulaţiei contra atacurilor de partizani pe şoselele Simferopol – Karasubazar – Salî şi Karasubazar – Uskut.

4. Acţiunea contra partizanilor (6 – 18 noiembrie).

După ce trupele Brigăzii 1 Munte au atins litoralul Mării Negre, atacurile bandelor de partizani devin din ce în ce mai frecvente pe toate comunicaţiile. Acţiunea acestora, din umbră, menţine o stare de nesiguranţă mai ales pe comunicaţiile din munţi, unde zilnic sunt semnalate victime în rândurile coloanelor româno-germane.

Între 6 şi 18 noiembrie, trupele de munte au curăţit zonele de creste, călare pe comunicaţiile Simferopol – Aluşta – Karasubazar, Salî – Sudak, precum şi regiunea muntoasă Feodosia – Koktebel. Rezultatul acestor operaţii de 10 zile se termină cu uciderea a peste 1000 partizani şi distrugerea numeroaselor lagăre şi depozite cu muniţii şi alimente, iar trupele române au pierdut în aceste atacuri aproape 800 oameni.

5. Intervenţia Brigăzii 1 Munte la primul atac al Sevastopolului (decembrie 1941)

La primul atac al Sevastopolului au luat parte următoarele unităţi române: Brigada 1 Munte, Detaşamentul ,,R.Korne" şi întreaga artilerie a Corpului de Munte.

La 17 noiembrie, Brigada 1 Munte primeşte ordin să înceteze operaţiunea de curăţire a partizanilor*, să se regrupeze şi să înceapă deplasarea spre vest pentru a fi introdusă în front şi a lua parte la atacul Sevastopolului.

Mişcarea a început la 19 noiembrie, iar unităţile sunt introduse pe front succesiv, iniţial Grupul 1 Vânători Munte, apoi Grupul ,,Locotenent-colonel Dinculescu".

La 25 şi 27 noiembrie atacă şi cucereşte, după mari forţări, localitatea Alsu, apoi pintenul de est al înălţimii Demkmal Höhe.

Atacul general al Sevastopolului încă nu începuse. Se făceau pregătiri intense şi a fost amânat succesiv pentru zilele de 6, 13, 15 decembrie şi începe la 17 decembrie.

La nord atacă Corpul 54 Armată (4 divizii germane şi Detaşamentul ,,Korne"), iar la sud-est Corpul 30 Armată (o divizie germană şi Brigada 1 Munte română).

Prin lupte sângeroase, vânătorii de munte români reuşesc să-şi deschidă drum în poziţia fortificată a Sevastopolului şi să cucerească poziţii care au influenţat desfăşurarea ulterioară a operaţiilor.

Astfel, la 19 decembrie, cucereşte satul Karlovka şi ocupă 200 m est Dealul Capelei, iar în zilele de 20 – 22 decembrie cucereşte satul Niz Ciorgun şi înălţimea cu monumentul Dealul Capelei.

În ziua de 23 decembrie, în colaborare cu unităţi din Divizia 170 germană se cucereşte satul Verhi Ciorguni şi înălţimile de la vest.

Cu aceasta, acţiunea ofensivă a Brigăzii 1 Munte ia sfârşit, după care rămâne neîntrerupt în linia întâi până la începerea noii bătălii a Sevastopolului (iunie 1942).

În grelele atacuri dintre 17 – 23 decembrie pe timp de iarnă, Brigada 1 Munte aduce următoarele jertfe grele, pentru cucerirea fortificaţiilor din faţa Sevastopolului: morţi: 25 ofiţeri, 5 subofiţeri şi 301 trupă; răniţi: 26 ofiţeri, 14 subofiţeri şi 766 trupă.

Totuşi jertfa de sânge românesc a fost încununată de succes, deoarece Dealul Capelei, satele Karlovka şi Corgan, precum şi înălţimile de la vest de acest sat au fost cucerite prin eroismul legendar al ostaşilor noştri care s-au acoperit de glorie şi admiraţia nemărginită a aliaţilor noştri germani.

III. Concluzii generale.

---

* Din cauză că Armata a 11-a germană nu dispune de forţe suficiente pentru un atac asupra Sevastopolului, cere Comandamentului de Căpetenie român să pună la dispoziţie Brigada 4 Munte, ce se afla în marş spre ţară, pe timp limitat (o lună), pentru a i se încredinţa misiunea de curăţirea munţilor, iar Brigada 1 Munte să fie introdusă în front sub ordinele Corpului 30 Armată care dispunea numai de Divizia 72 germană cu efective foarte reduse din cauza pierderilor suferite.

După bătălia de încercuire de la Marea de Azov, misiunile Corpului de Munte au fost foarte variate, iar desfăşurarea operaţiilor a îmbrăcat aspecte tot atât de variate, caracterizate în special prin viteză.

Seria acestor operaţii a început printr-un marş de peste 150 km, executaţi în cinci zile, după care Corpul de Munte (cu Brigada 1 Munte şi Brigada 8 Cavalerie) ajunge la porţile Crimeei. Aici asigură manevra de pătrundere a Armatei a 11-a, înlocuind trupele Corpului 30 Armată de la Salikovo şi Genicesk, asigurând pătrunderea în Crimea prin Perekop şi apărând un front de 70 km timp de 10 zile.

În acest interval de timp, prin acţiunile întreprinse, nu dă posibilitate inamicului să ia forţe din acest sector, pentru a le duce în faţa poziţiilor germane ce acţionau în istmul Perekop.

Totodată trebuie să menţionăm, că la efortul de la Perekop au participat: Detaşamentul „Korne" şi toată artilerie grea a Corpului de Munte.

Ulterior, după străpungerea istmurilor, forţele române urmăresc îndeaproape inamicul în retragere spre Sevastopol şi Kerci – Detaşamentul „Korne" şi Brigada 8 Cavalerie – iar vânătorii de munte, după ce au străbătut 2500 km de stepă rusească, străbat Munţii Iaila şi ating Marea Neagră, înaintea trupelor germane, parcurgând alţi 180 km în numai patru zile.

Ajunşi pe litoral, vânătorii de munte apără un sector de 120 km între Feodosia şi Aluşta, iar când se credeau în repaus meritat, bandele de partizani încep să atace din umbră şi iarăşi încep alte lupte, cu mult mai grele decât s-ar părea, căci aveau de a face cu comuniştii cei mai înfocaţi, care se băteau până la distrugere.

Urmează apoi Sevastopolul, cu memorabilele lupte de la Karlovka, Ciorgun şi Capela, poziţii cucerite prin eroismul legendar şi a căror stăpânire a uşurat reluarea atacului din iunie 1942.

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2078, filele 17 – 25.

99

Misiunea Armatei Germane din România, 22 octombrie 1941
Cartierul General

Către
Marele Cartier General Regal Român,
pentru domnul general Pălăngeanu

Grupul de Armate „Sud", pe baza unei întrebări a Comandantului Etapelor Grupului Armate „Sud", a propus următorul aranjament pentru reglarea anumitor chestiuni de colaborare în regiunea dintre Bug şi Nipru:

a) Pentru punerea la dispoziţie a serviciului de pază şi a patrulelor de poliţie, instalarea posturilor de circulaţie, punerea la dispoziţie a detaşamentelor în cazuri de alarmă;

Pentru preluarea şi paza prizonierilor de război, respectarea măsurilor de camuflaj, comenduirile germane se adresează comandanţilor etc., unităţilor române competente. Aceşti comandanţi sunt obligaţi a satisface cererile comenduirilor germane. Ei dau directivele necesare unităţilor lor.

b) Patrulele de jandarmi ale comenduirilor raportează comenduirilor cazurile de călcarea dispoziţiilor referitoare la jafuri, cumpărări de alimente etc. Comenduirile dau acest rapoarte comandanţilor unităţilor române, cu rugămintea de a dispune cele cuvenite.

În cazurile în care patrulele ar trebui să facă arestări preventive, conform dispoziţiilor germane, ele sunt îndreptăţite să aresteze preventiv şi militarii români. Ei vor fi predaţi de patrule, comandantului român al garnizoanei.

Rapoartele asupra cazului care au dus la arestarea preventivă, patrulele de jandarmi le adresează comenduirii germane care, după examinare, le trimite comandantului român al garnizoanei, cu rugămintea de a pedepsi pe vinovaţi.

c) Când devine necesară colaborarea unităţilor române la percheziţii domiciliare sau misiuni asemănătoare şi la combaterea partizanilor, atunci comenduirea roagă pe comandantul unităţii române respective să preia executarea şi să întocmească rapoartele respective, către comenduire.

Dispoziţiunile luate în localităţile ocupate de unităţi germane, sub formă de ordine date de comenduire, se vor înainta comandamentului român al garnizoanei cu rugămintea de a ordona cele necesare pentru unităţile sale. Dacă este necesar să se ceară rapoarte de la unităţile române cantonate în localitate, ele se vor cere de la comandamentul român al garnizoanei.

d) Unităţile române trebuie să se abţină de la orice intervenţie în administraţia locală sau comunală, mai ales în chestiunile comunelor şi colhozurilor germane.

e) Dacă comenduirea germană socoteşte măsurile luate, pentru satisfacerea cererilor adresate comandanţilor de garnizoană români, ca insuficiente şi o lămurire directă cu comandanţii români etc., care trebuie căutată în asemenea cazuri, nu permite posibilitatea de îndreptare, atunci comenduirea se adresează direct comandamentului diviziei respective. Dacă nici prin aceasta nu se obţine o îndreptare, comenduirea înaintează raport pe cale ierarhică germană, la Comandamentul Etapelor Grupului de Armate „Sud”, care dispune cele cuvenite, în înţelegere directă cu Misiunea Armatei Germane din România sau, dacă este vorba de chestiuni fundamentale, prin Comandamentul Grupului de Armate „Sud”.

Asemenea se va proceda în cazul infracţiunilor comise de militarii români contra aranjamentului de la litera d.

Misiunea Armatei Germane din România, după convorbirea cu Marele Cartier General Român din 22 octombrie 1941, a comunicat Grupului de Armate „Sud”, că Marele Cartier General Român este de acord cu propunerea făcută, cu excepţia literei b. Pentru aceasta s-a prevăzut următorul aranjament:

În localităţile unde sunt cantonate trupe germane şi române, disciplina va fi supravegheată prin patrule pe naţionalităţi combinate, ai căror componenţi pot interveni numai contra celor de aceeaşi naţionalitate.

Misiunea Germană a mai transmis Grupului de Armate „Sud” propunerea Marelui Cartier General Român, ca toate celelalte detalii şi toate fricţiunile ce vor apărea eventual ulterior, să fie reglate direct de comandamentul etapelor corpului român de ocupaţie.

Pt. Misiunea Germană,
Primul ofiţer de stat major (ss) ZOELL

[*Rezoluţii:*]
1. 24 octombrie 1941

Se vor comunica Misiunii Militare Germane cele de mai jos:

a) Da, pentru paza prizonierilor de război, pe care nu-i putem însă şi întreţine din lipsă de mijloace.

b) Da, însă numai pe bază de reciprocitate în regiunea dintre Nipru şi Bug, unde ceea ce ne revine nouă şi în cazul când trupele germane vor face aceleaşi abuzuri şi încălcări.

c) Da. Cu reciprocitate în Transnistria.

d) Da, însă repetăm rugămintea ca acelaşi procedeu să-l adopte trupele germane în Transnistria şi în special faţă de comunele şi colhozurile germane.

e) Intervenţia să se facă la corpul de armată român sau la comandamentul armatei, direct. Eu nu am nici o cunoştinţă despre cele ce dumneavoastră aţi discutat la Marele Cartier General în ziua de 22 octombrie şi deci cred că raportul dumneavoastră către Grupul de Armate ,,Sud" a fost prematur.

Rog să ni se comunice unde ne vom adresa noi în asemenea cazuri în Transnistria.

General (ss) N. PĂLĂGEANU

2. 29 octombrie 1941

S.3 + S.7

A se răspunde în sensul rezoluţiilor date de domnul general Pălăgeanu; a se da ordine.

General (ss) IACOBICI

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2010, filele 16 – 17.

100

Preşedinţia Consiliului de Miniştri — Bucureşti, 21 noiembrie 1941
Cabinetul Civil–Militar pentru
Administrarea Basarabiei, Bucovinei şi Transnistriei

Domnule ministru,

Avem onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

În şedinţa Consiliului de Miniştri din ziua de 13 noiembrie a.c. când s-a discutat amestecul formaţiunilor SS din Transnistria, domnul mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, a hotărât:

„Nimeni nu se poate amesteca, nici SS, în comunele germane.

Nu se poate ca cineva să ia sub protecţia sa acolo – decât noi – o populaţie care se găseşte în Transnistria. Dacă ucrainienii, ruşii albi, polonezii şi noi, luăm fiecare sub protecţia noastră populaţia din satele de acolo, atunci ajungem la o completă cacofonie.

Trebuie să se facă o întâmpinare scrisă, să se arate situaţia domnului von Killinger şi să se spună că nu-mi iau răspunderea ca să organizez în asemenea condiţii o bună administrare în Transnistria. Ori este o singură direcţie, ori mă retrag din Transnistria.

Am pus chestiunea netă, pentru că nu-mi place să mă compromit eu din cauza domnului cutare, care pleacă şi eu rămân în istorie cu numele compromis, pentru mândria de a fi administrat Transnistria."

Având în vedere cele hotărâte de domnul mareşal Antonescu, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a face demersurile necesare pe lângă domnul von Killinger pentru a preciza situaţia în Transnistria.

Primiţi vă rog, domnule ministru, asigurarea deosebitei mele consideraţii.

Secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri,
(ss) Ovidiu VLĂDESCU
Şeful Secţiei Militare,
Maior Stelian IAMANDI
Domniei sale, domnului ministru al apărării naţionale.

A.M.R., fond - M.R. Cabinetul Ministrului, dosar 265, fila 602.

101

[Noiembrie 1941]

Notă
cu rezultatul vizitei făcute de colonelul Gh. Teodorescu director general P.T.T., în Germania

S-a semnalat un aranjament prin care s-a convenit ca în timpul cel mai scurt legătura telegrafică Bucureşti-Berlin să nu mai traverseze Ungaria, ea urmând ruta Bucureşti – Bacău – Cernăuţi – Lemberg – Berlin.

Avantajele acestei legături sunt pentru noi următoarele: a) păstrarea secretului în legăturile noastre cu Germania; b) evitarea deranjamentelor provocate de unguri în ultimul timp pe teritoriul lor; c) sporirea siguranţei legăturilor cu Germania, deoarece traseul pe valea Siretului este mai sigur şi mai uşor de întreţinut decât traseul actual care traversează Munţii Carpaţi prin valea Oltului.

Aşteptăm zilele acestea ca să sosească la frontieră inginerul delegat al poştelor germane care să realizeze la frontieră joncţiunea pe care Direcţia Generală P.T.T. o pregăteşte în acest interval de timp.

Întrucât este necesar pentru păstrarea secretului ca şi legătura telefonică să evite Ungaria, realizându-se pe aceeaşi rută, am discutat cu Ministerul Poştelor german şi acesta a convenit să o realizeze.

În acest scop am intervenit la Marele Stat Major român pentru ca să comunice societăţii de telefoane să pregătească circuitele telefonice, pentru ca joncţiunea telefonică să se facă în acelaşi timp cu cea telegrafică, prin Cernăuţi.

Totodată, se va comunica societăţii de telefoane că, după realizarea acestei legături, nu se va mai permite deservirea comunicaţiilor telefonice pe ruta prin Ungaria.

2. Ministerul Poştelor german urmăreşte realizarea unei uniuni poştale europene în care taxele externe să fie egale cu cele interne, în toate statele acestei uniuni.

Cred că această intenţie, asupra căreia a insistat Ministerul Poştelor german corespunde cu o directivă politică a guvernului german în vederea formării unei uniuni politice europene.

Punctul nostru de vedere la această propunere a fost că acceptăm să intrăm în această uniune poştală europeană, dacă toate statele europene care vor adera la această iniţiativă a Germaniei renunţă la taxele de tranzit care se plătesc astăzi.

3. Tot cu această ocazie Ministerul Poştelor german a insistat ca între România şi Germania să se stabilească un nou tarif poştal şi telegrafic care să îmbunătăţească situaţia de azi.

În aranjamentul semnat la Berlin s-au stabilit noi taxe poştale şi telegrafice în legăturile dintre cele două state, fără a aduce prejudicii băneşti, deoarece prin reduceri la unele categorii de trimiteri şi majorări la altele, rezultatele financiare vor fi aceleaşi.

4. În ceea ce priveşte procurarea materialelor necesare completării şi modernizării reţelei telegrafice P.T.T. şi telefonice judeţene din Transnistria, Basarabia şi restul ţării, am expus necesitatea obţinerii acestor materiale şi interesul pe care îl are şi Germania în această chestiune.

Am obţinut şi s-a prevăzut în aranjamentul semnat că toate aceste materiale să fie procurate prin grija Ministerului Poştelor german, pe baza caietelor de sarcini, de tipul şi cu preţurile fixate de Ministerul Poştelor german.

În acest mod am exclus tratativele cu casele furnizoare, care pretind totdeauna preţuri mult mai mari decât cele normale în Germania, fixează termene de livrare foarte lungi, având şi siguranţa că obţinem un material bun.

S-au dus tratative cu Ministerul Economiei german la care au asistat şi delegaţii Ministerului Poştelor german pentru obţinerea materiilor prime necesare fabricării, rămânând ca, controalele cu firmele să fie semnate în ţară, după ce se va cunoaşte repartiţia fabricării de Ministerul Poştelor german şi Ministerul Economiei, precum şi cantitatea de materii prime obţinute de la Ministerul Economiei german.

5. Am găsit atât în persoana domnului Ohnesorge, ministrul poştelor, cât şi a colaboratorilor săi cu care am lucrat, o completă înţelegere a problemelor noastre, ei luându-şi obligaţia să ne dea tot concursul în înfăptuirea realizărilor ce dorim să facem în ţară.

În tot timpul cât am lucrat şi în toate vizitele ce am făcut ni s-a arătat nu numai bunăvoinţă, ci o adevărată amiciţie.

Pentru o mai strânsă colaborare s-a stabilit ca o dată pe an să aibă loc o conferinţă între cele două administraţii.

Raportez că domnul ministru Ohnesorge este unul din colaboratorii apropiaţi ai cancelarului Hitler, fiind unul din primii înfăptuitori ai mişcării naţional-socialiste.

6. În chestiunea Ungariei, în discuţiile pe care întâmplător le-am avut cu persoane oficiale am constatat că ei cunosc bine revendicările noastre şi ne dau dreptate.

Aşa îmi explic cum Ministerul Poştelor, la propunerea mea de a ocoli complet Ungaria în relaţiile poştale, telegrafice şi telefonice, a admis imediat punctul meu de vedere, ceea ce este cred, un gest politic german de o importanţă serioasă.

Pe baza aceasta, în conversaţiile pe care domnul ministru Buşilă şi domnul colonel Orezeanu le-au dus cu domnul Dortmüller, ministrul comunicaţiilor, s-a admis în principiu ca şi legătura feroviară România-Germania să se facă prin Cernăuţi, ocolindu-se Ungaria.

7. În această vizită am avut ocazia să iau contact cu diferite personalităţi şi fabricanţi din industria germană şi ţin să relev căldura cu care au vorbit totdeauna de valoarea şi puterea de înfăptuire a domnului mareşal Antonescu şi au ţinut deseori să afirme consideraţia şi admiraţia pe care cancelarul Hitler o are pentru domnul mareşal Antonescu.

De asemeni, vitejia soldatului român i-a uimit pe germani care, probabil că erau convinşi că soldatul român nu este în stare să făptuiască acte de bravură.

În conversaţii, germanii au remarcat în special faptul cum domnul mareşal Antonescu a putut să realizeze într-un an şi într-o ţară care după ei mergea la pieire, o armată şi un stat demn de admirat.

În concluzie, ne bucurăm în Germania, astăzi, de toată admiraţia poporului german.

Director general P.T.T.,
Colonel Gh. TEODORESCU

[*Rezoluţii:*] 5 decembrie 1941
Imediat şi fără întârziere.
Da.
Mareşal ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2010, filele 85 – 87.

102

Secţia a 3-a Operaţii

Dare de seamă asupra intervenţiei trupelor române pe timpul debarcărilor inamice la Feodosia, Kerci şi Eupatoria în iarna 1941/1942

I. Situaţia trupelor române în Crimeea, în preajma debarcărilor de la Kerci, Feodosia şi Eupatoria.

Comandamentul sovietic, văzând situaţia grea a frontului Sevastopol, care era ameninţat să cadă, cu toate întăririle trimise şi cu tot sistemul de fortificaţii din jurul lui, încearcă să slăbească presiunea germano-română printr-o serie de debarcări, fără mare importanţă, pe coasta occidentală a Crimeei, încă din faza preparativelor ataculuí; toate aceste încercări au fost respinse cu succes şi nu se atribuie inamicului posibilitatea de debarcare în stil mare.

Situaţia forţelor germano-române în ajunul debarcărilor era: la Sevastopol – corpurile 54 şi 30 armată, Detaşamentul „Korne" şi Brigada 1 Munte; în peninsula Kerci, nu se găsea decât comandamentul Corpului 42 german cu Divizia 46, care avea grosul pe litoralul de est al peninsulei şi slabe elemente de supraveghere pe ambele coaste spre vest, până la gâtul peninsulei; Brigada 8 Cavalerie dispersată pe comunicaţii de la Simferopol până la Karasubazar şi Uskut, având caii la Novo Ţarâţino; Brigada 4 Munte, în zona Simferopol – Aluşta, cu unităţile dispersate.

Vremea devenise mizerabilă. Comunicaţiile - poleite de o ninsoare îngheţată.

În această situaţie, inamicul debarcă la 25/26 decembrie 1941 forţe importante în partea de nord-est a peninsulei Kerci; operaţiile de debarcare continuă în cursul zilelor de 26, 27 şi 28 decembrie.

Divizia 46 germană şi-a angajat toate rezervele de care dispunea, fără a reuşi să lichideze decât în parte unele capete de pod, de la sud de Kerci.

II. Intervenţia trupelor române. (Brigada 8 Cavalerie şi Brigada 4 Munte)

1. Deplasarea trupelor române spre peninsula Kerci.

Faţă de situaţia critică arătată, comandamentul Armatei a 11-a germană ia următoarele măsuri, în cursul zilei de 26 decembrie: la ora 15,45, dă ordin ca Brigada 8 Cavalerie să înceapă mişcarea imediat, astfel ca în ziua de 27 decembrie să se găsească cu

elementele înaintate la Vladislavovka. Regimentul 3 Călăraşi Moto va fi deplasat la Feodosia prin grija Corpului 42 Armată; Detaşamentul ,,Korne", aflat pe litoralul de nord de Sevastopol a fost pus în mişcare de către Armata a 11-a germană, la amiaza zilei de 26 decembrie, astfel că în ziua de 27 decembrie, să se găsească în zona Keneges; la ora 24 dă ordin ca şi Brigada 4 Munte să se pună imediat în mişcare, astfel ca să ajungă în seara zilei de 28 decembrie, în zona Koktebel – Starâi Krâm – Sudak, lăsând două batalioane pentru asigurarea circulaţiei pe şoseaua Simferopol – Aluşta.

Deplasarea trupelor române spre locul de intervenţie s-a executat în condiţii foarte grele din cauza timpului extrem de nefavorabil, astfel:

- Brigada 8 Cavalerie începe deplasarea pe fracţiuni (fiind dispersată cum s-a arătat mai înainte) la 26 decembrie, ora 16; parcurge până la 27 decembrie, ora 16 o distanţă de 100 km, ajungând cu capul la Koiasan; iar la 28, dimineaţa, ajunge în zona est Keneges, deci în mai puţin de 48 de ore a parcurs în total 140 km.

- Detaşamentul ,,Korne", s-a pus în mişcare în ziua de 26 decembrie, către ora 14 şi a ajuns în ziua de 28 decembrie, ora 14 în regiunea Leninskoie, parcurgând în acest timp 200 km;

- Brigada 4 Munte, a început deplasarea pe două itinerarii, la 27 decembrie, ora 6, ajungând până în seara zilei de 28 decembrie, în zona Salâ – Sudak – Koktebel, parcurgând peste 100 km în 48 de ore.

Din acest moment situaţia se agravează mai mult, deoarece inamicul începe debarcări şi la Feodosia.

Operaţiile de debarcare încep la 28/29 decembrie ora 2,30, în urma unei puternice pregătiri de artilerie de pe vase. După lupte înverşunate care au durat toată ziua de 29 decembrie în oraş, unde se găseau numai elemente de servicii ale Corpului 42 şi 1 – 2 baterii artilerie, inamicul cucereşte, spre seară, în întregime, Feodosia.

Situaţia este cu atât mai gravă, cu cât Corpul 42 Armată (o divizie) era angajat cu toate forţele în peninsula Kerci, Brigada 8 Cavalerie şi Detaşamentul ,,Korne", erau de asemenea angajate până către jumătatea peninsulei (Leninskoie – Keneges), Brigada 4 Munte se găsea la o etapă de marş de Feodosia (20 – 22 km).

2. Atacul de la Feodosia (30 decembrie).

La 29 decembrie, Armata a 11-a germană dă următorul ordin: Corpul de Munte cu Brigada 4 Munte, Regimentul 3 Călăraşi Purtat, 1 divizion vânători care german, o baterie grea germană, să atace şi să distrugă inamicul debarcat la Feodosia, împreună cu Brigada 8 Cavalerie şi Detaşamentul ,,Korne" care va ataca de la nord spre sud; în acest scop, Brigada 8 Cavalerie şi Detaşamentul ,,Korne" au fost aduse înapoi, în regiunea Vladislavovka.

Atacul trebuia să se producă la 30 decembrie dimineaţa, simultan de ambele mari unităţi, dar nu s-a putut executa, deoarece inamicul a anticipat şi a atacat în dimineaţa aceleiaşi zile, cu 2 – 3 batalioane şi care de luptă, la stânga Brigăzii 4 Munte şi dreapta Brigăzii 8 Cavalerie, unde a dat de câteva fracţiuni de servicii germane şi un escadron din Regimentul 3 Călăraşi Purtat, pe care le-a aruncat repede spre vest.

Brigada 4 Munte, care începuse înaintarea spre Feodosia, a fost surprinsă şi depăşită de inamic pe la nord. Sub ameninţarea manevrei inamice a fost silită să se retragă spre vest, până la Karagos – Azimovka.

Trebuie menţionat că trupele Brigăzii 4 Munte, în urma a trei zile de marş, erau sleite de puteri, trebuind să stea în ajunul atacului în ger de –20° C cu un echipament sumar de iarnă; iar în dimineaţa de 30 decembrie s-a abătut asupra regiunii un viscol

puternic şi un ger de –30° C care a avut drept consecinţe degerarea mortală a 180 oameni şi îngheţarea completă a uleiului armamentului automat.

Presiunea inamicului fiind continuă, Corpul de Munte ordonă ca Brigada 4 Munte să se instaleze defensiv pe linia Starâi Krâm - viile de la cota 212, 5.

De la stânga Brigăzii 4 Munte şi până la coasta Sivas era un gol de 30 km pe care Brigada 8 Cavalerie a reuşit să-l acopere până la regruparea Diviziei 46 germană, când frontul s-a închegat pe linia generală: vest Koktebel – Azimovka – Kiet.

3. Operaţiile de la 31 decembrie 1941 până la 15 ianuarie 1942.

În cursul zilei de 31 decembrie inamicul caută să taie ieşirea din peninsulă a trupelor germane, acţionând pe direcţiile Daln Kamâşi şi Vladislavovka, dar s-a lovit de rezistenţa înverşunată a Regimentului 2 Călăraşi, care n-a cedat nici un pas.

Această rezistenţă a permis Diviziei 46 germană, care era urmărită din spate, să ajungă în zona Vladislavovka, unde ia legătură cu trupele române şi se poate considera salvată.

Regimentul 2 Călăraşi, rămas izolat în zona Kamâşi, se decroşează în timpul nopţii de 31 decembrie – 1 ianuarie şi, strecurându-se printre elementele inamice pe întuneric şi pe un viscol puternic, ajunge până dimineaţa în sectorul Brigăzii 8 Cavalerie.

În cursul zilei, pe frontul Brigăzii 4 Munte a fost respins un atac inamic în regiunea est Starâi Krâm.

Forţele inamice debarcate până la 31 decembrie erau: la Kerci, Armata 51 rusă (4 divizii); la Feodosia, Armata 44 rusă (3 divizii).

Armata a 11-a hotărăşte să atace pentru a reduce capul de pod de la Feodosia şi a asigura stăpânirea Crimeii.

În acest scop, aduce spre Feodosia diviziile 170 şi 132 germane de la Sevastopol şi Divizia 18 Infanterie, aflată la vest de Nipru.

În timp ce comandamentul german îşi concentrase atenţia spre Feodosia, în noaptea de 4/5 ianuarie 1942, alte forţe inamice debarcă la Eupatoria. Aici intervine Gruparea tactică „Müller", în compunerea căreia se aflau 2 baterii din Regimentul 53 Artilerie român şi ulterior 2 baterii artilerie grea române. Până la 7 ianuarie, inamicul debarcat aici a fost complet nimicit.

În sfârşit, inamicul mai încearcă o debarcare la Sudak, la 12/13 ianuarie care a fost respinsă de Brigada 4 Munte.

După lichidarea debarcării de la Eupatoria, perioada de criză nu era încă terminată. În timp ce inamicul întărea continuu, prin transporturi masive, trupele debarcate în peninsula Kerci şi Feodosia*, noi debarcări erau aşteptate la Ak. Mecet, Baikal, Perekop şi Ciongar.

Totuşi situaţia se ameliorează din zi în zi deoarece la Feodosia se formase un front la adăpostul căruia soseau mereu întăriri, Divizia 18 pătrunsese cu grosul în Crimeea şi se dirija către peninsula Kerci, Divizia 10 trecuse Niprul şi ajunsese cu capul în apropiere de istmul Perekop.

---

* Până la 14 ianuarie debarcaseră în peninsula Kerci 7 – 8 divizii infanterie şi o brigadă care luptă.

** Divizia 18 Infanterie a putut lua parte la această bătălie numai datorită eforturilor depuse de trupe, care au parcurs pe jos distanţa de la Nipru până la front (aproximativ 300 km în 12 zile) plus distanţele parcurse anterior de către unităţi, de la punctele de dislocare din teritoriul de ocupaţie de la nord de Nipru, până la punctul de trecere Berislav, ceea ce înseamnă încă circa 150 km pentru majoritatea unităţilor.

Prin sosirea acestor unităţi, perioada de criză se putea considera trecută iar comandamentul a putut începe în linişte pregătirea ofensivei pentru recucerirea Feodosiei, deoarece avea spatele asigurat şi forţe suficiente în tot lungul coastei, pentru a face faţă oricărei surprize.

Între 8 – 14 ianuarie, Armata a 11-a îşi regrupează forţele şi pregăteşte ofensiva contra inamicului debarcat la Feodosia.

4. Recucerirea Feodosiei.

Între 15 – 21 ianuarie, are loc contraofensiva care a avut drept rezultat recucerirea Feodosiei şi respingerea inamicului până la gâtul peninsulei, unde frontul s-a stabilit cu începere de la 21 ianuarie, pe linia: Tulumceak – Mihailovka – Daln Kamâşi.

La acest atac au luat parte 3½ divizii germane şi următoarele mari unităţi române: Divizia 18 Infanterie, Brigada 8 Cavalerie şi Detaşamentul ,,Korne", în partea de nord a frontului, deci valoarea a 3½ divizii române.

Brigada 4 Munte, aflată la dreapta Diviziei 170 germană, porneşte la atac la 15 ianuarie în zorii zilei. Până la ora 8,15, înaintează până pe linia Sarykaia – cota 236.

Un contraatac inamic dat asupra dreptei Diviziei 170 face ca aceasta să se replieze. Brigada 4 Munte atacă cu un detaşament în flanc şi în spate trupele inamice din faţa Diviziei 170 şi le pune în derută. Datorită acestei acţiuni, Divizia 170 a putut relua înaintarea.

Ulterior, Brigada 4 Munte a întors succesiv toate rezistenţele inamice de la dreapta Diviziei 170, uşurându-i progresia.

Divizia 18 Infanterie** Brigada 8 Cavalerie şi Detaşamentul ,,Korne" au atins obiectivul fixat din prima zi.

La 21 ianuarie, situaţia din Crimeea era consolidată.

Trupele inamice debarcate în zona Feodosia şi peninsula Kerci au fost respinse spre est cu pierderi mari, iar frontul a fost stabilit în ,,gâtul" Crimeii, unde este distanţa cea mai scurtă şi unde a rămas până la începerea ofensivei din mai 1942. Coasta de sud a Crimeii era solid asigurată prin Brigada 4 Munte. Coasta de nord vest a Crimeii era asigurată de Divizia 10 Infanterie*. Istmurile erau apărate prin Comandamentul Istmurilor care avea sub ordine un batalion din Regimentul 90 Infanterie şi 2 escadroane din Brigada 6 Cavalerie.

5. Debarcarea inamică de la Sudak.

În momentul în care începea atacul asupra Feodosiei, inamicul debarcă la Sudak, în noaptea de 15/16 ianuarie, forţe puternice (7 – 8 batalioane), care au început înaintarea spre nord-est. Prin această operaţiune inamicul a urmărit probabil să întoarcă frontul forţelor germano-române şi să se unească cu forţele din zona Feodosia.

Totodată, grupurile de partizani colaborau cu trupele inamice, acţionând intens în spatele trupelor noastre.

În acest moment, se afla la Sudak o singură companie din Brigada 4 Munte.

Pentru a lichida aceste forţe inamice care ameninţau spatele trupelor noastre, s-a creat Detaşamentul ,,Colonel Rukser" care a primit succesiv următoarele forţe: 3 batalioane germane, batalioanele 13 şi 14 vânători munte, o companie din Batalionul 18 Vânători Munte, o companie din Batalionul 14 Vânători Munte şi Divizionul 3 din Regimentul 4 Artilerie, toate din Brigada 4 Munte. În primele zile au fost şi Batalionul 4

---

* Divizia 10, după ce a pătruns în peninsula Crimeea, a primit ordin să se îndrepte spre coasta de nord vest a acelei peninsule, pentru a asigura paza coastei între Eupatoria şi Perekop.

Pionieri din Brigada 4 Munte şi 2 escadroane din Brigada 8 Cavalerie. Deci majoritatea forţelor din această zonă au fost româneşti.

După lupte grele duse pe un ger năprasnic, viscol şi într-un teren muntos, care au ţinut până la 28 ianuarie, situaţia este restabilită şi în această parte. Sudakul a fost recucerit, iar inamicul debarcat a fost distrus sau capturat, astfel: 800 prizonieri, 770 morţi lăsaţi pe teren, 12 tunuri, numeroase arme şi muniţii.

La succesul final din ziua de 28 ianuarie a contribuit în mare parte compania „Căpitan Gertner" (Batalionul 18 Vânători Munte) care, printr-o acţiune îndrăzneaţă, atacă în spate inamicul şi îi taie retragerea spre mare, cucerind Sudakul.

Pentru prima dată, la 5 noiembrie 1941, Sudakul este cucerit de unităţile române, iar la 28 ianuarie 1942, tot de către trupe române este recucerit.

Sacrificiile Brigăzii 4 Munte în luptele de la Feodosia şi Sudak care au durat 13 zile sunt: 36 ofiţeri – morţi şi răniţi, 21 subofiţeri – morţi şi răniţi, 837 trupă – morţi şi răniţi.

Concluzii generale

La prima ofensivă a Armatei a 11-a germană din istmul peninsulei Kerci şi recucerirea Feodosiei, trupele române au participat în proporţie egală cu acelea germane (3½ divizii germane şi valoarea a 3½ divizii române).

Perioada de cea mai mare criză, debarcarea de la Feodosia, când situaţia din Crimeea putea fi compromisă total, este salvată de prezenţa în timp, la vest de Feodosia, a Brigăzii 4 Munte.

Această mare unitate română, străbate în 48 de ore peste 100 km şi este cea dintâi la porţile Feodosiei, unde nu se mai aflau alte forţe pentru a opri înaintarea inamicului, care cucerise oraşul şi înainta spre vest şi spre nord. Intervenţia în timp util s-a făcut numai datorită eforturilor depuse neîntrerupt timp de trei zile de marşuri forţate în condiţii atmosferice excepţional de aspre.

Comandamentul german a pus toată nădejdea în rezistenţa trupelor române. Astfel, la 3l decembrie s-a prezentat la Postul de Comandă al Corpului de Munte, maiorul de stat major Stumpel, şeful Biroului Operaţii de la Corpul 42 Armată care a mărturisit: „Toată situaţia Armatei a 11-a depinde de puterea de rezistenţă a Corpului de Munte. Rog pe domnul comandant al Corpului de Munte, să facă tot posibilul şi să ţină poziţia".

Trupele române şi-au îndeplinit cu succes această grea misiune, rezistând în condiţii neînchipuit de grele (ger, viscol, teren îngheţat, încât nu se puteau executa lucrări, iar armamentul automat nu mai funcţiona, având uleiul îngheţat).

După această oprire a inamicului, marile unităţi române au trecut la ofensivă, al cărei rezultat a fost salvarea Crimeii.

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2078, filele 30 – 39.

103

Convenţia relativă la închiderea liniei Nistrului, adică graniţa statului român din 1919 cu Rusia şi Polonia, încheiată între Marele Stat Major român şi Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei

Pentru tratative a fost desemnat din partea domnului general Antonescu, domnul general Mazarini şi împuternicit să semneze această convenţie din partea României.

Din partea Comandamentului Suprem al Armatei a fost desemnat căpitanul Urschler şi împuternicit să semneze această convenţie.

Introducere.

Închiderea graniţelor Europei faţă de Estul cucerit, nu se impune numai din punctul de vedere economic, ci înainte de toate din motive politice de extremă importanţă. Ea reprezintă o parte esenţială a apărării politice, economice şi militare. Interesele Germaniei şi României pentru aceasta sunt perfect identice. Acest scop nu poate fi atins decât dacă domneşte o singură autoritate şi o singură supraveghere pe întreaga graniţă de est a Europei, pentru ca să se execute fără excepţie şi strict toate instrucţiunile.

Pentru atingerea acestui scop s-a convenit:

1. Paza graniţei, făcută de trupele germane de la Marea Baltică până la graniţa română, va fi prelungită până la Marea Neagră de-a lungul graniţei statului român, din 1919, cu Polonia şi Rusia şi în textul ce urmează, va fi denumită „linia Nistrului";

2. Indiferent dacă pe partea opusă României, a liniei Nistrului, ar fi o administraţie civilă sau militară germană pe de o parte, şi administraţia civilă sau militară română pe de altă parte, închiderea graniţei ca şi autorizaţia de trecere a ei vor fi aranjate în colaborare de autorităţile germano – române;

3. Linia Nistrului pe malul românesc va fi păzită de grănicerii români.

4. Pe teritoriul ruso – polon, siguranţa va fi exercitată prin organele vamale de pază germane;

5. O colaborare strânsă a ambelor trupe de paza frontierelor le va fi ordonată. Vameşii-grăniceri germani vor păstra o permanentă legătură cu trupele de grăniceri române. Grănicerii germani vor lua contact, personal şi permanent cu comandanţii de sectoare ai grănicerilor români, pentru a discuta şi a schimba informaţiile. Grănicerii români vor primi instrucţiuni identice.

În acest scop Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei Germane din Bucureşti, va fi permanent informată de către Corpul de Grăniceri asupra dispozitivului trupelor însărcinate cu paza frontierei, precum şi numele comandanţilor, de asemenea Marele Stat Major român asupra dispozitivului german;

6. Comandantul Corpului de Grăniceri şi Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem german, vor fi în legătură permanentă, spre a schimba reciproc experienţele câştigate, pentru a fi exploatate în comun;

7. Cererilor vameşilor grăniceri germani către autorităţile române cu privire la arestarea de persoane, confiscări, cercetări ca şi alte ajutoare, vor fi aduse la îndeplinire de către trupele de grăniceri române.

Reciprocitatea este valabilă şi pentru cererile din partea română;

8. În caz când nu se poate face legătură cu trupele române, în cazul unui pericol iminent, trupele de grăniceri vor avea dreptul să întreprindă singure acţiunile prevăzute la punctul 7. Totuşi, în acest caz ele nu vor putea depăşi o distanţă mai mare de 15 km de la linia Nistrului. Persoanele ce vor fi fost eventual arestate, vor fi predate autorităţilor române. În împrejurări identice grănicerii români au aceleaşi drepturi şi îndatoriri pe partea de est a Nistrului.

Autorităţile române, în cazurile de la punctul 7 şi 8, vor comunica hotărârile, pedepsele, rezultatele cercetărilor, etc., Secţiei Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei Germane. Autorităţile locale vor fi informate imediat;

9. O înţelegere deosebit de strânsă va trebui să existe între trupele de pază a frontierei cu privire la vaduri şi trecerile nepermise cu pontoane.

Se va ordona trupelor, de către autorităţile superioare, să aducă la cunoştinţa autorităţilor respective, germane şi române, de pe o parte şi alta a malurilor astfel de constatări;

10. Dacă dintr-o împrejurare locală instalarea pazei germane de frontieră pe teritoriul rusesc va fi momentan imposibilă, atunci aceasta va putea avea reşedinţa sa pe teritoriul român, până la instalarea unui nou cantonament.

11. Marele Stat Major român, va aduce la cunoştinţă Secţiei Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei Germane, toate podurile şi trecerile peste Nistru, construcţii de poduri noi precum şi trecerile noi autorizate;

12. Frontiera poate fi trecută numai prin punctele determinate în acest scop;

Interzicerea liniei Nistrului, în afară de punctele de trecere, va fi absolută şi nu se va face nici o excepţie atât pentru persoane civile cât şi militare de orice naţionalitate ar fi.

Încercările de trecere pot fi oprite, de către ambele trupe de pază, prin forţa armelor;

13. Atât timp cât din motive operative, linia Nistrului mai trebuie să fie trecută, punctul 12 nu se aplică trupelor;

14. După terminarea operaţiilor vor putea trece linia Nistrului prin toate punctele de trecere, fără obligaţia de a avea autorizaţie:

a) generalii;

b) formaţiuni militare încolonate cu un efectiv minim de un pluton sau patru vehicule;

15. Militarii călătorind izolaţi din teritoriul ocupat spre România, trebuie să se legitimeze prin bilete de identitate, ordine de serviciu sau livret militar, prevăzute cu fotografii.

Militarii călătorind izolaţi din România spre teritoriul ocupat, trebuie să aibă ordine de serviciu, bilete de voie sau alte ordine, care vor fi dovedit aprobarea trecerii frontierei în interes de serviciu sau înapoiere la o unitate;

16. Toate persoanele militare care nu sunt cuprinse la punctul 14 şi 15, adică acei care călătoresc în interes particular, precum şi toate persoanele civile, vor trebui să aibă pentru trecerea frontierei o autorizaţie de trecere a frontierei, eliberată conform ordinelor în vigoare;

17. Militarii germani precum şi formaţiunile folosite de armata germană, pot trece fără nici o formalitate linia Prutului;

18. Toate permisele de trecere liniei Nistrului, vor fi eliberate numai de către Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei Germane din Bucureşti, în colaborare cu Marele Stat Major român. Nici o altă autoritate germană sau română, militară sau civilă, nu vor avea dreptul să elibereze astfel de permise;

19. Marele Stat Major va ordona tuturor prefecturilor de judeţe, să aibă la dispoziţie formulare tip pentru cereri de permise de trecere pentru populaţie după un model elaborat de Secţia Permiselor de Trecere 7 Est şi de Marele Stat Major român.

Cererile sprijinite şi bine motivate de către prefecturile de judeţ sau ale unei alte autorităţi române competente sau unei autorităţi germane militare, vor fi trimise urgent la Secţia Permiselor de Trecere 7 Est.

În special se va avea deosebita grijă ca toate cererile din Basarabia şi Bucovina şi înainte de toate din teritoriul ocupat al Ucrainei, să ajungă printr-o legătură rapidă permanentă, la Secţia Permiselor de Trecere 7 Est prin Marele Stat Major român;

20. Rămâne la aprecierea Marelui Stat Major român dacă va dirija cererile sosite în mod normal mai întâi la Marele Stat Major, le va cerceta şi adunate le va trimite la Secţia Permiselor de Trecere 7 Est;

21. Condiţia esenţială pentru elaborarea unui permis de trecere este ca petiţionarul să aibă o legitimaţie legală prevăzută cu fotografie;

22. Permisul de trecere peste Nistru dă dreptul la trecerea Prutului fără nici o altă formalitate;

23. Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem german va da un ordin trupelor de pază germane asupra închiderii frontierei.

Autorităţile române competente vor da la rândul lor trupelor de grăniceri române un ordin asemănător, cu acelaşi conţinut, în înţelegere cu Secţia Permiselor de Trecere 7 Est.

24. Marele Stat Major român va dispune ca autorităţile române, care dirijează presa să nu dea comunicate că trecerea Nistrului este admisă, până nu se informează la Marele Stat Major şi la Secţia Permiselor de Trecere 7 Est a Comandamentului Suprem al Armatei Germane.

Prin aceasta vrem ca să se evite întreprinderea de călătorii inutile a persoanelor până la linia Nistrului, prin apariţia în presă a articolelor eronate.

25. Convenţiile se vor întocmi în 4 (patru) exemplare: exemplarele 1 şi 2 în limba germană; exemplarele 3 şi 4 în limba română.

Traducătorul Secţiei Permiselor de Trecere 7 Est şi acel al Marelui Stat Major român, certifică exactitatea traducerii lor.

Cele patru exemplare vor fi semnate de către Secţia Permiselor de Trecere 7 Est şi de către Marele Stat Major român.

Exemplarele 1 şi 3 rămân la Marele Stat Major român, exemplarele 2 şi 4 la Secţia Permiselor de Trecere 7 Est.

General (ss) MAZARINI

Căpitan (ss) URSCHLER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 112, filele5-8.

104

Marele Cartier General
Secţia Operaţii
Biroul 1

Nr.36666
Cartierul General, 2 ianuarie1942

Marele Cartier General român
către
domnul general-feldmareşal von Manstein

La nr. 395/42

Am onoarea a vă răspunde următoarele:

1. La punctul 1.

Nu am cerut niciodată ca Armata a 4-a română să nu lupte.

Cu nr. 36306/24 decembrie am cerut ca pentru reuşita operaţiilor, Armata a 4-a Blindată să asigure trupelor române în subordinea sa o apărare anticar eficientă, o rezervă mobilă de care de luptă, deoarece Armata a 4-a română nu avea cu ce să lupte contra mijloacelor blindate inamice.

S-a promis să se dea armatei mijloacele cerute, dar nu i s-a dat decât o baterie de 80 mm (3 piese).

În schimb s-a cerut armatei să apere cu 19 batalioane şi 26 escadroane, şi acestea cu efective reduse, un front de 140 kilometri şi la nevoie să reziste la încercuire.

S-au încredinţat astfel Armatei a 4-a misiuni care depăşesc capacitatea ei combativă, cerându-i-se , în faţa atacurilor cu care de luptă, aceeaşi rezistenţă şi durată în luptă ca şi marilor unităţi blindate, ceea ce nu este posibil.

Rezistenţa la distrugere a marilor unităţi blindate se datorează faptului că dispun de mijloace anticar puternice.

Astfel, Divizia 1 Blindată română, cu toate luptele grele purtate, încercuirea în care s-a aflat şi pierderile suferite, a avut o mare durabilitate în luptă.

Nu se poate cere însă acelaşi lucru unor trupe lipsite aproape complet de apărare anticar.

Tocmai aceasta a fost nenorocirea Armatei a 4-a, că rămăşiţele unei armate învinse au fost comparate cu unităţi blindate.

2. La punctul 2.

Vom comunica precis efectivele de îndată ce vom avea o situaţie exactă a pierderilor Armatei a 4-a.

(ss) I. ŞTEFLEA

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 60, fila 53.

105

Acord de credit

Pentru a uşura Guvernului român îndeplinirea obligaţiilor de plată în Germania şi anume îndeplinirea în special a acelor obligaţii de plată care rezultă din cumpărarea de material de război din Germania, s-au convenit între Guvernul german şi Guvernul român, următoarele:

Articolul 1

Guvernul german se va îngriji ca să se deschidă Guvernului român un credit bancar până la suma de 600 milioane RM.

Articolul 2

Guvernul român poate folosi acest credit pentru următoarele scopuri:

1. Pentru cumpărări de materiale de război din Germania, care vor fi contractate în timpul de la ziua intrării în vigoare a acestui acord până la 31 decembrie 1943.

2. Pentru cumpărări de materiale de război, deja contractate până la o sumă de 270 milioane RM, dacă plăţile sunt scadente până la 31 decembrie 1942.

3. Pentru diverse obligaţii ale statului român în Germania, până la o sumă de 130 milioane RM.

Articolul 3

Termenul creditului este de 7 ani; el curge de la utilizarea creditului.

Articolul 4

Guvernul român va servi o dobândă de 4% pe an pentru creditul utilizat efectiv; el va plăti dobânzile de fiecare dată la sfârşitul fiecărui semestru şi anume câte 2% la 31 martie şi 30 septembrie.

Articolul 5

Guvernul român va remite creditorului în ziua utilizării creditului, bonuri de tezaur în RM şi anume separat pentru capital şi dobânzi. El va amortiza bunurile de tezaur în 14 rate semestriale plătibile la sfârşitul semestrului.

Dacă bonurile de tezaur sunt emise în timpul de la 1 ianuarie până la 30 iunie, se va pune scadența primă atât pentru capital cât şi pentru dobândă, la 30 septembrie a aceluiaşi an, iar dacă sunt emise în timpul de la 1 iulie până la 31 decembrie, la 31 martie a anului următor.

Articolul 6

Contractele de cumpărări de materiale de război, care sunt încheiate în cadrul acestui acord, se vor prezenta de firmele furnizoare, înainte de încheierea lor, Ministerului Economiei Reich-ului sau unei autorități însărcinate de el, pentru înregistrare. Viza de înregistrare este o condiție necesară pentru încadrarea unei cumpărături în credit. Guvernul român se va îngriji ca firmele germane cu care el tratează asemenea cumpărături să fie înştiințate despre aceasta.

Articolul 7

Acest acord de credit intră în vigoare la semnare.

Berlin, 17 ianuarie 1942

(ss) CLODIUS
(ss) N. RĂZMERIȚĂ

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, filele 205 – 206.

106

Preşedintele Comisiei Guvernamentale Germane — Berlin, 17 ianuarie 1942

Domnule preşedinte,

Referindu-mă la înțelegerea semnată astăzi de noi, am onoarea a vă confirma că între guvernul german şi guvernul român există înțelegerea că guvernul român va pune la dispoziție, până la 31 martie, 3 miliarde lei pentru necesitățile curente ale armatei germane în România.

Am onoarea să vă mai confirm că între guvernul german şi guvernul român există, de asemenea, înțelegerea că guvernul român va face toate sforțările pentru a pune la dispoziție, într-un timp cât se poate de scurt, sumele de lei necesare pentru acoperirea celorlaltor obligații ale armatei germane în România, în sumă de circa 7,1 miliarde lei.

Stabilirea unui plan de plăți exact se va conveni în curând între autoritățile competente româneşti şi însărcinatul special german pentru chestiunile economice din Bucureşti.

Există înţelegerea că, cu această ocazie va trebui să se examineze de comun acord dacă există vreo posibilitate ca să se reducă aceste datorii.

Guvernul german este de acord ca după ce se va ajunge la o înţelegere asupra planului de plăţi exact mai sus amintit, să acorde Băncii Naţionale a României, pentru toate plăţile efectuate sau ce se vor efectua pentru necesităţile armatei germane, începând de la 1 ianuarie 1942, o contribuţie de 0,5% pentru acoperirea cheltuielilor.

Primiţi vă rog, domnule preşedinte, expresia înaltei mele consideraţii.

(ss) CLODIUS

Domniei sale,
domnului N. RĂZMERIŢĂ,
preşedintele Comisiei Guvernamentale Române.

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 16, fila 210

107

Şeful Comandamentului Suprem
al Armatei
Cartierul General

3 februarie 1942

Mult stimate domnule general,

Comandamentul armatei germane intenţionează să execute ofensiva prevăzută pe frontul de Est, îndată ce permite starea comunicaţiilor concentrarea unor forţe suficiente.

Afluirea acestor forţe este grea şi necesită mult timp din cauza puţinelor căi de comunicaţii de care dispun. De aceea este nevoie de o pregătire amănunţită şi din timp.

Este necesar ca din timp să fie introduse în program toate forţele de care dispunem, altfel va suferi întregul angrenaj al concentrării forţelor. Pentru a asigura executarea afluirii trupelor conform planului, este necesar ca datele arătate mai jos pentru fiecare din unităţile participante la operaţii, să fie respectate cu rigurozitate.

Trebuie ţinut seama pe lângă aceasta că este posibil ca să nu poată fi îndeplinite toate cerinţele înzestrării materiale a unităţilor. Pentru aprecierea acestei probleme vă rog să vă gândiţi că nici unităţile germane nu pot fi înzestrate aşa cum a fost posibil la începutul războiului, întrucât şi înzestrarea unităţilor sovietice a devenit cu totul primitivă, astfel că o înzestrare redusă pentru lupta contra unor unităţi inamice în cea mai mare parte improvizate pare a fi îndeajuns de suficientă, fără a compromite puterea de pătrundere a trupelor proprii.

De aceea, vă rog, ca forţele primului şi ale celui de-al doilea eşalon să fie astfel puse la dispoziţie, încât de la începutul lui aprilie să fie transportate cu debitul de şase trenuri pe zi (tempo 6) spre Tighina şi de acolo să-şi poată continua marşul pe jos.

Pe lângă aceasta vă rog a prevedea ca realizarea posibilităţilor de intervenţie pentru unităţile din Eşalonul 2, să se facă astfel încât ele să înceapă mişcarea în raport de

unităţile din primul eşalon ce se află încă în ţară. Unele lipsuri de ordin material pot fi la nevoie trimise în urma unităţilor, în zona de concentrare, având în vedere durata lungă a deplasărilor.

Înţelegerea în ceea ce priveşte participarea aviaţiei române şi introducerea ei în planul de deplasare va fi din timp şi în mod special asigurată.

Încheind, vă rog a ne da cât mai grabnic un răspuns hotărât pentru a putea conta cu precizie la datele fixate mai sus, în ceea ce priveşte punerea la dispoziţie a forţelor.

Cu expresia deosebitei mele stime sunt al Domniei voastre devotat,
/ss/ KEITEL

[*Rezoluţie:*]
16 februarie 1942
Generalul Şteflea, la mine, astăzi, pentru indicaţiile ce am să-i dau relativ la studiile ce trebuie să facă şi la instrucţiuniile ce am să-i dau pentru redactarea răspunsului.

Mareşal
/ss/ I. ANTONESCU"

A.M.R., fond Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 2, filele 22 – 23.

108

Marele Stat Major
Secţia a 4-a

Nr. 33079 din 26 februarie 1942

Marele Stat Major
către
Preşedinţia Consiliului de Miniştri
Cabinetul Militar

La ordinul nr. 3356/942;

Avem onoarea a raporta, că pentru reglementarea circulaţiei pe reţeaua generală de căi ferate din Ucraina şi Transnistria a permisionarilor şi a răniţilor români, s-au luat următoarele măsuri.

I. S-a convenit cu Misiunea Militară Germană sub rezerva aprobării Berlinului, asupra următoarelor chestiuni:

1. Circulaţia permisionarilor şi răniţilor români să se facă:

a) Iniţial pe curentul Dnepropetrovsk–Chirovka–Fastov–Znamenka–Fastov–Kasatin–Zmerinka–Tighina;

b) Ulterior, după normalizarea liniei Chirovka–Golta pe curentul Dnepropetrovsk –Chirovka–Golta–Slobotka–Razdelnaia–Tiraspol, şi numai;

c) Eventual, în cazurile când căile ferate ucrainene prevăzute la punctele a şi b, vor fi întrerupte din cauze fortuite,(bombardamente, inundaţii), pe curentul Dnepropetrovsk–Chirovka–Fastov–Kasatin–Lemberg–Tiraspol–Orăşeni; a se vedea anexa nr. 1

d) Să se menţină cele două trenuri săptămânale de luni şi joi pentru permisionarii români.

2. Răniţii români invalizi şi cu tratamente de lungă durată proveniţi de la Grupul de Nord (Corpul 6 Armată), să fie colectaţi din spitalele actuale de campanie germane de la: Dnepropetrovsk, Jurevka, Pavlograd, într-un spital german din Vinița (oraş cu 500.000 locuitori şi mari posibilităţi de spitalizare), de unde apoi să fie evacuaţi în ţară cu trenurile sanitare române, via Slobozia–Rezdelnaia–Tighina.

3. Marele Stat Major să fie anunţat săptămânal de către Misiunea Militară Germană din România, asupra numărului de răniţi români aflaţi în spitalele arătate la punctul 2, pentru a putea lua din timp măsuri de evacuare.

4. Răniţii români, care fără ştirea şi avizul Marelui Stat Major român au fost evacuaţi în Germania, sau în alte ţări sub ocupaţie germană, să fie adunaţi mai întâi la Viena şi Olmutz, de unde apoi să fie evacuaţi în România, prin punctele de primire a răniţilor de la Jimbolia şi Orăşeni.

II. Încă din luna ianuarie Marele Stat Major a instalat pe reţea:

1. Posturi de primire a răniţilor vindecaţi la Orăşeni şi Tighina;

2. Cantine de Cruce Roşie la Orăşeni şi Tighina;

3. Comandamente militare de gară la Lemberg (unde se găseşte şi un delegat al Secţiei 1, pentru chestiuni de permisionari), Smerinka, Golta, Orăşeni, Tighina, Tiraspol;

4. În plus, ca rezultat al înţelegerii de mai sus Marele Stat Major va mai instala:

a) Câte o cantină de gară în staţiile Vinița, Golta, Chirovka;

b) Un comandament de gară la Chirovka.

Şefului Marelui Stat Major,
General I. ŞTEFLEA

Şeful Secţiei a 4-a,
Colonel C. NESTORESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 1746, filele 104 – 105.

109

Acord
asupra întreţinerii trupelor germane în România de la intrarea în război a României

Între Guvernul german şi Guvernul regal român se convin următoarele, cu valabilitatea de la 1 martie 1942, schimbându-se acordurile existente până acum asupra întreţinerii, cazării, rechiziţiilor şi transporturilor, precum şi asupra chestiunilor în legătură cu poşta, radioul, telegraful, vama şi mărfurile în depozit.

1. Cheltuielile trupelor germane în România le suportă Germania.

2. Pentru necesităţile băneşti ale armatei germane până la 30 septembrie 1942, se va întocmi prin Comisia Militară Germano–Română un buget care va fi convenit cu

Ministerul român al Finanţelor. Acest buget va fi supus domnului mareşal pentru aprobarea definitivă.

Aceste posturi de cheltuieli aprobate nu pot fi întrecute prin obligaţii neprevăzute în bugetul întocmit.

Cheltuielile de fapt necesare, prevăzute în cadrul bugetului, se stabilesc lunar prin Comisia Militară Germano–Română, la Marele Stat Major şi se virează pe decade, la 7, 17 şi 27 ale fiecărei luni, în contul „Chefintendant der Deutschen Wehrmacht in Rumänien" nr. 1159 la Banca Naţională a României.

Comisia Militară Germano–Română este competentă în chestiunile de supravegherea executării acestei convenţii. Toate cererile vor fi supuse organelor legale prin preşedintele român al comisiei.

3. Procurarea mijloacelor de plată

Satisfacerea necesităţilor băneşti este condiţionată de procurarea de către partea germană de mijloace de acoperire, astfel ca să evite sporirea emisiunii Băncii Naţionale a României, în afară de contravaloarea mărfurilor folosite în România de armata germană şi care se preiau asupra contingentelor de export consimţite prin acorduri de la Berlin pentru Germania.

În acest scop, Guvernul german se obligă ca, în înţelegere cu Guvernul român - să procure din tranzacţiile financiare internaţionale private lei interni. Să asigure reuşita operaţiilor financiare propuse de Guvernul român pentru naţionalizarea de rente externe româneşti, de ex.: acordul C.A.F.A.–Deutsche Bank. Să se atribuie capitalului românesc o cotă din participaţiile achiziţionate de Germania în societăţile româneşti.

Dacă mijloacele de mai sus nu vor acoperi în întregime sumele ce se cer în lei de către armata germană, conform bugetului aprobat, se vor acorda contingente suplimentare de mărfuri germane pentru importul în România, pentru contingentele prevăzute în convenţia din 17 ianuarie 1942.

De asemenea, în acelaşi mod se va asigura şi îmbrăcămintea lucrătorilor români, care lucrează în industria românească la comenzi primite pentru lucrări de armament german.

Dacă totuşi Guvernul român va accepta în acoperire suma de mărci, acestea vor putea fi întrebuinţate direct pentru plăţi în Germania ale autorităţilor româneşti sau ale furnizorilor români, care au de primit sume de la armata germană.

Pentru înlesnirea pieţii monetare româneşti, armata germană se va servi într-o mare măsură, prin băncile româneşti, de mijloacele de plată care evită mişcarea efectivă de numerar.

Rămân în vigoare dispoziţiile Convenţiei din 17 ianuarie 1941(?) asupra aprovizionării armatei germane în România, întrucât nu sunt schimbate prin prezenta convenţie.

4. Dovedirea cheltuielilor

Pentru ca Guvernul român să aibă o vedere generală asupra întrebuinţării mijloacelor băneşti puse la dispoziţia armatei germane şef intendantul va prezenta Comisiei Militare Germano–Române, în fiecare lună, o situaţie asupra sumelor de lei cheltuiţi împărţită după cheltuielile pentru personal, pentru materiale şi pentru construcţii.

5. Contribuţia română pentru cazare

Contribuţia de până acum de 100 milioane lei lunar a Guvernului regal român pentru trupele germane de instrucţie încetează la 1 iulie 1942. Părţile sunt de acord că, contribuţia unică de 350 milioane lei, consimţită de Guvernul român pentru construcţia cazarmamentului trupelor germane, se consideră lichidată. Barăcile puse la dispoziţia

armatelor germane din partea României pentru întrebuinţare, împreună cu instalaţiile lor, vor fi repredate după evacuarea lor, în bună ordine fără nici o plată, împreună cu instalaţiile lor. Nu se vor ridica pretenţii în privinţa utilizării acestor cazarmamente.

6. Livrările de subzistenţe româneşti

Livrarea tuturor mărfurilor necesare întreţinerii trupelor germane în România se va face cu aprobarea Comisiei Militare Germano–Române şi a Ministerului Economiei Naţionale, prin Direcţia Intendenţei din Ministerul Apărării Naţionale şi numai în cadrul contingentelor de export consimţite Germaniei.

Mărfurile necuprinse în contingentele de export, se vor cere cu anticipaţie de către intendenţa germană prin Comisia Militară Germano–Română. Acestea vor fi aprobate de Consiliul de Miniştri Economic, în măsura posibilităţilor, pentru un termen de trei luni. Nu se poate cumpăra nimic direct sau indirect.

7. Aprovizionarea cu combustibil

Aprovizionarea armatelor germane etc. cu carburanţi de orice fel, se face conform schimbului de scrisori din 30 ianuarie 1941 dintre Sonderbeauftragte für Wirtschaftsfragen şi Ministerul român al Economiei Naţionale.

8. Cheltuieli de transport

a) Plata de către Reichsbank către C.F.R. a cheltuielilor de transport pe căile ferate române pentru transporturile militare germane este reglementată prin Convenţia încheiată la Bucureşti la 11–18 martie 1941. Pentru calculul plăţilor se aplică taxele convenite la 1 iunie 1941 atâta timp cât nu vor fi fost schimbate.

Guvernul român a consimţit să transporte gratuit către frontul de Est trupele germane aflătoare în România la începutul războiului.

În executarea obligaţiei luate faţă de Guvernul german se va bonifica armatei germane o sumă forfetară de 300 milioane lei din sumele datorate Căilor Ferate Române.

b) Pentru transporturile făcute pe apă, se rezervă o înţelegere specială până la 1 mai 1942, cel mai târziu.

9. Poştă, telefon, telegraf

Traficul poştal al armatei germane pe teritoriul statului român este reglementat prin anexa 1*.

Instalarea şi întrebuinţarea de legături telefonice şi telegrafice, sunt reglementate prin anexa 2.

10. Comunicări asupra mărfurilor existente în depozit şi asupra variaţiei lor

a) Comisia Militară Germano–Română va primi la 15 aprilie 1942 un raport asupra tuturor cantităţilor de alimente, piese de schimb, materiale de construcţii şi mărfuri aflate în depozitele armatei germane din România, întrucât nu sunt articole care fac parte din inventarul tehnic cu caracter pur militar.

b) Comisia Militară Germano–Română primeşte asupra acestor mărfuri comunicări, despre schimbările intervenite în ziua de 10 a fiecărei luni pe luna premergătoare şi prima dată la 10 mai 1942 separat după mărfuri de import, din furnizările prin autorităţile statului român şi prin procurarea directă din ţară. Se va mai menţiona felul, numărul şi cantitatea, precum şi în ce măsură s-au schimbat cantităţile din depozite prin întrebuinţare, prin trimitere la frontul de Est, prin retrimiterea în Germania, sau în orice alt mod.

c) Cu transporturile armatei se vor transporta numai bunuri ale armatei.

---

* Nu se publică.

11. Pentru transportul trupelor germane pe căile ferate române se aplică dispoziţiile tarifare şi de manipulaţie din anexa 3[**].

Alte convenţii separate sunt rezervate.

12. Transportul călătorilor

Membrii armatei germane care călătoresc izolaţi, pot lua cu ei numai cele necesare pentru trebuinţele lor personale în timpul călătoriei. Atât la intrarea în ţară, cât şi la ieşirea din ţară, se va face un control germano-român.

Controlul se face de un ofiţer german în prezenţa unui ofiţer român. În mod obligatoriu, un ofiţer german va fi prezent la toate punctele de frontieră, altfel nu pleacă transporturile. Aceste dispoziţii sunt valabile şi la transporturile închise ale armatei germane.

Toate transporturile se vor controla şi plomba la încărcare.

13. Comandarea lucrărilor

Comandarea furniturilor pentru lucrări şi a lucrărilor care nu sunt în mod special de natură militară şi care se ridică la peste 120.000 lei (de exemplu, barăci–tip, magazine, lucrări de completare şi lucrări în pământ, lucrări de rampe) se face prin comisia militară sau prin organele locale împuternicite de aceasta, în urma unui acord premergător cu serviciile armatei germane.

Proiectele şi documentele necesare pentru executarea în fiecare caz în parte, vor fi puse la dispoziţie, în termen util, de către armata germană.

14. Acest acord este valabil până la 30 septembrie 1942. El se prelungeşte cu câte 3 luni dacă nu se reziliază de una din părţi cu o lună înaintea expirării.

Semnat în două exemplare originale în limba germană şi română, în Bucureşti, la 17 martie 1942.

A.M.R., fond 948 – M.St.M., dosar 1513, filele 3 – 7.

110

17 martie 1942

Către generalul Ştefleа
Mult stimate domnule general,

La întrebările, dorinţele şi sugestiile adresate mie în scrisoarea Domniei voastre din 21 februarie 1942, am onoarea a răspunde următoarele:

O examinare amănunţită asupra condiţiilor operative pentru îmbunătăţirea în luptă şi prin aceasta a zonei de concentrare a trupelor române, poate fi luată în considerare abia atunci când situaţia pe front s-a dezvoltat într-atât, încât intenţiile vor putea fi precizate în detaliu.

În acest scop, este proiectată o convorbire personală, la care vă rog a participa dumneavoastră, data şi localitatea îmi permit a le comunica ulterior.

Asemenea, va fi fixată din timp o convorbire comună cu flota aeriană din zona de acţiune, a căreia vor fi utilizate în luptă unităţile armatei aeriene române, pentru a discuta asupra proiectului de îmbunătăţire a armei aeriene române.

Independent de aceasta vi se vor trimite din timp toate documentele necesare, ca de exemplu: hărţi şi descrieri geografice. Asemenea vi se vor comunica în mod continuu,

[**] Nu se publică.

prin Misiunea militară, şi de acum înainte, experienţe şi învăţăminte deosebite din campania de Est.

Facerea disponibilă a Eşalonului 1 prevăzută de dumneavoastră este salutată cu mulţumire. Admiţând în întregime motivele comunicate de dumneavoastră contra acordării unei priorităţi Grupului 2, aş fi totuşi recunoscător dacă s-ar reexamina încă o dată, pentru a se vedea dacă nu s-ar putea avantaja cel puţin părţi din forţele Grupului 2 în formarea capacităţii de luptă, chiar şi avantajarea din Grupului 2 a: unei divizii infanterie şi a celor două brigăzi de munte pentru 1 mai, a două divizii de infanterie şi a Brigăzii Blindate.

Pentru 1 iunie ar forma un simţitor avantaj. O sosire la timp pentru operaţii ar fi altfel îndoielnică. Prin furnizările noastre materiale ar putea fi înlăturate motivele de întârziere hotărâtoare.

Pentru luptă, probabil va fi posibilă o strângere a unor forţe mai importante române, sub conducerea unui comandant de armată român. Spre aceasta se tinde de către conducerea armatei germane chiar şi numai pentru simplificarea împrospătărilor.

Dacă se reuşeşte mai departe a se concentra în luptă forţele eşaloanelor 1 şi 2 ale armatei române, nu poate fi spus sub formă de angajament, având în vedere diferenţa timpului de sosire şi imposibilitatea de a prevedea cum se va dezvolta situaţia până la sosirea Eşalonului 2.

Se va ţine cont, în măsura în care permite situaţia transporturilor, de dorinţa de a transporta unităţile române cât mai departe în zona operaţiilor pe calea ferată. Transporturile de plecare sunt prevăzute probabil începând la 1 aprilie în cadenţă înceată, curgătoare. Trebuie să atrag însă atenţia că situaţia randamentului foarte redus al transporturilor va face necesar ca, la fel cum s-a prevăzut pentru forţele germane, şi părţi din forţele române să fie nevoite a face marşuri pe jos. Şeful Transporturilor Armatei de Uscat vă va comunica, cât mai curând detaliile asupra planului transporturilor şi execuţia acestor transporturi.

În cadrul concentrării generale, se va da material rulant gol, suficient. În schimb, situaţia încordată a transporturilor şi a mijloacelor ce sunt la dispoziţie, cu părere de rău nu permite în prezent a satisface dorinţa Domniei voastre de a preda locomotive şi vagoane în cantităţi mici.

Trupele Domniei voastre vor fi aprovizionate cu subzistenţe, carburanţi şi muniţie germană ca şi până acum. Împrospătările şi transporturile de împrospătare vor fi executate de Staţia Comandamentului Suprem al Armatei (Gen. Qu. la Comandamentul Grupului de Armate „Sud" respectiv O.Qu. „Marea Neagră"). În ceea ce priveşte îngrijirea sanitară, unităţile, în măsura în care ele au suficiente forţe proprii, mijloace şi trenuri sanitare, vor primi instalaţii germane.

Materialul ce se va pune la dispoziţie din stocurile germane este disponibil. Toate dispoziţiile pentru a fi predat şi trimis în termenul fixat sunt luate.

Împuternicitului Domniei voastre la Berlin i s-au predat listele exacte asupra acestui material, care va fi predat imediat şi al cărui transport s-a şi ordonat, precum şi asupra acelui material de război care, conform deciziei Ministerului Înzestrării român încă neprimită, urmează a fi transportat în continuare sau în termenul fixat.

Accentuez mai departe că, în săptămânile şi lunile viitoare va fi furnizată o apreciabilă cantitate de material de război (…), din fabricaţia curentă a firmelor germane.

Deoarece unităţile române nu vor intra pe frontul de luptă imediat după sosirea lor, probabil că nu există îndoieli ca transportul părţilor de trupă să înceapă în termenul

prevăzut, chiar dacă ar mai rezulta mici goluri în dotarea cu materialul care trebuie furnizat. Acesta va fi trimis în continuare trupei încă înainte de intrarea în luptă.

În detaliu, vă rog a vă informa prin generalul Hauffe, care v-a făcut de pe acum expuneri.

Îmi permit a arăta cu această ocazie că împuterniciții în chestiuni de muniții, pe care ați voit să îi trimiteți aici, nu au sosit până acum.

Cu expresia deosebitei mele stime, sunt al Domniei voastre devotat,
(ss) KEITEL

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 23, filele 41 – 43

111

Comandamentul Suprem al Armatei
A.Z. 11 Wi. Rü. Amt. Stab I/0
Nr. 2344/42

Berlin, 13 aprilie 1942

Către
Ataşatul militar regal român,
domnul colonel Gheorghe

Berlin W. 35

Comandamentul Suprem al Armatei, referindu-se la convorbirea care a avut loc recent, are onoarea a vă înainta o propunere a unei convenții între armata germană şi armata română asupra conducerii economice şi organizării economice în zona armatei române în teritoriile ocupate în Răsărit, cu rugămintea de a transmite această propunere comandamentului suprem român.

Propuneri asupra reglementării chestiunilor de intendență (vezi punctul 12 din propuneri) vor fi predate azi direct de către Allgemeine Wehrmachtamt (Oficiul General al Armatei) din Comandamentul Suprem al Armatei.

Pentru orientare asupra organizării Organizației Economice, se atrage atenția asupra schemelor.

În măsura în care ar fi necesare noi convenții asupra repartiției prăzii militare (armament şi alt material de război), rugăm a face aceasta direct cu Comandamentul Suprem al Armatei Germane (General-quartiermeister).

Şeful Comandamentului Suprem al Armatei,
(ss) General-feldmareşal KEITEL

Propunere
pentru convenția între armata germană şi armata română
asupra conducerii economice şi organizării economice
în zona armatei române în teritoriile ocupate la Est

1.- Există o înțelegere principală că, conducerea economică este o misiune a armatei germane şi în zona armatei române şi că, în consecință, autoritățile economice ce sunt necesare pentru această misiune, vor fi date de armata germană.

2.- Conducerea economiei în zona armatei române cade în sarcina unui Stat Major Economic de Legătură german, care va fi repartizat Comandamentului armatei române şi care este subordonat Inspecţiei Economice la grupul de armate.

3.- Statul Major de Legătură va detaşa specialiştii economici ca organe de legătură la comandamentele de corp de armată şi divizii.

4.- În măsura în care conducerea economică din zona armatei române necesită ordonanţe către populaţie sau ordine către trupe, acestea vor fi emise de comandantul armatei române, ca posesor al puterii executive. Comandantul armatei române va satisface propunerile Statului Major de Legătură în această privinţă.

5.- Misiunile Statului Major de Legătură sunt, în mare:

a) Sprijinul trupei în aprovizionarea din teritoriu şi punerea în funcţiune a întreprinderilor de aprovizionare care sunt importante pentru trupă, după cerinţele comandamentului armatei române;

b) Pregătirea şi conducerea exploatării economice generale a teritoriului, în scopurile conducerii comune a războiului, după cerinţele economice sau după directivele de specialitate ale Inspecţiei Economice a grupului de armate. (Mai ales executarea lucrărilor de însămânţare şi recoltare în întreprinderile agrare, punerea în aplicare a noi ordine agrare, exploatarea întreprinderilor şi instalaţiilor importante pentru război a economiei breslelor, strângerea bunurilor economice importante pentru război, instalarea conducătorilor în întreprinderile economice şi industriale).

Nevoile de aprovizionare ale trupei au aici prioritatea.

6.- Statului Major de Legătură i se trimite de către armata germană (Serviciul Economiei şi Înzestrării de Război) şi i se subordonează:

a) un batalion tehnic pentru punerea în funcţiune a instalaţiilor economice importante (mai ales a instalaţiilor electrice, de gaz şi apă);

b) un detaşament pentru strângerea, recunoaşterea, asigurarea pazei şi dacă este cazul expedierea bunurilor economice importante;

c) specialişti pentru conducerea întreprinderilor agrare şi instalaţiilor de tractoare cu motor, precum şi a întreprinderilor şi instalaţiilor industriale importante pentru economia de război;

d) un pluton tehnic-agrar pentru punerea în funcţiune a întreprinderilor de prelucrare ale economiei alimentare (mori, brutării, abatoare etc.).

7.- Pentru exploatarea sistematică a teritoriului vor fi aduse înainte, în zona armatei, ca organe fixe, autorităţi economice ale Organizaţiei Economice Est (Wirtsckaftskemmandes). Ele sunt subordonate Statului Major Economic şi îi stau la dispoziţie pentru misiunile lui, în domeniul aprovizionării trupelor şi al exploatării economice generale a teritoriului. Autorităţile economice germane, care funcţionează dinainte de a intra în acţiune armata română, continuă misiunea lor.

8.- Activitatea administraţiei economice germane în zona armatei române se va limita la zona Etapelor armatei.

9.- Autorităţile şi personalităţile trimise în zona armatei române cu misiuni economice, vor executa misiunile lor în înţelegere cu Statul Major de Legătură.

10.- Bunurile economice, (stocuri de tot felul, importante pentru război) fără a ţine seama dacă ele au fost proprietatea armatei sovietice sau nu, vor fi strânse şi depozitate în siguranţă de către detaşamentul de legătură.

În măsura în care ele nu sunt necesare pentru nevoile curente ale trupelor sau pentru a fi utilizate la punerea în funcţiune a întreprinderilor importante din zona armatei, detaşamentul de legătură pregăteşte expedierea lor în scopul conducerii comune a

războiului. Stabilirea părţii ce revine statului român din bunurile trimise înapoi, se va face prin tratative de către delegaţii ambelor guverne.

11.- Cotele alimentare ale populaţiei civile în teritoriile ocupate din Est, au fost fixate uniform de către armata germană. Armata română va lua în primire aceste cote. Cotele vor fi comunicate armatei române.

12.- Convenţiile necesare pentru reglementarea chestiunilor de intendenţă (reglementarea cumpărăturilor din teritoriu pentru nevoile de aprovizionare ale trupei şi pentru împrospătarea cu mijloace de hrană şi furaje, primirea de bani, lichidarea buletinelor de furnizare şi a bonurilor de primire încheiate cu statul român), vor fi făcute aparte.

13.- Vor mai fi predate armatei române:

a) Un rezumat scurt al principiilor asupra conducerii economice în Est şi asupra organizării Organizaţiei Economice Est, pentru orientarea autorităţilor de comandament până la divizii;

b) O notă asupra principiilor ce trebuie avute în vedere de conducerea inferioară, la menajarea bunurilor economice, spre a fi distribuite până la companie etc.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 373, filele 68 – 72

112

Marele Stat Major — Nr. 332522 din 21 aprilie 1942
Secţia a 6-a

Notă

Marele Stat Major a luat următoarele măsuri, în legătură cu asistenţa şi tratamentul răniţilor spitalizaţi în Germania.

I. A tratat şi stabilit cu Misiunea Militară Germană:

1. Toţi răniţii ce au fost evacuaţi în Germania să fie dirijaţi la Viena, unde s-a înfiinţat, încă din luna februarie a.c., un spital de colectare, ce funcţionează în Viena VI Liniengasse 19.

2. Toţi răniţii care vor fi încă evacuaţi cu mijloace germane de pe front şi în special în regiunea Sud Harkov, să fie opriţi în spitalele germane din Lemberg, de unde sunt ridicaţi cu trenurile şi autocamioanele sanitare şi evacuaţi în ţară.

II. Organizarea centrelor de colectare Viena şi Lemberg.

1. Lemberg

a) În Lemberg funcţionează un comandament militar de gară român şi un delegat pentru servicii şi personal. Delegatul pentru servicii a primit din partea Marelui Stat Major: şase surori de caritate, doi preoţi,(care au fost retraşi după oficierea sărbătorilor Sfântului Paşte), filme cinematografice, cadouri de Sfântul Paşti, ţigări, una echipă cu 300 rânduri efecte complete, pentru răniţi.

Acest centru funcţionează în excelente condiţii şi nu are nevoie de fonduri, fiindcă primeşte toate subzistenţele şi asistenţa prin spitalele germane.

2. La Viena.

a) S-a destinat plutonierul major de administraţie Konrad Ernest şi sergentul Reschner Carol, care au plecat cu mijloace germane la Viena, pentru a forma un centru de efecte, cu 300 rânduri, atât pentru răniţii în curs de tratament, cât şi pentru cei vindecaţi. S-a cerut un fond de 1.000 RM, pentru cheltuieli inopinate cerute de situaţie. Acest fond se va administra de Consulul român din Viena în raport de nevoi. Imediat după sosirea la Viena, delegatul Secţiei a 4-a are ordin să raporteze numărul răniţilor aflaţi în spitale, starea lor, şi în special a efectelor lor. Dacă numărul răniţilor va fi important, Marele Stat Major va trimite un ofiţer care să conducă operaţiile de evacuare. Evacuarea răniţilor în ţară se face în prezent cu mijloace germane. Se studiază în prezent expedierea unui tren sanitar pe ruta Lemberg–Cracovia–Viena–Zagreb–Belgrad–Timişoara, care să ridice masiv răniţii care s-ar afla în spitalele Lemberg, Viena şi Centrul Interaliat de Triere Cracovia. Expedierea acestui tren se va face numai după ce vom avea numărul precis al răniţilor din Viena.

*

* *

Situaţia răniţilor la 21 aprilie a.c.

1. La Melitopol: 350 răniţi. Un tren sanitar ajunge la 22 aprilie 1942, care va ridica 250 răniţi. Un alt tren este programat cu plecarea din Bucureşti pentru Melitopol, în ziua de 23 aprilie 1942. Acest tren va rămâne la Melitopol până la completarea încărcăturii.

2. În Crimeea evacuările se dirijează la Melitopol, unde s-a format un centru de colectare. În prezent spitalele de campanie sunt degajate de răniţi.

3. La Dnepropetrovsk funcţionează Spitalul de Campanie nr. 10. În curs de deplasare Spitalul de Campanie nr. 1, neinstalat. Răniţi-80. Un tren sanitar aşteaptă completarea încărcăturii. Unui alt tren sanitar i s-a cerut programarea pentru Dnepropetrovsk, eventual Melitopol; nu a sosit programul de transport de la germani.

4. La Lemberg: răniţi - 82. Două automotoare sanitare aşteaptă la Cernăuţi ordine de evacuare de la delegatul cu serviciile din Lemberg.

5. La Viena: răniţi – circa 150. Nu s-au dat încă mijloace germane de evacuare.

*

* *

Curentele de evacuare.

a) Cernăuţi–Lemberg, dus şi întors;

b) Tighina – Razdelnaia – Birzula – Balta – Golta – Chirovka – Dnepropetrowsk – Melitopol – Djankoi, pentru dus şi întors;

c) Tighina–Razdelnaia–Odessa, pentru răniţii ce vor cu mijloace auto de la Nicolaev.

Şeful Marelui Stat Major,
General I. ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 237, filele 338 – 340.

113

Ordin de zi nr. 18 din 27 aprilie 1942

Am avut astăzi cinstea şi bucuria ca însuşi comandantul Diviziei 454 germană sub ordinele căreia am operat aproape toată iarna, să-mi pună pe piept „Crucea de Fier" clasa I, ce mi s-a decernat de Comandantul Suprem al Armatei Germane, zic bucuria întrucât trebuie să recunosc în această distincţie, munca şi eroismul jertfelor voastre ostaşi ai Detaşamentului de Schiori, iar împreună cu voi să simt mândria oştească şi românească că prima unitate de schiori români pornită din Munţii Apuseni a contribuit într-o largă măsură la zdrobirea bolşevicilor în zadarnicele şi disperatele lor încercări de întoarcere pe la sud a importantelor poziţii din regiunea Harkovului.

La sobra, dar impunătoare solemnitate, domnul comandant al Diviziei 454 germane a spus ostaşilor adunaţi sub arme:

„Am o deosebită plăcere şi cinste de a avea iarăşi sub comanda mea viteazul Detaşament român de Schiori în cap cu destoinicul colonel Rotta D.

Toate încercările duşmanului, în decursul iernii grele din sectorul Harkovului, de a pătrunde în acest oraş au fost zădărnicite în primul rând de acest detaşament, în legătură cu unităţile germane.

În primul rând trebuie să ne îndreptăm gândurile noastre către eroii, ofiţerii, subofiţerii şi soldaţii români, ce au căzut la datorie în lupta contra inamicului comun.

Prin aceste jertfe măreţe România şi-a recâştigat dreptul să fie reîntregită şi să ocupe un loc important în ordinea Europei de mâine.

În numele Führer-ului, înmânez domnului colonel Rotta, care a ştiut să conducă detaşamentul său numai la victorie „Crucea de Fier" c1asa I.

Doresc să lupt şi mai departe cu acest brav detaşament român până la stârpirea definitivă a bolşevismului.

Doresc domnului colonel Rotta să ducă sănătos această înaltă decoraţie în ţară şi s-o poarte şi după încheierea păcii încă mulţi ani cu sănătate.

Să îndreptăm acum gândurile noastre către tânărul rege al României Mihai I, strigând să trăiască într-u mulţi ani sănătos.

Trăiască Conducătorul Statului Român, mareşalul Ioan Antonescu.

Trăiască Führer-ului Germaniei Mari „Sieg Heil"!"

Sunt mândru, viteji ostaşi ai Detaşamentului de Schiori, că aducând la bun sfârşit îndemnurile şi ordinele mele, prin vitejia şi sângele vostru aţi contribuit în cea mai largă măsură la înfrângerea tuturor încercărilor bolşevice din cursul iernii de a întoarce şi străpunge apărarea Harkovului.

Prin vitejia şi eroismul vostru aţi înfipt şi voi adânc cuţitul în puhoiul putred al bolşevismului distrugător de credinţă în Dumnezeu şi libertate a popoarelor.

Succesele Detaşamentului de Schiori de la Niş Orel – Novi Svet, Gruşino – Şutor, Pervomaisk, Gara Lihatcevo ca şi cele de la Kaspurovka, Kospurovka şi Novo Nicolaevka sunt şi vor rămâne pagini istorice ale unităţilor de schiori, precum ele vor fi de-a pururi mărturii vii de eroismul vostru pentru comandamentele germane, sub ordinele cărora ne-am luptat în lunga şi greaua iarnă din 1942.

Fiţi mândri şi încrezători ostaşi ai Detaşamentului de Schiori că armata germană prin şefii autorizaţi, recunosc că „prin aceste jertfe măreţe România şi-a recâştigat dreptul să fie reîntregită şi să ocupe un loc important în ordinea Europei de mâine."

Fiţi mândri, bravi ostaşi ai Detaşamentului de Schiori, ca şi voi prin vitejia, sacrificiile şi sângele vostru aţi pus o solidă piatră la temelia României Mari de mâine şi ale cărei mari hotare se vor tranşa numai prin victoria definitivă contra bolşevismului.

În răsărit se va hotărî soarta tuturor graniţelor noastre, între care a trăit şi va trăi pururi neamul românesc.

Conştient de imperativul credinţei şi dreptăţii pentru care luptăm, am căutat şi m-am străduit să vă duc numai la victorie, iar în vitejia şi eroismul vostru, ofiţeri, subofiţeri şi trupă, rezidă întreagul sens al distincţiei ce mi s-a acordat astăzi de către Comandamentul Suprem al Armatei Germane.

Vă mulţumesc !

Să trăiţi bravi ostaşi ai Detaşamentului de Schiori şi să vă încununaţi de glorie, aşa cum aţi făcut în cele aproape patru luni de lupte continui.

Comandantul Detaşamentului de Schiori,
Colonel (ss) ROTTA D.Ioan

A.M.R., fond M.St.M., Secţia 3 Operaţii, dosar 2256, filele 54 – 55.

114

Marele Stat Major — 29 aprilie 1942
Secţia a 4-a, Biroul 4

Notă

Convenţia referitoare la exploatarea teritoriului în spatele armatei române ce va opera în est, trebuie să se încadreze în principiul general că toate aprovizionările, de orice natură – mai puţin muniţiile şi echipamentul – să fie făcute de către organele germane pentru toate trupele române ce vor opera la est de Bug.

Transporturile de orice natură, chiar de muniţii şi echipament, trebuie făcute tot de organele germane.

În aprovizionările cu hrană trebuie stabilită egalitatea de tratament între armata română şi cea germană.

În aceste condiţii Marele Stat Major propune să se accepte convenţia, cu modificările ce urmează şi numai după ce se vor primi şi documentele arătate la punctul 12, care sunt foarte importante.

Privitor la prada de război, propunem să se stabilească trei categorii:

- Material de război propriu-zis: armament, muniţii, echipament, maşini, cai, materiale de orice natură etc., pentru care să se menţină principiul de până acum în sensul că revin în totalitate armatei române, dacă au fost capturate de aceasta;
- Bunuri economice de orice natură destinate a fi evacuate în interior pentru care trebuie să se stabilească, în principiu, că jumătate revin armatei române;
- Prizonierii, care să fie predaţi armatei germane pentru a fi utilizaţi chiar pe loc în scopuri economice şi a nu mai încurca astfel transporturile, care şi aşa vor fi foarte grele din cauza liniilor de comunicaţii extrem de lungi.

Propunem ca următoarele articole să se redacteze după cum urmează:

„**Articolul 1.** Conducerea economică este o misiune a armatei germane şi în zona armatei române. În consecinţă, autorităţile economice ce sunt necesare pentru această misiune vor fi date de armata germană, pentru tot teritoriul aflat la est de Bug".

„**Articolul.4.** În măsura în care conducerea economică din zona armatei române necesită ordonanţe către populaţie sau ordine către trupe, acestea vor fi emise de comandantul armatei române pentru trupe, după propunerile Statului Major de Legătură, de şeful Statului Major de Legătură pentru populaţie".

„**Articolul.5.** Misiunile Statului Major de Legătură sunt, în mare, aprovizionarea trupelor române aflate la est de Bug, cu subzistenţe şi materiale de întreţinere necesare şi punerea în funcţiune a întreprinderilor de aprovizionare, care sunt importante pentru trupe, după cerinţele comandantului armatei române" (restul neschimbat).

„**Articolul.7.** Pentru exploatarea sistematică a teritoriului aflat la est de Bug, vor fi aduse înainte, în zona armatei (restul neschimbat)".

„**Articolul.8.** Activitatea administraţiei economice germane se desfăşoară pe tot spaţiul de la est de Bug. până la fundul zonei de luptă (Gefecths Gebtet) a armatei române".

„**Articolul.10.** Bunurile economice (stocuri de tot felul, importante pentru război) fără a ţine seamă dacă ele au fost proprietatea armatei sovietice sau nu, […]".

[*Rezoluţii:*]
5 mai 1942
Din ce cauză nu a fost văzut de domnul general Arhip ?
General ŞTEFLEA

5 mai 1942
Aprob modificările propuse afară de art.4 în care se va păstra dispoziţia din textul german, ca toate ordonanţele pentru populaţia civilă să fie date de comandantul armatei române, după propunerea Statului Major de Legătură. După ce va lua forma definitivă, va fi trimisă domnului mareşal, cu o notă, prin Cabinetul Militar".
General ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 373, filele 94 – 95.

115

Nr. 3734 1009 din 29 din aprilie 1942

Propunere
pentru o convenţie între armata germană şi armata română referitoare la problemele de aprovizionare şi administraţie cu ocazia trimiterii a două armate române în U.R.S.S.

I. Generalităţi.

Fiecărui comandament de armată română i se va repartiza câte un funcţionar de intendenţă german ca organ de legătură, pentru uşurarea contactului cu armata germană în chestiunile de administraţie.

II. Sistemul financiar şi de plăţi.

1/. Întreţinerea financiară a armatei române în U.R.S.S. se face prin casieriile de război ale armatei germane. Mijloacele de plată sunt rubla sau biletul de credit german.

Alte mijloace de plată nu pot fi puse în circulaţie.

2/. Cererile de bani trebuie îndreptate prin Comandamentul armatei române celei mai apropiate casierii de război germane, pe tabele separate pentru personal şi pentru material, arătându-se scopul întrebuinţării lor. Intendenţa română este autorizată cu primirea sumelor.

Ofiţerul încasator va prezenta casieriei de război, procura sa, la fiecare primire. Amănuntele vor fi comunicate de către organul de legătură german.

3/. Biletele de credit germane necesare primelor nevoi ale trupelor române se vor cere din timp de la Casa Centrală a armatei germane din România.

4/. Transportul, întrebuinţarea şi trimiterea banilor, precum şi controlul acestora la trecerea graniţei este reglementat prin ordinul O.K.W. 59 b 1 n A.W.A./W.U.(Xa) din 27 mai 1941 (Anexa 1)[*], care trebuie aplicat şi 6858/41 de comandamentele armatelor române. Oficiile de schimb sunt cuprinse în Anexa 1.

5/. Cursul de schimb: 1 RM=10 ruble.

III. Drepturi.

Pentru realizarea unei situaţii unitare la toate trupele care luptă în comun, soldaţii români din U.R.S.S. nu vor primii indemnizaţii mai mari decât cei germani. Drepturile soldaţilor germani sunt cuprinse în Anexa 2[*].

IV. Aducerea din ţară în zona de operaţii a alimentelor şi a furajelor necesare pentru acoperirea nevoilor imediate ale comandamentului armatei române, precum şi organizarea reaprovizionărilor, vor fi reglementate prin dispoziţiile Comandamentului armatei române, care trebuie să se încadreze în directivele şefului Serviciilor din Cartierul General german.

Alimentele şi furajele, livrate de armata germană din alte regiuni decât zona de operaţii, vor fi restituite acesteia în natură.

V. Rechiziţii şi prestaţii în zona de operaţii.

1/. Întrebuinţarea bunurilor armatei sovietice pentru nevoile armatei române este permisă.

2/. Toate bunurile nemilitare şi particulare până la valoarea de 1.000 RM trebuie achitate cu bani lichizi. La valori mai mari, se eliberează bonuri de primire după modelul german. Imprimatele vor fi furnizate de către armata germană.

3/. Prin derogare de la punctul 2, alimentele şi furajele nu se achită în nici un caz cu bani lichizi, ci la fiecare primire se va elibera un bon special după modelul german. Imprimatele vor fi furnizate de către armata germană. Normele germane în această privinţă sunt cuprinse în Anexa 3.

4/. Achitarea bunurilor amintite la punctele 2 şi 3 intră în competenţa armatei germane. Sumele achitate în acest scop vor fi contabilizate de către armata germană. Pentru lichidarea definitivă a se vedea cap. IX.

---

[*] Anexele nu se publică.

[*] Anexele nu se publică.

5/. Lucrările executate de indigeni se vor achita potrivit normelor de salarizare germane, care vor fi comunicate la timp comandamentului armatei române. Această dispoziţie este valabilă şi pentru salarizarea interpreţilor.

VI. Cartiruirea în zona de operaţii nu va fi plătită nici cu bani, nici în bonuri de încartiruire.

VII. Dispoziţiile germane pentru transportul şi aducerea de bunuri (Anexa 4), sunt valabile şi pentru comandamentele armatelor române.

VIII. În comisariatele germane, normele ordonate pentru aceste regiuni sunt valabile şi pentru trupele române. Acestea trebuie să se adreseze pentru toate chestiunile administrative şi economice ale trupei la oficiile armatei germane, prin mijlocirea organelor de legătură.

Nevoile de alimentare, de cartiruire şi de carburanţi se fixează de comandamentele armatelor române şi se comunică prin intermediul funcţionarului de intendenţă german, comandanţilor teritoriali, care au grija realizării stocurilor cerute prin organele de aprovizionare.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 373, filele 38 – 40.

116

Legaţia regală a României
în Germania
Ataşatul militar
Nr. 678/5 mai 1942

Berlin W35, Hansemannstrasse 4

Ataşatul militar la Berlin
către
Marele Stat Major, Secţia a 2-a

Am onoarea a înainta alăturat un proiect întocmit de Înaltul Comandament german conţinând propuneri asupra înţelegerii ce trebuie să existe între armatele române şi germane, relativ la întreţinerea, plata soldelor şi celelalte chestiuni de intendenţă în legătură cu acţiunea celor două armate române în U.R.S.S.

Marele Stat Major german intenţionează să încheie în acest sens o înţelegere definitivă cu comandamentul român, către mijlocul lunii mai, la Bucureşti.

Cu onoare vă rog să binevoiţi a dispune a mi se ordona telegrafic dacă sunteţi de acord cu proiectul german sau eventualele contrapropuneri ale dumneavoastră.

Ataşatul militar la Berlin,
Colonel Ion GHEORGHE

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 373, fila 44.

117

Marele Stat Major — 24 mai 1942
Secția 4-a, Biroul 5

Notă

Ataşatul militar de la Berlin, cu nr. 678 din 5 mai 1942 a trimis alăturatul proiect întocmit de Înaltul Comandament german, conținând propunerea asupra înțelegerii ce trebuie să existe între armatele române şi germane, relativ la întreținerea, plata soldelor şi alte chestiuni de intendență, în legătură cu acțiunea celor două armate române în U.R.S.S.

Întrucât în proiectul înaintat se prevăd clauze care, în cazul când vor fi admise, se va pune o grea sarcină țării, vă rugăm să binevoiți a aproba ca lucrarea să fie trimisă Ministerului Apărării Naționale, pentru ca Direcția Superioară a Administrației Armatei, în unire cu Contenciosul Ministerului Apărării Naționale, Ministerul de Finanțe şi Serviciul Intendenței Marelui Stat Major, să formuleze contra-propuneri, care să fie avute în vedere la perfectarea înțelegerii.

*
* *

Clauzele ce trebuie înlăturate, sunt următoarele:

1. Articolul IV.

„Întrucât nu e posibilă aprovizionarea cu alimente şi furaje din zonele de operații, comandamentele corpurilor de armate vor fi aprovizionate cu alimente, furaje, inclusiv mărfuri de manufactură, din depozitele armatei române şi din interiorul țării".

„<u>În cazuri speciale</u>, armata germană, ca şi până în prezent, va asigura aprovizionarea din depozitele sale"

„Alimentele şi furajele, livrate de armata germană din alte regiuni decât zona de operații, vor fi restituite acesteia în natură"

2. ArticolulV. Punctul 2.

„Prin derogare de la punctul 2 alimentele şi furajele <u>nu se achită în nici un caz în bani lichizi</u>, ci la fiecare primire se va elibera un bon special după modelul german".

<u>Prin această clauză:</u>

Întreținerea armatelor de operații, se lasă în grija statului român, ceea ce este contrar înțelegerilor anterioare (Înțelegerea domnilor generali Hauffe–Tătăranu şi scrisoarea ultimă a domnului feldmareşal Keitel.

De asemenea, nu se poate admite ultimul alineat din cap. IV, care obligă statul român de a restitui în natură, grâul şi vitele capturate de armata germană,, din alte regiuni decât zona de operații.

<u>Prin acest alineat</u>, se impune armatei române să achite alimentele, ulterior la prețuri ce ne vor fi impuse, deci cu plata imediată, se pot obține alimente şi furaje cu preț scăzut.

Şeful Secției a 4-a,
Locotenent-colonel C. S. ZĂLARU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 373, filele 48 – 49.

118

Secţia a 3-a Operaţii

Dare de seamă privind operaţiile de pe Doneţ
(1 – 27 iunie 1942)

După bătălia de la Harkov frontul Armatei 1 Blindată se stabileşte pe Doneţ.

Corpul 6 Armată român compus din diviziile 2, 20 şi 4 infanterie, ocupă sectorul dintre Semenovka (inclusiv) şi Tschepel (exclusiv), schimbând diviziile 68 şi 384 germane şi se leagă la nord cu Divizia 1 Vânători Munte germană, iar la sud cu Corpul 44 Armată.

Divizia 1 este oprită în rezervă Grupării „von Kortzfleisch" (mai târziu „Strecker").

După 5 iunie, Corpul 6 Armată face parte din Gruparea „Strecker".

La data de 10 iunie, comandamentul german dă „prima îndrumare pentru atac în ipoteza "Friedericus nr. 2", iar la 22 iunie atacul a fost dezlănţuit în condiţiile ce se arată mai jos.

1. Planul de ansamblu al atacului.

- Armata 1 Blindată va face un cap de pod peste Doneţ, în zona Isium, distrugând forţele inamice de la vest Oskol.

În acest scop:

- Grupul Nord (Corpul 3 Armată Blindat german) atacă în spre sud est, învăluind de la nord zona păduroasă de la vest Isium, închizând şi distrugând forţele inamice din cotul Donеţului.

- Grupul Centru (Gruparea „Strecker" compusă din: Corpul 6 Armată, Divizia 1 Vânători Munte, Divizia 1 Infanterie) atacă concomitent cu Grupul de Nord, trecând prin surprindere Donеţul după care, cu Divizia 1 Vânători Munte, învăluie zona păduroasă pe la nord-est, iar cu Corpul 6 Armată, curăţă toată zona păduroasă de la est Isium (24 km adâncime).

- Grupul de Sud (Corpul 44 Armată german) atacă pentru a cuceri înălţimile est Isium, între gura Oskolului şi cotul Donеţului.

Din manevra de ansamblu a operaţiunii, Corpului 6 Armată îi revenea misiunea cea mai grea şi mai costisitoare în sânge şi materiale, având de întâmpinat greutăţi ca: trecerea unui curs de apă în prezenţa inamicului, cucerirea unei păduri adânci de 24 km, mişcarea într-o pădure deasă şi lipsită de comunicaţii.

Pentru uşurarea acţiunii, Corpul 6 Armată a intervenit ca manevra Grupului de Nord şi a Diviziei 1 Vânători Munte să se producă înaintea atacului Corpului 6 Armată. Acest punct de vedere n-a fost aprobat de Armata 1 Blindată, deşi fusese însuşit de Gruparea „Strecker".

2. Trecerea Donеţului şi cucerirea pădurii vest Isium.

a) Planul de manevră al Corpului 6 Armată.

Va trece Donеţul după o scurtă pregătire de artilerie în zonele: Ciervani, Şahter, Sagordnoie şi Protopopovka, făcând în aceste zone câte un cap de pod. Efortul va fi făcut cu aripile. Ulterior, va continua atacul spre Isium, pentru a ajunge pe obiectivul Ciervani

Şahter – drumul de care Ivanovka. Apoi va continua atacul spre est, distrugând toate forţele inamice din cotul Donețului.

b) Execuţia atacului.

Atacul porneşte la 22 iunie ora 2,15.

Trecerea Donețului reuşeşte peste tot, punându-se stăpânire pe malul inamic. Rezistența inamică a fost destul de puternică. În fața Corpului 6 Armată se găseau diviziile 242 şi 343 ruse. Divizia 2 ajunge până către ora 17 pe linia Dolcino. Divizia 20 ajunge la ora 18 pe drumul de care Ciervani Şahter – Dolcino. Divizia 4 reuşeşte să treacă la sud şi sud-vest satul Ciervani Şahter. În general, pe tot frontul, inamicul a reacționat puternic cu foc, producând pierderi trupelor atacatoare.

În dimineața de 23 iunie, atacul s-a reluat, iar către prânz, s-a atins linia Ivanovka – Ciervani Şahter.

După respingerea ultimelor rezistențe, se ajunge până seara cu cele trei divizii până la 4 km vest Isium.

De la 24 la 27 iunie, Corpul 6 Armată s-a deplasat spre est şi a intrat în dispozitiv de apărare pe râul Oskol.

3. Operaţiile Diviziei 1 Infanterie

Divizia 1 Infanterie a constituit rezerva Grupării „Strecker" în zona: Gusarovka, Volobuievka, Veselii. A sprijinit atacul cu focul întregii artilerii, pe timpul trecerii Donețului. Pe timpul înaintării Diviziei 1 Vânători Munte germană i-a asigurat flancul, contribuind astfel la succesul atacului acestei divizii.

4. Concluzii asupra ofensivei de pe Donеț.

În cadrul manevrei de ansamblu a Armatei 1 Blindate, Corpul 6 Armată a avut o misiune foarte grea. Grupul de Nord german şi Grupul de Sud german atacau în teren deschis şi pe direcții sensibile pentru inamic. În schimb, Corpul 6 Armată a avut de rezolvat o misiune foarte grea: forțarea unui curs de apă, cu o pădure fortificată în spate.

În trei zile, Corpul 6 Armată reuşeşte să treacă Donețul, să cucerească pădurea şi să ajungă pe râul Oskol, încadrându-se perfect în manevra generală a forțelor germane şi operând tot aşa de bine ca şi marile unități germane.

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 3-a Operații, dosar 2079, filele 62 – 64.

119

Subsecretariatul de Stat al Marinei — 3 iunie 1942
Secretariatul General

Ordin circular nr. 60

Am onoarea a trimite mai jos în copie Ordinul circular nr. 337951 al Marelui Stat Major pentru ştiință.

Şeful Secretariatului General,
Căpitan comandor Eugen DELEANU

Copie:

Cu onoare se face cunoscut:

În urma înțelegerii dintre Marele Stat Major şi Direcția Mişcării C.F.R., de o parte, şi Serviciul Transporturilor din Misiunea Militară Germană, pe de altă parte, pentru transporturile militare s-au stabilit următoarele norme:

A. Transporturile germane vor fi încărcate în general în vagoane germane; în vagoane C.F.R. se vor încărca numai următoarele transporturi germane:

1. În Transnistria, numai la sud de Birzula.

2. Din Transnistria spre interiorul ţării (acestea pot fi încărcate şi în vagoane germane);

B. Transporturile române se vor încărca:

1. Transporturile destinate a trece dincolo de Golta şi Smerinka, numai în vagoane germane;

2. Din ţară în Transnistria şi în interiorul Transnistriei pe reţeaua C.F.R., şi cea administrată de germani în vagoane C. F. R., dar numai până la Golta şi Smerinka.

3. Eventualele transporturi încărcate din ţară sau din Transnistria, care totuşi vor trebui să treacă dincolo de Golta sau Smerinka şi care nu se vor putea transborda în aceste staţii în vagoane germane, vor putea trece dincolo numai cu condiţia ca fiecare garnitură – oricât ar fi de mică – să aibă însoţitori militari care să aducă vagoanele înapoi şi ţinându-se, de către organele militare şi civile ale căilor ferate, o evidenţă specială.

Trenurile de muniţii pentru nevoile armatei române cu destinaţii la est de Bug şi a căror compunere, pe lângă vagoane germane, intră în vagoane C.F.R. la înapoiere.

Se atrage atenţia celor interesaţi că dispoziţiile de mai sus trebuie aplicate cu strictеţe, contravenienţii fiind aspru sancţionaţi, în afară de faptul că li se va imputa chiria conform convenţiei încheiate cu organele germane.

Controlul aplicării acestor prescripţii în Transnistria, se face de Inspecţia de Mişcare Odessa.

Rugăm daţi dispoziţii de urmare.

Şeful Marelui Stat Major,
General (ss) I. ŞTEFLEA

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Marinei, dosar 664, fila 611.

120

Marele Stat Major
Secţia Operaţii

Bucureşti, 5 iunie 1942

Excelenţă,

Prin scrisoarea răspuns ce aţi binevoit a ne adresa la 17 martie 1942, Excelenţa voastră a fost în totul de acord cu punctul nostru de vedere, admiţând că „trupele române să fie aprovizionate cu subzistenţe, carburanţi şi muniţii, ca şi până în prezent, aprovizionările şi transporturile de aprovizionare căzând exclusiv în sarcina organului respectiv al Comandamentului Armatei de Uscat”.

Bazaţi pe acest fapt, am întocmit întregul plan de participare la operaţiile viitoare.

Acum în urmă, s-a prezentat la Marele Stat Major român, maiorul Grans, ca delegat din partea Comandamentului Suprem german, cu o propunere prin care ni se cere ca aprovizionarea trupelor române, care vor opera la est de Bug, cu alimente, furaje şi mărfuri să se facă prin grija noastră.

Marele Stat Major român crede că prescripţiile din propunerile prezentate de maior Grans, nu pot fi decât rezultatul interpretării diferite a organelor în subordine, faţă de prevederile din scrisoarea din 17 martie 1942 şi care ne-ar pune în situaţia de a nu

putea hrăni nici chiar trupele din Eşalonul 1, deci cu atât mai puţin pe cele ce vor sosi în Eşalonul 2.

În aşteptarea răspunsului, rămân al Excelenţei voastre prea devotat.

General (ss) ŞTEFLEA
Şeful Marelui Stat Major

Excelenţei sale,
domnului general-feldmareşal Keitel,
Berlin

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 23, fila 44.

121

Ministerul Apărării Naţionale
Subsecretariatul de Stat al Aerului, Cabinet

Bucureşti, 11 iunie 1942

Nota informativă nr. 350/C
pentru
domnul mareşal Antonescu, Conducătorul Statului
referitoare la cererea Misiunii Militare Aeronautice Germane
de a prelua conducerea apărării aeriene pe teritoriul României

I. Organizarea actuală a apărării aeriene a teritoriului Regiunii a 3-a Aeriane (teritoriul Munteniei şi Dobrogei).

Mijloace:

a) **Aviaţia de vânătoare de zi:** cinci escadrile române, trei escadrile germane **de noapte:** o escadrilă română, două escadrile germane.
b) **Artileria A.A.**
La data actuală: 80 baterii române, 53 baterii germane.
c) **După primirea materialului din rata a doua:** 96 baterii române, 48 baterii germane.
d) **Transmisiunile:** pânda teritorială (pe bază de telefon) e a noastră, pânda radio e mixtă, pânda specială (aparate de detecţie Freya şi Würtzburg) e deocamdată germană, însă în curs de a fi preluată de noi.

Comandamentul:

German pentru vânătoarea de zi şi de noapte, artileria A.A. din zonele Ploieşti, Giurgiu, Cernavodă şi Constanţa.

Român pentru artileria. A.A. din zonele Bucureşti, Buzău şi Mizil.

II. Propunerea Misiunii Militare Aero Germane.

Misiunea Militară Germană intenţionează a subordona toate mijloacele de A.A. germane şi române unui comandament de divizie A.A. german, ce urmează a sosi în ţară,

în cursul lunii iunie (scrisoarea M.M.A.G. anexată în copie[*]). Deci toate mijloacele de pe teritoriul Regiunii a 3-a Aeriane urmează a trece sub ordinele M.M.A.G., care le va acționa printr-un comandament al vânătorii şi unul al artileriei A.A.

III. Propunerea Subsecretarului de Stat al Aerului.

Organizarea de comandament propusă de M.M.A.G. scoate din circuit toate comandamentele române (Subsecretariatul de Stat al Aerului, Statul Major Aero, Comandamentul Apărării Antiaeriene, regiunile aeriene) şi însăşi Comandamentul de Căpetenie, deoarece M.M.A.G. este subordonat Comandamentului Suprem german.

Chiar în situația actuală, Subsecretariatul de Stat al Aerului apreciază că apărarea antiaeriană a teritoriului național interesează în primul rând comandamentul român.

Față de dozajul mijloacelor, Subsecretariatul de Stat al Aerului propune a se organiza comandamentul astfel:

- Comandamentul aviației de vânătoare să fie executat de Comandamentul german;

- Comandamentele locale de A.A. să fie executate de un comandament român, adică apărarea A.A. a Bucureştiului, Buzăului şi Mizilului să rămână mai departe sub comandament român, iar Comandamentul A.A. din zonele Constanța, Giurgiu şi Cernavodă, să treacă sub comandament român, în măsura în care unitățile respective vor fi primite de A.A. română;

- Comandamentul A.A. Ploieşti să rămână sub comandament german, prin faptul că petrolul interesează conducerea generală a războiului;

- Comandamentul de conducere al apărării aeriene a teritoriului să fie Regiunea a 3-a Aeriană, căreia să i se subordoneze atât Comandamentul Vânătorii de Zi şi de Noapte (colonel Woldenga), cât şi comandamentele A.A. ale punctelor sensibile.

Pentru exercitarea comandamentului, să se ataşeze pe lângă Regiunea a 3-a Aeriană un detaşament de legătură german, prin intermediul căruia să se lucreze cu comandamentele de A.A. şi vânătoare germane.

Am onoarea a supune aprecierii Domniei voastre propunerea de mai sus, cu rugămintea să binevoiți a hotărî.

Se anexează în copie scrisoarea Subsecretariatul de Stat al Aerului nr. 181/C către M.M.A.G. şi răspunsul acesteia[*].

Subsecretar de stat al Aerului,
General de escadră aviator Gh. JIENESCU

A.M.R., fond M.R . - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 13, filele 25 – 29.

122

Notă din 12 iunie 1942

Chestiunea cererilor germane de aprovizionare a trupelor noastre, cred că este urmarea raportului domnului general Stoenescu cu finanțările, în care s-a făcut imprudența să se vorbească despre posibilitatea unei asemenea cereri, din aranjamentele noastre de

[*] Nu se publică.
[*] Nu se publică.

anul trecut, privitoare la limitele operaţiei româneşti şi la răspunderile noastre administrative şi de aprovizionare, nu rezultă nicidecum vreo obligaţie de aprovizionare a trupelor noastre, care operează dincolo de Bug.

În executarea acestor acorduri trupele noastre nici n-au făcut rechiziţii sau pradă de război pentru aprovizionări, acestea revenind trupelor germane dincolo de Bug.

Domnul ministru Clodius a încercat să-mi pună problema ca o compensaţie la chestiunea refuzului nostru de finanţare a trupelor germane din România, încă de acum câteva zile. I-am răspuns domnului ministru Clodius că este imprudent să pună această chestiune, pentru că ne obliga să reexaminăm la rândul nostru, în întregime, chestiunea participării trupelor noastre.

I-am atras atenţia că sunt bazele acordurilor dintre Führer şi domnul Mareşal ca şi a datelor ce am comunicat Legaţiei Germane, ca urmare a scrisorilor din anul trecut; şi i-am arătat domnului ministru Clodius că nu avem nici mijloace de aprovizionare, (tracţiune) nici depozite care să ne-o înlesnească.

Domnul mareşal Antonescu, desfiinţând etapele pentru a spori numărul trupelor operative, cu atât mai mult aprovizionarea nu putem s-o facem noi, nici chiar în principiu, lipsindu-ne total şi organele, şi mijloacele.

Domnul Clodius mi-a declarat că faţă de această situaţie nu mai insistă, rămânând ca în cadrul contingentelor pe care le dăm să se facă asemenea aprovizionări. Cum am dat destule contingente, şi chiar supliment de contingent pentru unele articole, nu era decât potrivit ca lucrul să fie definitiv închis.

Aflând că s-a redeschis problema pe cale militară şi faţă de Statul Major, vă informez ca să ştiţi care este situaţia.

Fireşte, iau toate măsurile pentru a respinge categoric o asemenea cerere imposibil de executat în practică.

Situaţia aprovizionărilor alimentare în opt judeţe este atât de serios neliniştitoare în ultima vreme, încât şi din acest punct de vedere, în afară de recolta submediocră din anul acesta, nu putem să mai contractăm angajamente noi în privinţa aprovizionărilor.

Voi remite chiar o notă, atrăgând atenţia că, cu asemenea cereri, suntem siliţi să reexaminăm întreaga problemă a participării noastre, lipsindu-ne complet mijloacele de aprovizionare.

(ss) M. ANTONESCU

[*Rezoluţie:*]

Foarte bine.

Să se ţină seama de principiile care au fost admise de germani pe baza cererii mele, când mi-au cerut să particip operativ şi la est de Bug. Să mi se prezinte documentele.

Să se constituie un singur dosar împreună cu tratativele actuale şi să mi se prezinte.

Nu modific bazele puse iniţial.

Să se vadă rezoluţia pusă pe nota Ştefleа în aceeaşi problemă.

Trupele care operează în Rusia trebuie întreţinute din depozitele găsite şi din exploatarea acestor regiuni; deci gratis.

Ceea ce dăm germanilor pentru a contribui la economia generală de război trebuie să ni se plătească.

Domnii de la Statul Major ca şi alţii nu au văzut problema decât până la vârful nasului.

Le-am spus în scris şi verbal să nu se ocupe de probleme care cad exclusiv în sarcina guvernului, care răspunde de toată administraţia şi de cadrul politic al problemei.

Să se conexeze cu cealaltă notă şi să se dea domnului M. Antonescu care are întotdeauna sarcina grea şi ingrată de a descurca încurcăturile făcute de alţii, cât şi Ministerului de Finanţe şi Marelui Stat Major.

Mareşal (ss) ANTONESCU

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 23, filele 60 – 62.

123

Cabinetul Militar 13 iunie 1942

Nota

Prin scrisoarea din 21 februarie adresată mareşalului Keitel, am cerut ca reaprovizionările de tot felul, transporturile şi spitalizările pentru trupele operative, deci şi pentru Eşalonul 2 să fie făcute ca şi până acum prin mijloace şi organe germane.

Prin scrisoarea mareşalului Keitel din 17 martie ni s-a răspuns că trupele noastre vor fi aprovizionate cu subzistenţe, carburanţi şi muniţii germane ca şi până în prezent, aprovizionările şi transporturile de împrospătare căzând în sarcina organului respectiv al armatei de uscat.

În baza acestei scrisori şi ca răspuns la intervenţia germană, s-a comunicat ataşatului nostru militar că admitem propunerea germană, ca spatele armatei române ce va intra în front să fie administrat şi exploatat economiceşte de organele speciale germane.

Ulterior germanii au făcut o serie de comunicări din care rezultă că nu se mai admit principiile scrisorii Keitel şi hrănirea trupelor va trebui s-o facem noi în totalitate, trimiţând din interior toate resursele necesare.

Deoarece chestiunea era urgentă şi nici nu se putea trata din Bucureşti, am trimis la Berlin pe şeful Secţiei 3-a, ca împreună cu ataşatul militar să trateze această chestiune, punctul nostru de vedere fiind preciziunile din scrisoarea Keitel.

Ultima telegramă primită de la ataşatul militar în ziua de 11 iunie are următorul cuprins:

1/. Trupele noastre vor fi aprovizionate prin grija şi mijloacele germane;

2/. Aprovizionarea lor se va face prin exploatări locale, care vor fi adunate în depozitele germane din spatele frontului, de unde vor fi repartizate trupelor, prin aducerea dinapoi din depozitele de alimente din interiorul Germaniei, pe căile de comunicaţie germane.

3/. Pentru această din urmă categorie de aprovizionare, noi să ne obligăm a constitui în ţară depozite de alimente în cantităţi echivalente cu cele ce vor fi distribuite trupelor noastre pe front, din cele aduse dinapoi de germani.

Germanii vor prelua din depozitele de alimente cantităţile echivalente, pe care le vor transporta pe căile lor de transport, fie în depozitele din interior, fie în depozitele de alimente în spatele frontului.

4/. Germanii pretind că această obligaţie să fie luată de la armată, organele noastre militare garantând şi asumându-şi executarea.

5/. Începerea constituirii depozitelor noastre trebuie să precedeze transporturile Eşalonului 2.

6/. Organele germane care mi-au prezentat aceste pretenţii şi care au luat contact cu mareşalul Keitel, au declarat că Domnia sa nu a înţeles formula din scrisoarea Domniei sale în sensul interpretării noastre, deşi recunoaşteau că termenii scrisorii sunt aşa cum am înţeles noi chestiunea.

Situaţia este de aşa natură, că îi obligă la această nouă atitudine. Faţă de această situaţie, rugăm să binevoiţi a da ordinele dumneavoastră pentru a putea comunica răspunsul la Berlin, unde este aşteptat urgent.

[*Rezoluţie:*]

Foarte rău a făcut generalul Şteflea că a luat această iniţiativă, fără să mă întrebe sau să întrebe guvernul.

Stăm în această privinţă pe bazele principiale puse de noi şi acceptate de germani când ni s-a cerut să cooperăm şi la est de Bug. Să se ţină socoteală de acest act.

Nu pot să-mi iau angajamentele cerute de Berlin. Contribuţia noastră economică la război este cuprinsă în acordurile economice cu domnul Clodius. Nu se poate face în această privinţă tratative şi convenţii cu armatele germane. Dacă generalul Şteflea lua avizul guvernului ar fi aflat că această problemă se trata de domnul Clodius cu domnul Mihai Antonescu. Să se ia deci instrucţiuni de la domnul Mihai Antonescu.

Repet, Marele Stat Major, căruia i-am atras serios atenţia după încurcăturile făcute în vara trecută în absenţa mea pe front, nu are voie să trateze nici o problemă economică cu nimeni.

Aprovizionarea frontului este o problemă de economie care depăşeşte Marele Stat Major, fiind o chestiune de ordin general.

Mareşal (ss) ANTONESCU

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 23, filele 58 – 59.

124

Şeful Misiunii Militare Germane în România — Cartierul General, 20 iunie 1942

Către
Marele Stat Major General al armatei române,
pentru domnul general Şteflea

Şeful Comandamentului Suprem al Forţelor Armate Germane, generalul-feldmareşal Keitel, m-a însărcinat a vă transmite următoarea telegramă din 19 iunie 1942.

„Excelenţă,

Ca răspuns la scrisoarea dumneavoastră din 5 iunie, pentru care vă mulţumesc prin prezenta, confirmându-vă totodată primirea, îmi permit a vă comunica, pentru lămurirea chestiunii, următoarele:

În scrisoarea mea din 17 februarie am avut doar să arăt, în legătură cu aprovizionarea trupelor aliate române, că aducerea dinapoi a aprovizionărilor, să fie executată ca şi până în prezent, de către organizaţiile de reaprovizionare ale forţelor armate germane. Prin aceasta, toate instalaţiile de reaprovizionare germane sunt puse în slujba trupelor aliate române, ca şi pentru formaţiunile noastre.

În schimb, având în vedere situaţia generală a aprovizionărilor, nu putea renunţa ca cel puţin livrările procurate de către economia germană pentru aprovizionarea trupelor aliate române, să ne fie rambursate. De asemenea aprovizionarea cu carburanţi nu poate fi acoperită decât prin livrări suplimentare române. Un aranjament la fel am făcut şi cu Marele Stat Major ungar.

Am însărcinat pe generalul-maior Beker din Oficiul Economic de Război, să discute şi să definitiveze toate detaliile în legătură cu cele de mai sus. El se va prezenta dumneavoastră peste câteva zile, pentru executarea misiunii sale.

Ferm convins că această chestiune va fi rezolvată într-o formă convenabilă pentru ambele părţi, rămân al Excelenţei voastre mult devotat."

(ss) KEITEL
General-maior şi şeful Misiunii Militare Germane,
(ss) HAUFFE
p. conformitate
Şeful Secţiei Operaţii,
Colonel (ss) A. GAVRILESCU

A.M.R., fond 316 - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 23, filele 45 – 46.

125

Preşedinţia Consiliului de Miniştri — Bucureşti, 23 iunie 1942

Domnule general,

În urma primirii unui proiect de convenţie ce s-ar fi propus a se încheia între Marele Stat Major român şi între Marele Cartier german, privitor la regimul conducerii economice a teritoriilor ocupate de România şi ca răspuns la adresa dumneavoastră prin care mi-aduceţi la cunoştinţă negocierile ce aţi întreprins, privitoare la regimul aprovizionării trupelor române care operează în Răsărit, vă comunic următoarele date şi informaţii.

Anul trecut s-a pus problema participării noastre la acţiunea militară de peste Nistru.

Cu acel prilej, domnul mareşal Antonescu a desemnat care este zona asupra căreia guvernul român şi armatele noastre vor exercita un drept de ocupaţie (ocupatiobellica), aceste teritorii intrând exclusiv şi administrându-se conform regulilor dreptului de ocupaţie de către suveranitatea noastră.

Domnul mareşal Antonescu nu a voit să întindă mai departe zona ocupației noastre, declarând că nu crede că în acel moment administrația noastră poate să ia răspunderea unui efort atât de mare.

Cerându-se totuși ca trupele noastre să meargă mai departe de această linie, ca trupe de ocupație, domnul mareşal Antonescu a consimțit la aceasta, însă a adăugat că nu-şi ia nici răspunderea administrației teritoriului ocupat şi nici aprovizionarea acestor trupe, întrucât statul român nu dispune nici de mijloace de transport şi nici de mijloace economice şi financiare pentru îndeplinirea acestor răspunderi.

În asemenea condiții a fost convenit, şi aceasta s-a practicat până azi, ca trupele româneşti, trecând dincolo de linia transnistriană – până unde se întinde dreptul de ocupație română – să fie alimentate, aprovizionate, transportul şi aprovizionarea lor fiind finanțate de Germania, acestea depăşind puterile noastre.

Ulterior s-a cerut ca unele din aceste trupe de ocupație să participe la acțiuni operative pentru unele situații speciale.

Aceasta a determinat înlocuirea trupelor de ocupație de altele, toate rămânând supuse aceluiaşi regim.

În asemenea condiții, scrisoarea domnului mareşal Keitel către dumneavoastră, prin care vă confirmă că şi pentru Eşalonul 2, Germania va lua asupra sa aprovizionarea, transporturile şi toate celelalte operații de ordin economic şi financiar, ca şi de ordin tehnic militar, pentru ca Eşalonul 2 să poată fi folosit pe front, această scrisoare nu face decât să consfințească o stare de lucruri care a existat încă din iunie 1941, fiind atunci stabilită prin scrisorile Führer-ului Adolf Hitler către domnul mareşal Antonescu, prin discuțiile cu trimişii speciali ai Führer-ului, în discuțiile dintre Guvernul român, Ministerul Afacerilor Străine, prin mine – şi Legația Germaniei de la Bucureşti – (pentru unele chestiuni de amănunt numai).

Este sigur că o revenire şi o schimbare a condițiilor pe baza cărora s-a făcut însăşi consimțirea noastră la o acțiune militară care depăşea puterile noastre, ne-ar sili să repunem în discuție participarea însăşi.

Acest lucru este desigur cu neputință azi.

Încercarea de revenire a fost făcută şi față de mine.

Domnul ministru Clodius, în cursul negocierilor economice, constatând la un moment dat că mijloacele de finanțare pentru nevoile trupelor germane în România nu există, iar noi n-am acceptat de la început condițiile oferite, mi-a deschis problema asupra finanțării trupelor noastre care operează în Răsărit. (Poate aflând şi de o notă a Ministerului de Finanțe către domnul mareşal, prin care domnul ministru al finanțelor, care nu cunoaşte acordurile dintre domnul mareşal Antonescu, Führer, Guvernul german şi ministerul nostru al Afacerilor Străine, nici dintre Marele Cartier german şi Marele Stat Major, credea că această chestiune poate să fie deschisă).

Am declarat domnului ministru Clodius, deschis, că o schimbare a condițiilor existente, ne sileşte să punem şi noi în discuție participarea însăşi.

1. România nu are mijloace financiare pentru a suporta, pe lângă cele 200–300 miliarde cheltuite până azi, noi cheltuieli pentru aprovizionarea trupelor la distanțe atât de colosale;

2. România nu are aprovizionamente şi mijloace de alimentare a unităților noastre, pentru efective atât de mari, pentru o durată de timp prelungită.

3. România nu are mijloace de transport pentru ca să poată să-şi ia această sarcină a aprovizionărilor trupelor sale.

4. România nu are unităţi de etape, domnul mareşal Antonescu desfiinţându-le tocmai ca să mărească potenţialul combativ al armatei noastre.

În asemenea condiţii, a ne pune în situaţia să fiinţăm şi să aprovizionăm noi trupele noastre, este să ni se creeze condiţii imposibile de participare.

Pe de altă parte, aceasta înseamnă o revenire asupra practicii de un an în cooperarea noastră militară cu Germania, ceea ce este cu desăvârşire imposibil de admis, mai ales acum, când Eşalonul 2 este deja pregătit şi când nu mai avem timp ca să schimbăm condiţiile aprovizionării sale.

A ne lăsa totuşi s-o facem, însemnează să ne oprească de a mai trimite trupe în Răsărit.

Domnul ministru Clodius mi-a declarat că faţă de aceste explicaţii şi neştiind că există un acord cu Marele Cartier în această privinţă, nu mai insistă şi consideră problema închisă.

Ulterior, s-a prezentat la mine domnul ministru Neubacher care mi-a declarat că solicită numai ca guvernul român să trimită din aprovizionările sale, din depozitele de cereale ce ar avea sau ar mai face, pentru armata noastră care operează în răsărit sau pentru Eşalonul 2.

I-am declarat domnului ministru Neubacher că a consimţi la acest lucru, însemnează să reduc contingentele Germaniei şi Italiei întrucât noi nu avem rezerve cu care să aprovizionăm trupele noastre; că, consider această cerere ca o revenire asupra unor principii stabilite şi asupra scrisorii domnului mareşal Keitel, ca şi a practicii de un an întreg, ceea ce ne modifică total bazele contribuţiei noastre militare pentru Eşalonul 2.

Domnul ministru Neubacher, căruia i-am relatat toate discuţiile cu domnul Clodius şi punctul de vedere asupra căruia am convenit, mi-a declarat că solicită numai înţelegerea noastră; că nu este o problemă de finanţare şi nici de transporturi de aprovizionare, cu alte cuvinte că Germania ia asupra sa aceasta, dar că ar dori, dacă avem disponibil de cereale să dăm Germaniei, pentru ca Germania să nu fie silită să trimită de pe teritoriul său, care nu este agricol, cerealele necesare unităţilor româneşti de pe frontul din Răsărit.

I-am declarat domnului Neubacher că dacă vom avea unele rezerve, le vom da, aşa cum a fost stabilit, în cadrul cotelor de contingentare, dar că nu pot să fac absolut nici un fel de legătură între finanţarea şi aprovizionarea trupelor noastre peste linia Transnistriei şi contingentele de cereale eventuale; că 20 de zile înainte de începerea trimiterii trupelor noastre care formează Eşalonul 2, este neadmisibil să se pună în discuţie o chestiune de aprovizionare, de finanţare şi de transporturi, eu refuzând să-mi iau răspunderea de a trimite trupele noastre dacă ni se lasă încă deschisă problema, fiindcă ar însemna să nu-mi port cu răspundere grija faţă de armata noastră, care nu poate pleca decât având certitudinea aprovizionărilor sale.

Domnul ministru Neubacher, recunoscând că acesta este un lucru esenţial şi elementar, mi-a declarat că renunţă la orice discuţie şi se mulţumeşte cu făgăduiala mea că dacă vom avea cereale de rezervă le vom da Germaniei, care poate conta, sau le va face să ajungă pe frontul de Răsărit, ajutând astfel aprovizionarea trupelor noastre.

Aşadar, asupra condiţiilor aprovizionării, finanţării şi transporturilor trupelor noastre, vă rog, domnule general, să staţi pe aceeaşi poziţie pe care stă şi guvernul.

Şi dacă vi se fac noi cereri din partea Marelui Cartier General, dumneavoastră să declaraţi că nu mai puteţi schimba azi condiţiile stabilite de către domnul mareşal Antonescu şi de către guvern; şi că nici mareşalul Antonescu şi nici guvernul nu consimt

ca 20 de zile înainte de începerea plecării Eşalonului 2, să repună în discuţie aceste probleme, fiindcă ne-ar sili sau să revenim, sau să întârziem participarea noastră.

În ce priveşte proiectul de convenţie privitor la administrarea şi formulele de administrare a teritoriilor din Răsărit, vă rog, domnule general, să atrageţi atenţia că acesta intră în competenţă exclusivă a guvernului, nu numai pentru că domnul mareşal Antonescu a făcut această mărginire a atribuţiilor militare în ce priveşte angajamentele internaţionale, aşa cum vi s-a comunicat prin rezoluţia sa, dar, pentru că în mod normal dreptul de ocupaţie, conform regulilor dreptului internaţional, este o extindere a suveranităţii care se exercită prin organe militare, dar se aplică după regulile suveranităţii politice pe care numai guvernul o reprezintă prin Ministerul Afacerilor Străine.

Dacă deci, Marele Cartier sau Guvernul Reich-ului urmăresc o modificare a condiţiilor deja stabilite prin scrisoarea Führer-ului Adolf Hitler, prin consimţirile ulterioare şi scrisorile schimbate cu Guvernul Reich-ului, fie prin Legaţie, fie prin domnul Clodius, trimisul special pentru chestiunile economice, aceste cereri şi aceste propuneri trebuie să fie adresate guvernului direct.

Proiectul de convenţie care vi s-a trimis este, de altfel, contrar tuturor angajamentelor existente şi principiilor stabilite ca şi regulilor dreptului ginţilor, teritoriul Transnistriei neputând în nici un caz să mai facă obiectul unei alte reglementări, întrucât guvernul şi armata română exercită dreptul de ocupaţie pe acest teritoriu şi, ca stat ocupator, au toate atributele suveranităţii în măsura în care nu le-au cedat unui alt guvern.

Iar pentru teritoriul de dincolo de Transnistria, reglementarea scrisă a dreptului exclusiv pe care îl au autorităţile economice germane sau Statul Major Economic al armatei, nu se poate face decât în cadrul normelor de ocupaţie şi clauzelor privitoare la condiţia armatei noastre.

În teritoriile ruseşti pe care vi le-am expus mai sus, armata noastră nu-şi ia decât sarcina ocupaţiei acestor teritorii din punct de vedere al ordinii publice şi nu al administraţiei.

În schimb, autorităţile germane au întreaga răspundere a aprovizionării trupelor noastre, trupele noastre neavând decât dreptul de captură ca beligeranţi, iar nu dreptul de rechiziţie şi legiferarea administraţiei etc., ca suveranitate ocupantă.

Teritoriul Transnistriei însă, în nici un caz nu poate să facă obiectul unei asemenea reglementări.

Ţinând seama de practica de un an şi de perfecta aplicare a măsurilor de care v-am vorbit mai sus, cred aproape nefolositoare această convenţie, rămâne ca în practică să se continue şi de acum înainte sistemul care a fost aplicat până azi, pe baza principiilor mai sus expuse.

Scrisoarea domnului mareşal Keitel este o bază precisă în această privinţă.

Iar acordul din anul 1941, privitor la teritoriile care depăşesc linia Transnistriei, de asemenea poate foarte bine să continue a fi în vigoare, indiferent de teritoriul la care se aplică.

V-aş fi foarte recunoscător domnule general, dacă în viitor, ori de câte ori vi s-ar propune ca să constituiţi angajamente internaţionale sau alte obligaţii de natură politică sau economică, să mă informaţi şi pe mine, nu numai pentru că de doi ani eu am purtat toate negocierile cu Guvernul Reich-ului, ca şi majoritatea ţărilor străine, dar cunosc toate angajamentele luate şi pot astfel să vă înlesnesc însăşi opera dumneavoastră privitoare la acordurile militare.

Primiţi, vă rog, domnule general, asigurarea stimei mele.

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri,
Mihai ANTONESCU

Domniei sale,
Domnului general Ilie ŞTEFLEA, Şeful Marelui Stat Major.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 241, filele 91 – 94.

126

Convenţie
între armata germană şi armata română, privitoare la administrarea unei armate române şi a altor mari unităţi române ce operează în U.R.S.S.

I. Generalităţi

Comandamentului Armatei a 3-a române i se ataşează pentru uşurarea legăturii cu armata germană, un stat major de legătură german.

II. Chestiuni de bani şi plăţi

A. Dispoziţii generale

1. Necesităţile de bani ale armatei române se vor acoperi în ţinuturile ocupate ale U.R.S.S. pentru mijloacele de plată valabile în ţările respective; la nevoie şi prin bonuri RKK

Cererile de bani se vor adresa, prin comandamentul Armatei a 3-a române sau pentru marile unităţi care nu fac parte din Armata a 3-a română de către comandantul cel mai mare – casieriei de război germane celei mai apropiate şi anume amănunţit după cheltuielile personale şi materiale, cu indicarea scopului de întrebuinţare. Intendenţa română este împuternicită să primească banii.

Ofiţerul în drept de a primi sumele, va prezenta procura sa casieriei de război, la fiecare primire de bani. Amănuntele de procedare le comunică Marelui Stat Major de Legătură german.

Armata germană va comunica Marelui Stat Major român la perioade uzitate pentru armata germană, situaţia sumelor ridicate din casieria de război de către marile unităţi, unităţile şi formaţiunile independente române.

In măsura în care nu sunt admise excepţional la dispoziţiile care urmează, autorităţile militare, unităţile şi membrii armatei române, pot duce asupra lor numai acele monede, care au circulaţie legală în ţara respectivă.

2. Autorităţilor şi membrilor armatei române le este interzis ca în relaţiile cu populaţia băştinaşă să primească, să cheltuiască sau să schimbe, pe tot timpul şederii lor în U.R.S.S., alte mijloace de plată decât cele valabile în ţara respectivă şi la nevoie, bonuri RKK

3. Cursul militar se fixează după cum urmează:

a) România	RM 100=6.000 lei;
b) Guvernământul General	RM 100= 200 zloţi;
c) Ucraina	RM 100=1.000 carboave;
d) U.R.S.S	RM 100=1.000 ruble.

4. Transformările de bani sunt interzise membrilor armatei române din teritoriile ocupate ale U.R.S.S., sau în ţările de tranzit (Guvernământul General, Comisariatul Reich-ului pentru Ucraina) şi trimiterile de bani în scrisori sau pachete.

4. Dispoziţiile germane şi române privind vizitele nu sînt schimbate prin prescripţiile capitolului II al acestei convenţii.

B. Transporturi

1. Înaintea plecării în U.R.S.S., autorităţile şi unităţile armatei române vor fi înzestrate cu mijloace băneşti şi anume numai cu bonuri pe timp de zece zile, cel puţin însă pentru durata probabilă a transportului. Alte mijloace de plată, cu excepţia sumelor în lei, necesare pentru înzestrarea celor care pleacă în concediu şi aprobate conform capitolului II, aliniatul b din această convenţie, nu se pot lua la transport.

2. Membrii armatei române ce aparţin unui transport, pot avea asupra lor în bonuri RKK:

a) Ofiţerii RM 40;

b) Subofiţerii şi trupa RM 20.

3. Dacă transportul trece prin Guvernământul General sau prin Comisariatul Reich-ului pentru Ucraina, pot preschimba din sumele menţionate la 2 a şi b – la oficiile germane de schimb (lista vezi în anexă) sau la casieriile trupelor, în mijloace de plată valabile în teritoriile de şedere, următoarele sume:

a) Ofiţerii RM 4;

b) Subofiţerii şi trupa RM 2.

Dacă transportul rămâne peste cinci zile în teritoriul respectiv, aceeaşi sumă poate fi preschimbată încă o dată.

Orice altă preschimbare de bani, la autorităţile germane sau altele, este interzisă.

4. Bonurile RKK, aflate asupra membrilor armatei române, se vor preschimba în teritoriul de operaţie prin casieriile româneşti, în moneda ţării respective (ruble, zloţi, carboave).

C. Călătorii individuale

a) Călătorii în interes de serviciu.

1. Fiecare călător în interes de serviciu, poate să aibă asupra sa la trecerea graniţei, în bonuri RKK, drepturile băneşti ce i se cuvin pe timpul călătoriei.

2. Suma totală ce o are asupra sa, va fi înscrisă de unitate pe ordinul de serviciu.

3. Dacă drumul călătorului în interes de serviciu merge prin Guvernământul General sau prin Comisariatul Reich-ului pentru Ucraina, i se vor preschimba din suma confirmată conform necesităţilor de călătorie, mijloace de plată, la oficiile germane de schimb sau la casieriile unităţilor, în moneda locului de şedere respectiv. Fiecare preschimbare se va menţiona de oficiul de schimb pe ordinul de serviciu.

4. Bonurile RKK nefolosite se vor schimba, după terminarea călătoriei în interes de serviciu, prin casieriile unităţilor româneşti, în mijloace băneşti ale ţărilor respective de şedere.

b) Militari în concediu.

1. Militarii ce pleacă în concediu pot să preschimbe sumele din moneda ţării respective aflate asupra lor, în lei.

Pe timpul călătoriei spre România, nu au voie să aibă asupra lor alţi bani (RKK); numai o sumă necesară pentru acoperirea cheltuielilor pe timpul călătoriei dus şi întors, conform celor arătate la litera b 2.

Preschimbările necesare acestor trebuinţe se vor efectua de casieriile unităţilor româneşti competente.

Suma totală a mijloacelor băneşti se va înscrie pe biletul de concediu. Acela care se întoarce din concediu are dreptul să readucă în teritoriile ocupate din U.R.S.S. suma confirmată.

Sumele eventuale economisite şi care depăşesc pe cele cu drept a fi luate asupra călătorului, vor fi expediate în ţară prin oficiile poştale militare, numai prin mandat poştal.

2. În cazul când acela care pleacă în concediu trece prin Guvernământul General sau Comisariatul Reich-ului pentru Ucraina poate să preschimbe, la ducere şi înapoiere sumele, conform literei b 3.

Pentru bonurile RKK necheltuite se aplică litera b 4.

3. Orice preschimbare conform articolelor 1 şi 2 de mai sus, se va menţiona pe biletul de concediu.

D. Control

Transporturile de trupe şi cele individuale ale membrilor armatei române nu sunt supuse controlului de vize prin organele vamale germane. Armata română va supraveghea aplicarea dispoziţiilor acestei convenţii, prin organele sale.

E. Salariaţii civili

Dispoziţiile de mai sus se aplică şi salariaţilor civili ai armatei române.

III. Hrănire

1. Pentru hrănire, trupele române primesc raţiile de alimente şi furaje pe care le primeşte armata germană, după prescripţiile pentru aprovizionarea armatei de operaţie, (H.dv 86/1) şi după Monitorul Armatei de Uscat/1942 - Partea B nr. 31. O listă a raţiilor respective s-a trimis deja comandantului suprem al armatei române (vezi anexa 2).

2. Cantităţile necesare de alimente şi de furaje care se vor fixa în baza celor de mai sus, se vor acoperi în raport de situaţie, pe baza instrucţiunilor date de Qu. Meister General şi anume:

a) În zona armatei de operaţiuni (Armeebereich), prin exploatarea cât mai intensă a teritoriului (vor fi socotite integral în raţiile cuvenite); prin aduceri dinapoi. Distribuţii peste raţiile hotărâte, nu sunt admise.

b) În zona din spatele armatelor de operaţii (Heeresgebiete) şi comisariatelor Reich-ului, prin comandamentele teritoriale respective (germane).

3. La hrănirea trupelor române, autorităţile germane vor ţine cont pe cât posibil, de particularităţile specificului de hrană al acestora.

Diferite feluri de alimente, care nu există în Germania şi în teritoriile ocupate în est, pot fi trimise, după aprecierea comandantului român, prin grija armatei române, din ţară, în cadrul numărului de trenuri disponibile, fără însă a se depăşi raţiile stabilite.

Trupele române se vor supune, în aceeaşi măsură ca şi unităţile germane, la restricţii de alimentare cauzate de greutăţile de transport.

4. În afară de raţia pentru transport, unităţile armatei române vor avea asupra lor o raţie de şase zile, socotită de la data debarcării, iar fânul şi paiele, numai două zile.

Pentru satisfacerea acestei obligaţii, armata germană, va pune la dispoziţia armatei române câte un tren zilnic (pentru transport de făină, vite, lemne etc.).

IV. Pretenţiile germane relative la restituirea alimentelor şi furajelor rămân în suspensie, urmând a fi soluţionate, cât mai curând posibil, împreună cu domnul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

Propunerile germane au fost predate Marelui Stat Major regal.

V. Prada de război

1. Prada de război în U.R.S.S. constă numai din averea mobilă a forţelor armatei sovietice.

2. Acele părţi din averea mobilă a forţelor armate sovietice, care sunt capturate de către marile unităţi române (Armata a 3-a, corpuri de armată şi divizii care vor lupta în cadrul armatelor germane) şi adunate de organele de captură ale acestor mari unităţi, constituie captură românească.

3. Micile unităţi române (sub efectivul unei divizii) care iau parte la luptă în cadrul marilor unităţi germane, au dreptul a-şi completa lipsurile lor imediate, din capturile de război ce au făcut, pentru a-şi menţine forţa lor combativă.

4. Subzistenţele şi furajele capturate de trupele româneşti şi care întrec nevoile lor imediate de hrană, se vor preda autorităţilor germane.

VI. Exploatarea teritoriului (rechiziţionări şi cumpărări) şi prestări

1. Organizarea în vederea exploatării teritoriului şi reglementarea procedurii la această exploatare, se va stabili printr-o convenţie care va forma anexa nr. 5 a acestei convenţii.

2. Rechiziţionarea (strângerea resurselor) se face pe întreg teritoriul (mai puţin Transnistria) de Organizaţia Economică Germană, căreia i se încadrează marile unităţi române. Dacă în zona de operaţie nu există stat major economic german, rechiziţionarea directă se poate face de către marile unităţi ale armatei române.

3. Rechiziţiile în zona operaţiilor precum şi cumpărăturile sunt admise numai în cazul când trupele aflate în zonă au nevoie de obiectele respective pentru propriile şi imediatele lor necesităţi.

4. La rechiziţionări şi cumpărări se va ţine seama de următoarele prescripţii:

a) Bunurile publice şi private, cu excepţia alimentelor şi furajelor, pot fi dobândite, pentru necesităţile trupelor române, în mod direct, până la contravaloarea sumei de RM 1.000, cu plata imediată în numerar.

La valori mai mari, se vor da dovezi de primire după formularul german. Formularele vor fi furnizate de către armata germană.

b) Alimentele şi furajele pentru trupele române, care se procură din teritoriu, nu se vor plăti în numerar, ci se va elibera o dovadă de primire, după modelul german.

Formularele se vor pune la dispoziţie de către armata germană. Dispoziţiile referitoare la completarea şi întrebuinţarea acestor formulare, sunt menţionate în anexa nr.3.

La procurare se vor respecta preţurile menţionate la anexa nr. 3 sub rezerva modificărilor ce se vor comunica, de la caz la caz, de către generalul Qu. Meister al armatei germane de uscat.

c) Achitarea dovezilor menţionate la a şi b, se face de către armata germană.

5. În zona de acţiune a Armatei a 3-a române, se pot cere prestaţii de muncă şi se pot lua cu chirie mijloace de transport pe cale silită.

Marile unităţi române, care acţionează în cadrul armatelor germane, vor cere asemenea prestaţii de la autorităţile germane, care sunt obligate să le satisfacă.

Prestaţiile de serviciu ale lucrătorilor băştinaşi trebuie plătite în numerar. Plata va fi reglementată după dispoziţiile în vigoare în armata germană de uscat.

La fel se procedează cu translatorii.

VII. Furnizările făcute de armata germană

Toate furnizările făcute de autorităţile germane, nu vor fi achitate în numerar.

Pentru aceasta se vor elibera, de către intendenţa română sau de comandamentele trupelor române, dovezi de primire, după modelul german, şi care se predau oficiilor germane furnizoare.

VIII. Transportul îmbrăcămintei şi marelui echipament

În principiu, armata germană nu poate executa transporturi de îmbrăcăminte şi mare echipament şi nici de materiale de întreţinere al acestor articole.

Transportul acestora se va face de către Marele Stat Major regal român, în cadrul trenurilor puse la dispoziţie pentru nevoile armatei române.

IX. Cartiruirile

Cartiruirile nu se plătesc în teritoriile de operaţie nici în numerar şi nici în bonuri de cartiruire.

X. Reglementarea germană, referitoare la trimiterea şi aducerea de mărfuri din teritoriile ocupate în Est de către militari şi salariaţi, se aplică şi pentru unităţile armatei române.

XI. În comisariatele Reich-ului se aplică, pentru trupele române dispoziţiile germane date pentru aceste teritorii.

Pentru toate chestiunile administrative şi economice, trupele române vor trebui să se adreseze autorităţilor militare germane respective.

Bucureşti, 30 iunie 1942

Din partea Comandamentului Suprem al Forţelor Armate Germane,
General-maior (ss) BECKER
Din partea Marelui Stat Major al Armatei Regale Române,
Şeful Marelui Stat Major, General (ss) ŞTEFLEA

Anexa Nr. 5
a înţelegerii între armatele germană şi română, privitoare la administrarea şi organizarea teritoriilor ocupate în Răsărit (exclusiv Transnistria), dată fiind utilizarea unei armate române şi altor unităţi române în Rusia.

1. Organizarea economică, fiind atribuţia armatei germane şi în zona armatei române, serviciile economice necesare în acest scop, vor fi înfiinţate de armata germană.

2. Conducerea şi organizarea economiei în teritoriile armatei române cade în atribuţia unui stat major de legătură cu economia militară germană, care va fi repartizat la comandamentul armatei române şi care este subordonat Inspectoratului Economic al Grupului de Armate.

3. Acest stat major de legătură va trimite la comandamentele generale şi divizii, ca organe de legătură, specialişti în agricultură.

4. Dacă conducerea economică în teritoriul din zona armatei române va cere să dea ordine către populaţie sau trupe, acestea vor fi date de armata română, ca reprezentantă a puterii executive; comandamentul armatei române se va adapta propunerilor date în această privinţă de Statul Major de Legătură.

5. Atribuţiile Statului Major de Legătură, în linii mari, sunt:

a) A da un sprijin în aprovizionarea trupelor din teritoriul unde se găsesc şi punerea în funcţiune a întreprinderilor importante, de aprovizionare, în conformitate cu cererile comandamentului armatei române.

b) Pregătirea şi conducerea exploatării economice generale a ţării respective, în scopul conducerii comune de război, după necesităţile economice şi conform îndrumărilor speciale ale inspectoratelor economice de grup de armată (îndeosebi executarea lucrărilor în strângerea recoltei din întreprinderile agricole, organizarea unei ordini agricole, exploatarea industriei importante de război şi instalaţiilor economice meşteşugăreşti, inventarierea bunurilor economice importante de război, instalarea conducătorilor în

întreprinderile agricole şi industriale). Necesităţile asupra aprovizionării trupei, trebuie să fie, în acest domeniu, de prim ordin.

6. Statului Major de Legătură i se vor repartiza şi subordona din partea Comandamentului Armatei Germane (Serviciul Economic Militar şi Serviciul de Înzestrare):

a) Un batalion tehnic pentru punerea în funcţiune a întreprinderilor de utilizare generală (instalaţii de electricitate, gaz şi apă);

b) Un comandament de strângere, pentru identificarea, asigurarea, paza şi, în cazul dat, pentru transportarea bunurilor economice importante din punct de vedere al conducerii războiului;

c) Specialişti pentru conducerea instalaţiilor agricole, pentru conducerea motoarelor, tractoarelor şi a gărilor, cât şi pentru conducerea instalaţiilor industriale importante din punct de vedere economic de război;

7. Pentru exploatarea sistematică a ţării vor fi aduse până în zona armatelor , serviciile economice ale Organizaţiei Economice „Ost" (Wirtschaftkommandos), ca organe stabile. Ele sunt subordonate Statului Major de Legătură, stând la dispoziţia lui pentru misiunile de aprovizionare şi pentru exploatarea economică a ţării. Serviciile economice germane care au fost înfiinţate deja înainte de utilizarea armatei române, îndeplinesc mai departe misiunea lor.

8. Aplicarea administraţiei economice germane în zona armatei române se va limita de obicei mai mult la teritoriile dinapoia armatei;

9. Serviciile şi persoanele care au fost trimise în zona armatei române cu misiuni economice, vor rezolva ordinele lor de comun acord cu Statul Major de Legătură.

10. Bunurile economice (tot felul de stocuri importante pentru conducerea războiului), indiferent dacă au fost proprietatea armatei ruse sau nu, vor fi identificate şi asigurate de Statul Major de Legătură.

Dacă acestea nu trebuie luate în folosinţă pentru necesităţile imediate ale trupei sau pentru punerea în funcţiune a întreprinderilor de război importante din zona armatelor, Statul Major de Legătură, în comun acord cu comandantul armatei, va pregăti transportarea lor pentru scopurile de conducere comună a războiului.

Stabilirea participaţiei statului român asupra bunurilor economice care vor fi transportate, se va face prin tratativele ambelor guverne fiind de faţă şi comandantul armatei germane şi Marele Stat Major român. O propunere germană pentru stabilirea cotei generale a României, a fost deja înaintată.

11. Cotele de aprovizionare a populaţiei civile, din teritoriile ocupate în Răsărit, au fost stabilite de armata germană. Aceste cote de aprovizionare vor fi acceptate şi de armata română şi ele vor fi comunicate ulterior.

12. Armata română va primi:

a) o expunere succintă a principiilor conducerii economice din Răsărit şi asupra structurii organizaţiei economice, pentru a comunica acestea posturilor de comandă, până la divizii;

b) un memoriu despre principiile pe care trebuie să le aibă posturile de comandă inferioare, până la companie, pentru cruţarea valorilor economice.

Bucureşti, 30 iunie 1942

Pentru Marele Stat Major român
Şeful Marelui Stat Major,
(ss) General ŞTEFLEA

Pentru comandantul Armatei germane,
General de brigadă (ss) BECKER

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar 373, filele 104 – 112; filele 141 – 143.

127

Misiunea Militară Germană în România Cartierul Genera1, 8 iulie 1942
Nr. 3185/42

Marele Stat Major regal român, pentru domnul colonel Gavrilescu

Misiunea Militară Germană are onoarea a vă transmite la cererea specială a Marelui Stat Major român misiunile detaşamentelor de legătură germane de pe lângă comandamentele române. În principiu, aceste misiuni nu diferă de cele ale detaşamentelor de legătură germane întrebuințate în campania din 1941 şi iarna 1941/1942. În detaliu ele sunt:

1. Detaşamentele de legătură germane de pe lângă comandamentele române au misiunea de a sfătui comandamentele române în toate chestiunile conducerii comune a războiului, mai ales în domeniul conducerii instrucției şi împrospătării şi a reprezenta doctrina conducerii germane a războiului.

2. Misiunea cea mai nobilă a detaşamentelor de legătură germane este de a întări ideea de coaliție în sfera lor de activitate şi a crea şi păstra o bază pentru o colaborare sinceră între aliați.

Detaşamentele de legătură germane trebuie să tranşeze imediat şi împreună cu comandamentele române, fricțiunile ce nu pot fi evitate în orice coaliție.

3. La unitățile române care sunt subordonate direct comandamentelor germane, detaşamentele de legătură germane vor ține continuu legătura între ambele autorități şi intervin în transmiterea ordinelor şi rapoartelor, precum şi în informarea asupra situației, în măsura în care asigurarea unei concepții unice – ținând seama de deosebirile de limbă şi tehnica dării ordinelor, – o cere.

Fără de aceasta, ele transmit dorințele deosebite ale comandamentelor române subordonate.

Detaşamentele de legătură germane nu sunt competente a interveni asupra autorității de comandament române.

4. Alte misiuni sunt:

a) transmiterea experiențelor de război germane la instrucție şi în lupta unităților române aliate;

b) colaborarea cu aviația germană;

c) asigurarea împrospătării unităților române cu hărți;

d) intervenția în chestiunile de transport;

e) transmiterea directivelor asupra siguranței etapelor şi combaterii partizanilor;

f) consfătuirea în chestiuni de propagandă şi îngrijirea sufletească, mai ales în chestiunea menținerii disciplinei în zona de operații;

g) îngrijirea trupelor germane ce sunt subordonate autorităților române respective şi propuneri referitoare la utilizarea lor în înțelegere cu comandanții acestor trupe.

5. Pentru împrospătare, rămân valabile instrucțiunile date de O.K.H. şeful Gen. Qu. nr. I/3128/42 secret de comandament din 15 iunie 1942 (un exemplar s-a trimis direct Marelui Stat Major român). Ele servesc mai ales la păstrarea forței combative a unităților române.

Din acest motiv rugăm a permite detaşamentelor de legătură germane orientarea necesară în situaţia materială şi personală a autorităţilor române.

Pentru conformitate
Şeful Biroului 1 Operaţii,
Maior T. PAULIAN

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 669, filele 17 – 18.

128

Marele Stat Major
Secţia a 4-a, Biroul 5

Nr. 348455 din 8 iulie 1942

Notă

Obiect: rezervoarele şi instalaţiile de petrol de la Oceakov.

Amiral German din Marea Neagră cu nr. G.7189 din 27 mai 1942 aflând de intenţia Guvernământului Transnistriei de a lua în posesie bazinul de petrol din Oceakov împreună cu instalaţiile rezervoarelor, face observaţia că aceste instalaţii nu pot fi predate deoarece sunt necesare pentru alimentarea vaselor germane care navighează pentru nevoile războiului, cu baza în Nicolaev.

La intervenţia nr. 462/942 făcută de către Guvernământul Transnistriei către Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Cabinetul Civil–Militar Basarabia, Bucovina, Transnistria, prin care cere ca aceste rezervoare şi instalaţii să treacă sub administraţia românească, armata germană putându-se folosi de tot ce are nevoie, folosinţa fiind o chestiune de înţelegere, Preşedinţia Consiliului de Miniştri a înaintat întreaga corespondenţă Marelui Stat Major, cerându-i să hotărască.

*

* *

Marele Stat Major, Secţia a 4-a este de părere ca toate aceste instalaţii şi rezervoare din Oceakov să treacă sub administraţie română, armata germană folosindu-le pe bază de înţelegere.

Rugăm aprobare.
Şeful Secţiei a 4-a,
Colonel C. NESTORESCU

Şeful Biroului 5,
Locotenent colonel C. S. ZĂLARU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 237, fila 540.

129

Generalul Comandant
al Corpului 54 Armată

Punctul de Comandă, 8 iulie 1942

Excelenţa voastră,

Vă mulţumesc pentru cuvintele deosebit de prieteneşti pe care mi le-aţi adresat cu ocazia ieşirii de sub ordinele mele a unităţilor româneşti, care mi-au fost sub comandă în timpul grelelor lupte de la Sevastopol.

Simt o mare bucurie să constat că aceste unităţi, luptând zi de zi cu vitejie, au avut partea lor de glorie la cucerirea fortăreţei de pe Marea Neagră. Recunoscând pe deplin marile fapte de arme ale trupelor române, realizate într-o strânsă camaraderie de arme, văd în aceasta, încoronarea activităţii mele de şef al Misiunii Militare Germane în România.

Sunt mândru că şi trupele române au putut să înalţe drapelul ţării lor, de care mă simt atât de legat, ca simbol al participării lor, atât de bogată în succese, la asaltul asupra acestei cetăţi bolşevice.

Iar excelenţei voastre îi mulţumesc îndeosebi pentru marea bunăvoinţă arătată în mod permanent pentru faptul că eraţi totdeauna gata de ajutor şi pentru puternicul sprijin ce l-am găsit în orice moment, când era vorba să încordăm toate forţele ca să realizăm marea ţintă.

Cu salutări camaradereşti şi cu cele mai bune urări de prosperitate şi pe viitor.

Rămân al excelenţei voastre prea devotat, HANSEN

21 august 1942
Excelenţei sale
Domnului general de divizie AVRAMESCU
Comandantul Corpului de Munte prin Comandamentul Armatei a 11-a

A.M.R. ,fond M.St.M. Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2253, fila 106.

130

Ordin de zi

Bravi soldaţi ai Armatei a 3-a !

Generalul Lascăr a fost decorat de Führer-ul Marelui Reich German cu cea mai înaltă distincţie militară germană, care poate onora un general pe câmpul de luptă.

Mândria mea şi a voastră trebuie să fie cu atât mai mare, cu cât generalul Lascăr este primul ofiţer aliat, din toţi aliaţii Germaniei, care a primit această înaltă distincţie.

Gestul onorează nu numai pe generalul Lascăr, dar şi pe voi toţi, pentru că generalul Lascăr numai datorită vouă a reuşit să înscrie în istoria armelor noastre fapte care onorează întreg neamul românesc.

Nu uitaţi că lupta pe care o duceţi, este lupta pe care ne-o cere s-o ducem, toţi strămoşii noştri, toţi fraţii, tot poporul românesc, pentru apărarea fiinţei neamului.

Lupta este pe viaţă şi pe moarte.

Ori învingem şi asigurăm propăşirea şi libertatea copiilor noştri, ori neamul românesc se va topi în mocirla pe care anarhia rusească a provocat-o de sus şi până în jos şi pe care sunteţi cei mai în măsură să o apreciaţi.

Vă cer deci, ca părinte şi ca şef, să luptaţi pe viaţă şi pe moarte pentru ca să învingem.

Cine nu are tăria să lupte pe loc împotriva inamicului, oricât de superior ar fi el, şi cine caută a se da înapoi în faţa pericolului pentru a se salva, va murii totuşi ruşinos mai târziu cu întreaga lui familie, omorât mişeleşte chiar în propria lui casă, de inamicul învingător.

Ţineţi socoteala că pe când armata rusă şi poporul rus se zbat în cele mai mari greutăţi şi suferinţe, în cele mai mari înfrângeri, noi am mers alături de brava armată şi cu sprijinul ei frăţesc, numai din victorie în victorie.

Soldatul şi ofiţerul care se descurajează la întâia lovitură puternică, primită de la inamic, nu este soldat, nu este român, nu este bărbat.

Au primit lovituri, au suferit şi murit părinţii şi străbunii noştri. De secole neamul românesc nu a cunoscut decât lupta pe care o duceţi voi azi, şi niciodată el nu a dat înapoi, nu a disperat, nu a renunţat la luptă, ci a continuat să apere cu sângele lui glia străbună.

Datorită acestei lupte fără de sfârşit, s-a făcut, în timp de secole, România Mare, în care voi trăiţi liberi şi fericiţi, nu aşa cum aţi văzut că trăieşte soldatul şi poporul rus, care se zbate în groaznice suferinţe.

Gândiţi-vă fiecare la ce v-am spus şi nu uitaţi că noi cu toţii avem marele destin să ne sacrificăm pentru a păstra fiinţa şi onoarea poporului român de mâine şi să înscriem cea mai glorioasă epopee din lunga viaţă a neamului nostru.

Vă mulţumesc la toţi, de la general până la soldat, care luptaţi călăuziţi de sfânta datorie de a învinge.

Aveţi încredere în viitor, aveţi încredere în conducători, aveţi încredere în voi.

Cu Dumnezeu înainte !

[8 iulie 1942]

Mareşal ANTONESCU

A.M.R , fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2253, filele 95-96.

131

Marele Stat Major
Secţia Operaţii

Bucureşti, 9 iulie 1942

Instrucţiuni pentru funcţionarea Detaşamentului de legătură pe lângă Grupul de Armate „Sud”

I. Detaşamentul de legătură „colonel Gârbea” are misiunea de a asigura legătura din punct de vedere operativ, informativ, material (aprovizionări, evacuări), transporturi etc., între Grupul de Armate „Sud” german şi: Marele Stat Major, eşalonul înaintat al Marelui Stat Major (de îndată ce va lua fiinţă), Armata a 3-a, forţele române de la est de Bug, care eventual nu ar fi subordonate momentan Armatei a 3-a.

II. Pentru îndeplinirea misiunii sale detaşamentul este obligat:

1. Pentru partea operativă:

a) a urmări şi cunoaşte precis situaţia operativă a forţelor române şi aliate raportând-o, în fiecare seară;

b) a informa Grupul de Armate „Sud” german asupra posibilităţilor marilor unităţi române ce se află sub ordinele sale, pentru ca întrebuinţarea lor operativă să fie în raport cu acestea;

c) a informa la vreme Marele Stat Major (Secţia Operaţii) asupra intenţiilor operative ale Grupului de Armate „Sud" german şi a întrebuinţării marilor unităţi române subordonate.

2. Pentru partea informativă şi contrainformativă a informa:

a) amănunţit cu privire la situaţia inamicului din faţa Grupului de Armate „Sud";

b) asupra mersului in general al operaţiilor pe întreg frontul de Est, şi în special în sectorul Grupului de Armate „Sud";

c) asupra armatei sovietice (gruparea forţelor, forţa combativă, starea de spirit, starea materială, procedee de luptă, armament nou etc.).

d) asupra ajutorului dat sovietelor de aliaţii lor (unităţi de luptă aliate, materiale de război etc.);

e) asupra situaţiei de ordin politic, privind zonele ocupate şi neocupate;

f) asupra oricăror chestiuni cu caracter contrainformativ – care pot interesa Marele Stat Major român – privind în special: starea de spirit a trupelor noastre şi aliate, starea de spirit a populaţiei locale, propaganda inamică şi efectele ei asupra trupelor noastre sau a populaţiei civile locale, siguranţa în zona din spatele frontului, legăturile de camaraderie şi colaborare între comandamentele şi trupele Axei etc.

Chestiunile importante, care reclamă măsuri imediate vor fi raportate şi Armatei a 3-a sau celui mai apropiat comandament interesat.

Pentru amănunte, detaşamentul se va conforma notei primite de la Marele Stat Major, Secţia a 2-a.

3. Pentru partea materială (aprovizionări, evacuări etc.):

a) a fi necontenit la curent cu nevoile materiale ale marilor unităţi române, de sub ordinele Grupului de Armate „Sud" şi va urmări satisfacerea lor în legătură cu organele respective ale comandamentului german, Armata a 3-a şi Marele Stat Major, potrivit Convenţiei „Şteflea–Becker", a cărei copie s-a primit de la Marele Stat Major, Secţia a 4-a;

b) a raporta situaţia pierderilor materiale şi a capturilor de tot felul;

c) a da cel mai larg concurs „Organizaţiilor Z.I.[*]" pentru strângerea, depozitarea şi expedierea în ţară a materialelor şi a animalelor pradă de război, sau rămase de la trupele române în deplasare, potrivit instrucţiunilor date de Secţia a 4-a.

4. Pentru transporturi: a comunica toate chestiunile privitoare la transporturile cu calea ferată sau auto ale forţelor române.

5. Pentru cunoaşterea capacităţii operative a marilor unităţi române a raporta:

a) pierderile în efective: oameni (ofiţeri, subofiţeri, trupă), numeric şi nominal; animale şi materiale ale fiecărei mari unităţi în parte;

b) numele ostaşilor români morţi în formaţiunile sanitare aliate etc.

c) situaţia teritoriului ocupat de trupele române.

În acest scop, se vor avea în vedere instrucţiunile date de Secţia 1.

IV. În cazul când Corpul 6 Armată rămâne mai departe la Grupul de Armate „von Bock", atunci Detaşamentul de Legătură „Colonel Antonescu" rămâne să funcţioneze pe lângă acel grup de armate.

În cazul când şi Copul 6 Armată trece la Armata a 3-a, atunci personalul şi materialele Detaşamentului de Legătură „Colonel Antonescu" trec la Detaşamentul „Colonel Gârbea", iar colonelul Antonescu rămâne pe lângă Armata 3-a la dispoziţia Marelui Stat Major, pentru eşalonul înaintat.

---

[*] Organizaţiilor de Zonă Interioară.

V. Legătura detaşamentului cu comandamentele germane din Transnistria, prin Statul Major german de Legătură pentru Transnistria, general Rottkirch, pe adresa: „Verbinddugsstab der Deutschenwermacht für Transnistrien", Tiraspol. Corespondenţa se va redacta în limba română.

Cererile şi rapoartele importante se vor comunica spre ştiinţă şi Marelui Stat Major, Secţia a 7-a.

VI. Rapoartele se vor înainta fie direct Marelui Stat Major, fie prin eşalonul său înaintat (când va lua fiinţă), secţiilor de competenţa cărora este chestiunea despre care este vorba. Pentru absolut toate chestiunile - indiferent de resortul cărei secţii vor fi - se va trimite un exemplar şi Secţiei Operaţii.

VII. Un ofiţer din detaşamentul de legătură va fi însărcinat cu instrucţia, educaţia şi disciplina trupei din compunerea detaşamentului. Comandantul detaşamentului va urmări – în special – ca prezentarea oamenilor de trupă să fie ireproşabilă, sub toate raporturile.

VIII. Atitudinea comandantului, ofiţerilor şi trupei detaşamentului şi relaţiile ce vor cultiva, vor avea un rol deosebit în reprezentarea în mod demn a armatei române şi în consolidarea relaţiilor de colaborare şi cunoaştere reciprocă cu armata germană.

Şefului Marelui Stat Major,
General Ilie ŞTEFLEA

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 669, filele 270 – 274.

132

Secţia a 3-a Operaţii

Dare de seamă privind operaţiile de la Don spre Stalingrad

(27 iulie – 28 septembrie 1942)

I. Situaţia generală.

Armata a 4-a Blindată surprinzând trecerea la Zimlianskaia, cucereşte cu Divizia 29 Moto un cap de pod pe linia: Bogutschov – Popov.

Misiunea Armatei a 4-a Blindată era să atace spre sud în direcţia Salsk, forţând Donul între Doneţ şi Zimlianskaia.

Forţele ruse erau semnalate la sud Don şi la est Zimlianskaia. Nu era exclusă posibilitatea unui atac inamic, în bucla de la sud Potemkiskaia.

În cadrul general al Armatei a 4-a Blindate, misiunea Corpului 7 Armată era să facă siguranţa stângii armatei, care trebuia să atace din capul de pod Zimlianskaia.

II. Apărarea şi atacul în capul de pod Zimlianskaia.

În intenţia de a face cât mai multe forţe disponibile din Corpul 48 Blindat, Armata a 4-a Blindată ordonă ca Divizia 2 să treacă la sud de Don şi să înlocuiască părţi din Divizia 29 Moto.

Divizia 2 este introdusă în sectorul de est al capului de pod Zimlianskaia în ziua de 28 iulie, respingând puternice atacuri inamice, între 28 şi 31 iulie. Corpul 48 Blindat, începe atacul în dimineaţa de 31 iulie.

În cadrul acestei operaţii, Divizia 2 atacă din capul de pod spre est, pentru a asigura stânga Diviziei 29 Moto, ce ataca spre sud.

În ziua de 1 august, Divizia 2 rupe rezistența inamicului (Divizia 157 şi parte din Divizia 138).

III. Ofensiva Armatei a 4-a Blindate spre Stalingrad.

În seara de 2 august, Armata a 4-a Blindată ordonă:

- Armata va înainta pe ambele părți ale liniei ferate Remontnaia – Stalingrad, în direcția Stalingrad, în scopul de a împiedica scăparea forțelor inamice de pe Don.

- Corpul 6 Armată înaintează pe la vest de calea ferată Remontnaia – Stalingrad, în scop de a întoarce apărarea inamică de pe Don, făcând în acelaşi timp şi siguranța forțelor rapide ale armatei.

În ziua de 3 august, Corpul 6 Armată continuă urmărirea spre est cu Divizia 2 (la sud) şi Divizia 1 (la nord) în linia întâi între Don şi calea ferată Remontnaia – Stalingrad, iar Divizia 4 urmează mişcarea în linia a doua.

Pe Don, în apărare, rămâne numai Divizia 20.

Corpul de armată parcurge luptând între Don şi calea ferată o distanță de 130 km în timp de şase zile (1 – 6 august) până la vest Aksai, pe călduri, praf şi într-o regiune lipsită cu totul de apă, după ce era de o lună în operații şi deplasare

În acest timp, înfrânge rezistența diviziilor 115, 138, 157 şi 336.

IV. Atacul centurii exterioare a Stalingradului.

Începând de la 6 august până la 13 august, Corpul 6 Armată are ordin pentru a-şi duce grosul pe valea Miscikova în zona Kapninski – Vasilevka.

Atacurile au avut drept rezultat, ducerea corpului de armată în contact cu prima poziție de rezistență, organizată cu cazemate, pe valea Aksai, ce forma centura exterioară de apărare a Stalingradului.

Între 13 şi 19 august, Corpul 6 Armată s-a pregătit pentru atacul şi străpungerea poziției fortificate inamice.

Atacul pentru străpungerea poziției începe în ziua de 20 august, ora 5.

Inamicul, având în linie diviziile 29, 126, 208, 214, Brigada 12 Marină şi resturi din diviziile 157, 138 şi 336, opune o foarte puternică rezistență. Cu toate acestea, Corpul 6 Armată reuşeşte a o străpunge.

După aprecierea domnului comandant al Armatei a 4-a Blindate, succesul stângii atacului se datorează Diviziei 2 române.

Corpul de armată ajungând cu diviziile 20 şi 4 pe valea Miscikova, atacul este oprit.

În ziua de 29 august, Armata a 4-a Blindată schimbă efortul spre vest atacând cu Corpul 48 Blindat în zona Corpului 6 Armată (Tebektenerovka).

Atacul surprinde complet rezistența inamicului, rupându-i poziția şi ajungând în ziua de 30 august pe linia nord Seti – Vasilievka.

V. Defensiva pe linia Jergeni.

În urma joncțiunii Armatei a 4-a Blindate cu Armata a 6-a la vest de Stalingrad, Corpul 6 Armată primeşte misiunea de a face siguranța flancului şi spatelui trupelor germane ce atacau la Stalingrad.

VI. Condiții de intervenție.

Operațiile arătate mai sus, s-au executat de unitățile care au iernat şi s-au bătut la Lozovaia, care au luat parte la ofensiva de la Harkov şi au executat urmărirea până la Don.

În cursul operațiilor de la sud de Don, corpul de armată a avut de învins, pe lângă inamic, şi greutățile unui teren cu caracter pronunțat de stepă (în special lipsa de apă) care a cerut eforturi mari.

VII. Rezultate obținute.

1. În acţiunea de pe Don, Corpul 6 Armată a acoperit un front de circa 50 km ceea ce a permis Armatei a 4-a Blindate să economisească forţe şi să-şi execute acţiunea principală de forţarea Donului în siguranţă faţă de orice reacţii inamice care s-ar fi produs în flancul şi spatele său, pe la sud Potemkiskaia.

2. În capul de pod de la Zimlianskaia, Divizia 2 Infanterie a rezistat cu îndârjire la toate puternicele contraatacuri ruseşti, reuşind să păstreze acest cap de pod, care avea o importanţă capitală pentru desfăşurarea ulterioară a operaţiilor.

Tot Divizia 2, în colaborare cu Divizia 29 Moto germană, a reuşit să rupă rezistenţa inamicului din faţa acestui cap de pod, deschizând astfel drumul grosului forţelor care au trecut Donul prin acest punct.

3. În cadrul ofensivei către Stalingrad, Corpul 6 Armată a înlesnit operaţiile Armatei a 4-a Blindate, asigurându-i stânga contra forţelor inamice aflate între Don şi calea ferată Salsk – Stalingrad.

Învingând toate greutăţile unei clime şi unui teren cu caracter de stepă, Corpul 6 Armată a reuşit să-şi îndeplinească în mod strălucit misiunea, menţinându-se tot timpul în ritmul înaintării şi la înălţimea Armatei a 4-a Blindate care, prin aceasta, a putut să-şi concentreze eforturile numai pe direcţia ei de pătrundere.

4. La atacul centurii exterioare de apărare a Stalingradului Corpul 6 Armată, care a atacat pe stânga căii ferate, a contribuit în egală măsură cu Armata 4-a Blindată la străpungerea acestei poziţii puternic fortificată.

5. După ruperea dispozitivului inamic, Corpul 6 Armată a reuşind să întoarcă apărarea forţelor inamice aflate pe Don până în valea Aksai, asigurând prin aceasta înaintarea rapidă a Corpului 48 Blindat spre Stalingrad până în zona Tunguta.

6. Misiunea de apărare a flancului şi spatelui trupelor germane ce operează la Stalingrad şi la nord de acest centru, pe care Corpul 6 Armată o îndeplineşte cu succes şi astăzi, este de o importanţă cu totul deosebită din două puncte de vedere:

a) Singura cale ferată care alimentează trupele germane din regiunea Stalingrad, se găseşte în imediata apropiere a frontului Corpului 6 Armată. Dacă nu ar rezista repetatelor atacuri inamice, această comunicaţie ar fi fost interceptată de ruşi, ceea ce ar fi pus comandamentului german o problemă extraordinar de grea, faţă de criza de transporturi în care se găseşte.

b) De la frontul Corpului 6 Armată până la Don este o distanţă medie de 100 km. În cazul când ruşii ar reuşi să pătrundă prin frontul Corpului 6 Armată până la acest fluviu, situaţia forţelor germane din regiunea Stalingrad şi nord de acest oraş ar fi şi mai grav ameninţată.

7. Prin luptele date de Corpul 6 Armată în cadrul acestor misiuni, s-a dat posibilitatea Armatei a 4-a Blindate să poată bate forţele inamicului şi să ajungă la Stalingrad.

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2079, filele 58 – 61.

133

Protocol
referitor la producţia şi repartizarea benzinei de aviaţie în România
încheiat între
Ministerul Economiei Naţionale al României,

Subsecretariatul de Stat al Aerului român şi Ministerul Aerului german

1. Sub numele de benzină de aviaţie se înţelege o benzină uşoară, straight-run, care poate fi adusă cu un adaos de 0,12 % tetraetil de plumb la un indice octanic de 89.

Benzina de aviaţie trebuie să aibă pentru aceasta, în genere un indice octanic de cel puţin 71 şi cel mult 73. În caz că o benzină cu o valoare octanică sub 71, se poate ridica cu adaosul tetraetilic de plumb prescris, la o valoare octanică de 89, atunci o astfel de benzină se va considera, de asemenea, drept benzină de aviaţie. Măsurătorile se vor face după metoda A.S.T.M. pentru motoare.

2. Producţia maximă de benzină de aviaţie se cifrează actualmente, luând în considerare valoarea octanică de 71.73, la circa 8.000 tone lunar. La o atare producţie se repartizează 5.650 tone pentru Ministerul Aerului german şi 2.350 tone pentru Subsecretariatul de Stat al Aerului român.

În cazul când producţia creşte sau scade, atunci cresc sau scad şi cantităţile, pe care fiecare parte le are de primit, şi anume: 5 părţi din întreaga producţie lunară vor fi luate de aviaţia română şi 12 părţi din întreaga producţie lunară vor fi luate de aviaţia germană, (adică fiecare aviaţie primeşte 5/17 respectiv 12/17 din totalul lunar produs).

Cantităţile pe care trebuie să le primească fiecare se socotesc în ziua de 10 a fiecărei luni, pentru luna precedentă. La 20 a fiecărei luni se estimează producţia lunii viitoare.

3. Ministerul Economiei Naţionale se va îngriji ca rafinăriile să aibă rezervoare şi cisterne suficiente, astfel ca să evite scăderea capacităţii de producţie din cauza lipsei de rezervoare de depozitare.

4. Subsecretariatul de Stat al Aerului român a cedat din stocurile sale proprii, Ministerului Aerului german, 10.350 tone şi din stocurile sale din rafinării 4.000 tone benzină de aviaţie, adică în total 14.350 tone benzină de aviaţie.

Cantitatea de 10.350 tone benzină de aviaţie va fi plătită Subsecretariatului de Stat român al Aerului de către Ministerul Aerului german la preţul şi în condiţiile de achiziţionare fixate pentru Subsecretariatul de Stat al Aerului român, adică sub regimul de taxe interne de consumaţie; cele 4.000 tone vor fi plătite cu preţul de export. Plata se va face cel mai târziu până la 1 septembrie 1942.

5. Subsecretariatul de Stat al Aerului român va ridica cu începere de la 1 august 1942, cifra octanică a benzinei de aviaţie, pentru avioanele care vor acţiona pe front, la un indice octanic de 89, în loc de 87 ca până acum. Cantităţile necesare de tetraetil de plumb pentru aviaţia română, care se cifrează la circa 1,5 tone lunar, vor fi puse la dispoziţia Subsecretariatului de Stat al Aerului român de către Ministerul Aerului german, la cerere şi contra plată.

Cele două aviaţii sunt dispuse să-şi pună la dispoziţie reciproc probe de benzină de aviaţie etilată.

6. Decizia Ministerului Economiei Naţionale din 2 august 1941, cu nr. 62242 constituie o completare a acestui protocol, întrucât nu contravine acestui protocol. O schimbare a producţiei de benzină stabilită în acea decizie ministerială se va putea face numai printr-o înţelegere a aviaţiei de război română şi germană.

7. Protocolul prezent trebuie considerat ca o măsură de război; consideraţiile economice nu vor putea, deci, împiedica sau întârzia punerea lui în aplicare. Dacă vor fi necesare anumite înţelegeri economice suplimentare, acestea vor fi precizate în normele de executare ale prezentului protocol.

8. Pentru executarea prezentului protocol se însărcinează: inginer George St. Andonie, Directorul Petrolului din partea Ministerului Economiei Naţionale a României, comandor inginer I. Gudju, Directorul Materialelor din partea Subsecretariatului de Stat al Aerului român, doctor Thilenius, Regierungsrat de la G. L. Verbindungsstelle Bucureşti, din partea Ministerului Aerului german.

9. Prezentul protocol intră în vigoare retroactiv de la 1 mai 1942 şi s-a încheiat pentru şase luni. Valabilitatea sa se prelungeşte în mod automat numai pentru următoarele trei luni, în cazul când una din părţile contractante nu cere rezilierea până la 15 octombrie 1942.

Cu începere de la 1 mai 1942, nu mai sunt valabile: Convenţia din 29 ianuarie 1941, Protocolul din 1 august 1941 şi anexa la acest protocol din 28 noiembrie 1941.

10. Prezentul protocol a fost redactat în câte trei exemplare, în limbile germană şi română. Fiecare din ambele redactări au aceeaşi valoare.

Bucureşti, 27 iulie 1942

Ministrul economiei naţionale a României,
(ss) Indescifrabil

Ministrul secretar de stat al aviaţiei române,
General de escadră (ss) Indescifrabil

Pentru ministrul aerului german:

Semnarea acestui Protocol s-a făcut de reprezentantul Ministerului Aerului german, cu rezerva că plata benzinei de aviaţie prevăzută la punctul 4, până la data de 1 septembrie 1942, se va face numai în cazul când benzina de aviaţie nu a fost restituită în natură.

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 2366, filele 11 – 12.

134

Dare de seamă privind contribuţia Armatei a 3-a la operaţiile din Caucaz

(litoralul de est al Mării de Azov, peninsula Taman şi litoralul de est al Mării Negre)
(30 iulie – 6 septembrie 1942)

I. Situaţia generală

Prin înaintarea neaşteptat de repede a Armatei a 17-a germană la sud de Don, începând de la 23 iulie 1942, frontul iniţial de 150 km (pe râul Miuz) s-a dezvoltat la 700 km; de aici nevoia de a se prelungi aripa dreaptă a armatei spre Marea de Azov şi a cuceri peninsula Jeisk, Primorsko – Ahtârski şi Taman.

Pentru această misiune, comandamentul Armatei a 3-a română a fost pus la dispoziţia Grupării de Armate ,,Ruoff".

Compunerea Armatei a 3-a română la acea dată, era: iniţial (1 – 6 august): Corpul I Armată cu Divizia 2 Munte (română) şi Divizia 298 germană; Corpul de Cavalerie cu diviziile 5, 6 şi 9 cavalerie; ulterior (începând de la 7 august): Corpul de Cavalerie, întărit cu o parte din elementele neindivizionate corpurilor 1 şi 2 armată

(Regimentul 8 Artilerie Grea, Regimentul 2 Artilerie Grea, Grupul 51 Cercetare, Batalionul 51 Pionieri). Divizia 298 (germană) a fost luată de Armata 17 germană pentru alte misiuni, iar Divizia 2 Munte (română) a fost pusă la dispoziţia Armatei 1 Blindate germană.

II. Desfăşurarea operaţiilor.

1. Între 30 iulie – 7 august 1942 s-a executat regruparea forţelor diviziilor 5 şi 6 cavalerie aflate în dispozitiv de apărare pe litoralul Mării de Azov între Nogaisk şi Taganrog şi executarea unui marş forţat de 600 km, până în zona Popovicevskaia.

2. Urmărirea până la canalul Protoka (1 – 9 august 1942):

Între 1 şi 4 august urmărirea inamicului spre sud este continuată de Corpul 49 Armată (german).

De la 4 august, Divizia 2 Munte intră în front pe râul Jeja în după amiaza zilei de 4 august şi operează până la râul Sossika când, în după amiaza zilei de 5 august, este înlocuită de Corpul de Cavalerie şi dirijată spre Armata 1 Blindată (germană). În zilele de luptă divizia a avut de înfrânt rezistenţa a 3 – 4 batalioane inamice.

În după amiaza de 5 august, Corpul de Cavalerie înlocuieşte pe front Divizia 2 Munte cu Divizia 5 Cavalerie.

În zilele de 6 şi 7 august, Corpul de Cavalerie execută un marş înapoia detaşamentelor de urmărire ale Corpului 49 Armată (german).

De la Timocevskaia (7 august) până la Protoka (9 august), Corpul de Cavalerie execută urmărirea pe seama sa, înlăturând slabe rezistenţe de ariergardă.

În ziua de 9 august, Regimentul 8 Roşiori (Divizia 5 Cavalerie), după ce înfrânge rezistenţa unui detaşament de circa 400 oameni, intră în portul Jeisk.

Operaţiile din această fază sunt importante numai prin performanţa de marş realizată de Corpul de Cavalerie, parcurgând în medie 50 km zilnic.

3. Forţarea canalului Protoka.

Inamicul cu forţă de circa două batalioane a depus o dârză rezistenţă. Forţarea s-a făcut în zilele de 10 şi 11 august.

De la 12 august, Corpul de Cavalerie trece la urmărirea inamicului, atingând în seara de 14 august canalul Kurka.

In acelaşi timp Regimentul 8 Roşiori pune stăpânire pe portul Primorsko – Ahtârski, fără a întâmpina rezistenţe, curăţind şi peninsula cu acelaşi nume.

4. Forţarea canalului Kurka.

În dimineaţa de 20 august, Corpul de Cavalerie forţează canalul, înfrângând rezistenţa a 3 – 4 batalioane inamice.

Temriuk-ul este cucerit de către Divizia 6 Cavalerie în ziua de 24 august, realizând un cap de pod peste râul Kuban la vest Temriuk.

5. Angajarea Corpului de Cavalerie.

Corpul de Cavalerie se angajează cu diviziile 5 şi 6 cavalerie pentru prelungirea aripii drepte a Corpului 5 Armată german, oprit la sud-vest de Krimskaia, apoi împinge până la coasta Mării Negre.

În noaptea de 24/25 august, grosul Corpului de Cavalerie este trecut la sud de Kuban, pe la Troiţkaia.

În dimineaţa de 27 august, după ce a schimbat dreapta Corpului 5 Armată (german), atacă de la nord-vest Krimskaia, prin Kievskoie, Varennikovskaia şi Gostagaievskaia, către Anapa, înfrângând rezistenţa a 5 – 6 batalioane inamice şi pătrunde până dimineaţa de 31 august în Anapa cu Divizia 9 Cavalerie.

6. Pătrunderea în peninsula Taman.

Restul Corpului de Cavalerie (Divizia 6 Cavalerie, Grupul 51 Cercetare) a fost angajat pentru cucerirea peninsulei Taman şi desăvârşirea degajării strâmtorii Kerci.

Divizia 6 Cavalerie este trecută la sud de Kuban pe la valea Varennikovskaia şi grupată pe râul Staraia – Kuban la intrările în peninsula Taman.

Acţiunea începe în dimineaţa de 2 septembrie, forţând râul Staraia Kuban şi înfrângând rezistenţa unui batalion inamic cu 2 – 3 baterii. Se cucereşte Starotitarovskaia şi Vişestebliievskaia, împingându-se elemente spre portul Taman.

În ziua de 4 septembrie, divizia este trimisă la Krimskaia, unde ajunge la 8 septembrie.

7. Operaţiile spre Novorossiisk.

Aceste operaţii s-au desfăşurat între 31 august şi 6 septembrie 1942.

Corpul de Cavalerie acţionează dinspre Anapa în lungul litoralului, în scopul de a acoperi flancul de nord al Corpului 5 Armată (german) care avea misiunea să atace şi cucerească Novorossiiskul. Operaţiile s-au executat cu Divizia 5 Cavalerie, Divizia 9 Cavalerie făcând acoperirea ţărmului Mării Negre, de o parte şi de alta de Anapa. Înfrângând rezistenţa a două batalioane inamice, Divizia 5 Cavalerie atinge în seara de 6 septembrie marginea de sud-vest Novorossisik. Între 7 şi 11 septembrie, contribuie la curăţirea zonei Novorossiisk, împreună cu Corpul 5 Armată (german).

III. Valoarea forţelor inamice.

Pe timpul operaţiilor din Caucaz, Armata a 3-a a avut în faţa sa părţi din Armata 47 inamică, în valoare de circa 15 batalioane care au apărut succesiv în calea armatei.

Dacă se admite că valoarea celor trei divizii de cavalerie ale armatei nu întrece circa 12 batalioane, reiese că totalul forţelor inamice bătute era superior.

IV. Aportul adus de forţele române.

Au permis Grupării „Ruoff" o pătrundere adâncă spre sud prin acoperirea făcută spre vest şi prin cucerirea coastei de est a Mării de Azov. Au cucerit aproape în întregime peninsula Taman, eliberând strâmtoarea Kerci (germanii au operat în această parte numai două zile cu un detaşament tare de 2 – 3 batalioane, adus din Crimeea pentru cucerirea portului Taman). Au dat posibilitatea dreptei Grupării „Ruoff", oprite la sud Krimskaia, să continue operaţiile sale spre Novorossiisk. Au cucerit o parte însemnată din litoralul Mării Negre, unde trupele române au sosit primele. Au cucerit portul Anapa şi au ajutat forţele germane la cucerirea Novorossiiskului.

Zona de acţiune destinată Armatei a 3-a (iniţial nord Anapa) a fost continuu lărgită spre sud-est către Novorossisk pe măsura rezultatelor victorioase ale trupelor române şi dificultăţilor întâmpinate de dreapta germană care opera spre Novorossisk.

Trebuie menţionată importanţa contribuţiei operative a Diviziei 2 Munte (română) pentru cucerirea terenului de la nordul crestei Caucazului – în zona sa centrală – (Piatigorsk), operaţii executate în cadrul Armatei 1 Blindate (germană).

A.M.R., fond M. St. M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2079, filele 67 – 70.

135

Comandamentul Suprem al
Armatei a 4-a Blindate

P.C. 30 iulie 1942

Domnului
general comandant al Corpului 6 Armată şi
domnilor comandanţi de divizii

Am plăcerea a comunica domnului general comandant şi domnilor comandanţi de divizii următoarea scrisoare a domnului Comandant Suprem al Grupului de Armate „A”:

„Prima misiune dată Grupului de Armate: forţarea Donului şi ocuparea Rostovului a fost îndeplinită.

Au rămas în urma noastră săptămâni de lupte crâncene, poziţii, bătălii de urmărire, de anvergură mare şi performanţe de marş nemaipomenite a tuturor armelor prin căldură şi praf.

Mulţumirea şi recunoştinţa mea se îndreaptă către conducerea lor îndrăzneaţă care a acţionat în mod exemplar.”

Comandantul Grupului de Armate „A”
Mareşal LIST

Comandantul Armatei a 4-a Blindate,
General de armată HOTH

A.M.R ,fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2253, fila 131.

136

[6 august 1942]

Decorarea generalului C.I. Dragalina

Cuvântarea domnului general de armată Hoth

În ziua de 6 august 1942, domnul general de armată Hoth comandantul Armatei a 4-a Blindată a sosit cu două avioane la punctul de comandă al Corpului 6 Armată, însoţit de adjunctul său colonel, contele von der Schullenburg.

În faţa statului major al corpului de armată, domnul general de armată Hoth, a decorat pe domnul general de corp de armată Dragalina cu „Crucea de Fier” în gradul de cavaler (Ritterkreuz).

S-a rostit cu această ocazie următoarea cuvântare:

„Permiteţi-mi domnule general, ca să vă adresez aici câteva cuvinte:

Îmi face o deosebită bucurie că mi s-a îngăduit să vă transmit personal o ştire deosebită, aceea că Führer-ul v-a conferit pe data de azi „Crucea de Fier” în gradul de cavaler (Ritterkreuz).

În iarnă, când am luat comanda Armatei a 17-a, nu-i mergea bine acestei armate. Au fost zile grele când inamicul a introdus o pană roşie adâncă în liniile noastre, când s-a produs spargerea frontului de către ruşi. Acestea au fost zile grele pentru noi.

Din toate părţile a venit ajutor. Cu toate acestea nu s-a putut opri înaintarea ruşilor.

A venit şi o divizie românească şi care azi iarăşi este sub ordinele mele. Nici ea n-a putut consolida frontul. Persoana dumneavoastră însă domnule general, care a intervenit atunci sever, a făcut ordine. Era necesar aceasta, căci imediat, după apariţia dumneavoastră, s-a simţit mână tare de soldat.

Numai după ce aţi fost aici s-a consolidat şi liniştit frontul.

Noi am putut păşi la atac şi încununarea lui a fost nimicirea adversarului în luna mai.

Apoi a început înaintarea Corpului 6 Armată român, cot la cot cu armatele blindate (a 4-a şi 1). Irezistibilă a fost această înaintare, ceea ce a făcut că astăzi stăm în faţa oraşului Stalingrad. Toate aceste lucruri s-au putut realiza tocmai din cauza înaintării irezistibile a Corpului 6 Armată român.

Am ocazia să vă exprim şi astăzi, din nou, mulţumirea mea.

Recompensa şi recunoştinţa pentru serviciile dumneavoastră domnule general, le primiţi prin decorarea de către Führer.

Sunt trei lucruri pe care Führer-ul, vrea să fie împlinite de către cel propus pentru decorarea cu „Crucea de Fier" în grad de cavaler.

1. Să fie viteaz. Domnia voastră, domnule general, aţi dovedit că sunteţi viteaz, prin intervenţiile personale ale dumneavoastră în bătălia de iarnă, la Harkov, Oskol şi la înaintarea spre Don.

2. Să aibă iniţiativă. Dumneavoastră domnule general, aţi arătat iniţiativa la contraatacul, încununat de succes, de la Lozovaia şi apoi la încercuirea şi nimicirea adversarului.

Aţi arătat şi de curând că aveţi iniţiativă într-un grad înalt, când, cu ocazia unui atac inamic din cotul Donului, aţi pus la dispoziţie, pe răspunderea proprie, armatei vecine forţe din divizia din aripa stângă.

3. A treia condiţie pe care o cere Führer-ul pentru conferirea „Crucii de Fier" în gradul de cavaler este că acţiunea celui propus, să fi avut o importanţă decisivă pentru mersul operaţiilor. Acesta a fost cazul la dumneavoastră nu numai la trecerea Donețului ci şi la înaintarea către Don, pe care trupele, graţie conducerii dumneavoastră, l-au atins înaintea termenului fixat şi astfel creând posibilităţile pentru operaţii noi.

În sfârşit a fost de o importanţă decisivă că diviziile dumneavoastră au trecut aşa de rapid Donul şi acum sunt în luptă pe o direcţie nouă. Acest fapt este meritul dumneavoastră, căci altfel diviziile nu ar fi încă aici. Astfel ele vor fi peste puţine zile în faţă Stalingradului şi deci cele mai înaintate trupe spre est din toate armatele aliate.

Aceste performanţe, ale Corpului 6 Armată român, vor fi pentru toate timpurile o pagină mândră de glorie în istoria română şi în istoria Armatei a 4-a Blindată şi vor fi legate întotdeauna, domnule general, cu numele Domniei voastre."

p. Conformitate
Şeful de Stat Major al Corpului 6 Armată,
Colonel D. RAŞCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia 3 Operaţii, dosar 2247, filele 283 – 285.

137

Ministerul Apărării Naţionale — 9 septembrie 1942
Subsecretariatul de Stat al Înzestrării şi Administraţiei Armatei
Comisariatul General pentru Industria Metalurgică şi de Armament

Observaţii
asupra

executării Acordului german–român

Prezentând în tabelul alăturat* situaţia la 31 august 1942 a principalelor contingente din acord, facem următoarele observaţii:

1. Cu puţine excepţii, dintre care pe unele nici nu le-am menţionat (cum este cazul cositorului şi antimonului), execuţia contingentelor de import în România merge încet.

2. Cauzele acestei nemulţumitoare execuţii variază de la caz la caz, dar se pot grupa astfel:

a) Cazuri de nesiguranţă, în care contingentele nu au fost definitivate (cantitativ sau calitativ) decât recent:

- Cuarţitul: discuţii asupra calităţii şi posibilităţilor de livrare în calitatea cerută (Findlingsquarzit);

- Minereuri: nesiguranţa livrărilor din Croaţia şi Grecia, acordarea abia în iunie a unei compensaţii de 50.000 tone minereu de Krivoirog şi în iulie încă a uneia de 50.000 tone;

- Fonta: numai 100 tone în acordul din 17 ianuarie sporit la 3.000 tone abia prin protocolul de la 3 august Berlin;

- Cuprul şi plumbul: nedecontarea cantităţilor intrând în fabricate comandate înainte de 31 mai curent;

- Taglele şi platinele: încă în iunie (tratativele la Bucureşti), organele competente exprimau nesiguranţa dacă se poate conta pe mai mult de 50–55.000 tone din cele 80.000 tone prevăzute;

- Oţeluri nobile: abia la Berlin (protocol 3 august) s-a definitivat contingentul 1.800 tone oţeluri aliate şi 2.700 tone nealiate, faţă de 2.200 tone – după noi, toate aliate – din acord.

b) Cazuri de termene prea lungi care se acordă comenzilor române de către industria germană:

- Cărămizi refractare: între 12 şi 18 luni;

- Oţeluri de proiectile: cea mai mare parte, de la ianuarie 1943 înainte, deşi ni s-au promis toate (circa 15.000 tone) în iulie–august, prin intervenţia O.K.W.

c) Cazuri de începere târzie a livrărilor sau de desfăşurare înceată:

- Magnezită arsă: livrările au început abia prin iulie;

- Taglele: livrările merg foarte încet;

- Fierul vechi: livrarea a început abia pe la 1 august;

- Minereurile de fier: nici o livrare, de nicăieri, până în iulie; apoi livrări de la Krivoirog încete şi cu transporturi neregulate încă.

d) Cazuri de întreţineri prin formalităţi inutile:

- la azbest şi clingherit s-au cerut şi se cer „Dringlichkeitsbescheinigungen" – o moştenire a trecutului –, deşi atât în sesiunea de la Bucureşti din mai–iunie cât şi în cea de la Berlin din iulie s-a stabilit că certificatele de licenţă ale Odesfer-ului sunt suficiente, ceea ce rezulta şi din spiritul acordului de la 17 ianuarie.

3. Interdependenţa unor contingente a contribuit de asemenea la întârzieri. Astfel, cuprul şi plumbul care intră în fabricate (în special în cabluri) se decontează asupra contingentelor de cupru şi plumb din anexa B. Cum fabricatele se livrează în termene

* Anexele nu se publică.

foarte lungi (uneori 24 luni), deşi decontarea cuprului şi plumbului se face de pe acum, execuţia se amână astfel până peste 1–2 ani.

Cablurile, care iau cam 50% din contingentele de cupru şi plumb, au contribuit cel mai mult la această situaţie.

La cabluri mai este de observat că, atunci când – ca urmare a recentelor norme tehnice germane – se înlocuieşte cuprul cu aluminiul, ni se pretinde: sau să cedăm cantitatea de cupru, ca şi când cablul s-ar executa în cupru, sau să acceptăm decontarea aluminiului de schimb în contingentul de aluminiu, care nu a fost fixat în acest cadru, iar exigenţa industriei germane este chiar contrarie prevederilor acordului.

4. În ultimul moment aflăm că industria germană ridică preţurile chiar şi la comenzi confirmate (comunicare „Petroşani").

Comisar general CANTUNIAR

A.M.R., fond M.I.A. – Cabinetul Ministrului, dosar 90, filele 49 – 50.

138

Marele Stat Major
Secţia Operaţii

Anexa nr. 2
la Memoriul operativ nr. 1 din 14 septembrie 1942
al Misiunii Militare Germane în România.

Relaţiile de comandament şi colaborarea între autorităţile germane şi române

1. Grupul de armată român va fi condus de Excelenţa sa Mareşalul şi Conducătorul Statului, Antonescu.

Locţiitorul său permanent, în caz de lipsă mai îndelungată, este comandantul Armatei a 6-a germane.

2.

a) Şeful Misiuni Militare Germane depinde de şeful de Stat Major al Armatei Germane de Uscat.

El reprezintă interesele conducerii germane, pe lângă Conducătorul Statului român şi pe lângă comandamentul suprem al armatei române şi este consilierul responsabil al Conducătorului Statului român şi al comandamentului suprem român, în ceea ce priveşte conducerea, instrucţia, aprovizionarea şi dotarea materială a întregii armate române de uscat.

b) Fiind întrebuinţat la Comandamentul Grupului de Armată român, care operează în cadrul Armatei Germane de Uscat, şeful Misiunii Militare Germane îşi asumă însărcinările şefului unui stat major de legătură, păstrându-şi celelalte însărcinări, precum şi denumirea sa.

c) Comandamentul suprem al armatei române şi O.K.H. au căzut de acord, ca şeful Misiunii Militare să ia parte – prin grija Comandamentului Grupului de armate român – în primul rând la hotărârile, ordinele şi rapoartele ce se referă la operaţii şi la execuţia acestora.

Şeful Misiunii Militare Germane este îndreptăţit şi obligat de a expune concepţiile şi propunerile sale şi în cazul unei divergenţe de concepţii, să raporteze şefului de stat major al armatei germane de uscat.

Responsabilitatea ce-i incumbă integral comandantului Grupului de armată român, nu este atinsă prin aceasta.

d) Şeful misiunii militare va avea grijă în special ca ordinele date şi rapoartele trimise, să fie just înţelese şi în consecinţă bine executate, ţinându-se seamă de deosebirile de limbă şi de particularităţile în darea ordinelor.

e) În chestiunile curente, şeful misiunii militare este înlocuit prin şeful de stat major al misiunii militare.

În caz de lipsă mai îndelungată, înlocuirea şefului Misiunii Militare Germane va fi orânduită în mod special.

f) Pentru combinarea tuturor însărcinărilor militare în interiorul României, şeful Misiunii Militare numeşte un înlocuitor şi lasă acolo un eşalon fix.

Locţiitorul şefului Misiunii Militare este subordonat acestuia.

3. Pentru a conduce aprovizionarea, inclusiv administrarea şi exploatarea zonei de operaţii, se ataşează la Comandamentul Grupului de armate o secţie germană O.Q. (servicii) a unui grup de armate, sub conducerea unui Oberquartir maister (şef de secţie servicii).

În înţelegerea directă cu comandamentul suprem al armatei române şi Misiunii Militară Germană, Secţia O.Q. va fi întărită cu personal român.

O.Q. (Şeful secţiei) depinde, din punct de vedere disciplinar, direct de şeful Misiunii Militare Germane.

4. În ceea ce priveşte şeful transmisiunilor Grupului de armată, se stabileşte aceeaşi reglementare, ca şi pentru O.Q.

5. Şefilor statelor majore de legătură pe lângă Comandamentele Armatelor a 3-a şi a 4-a române, le incumbă, la aceste comandamente, obligaţii similare, ca cele arătate la punctul 2 b, pentru şeful Misiunii Militare Germane.

Ei sunt subordonaţi şefului Misiunii Militare Germane.

6

a) Unităţile şi autorităţile germane care sunt angajate în zona comandamentelor române, fiind subordonate acestora din punct de vedere tactic, vor depinde, din punct de vedere disciplinar, în acord principal, de autorităţile germane.

În fiecare caz în parte, soluţionarea acestei probleme se face de către comandamentul german, care are în subordine, comandamentul român respectiv.

b) Pentru subordonarea trupelor şi a autorităţilor române, care sunt angajate în zona comandamentelor germane, fiind subordonate acestora din punct de vedere tactic, se aplică cele arătate la punctul 6 a.

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 756, filele 32 – 34.

139

Notă

În ziua de 20 septembrie 1942, am fost în vizită la punctul de comandă al Armatei a 6-a, instalat pe Don, la Golubinka, însoţit fiind de generalul Arbore, şeful de stat major al armatei, şi de căpitanul în rezervă Rosetti de la Marele Cartier General.

Cu această ocazie am discutat cu domnul general Paulus–comandantul Armatei a 6-a şi cu generalul Schmidt, şeful de stat major, următoarele chestiuni:

1. Am arătat domnului general Paulus surprinderea noastră că frontul pe care trebuie să-l ocupe Armata a 3-a nu se găseşte pe Don, aşa cum ni s-a spus. Circa 2/3 din front , se găseşte la sud de Don, iar în regiunea Vest Serafimovici, inamicul dispune de un cap de pod larg şi adânc, de care, desigur, va profita, la momentul oportun.

I-am arătat pericolul care ne aşteaptă, ţinând seama că frontul pe care-l vom ocupa se găseşte pe direcţia probabilă de efort a inamicului: Saratov–Rostov, şi că acesta şi-a asigurat dinainte posibilităţi de adunare a forţelor, stăpânind aproape toate trecerile peste Don.

Dispozitivul stabilit pentru armată a avut la bază această idee, adică, că frontul se găseşte pe Don.

Va trebui, deci, ca înainte de a intra în front, să se întreprindă o operaţiune de ducere a acestui front pe Don.

La cele de mai sus, domnul general Paulus mi-a răspuns că este în totul de acord cu cele ce am arătat, şi ca dovadă mi-a prezentat un proiect de reducere a capului de pod, pe care l-am luat cu mine.

Propunerea făcută de armată a fost respinsă însă de Grupul „B".

Motivele nu le cunoaşte.

La aceasta, subsemnatul mi-am îngăduit să răspund că motivul probabil al neaprobării, este lipsa de forţe, dat fiind că toate forţele germane disponibile se întrebuinţează la Stalingrad.

Şi, în consecinţă, dacă acesta ar fi motivul, eu sunt autorizat să comunic că domnul mareşal Antonescu este de părere să nu se mai introducă pe front forţele române care sunt în curs de sosire, ci să se grupeze un corp de armată, care, împreună cu forţele germane aflate în zonă, sprijinite şi de aviaţie şi materialele speciale necesare, să acţioneze ofensiv pentru reducerea capului de pod şi ducerea frontului pe Don – după care trupele Armatei a 3-a să ocupe frontul defensiv.

L-am rugat pe domnul general Paulus să ia act de cele ce i-am comunicat şi să facă propunere în acest sens la Grupul „B".

2. Am cerut domnului general Paulus să elibereze Divizia 1 Cavalerie care ocupă front în afară de sectorul stabilit de armată.

I-am spus că am nevoie de această divizie ca rezervă de armată. Mi-a răspuns că, deocamdată, nu are posibilităţi.

3. Am comunicat domnului general Paulus greutăţile pe care la are Divizia 13, care a fost întinsă pe un front mult mai mare faţă de capacitatea ei operativă.

4. Am mai supus domnului general şi greutăţile materiale întâmpinate de aceste divizii şi de sărăcia zonei.

La aceasta mi-a răspuns că regiunea Stalingrad este mult mai săracă.

5. Am mai rugat pe domnul general Paulus să ne dea părerea d-sale asupra dispozitivului defensiv de adoptat de armată.

Mi-a promis că-l va da ulterior.

Comandantul Armatei a 3-a,
General de armată P. DUMITRESCU

A.M.R., fond 949 Marele Cartier General, dosar 126, filele 290 – 291.

140

Marele Cartier General — Nr. 30922 din 27 septembrie 1942
Secția a 3-a

Către
Misiunea Militară Germană

Am onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

1. Corpul 7 Armată raportează:

„Trecerea peste strâmtoarea Kerci a Corpului 7 Armată întâmpină greutăţi apreciabile din cauza:

a) capacităţii mici de trecere, întrucât, din ziua de 22 septembrie, circa 65% din capacitatea ambarcaţiunilor nu poate fi întrebuinţată din lipsă de benzină;

b) activităţii crescânde a aviaţiei inamice, care bombardează zilnic atât portul de îmbarcare Kerci cât şi portul de debarcare Taman".

2. Domnul mareşal Antonescu doreşte ca intrarea Armatei a 4-a în dispozitiv să nu fie întârziată. Ea trebuie să fie realizată înainte de stricarea vremii.

*
* *

În consecinţă, vă rugăm să binevoiţi a interveni la forurile germane competente:

- să pună în circulaţie toate mijloacele de trecere peste strâmtoare, asigurându-se alimentarea cu capacitatea de benzină necesară;
- să se ia măsuri eficace de apărare antiaeriană pe timpul trecerii, pentru a nu se mai produce pierderi în efectivele unităţilor.

Subşeful de stat major,
Colonel adjutant (ss) S. MARDARI

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 66, fila 4.

141

Marele Cartier General — Nr. 31224 din 7 octombrie 1942
Secția Operații

Către
Misiunea Militară Germană

Am onoarea a vă face cunoscute următoarele:

1. În urma grelelor lupte susţinute de Divizia 6 Cavalerie de la 21–30 septembrie 1942, situaţia acestei mari unităţi a devenit critică.

Astfel: încadrarea celor două regimente călare (Regimentul 5 Călăraşi şi Regimentul 9 Roşiori) este foarte precară, marea majoritate a escadroanelor fiind în prezent comandate de ofiţeri subalterni, iar plutoanele – de subofiţeri şi chiar de sergenţi; oamenii sunt extrem de obosiţi, fiind în lupte continui de aproape 3 luni (în ultimele 9 zile, divizia a atacat 5 zile consecutiv şi a fost contraatacată de 20 de ori).

2. Faţă de situaţia mai sus arătată, cu onoare vă rugăm, să binevoiţi a interveni pe lângă Grupul de Armate „A", în scopul de a ordona ca Divizia 6 Cavalerie să fie scoasă în rezervă pentru refacere.

Subşeful de stat major,
Colonel adjutant (ss) S. MARDARI

Pt. conformitate,
Căpitan (ss) I. CIUCĂ

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 66, fila 7.

142

Marele Stat Major
Secţia Operaţii

Nr. 312754 din 14 octombrie 1942, ora 21,50

Telegramă cifrată
către
Colonel Gheorghe Ion, ataşatul militar român

Domnul mareşal Antonescu roagă O.K.H. să hotărască constituirea Armatei a 4-a cât mai urgent, spre a nu fi surprinsă de iarnă.

Soluţiile sunt două:

Soluţia 1: Armata a 4-a să se formeze în zona şi cu forţele (2 corpuri de armată şi 7 divizii) hotărâte iniţial. În acest caz, cele 6 divizii aflate încă în Caucaz, să fie făcute disponibile imediat şi transportate în noua zonă.

Soluţia a 2-a: Armata a 4-a să se formeze în Caucaz, unde se găsesc în prezent 6 mari unităţi destinate a intra în compunerea ei. În acest caz urmează să fie transportat în Caucaz, cât mai urgent, Comandamentul Armatei a 4-a şi eventual Divizia 18.

Domnul mareşal roagă insistent ca în nici un caz să nu se adopte, nici măcar temporar o soluţie intermediară, lăsând o parte din marile unităţi ale Armatei a 4-a în Caucaz, iar altă parte să fie transportată în zona iniţială.

Mai ales în urma celor întâmpinate cu Divizia 3 Munte şi Divizia 19 Infanterie, domnul mareşal roagă ca trupele române, cu excepţia trupelor de munte, să fie puse sub comandament de corp de armată şi armată române.

Şeful Marelui Cartier General,
General (ss) ŞTEFLEA

A.M.R., fond 949 - Marele Cartier General, dosar 66, fila 9.

143

Misiunea Militară Germană
Eşalonul mobil

Cartierul General, la 17 octombrie 1942
Nr. 1342/42

Excelenţei sale
domnului general Şteflea,
şeful Marelui Cartier General român

Memoriu–Operativ Nr. 9

I. La întrebarea domnului mareşal şi Conducător al Statului, privitoare la întrebuinţarea Armatei a 4-a regale române, Misiunea Militară Germană are onoarea a comunica Marelui Stat Major Regal român că Führer-ul a hotărât după cum urmează:

1. Trebuie să rămână la dispozitivul Armatei a 4-a române, intenţionat, ca soluţie finală.

2. În consecinţă, comandamentul Armatei a 4-a române îşi va asuma în curând comanda în teritoriul calmucilor.

3. Diviziile 5 şi 8 cavalerie vor fi transportate vor fi transportate după cum s-a prevăzut.

4. Divizia 18 Infanterie se dirijează la început în zona Bataisk.

5. Celelalte forţe române angajate în Caucaz, cu excepţia celor două divizii de munte, vor fi făcute disponibile de îndată ce situaţia va permite şi vor fi dirijate spre Armata a 4-a.

6. În ceea ce priveşte luarea comenzii de către Grupul de Armate şi Armata a 4-a, hotărârea se va lua în zilele următoare.

II. Urmare la hotărârea de mai sus a Führer-ului, care a fost comunicată telegrafic Misiunii Militare Germane, O.K.H. a mai făcut cunoscut telegrafic, că în cadrul misiunilor Armatei a 4-a române, Comandamentul Corpului 7 Armată cu elementele neîndivizionate să fie transportat din Caucaz aşa după cum a fost prevăzut în planul de transport.

(ss) HAUFFE

A.M.R., fond 949 Marele Cartier General, dosar 66, fila 10.

144

Misiunea Militară Germană în România
Eşalonul mobil
Nr. 1351/42

Cartierul General, 19 octombrie 1942

Memoriu operativ nr. 14

Misiunea Militară Germană a transmis O.K.H. cererea Marelui Stat Major Regal Român ca diviziile 7 şi 15 infanterie să fie puse la dispoziţia Armatei a 3-a ca rezervă şi să se renunţe la înlocuirea marilor unităţi italiene până la aducerea unor forţe germane în spatele sectorului Armatei a 3-a.

Misiunea Militară Germană are onoare a vă transmite mai jos, textual, hotărârea primită de la O.K.H.:

„Trebuie să se execute introducerea Armatei a 3-a în sector, aşa cum s-a prevăzut şi prin urmare să se schimbe marile unităţi italiene, aşa cum s-a ordonat. Măsurile prevăzute la armatele a 8-a italiană şi a 2-a maghiară depind de aceasta.

Diviziile de infanterie şi rapide germane precum şi trupele germane ce urmează a trece sub comanda "STAB-DON" vor fi aduse în zonele prevăzute, imediat ce situaţia la Stalingrad o va permite".

(ss) HAUFFE

A.M.R., fond Marele Cartier General, dosar 3899, fila 24.

145

Comandantul de Căpetenie al Armatei — Nr. 313012 din 21 octombrie 1942

Domnului general Hauffe, şeful Misiunii Militare Germane

Atrag atenţia şi protestez în contra nerespectării condiţiilor care au fost puse de mine la angajarea tuturor forţelor româneşti în luptă.

Nu uitaţi că răspunderile care decurg din angajarea în luptă în condiţii nenormale, cât şi pierderile suferite din cauza angajărilor neraţionale, precipitate, fără muniţii şi neîncadrate într-un plan de ansamblu, ce au produs în mod inutil pierderi mari şi au micşorat capacitatea de luptă a diviziilor 19 infanterie şi 3 munte, apasă toate asupra mea.

În consecinţă, rog să comunicaţi textual O.K.H. întâmpinarea generalului Şteflea, pe care mi-o însuşesc în totul în privinţa Armatei a 3-a şi dorinţa mea ca, comandantul Corpului 7 Armată român să ia imediat sub ordine diviziile 19, 10, 3 munte pentru coordonarea acţiunii lor sub ordinele Comandamentului „Ruoff".

Când se destinase comandamentul Corpului 7 Armată pentru zona Armatei a 4-a, nu era prevăzută oprirea diviziilor 19 şi 10 infanterie pentru operaţiile din Caucaz.

Necesităţile operative impunând schimbarea destinaţiei acestor divizii, este logic ca, comandantul Corpului 7 Armată să rămână cu trupele sale pentru că, mai ales, nu se poate prevedea când aceste trupe vor putea fi degajate pentru a fi deplasate în sectorul căruia erau destinate iniţial.

Până la luarea unei hotărâri definitive pe baza acestor întâmpinări la O.K.H., Armata a 3-a rămâne în situaţia care se găseşte.

Totodată rog să arătaţi O.K.H.-ului lipsurile de materiale de fortificaţii şi în armament de asalt pentru contraatac în care se găseşte Armata a 3-a.

Rog în acelaşi timp să subliniaţi că diviziile româneşti nu au nici încadrarea, nici numărul de batalioane al diviziilor germane, şi în consecinţă nu pot opera pe fronturi prea largi.

Mai trebuie să se ţină seama şi de aptitudinile soldatului român care este mai bun în ofensivă decât în defensivă şi, plecând de la aceste realităţi, înţeleg îndeplinirea cu trupele române a misiunii afectate, prin contraatacuri viguroase în cazul pătrunderii inamicului în poziţiile lor. Pentru aceasta este nevoie de rezervare, ceea ce n-ar putea fi obţinut în cazul fronturilor mari ce se impun azi diviziilor române.

Reamintesc cazul Diviziei 4 din Corpul 6 Armată, care avea de apărat un front de 60 km când a suferit înfrângerea de la Sadovoie pentru că lacurile scăzând tot frontul

devenise activ şi Divizia 4 ca şi toate celelalte divizii româneşti, după cum ştiţi prea bine, fiind fără mijloace moto nu au fost în măsură a-şi deplasa rapid rezervele. Din această cauză s-a produs situaţia critică la centru şi la aripa sa dreaptă, ale cărei consecinţe le cunoaşteţi.

Încă o dată fac această întâmpinare nu din spirit de şicană sau de opoziţie, ci din conştiinţa netedă pe care o am asupra importanţei ce o prezintă pentru ansamblul frontului de sud – sectorul afectat Armatei a 3-a, cât şi pentru faptul că nu doresc ca fala pe care şi-a creat-o în acest război, datorită sacrificiilor noastre în lupte atât de grele şi cu atâtea sacrificii, soldatul român, să nu fie compromisă prin măsuri greşite de comandament.

Mareşal ANTONESCU
pentru conformitate
Şeful Cabinetului Militar,
Colonel R. DAVIDESCU

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 733, filele 44 – 46.

146

Misiunea Militară Germană
Eşalonul mobil
Secţia a 3-a

nr. 11395/42 din 21 octombrie 1942
Cartierul General,

Către
Marele Cartier General român,
domnul colonel Mardari

Din însărcinarea Grupului Armate „A", Misiunea Militară Germană are onoarea a transmite Marelui Cartier General român o telegramă primită chiar acum; a fost adresată, afară de Misiunea Militară Germană şi la O.K.H.

„Prin darea directă de ordine de către Stab Don, unităţilor române din subordinea Grupului Armate „A", în special la Comandamentul Corpului 7 român s-au produs în ultimul timp de repetate ori erori, care au avut ca efect marşuri inutile şi pierderi de timp în transporturile unităţilor române. Grupul de armate să obţină ca dorinţele Stab Donului relative la angajarea şi mişcările unităţilor române să fie transmise principial prin Comandamentul Suprem al Grupului de Armate „A", căci numai atunci se va putea prelua răspunderea pentru o desfăşurare normală a mişcărilor".

Pentru Misiunea Militară Germană
Şeful de stat major,
(ss) ZÖELLER

pt. conformitatea traducerii
Căpitan (ss) ROSETTI

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 126, fila 360.

147

Misiunea Militară Germană în România — nr. 32371 din 22 octombrie 1942

Către
Marele Cartier General, Secția Operații

Schimbarea marilor unități italiene de către Armata a 3-a.

Şeful de stat major al Grupului de Armate „B", generalul von Sodenstern a chemat la telefon pe generalul Hauffe şi i-a comunicat, din ordinul comandantului grupului de armate, generalul colonel von Weichs, că Armata a 3-a a raportat că, din ordinul Mareşalului, Conducătorul Statului, nu poate executa dispoziția Grupului de Armate „B" de a schimba marile unități italiene.

Comandantul Grupului de Armate „B" se vede nevoit ca, în cadrul misiunii ce i s-a încredințat, să insiste ca ordinele sale să fie executate de către Armata a 3-a română ce îi este subordonată şi roagă să se intervină, în acest sens, pe lângă Marele Stat Major român.

Şeful de stat major,
Locotenent colonel, (ss) ZÖELLER

A.M.R., fond Marele Cartier General, dosar 3899, fila 37.

148

Misiunea Militară Germană Eşalonul Mobil — nr. 1425 / 26 octombrie 1942

Către
şeful Marelui Stat Major Regal Român,
Excelența sa, general Steflea

Memoriul operativ nr. 16

I. Misiunea Militară Germană are onoarea de a transmite următoarea decizie a Führer-ului referitoare la dezideratele domnului mareşal şi Conducător al Statului Antonescu:

1. Ca soluție finală trebuie să se rămână la limita intenționată între Armata a 3-a română şi Armata a 8-a italiană.

Prin faptul însă că, în prezent, forțele germane destinate a acționa în zona Armatei a 3-a române sunt încă fixate în fața Stalingradului, la început se va executa numai schimbarea Diviziei italiene „CELERE" prin Divizia 7 Infanterie română. Schimbarea Diviziei „SFORZESCA" va urma îndată ce Divizia 1 Cavalerie poate fi schimbată prin forțe germane, respectiv după ce o mare unitate germană a sosit în zona Armatei a 3-a.

2. Dintre cele două comandamente de corp de armată (Corpul de Cavalerie şi Corpul 7 Armată) aflate în zona Armatei 17, unul trebuie să fie transportat, în urma Diviziei 8 Cavalerie la Armata a 4-a.

Comandamentul „Don" raportează care anume comandament de corp de armată a fost transportat.

3. O.K.H. va face totul pentru a transporta material de fortificaţie la Armata a 3-a, în măsura în care situaţia căilor ferate permite aceasta.

Ca arme de asalt i s-au dat deja Diviziei Blindate române care de luptă germane, dintre cele mai moderne. Alt armament de asalt urmează după căderea Stalingradului.

II. Misiunea Militară Germană roagă de a transmite decizia de mai sus a Führer-ului (Ordin personal al Führer-ului, O.K.H. Stat Major, Secţia operaţii I. Nr. 17552/42, strict secret, comandament, din 26 octombrie 1942), cât mai curând posibil Cabinetului domnului mareşal şi conducător al statului.

Şeful Statului Major al Misiunii Militare Germane,
Locotenent colonel de stat major (ss) ZÖELLER

A.M.R., fond Marele Cartier General, dosar 3873, fila 32.

149

Marele Cartier General
Secţia Operaţii
B1 A+C

Nr. 32897 din 30 octombrie 1942,
Cartierul General

Către
Misiunea Militară Germană

La comunicarea dumneavoastră la nr. 1425/42;

Cu onoare vi se face cunoscut:

1. Corpul 7 Armată cu elementele sale neindivizionate a fost pus sub ordinele Armatei a 4-a cu începere de la 31 octombrie, ora 0.

S-a cerut Armatei a 4-a să fixeze şi să comunice în timp util gara de debarcare.

Rog intervenţi pentru luarea la timp a măsurilor necesare de transporturi cu calea ferată.

2. Armata a 3-a a primit ordin să înlocuiască divizia italiană „Celere" prin Divizia 7 infanterie.

Subşeful de stat major,
Colonel adjutant (ss) S. MARDARI
pt. conformitate
Căpitan (ss) I. CIUCĂ

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 66, fila 13.

150

Misiunea Militară Germană în România
Eşalonul mobil

Nr. 10860 / 31 octombrie 1942

Către
Marele Stat Major regal român,
în mâna domnului colonel adjutant Mardari

La adresa nr. 31224 din 7 octombrie 1942, Misiunea Militară Germană are onoarea de a comunica că cererea Marelui Cartier General regal român de a se retrage Divizia 6 Cavalerie din Grupul de Armate „A" a fost transmisă.

Marele Cartier General regal român va fi informat de îndată ce situaţia va permite retragerea Diviziei 6 Cavalerie.

Şeful statului major,
(ss) ZÖELLER
pt. conformitate
Căpitan (ss) I. CIUCĂ

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 66, fila 8.

151

Nr. 286/C. din 5 noiembrie 1942

Telegramă
Ataşatul militar român pe lângă Marele Cartier General german
către
Marele Stat Major, Secţia a 2-a

Marele Stat Major german îmi face cunoscut că Hitler a dat ordin organizaţiilor SS prin care le interzice cu desăvârşire recrutarea saşilor şi şvabilor din România pentru formaţiunile SS.

Astfel de recrutări sunt deci absolut ilegale şi trebuie considerate în viitor ca atare.

Rugăm comunicaţi dispoziţiile dumneavoastră.

Au fost înştiinţate despre aceasta şi Legaţia Germană din Bucureşti şi Misiunea Militară Germană.

Ataşatul militar român pe lângă Marele Cartier General german.

A.M.R., M.R. Cabinetul Ministrului, dosar 273, fila 5.

152

Nr 208/S din 6 noiembrie 1942

Mult onorate domnule mareşal,

Cu ocazia operaţiilor în curs din Caucaz s-au produs unele neînţelegeri sau greşite aprecieri asupra trupelor româneşti, angajate în acea regiune şi comandate în condiţii cu totul neprevăzute. Mă refer la diviziile 3 vânători munte şi 19 infanterie.

Am însărcinat pe generalul Şteflea, şeful Marelui Cartier General, să meargă personal la faţa locului şi să examineze cu toată atenţia acuzaţiile transmise de autorităţile germane prin ataşatul nostru militar, colonel Ion Gheorghe.

Rezultatul cercetărilor este consemnat în nota alăturată*, singura comunicare autorizată şi care anulează orice altă notă sau raport făcute de o persoană sau organ militar român.

Din aceste cercetări se constată că, dacă acele divizii nu au avut succesul dorit sau aşteptat, nu înseamnă că aceasta se datorează unei călcări a onoarei militare.

Pierderile numeroase în morţi şi răniţi dovedesc tenacitatea cu care au luptat, iar lipsa de muniţii împreună cu erorile comandamentelor în darea ordinelor nu scad în nici un caz valoarea unor trupe care şi-au făcut complet datoria.

Pentru totala responsabilitate a adevărului şi reabilitarea unităţilor româneşti incriminate, vă rog să examinaţi propunerile Marelui Cartier General român din nota alăturată şi să dispuneţi cele ce veţi socoti necesare pentru ca raporturile de perfectă colaborare a armatelor noastre să continue şi în viitor sub acelaşi semn al încrederii şi stimei reciproce ca şi până acum.

Cu asigurarea deosebitei mele consideraţii, vă rog să primiţi, domnule mareşal, salutările mele camaradereşti de la al dumneavoastră,

Mareşal ANTONESCU

Pt. conformitate
Şeful Biroului 3,
Căpitan (ss) Gh. MAGHERESCU

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 126, filele 105 – 106.

153

Berlin, 10 decembrie 1942

Capturile de război

I.

În Rusia se consideră „pradă de război" numai proprietatea mobilă a armatei sovietice.

II.

Participarea armatei române la prada de război

1. Toate marile unităţi române (armate române sau divizii române ce operează independent, precum şi trupele (unităţile) române ce operează în cadrul marilor unităţi germane) vor participa la prada de război totală de pe frontul de Est, cu o cotă proporţională corespunzătoare numărului de mari unităţi (divizii).

* Anexele nu se publică.

2. Independent de aceasta şi în scopul de a-şi menţine capacitatea de luptă şi mobilitatea, toate unităţile române sunt îndreptăţite să-şi completeze imediat lipsurile din capturile de război făcute de ele.

3. Organizaţiile (unităţile) armatelor române pentru strângerea „capturilor" vor fi înfiinţate de Marele Stat Major român.

În scopul unei reciproce orientări asupra capturilor strânse şi depozitate, organizaţiile de strângere germane şi române ţin legătura reciprocă prin ofiţerii de legătură germani şi români de pe lângă grupurile de armate.

Unităţile române ce operează în cadrul marilor unităţi germane nu au nevoie de organizaţie de strângere.

Organizaţiile române de strângere de capturi care vor fi utilizate pe frontul de Est, vor fi subordonate **Comandamentului german de strângerea tuturor capturilor** de pe întregul front.

Ele nu vor fi întrebuinţate decât în cadrul armatei române.

În cazul când diviziile române operând în cadrul unei armate germane, sau divizii germane operând în cadrul unei armate române ar avea organizaţii proprii de capturi, aceste organizaţii se vor subordona organelor de armată respective.

III.

Punerea la dispoziţie a capturilor cuvenite României

1. Dată fiind marea importanţă ce are pentru armata română în scopul conservării capacităţii sale de luptă valorificarea pe o scară întinsă şi larg prevăzătoare a capturilor de război, se va pune la dispoziţia armatei române în intervalele de timp scurte – pe cât posibil la fiecare două luni – o parte din capturi care se va deconta din totalul cotei definitive ce i se cuvine.

Dorinţele Marelui Stat Major român, precum şi mărirea capacităţii combative şi a posibilităţii operative a armatei române, ca şi înlăturarea lipsurilor încă existente în armament şi dotare modernă, vor fi satisfăcute de către germani în toată măsura posibilă.

2. <u>Transportul</u>

Transportul capturilor de război cuvenite armatei române se va face după următoarele principii:

Capturile de război cuvenite României (arme, muniţii, mijloace de transport etc.) vor fi mai întâi cercetate în ceea ce priveşte utilizarea lor imediată (pe frontul român sau în patrie).

În măsura în care ar fi necesare, pentru o directă întrebuinţare pe frontul românesc, capturile utilizabile vor fi transportate pe drumul cel mai scurt (cale ferată, cale de comunicaţie pe apă), folosind mijloacele de comunicaţie ce se întorc goale din est. La nevoie se vor pune la dispoziţia armatei române mijloace de transport corespunzătoare pe baza unei înţelegeri între cele două părţi.

Capturile care au nevoie de reparaţie se transportă de asemenea în România.

Capturile pe care delegaţii Ministerului român al Înzestrării le declară ca imposibil de a fi reparate în România, se vor repara în Germania.

În acest scop, la cererea Ministerului român al Înzestrării, O.K.W. va pune la dispoziţie capacitatea necesară în industrii, în măsura în care aceasta va fi posibilă.

Preţurile acestor reparaţii vor fi cele convenite între industriile respective şi organele Ministerului Înzestrării Armatei din Berlin.

Înaltul Comandament al Armatei germane (O.K.W.) va controla şi certifica prin organele sale de specialitate obiectivitatea preţurilor.

IV.

1. Capturile care vor fi reţinute de către unităţile române peste cele arătate la paragraful II, punctul 2 (capturi reţinute de comun acord cu organele Comandamentului Suprem al Armatei Germane) O.K.W. – pentru conservare sau refacere rapidă a capacităţii de luptă a armatei române, vor fi, de asemenea, socotite în contul prăzii de război totale cuvenite României.

2. Capturi ale aviaţiei şi marinei

Stabilirea capturilor cuvenite României în aviaţie şi marină se va face printr-un acord special, la care vor participa organele competente din ministerele Aerului şi Marinei român şi german. Până atunci, aceste chestiuni vor fi tranşate de comun acord între cele două comandamente supreme ale armatei, prin ataşaţii militari români (al aerului şi marinei) din Berlin şi prin Misiunea Aeronautică Germană din Bucureşti, respectiv prin Amiralul German al Mării Negre.

Din partea Marelui Stat Major român,
General de divizie Gh. ROZIN

Din partea O.K.W. german,
General de brigadă BECKER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 165 – 166.

154

Marele Cartier General 12 decembrie 1942
Secţia a 4-a de legătură cu Heeresgruppe Don/O.Qu.

Darea de seamă asupra modului cum s-a făcut aprovizionarea armatelor 3 şi 4 şi situaţia la 19 noiembrie 1942

I. GENERALITĂŢI

Aprovizionarea trupelor române, care trebuia asigurată de către autorităţile germane, nu a corespuns prevederilor Convenţiei încheiate la 30 iunie 1942.

Trupele au suportat lipsuri de subzistenţe, furaje şi carburanţi chiar de la ajungerea lor pe zonă.

Comandamentele române, unităţile, formaţiunile de servicii şi delegaţii trimişi după aprovizionări au trebuit să facă eforturi din cele mai mari pentru a nu lăsa oamenii şi animalele fără hrană; atât cât se putea obţine raţii complete s-au distribuit rar şi numai unităţilor care se găseau în apropierea unor depozite bogat dotate.

Cauzele generale care au îngreunat aprovizionările se datorează neorganizării materiale a zonelor în care au fost debarcate trupe, lipsei centrelor de reaprovizionare pe axele de mişcare către front şi inexistenţei depozitelor în zonele încredinţate marilor unităţi pentru luptă.

1. Pe timpul debarcării şi deplasărilor.

a) Sosirea diviziilor Eşalonului 2 pentru Armata a 3-a în zona Stalino, a coincis cu deplasarea Grupului de Armate „A” şi a serviciilor grupului de armate din zona Stalino la Voroşilovsk.

Deplasarea organelor de conducere şi a formaţiunilor de servicii ale Grupului de Armate „A” a făcut ca aprovizionările cu subzistenţe, furaje şi carburanţi să se facă cu mari greutăţi, neregulat şi cantitativ insuficient.

b) Schimbarea staţiilor de debarcare în zone depărtate de front la 300 – 500 km:

- diviziile 6, 7, 9, 11, 15 infanterie şi Divizia 1 Blindată au debarcat în zona Stalino;

- diviziile 5, 13, 14 infanterie şi 7 cavalerie au debarcat în zona Volnovaka – Mariupol.

c) La fixarea zonelor de debarcare şi a itinerariilor de mişcare până la front (pe Don) nu s-a ţinut seama de sistemul de depozite existente la acea dată.

Trupele debarcate la Mariupol se aprovizionau de la Volnovaka iar cele debarcate la vest de Stalino primeau carburanţii şi o parte din subzistenţe de la Stalino, iar parte din Sarzik (vest Stalino).

Pentru hrănire pe timpul deplasării a trebuit să se creeze centre de aprovizionare ad hoc, în localităţile:

- Rovenki, Kamensk, Şarapaievskii, Verşne – Svetşnicov, pentru marile unităţi debarcate în zona Stalino;

- Sahti – Kamensk, pentru trupele debarcate la Mariupol – Volnovaka;

- Kamieşenskii pentru Divizia 7 Cavalerie care s-a deplasat prin Rostov – Sahti spre Morozovskaia.

Crearea acestor centre de reaprovizionare s-a făcut până la Kamensk prin grija serviciilor Grupului de Armate „A”; de la Kamensk prin grija Grupului de Armate „B”.

Serviciile celor două grupuri de armate nu au reuşit să aprovizioneze trupele în bune condiţii pentru că:

- schimbarea zonelor de debarcare le-a fost anunţată după sosirea primelor eşaloane;

- staţiile la care au fost debarcate se aflau la mari distanţe de depozite; depozitele administrate de Grupul de Armate „A” erau în lichidare;

- nu dispuneau de coloane auto suficiente pentru transportul subzistenţelor în zonele de debarcare şi la centrele de reaprovizionare;

- centrele de reaprovizionare ce s-au înfiinţat erau distanţate între 60 – 100 km, ţinându-se cont nu de mijloacele noastre de transport (hipo), ci de cele germane şi nu dispuneau de toate subzistenţele pentru a pute face meniuri complete;

- furajele şi grăunţele nu erau strânse la un loc. Aprovizionarea acestora s-a făcut prin serviciile economice, de unităţi, de la colhozuri situate la 60 – 100 km departe de staţiile de debarcare şi axele de mişcare;

- benzina s-a distribuit în mod rigid, pe numărul autovehicolelor, pentru distanţe raportate la mişcări apreciate de germani, neţinând seama de deplasările impuse autovehiculelor pentru aprovizionări şi de starea lor.

În aceeaşi situaţie s-a găsit şi Armata a 4-a cu unităţile şi formaţiunile de servicii, care au fost debarcate în zona Stalino de unde s-au deplasat prin marşuri pe jos până la Kotelnikovo şi Remontnaia.

Greutăţilor semnalate mai sus li s-au adăugat şi nerespectarea programelor de transport pe căile ferate şi lipsa ordinelor precise, pentru zonele de adunare după debarcare şi pentru deplasare.

Organele căilor ferate germane au oprit transporturile în alte gări faţă de cele destinate debarcărilor, iar pentru deplasări Misiunea Militară Germană dădea ordine contrare hotărârilor Marelui Cartier General, Eşalonul 1.

2. După intrarea pe front.

La început, aprovizionarea s-a făcut prin Grupul de Armate „B” şi Armata a 6-a germană, iar de la 25 septembrie 1942 a fost încredinţată organului de servicii „DON”(O. Qu. Don) care:

- a luat fiinţă, cu un personal redus, după sosirea primului eşalon de forţe;
- nu dispunea de o organizare materială a spatelui;
- nu avea mijloace de transport proprii şi cele puse la dispoziţie i-au sosit târziu;
- era subordonat Grupului de Armate „B” din Starobielsk. Întârzierea creării Comandamentului Grupului de Armate „Don” a fost pentru O. Qu. German motiv de a nu se considera subordonat M.C.G. român decât atât cât apreciau nevoile materiale ale trupelor noastre şi numai când era solicitat;
- obţinea programarea transporturilor materiale după hotărârea O. K. H. sau Aussenstelle Süd/Gen. Qu. Din Stalino;
- a hotărât amplasarea depozitelor la mari distanţe de trupe;
- conta, în mare măsură, pe mijloacele de transport ale marilor unităţi şi a intervenit neregulat cu coloane auto germane în folosul trupelor noastre;
- nu dispunea de cale ferată pentru Armata a 3-a decât prin Harkov cu staţie terminus Milerovo, aflată la extrema stângă a armatei, întinsă pe un front de 180 km.

Activitatea statelor majore a serviciilor a fost reţinută, fără întrerupere, de lipsurile trupelor care au fost puse în situaţia de a adresa cereri continuu şi chiar proteste faţă de reaua alimentare.

Răspunsul STAB – DON/O. Qu./IVa din 5 octombrie 1942 este cea mai evidentă dovadă a grijii cu care se urmărea, de toate eşaloanele române, îmbunătăţirea traiului oamenilor şi animalelor (anexa nr. 1).

Greutăţile de aprovizionare continuând, s-a cerut şefului Secţiei Serviciilor (Oberquartiermeister), colonelul Finckh, să precizeze în scris măsurile luate pentru satisfacerea nevoilor trupelor noastre.

În lucrarea „Scurtă privire asupra modului cum se intenţionează să se conducă aprovizionarea marilor unităţi ale Comandamentului „Don” şi asupra situaţiei aprovizionării până la 20 octombrie 1942”, s-au arătat:

- grija pentru organizarea bazei de aprovizionare şi a aparatului de siguranţă şi administraţie;
- hotărârea de a întrebuinţa mijloace de aprovizionare în folosul armatelor a 3-a şi a 4-a, Armata a 6-a germană având, în general, suficiente mijloace pentru a trăi singură;
- caracterul de provizorat al conducerii efective a aprovizionărilor de către O. Qu. Don până la 20 octombrie 1942, deoarece toate măsurile fuseseră luate, pentru mai multe săptămâni înainte, de Grupul Armate „B”;
- necesarul de 25 trenuri zilnic pentru aprovizionări cu asigurarea unui oarecare stocaj, repartizate: 7 pe traseul Salsk – Stalingrad; 10 pe linia Lişaia – Stalingrad; 8 spre Milerovo;
- stingherirea planului de aprovizionare de la 6 octombrie 1942 (14 zile) prin blocarea trenurilor, reducându-se transporturile la strictul necesar pentru ducerea luptei şi traiul trupei;
- credinţa în înlăturarea lipsurilor şi fricţiunilor numai după ce conducerea tactică şi dirijarea serviciilor va reveni unui singur comandament şi după ce comandamentele de armată intră integral în funcţiune;

După realizarea acestor deziderate Secţia Serviciilor va putea fi investită cu deplină răspundere pentru aprovizionarea tuturor marilor unităţi aparţinând Comandamentului „Don”.

Lipsurile suportate de trupe ies în evidenţă şi cu ele şi mărturisirea şefului serviciilor că răspunderea nu i se poate atribui din moment ce comandamentul grupului de armate nu există şi armatele nu au intrat în funcţiune.

Cercetate, în general, transporturile materiale şi modul în care s-au făcut aprovizionările, se constată:

1. Transporturile materiale

Nu am avut libertatea să mişcăm nici un vagon izolat fără aprobarea autorităţilor germane. Au fost aduse numai cinci trenuri de materiale din ţară pentru trupele noastre, inclusiv cele tranzitate din Germania; la 13 noiembrie a. c. şi acestea au fost reduse la două, deşi cerinţele materiale pentru front erau foarte mari. Multe din trenurile admise a ieşi din ţară nu au fost programate. Blocarea liniilor ferate a apăsat greu asupra transporturilor prin întârzierea trenurilor, schimbarea programelor de transport şi a destinaţiilor.

Programarea transporturilor de materiale care fuseseră debarcate mult departe şi erau cerute de armate în dispozitiv, nu s-a putut obţine până în prezent. Liniile ferate de pătrundere spre Stalingrad au fost folosite, în majoritate, în folosul armatelor germane angajate în bătălia de la Stalingrad.

Armatei a 3-a i s-a destinat pentru aprovizionare traseul Harkov cu staţia terminus Milerovo situată la flancul stâng al armatei. Autorităţile germane răspunzătoare pentru aprovizionarea trupelor noastre, atribuie lipsurile de subzistenţe, muniţie şi carburanţi, greutăţilor de transport pe căile ferate.

2. Muniţii

S-a asigurat la armate o dotaţie pentru majoritatea armamentului şi la unele categorii chiar două dotaţii.

Armatele au făcut faţă luptelor care s-au dat.

Cereri nu s-au primit decât de la Armata a 4-a pentru muniţia de infanterie care se aduce din Germania (puşcă, puşcă mitralieră, mitralieră). Stocajul propus (2 ½ dotaţii) nu s-a putut atinge integral pentru că nu am avut gata de transportat din ţară întregul stoc pentru toate categoriile de muniţii, sistemul de programare stabilit de germani a fost greoi.

3. Carburanţi

Armatele au dispus de cantităţi cu care abia au putut face faţă la deplasările şi transporturile pentru organizarea terenului şi aprovizionării. Criza în timpul luptelor a fost înlăturată numai graţie spiritului de gospodărie al armatelor şi prevederii Marelui Cartier General care a creat depozite de carburanţi rezervate. Cu această rezervă s-a intervenit în sprijinul celor două armate chiar din prima zi a atacului inamic.

4. Subzistenţe, furaje

Hrana primită de unităţi a fost insuficientă, nedistribuită la timp şi au lipsit alimentele de bază: grăsimi, zarzavat, zahăr, sare. Pentru îmbunătăţire a trebuit să intervină Marele Cartier General pentru aduceri din ţară.

Animalele au suferit mult din cauza subalimentaţiei. Pentru a evita pierderea cailor s-au expediat o parte în ţară, iar o parte au fost retraşi în zone de iernare unde posibilităţile de hrănire sunt mai mari.

5. Serviciul sanitar

Cu unele greutăţi datorate zonei sărace în clădiri, spitalizările s-au făcut în bune condiţii. Evacuările cu trenurile sanitare permanente au fost greoaie din cauză că trenurile

nu au putut fi aduse, după nevoi, în dispozitivul trupelor. Pe timpul luptelor evacuările s-au făcut, în general, la timp, cu concursul Serviciului Sanitar Stab Don O. Qu., care a satisfăcut toate cererile noastre adresate prin domnul doctor general Kittel, medicul şef al grupului de armate.

6. Serviciul veterinar

Completarea materialelor veterinare de către autorităţile germane s-a făcut în proporţie redusă, din disponibilităţile armatelor 6 şi 4 blindate germane.

Stab Don /O. Qu. nu a dispus de materiale până la 10 decembrie a. c. când i-au sosit trenurile ce trebuiau aduse încă din luna octombrie. Au lipsit îndeosebi materialul de potcovit pentru iarnă care s-a repartizat abia la 14 decembrie anul curent.

Detaliile asupra mersului aprovizionărilor se arată în textele, tabelele şi graficele anexate.

Concluzie

Situaţia materială a armatelor a 3-a şi a 4-a, la 19 noiembrie 1942, data începerii atacului inamic, a fost incompletă.

Trupele au putut face faţă cu ce au avut. Criza era de neînlăturat dacă presiunea inamicului continua. Aducerea de materiale dinapoi se făcea cu mari întârzieri.

Şeful Secţiei a 4-a,
Locotenent colonel Gh. FILIPESCU

A.M. R., fond Marele Cartier General, dosar 3931, filele 55-61.

155

Misiunea Militară Germană Română — Nr. 12766 / 13 decembrie 1942
Eşalonul Mobil

Către
Marele Cartier General Regal Român,
în mâna domnului colonel adjutant Mardari

Misiunea Militară Germană din România a înaintat cererea Marelui Cartier Regal Român nr. 35296/B.I, din 10 decembrie 1942 numaidecât Grupului de Armate „Don" şi are onoarea de a transmite următorul răspuns al Comandamentului Grupului de Armate „Don":

„O deosebită grijă a Grupului de Armate „Don" constituie menţinerea şi refacerea puterii combative a marilor unităţi româneşti. În consecinţă grupul de armate va avea grijă ca marile unităţi, inclusiv Divizia Blindată, să fie scoase în mod alternativ şi după cum o permite situaţia frontului, din luptă, pentru refacere".

Pentru Misiunea Militară Germană
Şeful Statului Major (ss) ZÖELLER

[*Rezoluţie*:]
14 decembrie 1942
Secţia a 3-a Operaţii.
Va urmări executarea promisiunii
General ŞTEFLEA

A.M.R., fond Marele Cartier General, dosar 3899, fila 49.

156

General de divizie Gh. Rozin
din Marele Stat Major român

Berlin, 14 decembrie 1942

Către
Comandamentul Suprem al Armatei,
prin domnul general de brigadă Hünermann

Mult stimate domnule general,

Referindu-mă la convorbirile avute în ziua de 8 decembrie, cu onoare vă comunic următoarele:

1. Confirm primirea unei fotocopii de pe scrisoarea nr. 11445/42 adresată mie la Bucureşti, relativă la răspunsul domnului mareşal Göring în chestiunea participării României la producţia minelor de minereuri, minelor de cărbuni şi a industriilor producătoare de fier din teritoriile ocupate de est;

2. Din conţinutul acestei scrisori, ca şi din declaraţiile dumneavoastră, am tras următoarele concluzii, importante pentru România:

a) Răspunsul domnului mareşal este absolut pozitiv. Prin aceasta, restricţia care a fost impusă prin prima decizie a domnului mareşal al Reich-ului (scrisoarea dumneavoastră nr. 11101/42) ca România să participe numai la anumite întreprinderi industriale – afară de cele aici arătate – a fost ridicată;

b) Ca urmare, România este îndreptăţită de a participa şi la producţia minelor de minereuri, de cărbuni cât şi la a industriilor producătoare de fier;

c) O executare practică şi imediată a participării nu s-ar putea începe încă, după părerea dumneavoastră, din cauză că în prezent cantităţile extrase sunt foarte mici.

d) Din această cauză şi începerea tratativelor pentru a se ceda României o parte echitabilă a producţiei, ar părea că este prea timpurie. Aceste tratative vor începe însă de îndată ce producţia se va mări;

3/. În conformitate cu ordinele primite de la Marele Stat Major român şi în primul rând în urma instrucţiunilor date personal de domnul mareşal Antonescu, cu onoare vă comunic punctul de vedere român în această chestiune foarte importantă:

a) efectuarea practică a participării României;

b) începerea tratativelor relative la aceasta.

*

* *

A. Executarea practică a participării (preluarea unor întreprinderi spre exploatare, sau cedarea unei părţi din producţie).

a) Situaţia dificilă a industriei române de război, precum şi cauzele care au determinat-o sunt cunoscute Comandamentului Suprem german: din diferite tratative cu Marele Stat Major român, precum şi din listele de cereri ale armatei române, a căror satisfacere nu s-a putut încă realiza total până în prezent; din corespondenţa noastră; din tratative economice între delegaţiile guvernelor.

b) Urmările acestei situaţii dificile a industriei noastre de război se resimt adânc în ceea ce priveşte înarmarea noastră şi în ceea ce priveşte puterea noastră combativă. Noi plătim cu sacrificii foarte grele de sânge succesele de pe câmpul de luptă, iar insuccesele au la noi efecte mai adânci şi mai dureroase ca la dumneavoastră. Una din cauzele

principale ale acestei critice situaţii se datorează, după cum vă este cunoscut, faptului că în anii 1939–1940, 1941, industria noastră de război a cedat pasul în favoarea industriei petroliere, a cărei producţie era de o importanţă decisivă pentru operaţiile armatelor şi aviaţiei germane.

Trebuie să ajungem repede la o îmbunătăţire fundamentală şi o întărire vizibilă a randamentului industriei noastre de război. Altfel pierderile prea mari pot anihila eforturile noastre în alte direcţii.

Îmbunătăţirea şi întărirea randamentului industriei de război nu se poate realiza, dacă nu trecem în cel mai scurt timp la măsuri practice. Pentru realizarea acestora, este însă necesar să se înceapă, cât mai curând tratativele definitive. Orice amânare se va transforma pentru noi, până la urmă, în pierderi grele şi dureroase pe front.

Domnul mareşal Antonescu se teme că pierdem în România tot timpul preţios şi nu ajungem la nici un rezultat practic.

Pentru a evita acestea şi pentru a păşi cât mai de grabă la măsuri practice, am onoarea a vă face cunoscut următoarea propunere: să încheiem tratativele duse de noi până în prezent şi corespondenţa schimbată, formulând tot ceea ce s-a discutat sau scris în această chestiune, aici, la Berlin sau la Bucureşti, într-o convenţie între cele două comandamente supreme.

Această convenţie, având ca punct de plecare hotărârile domnului mareşal al Reich-ului Herman Göring, precum şi conţinutul acestor două scrisori ale dumneavoastră, referitoare la această chestiune, vor urma tratativele viitoare dintre cele două guverne, fără a anticipa însă în nici un fel asupra acestora.

În anexa 1* îmi permit a vă propune un proiect pentru această convenţie.

d) S-ar putea ajunge la un început de executare practică şi la evitarea unei ireparabile pierderi de timp numai în cazul când, fără a aştepta tratativele viitoare, veţi avea bunăvoinţa să daţi ordine pentru a realiza următoarele:

- Predarea imediată a unor cantităţi potrivite de deşeuri de fier (Şchrott) şi transportarea acestora în România cu ajutorul trenurilor goale, respectiv vapoarelor goale pe Marea Neagră, ca de ex. de la Nicolaev la Brăila sau Constanţa.

- Completarea cererilor noastre de minereuri speciale, care nu s-au putut încă executa prin cantităţile corespunzătoare din teritoriile din Est, (tabelele cunoscute ale Ministerului Înzestrării din Bucureşti, cu privire la materiile prime etc.). Relaţii precise cu privire la cele de mai sus, adică deşeuri de fier, precum şi toate celelalte livrări, materii prime etc., le voi comunica, din nou, în cel mai scurt timp, din Bucureşti. Prin începerea acestor livrări am trece la executarea practică, fapt care în război, este de o importanţă decisivă, dacă se evită pierderea de timp.

B. <u>Începerea tratativelor</u>

Din proiectul de convenţie redactat de mine şi anexat acestei adrese, este clar vizibil, ce anume chestiuni urmează a fi clarificate prin tratativele ce se vor duce. Ele nu se vor limita în nici un caz la domeniul „producţie nouă de minereuri, cărbune şi fier"; în conformitate cu scrisoarea dumneavoastră nr. 11067 din 19 septembrie 1942 – se vor ocupa cu toate felurile de „întreprinderi industriale", cu scopul de a determina acele întreprinderi, care se vor preda României în scopul exploatării, sau la care România va avea o parte corespunzătoare, echitabilă, de producţie.

Chiar numai din acest unic punct de vedere, rezultă că tratativele trebuie să înceapă cât mai curând, deoarece după terminarea lor va mai trece un oarecare timp până

---

* Anexele nu se publică.

când organele executive române (state majore, unităţi de lucru şi de transport etc.) vor putea începe activitatea practică la faţa locului, pe teren.

În ceea ce priveşte chestiunea minereului, cărbunelui, fierului etc., nici începutul, nici sfârşitul tratativelor nu pot avea o influenţă asupra momentului când va începe cedarea către noi a unei părţi din producţia nouă. Acest moment îl va fixa domnul mareşal Göring, când producţia va fi ceva mai mare.

În cazul însă, când ar trebui să aşteptăm cu începerea tratativelor până la această dată, adică până când se va realiza o producţie mai mare, se va pierde iarăşi un timp preţios, care nu va putea fi folosit, deoarece abia atunci ar trebui să înceapă tratativele.

Pe baza acestor consideraţii, prin care eu urmăresc un important scop, şi anume: ca să nu pierdem un timp de nerecuperat şi preţios pentru noi şi pentru ca mărirea potenţialului de război al României să poată începe cât mai practic posibil, vă propun ca proiectul de convenţie între Comandamentul Suprem al Armatei Germane şi Marele Stat Major român, să fie semnat de mine şi să aveţi bunăvoinţa de a interveni pentru începerea tratativelor în ceea ce priveşte executarea practică.

Este dorinţa expresă a domnului mareşal Antonescu să ajungem repede la o întărire a potenţialului nostru de război şi la ridicarea producţiei în industria noastră de război.

Efortul, pe care îl suportă de 3 ani economia naţională a ţării noastre, este atât de mare, încât fără un sprijin efectiv şi fără o întărire bine marcată, vom ajunge curând la marginile posibilităţilor noastre.

Domnul mareşal Antonescu se teme că timpul preţios trece, fără ca noi să ajungem la un rezultat, adică la folosirea practică a ceea ce ni se cuvine pentru ridicarea potenţialului nostru industrial, în folosul luptei comune.

Pentru a încheia, mult stimate domnule general, vă exprim mulţumirea mea sinceră pentru atenţia pe care aţi dat-o totdeauna chestiunilor noastre.

Al dumneavoastră devotat,
General de divizie Gh. ROZIN

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 34 – 39.

157

General de divizie Gheorghe Rozin
Marele Stat Major român

Berlin, 20 decembrie 1942

Către
Comandamentul Suprem al Marinei Germane,
în mâinile domnului amiral Krancke

Prea onorate domnule amiral,

Astăzi, cu ocazia semnării „Convenţiei asupra prăzii de război maritime”, care a fost discutată şi redactată de noi şi care urmează să fie supusă aprobării guvernelor noastre, am avut onoarea a vă face cunoscut că această convenţie se sprijină pe următoarele idei principale:

I. Cota de repartizare a capturilor. Este prevăzut că marinei de război române i se vor înlocui „în prealabil" acele nave de război şi auxiliare care s-au pierdut în luptă sau prin acţiuni ale inamicului.

Părerea noastră că înlocuirea trebuie făcută prin unităţi „în stare de a fi întrebuinţate în luptă" (capabile de a lupta) şi că aducerea în această stare de eficienţă (adică repararea) trebuie să se facă prin grija marinei de război germane.

Credem că această idee corespunde în totul concepţiei Conducătorului Statului nostru, domnul mareşal Antonescu, în sensul convorbirilor pe care Domnia sa le-a avut cu Marele Amiral Raeder la Bucureşti (septembrie 1941), precum şi în sensul scrisorilor pe care Domnia sa le-a adresat domnului amiral Schuster (6 august 1941 şi 28 iulie 1942), atunci când domnul mareşal a aprobat ca forţele navale române să fie puse la dispoziţia şi sub ordinele Amiralului German din Marea Neagră.

Bineînţeles că punerea în stare de acţiune a navelor de război care revin României ca pură pradă de război (adică după înlocuirea unităţilor pierdute), urmează să se facă pe cheltuiala statului român şi – foarte probabil – cu ajutorul dumneavoastră tehnic.

II. Convenţia semnată de noi astăzi nu va putea fi atinsă în nici un fel de convenţiile similare care s-ar face cu terţe puteri.

III. Repartizarea prăzii de război maritime sau a prăzilor se va face fără a se lua în considerare naţionalitatea agentului captor (vasul, unitatea, formaţiile care au făcut captura).

Rugându-vă să binevoiţi, prea onorate domnule amiral, a-mi confirma acordul dumneavoastră cu cele de mai sus, rămân cu asigurarea deosebitei mele consideraţii, al dumneavoastră devotat,

General de divizie (ss) Gh. ROZIN

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Marinei, dosar 739, filele 25 – 26.

158

Participarea României la industriile din est pentru ridicarea potenţialului de război

1. În convenţia încheiată la Bucureşti, 30 iunie crt. între Marele Stat Major şi Comandamentul Suprem german, s-a putut obţine ca România să participe la „Stocurile (depozitele) de tot felul, importante pentru război, aflate pe teritoriul cucerit" după ce se vor satisface nevoile armatelor de operaţii.

2. Împreună cu Marele Stat Major şi Ministerul Înzestrării Armatei am constatat că participarea noastră numai la folosirea depozitelor nu corespunde nici cu nevoile şi nici cu drepturile noastre; că pentru a-şi ridica potenţialul de război, România trebuie să participe la toate bunurile industriale, ca: mine de fier, cărbuni, instalaţii industriale, uzine mari, etc.

Acest punct de vederea a fost susţinut de mine în conferinţele avute cu generalii Thomas şi Hünermann, cărora le-am predat şi intervenţia Marelui Stat Major român nr.349.986 (anexa 1).

3. La început Comandamentul Suprem german a refuzat să ia în considerare această cerere, susţinând că nu poate fi vorba decât de împărţirea depozitelor găsite pe teritoriu (Convenţia de la Bucureşti).

Am prezentat atunci o intervenţie scrisă (anexa 3)*, care am rugat să se supună mareşalului Göring cu următoarele argumente:

a) România participă, încă de la 1939, la lupta alături de Germania, livrându-i încă de pe atunci, cantităţi masive de petrol.

b) Astăzi, toate forţele României (armata şi economia naţională) sunt încordate dincolo de limita puterilor noastre, într-un efort la care nimeni nu s-a putut aştepta. Din acest efort a rezultat o slăbire a potenţialului nostru, în special a potenţialului de război.

c) Urmarea logică a acestui sacrificiu, consimţit de ţara noastră în folosul luptei comune, este dreptul României de a participa în largă măsură la folosirea, sub orice formă, a tuturor bunurilor economice ce se pot valorifica dincolo de Bug; proporţional cu nevoile ei actuale, cu sacrificiile făcute şi cu numărul forţelor pe care le are în luptă.

d) Stabilirea cotelor României să se facă ţinând seama de nevoile economice ale fiecărei ţări şi de ridicarea potenţialului de război al României.

4. Comandamentul Suprem German a recunoscut pe deplin valoarea argumentelor mele.

Ca rezultat am primit comunicarea scrisă nr.11.067 a Înaltului Comandament German (Anexa nr.4), care precizează: „Mareşalul Göring a aprobat în principiu ca, „în scopul ridicării potenţialului nostru de război" să se cedeze României spre exploatare şi folosire", anumite industrii din teritoriile de le est de Bug arătate pe harta anexă, însă cu excepţia minelor de cărbuni, fier şi petrol.

Comandamentul Suprem german a determinat regiunea în care România poate să participe la folosirea bunurilor industriale şi economice (harta anexă).

5. Rezultatul obţinut reprezintă un câştig foarte important, dar încă insuficient, de vreme ce se excludea de la participare fierul şi cărbunele.

Motivul pentru care Comandamentul Suprem german nu consimţea ca România să participe la minele de cărbuni şi fier, era faptul că repunerea lor în funcţiune necesită mijloace tehnice şi de organizare pe care România nu le posedă (maşini, motoare, tehnicieni, ingineri, lucrători specializaţi, etc.); iar distrugerile făcute de ruşi în industriile părăsite sunt atât de radicale, încât repunerea în funcţiune a acestor ramuri, cere timp îndelungat.

Comandamentul Suprem german s-a arătat însă dispus să se ţină la dispoziţie fie anumite industrii, fie o parte din producţie. Rămâne ca pe baza celor arătate de noi şi nevoilor ce le avem, să se ducă tratative cu Guvernul german şi cu Ministerul German al Teritoriilor Ocupate în Est (ministrul Rosenberg) pentru a asigura execuţia.

6. În continuarea tratativelor reluate în decembrie am revenit, atât verbal cât şi în scris, cu argumentele care determină dreptul nostru de a participa fără nici o restricţie la folosirea exploatărilor industriale (inclusiv minele de cărbuni, fier). Am arătat că guvernul nostru (Ministerul Înzestrării) examinează dacă avem posibilitatea de a participa direct la repunerea în funcţiune a acestor industrii, totuşi folosirea lor este atât de importantă pentru ridicarea potenţialului nostru de război, încât trebuie să ni se acorde – în orice caz – o parte din produsul lor, chiar dacă ele s-ar face numai de germani.

Comandamentul Suprem german s-a declarat de acord cu mine şi a susţinut chestiunile la mareşalul Göring.

---

* Anexele nu se publică

Urmarea a fost o nouă aprobare, confirmată prin scrisoarea nr.11.445, în care se precizează: „Mareşalul Göring, depăşind aprobarea confirmată prin scrisoarea nr.11.067, a aprobat în principiu, participarea României la producţia nouă de fier şi cărbune de la est de Bug. Începerea participării să aibă loc de îndată ce se va realiza o producţie ceva mai mare şi să se stabilească prin tratative".

Rezultă că, pentru ridicarea potenţialului nostru de război, am obţinut şi ni s-a recunoscut dreptul de a participa la toate felurile de industrii şi exploatări miniere – inclusiv cărbunii şi fierul – din Ucraina.

Alegerea industriilor şi exploatărilor miniere, precum şi forma în care vrem a participa (exploatare independentă, sau exploatare în comun, sau numai cotă-parte din producţie – fără exploatarea noastră), se va face de comun acord cu germanii.

Baza discuţiilor şi deciziunilor o vor forma lucrările ce am convenit cu dl. general Dobre, ca să se întocmească la Ministerul Înzestrării Armatei asupra nevoilor industriale româneşti ce dorim să satisfacem pe calea acestei participări ce s-a obţinut asupra industriilor din Ucraina.

Măsuri necesare pentru folosirea rezultatului ce l-am obţinut la Berlin

Pentru ca rezultatul ce l-am obţinut, să contribuie repede la ridicarea potenţialului nostru de război, sunt necesare două feluri de măsuri:

a) perfectarea acestui rezultat prin transformarea aprobării obţinută de la mareşalul Göring într-un acord între guverne, sau cel puţin între comandamente.

b) organizarea practică a lucrului.

A. În ce priveşte perfectarea rezultatului: Pe calea lucrului direct cu Comandamentul German se ocoleşte un obstacol serios, deoarece organele interne germane şi în special Administraţia Teritoriilor Ocupate în Est, nu prea sunt de acord cu participarea României. Pe de o parte ele se tem să nu deschidă pofte prea mari de participare şi altor aliaţi. Pe de altă parte, vor să întârzie trecerea definitivă la execuţie în participarea noastră la industriile şi minele din est, cu scopul ca ceea ce ni se dă de acolo, să meargă pe calea convenţiilor economice (şi deci contra cost). În schimb, pe calea propusă avem în sprijin Comandamentul Suprem german, care priveşte problema mai mult din punct de vedere al „potenţialului general de război", decât din punct de vedere al „economiei generale naţionale" şi al schimburilor de orice natură între Reich şi aliaţii săi.

B. În ce priveşte organizarea practică a lucrului; Ansamblul problemelor ce se pun se grupează astfel:

1. Orientarea asupra posibilităţilor reale de astăzi în acest teritoriu (industrii ce se pun în valoare). Prima noastră grijă este să cunoaştem situaţia reală în care se folosesc astăzi:

a) Atât industriile generale (mari ateliere de reparaţii, industria lemnului, fabrici de pielărie, fabrici de confecţii pentru echipament, fabrici de produse alimentare, etc.);

b) Cât şi industriile producătoare de fier şi cărbune pentru care am obţinut recent aprobarea pentru participarea noastră.

Cunoaşterea situaţiei reale pe teren se va face atât prin contact direct cu organele care conduc economia de război a Ucrainei (hartă anexă), cât şi prin recunoaşteri la faţa locului.

2. Întocmirea planului de ridicarea potenţialului nostru de război şi economiei plecând de la:

- situaţia actuală de producţie în care ne găsim;

- ce lipsuri vrem să satisfacem prin cota de participare la industria de război, atât la armata de operaţii sau de interior, cât şi la economia naţională în general.

Stabilirea formei celei mai practice de participare adică: exploatarea directă, sau cotă-parte din producţie, după industriile şi posibilităţile noastre.

3. Odată cu obţinerea acordului de principiu, vom trece la stabilirea practică a participării noastre prin realizarea unui acord de detaliu, aşa cum prevede şi răspunsul obţinut de mine de la Comandamentul Suprem german.

În acest scop, trebuie să existe un organ interministerial, depinzând de Preşedinţia Consiliului de Miniştri sau de Ministerul Înzestrării, cu următoarele misiuni:

a) Să activeze studiile mai sus arătate şi coordonarea între Marele Stat Major şi ministerele: Înzestrare, Economia Naţională şi Armată.

Să sistematizeze rezultatele ca:

- lipsuri de satisfăcut;
- urgenţa acestora;
- categoriile de industrii la care vor trebui plasate cererile noastre.

b) Să stabilească posibilităţile noastre reale de a participa la exploatarea industriilor puse în funcţie, cât şi a industriilor a căror punere în exploatare este mai grea şi necesită o capacitate tehnică mai complectă (fierul, cărbunele, petrolul), prin coordonarea rezultatelor ce sunt în curs de adunare la Ministerul Înzestrării.

c) Să determine felul practic în care să cerem participarea noastră, pentru a pune de acord satisfacerea nevoilor noastre cu posibilităţile noastre (participarea efectivă la exploatare, sau – unde este necesar – mărginirea la o cotă din producţie).

d) Prin tratative cu organele guvernului german să precizeze în detaliu forma acestei participări (categorii de industrii, felul participării, condiţiunile de execuţie, etc.).

e) Să asigure, apoi, legătura directă cu toate organele de conducere ale economiei de război germane pe teritoriu şi a industriilor în care am obţinut participarea şi să se organizeze prin ofiţerii delegaţi începerea lucrului efectiv pe teren şi transportul în ţară a minereurilor, schrot-ului, cărbunilor sau al produselor de la celelalte industrii.

General de divizie GH. ROZIN

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 24-30.

159

Nr. 30830 din decembrie 1942

Generalul de divizie Gheorghe Rozin
către
domnul general Şteflea, Şeful Marelui Stat Major

Am onoarea a înainta alăturat darea de seamă asupra misiunii ce mi-a fost încredinţată de domnul mareşal Antonescu, de a merge în Germania pentru a duce tratative cu Înaltul Comandament German (O.K.W.) şi a încheia convenţiile necesare, care să ne asigure şi să reglementeze:

A. Capturile de război ale armatei;
Capturile de război ale aviaţiei;
Capturile de război ale marinei.

B. Participarea României la folosirea bunurilor economice (industrii, mine şi minereuri, cărbune, fier) din teritoriile ocupate la răsărit de Bug – pentru ridicarea potenţialului nostru de război.

Darea de seamă cuprinde următoarele părţi:

I. Capturile armatei;
II. Capturile marinei;
III. Capturile aviaţiei
IV. Participarea la industriile necesare ridicării potenţialului industrial de război.

Înainte de a trece la expunerea complexului de chestiuni pe care îl cuprinde fiecare din ramurile armata, marina, aviaţia, potenţialul industrial, pentru a putea avea o privire de ansamblu, este bine să începem cu următoarea:

Sinteză asupra convenţiilor încheiate

I. Scopul urmărit a fost:

1. A definitiva şi a stabili prin acord dreptul României de a participa pe frontul de Est, la prada de război de orice fel: armată, marină aviaţie;

2. A obţine din aceste capturi o cotă cât mai mare pentru completarea lipsurilor şi întărirea puterii de luptă a armatei;

3. A stabili norme practice pentru a putea intra cât mai repede în posesia unui material utilizabil şi adaptat nevoilor noastre.

4. A obţine pentru România dreptul la o parte corespunzătoare din industrii de tot felul, minereuri, fier, cărbuni etc., pentru ridicarea Potenţialului de război.

II. Rezultatele:

A. Pentru Armată am obţinut: o cotă de capturi, proporţională cu numărul de mari unităţi (divizii) române care operează pe frontul de Est.

Angajamentul Comandamentului Suprem german de a repartiza armatei române capturile necesare pentru completarea pierderilor şi lipsurilor în armament modern, în special: care de luptă, armament antitanc, artilerie grea etc., ţinând seama, în toată măsura posibilă, de cererile Marelui Stat Major român.

Lista la zi a capturilor sosite se vede în Anexa 2* la Capitolul „Capturile Armatei".

B. Pentru Aeronautică am obţinut: o cotă de asemeni proporţională cu raportul de forţe aeriene (numărul de escadrile) cu care participăm pe front.

Cota să fie însă întotdeauna îmbunătăţită şi rotunjită în favoarea noastră în scopul de a putea ajunge la calităţi care să ne permită un progres real şi o dezvoltare serioasă.

Pentru anul 1942 am obţinut 10% din tot materialul de artilerie şi A.C.A., capturat pe întregul front de Est.

Pe lângă materialul volant şi antiaerian se va repartiza şi aceeaşi cotă parte din toate instalaţiile fixe ale industriei sovietice de aeronautică şi A.C.A. (uzine, ateliere etc., cu depozitele lor).

Materialele ni se vor repartiza în grupuri armonic constituite, care să corespundă nevoilor aeronauticii noastre.

C. Pentru marină am obţinut: în primul rând, înlocuirea vaselor pierdute de marina de război română, prin vase capturate similare.

---

* Anexele nu se publică.

Apoi, 40% din restul prăzii de război maritime făcute în Marea Neagră, Marea de Azov şi fluviile cu regim maritim ce se varsă în aceste mări.

Ceea ce am capturat la vest de Bug (Transnistria, Odessa), rămâne al nostru, fără a se aduce la masa comună.

Am reuşit să înglobez în capturile de război maritime care se vor împărţi toate vasele de război şi comerciale , în orice stare ar fi, mărfurile din porturi şi de pe vase, întregul armament şi echipament al fortificaţiilor de coastă şi al porturilor, inventarul şi maşinile atelierelor navale, cu navele în construcţie etc., precum şi instalaţiile militare din porturi.

Convenţia este valabilă şi rămâne intangibilă faţă de orice convenţie s-ar mai încheia cu terţe puteri.

D. Participarea la industriile de est:

În Convenţia încheiată la Bucureşti (30 iunie 1942) de Marele Stat Major cu generalul Becker, s-a obţinut numai o participare a noastră la împărţirea „stocurilor" (depozitelor) de tot felul – aflate pe teritoriu – după ce se satisfac nevoile armatelor de operaţii.

Prin tratativele duse la O.K.W. Berlin, am obţinut succesiv următoarele rezultate, confirmate astfel:

a) prima aprobare (scrisoarea nr. 11067) „Mareşal Göring a aprobat ca, în scopul ridicării potenţialului de război să se cedeze României, spre exploatare şi folosire anumite industrii de la est de Bug, cu excepţia minelor de fier, cărbune şi petrol".

b) a doua aprobare (scrisoarea nr. 11445) „Mareşalul Göring, depăşind aprobarea confirmată prin scrisoarea nr. 11067, a aprobat în principiu participarea României la producţia nouă de fier şi cărbune de la est de Bug. Începerea participării să aibă loc de îndată ce se va realiza o producţie ceva mai mare şi să se stabilească prin tratative."

Rezultă că, pentru ridicarea potenţialului nostru de război am obţinut şi ni s-a recunoscut dreptul de a participa la toate felurile de industrii şi exploatări miniere, inclusiv la cărbunii şi fierul din Ucraina.

Alegerea industriilor şi exploatărilor miniere precum şi forma în care voim a participa (exploatare independentă sau exploatare în comun sau numai cotă parte din producţie, fără exploatarea noastră), se va face de comun acord cu germanii.

Baza discuţiilor şi deciziilor o vor forma lucrările ce am convenit cu domnul general Dobre, ca să se întocmească la M.I.A. asupra nevoilor industriale româneşti ce dorim să satisfacem pe calea acestei participări ce am obţinut asupra industriilor din Ucraina.

III. Concluzii generale:

1. Dreptul României la o largă participare din prada de război făcută pe frontul de Est şi în Marea Neagră este definitiv consfinţit.

2. Fiecare convenţie are caracteristica specifică armei respective; concretizează angajamentul comandamentelor germane de a ne înlocui pierderile şi lipsurile cu materiale şi armamente utilizabile din capturi şi de a ne mări totodată potenţialul de război printr-o cotă parte din instalaţiile uzinelor sau şantierelor de aeronautică şi marină; precum şi prin participarea la industriile generale, sau prin cota parte din producţia de materii-prime importante, în special fier, cărbune etc.

3. S-a reglementat strângerea şi transportul capturilor ce ne revin şi funcţionarea organizaţiilor (unităţilor) româneşti; care vor putea urmări capturile în legătură strânsă cu comandamentele germane.

4. Prin aplicarea convenţiilor de capturi vor intra în patrimoniul României numeroase armamente de tot felul, vase de război şi comerciale, instalaţii industriale şi materii prime, care, împreună, reprezintă valori foarte mari şi o mărire considerabilă a puterii de luptă şi a potenţialului nostru de război.

*

* *

Pentru fiecare din ramurile: armată, aviaţie, marină, industrii, urmează: textul convenţiei încheiate cu înaltele comandamente germane respective – analiza lui şi propuneri asupra măsurilor de tot felul, necesare pentru a realiza practic şi neîntârziat ceea ce am obţinut.

General de divizie Gh. ROZIN

Notă: În scopul de a uşura coordonarea lucrului am predat câte un exemplar la:

1. Cabinetul Militar al Conducătorului Statului;
2. Cabinetul domnului vicepreşedinte al Consiliului;
3. Cabinetul domnului ministru al apărării naţionale;
4. Domnul general Dobre, ministrul înzestrării;
5. Marele Stat Major;
6. Subsecretariatului de Stat al Aerului, pentru părţile;
7. Subsecretariatului de Stat al Marinei respective.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 2 – 7.

160

Dare de seamă specială asupra Convenţiei de capturi pentru marină

I. Scopul urmărit a fost:

1. Să se recunoască României drepturile pe care le are la prada de război maritimă din Marea Neagră.

2. Să obţin pentru marina română cât mai mult material de captură care să servească la completarea lipsurilor, înlocuirea pierderilor şi mărirea potenţialului de război.

3. Să susţin punctul de vedere al marinei române relativ la împărţirea prăzii de război maritime.

4. Să stabilesc modul practic pentru a intra repede în stăpânirea unor capturi utilizabile.

II. Documentare:

- Convenţia general Rozin-general Becker din 16 septembrie 1942.
- Nota Subsecretariatului de Stat al Marinei – prin care se fixează şi se justifică punctul de vedere al marinei române.
- Scrisorile domnului mareşal Antonescu către comandamentele de marină germane din 1941 şi 1942, precum şi diferite comunicări oficiale ale misiunilor armatei şi marinei germane din România.
- Principiile dreptului internaţional.

III. Lucrări preliminare.

A) La Bucureşti (20 noiembrie – 2 decembrie 1942)

1. Scrisoarea către amiralul Tiessen, reprezentantul marinei germane în România.

2. Scrisoarea către Misiunea Armatei Germane (reprezentând O.K.W. în România).

3. Întocmirea unui proiect de **acord special** pentru Marină (cu care Subsecretariatul de Stat al Marinei şi Comandamentul Marinei Regale s-au declarat de acord).

4. Anunţarea ataşaţilor militari români de la Berlin asupra misiunii mele.

B. – La Berlin (5 decembrie – 10 decembrie 1942)

1. Anunţarea autorităţilor militare germane din O.K.W. şi O.K.M. prin grupa ataşaţilor militari şi navali.

2. Vizite de introducere la: viceamiralul von dem Borne, directorul Armamentului Marinei, viceamiralul Krancke subşef de stat major al Comandamentului Suprem al Marinei Germane împreună cu ajutorul său contraamiralul Machens, comandorul Schubert, şeful Secţiei Serviciilor din Statul Major al Marinei, cu care s-au dus majoritatea tratativelor, amiralul Fricke, şeful de Stat Major al Conducerii Războiului Maritim.

IV. Desfăşurarea tratativelor (11-20 decembrie 1942)

1. Participanţi.

Din partea României: general Ghe. Rozin, împuternicit special, asistat de: căpitan comandor Antonescu N. şi locotenent comandor Harting G.

Din partea Germaniei: contraamiralul Machens, comandorul Schubert, consilier juridic doctor Eckhart, locotenent comandor Herman (asistent).

2. Stabilirea programului discuţiilor:

- Definirea prăzii de război maritime;
- Stabilirea zonei de aplicare a convenţiei;
- Stabilirea modului de împărţire a prăzii de război maritime;
- Norme pentru aplicarea în practică a convenţiei.

3. Definirea prăzii de război maritime.

a) Delegaţia germană a susţinut că ar intra în prada de război maritimă numai: nave de război şi nave de război auxiliare; materialul mobil al marinei sovietice. Navele comerciale şi încărcăturile lor să fie atribuite conform regulamentului de priză, adică agentului captor.

De asemenea s-a încercat a se face o diferenţă între priza maritimă şi priza făcută de pe uscat de trupe.

b) Delegaţia română a susţinut extinderea noţiunii de pradă de război maritimă şi la:

- Toate vasele de război şi auxiliare indiferent de starea în care se găsesc, chiar şi cele în construcţie în şantiere. S-a cerut apoi ca, conform dreptului internaţional să se considere ca nave de război auxiliare chiar acelea a căror construcţie le indică ca putând fi transformate în vase de război auxiliare. Acest punct a fost admis de delegaţia germană.

- Toate corpurile plutitoare care au fost în serviciul armatei sau marinei de război sovietice, inclusiv docurile flotante, şalupele cu motor şi vasele de pescari (Fischkutter). Delegaţia germană le-a admis, cu oarecare greutate.

- Toate vasele comerciale, din care – după validarea capturii de către Tribunalul german de prize – urmează a se da României cota ce se va stabili, indiferent dacă vasul a fost capturat de români sau de germani.

Delegaţia germană a obiectat că această cerere ar fi contrară dreptului de prize.

Delegaţia română a prezentat, în original, adresa nr. 1773 A. III din 31 octombrie 1941 a Misiunii Navale Germane din România, din care reieşea că pentru împărţirea prizelor sunt mai hotărâtoare înţelegerile ce se vor încheia în această privinţă.

Delegaţia germană a fost nevoită să adopte punctul nostru de vedere.

Totuşi delegaţia germană a făcut rezerva: să se considere pradă de război numai acele vase comerciale care ar fi necesare pentru a fi puse în serviciul direct al războiului.

Delegaţia română a obiectat că nevoile vor fi atât de mari încât practic vasele comerciale sovietice – care sunt toate proprietatea statului – vor trebui toate declarate pradă de război maritimă şi că, în orice caz, România nu va renunţa la nici una din prizele maritime.

Delegaţia germană a relevat cazul unor vase comerciale de trafic local dând exemplul unor vase norvegiene din fiorduri, unde nu era cale ferată care, trebuind să fie lăsate pe loc nu au fost declarate pradă de război.

Cele două delegaţii au căzut de acord pentru a extinde posibilitatea de a declara pradă de război toate navele comerciale sovietice în afară de acelea care ar fi necesare comandamentelor din zonă, pentru transporturi locale şi numai pe acest timp.

Delegaţia germană a constituit o categorie specială pentru vasele de poliţie şi de vamă, care pot fi declarate pradă de război numai dacă sunt necesare operaţiilor militare.

La insistenţele delegaţiei române s-a admis că şi aceste vase pot fi declarate pradă de război dacă nu mai sunt necesare nevoilor administrative locale.

- Încărcăturile vaselor şi epavelor, precum şi mărfurile depozitate în porturi.

Deşi delegaţia germană înclina a le declara pradă de război terestră, a admis totuşi să fie declarate pradă de război maritimă, prin extinderea prescripţiilor respective din dreptul internaţional.

Delegaţia germană a admis ca şi epavele să fie considerate pradă de război, însă respectând procedura regulamentului de prize maritime.

- Bateriile de coastă cu întreaga aparatură a fortificaţiilor de coastă.

Delegaţia germană a susţinut că instalaţiile fixe cu accesoriile lor nu pot fi considerate pradă de război, deoarece în Rusia numai proprietatea mobilă a armatei sovietice este pradă de război.

Pentru susţinerea cererilor româneşti s-a arătat nevoia de a completa dispozitivul de apărare a coastelor noastre pentru a elibera material german. De asemenea, cazul comandamentelor de marină germane din Marea Neagră care au considerat bateriile de coastă din regiunea Oceacof, ca pradă de război.

- Pe lângă materialele care au fost proprietatea marinei sovietice, am obţinut să înglobăm în prada de război maritimă şi materialele armatei sovietice, care însă au fost utilizate de marina sovietică.

- În privinţa materialelor, inventarului şi maşinilor care formează dotarea şantierelor navale, delegaţia germană s-a opus a le considera pradă de război. În urma unei ample discuţii şi cu sprijinul unei documentări – rezultată dintr-un schimb de corespondenţă relativ la un litigiu asupra unor instalaţii din regiunea Oceakov – am reuşit să impunem şi acest punct de vedere.

- Prin extinderea principiului admis mai sus, am cerut înglobarea în prada de război şi a altor instalaţii militare, precum: atelierele şi uzinele marinei de război sovietice, staţiuni de reglare şi verificare a minelor şi torpilelor.

Delegaţia germană a fost nevoită să accepte aceasta.

- De asemenea, am cerut şi am obţinut ca şi instalaţiile porturilor militare, precum şi instalaţiile militare ale porturilor să fie înglobate în această categorie.

În general s-a admis principiul ca din instalaţiile fixe de mai sus, să se considere ca pradă de război maritimă tot ce este mobil şi tot ce a devenit fix – prin destinaţie – dar poate fi demontat fără a fi distrus.

c) Delegaţia germană, printr-o propunere scrisă ce a făcut-o, a vrut să condiţioneze definirea prăzii de război maritime de utilizarea ei momentană pentru necesităţile războiului.

Pentru claritatea ideilor şi a textului convenţiei, am cerut ca definirea prăzii de război maritime să rămână necondiţionată.

Delegaţia germană a admis ca rezervele relativ la întrebuinţarea capturilor utilizabile pentru continuarea operaţiilor să fie introduse în alt capitol.

4. Stabilirea zonei de aplicare a convenţiei de capturi.

a) Delegaţia română a declarat că România revendică numai prada de război maritimă din Marea Neagră, inclusiv Marea de Azov şi fluviile ce se varsă în aceste mări, pe porţiunea lor navigabilă pentru vase maritime.

Delegaţia germană a admis în principiu acest punct de vedere, făcând rezerve asupra fluviilor navigabile, unde capturile ar reveni armatelor terestre care au operat în acele zone.

Delegaţia română a argumentat că unele porturi maritime sovietice se găsesc pe fluvii (Nicolaev, Oceakov, Rostov etc.), iar în războiul mondial (1918) chiar germanii au aplicat dreptul de priză pe Dunărea maritimă.

Delegaţia germană a admis în cele din urmă teza românească afirmând totodată că după dreptul german, un fluviu se consideră navigabil pentru vase de mare până la primul pod întâlnit.

În timpul discuţiilor, delegaţii germani au afirmat că Marea de Azov nu ar fi navigabilă pentru vase de mare, ceea ce delegaţii români au combătut.

b) Delegaţia română a cerut apoi ca toate capturile din zona de la vest de Bug să nu se mai împartă, deoarece România a intrat deja în posesia lor conform celor prevăzute în Convenţia de la Tighina de la 30 august 1941 (Hauffe-Tătăranu).

Delegaţia germană a obiectat că în acest caz ar urma să se împartă cu România numai ce s-a capturat în zona de la est de Bug, unde au acţionat în majoritate trupe şi elemente navale germane şi italiene.

Pe de altă parte, ceea ce a revenit Germaniei, în urma aplicării Convenţiei de la Tighina, este cu mult mai puţin decât ceea ce a luat România.

Delegaţia română a susţinut că şi Convenţia de la Tighina a operat şi nu se mai poate face acum o recalculare pentru a stabili cine a luat mai mult şi cine mai puţin, idee care de altfel nu a stat la baza acelei convenţii. Practic, o nouă repartizare a capturilor din Transnistria este acum imposibilă, iar operaţiile de la est de Bug ar fi fost mult îngreunate, poate chiar imposibile, dacă marina română nu asigură aprovizionările pe apă.

Delegaţia germană a admis punctul de vedere românesc. Acest lucru înseamnă că:

- Ceea ce am capturat în Transnistria şi ceea ce se găseşte în apele teritoriale transnistrene, rămâne României.

- Toate chestiunile maritime în litigiu, în zona de la vest de Bug, vor fi lichidate după normele Convenţiei de la Tighina din 30 august 1941. Implicit, ceea ce am capturat pe Dunăre şi în Basarabia, rămâne al românilor.

- Tot ceea ce s-a capturat sau se va captura în restul Mării Negre(inclusiv Marea de Azov şi fluviile navigabile pentru vase de mare), urmează a se împărţi între România şi Germania după cota fixată prin convenţia de faţă.

5. Stabilirea modului de împărţire a prăzii de război.

a) Delegaţia română, după ce a expus diferitele criterii de avut în vedere pentru fixarea cotei de capturi ce ar reveni României, a declarat că, dintr-un spirit de înaltă înţelegere a luptei comune ce ducem şi de solidară camaraderie, nu se va preleva de avantajele care sunt de partea marinei române şi roagă delegaţia germană să propună o soluţie care să mulţumească ambele părţi.

Delegaţia germană (contraamiralul Machens) propune: în primul rând, marina germană va înlocui din capturi toate vasele pierdute de marina de război română; din toată prada de război maritimă rămasă se va repartiza României 1/3, Germania urmând să ia restul de 2/3.

b) Delegaţia română comunică că este de acord cu înlocuirea iniţială a navelor pierdute, însă găseşte că şi cota de 1/3 este prea mică faţă de tonajul, valoarea şi activitatea de la începutul ostilităţilor a marinei române în Marea Neagră şi cere ca această cotă să fie mărită la ½.

Domnul amiral Machens, fără a contesta contribuţia marinei române, aduce următoarele argumente în sprijinul propunerii germane:

- România a avut un avantaj iniţial prin renunţarea Germaniei de a aplica convenţia de faţă şi la vest de Bug. În consecinţă cota de 1/3 din prada de război de pe coastele Crimeei, ale Mării de Azov şi de pe coasta caucaziană, unde mijloacele navale germane au operat ofensiv şi aproape exclusiv, reprezintă un mare aport pentru România;

- Delegaţia germană a trebuit să ţină seamă că majoritatea capturilor de la vest de Bug au revenit numai României.

- Chiar dacă pentru împărţirea vaselor s-ar putea merge ceva mai sus (până la 50%), pentru inventarul instalaţiilor ar fi în dezavantajul Germaniei să dea României o cotă mai mare decât 1/3.

- Dacă România insistă să i se dea o cotă mai mare de 1/3, atunci să renunţe la înlocuirea vaselor de război pierdute.

c) Delegaţia română a susţinut ca în afară de înlocuirea navelor pierdute să se dea României o cotă mai mare pentru următoarele motive:

- Înlocuirea navelor pierdute a fost pusă de domnul mareşal Antonescu, Marelui Amiral Raeder în septembrie 1941, cât şi în scrisorile către comandantul Grupului de "Sud" al marinei germane, la cererea acestuia de a i se subordona Forţa Navală Maritimă.

- Prada de război maritimă nu este numai un drept al României, ci şi o necesitate pentru recompletarea materialului de marină consumat sau uzat din cauza eforturilor pe care Marina Română le depune de la începutul războiului cu Rusia Sovietică, precum şi pentru dezvoltarea viitoare.

- România nu poate face efortul financiar şi industrial pentru reconstituirea marinei sale, toate resursele ei fiind angajate pentru armată şi producţia de petrol.

- Participarea la industriile navale din Rusia Sovietică este necesară pentru punerea navelor capturate în stare de funcţionare şi executarea reparaţiilor mai importante la navele noastre, precum şi a programelor de viitor. De altfel, este chiar interesul Germaniei nu numai să menţină, ci să dezvolte marina română pentru paza Europei, în Marea Neagră şi la gurile Dunării.

- În fine, orice criteriu de calcul s-ar adopta (raportul tonajelor, al duratei operaţiilor marinei române sau al participării la siguranţa transporturilor), raportul va fi totuşi în favoarea României.

Comandorul Schubert a declarat că marina germană apreciază în mod deosebit activitatea desfăşurată de marina română şi are tot interesul ca să-i menţină şi să-i sporească valoarea combativă. Totodată, declară că s-ar putea stabili valoarea cotei de capturi ce revine României şi Germaniei pe baza numărului de misiuni executate de navele respective.

Cum navele germane din Marea Neagră sunt în marea lor majoritate foarte mici şi mobile putând executa numeroase misiuni, delegaţia română nu a adoptat acest criteriu care deschidea largi controverse.

d) Delegaţia română, reluând chestiunea cotei cu care urmează să participe la capturi, declară că pentru a ajunge la o soluţie care să mulţumească ambele părţi, condiţie indispensabilă pentru o înţelegere trainică în războiul de coaliţii, acceptă să se atribuie României o cotă de 40% din prada de război maritimă cu condiţia ca:

- Navele care revin de drept marinei române pentru înlocuirea pierderilor să fie puse în stare de folosinţă (pentru acţiune) de către şi pe socoteala marinei germane. Aceasta corespunde noţiunii exacte de înlocuirea unei pierderi precum şi intenţiei domnului mareşal Antonescu, care rezultă din textul scrisorilor din 8 august 1941 şi 28 august 1942.

- Dacă starea în care se prezintă vasele capturate face ca repartiţiile să nu mai fie rentabile sau dacă în Marea Neagră nu se găsesc capturi corespunzătoare, vasele de război pierdute să fie înlocuite, conform textului scrisorii domnului mareşal Antonescu din 8 august 1941: "pe altă cale", adică cu alte nave de care marina germană ar dispune şi care ar putea fi aduse în Marea Neagră.

e) Delegaţia germană, luând notă de propunerea românească şi în urma examinării textelor scrisorilor de mai sus – ce am prezentat – declară că:

- Marina germană nu-şi poate lua obligaţia reparării, punerii în stare de funcţionare, complectării dotării etc., la navele capturate, deoarece aceasta este o chestiune economică care depăşeşte mandatul marinei germane, mai ales că reprezentantul Serviciului de Armament German – locotenent comandorul Herman – s-a opus categoric la această operaţie. Dealtfel, se pare că şi dispoziţiile germane relative la capturi de război se opun, captura fiind predată în starea în care se găseşte şi fără nici o garanţie.

Cu această ocazie, comandorul Schubert a declarat că, convenţia ce se încheie angajează nu numai marina germană, ci şi Statul German, asupra tuturor consecinţelor ce pot decurge.

- Navele pierdute nu pot fi înlocuite „ pe altă cale", deoarece această prescripţie lipseşte din scrisoarea de răspuns din anul 1942, a domnului mareşal Antonescu.

De altfel, marina germană se va strădui ca să înlocuiască navele pierdute prin cele mai bune din navele similare capturate.

Delegaţia română, luând act de aceste bune intenţii ale marinei germane, declară totuşi că:

- în chestiunea stării navelor înlocuitoare, delegaţia română nu are latitudinea să se îndepărteze de la textul şi sensul scrisorilor domnului mareşal Antonescu şi rămâne ca această confirmare şi precizare să se facă ulterior, făcându-se menţiune specială.

Înlocuirea „pe altă cale" este, în orice caz, valabilă pentru intervalul dintre scrisoarea din anul 1941 şi cea din 1942.

În consecinţă, ar fi cazul ca cele două vedete torpiloare române, pierdute în noiembrie 1941, să fie înlocuite prin două vedete similare din captura olandeză, care au fost propuse spre vânzare României şi date acum Bulgariei.

f) Delegaţia germană propune următoarea cotă de împărţire (după înlocuirea pierderilor): 40% din vase şi 1/3 din restul prăzii de război maritime.

Delegaţia română nefiind de acord cu această propunere, delegaţia germană admite propunerea română: 40% din toate capturile, după înlocuirea navelor pierdute.

6. Utilizarea prăzii de război maritime.

a) Delegaţia germană a cerut ca prada de război maritimă care ar fi absolut necesară pentru a fi utilizată în zonă să rămână pe loc, chiar dacă ar fi atribuită României.

b) Delegaţia română, recunoscând că necesităţile operative trebuie să primeze în timp de război şi că nevoile imediate ale frontului sunt mai urgente decât ale altor unităţi din sectoare mai puţin ameninţate, cere asigurări pentru ca prada de război atribuită României să fie pusă la dispoziţie imediat ce situaţia o permite şi marina română poate prelua unitatea capturată. În orice caz aceste capturi să nu rămână în zonă decât până la sfârşitul războiului cu Rusia Sovietică în Marea Neagră.

Delegaţia germană asigură că marina germană este animată de cele mai sincere şi obiective intenţii şi va căuta ca marina română să intre cât mai curând în posesia capturilor ce i s-au atribuit şi care îi sunt necesare. Totuşi nu se pot trece în convenţie formule prea rigide, care ar putea influenţa defavorabil asupra operaţiilor.

Delegaţia română a cerut ca rămânerea capturilor în zonă să se facă de comun acord între Amiralul German din Marea Neagră şi Comandamentul Marinei Române, iar în caz de divergenţă prin tratative la O.K.M., care va aprecia ambele puncte de vedere şi – având mai multe posibilităţi – va putea găsi alte soluţii (capturi din altă zonă sau din alte disponibilităţi).

Delegaţia germană a lăsat comandamentelor locale această hotărâre.

Delegaţia română declară că în caz de divergenţă, România înţelege să se supună arbitrajului Marelui Amiral Raeder, care va lua hotărârea definitivă.

7. Chestiunea ridicării vaselor scufundate a fost pusă de delegaţia română pentru a cunoaşte punctul de vedere german, relativ la repartizarea cheltuielilor ce vor rezulta.

Delegaţia germană a făcut următoarea comunicare: vasele se scot de societăţi germane sau române de salvare; după ce se scot mai multe vase ele se atribuie după normele convenţiei încheiate; se rambursează apoi cheltuielile de salvare de către statul căruia i-a revenit vasul respectiv.

8. Delegaţia română a cerut ca, convenţia de capturi marină ce se încheie cu România, să fie intangibilă în cazul când Germania ar încheia convenţii similare cu alte state (de exemplu cu Italia).

Delegaţia germană a admis aceasta, însă, pentru o mai bună păstrare a secretului, această clauză nu va fi trecută în textul convenţiei, ci confirmată printr-o scrisoare aparte.

9. Delegaţia română a cerut, de asemeni, să i se confirme în scris că se va repartiza toată prada de război maritimă între România şi Germania, indiferent dacă captura sau priza s-a făcut de unităţi germane sau române sau de către alte trupe.

Delegaţia germană a confirmat aceasta în scrisoarea anexă a convenţiei.

10. În cursul dezbaterilor, delegaţia germană a afirmat că, convenţia ce se încheie este valabilă pentru toată durata războiului, atât în trecut, cât şi în viitor.

11. Ambele delegaţii au căzut de acord asupra textului Convenţiei de capturi marină şi au semnat sub rezerva ratificării comandanţilor superiori ai celor două marine: Marele Amiral Raeder şi Subsecretarul de Stat pentru Marină al României.

V. Concluzii.

1. Convenţia încheiată reprezintă o consacrare a drepturilor României la prada de război maritimă din Marea Neagră şi un pas definitiv pentru ca marina română să intre în posesia capturilor ce îi revin şi care îi sunt necesare atât pentru continuarea operaţiilor, cât şi pentru dezvoltarea lor.

2. Discuţiile care au dus la încheierea Convenţiei de capturi pentru marină s-au desfăşurat într-o perfectă înţelegere şi sinceritate. S-au clarificat toate chestiunile care puteau da loc la interpretări sau dificultăţi de aplicare practică.

3. Din partea Comandamentului Marinei Germane (amiralul Fricke, viceamiral Krancke, contraamiral Machens şi comandor Schubert) mi s-a exprimat, în repetate rânduri, cuvintele cele mai elogioase privitoare la activitatea armatei şi marinei române şi la valoarea efortului român pentru lupta comună.

4. La semnarea convenţiei, amiralul Fricke, şeful de stat major al Conducerii Războiului Maritim, a exprimat mulţumiri pentru modul cum au decurs tratativele şi străduinţa mea de a găsi totdeauna o cale care să satisfacă ambele interese.

Amiralul Fricke mi-a expus punctul său de vedere relativ la rolul şi misiunile ce revin marinei române în Marea Neagră în viitorul mai îndepărtat şi care ne rezervă un rol de cea mai mare importanţă cu posibilităţi de complectă dezvoltare.

În timpul tratativelor a sosit la Berlin şi amiralul Fleischer, fostul şef al Misiunii Navale în România. El a confirmat Comandamentului Marinei Germane îndreptăţirea marinei române de a participa într-o largă măsură la prada de război maritimă.

PROPUNERI

1. Pentru perfectarea convenţiei:

a) Să se ratifice textul semnat de mine la Berlin.

b) Să se comunice Comandamentului Suprem al Marinei Germane punctul de vedere român relativ la felul cum să se facă înlocuirea navelor de război pierdute.

Ar fi bine ca acest răspuns să pornească de la Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, cu o precizare şi o confirmare a textului scrisorilor din 8 august 1941 şi 28 iulie 1942, referitoare la condiţiile puse de domnul mareşal pentru subordonarea marinei române Amiralului German al Mării Negre.

Punctul nostru de vedere este:

- navele care revin de drept marinei române pentru înlocuirea pierderilor să fie puse în stare de folosinţă (pentru acţiune) de către şi pe socoteala marinei germane. Aceasta corespunde noţiunii exacte de înlocuire a unei pierderi precum şi intenţiei domnului mareşal Antonescu care rezultă din textul scrisorilor din 8 august 1941 şi 28 iulie 1942.

- dacă starea în care se prezintă vasele capturate face ca reparaţiile să nu mai fie rentabile sau dacă în Marea Neagră nu se găsesc capturi corespunzătoare, vasele de război pierdute să fie înlocuite – conform textului scrisorii domnului mareşal Antonescu din 8 august 1941, „pe altă cale”, adică cu alte vase de care marina germană ar dispune şi care vor putea fi aduse în Marea Neagră.

Odată înarmat cu această scrisoare, cred că voi obţine de la Comandamentul Marinei Germane şi înlăturarea acestei rezerve asupra suportării costului pentru repararea capturilor ce înlocuiesc pierderi.

2. Pentru atingerea scopului final urmărit prin convenţia încheiată, adică realizarea de capturi pe care marina română să le poată cât mai repede folosi, este necesar ca:

a) Subsecretariatul de Stat al Marinei să înfiinţeze organizaţia română de strângere şi inventariere a prăzii de război maritime, comunicând aceasta atât Amiralului German din Marea Neagră cât şi Comandamentului Suprem al Marinei Germane din Berlin. Această organizaţie va trebui să se deplaseze imediat în zonele unde s-au făcut capturi;

b) Să se înfiinţeze un birou al capturilor la Subsecretariatul de Stat al Marinei care să ţină legătura cu organizaţia de strângere a prăzii de război maritime şi cu birourile de capturi de la Ministerul Înzestrării Armatei şi Marele Stat Major.

Este necesar apoi ca un organ să coordoneze întreaga activitate în legătură cu capturile armatei de uscat, aeronauticii, marinei şi economiei de război. Organul să depindă de Ministerul Înzestrării şi să aibă un birou paralel în Secţia a 4-a M.St.M..

c) Să se ceară comandamentelor germane de marină (O.K.M. Berlin şi Amiralul German din Marea Neagră), să ne comunice listele capturilor ce ne revin şi de care avem nevoie.

d) Organizaţiile noastre de strângere a capturilor să cerceteze – de acord cu comandamentele germane respective – toate instalaţiile sovietice precum: şantierele navale, instalaţiile militare din porturi, fortificaţiile de coastă etc., făcând inventarieri şi apoi propuneri pentru folosirea şi ridicarea maşinilor, armamentului şi a materialelor de marină, ce ne revin şi de care România are nevoie imediată.

e) Cu deosebită atenţie şi perseverenţă trebuie tratată chestiunea predării unor vase de război care se găsesc în construcţie în şantierele de la Nicolaev.

Dată fiind importanţa lor, cred că aceste tratative ar trebui duse la Berlin pe baza unei perfecte documentări şi a propunerilor Subsecretariatului de Stat al Marinei; valoarea acestor construcţii în şantier este enormă (1 cuirasat de 35.000 tone; 1 crucişător de 10.000 tone; mai multe distrugătoare şi submarine asupra cărora, conform convenţiei, avem azi un drept de 40%).

f) Este necesar ca, de acord cu Amiralul German din Marea Neagră, să se stabilească un program de ridicarea şi punerea în stare de plutire a vaselor înecate sau aruncate pe uscat, iar pentru vasele înecate în zona Odessa şi Transnistria să procedăm singuri şi urgent, căci ele ne aparţin azi, de drept, total.

g) Trupele din armata de operaţii să primească ordine confidenţiale, pentru a raporta unde au găsit sau întâlnit materiale şi în ce stare şi, dacă e posibil, care sunt unităţile care au pus stăpânire pe aceste materiale.

Pe baza acestor rapoarte, comandamentele române vor cere Amiralului German din Marea Neagră să înglobeze capturile şi să dirijeze organizaţiile române de strângere a capturilor de marină.

h) Ar fi practic ca în fiecare port ocupat să se detaşeze un ofiţer de legătură român, care să informeze şi asupra situaţiei capturilor (cantităţii, stării, deplasării, micşorării stocurilor, etc.).

În general, operaţiunea practică a intrării în posesia prăzii de război maritime ce revine marinei române, trebuie foarte bine organizată şi urmărită cu perseverenţă pentru a ne valorifica toate drepturile ce am obţinut prin convenţia încheiată.

General de divizie Ghe. ROZIN

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Marinei, dosar 739, filele28-48.

161

Înaltul Comandament al Grupului de Armate "B" nr. 3328/1942

Către
"STAB-DON"

1. Ordinul Comandamentului Suprem al Armatei de Uscat, prin care se interzicea înlocuirea nemijlocită a unităţilor italiene prin unităţi româneşti, este ridicat. Divizia 298 va fi deci pusă în marş, fără întârziere, în sectorul viitor.

Divizia 294 va rămâne, în conformitate cu decizia Comandamentului Suprem al Armatei de Uscat, în sectorul ei, ca divizie de intervenţie. Prin aceasta, cererea Comandamentului Armatei a 8-a italiene este rezolvată.

2. Înlocuirea marilor unităţi italiene şi germane prin mari unităţi româneşti care se găsesc în marş, până la limita viitoare a sectorului Morozovskaia, va începe îndată. Pentru a grăbi înlocuirea, fiecare divizie română va fi întrebuinţată imediat după sosirea ei. Marile unităţi înlocuite vor elibera cât mai repede zona din spatele diviziilor nou angajate.

Pentru a reglementa înlocuirea în mod amănunţit (drumuri de marş, timpurile de sosire, dorinţe pentru organizare etc.), Şeful Comandamentului de Sector Morozovskaia împreună cu ofiţerul de legătură german se vor prezenta la 3 octombrie la Comandamentul Armatei a 8-a italiene în Milerovo (anunţare înainte prin telefon).

Conducerea pentru înlocuirea în sectorul său anterior o are Comandamentul Armatei a 8-a italiene. Se va prezenta Grupului de Armate „B", cât mai repede, un plan rezumativ al terenului, când se va face înlocuirea de către marile unităţi, împreună cu sectorul pe care îl vor ocupa.

3. Preluarea comenzii Comandamentului de Sector Morozovskaia, în delimitarea sa definitivă, va fi ordonată separat.

Pentru conformitate
Locotenent (ss) JAROSCH

A.M.R., fond Marele Cartier General, dosar 3899, fila 10.

162

Instrucţiuni
privind executarea plăţilor de materiale importate din Germania

Plăţile de materiale achiziţionate din Germania de către statul român (implicit armata) sunt supuse regimului următor:

1. Ca normă generală, transferurile de plăţi în Germania se execută de către Banca Naţională a României, fără ca Ministerul de Finanţe român să depună la acea bancă echivalentul în lei al mărcilor germane, ce reprezintă valoarea materialelor respective.

Cu alte cuvinte, plata se execută pe credit, obţinut pe două căi şi anume :

a) Din creditul de 600.000.000 RM, acordat statului român de un consorţiu de bănci germane în baza acordului de plăţi încheiat la data de 17 ianuarie 1942.

b) Dintr-un credit (avans) acordat statului român (Ministerul de Finanţe) de către Banca Naţională a României (B.N.R.)

2. În creditul de 600.000.000 RM prevăzut la punctul 1, litera a, de mai sus se încadrează :

a) Plăţi de materiale (transferuri în Germania) având valori de 100.000 RM sau mai mari , indiferent dacă angajamentul s-a încheiat cu furnizorii germani înainte sau după data de 17 ianuarie 1942;

b) Plăţi (transferuri în Germania) mai mici de 100.000. RM, derivând însă din angajamente încheiate cu furnizorii germani după data de 17 ianuarie 1942 şi cu condiţia ca valoarea totală a angajamentului (contract sau scrisoare de comandă) să fie mai mare de 100.000 RM.

3. În creditul (avansul) acordat statului român de către Banca Naţională a României (B.N.R.) prevăzut la punctul 1, litera b, de mai sus se încadrează:

a) Plăţi (transferuri în Germania) mai mici de 100.000 RM derivând din angajamente (contracte sau scrisori de comandă) încheiate înainte de 17 ianuarie 1942, indiferent dacă valoarea angajamentului este mai mare sau mai mică de 100.000 RM;

b) Plăţi (transferuri în Germania) mai mici de 100.000 RM, derivând din angajamente încheiate după data de 17 ianuarie 1942, cu condiţia ca valoarea totală a angajamentului să fie şi ea inferioară sumei de 100.000 RM.

4. Cursul unei mărci germane, la care se angajează şi contabilizează plata materialelor importate din Germania, este:

a) Plăţile (transferurile) ce se execută din creditul de 600.000.000 RM acordat statului român de consorţiul de bănci germane, se decontează la cursul de 1 RM.

Tot la acest curs se decontează şi:

- Plata comisionului reprezentantul în România, al firmei din Germania;
- Speze de remitere şi diferenţa de cablu (când este cazul), reţinute de Banca Naţională a României;
- Taxa de trei lei la mie cuvenită Ministerului Economiei Naţionale;
- Taxele legale (impozite) cuvenite Statului Român (fiscului) .

b) Plăţile (transferurile) efectuate din creditul (avansul) acordat de Banca Naţională a României se decontează la cursul de 1 RM = 50 lei, cu condiţia de a se deconta şi diferenţa în plus, dacă cursul va fi mai mare de 50 lei pentru creditul obţinut de la B.N.R.

Tot la acest curs se decontează şi celelalte cheltuieli, accesorii prevăzute mai sus la litera a, cu excepţia comisionului din România al reprezentantului casei furnizoare, ce se decontează la 1 RM = 60 lei.

În ceea ce priveşte plăţile (transferurile) ce se remit în Germania şi care se încadrează în creditul de 600.000.000 RM, prevăzut la punctul 1 litera a, de mai sus, trebuie ţinută neapărat următoarea evidenţă şi distincţie .

I. Se încadrează în cota (lotul) de 200.000.000 RM (ce face parte integrantă din creditul de 600.000.000 RM) plăţile (transferurile) care provin din :

a) Comenzi date şi procese – verbale întocmite de Delegaţia Interministerială (D.I.M.I.A) după data de 17 ianuarie 1942;

b) Comenzi date după data de 17 ianuarie 1942, chiar dacă procesul – verbal D. I. M. I. A. este datat înainte de 17 ianuarie 1942 .

*

* *

Se precizează că, comenzile după data de 17 ianuarie, chiar dacă au procesul – verbal al D.I.M.I.A. semnat şi datat după 17 ianuarie 1942, nu se pot încadra în cota (lotul) de 200.000.000 RM în cea de 270.000.000 RM , prevăzută mai jos.

II. Se încadrează în cota de 270.000.000 RM. toate celelalte plăţi (transferuri) care, ca normă generală, derivă din angajamente (contracte sau scrisori de comandă) datând înainte de 17 ianuarie 1942 şi nu sunt prevăzute la capitolul I, precedent .

6) În conformitate cu textul art. 6 din acordul de plăţi încheiat la data de 17 ianuarie 1942 între statul român şi consorţiul de bănci germane, privitor la acordarea creditului de 600.000.000 RM., după care se anexează copie*, toate contractele de furnituri de materiale de război importate din Germania, ce se plătesc în cadrul acestui acord, trebuie prezentate pentru înregistrarea de către firmele furnizoare germane, înainte de încheierea lor, ministerul economiei Reich-ului sau unei autorităţi însărcinate în acest scop de acel minister.

Cu această înregistrare a fost însărcinată Deutsche Revision und Treuchand A. G. Berlin W. 8 Jägerstrasse 10/11 .

Delegatul militar român aflat în Germania, împuternicit de Subsecretariatul de Stat al Marinei cu trecerea comenzilor de materiale şi urmărirea executării lor, va aduce la timp la cunoştinţa furnizorilor germani, respectiv îndeplinirea formalităţii de mai sus (înregistrarea angajamentului), punându-li-se în vedere că viza de înregistrare este o condiţie necesară şi esenţială pentru încadrarea unei cumpărături în creditul de 600.000.000 RM.

Se pot da şi trece comenzi pentru procurări de materiale din Germania, chiar înainte de obţinerea vizei din partea Ministerului Economiei Reich-ului şi de perfectarea contractului, aceasta când nu există alte impedimente legale sau de fapt, însă numai dacă există disponibilităţi în creditul de 600.000.000 RM.

Asupra faptului existenţei acestor disponibilităţi, delegatul militar român din Germania va fi la timp încunoştiinţat de către organul respectiv din acest subsecretariat de stat .

7) Delegatul militar român din Germania, împuternicit cu trecerea comenzilor, este obligat să ţină neapărat o evidenţă contabilă pentru :

a) Plăţile (transferurile) ce se încadrează în creditul de 600.000.000 RM., prevăzut mai sus la punctul 1 litera a şi punctul 2;

b) Separat, pentru plăţile (transferurile) ce se încadrează în creditul (avansul) acordat statului român de către Banca Naţională a României, prevăzut mai sus la punctul 1 litera b şi punctul 3.

c) O evidenţă contabilă a plăţilor corespunzătoare cotelor (loturilor) indicate mai sus la punctul 5 capitolul I şi II (separate una de alta) .

*

* *

Pentru orice relaţii sau lămuriri ce s-ar mai găsi necesare, se va ţine contact apropiat cu biroul dotare (înzestrare) din Secretariatul General al Marinei sau cu direcţia (serviciul) respectiv din acest subsecretariat de stat.

p. Subsecretariatul de Stat al Marinei,
Secretar general,
Comandor C. R. DOBRESCU

---

* Anexa nu se publică.

A.M.R., fond M. I. A. P. R. Secretariatul General, dosar. 226, filele 255 – 257.

163

Corpul 2 Armată
Stat Major

Ordin de zi nr.183
din 9 ianuarie 1943

Pentru vitejia, rezistența îndărătnică şi admirabilul spirit de sacrificiu arătat de ofițerii, subofițerii şi ostaşii Diviziei 14 Infanterie română, Diviziei 22 Blindate germană, Diviziei 1 Blindate română şi Diviziei 7 Cavalerie română în grelele lupte de la 22 noiembrie 1942 până la 27 decembrie 1942, în apărarea Tschiru-lui şi în cursul retragerii până pe poziția de la nord Morozovskaia, aduc, pe această cale piosul meu salut camarazilor români şi germani, care s-au jertfit şi au murit îndeplinindu-şi datoria, mulțumirile şi recunoştința mea tuturor supraviețuitorilor acestor lupte.

Divizia 14 Infanterie după ce a luptat eroic, sacrificându-şi întreaga infanterie şi artilerie în epica rezistență de pe pozițiile de la sud de Don, a renăscut printr-o trudnică muncă şi a apărat, inițial cu o mână de oameni, animată de un înălțător spirit de rezistență, cu toată asprimea excesivă a iernii şi lipsită de echipament de iarnă şi chiar de mâncare, pozițiile de pe Tschir; a rezistat apoi zilnic atacurilor de care de luptă şi infanterie date de un inamic superior numericeşte, fiind nevoită adesea ca prin contraatacuri repetate să zvârle inamicul pătruns în pozițiile proprii.

Epuizată de grele lupte defensive, de asprimea iernii şi insuficiența alimentară, Divizia 14 Infanterie s-a retras timp de patru zile şi patru nopți prin viscol şi zăpadă lipsită de hrană şi adăpost, până la Morozovskaia.

Divizia 22 Blindate germană (intrată sub ordinele Corpului 2 Armată la 6 decembrie 1942) a apărat dârz şi puternic pozițiile de pe Tschir, fiind pivotul sigur al rezistenței în întreag sectorul Corpului 2 Armată

A ajutat cu tancurile şi artileria sa atât Divizia 7 Cavalerie română cât şi Divizia 14 Infanterie română, să zvârle spre răsărit unități puternice inamice care vremelnic pătrunseseră în pozițiile acestora.

În acțiunea aceasta de ajutor față de diviziile româneşti mai slab dotate, comandantul, ofițerii, subofițerii şi trupa Diviziei 22 Blindate au arătat un înalt şi prompt spirit de camaraderie pe care nu l-a precupețit niciodată oricât de grea ar fi fost situația şi jertfele pe care le cerea acest ajutor.

În timpul retragerii a ținut ferm piept inamicului superior numericeşte, constituind astfel elementul sigur al manevrei în retragere a Corpului 2 Armată

Divizia 1 Blindată (intrată sub ordinele Corpul 2 Armată la data de 3 decembrie 1942) a apărat vitejeşte pozițiile de la sud de Cernicevskaia, reuşind ca printr-o judicioasă şi puternică manevră de focuri să sfarme toate atacurile date de inamic, mai înainte ca el să fie pătruns în pozițiile sale.

A sprijinit camaradereşte din proprie inițiativă cu artileria sa Divizia 7 Cavalerie, pentru respingerea puternicilor atacuri date de inamic şi cu unități de tancuri – lupta Diviziei 14 Infanterie.

În luptă în retragere din zilele de 24 decembrie – 27 decembrie, a constituit elementul de reazem al manevrei Corpului 2 Armată rezistând cu dârzenie atacurilor inamice faţă de care a reacţionat adesea printr-o hotărâtă acţiune ofensivă.

Divizia 7 Cavalerie, după ce a apărat cu bravură valea Zuzkan în zilele de 19 şi 20 noiembrie, a fost imediat angajată în luptă de la Cernicevskaia, în care a reuşit ca printr-o îndârjită rezistenţă să stăvilească înaintarea inamicului la vest de Tschir. Deşi lipsită de artileria sa a continuat a rezista cu multă bărbăţie, neclintită pe poziţiile încredinţate, tuturor atacurilor inamice.

În timpul luptei în retragere, dintre 24 decembrie şi 27 decembrie a rezistat dârz atacurilor inamice, reuşind să execute manevra ordonată de Corpul 2 Armată cucerind adesea, prin lupte grele, poziţiile pe care trebuia să se instaleze în apărare.

După lupte neîntrerupte de peste 40 zile, după marşuri istovitoare – pe ger, adesea fără hrană şi adăpost, această divizie de cavalerie pe jos a reuşit să-şi păstreze, cu toate grelele pierderi, coeziunea şi valoarea combativă manifestând un exemplar spirit de armă şi un înalt sentiment al datoriei, care face cinste comandamentului, ofiţerilor şi trupei.

Comandantul Corpului 2 Armată
General de corp de armată (ss) N.DĂSCĂLESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia 3 Operaţii, dosar 2256, filele 93-94.

164

PROTOCOL
între Guvernul german şi Guvernul român se stabilesc următoarele:

A. Cu începere de la data semnării acestui protocol se va plăti numai ½ din preţul de cumpărare al fiecărei comenzi, făcută pe baza condiţiilor stipulate în Convenţia de credit din 17 ianuarie 1942 şi 17 august 1942, privind furnizarea de material de război de către Germania României. Jumătatea a doua a preţului de cumpărare se va trece într-un cont de credit, pe care Guvernul german îl va deschide în favoarea Guvernului Român fără dobânzi. Asupra lichidării acestui credit se va hotărî abia după terminarea războiului.

Guvernul german declara că stabilirea plăţilor ce urmează să fie făcute încă după terminarea războiului de către români din creditele stabilite prin Convenţia din 17 ianuarie 1942 şi 17 august 1942, precum şi din creditul nou stabilit prin prezentul protocol să fie efectuate în condiţiile cele mai largi.

Guvernul german va dispune imediat ca Banca Reich-ului german să vândă Băncii Naţionale a României ca acoperire pentru notele emise ca o consecinţă a finanţării intereselor germane 30 tone aur (în valoare de circa 84 milioane RM).

B. Guvernul german va dispune ca Banca Reich-ului să vândă Băncii Naţionale a României 43 milioane de franci elveţieni în timp de şase luni, plătibile în rate lunare, pentru a împiedica vânzarea către Elveţia a unor articole de export necesare Germaniei pentru nevoi de război române comandate în Elveţia.

C. Guvernul german se declara de acord să sprijine din punct de vedere al transporturilor şi în cadrul posibilităţilor tehnice transporturile suplimentare româneşti pentru Elveţia şi Suedia pentru a înlesni în acest mod Guvernului român procurarea de devize libere.

Condiţia premergătoare pentru aceasta este ca contingentele stabilite între Germania şi România pentru exportul către Germania să fie împlinite la timp şi pe deplin proporţionale.

D. Guvernul german este de acord ca soldul vechi să fie asigurat prin încheiere de contracte de cumpărare ferme la preţurile de astăzi şi sub garanţia Reich-ului şi care urmează să fie lichidate cel mai târziu după terminarea războiului.

E. Germania livrează României în cursul anului contractual 520.000 tone de fier, fără de fierul conţinut în materialul de război care, în acelaşi interval de timp, va întrece cantitatea de 100.000 tone.

F. Guvernul român va îngriji prin măsuri administrative şi, la nevoie, chiar stabilite prin legi, ca exportul de produse petroliere spre Germania şi Italia în cursul anului 1943 să fie sporit la 4 milioane tone prin restrângerea consumului intern românesc şi prin sporirea producţiei.

Guvernul german va colabora la aceasta prin sfaturi tehnice precum şi prin livrări de materiale necesare sporirii producţiei pentru schimbarea instalaţiilor de încălzire cu păcură prin aceea cu cărbuni sau gaz socotind conţinutul de fier al acestor materiale necesare, în contingentul de fier stabilit.

7. România va livra în decursul anului contractual cel puţin 15.000 tone turte oleaginoase precum şi 90.000 tone seminţe oleaginoase.

8. Guvernul român va avea grijă ca Banca Naţională a României să ia măsuri până la 30 septembrie 1943 ca, în cadrul condiţiilor stabilite prin Convenţia din 17 ianuarie 1942 şi 17 august 1942 şi întrucât aceasta va fi necesar pentru desfăşurarea nestingherită a efectuării plăţilor în cadrul aranjamentelor schimbului de plăţi germano-român şi în cadrul planului de plată stabilit pentru anul contractual în curs şi pentru ultimul quartal al anului 1943 să se execute operaţiile necesare după un plan de plată ce va trebui să fie stabilit de comun acord la timp înaintea datei de 30 septembrie 1943.

Restanţele cauzate începând de la 1 octombrie 1942 prin suspendarea plăţilor vor fi achitate cât mai curând.

9. Guvernul român va avea grijă ca să se achite pentru nevoile armatei germane din România în cursul anului contractual în rate lunare adecvate suma de 525 milioane lei, în cadrul aranjamentului schimbului de plăţi.

În consecinţă, va fi achitată cât mai curând suma rezultată din diferenţa plăţilor efectuate în intervalul de timp de la 1 octombrie la 31 decembrie 1942 şi sumei de 1.500 milioane lei.

Guvernul român va îngriji de asemenea, ca sumele necesare pentru trupele de apărare aeriană de întărire al căror număr a fost stabilit între cele două guverne şi care se vor ridica conform prevederilor făcute la circa 675 milioane lei să fie plătite odată pentru totdeauna la cererea armatei germane în cadrul aranjamentului schimbului de plăţi fără alte condiţii.

Făcut la Marele Cartier al Führer-ului, la 11 ianuarie 1943.

Mihai ANTONESCU RIBBENTROP

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 1523, filele 2-3.

165

Protocol

Între Guvernul german şi Guvernul român se stabilesc următoarele:

1. Cu începere de la data semnării acestui protocol se va plăti numai 1/2 din preţul de cumpărare al fiecărei comenzi făcute pe baza condiţiilor stipulate în convenţiile de credit din 17 ianuarie 1942 şi 17 august 1942, privind furnizarea de material de război de către Germania, României. Jumătatea a doua a preţului de cumpărare se va trece într-un cont de credit pe care Guvernul german îl va deschide în favoarea Guvernului român, fără dobânzi. Asupra lichidării acestui credit se va hotărî abia după terminarea războiului.

Guvernul german declară că reglementarea plăţilor ce urmează să fie făcute încă după terminarea războiului de către români, din creditele stabilite prin convenţiile din 17 ianuarie 1942 şi 17 august 1942, precum şi din creditul nou stabilit prin prezentul protocol, să fie efectuate în condiţiile cele mai largi.

2.…….

3. Guvernul german va dispune ca Banca Reich-ului să vândă Băncii Naţionale a României 43 milioane de franci elveţieni – în timp de 6 luni – plătibili în rate lunare, pentru a împiedica vânzarea către Elveţia a unor articole de export necesare Germaniei, pentru nevoile de război române comandate în Elveţia.

4. Guvernul german se declară de acord de a sprijini din punct de vedere al transporturilor şi în cadrul posibilităţilor tehnice, transporturile suplimentare româneşti pentru Elveţia şi Suedia pentru a înlesni în acest mod Guvernului român procurarea de devize libere.

Condiţionarea premergătoare pentru aceasta este: contingentele stabilite între Germania şi România, pentru exportul către Germania, să fie îndeplinite la timp şi pe deplin proporţionale.

Guvernul german este de acord ca soldul vechi să fie asigurat prin încheiere de contracte de cumpărare ferme, la preţurile de astăzi şi sub garanţia Reich-ului şi care urmează să fie lichidate cel mai târziu după terminarea războiului.

5. Guvernul german livrează României în cursul anului contractul de 520.000 tone fier, afară de fierul conţinut în materialul de război, care, în acelaşi interval de timp, va întrece cantităţile de 100.000 tone.

6.……

7.……

8.……

Făcut la Marele Cartier General al Führer-ului, la 11 ianuarie 1943.

(ss) M. ANTONESCU (ss) RIBBENTROP

A.M.R., fond 949 - Marele Cartier General, dosar 499, fila 157.

166

Marele Stat Major
Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate Nr. 571483 din 18 ianuarie 1943

Către
Marele Stat Major, Secţia a 3-a

Am onoarea a face cunoscut următoarele:

1. Denumirea oficială de „Deutsche Wehrmacht–Mission in Rumänien" – Misiunea Armatei Germane în România – a încetat pe ziua de 31 decembrie 1942.

Generalul Hauffe, şeful Misiunii Armatei Germane de Uscat (Deutsche Heeresmission in Rumänien) a preluat cu începere de la 1 ianuarie 1943 atribuţiile fostei misiuni a armatei germane (Deutsche Wehrmachtmission), sub denumirea de „Generalul German pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Române" (Deutscher general beim Oberkommando der Rumänischen Wehrmacht).

2. Denumirile oficiale de: Misiunea Armatei Germane de Uscat (Deutsche Heeresmission) şi Misiunea Aeronautică germană (Deutsche Luftwaffenmission), rămân mai departe în vigoare.

Denumirea oficială de Misiunea Marinei Germane în România (Deutsche Marinemission in Rumänien) a încetat mai demult; autoritatea germană oficială prin care se face legătura cu Marina germană are denumirea oficială de „Comandamentul de Legătură al Marinei Germane", (Marine Verbindungsstab–Rumänien).

3. Comandamentul „Generalului German pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Române" va funcţiona la sediul Misiunii Armatei Germane de Uscat (Deutsche Heeresmission in Rumänien) în localul Şcolii Superioare de Război.

Şeful intendant al armatei germane în România, intendant general Braeuer, este subordonat „Generalului German" pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Române". Atribuţiile Generalului German sunt cele privind interesele întregii armate germane în România, inclusiv chestiunile administrative.

Pe viitor toată corespondenţa oficială privitoare la întreaga armată germană se va trimite pe adresa „Deutscher General beim Oberkommando der Rumänischen Wehrmacht" (Generalul German pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Române).

D.O.
Şeful Secţiei a 7-a Legătură cu Armatele Aliate,
Locotenent colonel Traian BLAGA

Şeful Biroului 2,
Căpitan Ioan POPOVICI

Comunicat la:

- Marele Stat Major, secţiile 1–6, adjutantură, M.O.N.T. propagandă şi prizonieri de război.
- Stat Major Aer şi Marină.

A.M.R., fond 948 – Marele Stat Major, dosar 756, fila 29.

167

Legaţia Germană
Ataşatul Aerului

Bucureşti, Nr. 8 / 22 ianuarie 1943

Către
Subsecretarul de Stat al Aerului,
domnul general Jienescu

Mult stimate domnule general!

Drept răspuns la adresa dumneavoastră nr. 1373/c strict secret din 14 ianuarie 1943, îmi permit a vă comunica, că a constituit pentru mine o plăcere de a lua încă odată cunoştinţă, într-o formă atât de clară, de activitatea deosebită a aeronauticii române şi de aportul ei la conducerea comună a războiului din est.

Îmi face o deosebită plăcere de a constata că există şi pentru viitor dorinţa de a intensifica activitatea aeronauticii române şi din acele rânduri reiese un spirit înalt de luptă al zburătorilor. Tot aşa, am o deosebită plăcere de a constata că nu numai cei de pe front, ci şi chiar cei aflaţi la instrucţie vor să-şi dovedească calităţile ca şi voinţa dobândirii unei victorii comune. Acest înalt spirit al aeronauticii dumneavoastră, care este cunoscut şi celor mai superioare foruri germane, va constitui o garanţie că ne putem aştepta – pe baza unei tehnici intensive – şi de acum înainte la succese mari.

Ştiţi şi dumneavoastră, mult stimate domnule general, că şi eu am făcut tot posibilul de la preluarea misiunii aeronautice germane, de a sprijini în mod călduros şi voi susţine şi de acum înainte, voinţa dotării noi spre crearea unei aeronautici române moderne.

Îmi permit a face la diferitele capitole următoarele observaţii:

1. Activitatea aeronauticii române în intervalul de timp de la 22 iunie –16 octombrie 1941.

Succesele obţinute în această perioadă scurtă de luptă, amintite în adresa dumneavoastră şi marele număr de ore de zbor executate la inamic ne dovedesc cu precizie spiritul de luptă şi voinţa de a activa a unităţilor care au luat parte la această primă fază a luptei.

Ceea ce ne surprinde în mod deosebit este constatarea că la încheierea primei faze a campaniei, aeronautica română nu mai dispunea decât de 20% din potenţialul iniţial de luptă.

Plecând de la cifrele comunicate, se constată că la numărul de 12.500 misiuni executate, cu un număr total de 35.000 ore de zbor, fiecare misiune operativă a avut în medie o durată de 2,8 ore. Avându-se în vedere datele amintite de dumneavoastră referitoare la efectivele unităţilor, intrate în acţiune la acea dată, presupunându-se un număr de aproximativ 400 avioane, atunci fiecare avion a executat în medie în timpul acestei perioade, de la 22 iunie –16 octombrie 1941, adică 106 zile, aproximativ 9 ore de zbor în misiuni operative. O scădere a potenţialului de luptă până la 20% nu este imaginabilă într-un timp aşa de scurt, ţinându-se seama chiar şi de pierderile suferite.

2. Refacerea forţei combative a aeronauticii române în intervalul de timp 17 octombrie 1941 – 4 septembrie 1942.

Toate străduinţele de a dota aeronautica română în termenul mai sus amintit, în scopul refacerii forţei combative, au fost intens sprijinite de forurile germane.

Îmi permit a aminti că atunci au fost puse la dispoziţie nu numai toate atelierele de reparaţii ale Generalului Şef al Serviciului Aeronauticii German existente la Bucureşti pentru executare de reparaţii, ci şi atelierul de la Băneasa care a executat în acest timp, în lipsa unor posibilităţi de executare în atelierele dumneavoastră proprii, revizia generală a tuturor avioanelor Heinkel 111.

Afară de aceasta, Secţia de Legătură cu Generalul Şef al Serviciului Aeronauticii Germane s-a străduit, printr-o conlucrare intensivă cu direcţia tehnică aeronautică din Subsecretariatul de Stat al Aerului şi cu Ministerul Aerului german, de a satisface toate doleanţele referitoare la piese de schimb avion, motoare de rezervă şi accesorii. De asemenea, s-au executat în acest timp şi diverse livrări de avioane. Volumul real al sprijinului reiese, mult stimate domnule general, din anexa acestei adrese.

Când la data de 11 – 12 mai, generalul von Seidel, Generalul Şef al Serviciilor Aeronauticii Germane, se afla la Bucureşti cu ocazia unor convorbiri de încheiere, am avut posibilitatea de a-i comunica că aeronautica română va dispune, în urma refacerii forţei combative în vederea unei noi acţiuni, de următoarele unităţi:

Informaţie:
11 escadrile observaţie IAR 37/39……. 88 bucăţi;
2 escadrile recunoaştere Blenheim…….12 bucăţi;
o escadrilă recunoaştere Potez 63…….8 bucăţi;
Vânătoare:
3 escadrile Messerschmitt 109……36 bucăţi;
8 escadrile IAR 80……...96 bucăţi;
o escadrilă Heinkel 112……...12 bucăţi;
3 escadrile PZL……30 bucăţi;

_____
total 282 bucăţi;

Bombardament:
3 escadrile Heinkel 111……30 bucăţi;
4 escadrile Savoya S79……..…40 bucăţi;
o escadrilă Loos……10 bucăţi;
Bombardament-picaj:
3 escadrile IAR 81……36 bucăţi;
Legătură:
6 escadrile…….48 bucăţi;
Transport:
2 escadrile Junckers 52…….12 bucăţi;

_____
total 176 bucăţi;

o escadrilă Heinkel 114……10 bucăţi;
o escadrilă Dornier 17……..…10 bucăţi;

_____
total 20 bucăţi;

total general: <u>478 avioane</u>

Cele două escadrile Heinkel 114 şi Dornier 17 au fost promise de a fi livrate imediat de către Şeful General al Serviciilor pentru completarea avioanelor mai sus arătate, precizând în acelaşi timp că, capacitatea acestor două escadrile urmează să fie menţinută în continuu prin livrări germane de piese de schimb.

Cererea livrării unei a doua escadrile de recunoaştere cu avioane Heinkel 111, ca şi livrarea de avioane de legătură Messerschmit 108, respectiv Si 104 a fost respinsă de către Şeful General al Serviciilor, având în vedere că livrarea nu era posibilă. S-a accentuat atunci că este vorba de material întrebuinţat la punerea la dispoziţie imediată a celor două escadrile mai sus menţionate şi dumneavoastră, mult stimate domnule general, aţi fost de acord cu această livrare. Spre surprinderea mea constat din rândurile dumneavoastră că, conform indicaţiilor domnului comandor Nicolau, domnul general feldmareşal Milch ar fi promis, cu ocazia vizitei domniei sale la Berlin din martie – aprilie 1942 avioane noi Dornier 217. La această convorbire a fost întâmplător de faţă domnul locotenent-colonel inginer Grüber şi afară de asigurarea domnului general feldmareşal Milch că toate doleanţele române vor fi supuse unei examinări binevoitoare, nu s-au făcut nici un fel de promisiuni precise.

Principial convorbirea nu a avut drept obiect de discuție chestiuni de livrări, ci trata licența pentru IAR a motoarelor DB605 şi a avioanelor Bf109*.

3. Angajarea aeronauticii române de la data de 5 septembrie 1942.

Din avioanele române amintite la punctul 2 au fost trimise pe frontul de Est:

a) Unități de vânătoare: Grupul 6 Vânătoare cu două escadrile = 24 IAR 81, Grupul 7 Vânătoare cu trei escadrile = 33 Me 109, Grupul 8 Vânătoare cu trei escadrile = 36 IAR 80.

b) Unități de bombardament: Grupul 1 Bombardament cu două escadrile=16 Savoia S 79, Grupul 5 Bombardament cu două escadrile=20 He 111 H 3, Grupul 3 Bombardament uşor cu trei escadrile=8 IAR 37, 8 Potez 63, 8 Karas.

c) Informație: o escadrilă de recunoaştere=8 Blenheim, Escadrila 2 Recunoaştere =8 Dornier 17 M, Flotila 2 Informație cu trei escadrile=24 IAR 39, Flotila 3 Informație cu trei escadrile=24 IAR 39.

d) Transport: două escadrile Junckers 52=12 Junckers 52.

e) Avioane sanitare: o escadrilă=10 RWD, total 239 avioane.

Printr-un contact curent cu şeful Flotilei a 4-a Aeriene, domnul general de armată von Richthofen, s-au obținut pentru sprijinul aeronauticii dumneavoastră pe front nu numai punerea la dispoziție a hangarelor necesare, ci şi ateliere la Stalino.

Atelierele de campanie ale Generalului Şef al Serviciului Aeronauticii German, competente pentru revizia şi repararea avioanelor de proveniență germană, celule, motoare, ca şi oricare alt utilaj de aviație, au primit ordin de a purta grijă şi de repararea materialului dumneavoastră, tot aşa cum vi s-au pus la dispoziție şi piese de schimb din depozitele germane.

Pe baza unei dispoziții a Führer-ului, organele germane de reaprovizionare au primit ordin de a vă restitui pe calea reaprovizionării orice material volant de proveniență germană, care a fost definitiv pierdut.

La nevoie aeronautica dumneavoastră putea ca şi în prima fază a campaniei, utiliza muniții, bombe şi carburanți germani.

În ceea ce priveşte rețeaua de informații, a fost detaşat, ținându-se seama de dificultățile pe care dumneavoastră le-ați întâmpinat, un „şef de transmisiuni", de şeful Flotei a 4-a Aeriene la Corpul Aerian Român, care trebuia să creeze legăturile necesare transmiterii celor mai importante ordine de conducere şi afară de aceasta trebuia să vă fie predate toate conductele Flotei a 4-a Aeriene care nu au mai fost utilizate, astfel încât şi în acest domeniu s-au făcut toate sforțările de a vi se acorda un sprijin cât mai larg pe front.

După ce s-a constatat că pentru o acțiune deplină a forței dumneavoastră combative, este necesar ca echipajele să fie apte pentru zborul de noapte ca şi pentru zborul fără vizibilitate, s-a lărgit din partea misiunii aeronautice germane şi baza acestei instrucții şi s-a dispus ca Statul Major al Aerului German să vă pună la dispoziție imediat 10 avioane Focke Wulf 58 (Weihe), avioane de şcoală bimotoare. Deoarece, conform unor instrucțiuni primite de noi există intenția americanilor de a ataca dinspre Siria regiunea petrolieră română, au fost luate imediat într-un mod larg toate măsurile pentru amplificarea apărării aeriene a regiunii petroliere.

A fost creat Conducătorul Vânătoarei din România şi echipat cu cele mai noi şi moderne avioane de vânătoare Messerschmitt 109 G, a căror licență ați obținut-o şi dumneavoastră, iar o escadrilă a acestui grup de vânătoare va zbura cu echipajele române în cadrul acestui grup, pentru a vă putea transmite şi pe această cale toate experiențele

* "Messerschmitt B.F.W. Me – 109"

aviatice şi tehnice. Mai departe se discută şi problema vânătoarei de noapte şi au fost luate toate măsurile necesare, după cum şi forţele a. a. au fost considerabil întărite.

Deoarece aviaţia de recunoaşterea a dumneavoastră va trebui înzestrată din nou cu avioane germane, Flota a 4-a Aeriană şi-a luat sarcina de a instrui deocamdată 8 echipaje şi mai târziu încă 15 echipaje la Sarabuz (Crimea), pe avionul Junckers 88. Şi de aici reiese stăruinţa de a pregăti aeronautica română pe cel mai nou material german.

Din partea Germaniei a fost recunoscută pe deplin urgenta necesitate a unei refaceri a aeronauticii române cu avioane de provenienţă germană şi Generalul Şef al Serviciilor Aeronautice ca şi Statul Major al Aerului au lucrat numai în acest scop. O definitivă precizare a punctului de vedere nu poate avea loc decât atunci când vor exista date asupra organizării în materiale şi în personal a aeronauticii dumneavoastră, după cum au fost acestea cerute cu adresa mea nr. 35/43 secret din 21 ianuarie 1943 şi cu ocazia convorbirii noastre din 31 decembrie 1942 care urmează a fi supusă forurilor mai sus amintite. Astfel, mult stimate domnule general, trebuie stabilit că din partea germană s-au depus toate străduinţele de a acorda aeronauticii aliate române, probate în luptă, orice sprijin şi ajutor. Este de asemenea natural că înfiinţarea şi cedarea unor escadrile complecte moderne şi noi de avioane de război germane produce din punct de vedere tehnic dificultăţi, avându-se în vedere marile necesităţi proprii ale aeronauticii noastre, cu toată marea capacitate de înarmare, astfel încât fiecare avion care iese din producţie va intra imediat şi necondiţionat pe font în acţiune.

Încheind, aş vrea să amintesc că instrucţia premilitară pe planoare şi instrucţia pe planoare de transport este, respectiv, va fi executată cu material german şi de instructori germani, aşa încât şi în acest domeniu vă transmitem cele mai noi experienţe făcute de noi.

Aţi folosit ocazia, mult stimate domnule general, de a ne atrage atenţia în adresa dumneavoastră asupra condiţiilor calitative a livrării avioanelor Dornier 17 şi Focke Wulf 58 şi în special asupra problemei preţurilor. Aş vrea să accentuez, că, în ambele cazuri a fost cunoscut şi exista şi consimţământul dumneavoastră, că tipurile mai sus amintite vor fi furnizate în stare uzată, deoarece la Escadrila Dornier 17 – conform celor convenite cu Generalul Şef al Serviciilor – a fost necesară o livrare imediată, iar la avioanele Focke Wulf 58 nu s-a putut executa o livrare de avioane noi fiindcă actualmente Germania nu construieşte avioane Focke Wulf 58 noi (după cum ştiţi şi dumneavoastră, s-a făcut din partea noastră propunerea de a construi avionul Focke Wulf 58). Înainte de a expune problema preţurilor, aş vrea să vă atrag în principal atenţia asupra faptului că este o imposibilitate de a face comparaţie între preţurile actuale şi cele dinaintea războiului. Până în anul 1939 s-au plătit din partea Germaniei pentru exportul de avioane prime de export, care reduceau în mod considerabil preţurile avioanelor şi afară de aceasta s-au mărit preţurile livrărilor de materiale de război, mărire condiţionată de mărirea preţurilor produselor petroliere române. De altfel, această problemă a fost clarificată şi cu ocazia convorbirilor cu Führer-ul la data de 10 şi 11 ianuarie 1943.

Ţinând cont de aceste fapte, ar trebui să fie de la sine înţeles că pentru aceste avioane uzate nu au fost cerute în nici un caz preţurile avioanelor noi, ci s-a ţinut cont de o reducere corespunzătoare a valorii la calcularea preţurilor. De altfel, îmi permit de a vă atrage cu această ocazie atenţia că pe baza unei noi intervenţii la Berlin şi având în vedere că primele 5 avioane Focke Wulf 58 au fost scoase din serviciu de o unitate germană, după o scurtă revizie pentru a putea fi cât mai rapid livrate mărindu-se astfel reducerea valorii acestor avioane, astfel încât în medie preţul pentru cele 10 avioane Focke Wulf 58 a fost redus de la RM 144.000 de avion la RM 125.000 de avion. Preţul unor avioane noi

ar fi mult mai mare. Preţul de RM 200.000 pentru un avion Dornier 17 îl cred adecvat, dacă ţinem seama că avioanele multimotoare moderne de luptă costă, astăzi desigur, 4-500.000 RM.

În ceea ce priveşte temerile dumneavoastră că aceste avioane Dornier 17 vor fi, după repartizarea lor la Şcoala de zbor fără vizibilitate de la Popeşti Leordeni, după scurt timp inutilizabile din cauza lipsei de piese de schimb şi de motoare de rezervă, vă atrag atenţia asupra adresei mele nr. 119/43 din 14 ianuarie 1943 care tratează această chestiune.

Principial îmi permit a vă atrage atenţia asupra faptului că, calcularea preţurilor pentru astfel de avioane se execută de Ministerul Aerului german după directive bine stabilite pentru toţi aliaţii, iar industria însărcinată cu executarea acestor comenzi depune sumele realizate la Ministerul Aerului german. Ministerul Aerului german n-are nici un fel de interes de a realiza un câştig sau surplus, ci poate grija de a restitui fiscului contravaloarea momentană pentru proprietatea Reich-ului vândută.

Cred, mult stimate domnule general că, dacă ţinem seama de aceste considerente, temerile dumneavoastră nu vor mai exista în ceea ce priveşte facturarea unor preţuri prea mari pentru aceste tipuri de avioane şi ar surprinde forurile competente de la Berlin dacă aş face acum propunerea de a fixa o chirie a orelor de zbor pentru avioanele recepţionate de comisia dumneavoastră din Germania şi aduse în România.

În ceea ce priveşte propunerea dumneavoastră referitoare la restituirea avioanelor Dornier 17, cred că această propunere nu mai este actuală, că avioanele sunt întrebuinţate pentru instrucţie şi prezintă un material valoros pentru instrucţia zborului de noapte şi fără vizibilitate. Constat însă o contrazicere în adresa dumneavoastră, prin aceea că pe pagina 13 referitor la avioanele Dornier 17 expuneţi că este vorba de un material aproape neutilizat iar în pagina 6, alineatul 2 amintiţi că unităţile Dornier 17 au fost întrebuinţate intens până ce, din cauza uzurii şi a lipsei pieselor de schimb, au fost scoase în scurt timp din luptă.

Concluzii

Ştiţi, mult stimate domnule general, că în cursul acestor ani nu a fost numai străduinţa mea şi a serviciilor mele de la Berlin de a sprijini deplin şi călduros doleanţele dumneavoastră de dotare, ci s-au realizat în această privinţă succese reale, cărora trebuie să le acordăm atenţia cuvenită. Aş vrea să amintesc, de exemplu, chestiunea armării, montării şi îmbunătăţirii armamentului tuturor avioanelor de vânătoare şi de bombardament, care sunt actualmente în construcţie şi care a fost tratată într-un mod larg şi care a fost asigurată pentru toată seria în construcţie, cu toate dificultăţile de livrare şi anume cu cele mai moderne produse în acest domeniu.

De asemenea, vă atrag atenţia că pentru menţinerea forţei combative a aeronauticii dumneavoastră, numai atelierul german de la Băneasa a prestat până la data de 30 decembrie 1942 aproximativ 62.000 ore de lucru şi în acelaşi timp a avut loc o consiliere tehnică curentă referitoare la îmbunătăţirea organizării infrastructurii personalului tehnic şi la instrucţia piloţilor dumneavoastră, în special în ceea ce priveşte zborul fără vizibilitate şi zborul de noapte.

Îmi permit de a vă atrage încă odată atenţia asupra anexei.

Ştiu şi sunt ferm convins că dumneavoastră, mult stimate domnule general şi aeronautica dumneavoastră vor să contribuie în lupta noastră comună, uniţi într-o camaraderie sinceră, cu totalul mijloacelor, la o cât mai apropiată victorie finală şi că pentru aceasta este necesar un sprijin în material din partea Germaniei. Trebuie luat însă în considerare că sunt necesare posibilităţi tehnice de livrare şi pe de altă parte o intrare în

acţiune cu misiunile ei, pentru a se putea pune la dispoziţie escadrile noi a tipurilor de avioane cerute.

Este de o importanţă primordială pentru conducerea comună a războiului ca, în cazul când vi se vor pune la dispoziţie escadrile noi cu avioane moderne, aceste escadrile să intre imediat, după cum am mai amintit pe scurt, în acţiune pe front. Nu se poate admite în timpurile actuale de a reţine avioane apte de a intra în acţiune în ţară sau a le întrebuinţa pentru instrucţie, cum de exemplu s-a făcut cu cele 9 avioane Heinkel 111 H6, care v-au fost furnizate în ultimul timp. De asemenea, echipajele prevăzute pentru aceste avioane ar trebui să posede un aşa nivel al zborului şi tehnic şi o pregătire pentru front încât imediata lor intrare în acţiune să fie garantată.

În încheiere îmi permit a face încă câteva observaţii referitoare la materialul volant.

Necesitatea livrării avioanelor mai sus amintite Heinkel 111 H6, găseşte deplinul meu sprijin.

La cele 20 avioane amintite de transport, aş vrea să vă atrag atenţia că nu este admisibil în împrejurările actuale de a cere avioane Junkers 52 pentru traficul aerian civil, că totalitatea materialului produs este destinat numai acţiunii directe de pe front. De aceea vă rog să binevoiţi a examina încă odată numărul necesar.

În ceea ce priveşte avioanele Junkers 87 voi interveni în sensul ca aeronautica română să fie înzestrată cu acest tip de avioane. Deoarece, eu personal, sunt convins că tocmai piloţii români posedă excelente aptitudini pentru Stuka. De altfel, am şi amintit aceasta de mai multe ori cu ocazia convorbirilor referitoare la instrucţie şi la înfiinţarea unui grup de bombardament uşor.

În ceea ce priveşte hidroavioanele Heinkel 115 mă tem că nu există o posibilitate de livrare şi deoarece, după cum sunt informat, echipajele dumneavoastră sunt extrem de mulţumite şi bine instruite pe avioanele Heinkel 114, aş propune de a înfiinţa câteva escadrile cu acest tip. Avioanele Messerschmidt 108 Taifun nu pot fi furnizate actualmente deoarece fabricarea acestor avioane a fost sistată din cauza altor tipuri mai strict necesare.

Din cele 10 avioane Focke Wulf 58 dorite au şi sosit 5 bucăţi, iar restul de 5 va fi livrat în cursul lunii ianuarie.

Nu tocmai clară este cererea asupra 100 motoare Argus 480 CP. Deoarece în toată aeronautica română nu se găseşte un singur avion echipat cu acest motor şi eu presupun că este vorba de o confuzie, cerându-se probabil livrarea celor 100 motoare As 10C care sunt necesare pentru a echipa seria Fieseler 156 (Storch) actualmente. Dacă este vorba de aceste avioane, sunt în măsură de a vă comunica că aceste motoare au fost deblocate de Ministerul Aerului german şi vor fi livrate corespunzător termenelor convenite.

Cele 150 echipamente de salvare maritimă formează o cerere care până acum nu mi-a fost cunoscută. Pentru soluţionarea şi urmărirea acestei doleanţe este necesar a se indica detalii asupra întrebuinţării acestor echipamente, deoarece în aeronautica germană sunt în uz diferite feluri de echipamente care servesc la diferite scopuri. Cu această ocazie, îmi permit a vă atrage atenţia, că diferitele dumneavoastră cereri referitoare la materialele de apărare pasivă au fost comunicate serviciilor de la Berlin, accentuându-se de aici urgenţa şi necesitatea livrării.

La lista de autovehicule aş vrea să fac remarca că autovehiculele sunt procurate şi distribuite în mod central de Comandamentul Suprem al Forţelor Armate (OKW); aş vrea însă să clarific unele puncte înainte de a înainta tabelul forurilor competente.

a) Numărul curent 1 se referă la 36 autoturisme Skoda, iar numărul curent 3 la 6 autoturisme Skoda. Este vorba de o dublă cerere sau urmează a fi livrate 42 bucăţi şi care tip?

b) Numărul curent 13 indică 90 autoturisme fără alte indicaţii referitoare la putere, tip etc.

c) La numărul curent 6 sunt cerute 39 autoturisme t. t. Horch şi la numărul 14 curent încă odată alte 50 autoturisme t. t. Horch. Vă rog a se lămuri şi această chestiune.

d) Sub numărul curent 4 sunt indicate 290 autocamioane, 3 – 4 tone şi sub numărul curent 17 încă odată 80 autocamioane 3-4 tone, acelaşi lucru la numărul curent 15, 90 autocamioane t. t. de 3 – 4 tone şi la numărul curent 18, 190 autocamioane t. t. de 3 – 4 tone.

e) Sub numărul curent 7 cereţi 65 motociclete cu ataş BMW şi sub numărul curent 12 încă odată 115 motociclete cu ataş BMW. Este vorba de acelaşi tip sau de diferite tipuri. Şi de astă dată vă rugăm a ne lămuri.

Din tabelul materialelor de transmisiuni nu reiese precis ce material este întrebuinţat sau destinat acţiunii aeronauticii române de pe front şi care materiale se referă la mărirea reţelei de protecţie a navigaţiei aeriene. Vă rog a detaila aceste tabele.

La numărul 11 cereţi 180 aparate Fu G VIIa, în timp ce cererea anterioară se ridica la un număr de 120 bucăţi, care au şi fost promise de Ministerul Aerului German, respectiv s-a convenit de a se furniza în locul aparatelor Fu G VIIb aparate Fu G VIIa, deoarece aparatele Fu G VIIb actualmente nu se construiesc.

La tabelul armament şi muniţii aş vrea să vă atrag atenţia că până acum exista o cerere de 300 tunuri Mauser MG 151, 20 mm, (vezi nr. crt. 1), care au şi fost deblocate de Ministerul Aerului german. O a doua cerere asupra 300 bucăţi tunuri Mauser nu-mi este cunoscută nici mie şi nici serviciilor mele şi nici nu s-a precizat pentru care avioane sunt prevăzute aceste tunuri. Livrarea a şi început şi prima rată a tunurilor MG 151/20 a şi sosit în România. Dealtfel a sosit şi prima rată a mitralierelor jumelate MG 81 pentru Savoia S 79 cu suportul corespunzător, care nici nu sunt trecute în tabelele amintite. Nouă este şi cererea asupra cantităţii de 520 bucăţi mitraliere Rheinmetall 7,92 mm, al căror scop de utilizare nu este precizat.

Este posibil ca muniţiile cerute la numerele curente 3 – 11 să fie puse la dispoziţie chiar în rate anumite şi în acest scop ar fi necesar a se stabili cât de mari sunt necesităţile dumneavoastră, în anumite luni pentru a se putea eşalona livrarea în mod corespunzător.

Cele 200 bombe a 1.400 kg au şi fost, după cum sunt informat, livrate şi sunt depozitate la Pantelimon, iar cererea dumneavoastră asupra cantităţii de 1500 bombe a 500 kg (nr. crt. 13) se află în curs de rezolvare la Berlin. După cum a fost informată Secţia de Legătură a Generalului Şef al Serviciului Aeronautic, s-a renunţat în ultimul timp asupra livrării a 80.000 bombe incendiare (nr. crt. 14). Aştept şi în această chestiune lămuririle dumneavoastră.

Cred, mult stimate domnule general, de a vă fi fost util cu explicaţiile de mai sus şi rămân cu sentimentele cele mai camaradereşti.

Al dumneavoastră foarte devotat,
(ss) GERSTENBERG
General de escadră şi ataşatul aerului.

Anexă la adresa din 22 ianuarie 1943 – nr. 8/43 strict secret.

1. Ca avioane au fost furnizate: 22 avioane de transport Junckers 52, 15 avioane de vânătoare Messerschmitt 109, 10 avioane de bombardament Heinkel 111 H6, 10 avioane de recunoaştere Dornier 17M, 10 hidroavioane Heinkel 114, 10 avioane de şcoală Focke Wulf 58 (Weihe) – 5 bucăţi sunt încă în curs de livrare, 20 avioane de legătură Fieseler 156 (Storch), 3 avioane de recunoaştere Bristol – Blenheim, 3 avioane de vânătoare Hawker – Hurricane, 103 avioane în total în care nu sunt cuprinse un număr însemnat de avioane de turism Kl35.

2. Planoare de transport: 15 planoare DFS230, inclusiv camioane de transport şi material divers.

3. Planoare: Planoare de şcoală 38, Grunau Baby, Kranich, Weihe, Goevier.

4. Motoare: 10 DB601, 157 AS10C, 18 BMW 132 – restul de încă 4 bucăţi va fi furnizat direct aici, 40 Jumo 211 – restul de 55 bucăţi se vor furniza 25 în luna ianuarie 1943 şi apoi în cadenţa de 8 bucăţi lunar, 6 bucăţi Hispano – Suiza, 2 bucăţi Gnôme – Rhone.

5. Ca armament au fost livrate: 1.500 bucăţi Rheinmetall – mitraliere, 100 bucăţi tunuri Ikaria – FF, 40 bucăţi mitraliere Mauser151 – este în curs de livrare un rest până la 300 bucăţi, 16 bucăţi mitraliere 81 – restul de 64 bucăţi se vor livra la termenele convenite, 300 bucăţi mitraliere Browning 7,92 – piese detaşate pentru continuarea fabricării a 800 bucăţi mitraliere Browning 7,92.

5a. Bombe: s-a furnizat o cantitate mai însemnată de bombe de diferite calibre atât germane cât şi străine, precum şi muniţie pentru mitraliere şi tunuri.

6. Material de transmisiuni: divers material de transmisiuni, posturi TFF Fu G VIIa pentru echiparea avioanelor dumneavoastră, de vânătoare IAR 80.

7. Material foto: divers material aerofotogrametric.

8. Accesorii: elici VDM pentru seriile în curs de fabricare IAR 80 şi Savoia S79, precum şi elici VS11 pentru Savoia S79, bujii, segmenţi, aparate de bord şi în special diferit echipament pentru avioane.

9. Materiale: oţel, dural, elektron, chingi, placaj, lacuri, ş.a.m.d.

10. Licenţe: s-a cedat licenţa pentru: DB605, Messerschmitt 109, Fieseler 156, planoare de diferite tipuri. Este în curs de tratare licenţa avionului Focke Wulf 58 şi diferite licenţe pentru piese de echipament.

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 5649, filele 132-144.

168

Protocol
asupra livrărilor speciale pentru acoperirea disponibilului Bancii Naţionale a României de la D.V.K.

Guvernul român şi Guvernul german sunt de acord ca disponibilul Băncii Naţionale a României care, din pricina stării de război n-a putut fi încă lichidat, se va lichida în scopul îmbunătăţirii situaţiei monetare româneşti cât de curând. În acest scop, ele au ajuns la următoarele înţelegeri:

1. Guvernul german va interveni ca firme de livrare germane să încheie cu firme, grupuri de firme sau alte autorităţi româneşti contracte particulare de livrare de mărfuri,

care vor fi executate cât mai curând cu putinţă, însă cel mai târziu după încheierea războiului, cu termenele de livrare cele mai favorabile în vigoare atunci;

2. Contractele de cumpărare vor fi încheiate la preţurile de azi;

3. Toate livrările care se fac în cadrul acestui acord se vor desfăşura în afară şi peste contingentele anuale stabilite prin acordurile în curs;

4. Guvernul român va comunica Guvernului german, firmele sau grupurile de firme, cu care autorităţi sau firme româneşti au de gând să încheie asemenea contracte de livrare. Guvernul german va ajuta Guvernul român la alegerea firmelor. Încheierea poate avea loc numai când Guvernul german şi-a dat consimţământul la afacerile intenţionate. Hotărârea guvernului va avea loc de fiecare dată în termenul cel mai scurt.

5. Guvernul german preia garanţia pentru executarea potrivit contractului a afacerilor aprobate de el. Garanţia nu este valabilă când comenzile sunt executate cu mici abateri de la condiţiile stabilite, care n-ar îndreptăţi refuzul livrărilor. Dacă o firmă furnizoare germană n-ar fi în stare să-şi îndeplinească obligaţiile sale de livrare, potrivit contractului, Guvernul german va avea grijă ca livrările să fie executate de o altă firmă germană, în condiţii nu mai puţin favorabile, garanţia Guvernului german rămâne în vigoare şi pentru executarea noului contract.

6. Banca Naţională a României va vinde mărci din contul său de mărci de la Deutsche Verrechnungskasse la suma de 450 milioane RM, autorităţilor sau firmelor româneşti, care au de gând să încheie asemenea contracte. Autorităţile sau firmele româneşti vor plăti sumele de mărci astfel dobândite, într-un cont care urmează să fie deschis la o bancă germană. După încheierea acordurilor, titularul contului va deschide prin mijlocirea Băncii Naţionale a României acreditarea corespunzătoare în favoarea firmelor germane furnizoare şi va dispune la scadenţele plătite necesare. Banca la care s-a deschis contul, va plăti dobânzile, care curg până la plata efectivă în favoarea firmelor, prin vărsământ în contul de clearing în favoarea autorităţilor sau firmei româneşti respective. Dobânda este de 2,5%. În cazul unei schimbări generale, în Germania, a procentului dobânzii pentru depozitele bancare, ea va putea fi modificată în mod corespunzător. Calculul şi plata dobânzii se face semestrial. În cazul când un contract ar fi revocat în baza unei înţelegeri reciproce a părţilor contractante, banca germană, respectiv firma germană furnizoare, urmează să ramburseze, la cererea autorităţii sau firmei româneşti, suma de mărci corespunzătoare în contul de mărci al Băncii Naţionale a României de la Deutsche Verrechnungskasse.

6. Comisia guvernamentală germană şi română vor cerceta cu prilejul proximei sesiuni comune, în ce măsură a fost pusă în aplicare înţelegerea de mai sus şi vor conveni dacă este cazul, asupra măsurilor necesare pentru înlăturarea greutăţilor eventual ivite sau pentru a stabili o nouă modalitate de lichidare a disponibilului.

Semnat la Berlin, în limbile română şi germană, în câte două exemplare originale, la 26 ianuarie 1943.

(ss) N. RĂZMERIŢĂ (ss) Karl CLODIUS

A.M.R., fond M.I.A.P.R. – Direcţia Industriei de Război, dosar 405, filele 224 – 226.

169

Convenţie
asupra capturilor de război ale marinei

Ca o completare a Convenţiei de capturi încheiate între Comandamentul Superior al Wehrmacht-ului şi Marele Stat Major român, din 15 septembrie 1942 se stabilesc, conform paragrafului 4, punctul 2, următoarele:

I.
Definiţia capturilor marinei de război

La capturile marinei de război, în sensul acestei convenţii, aparţin:

1. Navele de război şi nave auxiliare de război, indiferent în ce stare se găsesc (plutind, scufundate, eşuate, avariate, în construcţie, pe cală). La navele auxiliare de război aparţin şi acele nave a căror structură arată că sunt destinate transformării într-o navă de război sau navă auxiliară.

2. Toate celelalte ambarcaţiuni care s-au găsit în serviciul armatei (marinei de război) inamice, în special tancuri, docuri plutitoare, nave, ateliere, remorchere, şalupe, cutere de pescuit şi alte nave de servitudine.

3. Celelalte nave ale statului, de exemplu ambarcaţiuni ale poliţiei şi ale vămii, cu excepţia vaselor de comerţ ale statului, însă numai atunci când sunt neapărat necesare armatei pentru ducerea mai departe în comun a războiului, în limita unei astfel de necesităţi a armatei şi în cazul când ambarcaţiunile nu pot fi sau nu vor mai fi pretinse de alte servicii pentru menţinerea teritoriului ocupat.

4. Vasele de comerţ ale statului şi celelalte vase de comerţ capturate pe mare sau de la uscat, care nu devin captură de război fără o procedură formală, vor fi preluate numai conform dreptului de prize prin sentinţa judecătorească şi numai în măsura în care ambarcaţiunile sunt necesare direct în serviciul războiului; în lipsa unei astfel de întrebuinţări, atunci ambarcaţiunile nu vor fi sau nu vor mai fi folosite de alte servicii în scopul transporturilor în cuprinsul convenţiei.

5. Încărcătura sus numitelor ambarcaţiuni precum şi toate accesoriile (armamentul, proviziile, uneltele, maşini auxiliare, aparate T.F.F. etc.) indiferent de felul lor: pradă sau priză.

6. Epavele vaselor, care conform precizărilor de mai sus, fac parte din categoria prăzilor sau prizelor, precum şi încărcăturile ce se găsesc în ele, cu aceeaşi condiţie.

7. Echipamentul de război, arme, precum şi materiale care se găsesc pe coastă şi în fortificaţiile de pe coastă, în porturi şi în fluviile navigabile (cu nave de mare) ale Mării Negre şi ale Mării de Azov şi care au fost proprietatea marinei de război sovietice sau au fost luate în folosinţă de ea.

8. Inventarul şi accesoriile şantierelor marinei de război şi arsenalelor, atelierelor şi uzinelor marinei de război, posturilor de reglaj al torpilelor, posturilor de control al minelor şi stabilimentelor (proiectelor) marinei de război, ale porturilor şi porturilor de război, în măsura în care sunt mobile sau se pot isprăvi nefiind distruse.

La acestea aparţin şi macarale, tancuri şi orice alt material de transport precum şi materii prime şi „Halbfabrikate”.

II.
Ţinutul în cuprinsul căruia este în vigoare convenţia.

1. Convenţia este valabilă pentru Marea Neagră la est de Bulgaria, Marea de Azov şi pentru râurile care se varsă în ele pe tot parcursul cât sunt navigabile.

2. Pentru teritoriul la vest de Bulgaria rămân în vigoare acordurile existente.

III.

Modul de împărțire

1. Marina regală română va fi despăgubită mai întâi pentru navele de război şi navele militare de război pierdute în luptă sau prin acțiunea inamicului prin nave de război capturate asemănătoare.

2. Din restul totalului prăzii de război, Marina germană de război ia 60%, Marina regală română 40%.

IV.

Comandamentele de strângere a prăzii (Beuteerfassungskommandos) ale celor două marine de război se vor ține continuu la curent asupra materialului susceptibil de a fi luat ca pradă (reciproc).

Conducerea strângerii prăzilor revine Comandamentului Marinei de Război germane, care însărcinează cu ea pe şeful Statului Major de Legătură (Marineverbindungsstab) Bucureşti. Acesta, în înțelegere cu Marina regală română, împarte, pe cât posibil, la fiecare două luni, prada strânsă conform celor stabilite la paragraful III.

V.

Dreptul de a dispune de capturi

1. Navele de război şi navele de război auxiliare, care potrivit paragrafului III , punctul 1, urmează a fi restituite în mod prealabil fără a le pune la socoteală, vor fi puse la dispoziția Marinei Regale române în număr corespunzător imediat după achiziționarea navelor de război capturate.

În caz de nevoie pot fi puse în aplicare dispozițiile alineatului al doilea al punctului 2.

2. Dacă orice captură mai e necesitată conform paragrafului I, punctul 2 în cadrul scopului comun al războiului din Marea Neagră, atunci dreptul părții contractante de a dispune în mod liber şi în folosul său de o captură achiziționată se suspendă.

Hotărârea cu privire la acordarea libertății o va lua comandamentul marinei locale după audierea ambelor comandamente care au realizat capturile, iar în caz de divergență de păreri, Amiralul German din Marea Neagră.

O punere la socoteală a capturii pierdute este inadmisibilă pentru ambele părți, iar în caz de pierdere a unor noi ambarcațiuni de rezervă angajate pentru înlocuirea navelor de război şi navelor de război auxiliare conform paragrafului III, punctul 1, dreptul de a le pune la socoteală rămâne intact.

3. Independent de aceasta, formațiunile de luptă angajate în acțiuni operative sunt îndreptățite să acopere imediat şi direct pentru menținerea potențialului lor de luptă, lipsa ivită din stocurile cotei de capturi realizate de parte respectivă.

Aceste cote de capturi întrebuințate direct se vor socoti ulterior de comun acord de ambele marine de război.

VI.

Starea şi reparația capturilor

Cotele capturilor se repartizează în principiu între ambele marine de război în starea în care se aflau în momentul transmiterii lor în posesia părților cu titlul de proprietate.

Afară de aceasta, marina de război germană va aduce în stare de eficiență navele de înlocuire, care urmează a fi repartizate în prealabil Marinei Regale române conform paragrafului III, în cadrul posibilităților dictate de împrejurările de război într-o măsură

mai detaliată a convenţiilor speciale deja în vigoare sau a unor noi convenţii, între altele şi cu privire la suportarea cheltuielilor.

La dorinţa Marinei Regale române, marina de război germană va sprijini punerea în stare de eficienţă a capturilor care au nevoie de reparaţie în schimbul restituirii cheltuielilor produse din cauza reparaţiilor şi anume tot în cadrul posibilităţilor dictate de împrejurările războiului.

VII.

Transportul capturilor.

Pentru transportarea capturii libere de orice obligaţii se vor pune în aplicare dispoziţiile stipulate în convenţia, menţionată la început, din 15 septembrie 1942, 10 decembrie 1942.

VIII.

Procedura în caz de divergenţă de păreri în privinţa executării convenţiei.

Dacă Marina de Război Regală română crede că are temeiuri serioase în contra hotărârilor luate, conform paragrafelor IV şi V, de către autorităţile germane respective, atunci va decide Comandamentul Suprem al Marinei de Război germane.

IX.

Această convenţie intră în vigoare deodată cu aprobarea Comandamentului Suprem al Marinei de Război germane şi a Subsecretariatului de Stat al Marinei române.

Pentru Înaltul Comandament al Marinei de Război,
Comandor (ss) indescifrabil

Pentru Marele Stat Major,
General de divizie (ss) ROZIN

Aprobat.
Berlin, 29 ianuarie 1943
Comandantul suprem al marinei de război,
Mare Amiral (ss) RAEDER

Aprobat.
Bucureşti, februarie 1943
Subsecretar de stat al marinei,
General de divizie (ss) indescifrabil

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate, dosar 225, filele 2 – 4.

170

Marele Stat Major
Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate

Dare de seamă asupra activităţii Secţiei a 7-a de Legătură cu Armatele Aliate de la 1 ianuarie 1943 la 31 decembrie 1943.

I

1.CAZAREA ŞI CANTONAREA TRUPELOR ALIATE.

S-a prevăzut şi realizat:

- verificarea cazării şi cantonamentelor trupelor aliate pe teritoriul României.
- cazarea trupelor aliate numai în clădiri particulare, în special în fostele proprietăţi evreieşti;
- evacuarea imobilelor ocupate de armatele aliate mai ales acelea necesare trupelor, instituţiilor şi autorităţilor româneşti, în următoarea ordine de urgenţă: cazărmi, spitale, sanatorii, magazii, depozite militare, edificii publice;
- predarea către proprietar a imobilelor şi terenurilor ce au fost ocupate de Corpul Expediţionar Italian, care a staţionat temporar sau în trecere pe teritoriul României.

Marele Stat Major a reuşit să evacueze aproape integral imobilele instituţiilor militare şi publice şi să cazeze trupele aliate în condiţii optime, în clădiri particulare şi în barăci proprietatea armatei germane.

Această măsură a permis funcţionarea normală a instituţiilor de stat (militare şi civile).

Cheltuielile de cazare sunt suportate de armata germană, cu excepţia cheltuielilor de cazare a instructorilor germani, care activează pe lângă centrele de instrucţie şi pe lângă unităţile româneşti, a căror cazare se suportă de către unităţile pe lângă care activează.

2.CONVENŢII, PROTOCOALE.

Secţia a 7-a în legătură cu Secţia I a urmărit executarea convenţiei încheiată între guvernul Reich-ului rerman şi guvernul român la 12 mai 1943, privitoare la înrolarea în armata germană a cetăţenilor români de origine etnică germană, precum şi convenţia din 22 august 1943, relativă la înrolarea în armata germană a minoritarilor ruşi şi ucrainieni aflaţi pe teritoriul României, precum şi pe teritoriile administrate de statul român.

Pentru precizarea unor situaţii create prin aceste două convenţii dintre guvernul român şi guvernul german, au avut loc mai multe conferinţe la Marele Stat Major între delegaţii M.St.M. şi Legaţiei Germane, cu care ocazie toate chestiunile au fost rezolvate în spiritul legilor şi dispoziţiilor în vigoare.

În studiu şi în curs de rezolvare se află problema sumelor cerute de guvernul Reich-ului german, guvernului român, pentru acordarea de ajutoare familiilor voluntarilor etnici germani angajaţi în armata germană.

Luându-se în discuţie această cerere de către Consiliul de Colaborare, s-a hotărât că familiile voluntarilor etnici germani, urmează a primi ajutoare după normele şi în cantităţile fixate pentru familiile ostaşilor noştri.

Această hotărâre a fost aprobată de către domnul mareşal conducător.

Cuantumul sumei se va stabili de către M.St.M., după ce Legaţia Germană va trimite Marelui Stat Major tabele nominale cu situaţia materială a tuturor voluntarilor angajaţi în armata germană.

3.COMPANIA TEHNICĂ PETROLIERĂ.

La cererea Comandamentului Aviaţiei Germane, domnul Mareşal conducător a aprobat înfiinţarea unei companii tehnice petroliere, care să colaboreze cu formaţiunile antiaeriene germane aflate în zona petrolieră. În acest sens, M.St.M. a organizat această companie din membrii specialişti din alte ramuri ale industriei, pentru a nu se stingheri activitatea industriei petroliere.

Mobilizarea acestei companii s-a făcut de către Cercul Teritorial Prahova.

Înființarea acestei companii s-a făcut cu scopul de a fi pregătită să poată concura atât la repunerea în stare de funcțiune a instalațiilor petroliere, cât şi la limitarea pagubelor, în eventualitatea unor bombardamente asupra zonelor petroliere.

4.SCUTIRI DE CONCENTRARE - MOBILIZARE.

În spiritul celor stabilite în conferința din 8 decembrie 1941 de la M.St.M., dintre delegații Marelui Stat Major, Secția I şi Secția a 7-a şi delegații tuturor misiunilor militare germane din România, s-au acordat şi în cursul anului 1943 scutiri de concentrare pentru cetățenii români angajați la misiunile germane, pe teritoriul României, dintre aceia care activează la lucrări în legătură cu nevoile operative (ateliere de reparat avioane şi autovehiculele, lucrări în zona petrolieră, baracamente, aerodroame, etc.).

Numărul celor scutiți de concentrare şi puşi la dispoziția misiunilor germane a fost redus cu 45,7% față de 1942.

La sfârşitul anului 1943, numărul scutiților de concentrare pentru comandamentele de legătură ale armatei germane şi organizațiile ce concură la lucrări de interes operativ s-a ridicat la 1935 scutiți.

Necesitatea scutirilor solicitate de diferitele comandamente de legătură germane, s-a verificat prin controale executate de ofițerii din secție, asupra importanței activității ce se desfăşoară la diferite lucrări.

5.Variația efectivelor germane în România.

II

Accidente, stricăciuni, pagube cauzate de membrii armatelor aliate cetățenilor români şi invers.

Procese judecate, amânate, de către Comisia Mixtă de Judecată.

III

1. **Înlesnirea trecerii frontierei de către românii din Banatul Iugoslav, înrolați voluntari în armata română pentru a merge în concediu sau lăsați la vatră.**

Pe baza raportului nr.40.368/943, al Corpului 7 Armată transmis de M.St.M. Secția a 2-a, cu nr.464.577 din 31 mai 1943, intervenindu-se la Serviciul nr.5 de Control al Comandamentului Suprem german, s-a convenit ca aceşti voluntari să poată trece frontiera pe baza unor autorizații eliberate de Comenduirea Germană a Pieței Timişoara, în urma tabelelor trimise de Corpul 7 Armată.

2**. Ajutorarea românilor timoceni şi înlesnirea trecerii acestor români în localitățile din stânga Dunării pentru a-şi procura prin cumpărături directe materiale strict necesare vieții (petrol, sare, chibrituri, tutun, etc.).**

Pe baza ordinului nr.501457 din 25 iunie1943 al Preşedinției Consiliului de Miniştri CBBT, intervenindu-se la Generalul German de pe lângă Comandamentul de Căpitănie al Armatei Române, ni s-a comunicat că această operațiune nu este posibilă în situația actuală, avându-se în vedere starea de spirit din Iugoslavia.

În cadrul măsurilor generale de siguranță a navigației pe Dunăre, s-a renunțat la trecerea românilor timoceni.

Cu ord. nr.545.214 din 25 decembrie 1943 s-a dat ordin autorităților române de frontieră pentru a împiedica aceste treceri.

3. **Siguranța navigației pe Dunăre**.

Pe baza instrucțiunilor nr.538.331 din 19 iulie 1943 elaborate de M.St.M. Secția a 2-a, s-a luat contact cu Misiunea Militară Germană pentru a interveni pe lângă M.St.M. bulgar, în sensul ca aceleaşi măsuri să fie aplicate şi pe malul drept al Dunării.

La intervenția Generalului German de pe lângă Comandamentul Suprem al Armatei Române, M.St.M. bulgar a răspuns favorabil, arătând măsurile luate şi cerând ca

organele locale (româno-bulgare) să se pună în contact direct pentru transmiterea urgentă a informaţiilor.

La data de 4 ianuarie 1944 a fost semnată din partea M.St.M. român convenţia româno-bulgară care reglementează schimbul de informaţii.

Această convenţie a intrat în vigoare la data semnării.

4. F**ixarea responsabilităţilor incendierii comunei Soveja**.

Ordinul nr.103.352 din 6 martie 1943 al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, prin care se transmite ordinul în rezoluţie al domnului mareşal conducătorul statului, ce prevede:

„Să se stabilească de acord cu generalul Gerstenberg, dacă focul a luat naştere din cauza soldaţilor germani. În acest caz, germanii trebuie să despăgubească pe sinistraţi."

În urma anchetei mixte româno-germane ce a avut loc între 26 martie şi 4 aprilie 1943 în localităţile Soveja, Focşani şi Bucureşti, membrii români din comisia de anchetă au stabilit că armata germană este responsabilă de incendierea comunei Soveja. Focul a luat naştere de la postul german de observaţie din acea localitate, din neglijenţa soldaţilor germani.

Până acum nu s-au despăgubit sinistraţii. Rezolvarea chestiunii se urmăreşte.

5. **Restricţii pentru trecerea frontierei impuse membrilor armatelor aliate.**

Ordinul nr.17.520 din 24 decembrie 1942 al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Direcţia Relaţiilor cu Departamentele şi adresa Ministerului Afacerilor Interne, Direcţia Generală a Poliţiei nr.38.338 din 30 decembrie 1942.

Trecerea frontierei, de către membrii armatelor aliate, s-a limitat la următoarele puncte:

- pentru C.F.: Curtici, Jimbolia, Războieni Tunel, Vatra Dornei-Orăşeni, Tighina, Negru Vodă;
- pentru şosele: Socol-Stamora Moravița, Feleac, Orăşeni, Tighina;
- treceri fluviale şi maritime:. Giurgiu Port şi Constanţa Port.

În aceste puncte se execută controlul vamal şi poliţienesc după instrucţiuni speciale, elaborate de M.St.M. Secţia a 7-a.

În baza ordinelor date de domnul mareşal conducător al statului spre a se înăspri măsurile de control, s-a dispus ca organele de control române să fie întărite, iar controlul să înceapă pentru trenurile ce pleacă din România, cu 3-4 staţii înaintea staţiei terminus de frontieră.

6. **Înfiinţarea posturilor de control italiene**.

Ordinul circular nr.571.386 din 31 decembrie 1942 al M.St.M..

Ataşatul militar italian comunică hotărârea comandamentului italian de a înfiinţa posturi de control italiene în următoarele puncte:

- Curtici, Orăşeni, Tighina pentru controlul pe şosele şi C.F.;
- Bucureşti (Otopeni-Băneasa) pentru controlul autovehiculelor.

În punctele unde nu funcţionează echipe de control italiene, transporturile armatei italiene urmează a se supune controlului executat de autorităţile române.

După data de 8 septembrie 1943, când a intervenit semnarea armistiţiului de către armata italiană, echipele de control italiene au fost desfiinţate iar personalul internat.

7. **Dezarmarea militarilor italieni aflaţi pe teritoriul României la data semnării armistiţiului** (8 septembrie 1943).

Ca urmarea dispoziţiilor primite din partea guvernului, M.St.M. a luat următoarele măsuri:

a) Concentrarea la Bucureşti a tuturor militarilor italieni aflaţi în România şi Transnistria.

b) Dezarmarea lor şi preluarea materialelor de război de către armata română.

c) Internarea militarilor italieni în lagărul Oeşti, prin Secţia Prizonieri de Război din Ministerul de Război.

La data semnării armistiţiului (8 septembrie 1943) situaţia trupelor italiene dislocate în România şi Transnistria era următoarea:

Nr. crt.	EFECTIVE	Ofiţeri	Subofiţeri şi trupă	TOTAL
1.	Armata de uscat	38	369	407
2.	Aeronautica	5	6	11
3.	Marina	2	49	51
4.	TOTAL GENERAL	45	424	469

Ca urmare a ord. M.St.M. nr.872.845 şi nr.872.851 din 11 noiembrie 1943 s-a dispus ca efectivele italiene din ţară să fie concentrate după cum urmează: armata de uscat şi aeronautica, la Bucureşti; marina, la Constanţa.

8. Cazarea: trupelor italiene dezarmate s-a făcut în imobilele ocupate de italieni până la data armistiţiului şi în cazarma Regimentului 1 Artilerie Moto (Bragadiru).

Ofiţerii au rămas mai departe în camerele ce le ocupau cu chirie prin bună învoială. În acelaşi mod s-a procedat şi cu ofiţerii sosiţi din provincie sau din Transnistria.

Ulterior, pe baza dispoziţiilor date de domnul mareşal şi în urma propunerilor Secţiei Prizonieri de Război, militarii italieni au fost concentraţi la Oeşti (26 km nord Curtea de Argeş).

9. **Preluarea materialelor şi armamentului italian s-a făcut după cum urmează**:

- trupele italiene ale armatei de uscat, au predat materialele şi armamentul Comandamentului Militar al Capitalei, în afară de autovehicule, care s-au vărsat Centrului de Instrucţie Motomecanizat;
- trupele din aeronautică au predat materialele şi armamentul Statului Major al Aerului;
- trupele navale, au predat materialele şi armamentul, Statului Major al Marinei.

În conformitate cu ordinul în rezoluţie al domnului mareşal, transmis cu ordinul Cabinetului Militar al Conducătorului Statului, nr.108.799 din 16 octombrie 1943, toate aceste materiale urmează a fi puse în serviciul armatei române, în raport cu aptitudinile lor.

Materialele preluate de la armata italiană, au fost primite cu procese-verbale în care s-a consemnat calitatea şi starea de uzură.

Materialele urmează a fi conservate sau manipulate cu aceleaşi forme administrative ca şi materialele armatei române.

10. **Preluarea submarinelor italiene din Marea Neagră**.

În noaptea de 30 noiembrie – 1 decembrie 1943, comandantul Flotilei de Submarine italiene din Marea Neagră s-a prezentat comandantului Forţelor Navale Maritime Române din Constanţa, căruia i-a declarat că atât ofiţerii cât şi trupa din echipaje se pun sub protecţia statului român, nemaiânţelegând să lupte sub comandament german.

Submarinele flotilei, în număr de cinci, au fost predate comandamentului maritim român cu acte.

La bordul submarinelor italiene s-a ridicat pavilionul român, în dimineaţa zilei de 1 decembrie 1943.

Cele cinci submarine primite au următoarea caracteristică :

- greutate……30 tone;
- tuburi lans-torpile…… 2;
- echipaj…….3-4 oameni.

IV

1. **Aprovizionarea trupelor aliate**.

Nevoile de trai, de toată natura, ale armatei germane în ţară s-au satisfăcut prin intendenţa armatei române cu avizul Marelui Stat Major şi cu aprobarea Ministerului Economiei Naţionale.

Toate cheltuielile sunt suportate de armata germană pe baza acordului din 17 martie 1942, acord care a expirat la 30 septembrie 1942; aprovizionarea după această dată s-a făcut în condiţiile acordului expirat, până când se va încheia noul acord.

Aprovizionarea trupelor italiene în România , până la data armistiţiului , 9 septembrie 1943 , s-a făcut după acelaşi mecanism de mai sus, pe baza acordului italo-român din 3 decembrie 1942.

2.S-a continuat asigurarea aprovizionării şcolilor româneşti din Grecia (Salonic) prin **comandamentul german de ocupaţie**.

În prezent acest mecanism nu mai funcţionează, chestiunea fiind în studiu la Ministerul Afacerilor Străine şi Ministerul de Finanţe, pentru a se găsi o modalitate pentru transferul în ţară a sumelor (drahme) plătite de beneficiari , ce constituie valoarea alimentelor.

3. În urma demersurilor făcute , între martie-noiembrie 1943, de către Misiunea Militară Germană, Comandamentul Suprem German a aprobat ca românii timoceni internaţi în lagărele din Belgrad şi Zemun să fie eliberaţi, iar cei ce nu erau de origine etnică română au fost trimişi în Germania pentru a fi utilizaţi în industria de război.

4. S-a obţinut de la Comandamentul Suprem al Armatei Germane eliberarea a 163 prizonieri iugoslavi de origine etnică română, aflaţi în lagărele din Germania şi angajarea lor ca lucrători civili în Germania, repatrierea nefiind aprobată.

5. În cursul acestui an, în urma intervenţiilor făcute prin Misiunea Militară Germană, Comandamentul Suprem German a aprobat evacuarea şi internarea în spitalele din Viena şi Germania a 51 ostaşi români, ofiţeri, subofiţeri şi trupă, mutilaţi şi invalizi de război, pentru tratament, reeducare şi proteze.

6. Comandamentul german, în urma intervenţiilor făcute, a aprobat eliberarea şi transportul în România a tuturor materialelor de război, comandate la diferite firme în Italia şi recepţionate de comisiile noastre.

7. Aprovizionarea trupelor germane din Transnistria s-a făcut prin grija Guvernului Transnistriei şi Comandamentului Etapelor de Est, în acelaşi condiţii ca şi livrările din ţară.

Şeful Secţiei a 7-a Legătură cu Armatele Aliate,
Colonel Nicolae BĂICULESCU

A.M.R. ,fond 948 – Marele Stat Major, dosar 1493, fila -.

171

Preşedintele Comisiei Guvernamentale Germane — Nr.2 din 2 februarie 1943

Domnule preşedinte,

Am onoarea a vă confirma că între guvernul german şi guvernul român se convin următoarele:

Pentru a facilita din toate punctele de vedere executarea înţelegerii stabilite în Protocolul secret din 11 ianuarie 1943, asupra urcării livrărilor produselor petroliere, guvernul german renunţă în favoarea guvernul român la plata urcării preţurilor materialelor de război, care rezultă din ultima urcare a preţurilor produselor petroliere româneşti, convenită cu efect retroactiv de la 1 mai 1942.

Pentru calcularea echilibrului la „Ölpakt", această urcare a preţurilor materialelor de război nu va fi scăzută.

Primiţi, vă rog, domnule preşedinte, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni.

(ss) CLODIUS

Către preşedintele Comisiei Guvernamentale Române,
domnul secretar general N. RĂZMERIŢĂ, Berlin.

A.M.R., fond 949 – Marele Cartier General, dosar 499, fila 159.

172

Preşedintele Comisiei Guvernamentale germane — Nr. 1, din 2 februarie 1943, Berlin

Domnule preşedinte,

Am onoarea să vă confirm că pentru executarea creditului fără dobândă, acordat de guvernul german prin punctul 1 al Protocolului secret din 11 ianuarie 1943, între guvernul german şi guvernul român se convin următoarele:

La fiecare comandă de material de război, care se face după 11 ianuarie 1943, jumătate din preţul de cumpărare se plăteşte de Guvernul german, printr-un organ ce urmează a fi însărcinat direct pentru aceasta, direct firmei germane, respectiv la termenele de plată convenite în contractul de cumpărare. Din partea românească se va comunica acestui organ ce plăţi sunt de făcut. Ministerul Finanţelor german sau organul însărcinat de el va ţine o evidenţă contabilă a sumelor plătite şi va face pentru fiecare contabilizare o comunicare scrisă Ministerului Finanţelor român, care va confirma-o în scris.

În luna întâia şi a şaptea ale fiecărui an, delegaţi ai Ministerului Finanţelor german şi ai Ministerului Înzestrării român vor examina împreună situaţia contabilă de la 31 decembrie, respectiv 30 iunie şi vor stabili rezultatul acestei cercetări într-un proces-verbal.

Primiți, domnule preşedinte, asigurarea consideraţiei mele cele mai distinse.

(ss) CLODIUS

Domnului preşedinte al Comisiei Guvernamentale române, domnul secretar general N. Răzmeriță, acum în Berlin.

A.M.R., fond 949 - Marele Cartier General, dosar 499, fila 158.

173

Marele Stat Major — Nr. 232990 din 10 februarie 1943
Secția a 2-a, Biroul Contrainformații

Marele Stat Major, Secția a 2-a
către
Ministerul Apărării Naționale, Cabinet

Am onoarea a raporta domnului ministru, pentru domnul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri:

Grupul Etnic German din România a organizat un recensământ al tuturor cetățenilor români de origine etnică germană din România (urma să se efectueze între 23–31 ianuarie 1943).

Marele Stat Major, fiind informat despre această operațiune, a dat dispoziții Comandamentului 6 Teritorial să ia măsuri pentru a interzice şi împiedica efectuarea lucrărilor, sesizând şi Ministerul Afacerilor Interne.

Cu toate măsurile luate, operațiunea continuă în ascuns, pe formulare de natura celor anexate*.

Vă rugăm să binevoiți a hotărî.

Subşeful Marelui Stat Major,
Colonel adjutant S. MARDARI

Şeful Secției a 2-a,
Colonel C. IONESCU

A.M.R. fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 273, fila 136.

174

General de divizie Gh. Rozin — 12 februarie 1943

Notă
Aplicarea convențiilor de capturi

* Anexele nu se publică.

şi ridicarea potenţialului de război

Lucrări necesare

În executarea ordinului domnului Mareşal Conducător (nr. 102006 al Cabinetului Militar) de a stabili modalităţile practice pentru valorificarea rezultatelor obţinute prin **Convenţia de capturi** încheiată de generalul Rozin cu comandamentele germane, s-au întrunit în conferinţă la Marele Stat Major: din partea armatei, domnii: general Pantazi, general Dobre, general Şteflea, general Rozin, viceamiral Păiş, general Jienescu, colonel Nestorescu; din partea Economiei Naţionale, domnii: ministru Finţescu, subsecretar de Stat Ghiolu, secretar general Mihăilescu.

Discuţiile au dus la următoarele concluzii şi propuneri:

I.
Capturile Militare

Participarea armatei române la capturile de război pe frontul de Est, este definitiv hotărâtă şi bine precizată în cele trei convenţii, încheiate la Berlin în decembrie 1942, respectiv pentru: armata de uscat; aeronautică; marină.

Scopul de urmărit astăzi trebuie să fie:

a) Să terminăm cât mai repede aducerea în ţară a capturilor pentru armată, care ni s-au repartizat şi mai sunt în curs de livrare.

Să mărim cota obţinută până în prezent pentru a acoperi pierderile suferite (Don–Volga–Caucaz) şi a satisface nevoile de reorganizare (în special artilerie, anticar şi care de luptă);

b) Să intrăm cât mai curând în posesia capturilor ce ni se cuvin pentru aeronautică şi marină.

A. Capturile armatei de uscat

Convenţia încheiată ne dă dreptul la o cotă, proporţională cu numărul de divizii române, pe întreg frontul de Răsărit.

Comandamentul german ne-a comunicat, în vară, conţinutul unei prime tranşe, anexa 1*, din capturile făcute de germani şi a început expedierea.

Până în momentul de faţă au sosit capturile arătate în aceeaşi anexă.

Comandamentul german s-a angajat în plus, să ţină seama, în toată măsura posibilă, de cererile noastre pentru a ne completa lipsurile în armament modern.

Ce rămâne de făcut

1. Să precizăm cu O.K.W., definitiv, cantitatea de capturi ce ne revin pe anul 1942.

2. Având în vedere pierderile pe care armata noastră le-a suferit în ultimele bătălii, şi pe care este posibil ca livrările de material nou din Germania şi industria de război română să nu le poată recompleta în timpul scurt, pe care evenimentele militare îl impun, trebuie să căutăm:

- a obţine de la germani cât mai multe capturi, chiar dacă s-ar depăşi cota ce ni se cuvine;

- a le aduce imediat în ţară pentru a ne crea posibilitatea să înlocuim aceste pierderi în timp optim.

3. Ca urmare:

---

* Anexele nu se publică.

a) Se vor preciza cantităţile de armament pe care nu-l mai putem procura urgent pe altă cale decât din capturi.

Aceasta ca o soluţie provizorie, care nu va impieta asupra comenzilor şi fabricaţiilor ce se vor urmări intens.

b) Se va încerca apoi la O.K.W. a se îmbunătăţi cota de capturi ce ni se cuvine, ţinând seama de pierderile ce am avut, raportate la totalul armatei, şi de potenţialul redus al industriei noastre.

În primul rând se vor urmări armamentele arătate în tabelul anexă 2.

Se vor cere, cu toată insistenţa, care de luptă şi utilajul necesar pentru a le repara şi a le transforma urgent în unităţi de vânători de care.

B. Capturile aviaţiei

Pentru realizarea capturilor de aeronautică ce ne revin pe baza convenţiei încheiate se va ţine seama de următoarele:

1. Aeronautica română nu constituie organizaţii proprii de strângerea capturilor, ci lasă aceasta pe seama organizaţiilor germane.

2. Capturile care interesează aeronautica noastră sunt (în ordinea de urgenţă):

- autovehicule;
- transmisiuni terestre;
- instalaţii de uzine;
- material antiaerian;
- material de aerodrom, avioane şi motoare de captură în ultimă urgenţă.

3. Interesează în special, obţinerea unui număr mare de tunuri A.A. de 76,2 mm, cu muniţia respectivă, pe care să le utilizăm în misiuni antitanc.

Ce rămâne de făcut

1. a) Să se comunice la O.K.W. că se lasă în seama lui chestiunea strângerii şi repartizării capturilor aeronautice.

Să i se ceară totodată, tabelele de materialul de aeronautică capturat de germani pe perioade şi fixarea cantităţilor reale ce ne revin, pe baza cotei de 10% din capturi, ce am obţinut pentru anul 1942.

b) Din acest total, delegaţii Subsecretariatului de Stat al Aerului vor alege materialele de care avem nevoie, în limitele cotei ce ni s-a acordat.

Dat fiind, că germanii s-au angajat, pe de o parte, să ne dea material capturat, în grupuri armonic constituite, iar pe de altă parte, să se dea în schimbul capturilor reţinute pe front, alte materiale de care avem nevoie, aeronautica va formula cererile sale concrete, pe baza planului de înzestrare şi a listelor de capturi obţinute.

Conform înţelegerii, aceste liste vor fi prezentate la O.K.W., spre execuţie.

2. Se va fixa cota de capturi ce ne revine din materialul de aviaţie capturat în anul 1941.

În acest scop se vor duce tratative cu O.K.W. pe baza tabelului de forţe aeriene române, angajate în anul 1941. Se va căuta a obţine tot cota de 10%, ca şi pe 1942; numărul nostru de escadrile din 1941, fiind odată şi jumătate mai mare decât în 1942.

3. Totodată se va comunica Comandamentului Suprem al Aviaţiei Germane o situaţie a capturilor de aeronautică făcute de noi în 1941 şi în 1942, pentru a se ţine cont de ele la socotirea cantităţilor ce ne revin.

C. Capturile Marinei

Pentru realizarea capturilor de marină ce ne revin pe baza convenţiei încheiate, se va ţine seama de următoarele:

1. Marina română înfiinţează o organizaţie proprie de strângerea şi inventarierea capturilor. Aceasta va cerceta, în legătură şi cu asentimentul comandamentelor germane, toate instalaţiile şi depozitele sovietice de materiale capturate. Va face propuneri pentru: folosirea şi ridicarea maşinilor, armamentului şi materialelor ce ne revin, precum şi a vaselor destinate să înlocuiască pierderile suferite, conform anexei 3.

2. Capturile care interesează în special marina noastră prin valoarea şi importanţa lor, sunt: vasele de război în construcţie în şantiere şi cele avariate, care s-ar putea recupera mai uşor, vasele comerciale şi auxiliare puse în funcţiune sau mai uşor de ridicat şi reperat, docurile plutitoare, armamentul fortificaţiilor de coastă, instalaţiile de reparaţii şi construcţii navele (maşini, unelte, scule şi materii prime pentru reparat nave, armament naval), materiale de marină de tot felul.

Ce rămâne de făcut

a) Să se comunice la O.K.W. că marina română a ratificat **Convenţia de capturi**, şi să se ceară confirmarea ratificării din partea Comandamentului Suprem al Marinei Germane.

b) În ce priveşte suportarea preţului de repunere în funcţiune a vaselor capturate, care înlocuiesc pierderile marinei, (anexa 3), se va transmite Comandamentului Marinei Germane la Berlin, punctul de vedere al domnului mareşal Antonescu când a pus Forţa Navală Maritimă sub ordinele Comandamentului german. Din aceasta rezultă că navele de război ce ni se dau în locul celor pierdute trebuie să fie reparate pe contul marinei germane. În acest scop, Subsecretariatul de Stat al Marinei a întocmit lista vaselor pierdute a căror înlocuire se va face în primul rând (anexa 3[*])

c) Să se ceară comandamentelor germane de marină (O.K.M.) şi Amiralului German din Marea Neagră, prin Statul Major de Legătură Bucureşti, lista cu toate materialele, vasele şi inventarul instalaţiilor de marină capturate, pentru a calcula cantităţile ce ne revin pe baza cotei de 40%, din capturi, ce am obţinut.

d) De acord cu Amiralul German din Marea Neagră să se stabilească un program de ridicarea şi punerea în stare de plutire a vaselor înecate sau aruncate pe uscat. Pentru vasele înecate în zona Odessa şi Transnistria să procedăm singuri şi urgent, căci ele ne aparţin, azi, de drept şi total.

II.
Ridicarea potenţialului industriei de război şi economic prin participarea la exploatarea industrială şi economică a Ucrainei

Chestiunea prezintă două părţi:

1. Participarea la industrii de tot felul, pentru care există aprobarea definitivă a mareşalului Göring.

2. Participarea la exploatările de fier vechi, minereuri de fier şi de cărbune, pentru care există o aprobare de principiu, rămânând ca momentul intrării în vigoare a executării să se fixeze de Comandamentul Suprem german.

A. Participarea la industriile generale din Ucraina

Scopul urmărit: a completa, din industria Ucrainei:

---

[*] Anexa nu se publică.

a) Acele lipsuri în echiparea şi dotarea armatei sau a celorlalte ramuri de activitate (agricultura, industrii generale etc.) pe care nu le putem acoperi cu fabricaţiile proprii sau cu primirile din Germania.

b) Acele lipsuri de semifabricate şi în materii prime, pe care, de asemenea, nu le putem acoperi din ţară sau din Germania.

Modalităţi de realizare

1. Baza oricărei realizări o formează stabilirea lipsurilor pe care nu le putem acoperi.

Pentru stabilirea lipsurilor în materii prime şi fabricate se va porni de la necesităţile totale ale înzestrării armatei şi în măsura strict necesară a economiei naţionale pe timpul războiului.

Din acest total se va defalca:

a) ceea ce satisface industria noastră: cu materii prime din ţară; cu materii prime sigure din Germania.

b) ceea ce va primi din Germania, în cadrul convenţiilor încheiate.

Restul constituie ceea ce trebuie să urmărim a aduce din Ucraina sub una din următoarele trei forme:

- materii prime;
- semifabricate;
- fabricate.

Este deci necesar a se preciza relaţia între materiile prime şi produsele fabricate, pentru a se putea lăsa comandamentelor militare germane posibilitatea de a ne satisface, după caz şi posibilităţi, pe una sau mai multe din aceste trei căi.

2. Se va cere să ni se dea: fie o cotă-parte, fie cantităţi globale din produsele (sau semifabricatele) care se lucrează în industriile din Ucraina, sau din materiile prime ce se produc, astfel:

a) Pentru materiile prime necesare fabricării armamentului, muniţiilor şi echipamentului armatei, se va cere o livrare curentă al cărei debit anual să se apropie de cantităţile fixate în tabelul întocmit de Ministerul Înzestrării Armatei, Direcţia Producţiei de Război (anexa 4[*]).

b) Pentru produsele fabricate, necesare echipării şi dotării armatei şi care se expun în anexa 5[**], se vor cere cantităţi proporţionale cu materiile prime solicitate, astfel încât să se lase comandamentelor economico-militare germane libertatea de a ne satisface nevoile, aşa cum îi permit disponibilităţile.

3. Direcţia Controlului Industriei de Război va stabili, în legătură cu Ministerul Economiei Naţionale, debitele noastre de fabricaţie în toate sectoarele (armament, muniţie, textile, pielărie, alimente etc.), pentru a şti care sunt cantităţile minime de produse fabricate ce vom cere de la comandamentele economico-militare germane.

*

* *

În afară de produsele fabricate şi materiile prime, potenţialul nostru de război mai are nevoi importante în:

1. Maşini de diferite categorii pentru a completa utilajul unora din fabricile noastre.

---

[*] Anexa nu se publică.

[**] Anexa nu se publică.

2. Fabrici complete pentru anumite industrii: fie de armament, care de luptă, camioane, muniţii, tunuri etc.; fie de ordin general, pentru valorificarea unora din materiile prime, ce nu putem industrializa suficient de intens.

Categoriile şi cantităţile de maşini necesare completării industriei noastre de război, ca şi fabricile de material de război, chimice, alimentare etc., de care avem absolută nevoie în scopul ridicării potenţialului nostru de război, sunt arătate în anexa 6, care cuprinde listele întocmite de Ministerul Înzestrării Armatei şi Ministerul Economiei Naţionale.

Modalităţi de realizare

a) Să se obţină ridicarea şi transportarea în ţară a maşinilor din fabricile ucrainiene, care nu sunt în funcţiune.

b) De asemenea, să se obţină mutarea definitivă a unor fabrici complete, pentru utilajul carelor de luptă şi al armamentului modern, care interesează îndeosebi industria noastră de război.

Dat fiind, că guvernul german şi O.K.W. intenţionează a dezvolta cât mai mult puterea de producţie a industriei din Ucraina şi a o folosi pe loc, este probabil ca în chestiunea maşinilor sau a fabricilor, germanii să rămână refractari la orice deplasare a lor.

Totuşi, nu pare exclus ca, în faţa unei situaţii operative, care ar impune mutarea unei părţi din instalaţiile industriale mai spre vest, să se poată obţine împingerea acestora în România chiar de pe acum.

Mai probabil este însă, că pentru început nu se va putea realiza decât: o participare pe loc la industriile şi exploatările în funcţiune; precum şi participări la materii prime, fier vechi, minereuri de fier şi cărbune.

După obţinerea documentării, pe care o vor procura organele de legătură, se va vedea ce se poate obţine ca maşini sau instalaţii complete de fabrici.

*

* *

B. Participarea la exploatările de fier şi cărbune din Ucraina

Scopul urmărit trebuie să fie: a completa din minele Ucrainei lipsurile de fier vechi, minereu de fier şi cărbune de care au nevoie industria de război şi căile ferate din Transnistria.

Modalităţi de realizare

a) Baza cererilor de fier vechi, minereu de fier şi cărbune o formează nevoile industriei de război sau a industriilor generale, care lucrează la alimentarea războiului şi pe care nu le putem acoperi din livrările curente. Aceste nevoi se arată în tabelul anexă 7[*], întocmit de Ministerul Înzestrării Armatei de acord cu Ministerul Economiei Naţionale.

b) Pentru susţinerea cererilor se va arăta că:

- Importantele cantităţi de minereu de fier, ce ni se livrează în cadrul convenţiilor economice, deci contra cost, provin din Ucraina. (Nota Ministerului Economiei Naţionale – anexa 8).

- Cererile de cărbuni sunt destinate a acoperi nevoile căilor ferate din Transnistria care execută transporturi militare, în mare parte pentru armată şi economia de război germană.

---

[*] Anexa nu se publică.

*

* *

III.

Pentru îndeplinirea celor de mai sus, sunt necesare:

A. încheierea ultimelor tratative cu Comandamentul german pentru a determina cantităţile ce ni se cuvin, acolo unde drepturile de capturi, sunt stabilite numai printr-o cotă proporţională. Aşa de exemplu:

- La armată, dreptul nostru se socoteşte pe întregul front de Răsărit şi proporţional cu numărul de divizii.
- La aviaţie, avem pe anul 1942 – 10% din captura întregului front de Răsărit.
- La marină, avem 40% din ansamblul vaselor, arsenalelor, şantierelor etc. de tot felul.

Acelaşi lucru acolo, unde drepturile sunt stabilite numai principial, cum este cazul la industriile generale sau la fier şi cărbune, unde avem aprobarea mareşalului Göring, fără a fi obţinut însă precizarea cantităţilor.

B. Angrenarea definitivă a lucrului între organele de conducere şi organele de execuţie (pe teren) care să asigure aducerea în ţară la timp oportun şi în bune condiţii, a capturilor la care avem dreptul;

C. Organizarea transporturilor C.F.R., maritime, pentru a asigura, printr-un debit cât mai mare, intrarea masivă în ţară a capturilor.

Execuţia

A. Generalul Rozin să meargă la O.K.W. şi la Berlin pentru a termina ultimele tratative cu scopul următor:

I. În ce priveşte capturile militare

1. Pentru armată

a) Precizarea cantitativă a drepturilor noastre de capturi, care, azi, sunt definite numai proporţional.

b) Obţinerea unei cantităţi cât mai mari de armament modern (obuziere, artilerie grea, armament anticar; eventual care de luptă) pentru a ne acoperi pierderile şi a asigura reorganizarea.

Ca urmare, la nevoie, îmbunătăţirea cotei de capturi pentru a asigura cantităţile necesare.

2. Pentru aeronautică

a) Stabilirea cantitativă a drepturilor de 10% din captura de aviaţie pe întregul front în anul 1942.

b) Alegerea apoi a categoriilor de materiale asupra cărora ne fixăm preferinţa faţă de nevoile mai presante.

c) Stabilirea cotei de capturi ce ne revin din materialul de aviaţie capturat în 1941.

3. Pentru marină

a) Ratificarea **Convenţiei de capturi la O.K.W.**

b) Obţinerea înlocuirii navelor pierdute, prin capturi puse în stare de funcţionare de către marina germană şi pe contul acesteia.

4. Pentru toate împreună (armată, aeronautică, marină), obţinerea de la O.K.W. a unor transporturi cât mai intense (c.f.+maritime) pentru a asigura sosirea cât mai neîntârziată în ţară.

II. În ce priveşte ridicarea potenţialului de război prin participarea la industriile, minereurile, fierul şi cărbunele din Ucraina, este necesar:

1. Să se transforme aprobarea mareşalului Göring pentru participarea noastră la industrii, într-o convenţie, în care să se prevadă:

a) Cota de participare a României la aceste industrii, fie proporţional, fie sub formă de cantităţi globale repartizate pentru anul 1943.

b) Categoriile şi cantităţile de materii prime, fabricate, maşini şi instalaţii industriale, care se repartizează României.

c) Convenţia să intre imediat în vigoare şi să se precizeze toate condiţiile de execuţie (state-majore comune, ofiţeri de legătură; transporturi etc.)

2. Să se transforme, de asemenea, şi a doua aprobare dată de mareşalul Göring, pentru participarea noastră la minereurile de fier şi cărbune din Ucraina, într-o convenţie, care să prevadă:

a) Cantităţile de fier vechi, minereu de fier şi cărbune, ce se cuvin şi se vor livra României din Ucraina, plătindu-se numai cheltuielile de exploatare şi transport.

b) Convenţia să intre imediat în vigoare; să se asigure condiţiile de execuţie şi transport.

III.

1. În ce priveşte lucrările care derivă din executarea convenţiilor deja încheiate (stabilirea cantităţilor exacte ce ni se cuvin la diferite armamente), ele se vor putea încheia cu uşurinţă.

2. În ce priveşte încheierea convenţiilor, relative la: industriile generale, maşini, fabrici, minereuri de fier, fierul vechi şi cărbunele, dacă va fi posibil se va încheia o singură convenţie, care să cuprindă ambele grupe de chestiuni:

a) Industrii generale şi produse fabricate, materii prime, maşini, fabrici.

b) Fier vechi, minereu de fier şi cărbune.

Dacă nu, convenţiile se vor fracţiona, aşa cum va fi posibil să se încheie.

3. De asemenea, se va lăsa generalului Rozin libertatea să aprecieze, la faţa locului, oportunitatea de a stărui în definitivarea lor, sau de a amâna această definitivare, potrivit cu mersul situaţiei generale, pentru mai târziu.

4. Pentru tratativele de ordin tehnic, generalul Rozin va fi însoţit de personalul necesar (delegaţi ai Ministerului Înzestrării şi Economiei Naţionale) care se va fixa de către aceste ministere.

A. Organe de conducere şi organe de execuţie pe teren

I. Pentru coordonarea întregii activităţi în legătură cu realizarea şi folosirea capturilor este necesar să existe un organ central, care să reprezinte o singură concepţie şi o singură voinţă în executarea acestor importante lucrări, de care depinde aducerea în ţară a unui armament atât de necesar şi a unui material atât de valoros, care astăzi, pe baza convenţiilor, ne aparţine pe deplin.

Acestui organ central (interministerial, sau depinzând de Marele Stat Major) îi revin următoarele atribuţii:

1. Ţine legătura directă şi duce tratative cu comandamentele germane pentru a obţine capturile şi bunurile industriale de care avem nevoie, pe ordine de urgenţă.

2. Urmăreşte şi dă prin Marele Stat Major, instrucţiuni pentru executarea convenţiilor încheiate, adaptându-le împrejurărilor.

3. La fiecare din ministerele: Armată, Înzestrare, Aer, Marină, există deja câte un birou, special însărcinat cu toate chestiunile de capturi ale acestui minister.

Organul central coordonează studiile şi cererile întocmite prin aceste birouri de capturi ale ministerelor interesate, în scopul de a folosi totul la maxim pentru dotarea

armatei şi ridicarea potenţialului de război al ţării. Împreună cu aceste birouri, organul central impulsionează şi orientează activitatea organelor de execuţie şi accelerează transportul capturilor prin toate mijloacele.

II. Pentru practica lucrului pe teren se vor utiliza organe de legătură şi de execuţie.

1. Pentru capturile militare:

a) Organizaţiile de recunoaşterea şi strângerea capturilor, deja existente, compuse din ofiţeri şi specialişti în raport cu misiunile ce au (Odessa) şi ce vor mai primi.

Armata de Uscat şi Marina vor avea fiecare organizaţia respectivă.

b) Organe de legătură cu armata germană şi anume:

- Ofiţeri de legătură la organizaţiile germane de capturi. Ei vor supraveghea pe teren primirea şi transportul rapid al capturilor.

2. Pentru ridicarea potenţialului industrial prin participarea la economia generală se vor înfiinţa:

- Delegaţii pe lângă centrele de producţie a materiilor prime, minereurilor şi fabricatelor industriale. Misiunea lor va fi:

- A asigura execuţia preluării şi transportului cotelor ce ni se cuvin.

- A se documenta la faţa locului asupra posibilităţilor de tot felul.

Aceste delegaţii vor fi compuse din ofiţeri, ingineri şi tehnicieni din Ministerul Înzestrării şi al Economiei Naţionale. Ele vor asigura lucrul pe teren şi vor procura documentarea necesară pentru cererile noastre pe baze concrete.

B. Transportul capturilor, produselor fabricate, maşinilor şi materiilor prime din Ucraina

Pentru activarea transportului capturilor de război şi al materiilor prime din Ucraina, se va proceda în felul următor:

1. Materialele de mare tonaj, care se găsesc în apropiere de porturile din Marea Neagră (Nicolaev, Odessa, Kerson etc.), vor fi transportate spre porturile româneşti cu vasele care se întorc.

Marele Stat Major şi Comandamentul Marinei, de acord cu comandamentele germane, vor studia această problemă şi vor face propuneri concrete pentru mărirea tuturor posibilităţilor.

2. Restul capturilor, produselor industriale şi materiilor prime, care se găsesc în interiorul Ucrainei, în Rusia sau în Germania, vor fi transportate pe calea ferată.

Marele Stat Major va studia posibilitatea de a spori transporturile pe calea ferată, asigurând capacitatea necesară şi un debit neîntrerupt. În acest scop, el va instala ofiţeri de legătură pe lângă **comisiile regulatoare** germane.

[*Rezoluţie:*]
26 februarie 1943
În totul de acord
General I. ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 74 – 93.

175

[Februarie 1943]

Aplicarea convenţiilor de capturi
- propuneri pentru continuarea execuţiei -

I.
Capturile militare

Participarea armatei române la capturile de război pe frontul de Est, este definitiv hotărâtă şi bine precizată în cele trei convenţii, - încheiate la Berlin , respectiv pentru:

- Armata de Uscat;
- Aeronautică;
- Marină;

Scopul de urmărit astăzi trebuie să fie:

a) Să terminăm cât mai repede aducerea în ţară a capturilor pentru Armata de Uscat, care ni s-au repartizat şi mai sunt în curs de livrare;

Să mărim cota obţinută până în prezent pentru a acoperi pierderile suferite (Don – Volga - Caucaz) şi a satisface nevoile de reorganizare (în special artilerie, anticar şi care de luptă).

b) Să intrăm cât mai curând în posesia capturilor ce ni se cuvin pentru Aeronautică şi Marină.

A. Capturile Armatei de Uscat.

Convenţia încheiată ne dă dreptul le o cotă proporţională cu numărul de divizii române pe întreg frontul de Răsărit.

Comandamentul german ne-a comunicat, în 1942, conţinutul unei prime tranşe, Anexa 1*, din capturile făcute de germani şi a început expedierea.

Până în momentul de faţă au sosit capturile arătate în aceeaşi Anexă.

Comandamentul german s-a angajat în plus să ţină seama – în toată măsura posibilă, de cererile noastre pentru a ne completa lipsurile în armament modern.

Ce rămâne de făcut

1. Să precizăm cu O.K.W., definitiv, cantitatea de capturi ce ne revine pe anul 1942; ţinând seama de numărul de divizii române, faţă de numărul de divizii pe întregul front de Răsărit.

2. Având în vedere pierderile, pe care armata noastră le-a suferit în ultimele bătălii, şi pe care livrările de material nou din Germania şi industria de război română să nu le poată recompleta în timpul scurt, pe care evenimentele militare îl impun, trebuie să căutăm:

- a obţine de la germani cât mai multe capturi, chiar dacă s-ar depăşi cota ce ni se cuvine;
- a le aduce imediat în ţară pentru a înlocui aceste pierderi şi ne creea rezerve de armament.

3. Ca urmare:

a) Se vor cere cantităţile de armament pe care nu-l mai putem procura urgent pe altă cale decât din capturi.

În primul rând se vor urmări armamentele arătate în tabelul Anexă nr.2.

Aceasta, ca o soluţie provizorie, care nu va impieta asupra comenzilor şi fabricaţiilor ce se vor urmări intens.

---

* Anexele nu se publică.

b) Se va încerca apoi la O.K.W. a se îmbunătăţi cota de capturi ce ni se cuvin, ţinând seamă de pierderile ce am avut, raportate la totalul armatei şi la potenţialul redus al industriei noastre.

Se vor cere, cu toată insistenţa, care de luptă şi utilajul necesar, pentru a le repara şi a le transforma urgent în unităţi de vânători de care.

B. Capturile Aviaţiei

Pentru realizarea capturilor de aeronautică, se va ţine seama de următoarele:

1. Aeronautica română nu constituie organizaţii proprii de strângerea capturilor, ci lasă aceasta pe seama organizaţiilor germane.

2. Capturilor care interesează aeronautica noastră sunt, în ordinea de urgenţă:

- autovehicule;
- transmisiuni terestre;
- instalaţii de uzine;
- material antiaerian;
- material de aerodrom, avioane şi motoare de captură în ultima urgenţă.

3. Interesează în special, obţinerea unui număr mare de tunuri antiaeriene de 76,2 mm, cu muniţia respectivă, pe care să le utilizăm în misiuni antitanc.

Ce rămâne de făcut

1. a) Să se comunice la O.K.W. că se lasă în seama lui chestiunea strângerii şi repartizării capturilor aeronautice.

Să i se ceară totodată, tablouri cu materialul de aeronautică capturat de germani, pe perioade şi fixarea cantităţilor reale ce ne revin, pe baza cotei de 10% din capturi, ce am obţinut pentru anul 1942.

b) Din acest total, delegaţii Subsecretariatul de Stat al Aerului vor alege materialele de care avem nevoie în limitele cotei ce ni s-a acordat.

Dat fiind că germanii s-au angajat pe de o parte să ne dea material capturat, în grupuri armonic constituite, iar pe de altă parte, să ne dea în schimbul capturilor reţinute pe front, alte materiale de care avem nevoie, aeronautica va formula cererile sale concrete, pe baza planului de înzestrare şi a listelor de capturi obţinute.

Conform înţelegerii, aceste liste vor fi prezentate la O.K.W., spre execuţie.

2. Se va fixa, de asemenea cota de capturi ce ne revine din materialul de aviaţie capturat în 1941, pe baza numărului de forţe aeriene române, angajate în anul 1941. Se va căuta a obţine tot cota de 10%, ca pe 1942, deoarece numărul escadrilelor române pe front a fost odată şi jumătate mai mare decât în 1942.

3. Totodată se va comunica Comandamentului Suprem al Aviaţiei Germane o situaţie a capturilor de aeronautică făcute de noi în 1941 şi 1942, pentru a se ţine cont de ele la socotirea cantităţilor ce ne revin.

C. Capturile marinei

Pentru realizarea capturilor de marină se va ţine seama de următoarele:

1. Marina română înfiinţează o organizaţie proprie de strângerea şi inventarierea capturilor. Aceasta va cerceta, în legătură şi cu asentimentul comandamentelor germane, toate instalaţiile şi depozitele sovietice de materiale capturate. Va face propuneri pentru: folosirea şi ridicarea maşinilor, armamentului şi materialelor ce ne revin, precum şi a vaselor destinate să înlocuiască pierderile suferite, conform Anexei 3.

2. Capturile care interesează în special marina noastră prin valoarea şi importanţa lor, sunt:

- vasele de război în construcție în șantiere și cele avariate, care s-ar putea recupera mai ușor;
- vasele comerciale și auxiliare puse în funcțiune sau mai ușor de ridicat și reparat;
- docurile plutitoare;
- armamentul fortificațiilor de coastă;
- instalații de reparații și construcții navele (mașini, unelte, scule și materii prime pentru reparat nave și armament naval);
- material de marină de tot felul.

Ce rămâne de făcut

a) Să se comunice Comandamentului Marinei Germane, că Marina Română a ratificat **Convenția de capturi** și să se ceară confirmarea ratificării din partea Comandamentului Suprem al Marinei germane.

b) În ce privește suportarea cheltuielilor pentru repunerea în funcțiune a vaselor capturate destinate a înlocui pierderile marinei, (Anexa 3), se va transmite Comandamentului Marinei Germane la Berlin, punctul de vedere pe care l-a avut domnul mareșal Antonescu, când a pus Forța Maritimă română sub ordinele Comandamentului Marinei Germane Acest punct de vedere este: „Navele de război ce ni se dau în locul celor pierdute, trebuie să fie reparate pe contul Marinei Germane".

În acest scop, Subsecretariatul de Stat al Marinei a întocmit lista vaselor pierdute a căror înlocuire se va face în primul rând (Anexa 3).

c) Să se ceară comandamentelor germane de marină (O.K.W.) și Amiralului German din Marea Neagră, prin Statul Major de Legătură București, lista cu toate materialele, vasele și inventarul instalațiilor de marină capturate, pentru a calcula cantitățile ce ne revin pe baza cotei de 40% din capturi, ce am obținut.

d) De acord cu Amiralul German din Marea Neagră, să se stabilească un program de ridicarea și punerea în stare de plutire a vaselor înecate sau aruncate pe uscat. Pentru vasele înecate în zona Odessa și Transnistria să procedăm singuri și urgent, căci ele ne aparțin azi de drept și total.

II.
Ridicarea potențialului industriei de război și economic prin participarea la exploatarea industrială și economică a Ucrainei

Chestiunea prezintă două părți:

1. Participarea la industrii de tot felul, pentru care există o aprobare definitivă a mareșalului Göring.

2. Participarea la exploatările de fier vechi, minereuri de fier și cărbune, pentru care există o aprobare de principiu și rămăsese ca momentul intrării în vigoare a executării să se fixeze de Comandamentul Suprem german.

A. **Participarea la industriile generale din Ucraina**

Scopul urmărit: a completa din industria Ucrainei:

a) Acele lipsuri în echiparea și dotarea armatei sau a celorlalte ramuri de activitate (agricultură, industrii generale, etc.) pe care nu la putem acoperi cu fabricațiile proprii sau cu primirile din Germania.

b) Acele lipsuri de semifabricate şi în materii prime, pe care, de asemenea, nu le putem acoperi din ţară sau din Germania.

Modalităţi de realizare

1. Baza oricărei realizări o formează stabilirea lipsurilor pe care nu le putem acoperi.

Pentru stabilirea lipsurilor în materii prime şi fabricate se va porni de la necesităţile totale ale Înzestrării Armatei şi în măsura strictă necesară a economiei naţionale pe timpul războiului.

Din acest total se vor defalca:

a) Ceea ce satisface industria noastră:

- cu materii prime din ţară;
- cu materii prime sigure din Germania.

b) Ceea ce se primeşte din Germania, în cadrul convenţiilor economice şi comerciale încheiate.

Restul constituie ceea ce trebuie să urmărim a aduce din Ucraina sub una din următoarele trei forme:

- materii prime,
- semifabricate,
- fabricate.

Este deci necesar a se preciza relaţia între materiile prime şi produsele fabricate, pentru a se putea lăsa comandamentelor militare germane posibilitatea de a ne satisface, după caz şi împrejurările de război, pe una sau mai multe din aceste trei căi.

2. Se va cere să ni se dea: fie cotă-parte, fie cantităţi globale din produsele (sau semifabricatele) care se lucrează în industriile din Ucraina, sau din materiale prime ce se produc.

Astfel:

a) Pentru materiile prime necesare fabricării armamentului, muniţiilor şi echipamentului armatei, se va cere o livrare curentă al cărei debit anual să se apropie de cantităţile fixate în tabelul întocmit de Ministerul Înzestrării Armatei – Direcţia Producţiei de Război (Anexa 4).

b) Pentru produsele fabricate, necesare echipării şi dotării armatei şi care se expun în Anexa Nr.5, se vor cere cantităţi proporţionale cu materiile prime solicitate, astfel încât să se lase comandamentelor economico-militare germane libertatea de a ne satisface nevoile aşa cum le permit disponibilităţile.

3. Direcţia Controlului Industriei de Război va stabili (de acord cu Ministerul Economiei Naţionale) debitele noastre de fabricaţie în toate sectoarele (armament, muniţie, textile pielărie, alimentare, etc.), pentru a şti care sunt cantităţile minime de produse fabricate ce vom cere de la comandamentele economico-militare germane.

*

* *

În afară de produsele fabricate şi materii prime, potenţialul nostru de război mai are nevoi importante în:

1. Maşini de diferite categorii pentru a completa utilajul unora din fabricile noastre.

2. Fabrici complete pentru anumite industrii:

- fie de armament, care de luptă, camioane, muniţii, tunuri, etc.;

- fie de ordin general, pentru valorificarea unora din materiile prime, ce nu putem industrializa suficient de intens.

Categoriile şi cantităţile de maşini necesare completării industriei noastre de război, ca şi fabrici de materiale de război, chimice, alimentare, etc., de care avem nevoie în scopul ridicării potenţialului nostru de război, sunt arătate în Anexa 6, care cuprinde listele întocmite de Ministerul Înzestrării Armatei şi Ministerul Economiei Naţionale.

Modalităţi de realizare

a) Să se obţină ridicarea şi transportarea în ţară a maşinilor din fabricile Ucrainei, care nu sunt în funcţiune.

b) De asemenea să se obţină mutarea definitivă a unor fabrici complete, pentru utilajul carelor de luptă şi de armament modern, care interesează îndeosebi industria noastră de război.

Dat fiind, că guvernul german şi O.K.W. au intenţionat a dezvolta cât mai mult puterea de producţie a industriei din Ucraina şi a o folosi pe loc, este probabil ca în chestiunea maşinilor sau a fabricilor, germanii să rămână refractari la orice deplasare.

Totuşi, nu este exclus ca, faţă de situaţia actuală a frontului stabilizat care, ca măsură de prudenţă, ar putea impune mutarea unei părţi din instalaţiile industriale mai spre vest, să se poată obţine împingerea acestora în România, precum şi o participare mai urgentă la materii prime, fier vechi, minereuri de fier şi cărbune, pe măsură ce situaţia transporturilor va permite execuţia ei.

*

* *

D. Participarea la exploatarea de fier şi cărbune din Ucraina

Scopul urmărit este : a completa din minele Ucrainei lipsurile în fier vechi, minereu de fier şi cărbune de care au nevoie : industria de război şi căile ferate din Transnistria.

Modalităţi de realizare

a) Baza cererilor de fier vechi, minereu de fier şi cărbune o formează nevoile industriei de război sau a industriilor generale, care lucrează la alimentarea războiului şi pe care nu le putem acoperi din livrările curente. Aceste nevoi se arată în tabelul Anexă nr.7, întocmit de Ministerul Înzestrării Armatei de acord cu Ministerul Economiei Naţionale.

b) În susţinerea cererilor se va arăta că:

- importante cantităţi de minereu de fier, ce ni se livrează în cadrul Convenţiilor economice – deci contra cost – provin din Ucraina. (Nota Ministerului Economiei Naţionale – Anexa nr.8) ;

- cererile de cărbuni sunt destinate căilor ferate din Transnistria, care execută transporturi militare, în mare parte pentru armata şi economia de război germană.

III.

Pentru îndeplinirea celor de mai sus, sunt necesare următoarele

A. A determina cu Comandamentul Suprem german pentru cantităţile ce ni se cuvin, acolo unde drepturile de capturi, sunt stabilite numai printr-o cotă proporţională. Aşa de exemplu :

- la armata de uscat dreptul nostru se socoteşte pe întregul front de Răsărit şi proporţional cu numărul de divizii ;

- la aviaţie, avem pe anul 1942 – 10% din captura întregului front de Răsărit;

- la marină avem 40%din ansamblul vaselor, arsenalelor, şantierelor, etc., de tot felul.

Acelaşi lucru, acolo unde drepturile sunt stabilite numai principial, cum este cazul la industriile generale sau la fier şi cărbune, unde avem aprobarea mareşalului Göring, fără a fi obţinut însă precizarea cantităţilor.

B. A angrena definitiv lucrul între organele de conducere şi organele de execuţie (pe teren), care să asigure aducerea în ţară, la timp oportun şi în bune condiţii, a capturilor la care avem dreptul.

C. A organiza transporturile pe calea ferată, maritime, pentru aducerea în ţară a capturilor.

Execuţia

A.

Pentru executarea celor mai sus arătate, este necesar a se termina ultimele tratative cu O.K.W. şi la Berlin, în scopurile următoare:

I. În ce priveşte capturile militare

1. Pentru armata de uscat :

a) Precizarea cantitativă a drepturilor noastre de capturi, care, azi, sunt definite numai proporţional, deşi o mare parte de capturi, a intrat în ţară (Anexa 1) şi parte s-au dat la trupe.

b) Obţinerea unei cantităţi cât mai mari de armament (obuziere, artilerie grea, armament anticar, eventual care de luptă), pentru a ne acoperi pierderile şi a asigura reorganizarea.

Ca urmare, îmbunătăţirea, la nevoie, a cotei de capturi pentru a asigura cantităţile necesare.

2. Pentru aeronautică:

a) Stabilirea cantitativă a drepturilor de 10% din captura de aviaţie pe întregul front în anul 1942;

b) Apoi alegerea categoriilor de materiale asupra cărora ne fixăm preferinţa faţă de nevoile mai presante;

c) Stabilirea cotei de capturi ce ne revine din materialul de aviaţie capturat în 1941.

3. Pentru marină:

a) Ratificarea convenţiilor de capturi la O.K.W.

b) Obţinerea înlocuirii navelor pierdute, prin capturi puse în stare de funcţionare de către marina germană şi pe contul acesteia.

4. Pentru toate împreună (armată, aeronautică, marină), obţinerea de la O.K.W. a unor transporturi cât mai neîntârziate în ţară.

II. În ce priveşte ridicarea potenţialului de război prin participarea la industriile, minereurile, fierul şi cărbunele din Ucraina, este necesar:

1. Să se transforme aprobarea mareşalului Göring pentru participarea noastră la industrii într-o convenţie, în care să se prevadă:

a) Cota de participare a României la aceste industrii, fie proporţional, fie sub formă de cantităţi globale anuale sau lunare;

b) Categoriile şi cantităţile de materii prime, fabricate, maşini şi instalaţii industriale, care se repartizează României;

c) convenţia să intre imediat în vigoare şi să precizeze toate condiţiile de execuţie (state majore comune, ofiţeri de legătură, transporturi, etc.).

2. Să se transforme de asemenea şi a doua aprobare dată de mareşalul Göring, pentru participarea noastră la minereurile de fier şi cărbune din Ucraina, într-o convenţie care să prevadă:

a) Cantităţile de fier vechi, minereu de fier şi cărbune, ce se cuvin şi se vor livra României din Ucraina, plătindu-se numai cheltuieli de exploatare şi transport (minereul este captură comună de război);

b) Convenţia să intre imediat în vigoare; să se asigure condiţiile de execuţie şi transport.

III. 1. În ce priveşte lucrările care derivă din executarea convenţiilor deja încheiate (stabilirea cantităţilor exacte ce ni se cuvin la diferite armamente), ele se vor putea încheia cu uşurinţă.

2. În ce priveşte încheierea convenţiilor relativ la: industriile generale, maşini, fabrici, minereu de fier şi cărbune, se va lăsa delegatului ce va duce tratativele libertatea să aprecieze, faţă de dispoziţia ce va întâlni la Comandamentul Suprem german, dacă este oportun a stărui în definitivarea lor, sau dacă este necesar, a se amâna această definitivare pentru mai târziu, când situaţia militară s-ar prezenta mai favorabil.

De altfel, importante industrii şi centre miniere sunt situate mult înapoia actualei linii a frontului, aşa că folosirea lor se face în destulă siguranţă (de exemplu regiunile: Sujevka, Mariupol, Zaporoje, Dniepropetrovsk, Krivoi Rog, Kirovograd, Melitopol, Nikolaev, Kiev, etc.).

3. Dacă va fi posibil se va încheia o singură convenţie, care să cuprindă ambele grupe de chestiuni:

a) Industrii generale şi produse fabricate, materii prime, maşini,fabrici;

b) Fier vechi, minereu de fier şi cărbune.

Dacă nu, convenţiile se vor fracţiona, aşa cum se va putea.

B.

Organe de conducere şi organe de execuţie pe teren

I. Pentru coordonarea întregii activităţi de legătură cu realizarea şi folosirea capturilor este necesar să existe un organ central, care să reprezinte o singură concepţie şi o singură voinţă în executarea acestor importante lucrări, de care depinde aducerea în ţară a unui material atât de valoros, care astăzi, pe baza convenţiilor, ne aparţine pe deplin drept.

Acestui organ central, care va depinde de Marele Stat Major, îi vor reveni următoarele atribuţii:

1. Ţine legătura directă cu comandamentele germane, pentru a obţine capturile şi bunurile industriale de care avem nevoie, pe ordine de urgenţă.

2. Urmăreşte şi dă instrucţiuni pentru executarea convenţiilor în acest scop.

3. La fiecare din ministerele: Armată, Înzestrare, Aer, Marină, Economie Naţională, există deja câte un birou special însărcinat cu toate chestiunile de capturi ale ministerului respectiv.

Organul central din Marele Stat Major va coordona studiile şi cererile întocmite prin aceste birouri de capturi ale ministerelor, în scopul de a folosi totul pentru dotarea armatei şi ridicarea potenţialului de război. Tot cu aceste birouri el va impulsiona şi orienta activitatea organelor de execuţie pe teren şi va accelera transportul capturilor prin toate mijloacele.

II. Pentru lucrul practic pe teren se vor utiliza organele de legătură şi de execuţie:

1. Pentru Capturile Militare:

a) Organizaţiile de recunoaştere şi strângerea capturilor, deja existente, compuse din ofiţeri şi specialişti în raport cu misiunile ce au (Odessa) şi ce vor mai primi.

Armata de Uscat şi Marina vor avea fiecare organizaţia respectivă.

b) Organe de legătură cu armata germană şi anume:

- ofiţerii de legătură la organizaţiile germane de capturi. Ele vor supraveghea pe teren primirea şi transportul rapid al capturilor.

2. Pentru ridicarea potenţialului prin participarea la economia generală se vor înfiinţa delegaţii române pe lângă centrele de producţie a materiilor prime, minereurilor şi fabricaţiilor industriale. Misiunea lor va fi:

- a asigura execuţia preluării şi transportului cotelor ce ni se cuvin;
- a se documenta la faţa locului asupra posibilităţilor de tot felul.

Aceste delegaţii vor fi compuse din ofiţeri, ingineri şi tehnicieni din Ministerul Înzestrării şi al Economiei Naţionale. Ele vor asigura lucrul pe teren şi vor procura documentarea necesară pentru cererile noastre pe baze concrete.

C.
Transportul capturilor, produselor fabricate, maşinilor şi materialelor prime din Ucraina

Pentru activitatea transportului capturilor de război şi a materiilor prime din Ucraina, se va proceda în felul următor:

1. Materialele de mare tonaj, care se găsesc în apropiere de porturile din Marea Neagră (Nikolaev, Odessa, Kerson, etc.), vor fi transportate spre porturile româneşti cu vasele care se întorc.

Marele Stat Major şi Comandamentul Marinei, de acord cu comandamentele germane, vor studia această problemă şi face propuneri concrete pentru mărirea tuturor posibilităţilor.

2. Restul capturilor, produselor industriale şi materiilor prime, care se găsesc în teritoriul Ucrainei, în Rusia sau în Germania, vor fi transportate pe calea ferată.

Marele Stat Major va studia posibilitatea de a spori transporturile pe calea ferată, asigurând capacitatea necesară şi un debit neîntrerupt. În acest scop, el va instala ofiţerii de legătură pe lângă comisiile regulatoare germane.

[General Gh. Rozin]

[*Rezoluţie*]: Chestiunea a mai fost văzută de domnul general şef la 26 februarie 1943, fiind de acord cu propunerile domnului general Rozin.

Până în prezent, nu s-a făcut real decât:

- urmărirea trecerii în posesia armatei române a categoriilor de capturi iniţial repartizate; cu excepţia unor materiale de minimă importanţă, capturile au fost aduse în ţară.
- trimiterea de către Subsecretariatul de Stat al Marinei a unei comisii în Crimeea, sub preşedinţia comandorului Bardescu, care să trateze capturile marinei.

Partea cea mai importantă: tratativele cu O.K.W. n-au fost încă duse deoarece plecarea generalului Rozin a fost mereu amânată.

Propun ca domnia sa să reia acum întreaga problemă şi s-o soluţioneze până la capăt, în legătură cu Ministerul Înzestrării şi Ministerul Economiei Naţionale (în ce priveşte latura economică a chestiunii).

Şeful Secţiei a 4-a,
Colonel NESTORESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 301-316.

176

Protocol asupra livrării de produse petroliere române către Germania

Guvernul regal român şi Guvernul german au căzut de acord să ridice preţurile produselor petroliere ce urmează a fi livrate Germaniei, după cum urmează:

Articolul I.

Preţurile de bază conţinute în Acordul româno–german din 1 octombrie 1940, privitor la livrarea de produse petroliere române către Germania, inclusiv urcările din 1 aprilie 1941 şi din Protocolul din 31 octombrie 1941, se majorează conform listei – anexa nr. 1*. Această mărire a preţurilor de bază şi respectiv, a preţurilor plafon, se efectuează în aşa fel, încât preţurile loco rafinărie, valabile pentru Germania la 30 aprilie 1942, se majorează cu 42,5%, din care 37,5% revin societăţilor petroliere române şi restul de 5% revin statului român, ca parte ce i se cuvine din taxe. Celelalte taxe şi impozite, care erau în vigoare la 1 ianuarie 1942, se stabilizează la cuantumul lor de atunci ca taxe fixe.

Articolul II.

Urcarea preţurilor va intra în vigoare, în mod retroactiv de la data de 1 mai 1942, pentru toate furniturile efectuate cu începere din acea zi.

Articolul III.

În lista produselor petroliere ce trebuie exportate la preţurile de bază conform Acordului din 1 octombrie 1940, se va adăuga „păcura parafinoasă necracată", conform listei anexe nr. 1. Preţurile menţionate în această listă sunt valabile, în mod retroactiv, de la 1 mai 1942.

Articolul IV.

Pentru a echivala preţurile ţiţeiului cu preţurile celorlalte produse petroliere, se vor urca, conform listei anexe nr. 1, preţurile franco staţie de încărcare, pentru fiecare cantitate de ţiţei, în medie cu 50% în loc de 42,5%, din care 5% revin statului român. Noile preţuri ale ţiţeiului, conform listei anexe nr. 1, nu conţin şi taxa A.I.P.D.A.N., care se va plăti separat de cumpărător.

Articolul V.

Furniturile de produse petroliere către armata germană pentru scopuri militare în afara teritoriului României contează, în mod retroactiv, de la 1 mai 1942, ca exporturi

* Anexele nu se publică.

către Germania în sensul acordului de față, chiar când livrarea nu se efectuează direct de la rafinărie, ci din depozite ale armatei române, ale guvernului român, sau din alte depozite.

Articolul VI.

Pentru aprovizionarea cu produse petroliere a trupelor germane în România, va conta, în mod retroactiv de la 1 mai 1942 şi fără a se lua în considerație locul de destinație, prețul de export fob Giurgiu, conform listei anexe nr. 1, specificarea că tarifele, pe căi ferate sau conducte, pentru produsele mai jos notate, să fie după cum urmează, cu excepția încărcăturilor către stațiunile de frontieră, pentru care este valabil tariful de export obişnuit.

Benzină şi Whitespirt, 1.114 lei tona, (Whitespirt aproximativ 200 t lunar); petroleum, 1.078 lei tona; gasöl distilat, 688 lei tona.

Pentru toate celelalte produse petroliere se aplică tarifele interne normale. Perceperea taxelor şi prestațiilor se efectuează ca şi la exporturile normale fob Giurgiu.

Articolul VII.

Taxele de navlu şi cheiaj vor fi plătite la export franco bord, separat, de către cumpărător, la cuantumul lor din 1 mai 1942.

Articolul VIII.

Guvernul regal român se va îngriji ca, atât timp cât vor fi în vigoare prețurile stabilite în acordul de față pentru produsele petroliere, tarifele C.F.R. şi ale Administrației de Stat a Conductelor pentru Exportul Produselor Petroliere către Germania, să fie sporite.

Articolul IX.

Toate dispozițiile Acordului româno–german din 1 octombrie 1940, cu modificările sale din 1 aprilie 1941 şi 31 octombrie 1941, împreună cu schimbul de scrisori din 20 octombrie 1940 care alcătuieşte o parte integrantă a Acordului româno–german din 1 octombrie 1940, rămân în vigoare într-atât cât nu sunt modificate de prezentul articol.

Articolul X.

În cazul când condițiile economice vor necesita schimbarea parțială sau totală a clauzelor prezentului protocol, oricare dintre cele două guverne vor putea cere întrunirea delegaților pentru a discuta modificările de adus.

Semnat la Bucureşti, în câte două exemplare, în limbile română şi germană, amândouă având aceeaşi valoare probatorie, la 8 februarie 1943.

Pentru conformitate,
(ss) Indescifrabil

Domnule ministru,

Ca urmare a negocierilor purtate între noi şi care au adus la „Acordul semnat la 8 februarie 1943, asupra livrărilor de produse petroliere româneşti către Germania”, am onoarea a vă confirma următoarele:

Aviația militară germană, reprezentată prin mandatarul său, Rumänien Mineralöl GmBH., va plăti Subsecretariatului de Stat român al Aerului, prețul cantității de 10.315.560 tone benzină de aviație, împrumutată conform Protocolului de la 27 iulie 1942, din depozitele acelui subsecretariat în cursul anului 1941.

Plata se face de către cumpărătorul german la preţurile de expert calculate conform Protocolului din 8 februarie 1943, guvernul român acceptând, pe de altă parte, ca taxele aferente să fie creditate.

Primiţi, vă rog, domnule ministru, asigurarea înaltei mele consideraţii.

(ss) General DOBRE (ss) NEUBACHER
(ss) KLUGKIST

Bucureşti, 1 martie 1943

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 2366, fila 22-24.

177

Cabinetul Militar al Conducătorului Statului 16 martie 1943
Biroul 3

Notă
Discuţii cu amiralul Schuster (Amiral Sschwarzes Meer) cu ocazia prezentării sale la plecare

Domnul mareşal întreabă pe domnul amiral ce crede asupra forţei flotei ruseşti din Marea Neagră.

Domnul amiral Schuster socoteşte că vasele de linie ruseşti nu mai sunt capabile de acţiuni departe de coasta rusă, din cauza lipsei arsenalelor (de la Sevastopol şi Novorosiisk).

Crucişătoarele uşoare şi distrugătoarele mai pot întreprinde acţiuni, dar sunt şi ele stânjenite de insuficienţa instalaţiilor portuare din Batumi, Poti şi Suhumi.

Domnul mareşal întreabă dacă este posibilă o debarcare rusă pe coasta Mării Negre.

Domnul amiral Schuster răspunde că o debarcare de oarecare valoare pe coasta românească sau transnistriană este exclusă.

Domnul mareşal întreabă de ce am fost atunci alarmaţi în cursul iernii şi ni s-au cerut măsuri de apărare. Alarma a venit chiar de la Comandamentul German al Marinei din Marea Neagră.

Domnul amiral Schuster arată că ştirea a venit de la informatori şi măsurile de prudenţă erau necesare. Dânsul nu a crezut niciodată că ruşii mai pot face o debarcare importantă pe coasta românească. Cel mult, ruşii ar putea face aici o debarcare demonstrativă, cu efective reduse, spre a acoperi o debarcare principală în Crimeea, adică în apropiere de bazele ruseşti.

Dar chiar în Crimeea, ruşii nu mai pot face o debarcare cu efective mari. O divizie, pentru transportul trupelor şi reaprovizionările necesare întreţinerii unei acţiuni, cere cca. 200.000 tone, cantitate de care ruşii nu mai dispun.

Debarcarea de la V. Novorosiisk a fost făcută cu vase mici şi reaprovizionarea trupelor din micul cap de pod constituit se face prin infiltraţii de pe un mal pe altul al golfului.

Domnul mareşal întreabă dacă nu sunt posibile acţiuni ofensive împotriva flotei ruseşti.

Domnul amiral Schuster arată că fuseseră proiectate astfel de operaţii însă din nefericire nici vasele marinei nu au putut sosi la timp în cursul verii şi nici aviaţia, atrasă de luptele de la Stalingrad, nu a fost disponibilă. Atacurile repetate ale aviaţiei, pe lângă

pierderi, ar fi provocat ieşirea vaselor la larg; submarinele şi vedetele rapide le-ar fi putut în acest fel ataca.

În prezent sunt transporturi şi măsuri în curs care vor aduce o îmbunătăţire a situaţiei: numărul submarinelor germane va creşte de la 6 la 12 astfel ca în permanenţă să se găsească 3 – 4 în misiune, în loc de 1 – 2, iar vedete rapide se găsesc în curs de transport cu calea ferată spre Crimeea, unde bazele sunt mai apropiate de coasta rusă.

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Marinei, dosar 1167, filele 6-8.

178

Comandamentul Suprem al Wehrmacht-ului
Statul Major Special al Comerţului
şi al Măsurilor Economice Operativ

Nr. 1167/20 martie 1943
Grupul Serviciilor Externe
Intrare Nr. 756/23 martie 1943

Către
Comisarul Reich-ului pentru navigaţia maritimă
privind refugierea navelor româneşti cu evrei înspre Turcia

Ministerul de Externe comunică în legătură cu evenimentele relatate:

„Însărcinatul guvernamental cu problemele evreilor" în România a făcut cunoscut Legaţiei Germane la Bucureşti că, la 26 februarie 1943 a vorbit cu Statul Major General român despre aspectele plecării evreilor din România. Drept rezultat au fost suspendate toate transporturile navale. 80 de evrei pregătiţi de plecare, deja prezenţi în portul Tulcea pentru a se îmbarca pe vasul „Pescăruş" au fost întorşi în Bucovina. Statul Major General şi-a justificat ordinul prin faptul că toate navele care au plecat transportând evrei din România nu s-au mai întors, fiind luate în exploatare de către englezi.

Cu aceasta revendicările noastre sunt satisfăcute. Va fi însă necesar să se supravegheze în continuare ca interdicţia românească să nu fie ocolită cu ajutorul corupţiei.

Şeful Statului Major Special
(ss) Indescifrabil

B.A. – M.A., R W 5/ v 29.

179

Ministerul Apărării Naţionale
Subsecretarul de Stat al Aerului, Cabinet

Bucureşti, nr. 1799C din 20 martie 1943

Domnului general Gerstenberg,
şeful Misiunii Militare Aeriene Germane în România

1. Ca urmare la scrisoarea noastră nr. 1373/c din 14 ianuarie 1943, am onoarea a vă aduce la cunoştinţă că nici până astăzi o parte din avioanele de origine germană din unităţile de aviaţie române angajate în cursul anului 1942 (august 1942 – ianuarie 1943) pierdute în operaţii, nu au fost înlocuite, aşa cum s-a convenit în convenţia stabilită de comun acord, în conferinţa ce am avut împreună la 7 august 1942 la Subsecretariatul de Stat al Aerului.

Astfel, în perioada de acţiune indicată mai sus, am avut următoarele pierderi de avioane: 8 avioane Heinkel 111H3 (din Grup 5 Bombardament), 17 avioane Messerschmitt 109E3 (din Grup 7 Vânătoare), 1 avion Dornier 17M, 2 avioane Fieseler Storch, 6 avioane Junckers 52 de transport.

Din aceste pierderi s-au complectat: 3 avioane Heinkel 11H6 din Grup 5 Bombardament (cu seriile 4632, 4690 şi 7068), 4 avioane Messerschmitt 109E din Grup 7 Vânătoare (cu seriile 3819, 4893, 4193, 6310).

Aceste complectări s-au făcut chiar pe zona de operaţii.

Urmează a ni se mai complecta restul de materiale pierdute şi anume: 5 avioane Heinkel 111, 13 avioane Messerschmitt 109E, 2 avioane Fieseler Storch, 6 avioane Junckers 52.

Vă rog insistent domnule general să interveniţi dumneavoastră personal pe lângă forurile superioare germane, folosind influenţa dumneavoastră, pentru a ni se da avioanele de mai sus, aşa cum a fost stabilită înţelegerea noastră de bază, domnia voastră cunoscând mai bine ca oricare altul nevoile noastre în material de instrucţie, pentru a putea duce la bun sfârşit programul de pregătire a personalului, program conceput pentru a putea furniza, acum când războiul a atins o intensitate maximă, un personal cât mai numeros şi cât mai bine instruit pentru încadrarea unităţilor chemate a interveni în operaţiile de război.

2. Totodată, revin asupra celor ce v-am comunicat în repetate rânduri şi în scrisoarea cu nr. 1373/c la capitolul 3, pagina 6, rugându-vă să fiţi atât de amabil şi să-mi trimiteţi un exemplar semnat de domnia voastră, cu Convenţia din 7 august 1942.

Conţinutul acestei convenţii a fost în întregime însuşit de dumneavoastră şi confirmat atât prin scrisoarea dumneavoastră secretă nr. 615/42/31 august 1942 (numărul ataşatului militar) către Cabinetul Militar al Conducătorului Statului cât şi prin scrisorile dumneavoastră secrete către Subsecretariatul de Stat al Aerului nr. 778/42 din 12 octombrie 1942 (numărul ataşatului) şi nr. 896/42 a Misiunii Militare Aeronautice Germane.

Textul convenţiei semnat de dumneavoastră ne este necesar pentru completarea dosarului de activitate pe anul 1942 şi încheierea dării de seamă respective, cerută de domnul mareşal conducător.

3. Privitor la înzestrarea Corpului Aerian ce urmează a începe instrucţia de trecere pe materialul german în Transnistria, ne referim la scrisoarea domnului feldmareşal Richthofen din 25 februarie 1943, prin care răspunde scrisorii domnului mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, din 6 februarie 1943 şi prin care comunică aprobarea principială a domnului mareşal al Reich-ului la condiţiile prevăzute de domnul mareşal Antonescu, pentru reorganizarea şi înzestrarea Corpului Aerian Român.

În scrisoarea din 6 februarie 1943, domnul mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, stabileşte următoarele condiţii pentru reorganizarea şi înzestrarea Corpului Aerian Român:

a) perfecţionarea personalului destinat organizării să se facă cu material german pentru a nu se pierde timpul;

b) pentru grupurile Junckers 88, Junckers 87, Messerschmitt 109G şi Messerschmitt 109E, propuse, este necesar să ni se dea şi materialul de aerodrom, de întreţinere şi reparaţie, precum şi toate autovehiculele;

c) să se asigure întreţinerea capacităţii de luptă a unităţilor noi formate, cu material german, pe timpul formării personalului şi în perioadele de luptă;

d) întregul material să rămână în posesia armatei române, atât în caz de schimbare a misiunii unităţilor în cadrul interiorului frontului de răsărit şi din bazinul Mării Negre, cât şi la terminarea războiului.

Din răspunsul domnului feldmareşal Richthofen comunicat prin scrisoarea secretă din 25 februarie 1943, deducem că forurile superioare germane şi-au însuşit liniile mari ale condiţiilor fixate de domnul mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, privitoare la organizarea şi înzestrarea Corpului Aerian Român fiind de acord cu punctele din răspunsul său, indicate mai sus (punctele a, b, c, d).

Primiţi vă rog, domnule general, asigurarea deosebitei mele consideraţii ce vă port.

Subsecretar de Stat al Aerului,
General de escadră aviator Gh. JIENESCU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 5469, filele 10-12.

180

Marele Stat Major — Nr. 571872 din 21 martie 1943
Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate

Notă

Întreţinerea trupelor germane de instrucţie sosite în România în octombrie 1940, a fost soluţionată, principial, prin Protocolul româno–german din 22 octombrie 1940.

Pentru aplicarea efectivă a acestui protocol şi pentru a preciza care din trupele germane aflate în România sunt trupe de instrucţie şi care operative, ca astfel să se stabilească obligaţiile guvernului român, s-au dus tratative între delegaţii celor două guverne.

Ca rezultat al acestor tratative, Legaţia Germană – domnul doctor Lohmann, prin scrisoarea nr. 8817/40 din 25 noiembrie 1940, a adus la cunoştinţa Marelui Stat Major următoarele:

„Guvernul Reich-ului, apreciind spiritul convorbirilor duse de generalul I. Antonescu şi ministrul plenipotenţiar doctor Clodius, este de acord ca, aportul statului român pentru întreţinerea trupelor germane în România să se limiteze la cheltuielile de cantonare a acestor trupe şi de aprovizionare a lor, precum şi la plata unei sume efective lunare de 100.000.000 lei”.

Această scrisoare a fost înaintată prin Ministerul Apărării Naţionale, domnului mareşal, Conducătorul Statului. Domnia sa a aprobat propunerea guvernului german (ordinul nr. 1555/M. din 2 decembrie 1940 al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Secretariatul General).

Aprobarea domnului mareşal a fost adusă la cunoştinţa Legaţiei Germane (domnului ministru doctor Neubacher) de către domnul N. Dragomir, ministrul coordonării, prin scrisorile nr. 100024 din 2 decembrie 1940 şi nr. 100042 din 3 decembrie 1940, iar delegatului Guvernului Reich-ului, domnul doctor Lohmann, de către Marele Stat Major cu nr. 8653/G din 10 decembrie 1940, căruia i s-au transmis în copie cele două scrisori ale Ministerului Coordonării.

Din scrisoarea nr. 100024 din 2 decembrie 1940 se citează:

„1. Cheltuielile de instalare vor fi suportate de Guvernul român, urmând ca materialele care rămân în urma acestei instalări să revină statului român, după plecarea misiunii.”

2. Pentru întreţinerea totală a misiunii şi a trupelor militare germane, statul român contribuie cu o sumă de 100 milioane lei lunar.

3. Cheltuielile care întrec suma de lei 100 milioane vor fi suportate de Guvernul german, dintr-un fond în lei, deschis la Banca Naţională a României şi pe care Guvernul german îl va acoperi lunar ……

Din scrisoarea nr. 100042 din 3 decembrie 1940 citez:

„Avem onoarea a preciza că prin cheltuieli de instalare se înţeleg numai cheltuielile făcute pentru construirea de baracamente, amenajări de localuri, procurarea de material de cazarmament şi instalaţii diferite necesare cazării trupelor”.

„Toate celelalte cheltuieli (hrană şi soldă, întreţinerea animalelor, transmisiuni, carburanţi, chirie local etc.) constituie cheltuieli pentru întreţinerea misiunii şi a trupelor germane, pentru a căror acoperire statul român contribuie cu o sumă forfetară de 100 milioane lei lunar”.

Din cele de mai sus rezultă că suma de 120.000.000 lei pusă în sarcina statului român pentru folosirea reţelei telefonice în perioada de instrucţie a armatei române nu are la bază nici o justificare sau convenţie care ne-ar obliga să o suportăm.

Şi această sumă trebuie achitată tot de Misiunea Armatei Germane.

Şeful Secţiei a 7-a Legătură cu Armatele Aliate,
Locotenent-colonel, Traian BLAGA

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2591, filele 83 – 84.

181

Legaţia Germană
Ataşatul Aeronautic

Bucureşti, Nr. 164 / 2 aprilie 1943

Către
domnul subsecretar de stat al aerului, general Jienescu

Mult stimate domnule general!

Ca răspuns la scrisoarea dumneavoastră nr. 1799 din 24 martie care, datorită călătoriei noastre în Germania, mi-a parvenit abia la 30 martie, ţin să vă arăt pe scurt părerea mea în ce priveşte chestiunile atinse.

Domnia voastră, mult stimate domnule general, trataţi în alineatul 1. chestiunea înlocuirii avioanelor pierdute în cursul acţiunii pe front a aviaţiei române în intervalul august 1942 – ianuarie 1943, iar în alineatul 3. al scrisorii dumneavoastră vă referiţi la dotarea din nou a Corpului Aerian Român în Transnistria.

Sunt de părere că situaţia reală nu permite discriminarea celor două chestiuni şi că, din contră, ele trebuie tratate ca un tot.

În vara 1942, când aviaţia română a plecat din nou pe frontul de Est, s-a dat asigurarea că, pe cât va permite situaţia împrospătării, se va avea grijă de înlocuirea pe cât posibilă a pierderilor totale ale unităţilor dumneavoastră dotate cu material german, ceea ce, precum spuneţi chiar dumneavoastră, s-a şi făcut în parte.

Între timp, în urma discuţiilor de principiu cu mareşalul Richthofen şi după obţinerea aprobării domnului reichsmareşal, a intervenit o situaţie cu totul nouă pentru aviaţia română şi anume că printr-o lărgime de vederi neîntâlnită, se dă curs în aşa măsură cererilor dumneavoastră de dotare şi dotare din nou, din păcate prezentate până acum zadarnic, încât nu se fac numai livrări de avioane izolate, în funcţie de situaţia de moment, ci se organizează şi se dotează cu material german un întreg corp aerian român.

În plus, nu ne mulţumim să vă furnizăm în mod succesiv materialul necesar, ci s-au organizat detaşamente de instrucţie şi comandamente de lucru care au fost însărcinate cu antrenarea pe noile tipuri a piloţilor dumneavoastră şi iniţierea personalului dumneavoastră tehnic.

Dotarea prevede: 12 avioane Junckers 88D, ca escadrilă de recunoaştere, 37 avioane Junckers 88A4, ca grup de bombardament, 40 avioane Junckers 87D, ca grup de bombardament în picaj, 37 avioane Heinkel 111H6 sau H14, ca grup de bombardament; 40 avioane Messerschmitt 109G, ca grup de vânătoare, 40 avioane Messerschmitt 109E, ca grup de asalt, în plus încă 12 avioane Messerschmitt 109G, ca escadrilă română de vânătoare în cadrul Flotilei a 4-a Vânătoare pentru apărarea zonei petroliere. Se furnizează astfel în cadrul reorganizării 218 avioane militare de front din cele mai moderne tipuri germane.

Cred, stimate domnule general, că faţă de un astfel de sprijin şi furnizări atât de însemnate, convenţiile de înlocuire menţionate de dumneavoastră în alineatul 1. care au avut loc în cu totul alte condiţii, sunt cu totul perimate. În această ordine de idei nu trebuie să se piardă din vedere că înarmarea aeriană ce se face prin livrările germane se referă şi la artileria antiaeriană, apărarea pasivă şi vânătoarea de noapte.

Întrucât aceste avioane destinate Corpului Aerian, trec odată cu preluarea lor în proprietatea aeronauticii române şi se menţin şi mai departe disponibile prin organizaţia de aprovizionare şi reparaţii a Flotei a 4-a Aeriene şi pe de altă parte se înlocuiesc pierderile totale în măsura permisă de existentul de avioane care, la rândul său este funcţie de situaţia pe frontul de Est şi de acţiunea inamicului în patrie, iar instrucţia a şi început sub conducere germană şi cu material german, sunt îndeplinite toate condiţiile prezentate de domnia voastră în aliniatul 3. al scrisorii dumneavoastră din partea domnului mareşal Antonescu pentru refacere şi cred că este cazul a lua în considerare în aceeaşi ordine de idei scrisoarea dumneavoastră nr. 3658 din 4 martie 1943. O parte din chestiunile atinse este de altfel tratată în aliniatul precedent.

În funcţie de situaţie şi pe cât Secţia de Legătură GL a putut afla din convorbirea telefonică cu Statul Major German, Flota a 4-a Aeriană va primi în plus faţă de avioanele ce i se cuvin ca împrospătare, un contingent special pentru dotarea Corpului Aerian Român.

Acest material va fi în parte nou, ieşit din fabrică, în parte deja uzat, aşa cum se obişnuieşte în serviciul german de împrospătare.

În măsura constituirii unităţilor dumneavoastră, Flota a 4-a Aeriană le va preda apoi materialul volant şi raportează livrarea serviciului de împrospătare care se adresează, în vederea decontării Ministerului Aerului al Reich-ului, GL/F 1.

În aceeaşi ordine de idei Secţia de Legătură GL s-a adresat Ministerului Aerului al Reich-ului pentru stabilirea unei norme generale de reducere a valorii materialului uzat şi aşteptăm cât de curând răspunsul secţiei de resort. În afară de aceasta, urmează ca organizaţia de împrospătare a Flotei a 4-a Aeriene să pună la dispoziţie materialul şi sculele necesare pentru personalul tehnic.

În ce priveşte autovehiculele, se prevede a se pune la dispoziţie trăsurile speciale; aeronautica română ar trebui însă să încerce a contribui, în măsura existentului, la reorganizarea Corpului Aerian român din punct de vedere al autovehiculelor şi dotării cu scule, pentru a se realiza cât mai curând dotarea totală.

Chestiunea reparaţiilor a fost tratată mai sus şi prin aceasta nu-şi mai are loc nici chestiunea pieselor de schimb.

Datele tehnice şi instrucţiunile de funcţionare pentru material şi accesorii se vor cere prin detaşamentul de instrucţie organizat de Flota a 4-a Aeriană.

Pentru a reveni la alineatul 2. din scrisoarea dumneavoastră la care mă refeream la început cred că este cazul să constatăm că înţelegerile avute pe atunci privitoare la întrebuinţarea Corpului Aerian în august 1942 sunt depăşite atât în timp cât şi prin evenimentele ce s-au petrecut de atunci.

Cu asigurarea celei mai deosebite consideraţii, mult stimate domnule general, rămân al Domniei voastre prea devotat,

(ss) GERSTENBERG
General de escadră şi ataşat aeronautic

[*Rezoluţie:*]
12 aprilie 1943
1. Notă pentru domnul mareşal Antonescu.

Se va interveni totuşi din nou pentru nevoi de instrucţie şi mai ales pentru înlocuirea materialului de transport Junckers 52.

2. Pentru domnul Mareşal: înlocuirea Grupului Messerschmitt – asalt prin Heinkel – antitanc, tun 37.

3. În răspunsul către generalul Gerstenberg se va cere precizarea aliniatului 2 din pagina a 3-a . În ceea ce priveşte materialul uzat, rugăm a se ordona colonelului Grüber pentru a fixa cu Direcţia Tehnică principiile de bază pentru evaluare. În ceea ce priveşte dotarea în autovehicule: se vor da maşinile speciale (sunt legate de material), nu avem autovehicule.

Cum noi ne putem ajuta numai cu 1/3 din ceea ce constituie dotarea unităţilor de aviaţie germane, rugăm a ni se pune la dispoziţie această cantitate.

Sculele sunt la fel specializate, deci trebuie date.

(ss) JIENESCU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 5469, filele 6-9.

182

Subsecretariatul de Stat al Aerului nr. 102/c din 16 aprilie 1943
Cabinet

Domnului general Gerstenberg,
şeful Misiunii Militare Aeriene Germane în România

Mă grăbesc să răspund la scrisoarea dumneavoastră nr. 164/43 , rugându-vă a lua cunoştinţă de cele de mai jos.

1. Am luat act de declaraţia dumneavoastră că din cauză că „situaţia reală nu permite discriminarea celor două chestiuni şi că, din contră, ele trebuie tratate ca un tot", nu poate fi vorba de înlocuirea avioanelor de origine germană pierdute de noi în acţiunea pe front din intervalul august 1942 – ianuarie 1943, aşa cum am solicitat prin scrisoarea noastră nr. 1799 din 24 martie 1943.

Totuşi, dat fiind că numărul de avioane cerute de noi a fi înlocuite nu contează pentru aviaţia dumneavoastră şi mai ales, dat fiind că solicităm aceste avioane pentru a împlini nevoile noastre de instrucţie, pentru formarea personalului pe materialul german, ceea ce de altfel nu este decât şi în interesul comun, v-aş fi recunoscător, domnule general, dacă aţi interveni pe lângă forurile dumneavoastră superioare, spre a ni se da aceste materiale.

2. În ceea ce priveşte condiţiile în care se face dotarea Corpului 1 Aerian, am luat act cu satisfacţie de afirmaţia dumneavoastră că avioanele „destinate Corpului Aerian trec odată cu preluarea lor în proprietatea Aeronauticii Române".

V-aş ruga însă foarte mult domnule general, a ne da lămuriri suplimentare în ceea ce priveşte textul scrisorii dumneavoastră de la pagina 3, penultimul alineat:

„În funcţie de situaţie şi pe cât Secţia de Legătură a putut afla în convorbirea telefonică cu Statul Major German, Flota a 4-a Aeriană va primi în plus, faţă de avioanele ce i se cuvin ca împrospătare, un contingent special pentru dotarea Corpului Aerian Român".

Trebuie oare înţeles din acest text că dotarea Corpului 1 Aerian se va face de Flota a 4-a Aeriană, în limita materialului rămas disponibil după ce va sătura mai întâi unităţile sale ?

Rugăm o confirmare a dumneavoastră în această chestiune.

3. Privitor la condiţiile financiare în care urmează a se lua acest material, am ordonat organelor mele tehnice a lua contact cu serviciile dumneavoastră tehnice pentru a stabili condiţiile de amănunt în care se va stabili gradul de uzură al materialului; în acest sens vă rugăm domnule general, a da şi dumneavoastră ordinele necesare colonelului Grüber.

4. Referindu-mă la cererea dumneavoastră ca aeronautica română să încerce a contribui la reorganizarea Corpului Aerian Român din punct de vedere al autovehiculelor şi dotării cu scule, ţin a reaminti domnule general, ceea ce v-am comunicat şi verbal în conferinţa din 10 aprilie a.c. de la Secretariatul de Stat al Aerului că nu avem mijloace de transport disponibile, marea majoritate a autovehiculelor noastre fiind în revizie generală.

Dealtfel, dotarea cu autovehicule a unităţilor Corpului 1 Aerian de către dumneavoastră, mai ales că tabelele noastre de dotare nu prevăd decât un număr de maşini redus, de 1/3 - 1/4 din numărul total prevăzut de tabelele germane.

Privitor la maşinile speciale şi scule, ele nu pot fi date de aeronautica română, fiind legate de materialul german ce intră în dotare, deci lipsind cu desăvârşire din dotarea noastră.

Primiţi, vă rog, domnule general, asigurarea deosebitei consideraţii ce vă port.

Subsecretar de Stat al Aerului,
General de escadră aviator (ss) Gh. JIENESCU

A.M.R., fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar 5469, filele 4-5.

183

Ministerul Apărării Naţionale
Subsecretariatul de Stat al Aerului
Cabinet

Nr. 181/C din 5 mai 1943
Bucureşti

Domnului general Gerstenberg,
şeful Misiunii Militare Aeriene Germane în România

Stimate domnule general,

Ca urmare a discuţiilor avute cu dvs. la S.S.A. în ziua de 29 aprilie a.c., referitoare la chestiunea organizării comandamentelor de apărare aeriană a teritoriului Regiunii a 3-a Aeriane, am onoarea a vă ruga să binevoiţi a preciza punctul dvs. de vedere.

Situaţia de fapt la data actuală este următoarea:

- Comandamentul Vânătorii este executat de domnul colonel Woldenga, deci răspunderea apărării aeriene a teritoriului Regiunii a 3-a Aeriene, prin aviaţia de vânătoare, o are eşalonul superior căruia acesta îi este subordonat (M.M.A.G.).

- Comandamentele de apărare A.A. a centrelor sensibile Ploieşti – Cernavodă – Giurgiu sunt germane, deci răspunderea apărării antiaeriene a acestor centre sensibile o are eşalonul superior, căruia îi sunt subordonate aceste comandamente, în speţă M.M.A.G.

- Apărarea locală prin mijloace antiaeriene a centrelor sensibile – Bucureşti şi Buzău – cade în sarcina comandamentelor de A.A. române, deci răspunderea apărării locale prin mijloace A.A. a acestor 2 centre, o are Regiunea a 3-a Aeriană.

Rezultă, din situaţia de mai sus că M.M.A.G. are răspunderea apărării aeriene, prin aviaţia de vânătoare, a întregului teritoriu al Regiunii a 3-a Aeriene (inclusiv capitala) şi prin mijloace A.A. a centrelor sensibile sub comandament german.

Cum totalitatea centrelor sensibile de pe teritoriul Regiunii a 3-a Aeriene interesează în cel mai înalt grad apărarea naţională a României, este necesar ca atât Regiunea a 3-a Aeriană, cât şi Comandamentul A.A. să fie în strânsă legătură cu M.M.A.G. pentru a cunoaşte măsurile luate de aceasta şi planul său de apărare, în scopul de a face la timp, prin S.S.A. Statul Major al Aerului, toate propunerile şi sugestiile în legătură cu o cât mai bună apărare a teritoriului, astfel încât Comandantul de Căpetenie, domnul mareşal Antonescu, să poată hotărî la timp, în caz de nevoie, pentru adaptarea la situaţie a diferitelor măsuri ce s-ar lua în acest sens.

Am onoarea a vă ruga să binevoiţi a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere în această chestiune şi care este propunerea ce faceţi, în sensul clasificării, organizării şi definitivării precise a atribuţiilor şi răspunderilor fiecărui eşalon de Comandament.

Subsecretar de stat al aerului
General de escadră aviator, GH. JIENESCU

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, nr.1, dosar 13, fila 29.

184

Convenţie
între Reich-ul german şi Regatul României
privitoare la brevetele secrete

Guvernul Reich-ului german şi Guvernul regal român, în dorinţa de a favoriza între ambele părţi contractante schimbul invenţiilor importante de război făcute de supuşii lor, au încheiat următoarea convenţie confidenţială referitoare la brevetele secrete:

Articolul 1.

Ambele părţi contractante se obligă să ţină secrete cererile de brevet depuse de administraţiile sau supuşii uneia din părţi (ţara de origine) în cealaltă ţară (ţara importatoare), dacă petiţionarul prezintă un certificat de la autoritatea militară a ţării sale, atestând că invenţia trebuie ţinută secretă în interesul conducerii războiului şi că este ţinută secretă şi în ţara de origine. Pe baza aceasta se va acorda petiţionarului brevetul, fără să se facă vreo publicaţie asupra cererii sau asupra acordării brevetului.

Acordarea brevetului în ţara importatoare se va putea face numai după acordarea unui brevet pentru aceeaşi invenţie în ţara de origine. Brevetele acordate în acest mod nu sunt supuse sechestrului sau exproprierii în ţara importatoare; totuşi părţile contractante îşi rezervă dreptul, în mod expres, de a reglementa în ţara lor întrebuinţarea invenţiilor, apărate prin brevete secrete, în schimbul unei despăgubiri.

Caracterul secret al cererilor şi al brevetelor în ţara importatoare se păstrează atâta timp cât autoritatea militară a ţării de origine nu declară în mod expres că secretul nu mai este necesar.

Articolul 2.

Cererile de brevet de categoria celor prevăzute la articolul 1, care sunt depuse în ţara importatoare în termen de 6 luni de la acordarea brevetului pentru aceeaşi invenţie în ţara de origine, se bucură de prioritatea datei de înregistrare a cererii în ţara de origine. În cazul când la data intrării în vigoare a acestei convenţii, brevetul este deja acordat în ţara de origine, atunci termenul de 6 luni decurge de la intrarea în vigoare a convenţiei.

Durata brevetului în ţara importatoare nu poate depăşi nici durata brevetului din ţara de origine, nici durata legală a brevetelor din ţara importatoare.

Articolul 3.

Neexploatarea brevetului secret în timpul războiului nu are ca urmare pierderea validităţii brevetului.

Articolul 4.

Ţara de origine va desemna în localitatea unde funcţionează Oficiul Proprietăţii Industriale al ţării importatoare, un mandatar. Acesta se va considera ca reprezentant al solicitatorilor şi posesorilor de brevete din ţara de origine, potrivit dispoziţiilor legilor din ţara importatoare.

Articolul 5.

Această convenţie intră în vigoare la o lună de la semnare. Ea expiră după 6 luni de la terminarea războiului comun al ambelor părţi contractante. Totuşi obligaţia păstrării secretului ce decurge din această convenţie pentru cererile de brevete care fuseseră cerute anterior, se menţine şi după acest termen.

Bucureşti, 7 mai 1943

Preşedintele delegaţiei germane (ss) SCHIFFNER
Preşedintele delegaţiei române (ss) A. ADAMIU

A.M.R., fond M.I.A.P.R. Cabinet, dosar 105, filele 48-49.

185

Marele Stat Major 12 mai 1943
Secţia I

Convenţie
între
Guvernul Reich-ului german şi Guvernul român privitoare la înrolarea în armata germană SS a cetăţenilor români de origine etnică germană

Între Guvernul Reich-ului german şi Guvernul român s-a convenit ca cetăţenii români de origine etnică germană să se poată înrola în armata germană – SS, în condiţiile arătate mai jos.

I. RECRUTAREA

1. Înrolarea în armata germană – SS este voluntară pentru cetăţenii români de origine etnică germană care au împlinit vârsta de 17 ani la 1 aprilie 1943.

Cei ce se vor înrola în armata germană – SS pe baza convenţiei de faţă, îşi vor păstra cetăţenia română, cu toate drepturile ce decurg: aceleaşi drepturi le păstrează şi voluntarii care la recrutare au fost găsiţi inapţi sau care pentru alte motive au fost retrimişi în ţară.

2. Nu se admite înrolarea următoarelor categorii de cetăţeni români de origine etnică germană:

a) Ofiţerii şi subofiţerii activi, ofiţerii şi subofiţerii de rezervă se pot înrola numai cu aprobarea nominală a Marelui Stat Major.

b) Ofiţeri, subofiţeri, gradaţi şi trupe, activi sau de rezervă, de la comandamentele, unităţile şi formaţiunile aflate în Taman, Kuban, Crimeea şi litoralul mării până la Nistru; de asemenea se exceptează şi cei aflaţi la unităţile de marş din ţară, numai pentru marile unităţi din Taman şi Kuban.

c) Caporali şi sergenţi activi de la trupele din interior, din contingentele 1942 şi 1943, afară de elevii şcolilor de ofiţeri şi subofiţeri de rezervă.

d) Specialiştilor de orice grad din contingentele active – 1942, 1943 şi 1944 – şi anume; reparatori de telefoane, radiotelegrafişti, telemetrişti, altimetrişti, meteorologi,

aruncători flăcări, ochitori de la tunuri, obuziere, tunuri de infanterie, aruncătoare şi anticar, armurieri, artificieri şi tanchişti precum şi toţi din marină şi aeronautică.

e) Specialiştilor de orice grad şi vârstă necesari armatei şi industriei naţionale şi anume: opticieni, chimişti, şoferi-mecanici, electricieni, radio-tehnicieni, vulcanizatori şi strungari în fier.

f) Veterinarilor şi inginerilor. Dintre medici umani nu se pot înrola decât un număr de 60 de medici de toate specialităţile, aprobaţi de Marele Stat Major; numai aceşti 60 (şaizeci) medici vor putea fi folosiţi în serviciului armatei germane – SS; folosirea lor poate fi făcută deodată sau pe rând, în serii, plecarea şi venirea lor în ţară nefiind legată de o dată fixă.

g) Mobilizaţilor pentru lucru aparţinând întreprinderilor industriale care interesează înzestrarea armatei şi economia naţională şi care sunt prevăzute în planul de mobilizare industrială.

Scutiţilor de concentrare – mobilizare de la întreprinderile metalurgice.

Grupul Etnic German din România poate propune Marelui Stat Major anularea mobilizării pentru lucrul sau a scutirii pentru unele persoane care nu ar fi absolut necesare, propunând eventual înlocuiri.

3. Cetăţenii români de origine etnică germană, care doresc a se înrola în armata germană – SS se vor prezenta până la 30 mai 1943 la comisiile de recrutare ale Grupului Etnic German din România, unde vor depune declaraţii scrise în acest sens şi care vor fi vizate de un delegat al cercului teritorial. În declaraţii se va arăta precis că „de bună voie" se angajează în armata germană – SS.

Guvernul român garantează că acelora care nu vor să se înroleze nu li se va aplica de nimeni nici o sancţiune.

Listele voluntarilor întocmite astfel de către comisiile de recrutare, vor fi prezentate la sediul cercului teritorial [+)] unde vor fi verificate din punct de vedere al excepţiilor prevăzute în prezenta convenţie.

Cetăţenii români de origine etnică germană, care se găsesc sub drapel în armata română, vor face declaraţiile respective la unităţi.

II. PLECAREA DIN ŢARĂ

Voluntarii predaţi Grupului Etnic German din România vor fi constituiţi în elemente de transport prin grija organelor respective germane, ei trebuind să părăsească ţara până la 31 iulie 1943.

Aceşti voluntari nu au dreptul să scoată din ţară decât:

- efectele de îmbrăcăminte şi rufărie cu care sunt îmbrăcaţi, plus al doilea rând de rufărie;
- hrană pentru timpul transportului, plus două zile după sosirea în Germania;
- nici-o altă valută peste aceea prevăzută de convenţiile economice în vigoare.

Obiectele de aur sau bijuteriile sunt de asemenea interzise, afară de verighetă şi ceas.

Aceleaşi restricţiuni se aplică şi pentru cei ce se întorc în Reich-ul german din concediu, servicii izolate, etc.

Controlul se va efectua, în toate cazurile, atât la intrarea cât şi la ieşirea din România, exclusiv de către autorităţile române.

III. RELAŢIILE CU ŢARA

[+)] Pentru oamenii care nu le aparţin, vor comunica cercurilor teritoriale respective, datele necesare, pentru facerea mutaţiilor.

1. Toţi cei înrolaţii în armata germană – SS în condiţiile prezentei convenţii, nu au dreptul să poarte în România (concedii, servicii izolate, etc.) uniforme germane decât pe timpul transportului la intrarea şi ieşirea din ţară; aceeaşi restricţie se aplică şi pentru teritoriile administrate de statul român.

Cei ce se abat de la această regulă, sunt supuşi rigorilor legilor româneşti.

2. Nici un cetăţean român de origine etnică germană nu va putea fi întrebuinţat în România şi nici în teritoriile administrate de statul român, în funcţiuni militare sau în organizaţii politice, administrative şi economice germane.

3. Statul român nu va acorda nici un fel de indemnizaţii sau despăgubiri familiilor acestor voluntari, pe timpul cât vor presta serviciul în armata germană – SS.

Celor care vor deveni inapţi pentru muncă, precum şi urmaşilor celor decedaţi, statul român nu va acorda nici un fel de pensie sau indemnizaţie, toate aceste obligaţii rămânând în sarcina Reich-ului german.

4. Toţi cetăţenii români de origine etnică germană care se găsesc în serviciul Reich-ului german vor fi supuşi jurisdicţiei române pe timpul cât se vor găsi pe teritoriul român, sau pe teritoriile administrate de statul român.

Cei care vor comite infracţiuni pe teritoriul român sau pe teritoriile administrate de statul român vor fi judecaţi cu precădere şi în caz de condamnare, li se suspendă executarea pedepsei, fiind predaţi autorităţilor militare germane. Ei nu se mai pot întoarce în ţară decât după terminarea războiului, când urmează să execute pedeapsa.

Toţi cetăţenii români de origine etnică germană, condamnaţi definitiv, care se găsesc în închisori militare şi civile sau la unităţi, vor fi puşi la dispoziţia armatei germane SS, iar executarea pedepsei este suspendată până după terminarea războiului.

Cei care au proces în curs vor fi judecaţi cu precădere, aplicându-se acelaşi regim.

5. Nici un cetăţean român de origine etnică germană, angajat în serviciul Reich-ului german nu are dreptul să stea în concediu în România, mai mult de 30 zile într-un an.

VI. DISPOZITII SPECIALE

1. Toţi cetăţenii români de origine etnică germană, aflaţi actualmente în serviciul Reich-ului german, fiind plecaţi din ţară cu aprobarea Guvernului român, se încadrează în dispoziţiunile prezentei convenţii.

2. Cetăţenii români de origine etnică germană, plecaţi în mod fraudulos din ţară, se încadrează de asemenea în dispoziţiile prezentei convenţii, dacă sunt întrebuinţaţi în unităţile armatei germane – SS şi în industriile sau organizaţiile de război.

Împuternicitul Guvernului Reich-ului german	Împuternicitul Guvernului Român
Ministrul plenipotenţiar al Reich-ului la Bucureşti,	Şeful Marelui Stat Major,
Manfred Freiherr von KILLINGER	General I. ŞTEFLEA

A.M.R. fond Armata 1, dosar 994, filele 151-154.

186

Ministerul Afacerilor Interne — Nr.1.006 din 20 mai 1943
Cabinetul Ministrului — Bucureşti

Preşedinţia Consiliului de Miniştri
Cabinetul Militar al Conducătorului Statului

Am onoarea a raporta că, Prefectura județului Timiş – Torontal, cu nr. 9.673 din 14 mai 1943, raportează că după terminarea operațiilor de recrutare a tinerilor germani etnici pentru armata germană, s-au constatat următoarele cazuri de nerespectarea convenției dintre Guvernul german şi Guvernul român:

1. Recrutarea a avut un caracter de obligativitate, iar nu voluntară, cum prevede textul convenției.

2. S-au recrutat şi tineri al căror tată este de origine română şi numai mamă germană; cazul tânărului Imbrea Ion, din comuna Plopi.

Raportul Prefecturii județului Timiş-Torontal, a fost văzut de domnul ministru al afacerilor interne.

D.O.
Director de cabinet
Locotenent colonel, E.PLESNILĂ

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, fila150.

187

Biroul 1 24 mai 1943

Notă
Propunerile Biroului 1 la modificările Convenției Becker-Şteflea

1.La Capitolul V (Prada de Război) al.3, fila 7.

Din cuprinsul acestui alineat rezultă că micile unități române (sub efectivul unei divizii), nu primesc din capturi, decât atât cât e necesar să se completeze.

Este logic să primească cotă parte în raport cu efectivul, din toate capturile făcute de marile unități în cadrul cărora luptă, nu numai atât cât e necesar să se completeze.

2.Restul textului şi anexelor nu are tangență cu natura activității Biroului 1.

Şeful Biroului 1,
Locotenent colonel D.ŞERBĂNESCU

A.M.R. ,fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar 294,fila379.

188

25 mai 1943

Notă
asupra imixtiunilor comandamentelor germane în comanda marilor unități române

1. Unele comandamente germane iau sub comandă mari unități române, trecând peste comandanții români mai mari sau egali în comandă.

În această situaţie comandanţii germani dau ordine personal, iar comandanţii români, lipsiţi de dreptul lor la comandă, nu mai au nici o responsabilitate pentru pregătirea, execuţia şi conducerea operaţiilor.

Exemplu:

În urma atacului rusesc de la 29 septembrie pe frontul Corpului 6 Armată, Armata a 4-a Blindată a hotărât să intervină, pentru restabilirea situaţiei, cu Divizia 14 Blindată germană.

În loc ca această mare unitate să intre, aşa cum era normal, sub ordinele Corpului 6 Armată, care comanda în acel sector de multă vreme, Divizia 14 Blindată a lua sub comandă cale 2 divizii române (1 şi 4) care au fost atacate.

Corpul 6 Armată a rămas să comande numai Divizia 2 Infanterie, unde inamicul nu atacase.

După ce s-a restabilit situaţia pe frontul Diviziei 1 Infanterie, această mare unitate a fost retrecută sub ordinele Corpului 6 Armată.

Divizia a 14-a Blindată a continuat însă să comande Divizia a 4-a Infanterie română.

Admitem intervenţia comandamentelor germane cu sfaturi şi îndrumări, care pot fi folositoare, dar cu respectarea prerogativelor de comandă ale comandanţilor români.

2. Au fost comandamente germane care, necunoscând exact situaţia, au luat totuşi comanda unităţilor române (neţinând seama nici de ierarhie) şi care, prin măsurile luate şi ordinele date au provocat confuzii şi încurcături.

Ştim că este mai bine ca atunci când, într-o situaţie tulbure, o unitate din rezervă intervine în sprijin, conducerea operaţiunii să revină comandantului local care cunoaşte mai bine situaţia.

Comandamentele germane nu au ţinut seama de aceasta.

Exemplu:

Unul din ordinele date de Divizia 14 Blindată Diviziei a 4-a a fost să ocupe o poziţie defensivă la sud de Tudnutovo, cu faţa la sud. Nimic nu îndreptăţea acest ordin, pentru că Regimentul 20 Infanterie ţinea destul de bine umărul de nord al breşei de la Ungn Terjatschi See. Probabil că nu cunoştea situaţia tot atât de bine ca Divizia 4 Infanterie.

În ziua de 2 octombrie, în zona breşei de la Sadovoe, acţiunea nu mai era dirijată de nimeni.

Un detaşament, "Colonel Cassian" (comandantul Regimentului 2 Artilerie) şi altul, "Colonel Ţerescu" (comandantul Regimentului 21 Infanterie) atacau fără ca acţiunea lor să fie coordonate nici de Divizia 4 Infanterie nici de Divizia 14 Blindată.

Divizia 14 Blindată avea în zonă trei recunoaşteri de câte 3-4 care.

Una din recunoaşteri s-a subordonat Detaşamentului "Colonel Cassian", cu care a atacat.

A doua lua numai informaţii de la cine întâlnea. Nu a ţinut seama de propunerea colonelului Ţerescu să sprijine atacul detaşamentului său.

De a treia am aflat că era „undeva" (!?) pe câmp.

Iată, deci, un nou exemplu de acţiuni descusute şi lăsate a se desfăşura după iniţiativele subalternilor.

3. Alte comandamente germane se amestecă în amănunt (prea mult) în pregătirea, execuţia şi conducerea marilor unităţi române, răpind astfel comandanţilor români prerogativele dreptului la comandă şi micşorând, astfel, responsabilitatea lor, fără ca prin

acest amestec comandamentele germane să aducă un aport material eficace pentru a ajuta la reuşita operaţiilor.

Exemple:

a/ Divizia a 4-a era întinsă pe aproape 70 km şi avea flancul drept descoperit.

Mai spre sud era un gol de aproape 30 km.

Deşi era logic ca flancul ei drept să fie retras spre sud est, pe cât posibil în spatele unei linii uşor de apărat, ea a fost obligată a păstra bifurcarea de drumuri de la Scharnud la est de Salzsee (Batir Mala).

Nu numai atât, dar comandamentul german a insistat a întări mereu forţele de acolo, lucru ce s-a executat, dar în detrimentul păstrării altor zone din sectorul diviziei. Una din cauzele eşecului de la 29 septembrie este datorită şi acestui fapt.

4. Au fost operaţii pregătite de marile unităţi române, aflate sub comandamente germane, cărora comandamentele germane nu le-au dat sprijinul material ce erau obligate să le asigure şi nici pe cel pe care îl ceruseră comandamentele române.

Exemplu:

Corpului 5 Armată german nu s-a îngrijit ca Divizia 3 Munte să aibă muniţia necesară la timp.

Deşi divizia a intrat în luptă la 19 septembrie, ea nu a primit muniţie decât la 25 septembrie şi aceasta trimisă de Marele Cartier General cu avioane de transport.

Comandantul diviziei a cerut insistent şi în nenumărate rânduri muniţii, însă fără a primi la timp.

Astfel:

a. La 11 septembrie, când a fost pus sub ordinele Corpului 5 Armata german, a luat legătura personal cu acest corp de armată şi a discutat pe larg chestiunea muniţiilor (cu Ia).

b. La 14 septembrie, în cursul întrevederii avute cu generalul Wetzel, căruia îi subliniază cazul Diviziei 2 Munte care, de asemenea, se afla fără muniţie când a fost contraatacată de ruşi, şi a Divizionului Tunuri Munte de la Detaşamentul Schiori care nu a avut muniţie timp de 3 luni.

c. La 16 septembrie când dă ordin Biroului 4 să ceară din nou muniţie. În urma comunicării germanilor, trimite camioanele să ia muniţie de la Krasnodav, dar se întorc goale.

d. La 18 septembrie, când prin Biroul 4 cere din nou aprovizionarea cu muniţii. I se răspunde că, sigur, la 22 septembrie va primi muniţie.

e. La 21 septembrie se face o nouă cerere de muniţie. Dar acestea nu vor sosi decât la 25 septembrie.

În ziua de 25 septembrie, divizia mai dispunea ca muniţie de:

- 2000 grenade defensive;
- 171000 cartuşe infanterie de tot felul,

nici un proiectil de artilerie, nici o grenadă ofensivă, nici un proiectil de brandt.

În timpul acesta ruşii atacau continuu.

5. Sunt comandamente germane care procedează frecvent la modificări repetate şi importante în comandamentul marii unităţi române aflate în subordine, rupând foarte des, prin aceste modificări, legăturile organice şi de comandament, ştirbind prin aceasta autoritatea comandanţilor români asupra subordonaţilor şi împiedicându-i de la exercitare prerogativele dreptului de comandă.

Exemplu:

Corpului de Cavalerie, aflat sub ordinele Corpului 5 Armată german, i se iau diviziile sale (Divizia 5 Cavalerie şi Divizia 9 Cavalerie) şi i se dă să comande Divizia 6 Cavalerie şi Divizia 3 Munte, deşi Comandamentul Corpului de Cavalerie era orientat asupra altei operaţii.

Câteva zile mai târziu i se ia Corpului de Cavalerie Divizia 3 Munte, care este trecută sub ordinele Diviziei 9 Infanterie germană, iar Corpul de Cavalerie rămâne să comande numai Divizia 6 Cavalerie.

Această practică are o influenţă dăunătoare atât asupra morarului comandanţilor români, cât şi asupra moralului trupei, care îşi vede comandanţii fireşti puşi totdeauna în stare de inferioritate faţă de comandanţii germani.

Tot din această practică, comandanţii români nu pot fi deprinşi cu răspunderea pe câmpul de luptă şi nici nu pot fi traşi la răspundere, din moment ce alţii se amestecă în pregătirea, execuţia şi conducerea operaţiilor lor.

Tot din această cauză, comandanţii români rămaşi fără comandă lipsesc de pe câmpul de luptă şi nu pot observa, conduce şi sancţiona.

Exemplu:

Corpul de Cavalerie, rămas să comande o divizie, nu mai era la faţa locului pe câmpul de luptă pentru a conduce şi sancţiona.

Dreptul de a sancţiona nu-l au decât comandanţii români; pentru aceasta ei trebuie să fie lăsaţi să-şi comande unităţile lor organice, care să nu mai fie rupte şi puse sub comenzi străine, de cele mai multe ori germane.

A.M.R., fond 949 - Marele Cartier General, dosar nr. 126, filele 2-7.

189

Comandantul Misiunii Aeronautice Germane în România
Br.,B,nr.177/43

Bucureşti, 25 mai 1943

Către
Subsecretarul de stat al aerului român,
domnul general de escadră aviator Jienescu

Mult stimate domnule general,

La scrisoarea dvs. nr. 181/C din 5 mai 1943, am onoarea a vă comunica mai jos părerea subsemnatului referitor la comandamentul unic al apărării aeriene.

1) Comandantul Vânătorii din România, care cu începere de la 1 iunie 1943 se găseşte în toate privinţele subordonat Misiunii Aero. Germane din România, are în subordine toate unităţile de vânătoare, de zi şi de noapte, germane şi române, care au misiunea în primul rând de a apăra zona petrolieră din jurul Ploieştiului, Bucureştiul, Constanţa (portul de transbordare), podul de la Cernavodă şi portul de transbordare Giurgiu.

2) Referitor la unităţile de A.C.A., care se găsesc în sectorul Regiunii a 3-a fiind dislocate la Bucureşti, Buzău şi Mizil, se găsesc sub Comandament de A.C.A. român, în timp ce unităţile de A.C.A. de la Ploieşti, Girgiu-Russe, Cernavodă-Feteşti se găsesc sub comandament german.

Misiunii Aeronautice Germane din România i se repartizează în primele zile ale lunii iunie un comandament de divizie A.A.

3) Pentru o conducere unică a tuturor unităţilor de A.C.A. germane şi române, amintite în dispozitivul mai sus notat, intenţionez de a subordona toate unităţile de A.C.A., din punct de vedere tactic, acestui comandament de divizie. Misiunea cea mai urgentă a acestuia este de a instrui în aceleaşi condiţii şi a menţine instrucţia unităţilor germane şi române, precum şi de a menţine în stare de funcţionare armamentul şi aparatura.

Acest comandament de divizie va reprezenta acel comandament, care va înlătura greutăţile prezente ale unei conduceri duble şi va acţiona în aşa fel, încât va compensa toate dificultăţile.

Comandantul diviziei de A.C.A. va fi iniţiat de subsemnatul, după sosirea lui, asupra problemelor ce i se pun, indicându-i o conlucrare cât mai strânsă cu Regiuea a 3-a Aeriană.

Comandamentul de conducere va fi Misiunea Aeronautică Germană din România, care se va muta, dacă situaţia o va cere, la un post de comandă la Otopeni, pe lângă Comandantul Aviaţiei de Vânătoare în România.

Sper că sunteţi de acord cu propunerea mea şi rog a mi se trimite în scurt timp un răspuns.

Cu expresia deosebitei mele consideraţii, al Domniei voastre foarte devotat,

General (ss) GERSTENBERG

A.M.R., fond M.R. - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 13, fila 30.

190

Comandamentul Armatei a 3-a
Stat Major
Secţia 1, Biroul 1

Nr.5.269/A din 1 iunie 1943

Către
Marele Stat Major, Secţia Adjutanturii

Cu onoare se trimite mai jos în copie, răspunsul domnului general Mannstein, comandantul Armatei XI Germane, la telegrama de felicitare adresată de domnul general comandant al armatei, cu ocazia decorării cu ordinul „Mihai Viteazul” cls. a II-a şi a strălucitei victorii de la Kerci.

EXCELENŢĂ !

Vă exprim cele mai frumoase mulţumiri, pentru felicitările pe care domnia voastră, atât personal, cât şi în numele Armatei a 3-a Română, mi le-aţi adresat cu ocazia victoriei de la Kerci.

Sentimentele şi gândurile domniei voastre mi-au procurat o mare bucurie.

Această victorie, ca şi victoriile din anul trecut, au fost realizate prin credincioasa camaraderie de arme a armatei române.

Aceasta va constitui un imbold pentru luptele din acest an, ca noi şi aliaţii noştri români, să obţinem victoria finală împotriva duşmanului nostru comun.

Exprimându-vă deosebita mea consideraţie şi salutul meu camaraderesc, rămân al domniei voastre devotat

General MANNSTEIN

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2253, fila 154.

191

Marele Stat Major
Secţia a 4-a, Biroul 5

5 iunie 1943

Notă

Obiect: Convenţia de capturi şi prăzi de război încheiată între domnii generali Rozin şi Beker.

În urma ordinelor superioare, în luna iunie 1942, s-a cerut şi s-a aprobat a se trata la Berlin, o convenţie care să reglementeze definitiv chestiunea capturilor şi a prăzilor de război.

Pentru încheierea acestei convenţii, domnul mareşal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, a destinat pe domnul general Rozin.

Domnia sa s-a deplasat în repetate rânduri la Berlin, unde a tratat această chestiune şi a stabilit o convenţie, care încă nu este în vigoare şi nu s-au făcut nici schimburile protocolare.

Aceasta din cauză că, încă din luna noiembrie 1942 cerem cu insistenţă şi repetat să ni se predea originalul Convenţiei de prăzi şi capturi.

Recent, a luat fiinţă în Crimeea un serviciu de capturi şi prăzi de război al marinei, sub comanda domnului comandor Bardescu. Domnia sa ne-a cerut să-i predăm o fotocopie de pe această convenţie spre a nu avea diferende cu germanii sub acest raport.

Pe de altă parte, Secţia a 7-a Legătură cu Armatele Aliate cere insistent o copie în limba română şi germană şi dacă e posibil chiar o fotocopie de pe această convenţie.

Biroul 5 vă roagă să binevoiţi a interveni oficial pe lângă domnul general Rozin să ne predea originalul Convenţiei de capturi şi prăzi de război încheiate de Domnia sa la Berlin, pentru a putea:

1.Să satisfacem cererile ce ni se fac aproape zilnic în această chestiune.

2.Să putem face difuzarea până la ultimul element, astfel ca toate armatele să fie în măsură de a cunoaşte obligaţiile ce decurg pentru părţile contractante sub raportul prăzilor şi capturilor de război.

3.A se mai continua să se întrebe numai la telefon domnul general Rozin asupra prevederilor convenţiei încheiate, nu este practic, întrucât de trei luni de zile nu s-a ajuns la nici un rezultat.

Şeful Biroului 5,
Locotenent colonel C.S.ZĂLARU

[Rezoluţii:]
Eu am încă răbdare.
(s.s) Indescifrabil

Biroul 5 / 5 iunie 1943

Domnul colonel şef îmi comunică că dl. gl.Rozin vine la Bucureşti cu convenţia, chiar mâine, 7 iunie 1943.

Ca atare, dacă în termen de zece zile nu se predă convenţia, se va face o hârtie semnată de dl. general şef, prin care să i se ceară acest lucru.

A.M.R. ,fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 364,fila 106.

192

Marele Stat Major Nr.54906 din 8 iunie 1943
Secţia 1, Biroul Studii-Legi

Marele Stat Major, Secţia 1
către
Cabinetul Militar al Conducătorului Statului

Am onoarea a raporta domnului mareşal următoarele:

Grupul Etnic German a cerut Marelui Stat Major, direct şi prin Legaţia Germană, prelungirea termenului de înrolare în armata germană SS a cetăţenilor români de origine etnică germană, pe motiv că nu a fost timp ca în cadrul actualului termen (30 mai 1943) toţi cei în cauză să-şi manifeste actul de voinţă în acest sens.

Se mai cere totodată ca în afara prevederilor convenţiei, să se dea posibilitatea de înrolare pentru unele categorii de tineri până în toamnă, iar pentru altele până în vara anului 1944; este vorba de elevii actualmente în clasa a 7-a de liceu, de normalişti, precum şi de cei căzuţi la bacalaureatul din vara anului 1943, în scopul de a se da posibilitatea acestora să obţină diplomele respective.

Marele Stat Major apreciază că cererile Grupului Etnic German sunt, categoric, în afara convenţiei încheiate, care, având caracter de excepţie, este de strictă interpretare.

În consecinţă a comunicat Grupului Etnic German că satisfacerea cererilor făcute depăşeşte atribuţiile Marelui Stat Major şi că aprobarea nu poate fi dată decât de către domnul mareşal.

Ca urmare, numai Legaţia Germană poate solicita modificarea convenţiei, direct către domnul mareşal.

Marele Stat Major propune a nu se aproba cererile menţionate mai sus, deoarece, prin sistemul acordării de alte termene în afară de cele ale convenţiei, se eludează însuşi spiritul acestei convenţii, care, prin esenţa ei, are un caracter de aplicare strict temporar.

Vă rugăm să binevoiţi a hotărî.

Subşeful Marelui Stat Major
General, I.ARHIP

Şeful Secţiei 1
Colonel, E.BORCESCU

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, fila154.

193

Marele Stat Major 28 iunie 1943
Biroul 1

Cabinet

Am onoarea a vă face cunoscute următoarele:

Subsecretariatul de Stat al Aerului a prezentat o notă domnului mareşal prin care arată că Misiunea Militară Aeronautică Germană intenţionează să subordoneze toate mijloacele antiaeriene germane şi române unui comandament de divizie A.A. german ce trebuie să sosească în ţară în cursul lunii iunie a.c.

Faţă de această cerere a Misiunii Militare Aeronautice Germane subsecretarul de stat al aerului a propus următoarea organizare de comandament:

- Comandamentul aviaţiei de vânătoare să fie executat de Comandamentul german.

- Comandamentele locale A.A. să fie executate de comandamentul român, adică apărarea A.A. a capitalei, Buzăului şi Mizilului să rămână mai departe sub comandament român, iar comandamentele A.A. din zonele Constanţa, Giurgiu şi Cernavodă să treacă sub comandament român în măsura în care unităţile respective vor fi primite de A.A română.

- Comandamentul A.A. Ploieşti să rămână sub comandament german, prin faptul că petrolul interesează conducerea generală a războiului;

- Comandamentul de conducere al apărării aeriene a teritoriului să fie Regiunea a 3-a Aeriană, căreia să i se subordoneze atât Comandamentul vânătorii de zi şi noapte, cât şi comandamentele A.A. ale punctelor sensibile.

- Pentru exercitarea comandamentului să se ataşeze pe lângă Regiunea a 3-a Aeriană un detaşament de legătură german, prin intermediul căruia să se lucreze cu comandamentele de A.A. şi de vânătoare germane.

D.O.
Şeful Cabinetului Militar
Colonel, Radu DAVIDESCU

[Rezoluţie]:
De acord cu S.S. al Aerului.
Nu trecem conducerea apărării teritoriului unui comandament străin.
Mareşal ANTONESCU

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 13, filele 32-33.

194

Statul Major al Aerului
Secţia a 3-a Operaţii

nr. 1131 din 5 iulie 1943

Către
Comandamentul Aero German în România
Domnul general maior Gerstenberg

La adresa dumneavoastră nr. 177 din 25 mai 1943, am onoarea a vă face cunoscută hotărârea domnului mareşal Antonescu, cu privire la organizarea comandamentului pentru apărarea aeriană a teritoriului naţional:

1. Apărarea aeriană a teritoriului trebuie să revină în întregime regiunilor aeriene care, prin organizarea noastră, sunt răspunzătoare de apărarea teritoriului respectiv şi

cărora li se subordonează, din punct de vedere operativ, toate comandamentele şi unităţile ce concură la apărarea acestui teritoriu.

Ca urmare, pentru Regiunea a 3-a Aeriană, pe teritoriul căreia acţionează unităţi germane şi române şi pentru realizarea unui comandament unitar, toate comandamentele germane şi române trebuie să fie subordonate acesteia, din punct de vedere operativ.

2. **Comandamentul aviaţiei de vânătoare de zi şi de noapte** va fi executat de comandament german.

3. Comandamentele locale de artilerie antiaeriană vor fi executate de comandamente române pentru Bucureşti, Buzău, Mizil, Ziliştea şi de comandamente germane, cele de la Giurgiu, Cernavodă şi Constanţa, urmând ca şi acestea din urmă să treacă sub comandamente române, în măsura în care unităţile respective vor fi primite de a. a. română.

4. **Comandamentul artileriei antiaeriene Ploieşti** va rămâne sub comandament german prin faptul că petrolul interesează conducerea generală a războiului.

5. **Serviciul de aparate de detecţie electromagnetice** va rămâne sub comandament german şi va lucra în legătură cu serviciul de pândă român.

6. Pentru exercitarea comandamentului de către Regiunea a 3-a Aeriană, Comandamentul Aero German în România este rugat să ataşeze pe lângă comandamentul Regiunii a 3-a Aeriene un stat major de legătură, prin intermediul căruia va lucra cu comandamentele şi unităţile germane.

Faţă de hotărârea domnului mareşal Antonescu, rugăm să binevoiţi a da şi dumneavoastră dispoziţiile de urmare.

Subsecretar de stat al aerului,
General de escadră aviator Gh. JIENESCU

Şeful Statului Major al Aerului,
General aviator R. ENESCU

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 570, fila 59.

195

Comandamentul Aviaţiei Germane în România 7 iulie 1943

Mult stimate domnule mareşal,

În ziua de 7 iulie 1943, domnul general Hansen, însărcinat de Înaltul Comandament al Armatei Germane, v-a înfăţişat necesităţile băneşti pentru executarea măsurilor de apărare a regiunii petroliere Ploieşti şi a oraşului Bucureşti. Rezultatul convorbirii domniei voastre cu domnul general Hansen mi-a fost comunicat de dânsul.

Domnul general Hansen mi-a comunicat, domnule mareşal, că domnia voastră i-aţi spus, în repetate rânduri, că nu sunteţi ţinut la curent asupra îmbunătăţirii măsurilor de apărare, realizată prin aducerea de noi forţe.

Deoarece, la 2 iulie domnul general Şteflea, din partea Marelui Stat Major, iar la 5 iulie domnul general Jienescu, din partea Ministerului Aerului şi-au exprimat în scris aceeaşi nemulţumire, am ajuns la concluzia că nu e vorba de o nemulţumire trecătoare, ci de imputări pe care guvernul român le face cu prea mare uşurinţă şi care pot dăuna în mod

durabil înţelegerii aşa de strânse de până acum, între autorităţile militare germane şi cele române.

Pentru a se menţine colaborarea fără greutăţi de până acum şi pentru a se clarifica definitiv neînţelegerile, vă trimit în anexă o listă* a diferitelor convorbiri avute, cu datele lor şi a diferitelor scrisori trimise, din care domnia voastră, domnule mareşal, veţi putea vedea că v-am ţinut continuu la curent, fie pe domnia voastră personal, fie serviciile dumneavoastră, asupra schimbărilor sau îmbunătăţirilor ce au avut loc în apărarea aeriană, din toamna 1942, de când am luat comanda. Vă mai amintesc că v-am prezentat şi următoarele persoane, pentru a vă raporta asupra unor anumite chestiuni speciale: Comandantul Sud-Estului - general Löhr; Comandantul Vânătorii de Noapte - general de aviaţie Kammhuber şi locotenent colonel Kalck Conducătorul Inspectoratului German al Apărării Pasive - director de minister dr. Knipfer; Comandantul Aviaţiei de Vânătoare din România - colonel Woldenga; Şeful Comitetului Economic al Petrolului - doctor Ringer.

De asemenea, au mai fost şi numeroşi alţi experţi care s-au întreţinut în mod curent cu domnul general Jienescu.

În legătură cu aceasta, îmi permit să menţionez, mult stimate domnule mareşal, că întărirea apărării aeriene a fost condiţionată în mod forţat de schimbarea situaţiei tactice în Mediterana şi în Est.

Această schimbare va influenţa în mod continuu apărarea spaţiului românesc şi de aceea va atrage după ea şi modificările în sumele de bani necesare ei.

Îmi permit să atrag atenţia încă şi asupra următoarei măsuri luate de mine:

De când am luat comanda, m-am străduit fără încetare, pe baza experienţei câştigate, să interesez şi autorităţile conducătoare române pentru planurile de construcţii de interes comun german-român.

După discuţii mai lungi cu domnul vicepreşedinte al consiliului, am reuşit să-l conving să însărcineze pe domnul general Marinescu cu executarea lucrărilor pentru apărare contra schijelor în Ploieşti, după cum , după discuţii cu domnul general Jienescu, am reuşit să-l conving să însărcineze pe domnul colonel Niculescu cu reorganizarea aviaţiei de vânătoare de noapte.

Din aceste fapte, puteţi vedea, domnule mareşal, în ce măsură am încercat să vă îndeplinesc dorinţele, şi în ce măsură autorităţile româneşti au fost ţinute la curent cu îmbunătăţirile şi întăririle apărării antiaeriene.

Pe mine personal, ca om şi ca soldat m-au atins în mod dureros imputările făcute domnului general Hansen, în legătură cu scrisorile mai sus citate ale autorităţilor româneşti, cu atât mai mult, cu cât, de când am preluat comanda, am socotit ca cea mai înaltă îndatorire a mea să fac tot ce-mi stă în putinţă, pentru colaborarea româno-germană.

Cu expresia deosebitei mele consideraţiuni, rămân, mult stimate domnule mareşal, al Domniei voastre devotat

General GERSTENBERG

A.M.R., fond M.R. - Cabinetul Militar al Conducătorului Statului, dosar 13, filele 37-39.

* Nu se publică

196

Cabinetul Militar 16 iulie 1943
Biroul 5

Notă

Sumar: Condiţiile în care se primeşte minereu din Ucraina.

Ministerul Înzestrării informează că primirea minereului din Ucraina, care vine în ţară prin Odessa şi Nicolaev, se face în clearing, potrivit acordului româno – german din februarie 1943.

[Rezoluţie]:
Dar avem şi „Convenţia Rozin".
De ce nu se execută ?
Mareşal (ss) ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, fila 361.

197

PROTOCOL

Cu referire la protocolul din 11 ianuarie 1943, se stabilesc între Guvernul român şi Guvernul german următoarele:

Art.1. În mod excepţional, fără ca aceasta să constituie o recunoaştere sau un precedent, se vor plăti pentru lunile august şi septembrie, Misiunii Militare Germane din România, 650 milioane în loc de 525 milioane lei, sume ce intră în clearingul româno-german.

Guvernul român îşi rezervă dreptul de a cere ca de la 1 octombrie 1943 să se reducă efectivele sau personalul pentru ca, cota de 525 milioane lei lunar să poată fi de asemenea redusă.

Pentru suma de 250 milioane lei plătită suplimentar, Guvernul Reich-ului va face livrări suplimentare în termen de 3 luni de la semnarea prezentului protocol.

Art.2. Pentru apărarea antiaeriană, Guvernul Reich-ului a prezentat Guvernului român (Subsecretariatului de Stat al Aerului) un program pe baza planului elaborat de comandantul aviaţiei germane din România, conform căruia în afară de suma de 2,1 miliarde lei pusă la dispoziţia Guvernului regal român, în afara prevederilor protocolului din 11 ianuarie 1943, ar mai fi necesară încă suma de circa 8,9 miliarde lei.

Guvernul regal român îşi rezervă dreptul de a examina totalul, natura şi preţurile acestor lucrări.

Guvernul german aduce următoarele furnituri germane:

a) materiale de construcţie pentru executarea programului de apărare antiaeriană în valoare aproximativă de 3,8 miliarde;

b) aparate de război pentru instalarea vânătorii de noapte în valoare de aproximativ 2,4 miliarde;

c) alte materiale de război în valoare de aproximativ 1,5 miliarde.

Acoperirea sumelor cheltuite pentru noile lucrări se va face în aceeaşi proporţie ca şi pentru cele 2,1 miliarde lei, adică 42% de către România, 42% de către Germania şi 16% de către Italia.

România participă numai la lucrările de apărare antiaeriană propriu zisă, rezervându-şi examinarea oportunităţii şi urgenţei lucrărilor care n-ar avea acest caracter.

Guvernul german va lua contact cu Guvernul italian pentru obţinerea acordului la înţelegerea încheiată.

Lucrările vor fi executate de către Subsecretariatul de Stat al Aviaţiei, conform programelor stabilite de acord cu comandantul aviaţiei germane.

Pentru a asigura neîntârziata executare a acestor lucrări, Ministerul de Finanţe al României va avansa sumele care vor fi necesare pentru executarea lor, conform programului.

În termen de 30 zile de la semnarea acestui protocol, Guvernul german va prezenta lista tuturor materialelor şi aparatelor prevăzute la punctele a, b şi c de mai sus şi va face livrarea lor în aşa fel ca toate materialele să fi fost predate în măsura executării programului.

La predarea acestor materiale şi aparate, reprezentanţii Guvernului român (ministrul subsecretar de stat al aerului) şi reprezentanţii Guvernului german vor verifica starea materialelor, aparatelor şi preţurile lor pentru a corespunde scopului programului şi sumelor calculate de Ministerul de Finanţe român.

De starea materialelor şi preţul lor se vor încheia procese-verbale descărcătoare, pe baza cărora se va face calculul livrărilor efectiv efectuate.

Toate materialele şi instalaţiile prevăzute în aceste programe vor fi şi vor rămâne proprietatea statului român.

Art.3. Guvernul german, convenind să contribuie la transformarea instalaţiilor de încălzire, de la păcură la cărbuni, va face livrări de materiale din Germania în valoare de aproximativ 1 miliard.

Scutirea participării germane la cheltuielile pentru această transformare va fi rezolvată prin examinarea de la caz la caz, direct, între autorităţile competente germane şi române, ambele părţi fiind înţelese că participanţii români nu vor urmări nici un profit din această operaţiune.

Art.4. Toate livrările suplimentare prevăzute în prezentul protocol vor cuprinde: livrările prevăzute la art.2, autocamioane sau alte mărfuri în supracontingent, fără prejudiciul executării contingentelor prevăzute de acordurile economice în vigoare.

Art.5. Toate cheltuielile în clearing prevăzute de acest protocol se fac în conturile de mărci existente.

Art.6. Guvernul german va face tot posibilul pentru a spori livrările de armament prevăzute în art.1 al protocolului din 11 ianuarie 1943.

Art.7. Guvernul german va aranja în cel mai scurt timp chestiunea vaselor comandate de Marina Regală Română în Germania, precum şi aceea a livrărilor şi sumelor convenite D.D.M.

Semnat în Bucureşti în câte două exemplare, în limbile germană şi română la data de 17 iulie 1943.

(ss) Karl CLODIUS (ss) M. ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 241, filele 182-184.

198

Statul Major al Aerului nr. 1519 T din 17 iulie 1943

Către
Regiunea a 3-a Aeriană, Stat Major

Am onoarea a vă trimite în copie, scrisoarea nr. 650 din 13 iulie 1943, adresată de domnul ministru subsecretar de stat al Aerului Comandantului Aero German în România şi care a fost determinat de următoarea propunere a acestuia:

Comandantul Aero German în România a propus ca comandantul Diviziei 5 A. A. Germană nou sosit la Ploieşti, care are la activul său o bogată activitate în acest război, să viziteze personal şi unităţile române de a. a. care nu se găsesc la centrele sensibile de sub comanda sa, în scopul ca să cunoască situaţia instrucţiei şi funcţionării tuturor unităţilor şi astfel să dea îndrumările sale pentru a se folosi experienţa sa de către toate unităţile.

La această propunere domnul ministru subsecretar de stat al aerului a răspuns cu scrisoarea alăturată, ca aceste vizite să fie făcute prin însoţirea comandanţilor respectivi de comandantul Diviziei 5 A. A. germană, bineînţeles atunci când acesta ar aprecia şi va voi să cunoască unităţile noastre.

Faţă de cele de mai sus, urmează ca dumneavoastră să luaţi legătura cu comandantul Aero German în România pentru a exista o perfectă înţelegere.

Şeful Statului Major al Aerului,
General aviator Ramiro ENESCU

Şeful Secţiei Operaţii,
Maior Barbu PĂUNESCU

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 570, fila 64.

199

Cabinetul Ministrului 19 iulie 1943
Biroul 5

NOTĂ

În legătură cu aplicarea Convenţiei româno-germană din 12 mai 1943 relativ la înrolarea ca voluntari în armata S.S. germană a cetăţenilor români de origine etnică germană, Marele Stat Major raportează:

Deşi convenţia prevede că pe timpul cât vin în concediu în România voluntarii nu au voie să poarte uniformă (cu atât mai puţin armament) şi că cei deveniţi infractori sunt supuşi jurisdicţiunii române, totuşi se constată nerespectarea acestor prescripţiuni mai ales de către foşti dezertori din armata română şi fugari actualmente înrolaţi în armata germană; iar atunci când autorităţile române le cere să se conformeze legilor ţării, aceştia nu se sfiesc să tragă cu arma, recurgând apoi la sprijinul autorităţilor germane spre a scăpa.

Semnalează următoarele două cazuri:

1. La 15 iunie 1943, o patrulă de grăniceri din plutonul Comloşul Mare a surprins pe când voiau să treacă frontiera din România în Banatul Sârbesc, îmbrăcaţi în uniformă şi având asupra lor întreg echipamentul şi armamentul, pe următorii 6 soldaţi germani, toţi fugari din România: Reiner Mathias, Gros Michel şi Friederich Peter (din

Bicicherecul Mic); Kovatsch Ion şi Wagner Iosif (din Chişoda); Müller Nicolaus (din Iecea Mare).

La somaţia grănicerilor, cei 6 germani au îndreptat armele asupra patrulei ameninţând că vor trece cu orice preţ.

Datorită tactului şi mai ales sosirii a încă două patrule de grăniceri români, s-a evitat o vărsare de sânge, reuşind a aresta şi dezarma pe cei 6 soldaţi germani, care au fost predaţi postului de jandarmi Jimbolia spre a fi escortaţi şi predaţi la Timişoara organelor militare române de resort.

Din ordinul unui sublocotenent german din Jimbolia, subofiţerul de jandarmi care îi escorta a fost însoţit de un subofiţer german.

Ajunşi la Timişoara, cei 6 germani n-au mai voit să urmeze jandarmul român şi aproape cu forţa au plecat şi s-au prezentat la Comandamentul german care i-a trecut peste frontieră.

2. La 13 iunie 1943 plutonier Ursu Gh., Şeful postului de jandarmi Grabaţi, pe când voia să aresteze pe soldatul german Andreas Nicolae, dezertor din Regimentul 1 Artilerie Grea, a fost rănit de acesta la mâna dreaptă, dezertorul reuşind să dispară.

Pentru a se intra în legalitate, Marele Stat Major propune:

- să se aducă aceste cazuri la cunoştinţa domnului Killinger şi
- să i se ceară a interveni şi da dispoziţiuni să înceteze imediat asemenea stări de lucruri, dăunătoare intereselor celor două popoare şi armate aliate.

[*Rezoluţie*]

Să se discute în Consiliul de Colaborare.

Să se ia măsuri de germani în contra comandamentului şi a postului german prin îndepărtarea lor din ţară în 10 zile; dacă nu se execută, se desfiinţează postul german Timişoara.

Să se întărească mijloacele noastre pentru a se evita cu forţa repetarea cazurilor similare; la nevoie, se va face uz de armă.

Să se aducă la cunoştinţă domnilor Killinger şi general Hansen.

Să se facă un protest din partea mea către feldmareşalul Keitel în care să se arate toate procedeele şi invitaţia de a da ordinele ce va crede pentru a nu se ajunge la conflicte grave.

Infractorii să ne fie predaţi; altfel să se ia măsuri a se suspenda recrutările SS, anunţând în scris că voi denunţa convenţia.

Mareşal ANTONESCU

A.M.R., fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, filele 159-160.

200

Subsecretariatul de Stat al Aerului — iulie 1943

Către
Comandamentul Aero German în România
Stimate Domnule general,

La scrisoarea dumneavoastră nr. 326/43 secret de comandament din 3 iulie a.c., am onoarea a vă comunica următoarele:

S-a răspuns la scrisoarea dumneavoastră la nr. B177/43 secret de comandament din 25 mai 1943 cu nr. 1131 din 5 iulie a.c.; în ceea ce priveşte propunerile dumneavoastră din scrisoarea nr. 326/43, pot să vă comunic domnule general, că vă mulţumesc pentru bunăvoinţa pe care întotdeauna aţi arătat-o faţă de nevoile de instrucţie ale aeronauticii române şi care în cazul concret de mai sus se manifestă prin grija ce aveţi pentru ca unităţile şi comandamentele noastre de a. a. să cunoască cu un ceas mai devreme învăţămintele însuşite de a. a. germană din experienţele războiului aerian din Vest şi pe care comandantul Diviziei 5 A.C.A., colonelul Kuderna, este dispus să ni le transmită şi nouă.

În acest scop, vom da ordine domnule general, ca la inspecţiile ce se vor face unităţilor şi comandamentelor de a. a. române de către comandantul a. a. române, domnul general Popescu şi comandantul Regiunii a 3-a Aeriene, generalul Vasiliu Gheorghe, să fie însoţit de către colonelul Kuderna şi ofiţeri din Statul Major al Aerului, în modul acesta putându-se face schimbul de idei şi de învăţăminte scoase din experienţa deja făcută de arma a. a. germană şi aducându-se modificările ce se vor găsi necesare, în raport cu aceste învăţăminte, procedeelor de acţiune şi chestiunilor tehnice în legătură cu instrucţia.

Dealtfel, Statul Major de Legătură, ce urmează a fi ataşat pe lângă Regiunea a 3-a Aeriană, poate servi de asemenea ca un mijloc în plus pentru difuzarea învăţămintelor de care vorbiţi în scrisoarea dumneavoastră.

Mulţumindu-vă încă odată pentru nepreţuitul dumneavoastră concurs ce nu s-a dezminţit nici de data aceasta, vă rog primiţi, domnule general, asigurarea deosebitei consideraţii ce vă port.

Subsecretar de Stat al Aerului,
General de escadră aviator (ss) Gheorghe JIENESCU

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 570, filele 62-64.

201

Ambasada Germană la Bucureşti — Bucureşti,4 august 1943
Tgb. Nr. G 1365/43

Excelenţă,

În legătură cu încheierea acordului germano-român referitor la înrolarea supuşilor români de origine etnică germană în armata germană Waffen SS, din însărcinarea guvernului Reich-ului, am onoarea a vă prezenta în cele ce urmează încă unele întrebări ivite în această materie.

V-aş fi recunoscător dacă aţi da asentimentul Domniei voastre punctului de vedere german pe care îl expun:

I.

Problema supuşeniei:

Prin decretul din 19 mai 1943, Führer-ul a dispus ca străinii de origine etnică germană, aparţinând armatei, formaţiunii Waffen-SS, Poliţiei Germane sau Organizaţiei Toddt, sau intră în serviciul acestora, obţin supuşenia germană. Scopul acestei dispoziţii a Führer-ului este de a acorda persoanelor de origine etnică germană din toate ţările, în special din cele aliate Reich-ului, ce luptă în unităţi germane, aceleaşi drepturi ca soldaţilor germani din Reich. Această măsură are importanţă practică afară de sensul

bineînţeles de a da tuturor germanilor luptând în haina de onoare a soldatului german din principiu aceleaşi drepturi – în special pentru problema disciplinei militare şi a soldei omogene. Prin faptul că, conferirea supuşeniei germane se face numai soldaţilor înşişi, şi nu membrilor familiilor lor, se arată că guvernul Reich-ului nu intenţionează a influenţa situaţia internă a acestui cerc de persoane faţă de România, depăşind scopul sus-arătat al măsurii. De aceea, guvernul Reich-ului pleacă chiar de la concepţia confirmată de domnul mareşal Antonescu, Conducător al Statului, la încheierea acordului de la 12 mai 1943, că persoanele de origine etnică germană vizate după dreptul român, întrucât dobândesc supuşenia germană în mod automat, fără vreun demers propriu, nu pierd supuşenia lor română de până în prezent. Devenind, ca locuitori ai teritoriului român, soldaţi germani, voluntarii vor conserva deci şi în privinţa supuşeniei lor o situaţie juridică indicată de două părţi. În caz că, faţă de situaţia actuală a legislaturii de aci s-ar ivi dificultăţi, ar trebui să se ţină cont de această stare condiţionată de război prin crearea unui drept nou, care să elimine posibilitatea de prejudicii de drept pentru persoana proprie a voluntarilor de origine etnică germană intraţi în unităţile germane, precum şi pentru familiile lor sau avutul lor în patria română. Legislaţia timpurilor trecute să nu stea în drum situaţiilor noi.

II.

Chiar dacă în baza tratativelor care au dus la încheierea acordului sus-arătat şi a textului acordului nu există nici un dubiu, că „dispoziţiile speciale", IV, la cifra 2, afară de membrii formaţiunilor Waffen-SS şi persoanele întrebuinţate în economia de război şi în organizaţiile economiei de război legalizează şi pe acei ce acţionează în armata germană (terestră, maritimă) şi în organizaţii paramilitare (Organizaţia Todt, Serviciului de muncă german, formaţiunile motorizate ale Partidului German etc.), totuşi în urma dorinţei guvernului german este de dorit a se da precizări. Nu este nevoie de a se mai afirma, că şi organizaţiile paramilitare acţionează în mod exclusiv pentru scopuri militare.

În urma dorinţei guvernului german se supune dorinţa a se preciza în mod expres, ca grupurile de persoane arătate în partea I, cifra 2 (ofiţeri, subofiţeri, specialişti etc.) – chiar dacă nu sunt admişi în acţiunea actuală de înrolare la Waffen-SS, totuşi, întrucât acţionează deja de partea germană în război, să fie de asemenea legalizate. Această cerere a guvernului german pleacă de la considerarea că trebuie să fie sensul „dispoziţiilor speciale" de la art. IV al acordului dorit atât de partea germană, cât şi de cea română, a proceda la o lichidare generală a problemei aşa numiţilor „ilegali" de mai înainte şi de a nu mai lăsa resturi, care ar putea îngreuna lichidarea fără dificultăţi a acestui complex de probleme.

IV.

Pentru clarificarea situaţiei de drept a supuşilor români în acţiune de război pe partea germană, se cere în plus asentimentul guvernului român, ca persoanele în chestiune, după înapoierea lor în România să nu fie expuse la prejudicii, în special la acţiuni penale, ca aceea pentru sustragere de la serviciul militar sau pentru migraţie nepermisă, ceea ce ar trebui să se aplice şi asupra familiilor acestor persoane.

V.

Înainte de încheierea acordului din 12 mai 1943 s-a convenit între domnul vicepreşedinte al consiliului şi mine, ca Legaţia Germană să înainteze guvernului regal român o listă a tuturor supuşilor români de origine etnică germană, care se află înrolaţi în acţiune de război germană. Cei trecuţi în această listă urmau, întrucât au părăsit România în mod ilegal, contravenind legilor române pentru dezertare sau alte delicte, să fie consideraşi legali, excluzându-se o acţiune penală. Predarea acestei liste de la 1 aprilie 1943 încoace este în continuu curs. După considerarea guvernului Reich-ului, prin

încheierea acordului din 12 mai 1943, această înţelegere devine fără obiectivitate, întrucât acordul cuprinde o legalizare globală a aşa numiţilor „ilegali" de mai înainte acţionând de partea germană în război. Am deci onoarea a ruga de a renunţa din partea română la alte înaintări a acestei liste sau în caz că nu se poate, a accepta primirea acestei liste şi atunci cu obligaţie juridică, dacă unele indicaţii sau date personale ale celor trecuţi în ea sunt incomplete. Pentru a obţine toate detaliile datelor personale de interes ale acestor oameni ar fi nevoie de chestionarea fiecăruia, chestionare ce întâmpină dificultăţi neobişnuite în urma prestării de servicii în diferite locuri.

Aş fi foarte îndatorat, Excelenţă, dacă aţi binevoi a da cât mai urgent asentimentul Domniei voastre, punctului de vedere sus-arătat.

Binevoiţi a primi, vă rog, Excelenţă, asigurarea înaltei mele consideraţii.
von KILLINGER

Conducătorului Statului român, domnului mareşal Antonescu.

[*Rezoluţia:*]
M.St.M. Studii şi propuneri.
Mareşal ANTONESCU

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, filele197-198.

202

Statul Major al Aerului — Nr. 1841 T din 10 august 1943
Secţia a 3-a Operaţii, Biroul 1

Notă pentru domnul ministru subsecretar de stat al aerului

La ordinul dumneavoastră în rezoluţie, pus pe adresa Comandamentului Aero German în România, nr. 699 – 1943, referitor la subordonarea unităţilor de aviaţie şi A.C.A. germane Comandamentului Regiunii a 3-a Aeriene, am onoarea a refera:

1. Prin adresa nr. 699/1943, Comandamentul Aero German în România ne face cunoscut că, conform dorinţei domnului mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, printr-o înţelegere reciprocă între forurile competente germane şi române, s-a hotărât ca apărarea aeriană a **zonei petroliere Ploieşti** să cadă în sarcina aeronauticii germane. Ca urmare, apărarea A. A. Ploieşti a fost încredinţată comandamentului Diviziei 5 A. A. germană, care are în subordine atât unităţile germano-române de la Ploieşti, cât şi unităţile germane de la Giurgiu şi Constanţa.

2. Cum apărarea aeriană a teritoriului revine în întregime regiunilor aeriene respective care, prin organizarea ce o au, sunt răspunzătoare de apărarea teritoriului respectiv, urmează ca toate comandamentele şi unităţile respective ce concură la apărarea teritoriului să fie subordonate regiunii aeriene respective. Ca urmare, Statul Major al Aerului rămâne la părerea sa, că atât Comandamentul Aviaţiei de Vânătoare German din România, cât şi Comandamentul Diviziei 5 A. A. germană, cu toate unităţile în subordine, să fie subordonate din punct de vedere operativ Regiunii a 3-a Aeriană.

3. Prin această organizare şi subordonare se respectă atât hotărâre domnului mareşal Antonescu, cât şi hotărârea Comandamentului Suprem german ca apărarea aeriană a regiunii petroliere să fie încredinţată unui comandament german.

Şeful Statului Major al Aerului,
General aviator Ramiro ENESCU

A.M.R., fond Statul Major al Aerului, dosar 570, fila 69.

203

Marele Stat Major
Secţia a 4-a, Biroul 5

Nr.636180 din 11 august 1943

Notă

Obiect: relaţii asupra „convenţiilor capturilor de război Rozin"

Relativ la aplicarea convenţiilor de capturi de război, Marele Stat Major Secţia a 4-a posedă din partea domnului general Rozin Gheorghe.

„Nota – Aplicarea convenţiilor de capturi şi ridicarea potenţialului de război."

În această notă la capitolul:

„Ridicarea potenţialului industriei de război şi economic prin participarea la exploatarea industrială şi economică a Ucrainei", se specifică:

Chestiunea prezintă două părţi:

1. Participarea la industrii de tot felul, pentru care există o aprobare definitivă a mareşalului Göring.

2. Participarea la exploatările de fier şi cărbuni, pentru care există o aprobare de principiu, rămânând ca momentul intrării în vigoare a execuţiei să se fixeze de Comandamentul Suprem german.

Pentru definitivarea acestei chestiuni se prevăd, în notă, următoarele:

Domnul general Rozin să meargă la O.K.W. şi la Berlin pentru a termina ultimele tratative cu scopul următor:

1). Să se transforme aprobarea mareşalului Göring pentru participare la industrii, într-o convenţie în care să se prevadă cota de participare a României la aceste industrii etc.

2). Să se transforme, de asemenea, şi a doua aprobare dată de mareşalul Göring pentru participarea noastră la minereul de fier şi cărbuni din Ucraina, într-o convenţie care să prevadă:

- cantităţile de fier vechi, minereu şi cărbune ce ni se cuvin şi se vor livra României din Ucraina, plătindu-se numai cheltuielile de transport;
- convenţia să intre imediat în vigoare;
- să se asigure condiţiile de execuţie şi transport.

*

* *

În concluzie:

Până la această dată nu există nici o convenţie încheiată între România şi Marele Reich în care să fie prevăzute stipulaţiile participării noastre în industriile şi exploatările de fier şi cărbuni, din Ucraina.

Recent, domnul mareşal Ion Antonescu a hotărât ca domnul general Rozin să continue tratativele începute în vara anului 1942, până la definitivarea lor.

Şeful Secţiei a 4-a,

Colonel C. NESTORESCU

Şeful Biroului 5,
Locotenent-colonel C.S.ZĂLARU

[*Rezoluţii*]:
13 august 1943
S-a comunicat domnului general Rozin, ordinul domnului mareşal.
General ŞTEFLEA

Domnul general Rozin nu a fost încă anunţat deoarece se află în concediu, şi nu se întoarce decât la 19 august. Am dat ordin Corpului 5 Armată să-l anunţe şi îndată ce se întoarce ca să vină la Bucureşti.
Colonel MUNTEANU

14 august 1943
Să fie anunţat din concediu. Un ofiţer delegat să se ducă unde se găseşte şi să-i arate ordinul domnului mareşal.
General ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 357 – 358

204

Legaţia Germană 25 august 1943
Bucureşti

Excelenţă,

La dorinţa exprimată de dvs. că recrutarea cetăţenilor români de origine germană, pentru unităţile SS ale armatei germane, să se termine, conform termenului la 31iulie 1943 şi că, până la această dată toţi voluntarii germani să părăsească România, domnul Andreas Schmidt, conducătorul grupului german, căruia eu i-am adus la cunoştinţă dorinţa domniei voastre, a răspuns că comisiile de recrutare ale unităţilor SS – cu excepţia comandantului şi a încă 2 oameni – au părăsit România la 15 iulie; comandantul şi însoţitorii săi au plecat la 5 august.

După data de 14 iulie, termenul ultim acordat de domnia voastră pentru recrutare, nu s-au mai făcut recrutări în sânul grupului german din România, aşa după cum mi-a comunicat domnul Andreas Schmidt.

Au fost numai trecuţi în tabele voluntarii care au fost trimişi cu întârziere de la unităţile române, în care se găseau încorporaţi. După informaţiile pe care le am, ar fi vorba de circa 2.000 oameni. Rog pe Excelenţa voastră să îngăduie şi acestora plecarea în Germania, deoarece întârzierea peste termenul prevăzut nu a avut loc din vina grupului german.

Primiţi, vă rog, Excelenţă, expresia deosebitei mele consideraţii.
Ambasadorul Germaniei,
von KILLINGER

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, fila 179.

205

Marele Stat Major
Secția 1, Biroul 1

30 august 1943

Convenție
între

Guvernul regal român şi Guvernul Reich-ului german, relativă la înrolarea în armata germană a emigranților ruşi şi ucrainieni posesori de paşapoarte „Dr. Nansen", a emigranților fără naționalitate, a minoritarilor ruşi şi ucrainieni aflați pe teritoriul român, precum şi a foştilor ofițeri, subofițeri şi soldați din vechea armată rusă şi armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care actualmente se găsesc în teritoriile administrate de statul român.

*

* *

Între Guvernul regal român şi Guvernul Reich-ului german s-a convenit ca:

Ruşii şi ucrainenii posesori de paşapoarte „Dr. Nansen", emigranții fără naționalitate, minoritarii ruşi şi ucrainieni de pe teritoriul României, precum şi foştii ofițeri, subofițeri şi soldați din vechea armată rusă şi armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel care actualmente se găsesc în teritoriile administrate de statul român – să se poată angaja benevol în armata germană, în condițiile arătate mai jos:

1.Înrolarea în armata germană a ruşilor şi ucrainienilor posesori de paşapoarte „Dr. Nansen", a emigranților fără naționalitate, a minoritarilor ruşi şi ucrainieni de pe teritoriul României, precum şi a foştilor ofițeri, subofițeri şi soldați din vechea armată rusă şi din armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care actualmente se găsesc în teritoriile administrate de statul român, este voluntară pentru aceştia.

2.Nu se admite înrolarea în armata germană a celor din categoriile de mai sus, care sunt:

- în zona de operații la est de Nistru în serviciul armatei române cu însărcinări speciale.
- specialişti necesari economiei naționale române: reparatori de telefoane, radio-telegrafişti, meteorologi, opticieni, chimişti, şoferi – mecanici, electricieni, radio-technicieni şi strungari în fier.
- mobilizați pentru lucru aparținând întreprinderilor industriale care interesează înzestrarea armatei şi economia națională şi care sunt prevăzute în planul de mobilizare industrială.

II. – RECRUTAREA.

Ruşii şi ucrainenii posesori de paşapoarte „Dr. Nansen", emigranții fără naționalitate, minoritarii ruşi şi ucraineni de pe teritoriul României, precum şi foştii ofițeri, subofițeri şi soldați din vechea armată rusă şi armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care actualmente se găsesc în teritoriile administrate de statul român – vor fi recrutați până la 30 septembrie 1943, de către comisia specială prevăzută de art.33 din "Legea asupra recrutării armatei", care se compune din comandantul cercului teritorial, şeful biroului recrutării şi medicul cercului teritorial respectiv.

Recrutarea acestora se va face la reşedinţa cercurilor teritoriale aflate în capitalele de judeţ, unde va asista câte un delegat al Consulatului German sau câte un delegat al „Uniunii Combatanţilor fostei Armate a Republicii Naţionale Ucrainiene".

Pentru teritoriile administrate de statul român, recrutarea se va face la Guvernământul Transnistriei de către o comisie formată dintr-un ofiţer superior de la Divizia 6-a, ca preşedinte, un delegat al Cercului Teritorial Tighina şi un medic tot de la Divizia 6-a.

Ruşii şi ucrainenii posesori de paşapoarte „Dr. Nansen", emigranţii fără naţionalitate, minoritarii ruşi şi ucraineni de pe teritoriul României, precum şi foştii ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi din vechea armată rusă şi armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care actualmente se găsesc în teritoriile administrate de statul român şi care vor consimţi să se înroleze în armata germană, vor depune declaraţii scrise în care se va arăta precis că vor să se înroleze în armata germană de bună voie.

Declaraţiile ce se vor da de către cei în cauză vor fi vizate de către preşedintele comisiei de recrutare.

Guvernul român şi Guvernul Reich-ului german, garantează că acelora care nu consimt să se înroleze în armata germană nu li se va aplica de nimeni nici o sancţiune.

Cu ocazia recrutării celor în cauză, comisiile de recrutare vor întocmi tabele nominale de voluntarii ruşi specificaţi mai sus, care vor cuprinde următoarele date:

- numele şi prenumele,
- locul şi data naşterii,
- numele părinţilor,
- ultimul domiciliu,
- cercul teritorial pe raza căruia au fost recrutaţi pentru armata română (acolo unde e cazul).

Tabelele vor fi însoţite de declaraţiile acelora care consimt de bună voie să se înroleze în armata germană şi se păstrează la cercurile teritoriale respective.

Tuturor celor recrutaţi li se va elibera câte o adeverinţă* după modelul anexat, de către comisiile de recrutare la care s-au prezentat.

Cei care au satisfăcut obligaţiile militare în România, precum şi cei recrutaţi cu ctg.1945, rămân înscrişi în controalele unităţilor sau cercurilor teritoriale respective făcându-li-se următoarea mutaţie:

„Înrolat în armata germană, în condiţiile Convenţiei încheiate între Guvernul român şi Guvernul Reich-ului german din 22 august 1943."

III. – PLECAREA DIN ŢARĂ.

Voluntarii vor fi predaţi Comisiei Centrale a Corpului Rus din Serbia cu sediul în Bucureşti Hotel „Excelsior".

Aceştia vor fi constituiţi în detaşamente de transport prin îngrijirea organelor germane de resort, urmând să părăsească ţara până la 30 noiembrie a.c.

Aceşti voluntari nu au dreptul să scoată din ţară decât:

- efectele de îmbrăcăminte şi rufărie cu care sunt îmbrăcaţi, plus al doilea rând de rufărie;
- hrana pe timpul transporturilor, plus două zile după sosirea la destinaţie;
- nici o altă valută peste aceea prevăzută de convenţiile economice în vigoare;
- obiectele de aur sau bijuteriile sunt de asemenea interzise afară de verighetă şi ceas.

---

* Adeverinţa nu se publică.

Aceleaşi restricţii se aplică şi pentru cei ce se întorc în Reich-ul german din concedii, servicii izolate etc.

Controlul se va efectua în toate cazurile, atât la intrarea, cât şi la ieşirea din România, exclusiv de către autorităţile române.

IV. – RELAŢIILE CU ROMÂNIA ŞI CU TERITORIILE ADMINISTRATE DE STATUL ROMÂN.

1.Toţi cei înrolaţi în armata germană în condiţiile prezentei convenţii, nu au dreptul să poarte în România (în concedii, servicii izolate etc.) şi în teritoriile administrate de statul român, uniforme germane, decât pe timpul transportului la intrarea şi ieşirea din ţară.

Cei ce se abat de la această regulă sunt supuşi rigorilor legii româneşti.

2.Nici un emigrant rus sau ucrainean posesor de paşaport „Dr. Nansen", emigrant fără naţionalitate, minoritar rus şi ucrainean de pe teritoriul României, precum şi nici un ofiţer, subofiţer sau soldat din vechea armată rusă şi din armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care se găsesc în prezent în teritoriile administrate de statul român, care s-a înscris voluntar în armata germană, nu va putea fi întrebuinţat în România şi nici în teritoriul administrat de statul român în formaţiunile militare sau organizaţii politice, administrative şi economice germane sau ruse.

3.Statul român nu va acorda nici un fel de indemnizaţie şi despăgubire familiilor acestor voluntari pe timpul cât vor presta servicii în armata germană.

Celor care vor deveni inapţi pentru muncă, precum şi urmaşilor celor decedaţi, statul român nu le va acorda nici un fel de pensie sau indemnizaţie, toate aceste obligaţii rămânând în sarcina Reich-ului german.

4.Toţi ruşii şi ucrainenii din categoriile de mai sus, care se găsesc pe teritoriul României sau în teritoriile administrate de statul român, aflaţi în serviciul Reich-ului german, vor fi supuşi jurisdicţiei române pe timpul cât se vor găsi pe teritoriul român sau pe teritoriile administrate de statul român.

Cei care vor comite infracţiuni pe teritoriul statului român sau pe teritoriile administrate de acesta, vor fi judecaţi cu precădere iar în caz de condamnare li se va suspenda executarea pedepsei şi vor fi predaţi autorităţilor militare germane.

Ei nu se mai pot întoarce în ţară decât după terminarea războiului când urmează să execute pedeapsa.

Toţi ruşii şi ucrainenii prevăzuţi în această convenţie care se găsesc în închisori militare şi civile, vor fi puşi la dispoziţia armatei germane, executarea pedepsei suspendându-se până la terminarea războiului.

Cei care au procese în curs, vor fi judecaţi cu precădere, aplicându-li-se acelaşi regim.

Ruşii şi ucrainenii posesorii de paşapoarte „Dr. Nansen", emigranţii fără naţionalitate, minoritarii ruşi şi ucraineni de pe teritoriul României, precum şi foştii ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi din vechea armată rusă şi armatele albe ale generalilor Denikin şi Vranghel, care se găsesc în teritoriile administrate de statul român, angajaţi în serviciul Reich-ului german nu au voie să stea în România mai mult de 30 zile într-un an în continuare.

V. – DISPOZIŢII SPECIALE.

1.Toţi ruşii şi ucrainenii prevăzuţi în convenţia de faţă, aflaţi actualmente în serviciul Reich-ului german, care sunt plecaţi din ţară cu aprobarea Guvernului român, se încadrează în prevederile prezentei convenţii.

2.Cei plecaţi în mod fraudulos din ţară se încadrează de asemenea în dispoziţiile acestei convenţii dacă sunt întrebuinţaţi în unităţile armatei germane sau în industriile şi în organizaţiile de război.

Împuternicitul Guvernului român
Şeful Marelui Stat Major
General (ss) I. ŞTEFLEA

Împuternicitul Guvernului Reich-ului german
Ministru plenipotenţiar al Reich-ului în Bucureşti
(ss) Manfred Freiherr von KILLINGER

A.M.R., fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 1516, filele 337 – 340.

206

Comandamentul Corpului 44 Armată German
Cartierul General 18 septembrie1943

Ordin de zi

Divizia 10 Infanterie Regală Română iese pe data de astăzi de sub comanda Corpului 44 Armată German, căruia i-a fost subordonată timp de două luni şi jumătate.

Acest timp cade în perioada celei de-a cincea grele bătălii de apărare în Capul de Pod al Kubanului.

În desfăşurarea acestor lupte îndârjite, divizia a avut misiunea importantă de a apăra flancul de nord al Capului de Pod de pe Kuban.

Divizia şi-a îndeplinit misiunea, făcându-şi datoria.

Cu bravură eroică au fost respinse cu succes toate atacurile duşmane, date cu puternică superioritate în oameni şi material, prin contraatac inamicul a fost zdrobit, iar toate încercările ruseşti de a trece Kubanul au fost zădărnicite.

Pentru aceste strălucite fapte de arme, dovedite într-un spirit ideal al frăţiei de arme, atât de conducere cât şi de trupă, exprim Diviziei 10 Infanterie Română, mulţumirile corpului de armată şi deosebita mea recunoştinţă.

Cu evlavie ne închinăm în faţa eroilor români căzuţi pe câmpul de luptă.

Camarazilor răniţi le dorim grabnică însănătoşire.

Din tot sufletul dorim diviziei întregi, pentru viitor, numai noroc ostăşesc, succese şi izbândă.

(ss) General DE ANGELIS

A.M.R., fond Corpul de Cavalerie, dosar 997, fila 23.

207

Consideraţii generale

asupra programului de livrări propus

I. Armament:

1. Infanterie

Cotele oferite sunt prea mici.

Ele acoperă uzura anuală a efectivelor aflate în prezent pe front, rămânând şi o mică parte pentru dotarea restului unităţilor (instrucţie).

De asemenea cotele de tunuri A.C. sunt prea mici, deoarece la acest material însăşi experienţa germană admite o uzură anuală de 60%. Numai pentru acoperirea uzurii diviziilor actuale pe front, trebuie un număr de 140 piese.

Trebuie deci: - un efort pe materialul A.C., cu orice mijloace teren asigurate categoric; o mărire de cotă la armamentul individual.

2. Artilerie

Obuzierele ce ni se oferă sunt model vechi.

Trupele care le-au primit pe front arată că nu corespund cerinţelor luptei moderne.

Cota poate acoperi uzura obuzierelor de pe front, jumătate rămânând pentru interior (instrucţie).

Trebuie să ni se dea obuziere moderne şi în cantităţi mai mari.

- Cota de care de luptă şi tunuri de asalt este infimă, chiar pentru instrucţie. Cu 6 care şi 6 tunuri asalt nu se pot instrui toate unităţile moto (divizia blindată, grupele de cercetare divizii şi corpuri armată, diviziile moto), a căror dotare se pune în discuţie la începutul anului 1944.

- Trebuie să se mărească aceste cote la cel puţin 60 care şi 60 tunuri de asalt.

- Nu se livrează deloc aparate optice, de care suferă atât artileria (lunete de observare şi telemetre).

- Nu trebuie să intre în discuţie tunurile de captură. Ele pot fi livrate cu acest titlu, deci suplimentar şi fără legătură cu un program de livrări.

II. Transmisiuni:

- Lipsa gravă în aparate de radio portative n-a fost înlăturată, deoarece posturile oferite nu pot fi utilizate decât cel mult în interiorul companiei – batalion (tip B.) sau baterii – divizion (tip H.) din cauza bătăilor insuficiente.

Trebuie să ni se dea urgent posturi radio tip "G" sau Lorentz.

- Posturile radio cu bătaie mare şi materialul telegrafic, în ritmul de livrări propus, acoperă necesarul nostru abia în 5 – 10 ani.

Trebuie să ni se mărească cotele şi să se livreze cu maşinile respective.

III. Materiale A.C.G.:

- Măştile de gaze nu sunt asigurate, deoarece, în loc de o cotă precisă, se arată doar că s-a asigurat materia primă.

Ne trebuie o livrare precisă lunară şi mărirea cotelor la cutiile filtrante, unde numărul de 15.000 este mult prea mic.

IV. Motorizare:

Materialul propus este insuficient şi slab calitativ, deoarece nu sunt maşini de război sau similare celor din dotarea armatei germane, ci maşini din cota civilă, deci: varietate de tipuri şi insuficienţă calitativă.

Nu se livrează nici un turism de orice teren, de care avem mare lipsă.

Programul de fabricaţie propus pentru anul 1944, cu materie primă livrată de noi, nu trebuie admis.

V. Echipament:

Nu se prevede nimic pentru livrări de echipament deşi s-a promis în discuţiile care au avut loc la 2 septembrie 1943.

20 septembrie 1943

Predări de materiale în baza programului din ianuarie – 31 august 1943

Trimise prin grija Cartierului german la unităţile de pe front şi interior.

		+)Comunicat de M.U. române
A. Arme de infanterie:		
1. Pistoale	8.000	7.000
2. Pistoale mitralieră	4.000	3.000
3. Puşti şi carabine	12.000	12.000
4. Puşti mitraliere	1.400	1.400
5. Mitraliere	1.150	850
6. Aruncătoare 60 mm.	700	700
7. Aruncătoare 81,4 mm.	600	600
8. Tunuri A. C. 50 mm.	242	210
9. Tunuri A. C. 75 mm.	184	183
B. Artilerie:		
1. Obuziere uşoare 100 mm. Skoda	252	200
2. Obuziere grele 150 mm. Skoda	48	26
C. Tancuri:		
Tancuri 38 tone.	50	50
D. Autovehicule:		
1. Tractoare cu şenile Ost.	100	100
2. Tractoare agricole	300	300
3. Tractoare grele	20	20
E. Aparate de transmisiuni:		
1. Cablu greu campanie [Km]	300	260
2. Telefoane de campanie	250	250
3. Centrale telefonice 10 numere	20	20
4. Teleimprimatoare	10	8
5. Teleimprimatoare de campanie	2	2
6. Cârlige pt. urcat pe stâlpi	131	123
7. Posturi ascultare fără vehicule	3	2
8. Amplificatoare	1	1
9. Pile telefonice	30.000	28.500
10. Baterii lămpi buzunar	10.000	9.900
11. Post radio mici 5 W.	25	19
12. Posturi radio mijlocii 81 – 100 W.	7	3
13. Posturi radio mici 15 W.	4	-

14. Posturi radio portative	106	106

Urmează a se livra:

1. Obuziere grele (în septembrie 1943)	9	-
2. Posturi radio portabile	94	-

(nehotărât).

Valoarea totală a materialelor livrate aproximativ RM 68.000.000.

+)Notă: Datele primirilor comunicate de M.U. române sunt până la 31 august 1943; probabil că până la acea dată ratele din luna august 1943 nu ajunseseră la unităţi şi că în cursul lunii septembrie au sosit şi acestea.

A.M.R., fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 1097, filele 474 – 477.

208

[Septembrie 1943]

Lupta în capul de pod Kuban

După căderea Krasnodarului, în timpul de la 20 februarie 1943 şi până azi, în cinci ofensive succesive, peste 40 de divizii şi brigăzi de tancuri ruse s-au măcinat în faţa rezistenţei de granit a trupelor germane şi române din capul de pod Kuban

Toate eforturile şi toate combinaţiile tactice şi strategice organizate de către comandamentul rus, ca şi ordinele categorice date de Stalin, nu au fost în stare să disloce apărarea noastră.

În Kuban nu se poate face o apărare elastică, spaţiul limitat nepermiţând aceasta. Acolo, departe, în Kuban, fiecare metru de pământ este apărat cu îndărătnicie şi o luptă tăcută, eroică, pe viaţă şi pe moarte, se dă zi de zi şi ceas de ceas. Bolşevicii au plătit cu sute de mii de vieţi fâşia de teren ce au reuşit să-o cucerească până acum.

Jusnaja – Ozerieka, Abinskaja, Krimskaia şi capul de pod Sadovoj sunt punctele culminante care marchează eroica rezistenţă şi desăvârşita camaraderie de arme româno-germană.

În vâltoarea celor mai aprige şi sângeroase lupte, la Abinskaja, Krimskaia şi capul de pod Sadovoj, alături de trupele germane, s-au găsit întotdeauna unităţile Diviziei 19 Infanterie.

Unităţile de olteni şi bănăţeni ale Diviziei 19 Infanterie, au sângerat din belşug pentru gloria armatei române şi drepturile încălcate ale neamului românesc, deschizând cu sângele tânăr al celor mai buni ostaşi ai lor, drumul spre hotarele României de mâine.

Acolo, departe, în Kuban, dăruirea românească pentru cauza Europei de mâine a fost şi va fi eroică, loială, plină de avânt şi întreagă; poporul ce străjuieşte de aproape 2000 ani între Carpaţi, Dunăre şi Marea Neagră, s-a găsit şi de data aceasta pe linia misiunii de apărător al civilizaţiei.

Mai târziu, când vreodată se vor aduna în mănunchi paginile de glorie ale eroismului românesc din Kuban, se va putea vedea întreagă, măreaţa contribuţie românească.

O fărâmă din această contribuţie, este cinstit consfinţită în alăturatul document:

ORDIN DE ZI

„După o loială şi mult încercată camaraderie de arme, Divizia a 19-a Infanterie Regală Românească iese de sub ordinele Corpului de Armată.

Într-o perfectă coeziune sufletească, conducerea şi trupa au dat în lupte sângeroase şi schimbătoare, tot ce au avut mai bun pentru executarea misiunilor comune şi grele. Bătăliile defensive de la Abinskaja- Krimskaia şi rezistenţa eroică din capul de pod Sadovoj, sunt punctele culminante ale acestor lupte duse contra bolşevismului şi încununate continuu de succes.

După ocuparea poziţiei defensive din capul de pod, regimentele şi batalioanele Diviziei a 19-a Infanterie Regale Române, au deosebit de mari merite în apărarea şi invulnerabilitatea acestui front.

Simt azi sincera nevoie, să exprim deplina mea recunoştinţă şi să mulţumesc din suflet virtuosului comandant al Diviziei a 19-a Infanterie Regală Română, precum şi tuturor comandanţilor, ofiţerilor, subofiţerilor şi ostaşilor, pentru camaradereasca colaborare şi brava angajare a tuturor.

Ne amintim cu pietate de camarazii, care pentru salvarea Europei, şi-au dat sângele lor, şi înainte de toţi, de neuitatul erou, purtătorul Ordinului de Cavaler al Crucii de Fier, colonelul Palaghiţă, strălucit exemplu de ostaş român. Jertfa lor este pentru noi o datorie de a lupta cu nestrămutată voinţă, cu hotărâre fanatică şi cu inima încrezătoare până la victoria finală.

Doresc şi pentru viitor succes şi noroc ostăşesc Diviziei a 19-a Infanterie Regală Română.

Trăiască Majestatea Sa Regele Mihai I,
Trăiască Mareşalul Antonescu,
Trăiască Führer-ul şi Supremul Comandant Adolf Hitler.

General de corp de armată şi
general comandant (ss) DE ANGELIS

A.M.R. ,fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2257, filele 308 – 310.

209

România — 14 octombrie 1943
Ministerul Afacerilor Străine — Nr.81630

Domnule colonel,

Acest departament nu a lipsit să acorde întreaga atenţiei problemei expuse prin corespondenţa dvs.nr.108216/M. din 15 septembrie 1943 dând chestiunea în cercetarea consiliului său juridic, al cărui punct de vedere avem onoarea a vi-l comunica mai jos:

Consideră că decretul Führer-ului din 19 mai 1943, atribuind de la publicare, cetăţenia germană tuturor celor înrolaţi în armata germană, formaţiuni SS, poliţie sau Organizaţia Todt – nu ţine seama de Convenţia încheiată cu 7 zile înainte, între guvernele român şi german, prin care cel dintâi se învoia să îngăduie cetăţenilor români de origine etnică germană, înrolaţi în formaţiuni SS ori în industrii sau organizaţii germane de război, păstrarea cetăţeniei române.

Convenţia româno-germană din 12 mai 1943 nu prevede nici o dispoziţie care să îngăduie, nici în litera, nici în spiritul ei, putinţa de a o interpreta în sensul că guvernul român şi-ar da asentimentul expres sau tacit, ca persoanele asupra cărora poate să fie în

măsură să dobândească şi cetăţenia germană, păstrând în acelaşi timp cetăţenia română – cu atât mai mult cu cât semnarea ei este anterioară apariţiei Decretului Führer-ului.

Consiliul Juridic al Ministerului Afacerilor Străine socoteşte deci că acel decret creează un regim juridic nou, ceea ce ar pune în discuţie dacă zisa convenţie ar mai putea fi considerată în vigoare, întrucât principiul de drept din legislaţia română asupra naţionalităţii, sub imperiul căruia a fost încheiată şi care prevede că „Nici un român nu poate fi cetăţeanul altui stat" este în opoziţie cu cele cuprinse în decretul Führer-ului.

Consideră deci că beneficiul acordat unor anume cetăţeni români de origine etnică germană, prin Convenţia din 12 mai ar trebui socotit anulat prin noua situaţie ivită.

Astfel, indiferent de cele trei ipoteze posibile, şi anume:

1. Înrolări în formaţiuni SS sau în industrii sau organizaţii germane de război, anterioare încheierii Convenţiei din 12 mai 1943;

2. Înrolări asemănătoare în intervalul de la 12-19 mai 1943 (de la încheierea convenţiei până la darea decretului);

3. Înrolări asemănătoare făcute ulterior decretului Führer-ului, Consiliul este de părere că aceste persoane pierd cetăţenia română rezervată prin Convenţia româno-germană din 12 mai – dacă în virtutea art.3 al decretului Führer-ului („În cazuri individuale se poate hotărî şi astfel") ele nu şi-ar manifesta dorinţa expresă de a rămâne sub regimul Convenţiei din 12 mai, refuzând dobândirea cetăţeniei germane.

În vederea hotărârii ce urmează a se lua de către domnul mareşal Antonescu, conducătorul statului, asupra propunerii făcute de guvernul german, Ministerul Afacerilor Străine socoteşte necesar a mai preciza felul în care au fost rezolvate situaţii similare, prin convenţii încheiate de Reich cu alte state, de pildă cu Ungaria, cu care s-a stabilit că un cetăţean ungur de origine etnică germană pierde calitatea de cetăţean ungur prin faptul înrolării în formaţiile germane SS.

p. Ministrul afacerilor străine
Ministru plenipotenţiar Gh. DAVIDESCU
Secretar general al M.A.S.

p. Directorul afacerilor consulare P. CERNOVODEANU

A.M.R. ,fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, filele 221 – 222.

210

Marele Stat Major
Secţia 1

Nr.119767 din 21 octombrie 1943

Marele Stat Major, Secţia 1
către
Cabinetul Militar al Conducătorului Statului

La nr. 107828/M 1/1943.

Am onoarea a raporta domnului mareşal următoarele:

Pentru documentarea completă asupra cererii Legaţiei Germane de a se aproba plecarea din ţară a încă 2.000 voluntari germani după termenul de 31 iulie 1943 fixat prin convenţie, precum şi pentru precizarea unor situaţii create prin Convenţia româno–germană din 12 mai 1943, referitoare la înrolarea în armata germană SS a cetăţenilor români de origine etnică germană, s-au convocat pentru o conferinţă la Marele Stat Major membrii autorizaţi ai Legaţiei Germane şi ai Grupului Etnic German din România.

În urma propunerilor făcute de către membrii Legaţiei Germane s-au luat în discuţie următoarele chestiuni:

1. Avizul Marelui Stat Major asupra cererii Legaţiei Germane de a se aproba înrolarea în armata germană a încă 2.000 voluntari, cetăţeni români de origine etnică germană, peste termenul prevăzut în convenţie.

Membrii Legaţiei Germane au arătat în conferinţă că datorită termenului scurt stabilit prin convenţie, circa 2.000 voluntari nu s-au putut prezenta comisiilor de recrutare, rămânând în ţară.

Marele Stat major este de părere a se aproba cererea Legaţiei Germane peste ultimul termen de recrutare stabilit prin convenţie (14 iulie 1943), dacă voluntarii germani îndeplinesc toate celelalte condiţii din convenţie.

Termenul de recrutare şi plecare din ţară urmează a fi fixat de Marele Stat Major, de acord cu Legaţia Germană.

2. Reglementarea situaţiei voluntarilor din punct de vedere al dreptului privat.

Membrii Legaţiei Germane solicită ca şi voluntarilor, cetăţeni români de origine etnică germană angajaţi în armata germană SS, să li se acorde regimul legal excepţional acordat concentraţilor-mobilizaţilor din armata română privind: procedurile speciale în faţa instanţelor judecătoreşti, prelungirea contractelor de închiriere, păsuirile de impozite, reprimirea voluntarilor în posturile publice ce ocupau, când se vor întoarce în ţară etc.

Marele Stat Major este de părere ca şi voluntarilor din armata germană SS să li se acorde regimul legal acordat concentraţilor-mobilizaţilor din armata română, mai puţin orice fel de drepturi băneşti din partea statului român.

În ipoteza că se aprobă, urmează ca această dispoziţie să fie adăugată în textul convenţiei.

3. Cetăţenia dublă.

În Germania a apărut un Decret Lege la 19 mai 1943, prin efectul căruia toţi voluntarii angajaţi în armata germană SS, devin de drept cetăţeni ai Reich-ului german.

Convenţia româno-germană din 12 mai prevede (art.1 şi 2) că toţi voluntarii angajaţi în armata germană SS „îşi vor păstra cetăţenia română".

Faţă de Convenţia româno–germană din 12 mai 1943 şi faţă de Decretul Lege din 19 mai 1943 apărut în Germania, toţi voluntarii angajaţi în armata germană SS sunt astăzi beneficiarii dublei cetăţenii, române şi germane.

Legea privitoare la dobândirea şi pierderea naţionalităţii române din 1939 (în vigoare) stabileşte prin art. 2 că „nici un român nu poate fi cetăţeanul altui stat" iar prin art. 35 că „naţionalitatea română se pierde prin dobândirea unei naţionalităţi străine".

Faţă de textul art.1 al. 2 al Convenţiei româno-germane din 12 mai 1943, care prevede că voluntarii germani îşi păstrează cetăţenia română, ar urma aşadar că aceştia nu pot beneficia de cetăţenia germană, acordată prin Decretul din 19 mai 1943 apărut în Germania, sub sancţiunea decăderii lor din naţionalitatea română.

Pe altă parte însă, în conferinţă delegaţii germani au explicat că acest „decret german" s-a dat pentru a pune pe picior de egalitate pe voluntari cu restul soldaţilor

germani, adică de a se bucura de toate drepturile cetăţenilor germani şi pentru a putea fi supuşi tuturor legilor şi îndatoririlor ce-i incubă unui ostaş în timp de război.

Din aceste explicaţii rezultă că cetăţenia germană, acordată prin decretul lege german în cauză, a fost dată numai pentru timpul cât va dura războiul, deci cât voluntarii înrolaţi în condiţiile Convenţiei româno-germane, vor lipsi din ţară.

În acest restrictiv, şi numai cu această aplicaţie limitată, Marele Stat Major crede că punctul de vedere german ar putea fi aprobat.

Acest lucru însă nu s-ar putea realiza decât prin adăugarea unei dispoziţii în acest sens Convenţiei româno–germane din 12 mai 1943, care să legalizeze situaţia de fapt.

Şeful Marelui Stat Major,
General I. ŞTEFLEA

A.M.R , fond M.R. - Cabinetul Ministrului, dosar 277, filele 181 – 182.

211

Cabinetul Ministrului — 22 octombrie 1943
Biroul 5

Către
Ministerul Afacerilor Străine

La nr. 81.630 din 14 octombrie 1943 prin care s-a trimis avizul dumneavoastră referitor la cererea domnului ministru al Germaniei de a se recunoaşte cetăţenilor români de origine etnică germană, înrolaţi pe baza Convenţiei din 12 mai 1943 în armata germană S.S. şi cetăţenia germană acordată pe baza decretului Führer-ului din 19 mai 1943, şi urmare la nr. 108.216 din 15 septembrie a.c.

Am onoarea a vă face cunoscut ordinul în rezoluţie dat de Domnul Mareşal.

„Să se răspundă în sensul avizului.

Nu se poate ca un om să se bucure în acelaşi timp de două cetăţenii. Ori una ori alta.

Fiecare să-şi aleagă.

Dacă acei care au fost înrolaţi în S.S. conform Convenţiei din 12 mai, preferă cetăţenia germană, vor pierde «ipso facto» pe cea română.

Pentru aceştia convenţia devine caducă."

Vă rugăm să binevoiţi a dispune să se răspundă domnului von Killinger ministrul Germaniei în România.

D.O.
Şeful Cabinetului Militar,
Colonel R. DAVIDESCU

A.M.R., fond M.R. – Cabinetul Ministrului, dosar 277, fila 226.

212

Telegramă Nr.4210 din 4 noiembrie 1943
Gruparea „Konrad”, Biroul 3 ora 24

Către
Corpul de Cavalerie, Corpul de Munte,
Divizia 10 Infanterie, Divizia 336 Infanterie,
Divizia 50 Infanterie

Comandantul Suprem al Armatei a 17-a a ordonat:

Ordin de zi

Grelele şi mereu schimbătoarele lupte de apărare ale zilei de astăzi în strâmtoarea Perekop, precum şi luptele de atac la Karanki, au fost un deplin succes pentru noi.

Exprim mulţumirea şi recunoştinţa mea comandantului Diviziei 50 Infanterie, generalul de brigadă Weber, comandantului Betz pentru conducerea energică şi superioară a unităţilor subordonate lor, mai cu seamă Companiei 53 Blindate române, al cărei comandant, căpitanul Cernea a căzut în fruntea unităţii sale, pentru ţinuta vitejească.

Colaborarea exemplară a tuturor armelor grenadierilor, pionierilor, artileriştilor A.A., tunuri de asalt şi ale trupelor de construcţie, au realizat un succes mândru.

Semnez JAENECKE
General de pionieri, comandantul Armatei a 17-a

A.M.R., fond Corpul de Cavalerie, dosar 997, fila 15.

213

Telegramă 6 noiembrie 1943
Grupărea „Konrad” , Biroul 1 ora 18,10

Către
Corpul de Cavalerie

În numele Führer-ului, transmit vitejilor apărători ai Valului Tătarilor cea mai profundă recunoştinţă şi mulţumire.

Valul trebuie să rămână al nostru.

(ss) KONRAD

A.M.R., fond Corpul de Cavalerie, dosar 997, fila 14.

214

Cabinetul Militar 15 noiembrie 1943
Biroul 1

Notă

La 17 iulie 1943 s-a încheiat între noi şi germani un protocol pentru programul de lucrări şi dotare a apărării antiaeriene de interes comun.

În urma instrucţiunilor date de domnul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, Subsecretariatul de Stat al Aerului a întocmit un memoriu asupra acestui protocol pe care îl supune aprobării domnului Mareşal.

Date asupra cuprinsului memoriului

Subsecretariatul de Stat al Aerului după ce face o serie de consideraţii asupra interpretării ce se poate da aliniatelor din protocol arată:

1. Ce prevede în rezumat protocolul:

- Un program de apărare antiaeriană, de interes comun, care urmează a fi definit pe baza nevoilor reale şi totale de dotare a zonelor Ploieşti, Cerna–Vodă, Constanţa;

- O participare la realizarea programului prin finanţarea şi aducerea de materiale de construcţie şi de război;

- O acoperire a sumelor cheltuite pentru realizarea programului în cotele ce se vor fixa;

- Toate materialele din acest program şi care corespund scopului vor fi şi rămân proprietatea statului român.

2. Care sunt dezideratele Subsecretariatului de Stat al Aerului.

a) Programul să fie stabilit pe realităţi, şi nu pe ceea ce au trecut germanii în listele de materiale care acoperă în parte unele nevoi de transmisiuni şi material A.A., într-o mică măsură materialul volant şi nimic din materialul apărării pasive.

b) Materialul mobil de război să intre în dotarea comună, deoarece ne-ar rămâne proprietate.

c) Materialul mobil de război dorit de Subsecretariatul de Stat al Aerului a intra în programul comun să fie cel prevăzut de noi pentru apărarea zonelor Ploieşti, Cerna–Vodă, Constanţa şi anume: 6 escadrile vânătoare zi, faţă de una cât prevăd listele germane; 36 tunuri foarte grele, faţă de 0 primit sau prevăzut în listele germane; 132 tunuri grele, faţă de 176 primite sau prevăzute de listele germane; 399 tunuri uşoare, faţă de 357 primite sau prevăzute de listele germane; 108 proiectoare, faţă de 60; 432 baloane, faţă de 216; deci faţă de materialul primit sau promis a se da, ar trebui completate listele cu: 5 escadrile vânătoare zi, 36 tunuri foarte grele, 42 tunuri uşoare, 48 proiectoare, 216 baloane.

d) Să ni se lase tot materialul de A.P. adus de germani: 24 companii de pompieri, 5 companii camuflaj ceaţă.

Din acestea ni s-au dat şi ni se vor da 9 companii pompieri până la finele anului; valoarea lor nu se cunoaşte.

e) În ceea ce priveşte vânătoarea de noapte, planul nostru prevede 4 escadrile şi instalaţiile de transmisiuni terestre.

Germanii ne dau o escadrilă şi posturile terestre numai de formă, deoarece vor fi deservite tot de germani, întrucât personalul nostru va fi complet format în noiembrie 1944.

Deci vânătoarea de noapte nu ar trebui să intre în programul imediat de interes comun la care participăm la acoperire, ci materialul să intre în dotarea comună şi să-l primim când vom avea personalul format; atunci să se facă şi evaluarea.

La acest deziderat s-ar opune protocolul care prevede vânătoarea de noapte în programul de apărare antiaeriană.

Dacă germanii nu admit să renunţăm momentan, s-ar putea prevedea în cadrul protocolului, cu obligaţia de a ne preda patru escadrile şi posturile de dirijare, complete şi spre folosinţa proprie.

f) Subsecretariatul de Stat al Aerului este de acord să luăm materialul care formează reţeaua de pândă şi alarmă.

g) În ceea ce priveşte construcţiile să se admită în programul de participare: construcţiile care prezintă interes pentru noi şi acum şi după război, construcţiile provizorii (baracamente) şi instalaţiile care adăpostesc sau sunt folosite ca materiale de război ce vor intra în programul de interes comun.

Restul de construcţii oportune şi necesare pentru apărarea antiaeriană şi anume: construcţii pentru posturile de dirijare ale vânătorii de noapte, construcţiile de barăci pentru materialul A.A., adus de germani şi deservit de ei să le facă germanii pe cont propriu, noi asigurându-le finanţarea ce o vor acoperi cu materiale de război.

h) Să fie admise în programul de participare şi ca acoperire, numai materialele de construcţii care nu se găsesc în ţară şi numai ceea ce e necesar pentru construcţiile admise în programul comun şi eventual peste strictul necesar construcţiilor, o serie de materiale care ne interesează prin natura şi preţul lor, fiind foarte greu de procurat.

Materialele de construcţie pentru construcţii de interes propriu german să le aducă singuri şi să nu fie admise ca acoperire.

i) Pentru restul sumelor finanţate ce nu se vor putea acoperi de germani prin materialele de construcţie şi materialele de război de interes comun, să fie obligaţi să le acopere cu material de război ce ne interesează pe noi şi anume materialul pentru un corp aerian nou, în următoarea ordine de preferinţă: 6 escadrile bombardament în picaj, 3 escadrile asalt, o escadrilă recunoaştere, 3 escadrile bombardament – greu, 6 escadrile vânătoare zi.

j) Materialul din programul comun de dotare al apărării antiaeriene intră şi rămâne proprietatea noastră odată cu construcţiile ce le foloseşte. Materialul va fi predat în perfectă stare şi de preferinţă nou.

k) Înlocuirea materialului din dotarea comună (distrus sau scos din serviciu ca perimat) se face imediat de germani, plata suportându-se în cotele fixate.

l) Germanii să asigure aprovizionarea cu piese de schimb şi muniţii

Idem mijloacele de reparaţie a materialului în ţară (utilaje, scule, calibre etc.) şi formarea personalului.

m) Costul întreţinerii, reparaţiilor, consumului de combustibil şi lubrifianţi şi consumului muniţiilor, să fie suportat în cotele fixate. Evidenţa se va ţine de personal român şi german.

n) Reparaţia construcţiilor de interes comun să fie suportată în cotele fixate.

o) Pentru construcţiile şi materialele de război de interes comun, care devin proprietatea statului român, şi care ar urma să fie folosite temporar de germani, este necesar ca Preşedinţia Consiliului de Miniştri să dea ordin Subsecretariatului de Stat al Aerului pentru a le pune la dispoziţie cu proces-verbal.

În acelaşi timp trebuie comunicat Comandamentului Aero german că pentru ceea ce foloseşte suportă întreţinerea şi reparaţia.

3. <u>Ce cuprind listele de materiale şi observaţiile Subsecretariatului de Stat al Aerului</u>.

<u>Lista A (materiale de construcţie)</u>:

- Prevede materiale în valoare de 4.718 milioane lei, în timp ce protocolul a prevăzut ca plafon 3.800 milioane, ceea ce corespunde la construcţii de 2,1 + 8,9 miliarde în loc de 2,1 + 4,4 miliarde admise în prima urgenţă;

- Prevede o sumă de 582 milioane necesare construirii unui mare depozit de stocaj combustibil care nu intră în programul de apărare antiaeriană şi care poate fi executat cel mult în legătură cu Ministerul Economiei Naţionale şi societăţile petroliere.

Din listele de materiale de construcţie, Subsecretariatul de Stat al Aerului a stabilit o listă de materiale ce se pot admite şi a cărei valoare este de 1.587 milioane lei, care acoperă toate construcţiile de 6,5 miliarde, rămânând şi o rezervă de materiale care va forma un depozit comun.

Baracamentele intră cu o valoare de 887 milioane lei.

Materialele ce se vor utiliza de germani pentru construcţii de interese pur germane, se vor aduce separat din Germania.

Subsecretariatul de Stat al Aerului cere să se insiste ca baracamentele să fie admise ca material de război cu 50% în credit la Berlin, fiind un material repede perisabil.

Lista B (materiale pentru vânătoarea de zi şi noapte).

a) Se prevede o singură escadrilă de vânătoare de zi cu 13 avioane în loc de 15. Au pe teritoriu 4 escadrile. Nevoia noastră este de 6 escadrile pentru apărarea teritoriului.

b) Se prevede o singură escadrilă de vânătoare de noapte. Au pe teritoriu 3 escadrile. Nevoia noastră după planul de dotare este de 4 escadrile.

În ceea ce priveşte preluarea acestui material s-a arătat părerea Subsecretariatului de Stat al Aerului.

c) Nu se pot admite în listele de materiale, combustibilii, lubrifianţii şi muniţiile ce ni s-au dat. Ele trec în decontare la Berlin, cu plata după război, aşa cum prevăd însăşi instrucţiunile germane

d) Din materialele de transmisiuni, luăm pe acele care deservesc posturile de ascultare şi dirijare, constituind reţeaua de pândă şi alarmă, precum şi materialele de construcţii telefonice şi telegrafice, care sunt de mare interes pentru noi, lipsind din dotare. Valoarea lor se ridică la 2.195 milioane lei.

e) Materialele de transmisiuni ce deservesc special vânătoarea de noapte nu le putem lua, pentru moment, deci nu se pot admite ca acoperire. Valoarea lor se ridică la 1.435 milioane.

Lista C (material A.A.).

Toată această listă ne interesează. Valoarea ei este de 2.645 milioane.

Lista C. Cap.B (material volant).

a) Hidroavioanele Heinkel 114 sunt comandate de noi din 1942, deci nu pot fi socotite ca livrare de material nou.

b) Avioanele de instrucţie nu pot intra în această listă. Ele s-au adus de germani, spre a spori formarea de personal navigant.

c) Avioanele înlocuite pe front de Flota 4 Aeriană trebuie date gratuit, deoarece Corpul Aerian a fost folosit numai de germani. Chiar dacă urmează a le plăti, ele se trec în decontare la Berlin, conform instrucţiunilor germane.

4. Verificarea preţurilor.

Întrucât s-a constatat că la o serie de posturi preţurile sunt mai mari ca pe piaţa noastră, Subsecretariatul de Stat al Aerului a luat măsuri de a verifica preţurile şi a înainta ulterior o listă cu preţurile comparative.

5. Ce program şi ce volum de lucrări poate rezulta din analiza acestui protocol?

Rezultă că se pot prezenta două alternative pentru stabilirea programului de lucrări de apărare antiaeriană:

a) Se cuprind în program construcţiile, plus instalaţiile şi aparatele fixe (transmisiunile).

b) Idem, plus materialele de război mobile (avioane, material A.A. şi de apărare pasivă).

6. Ce ipoteze se pot face în cadrul acestui protocol.

Se pot face trei ipoteze şi anume:

Ipoteza I ce ar conveni germanilor: participăm la toate construcţiile, chiar dacă nu ne interesează (barăci A.A. şi eventual vânătoarea de noapte); intră în program numai materialul de război ce ni s-a oferit prin liste.

Ipoteza a II-a ce ar interesa Subsecretariatul de Stat al Aerului: participare numai la construcţiile care interesează aeronautica română; programul de materiale de război, să cuprindă numai materialele ce interesează imediat aeronautica (fără vânătoare de noapte) şi în cantităţile prevăzute de noi, spre a asigura apărarea antiaeriană a zonelor Ploieşti, Cernavodă, Constanţa. În acest caz listele germane trebuie sporite.

Ipoteza a III-a: ar cuprinde Ipoteza II-a la care s-ar adăuga materialul volant, transmisiunile şi construcţiile destinate vânătorii de noapte.

Ministerul de Finanţe a mai întrevăzut o ipoteză nr. 4 (Anexa 4) în care se consideră finanţarea română de 6.500 milioane ca aport de 42% la program, iar cota de 58% germană urmează a fi acoperită de materiale de construcţie şi de război necesare apărării antiaeriene.

Deşi s-a tradus în cifre şi această ipoteză, ea însă nu poate fi susţinută prin textul protocolului, care prevede acoperirea în cotele de 42% şi 58% numai la lucrările din program.

În ceea ce priveşte participarea la realizarea programului, protocolul prevede: 42 % român, 42 % german, 16 % italian.

Prin situaţia actuală a Italiei, cota italiană trebuie preluată de germani care iau şi produsele petroliere ce reveneau Italiei, deci cota germană se ridică de la 42% la 58%.

În privinţa acoperirii şi finanţării de către germani, acestora le revine cota de 58% la programul de interes comun, finanţarea ce se acordă pentru construcţii de interes propriu şi care reprezintă diferenţa între finanţarea română de 6,5 miliarde şi costul efectiv al construcţiilor de interes comun.

Această acoperire o fac prin:

- Materiale de construcţie care le aduc şi pe care le acceptăm în mod diferit după fiecare ipoteză.

- Materiale de război necesare programului de apărare antiaeriană, socotind că germanii aduc 50% din valoare ca acoperire, iar restul de 50% le suportăm noi prin credite la Berlin.

- Alte materiale de război, în afara programului de apărare antiaeriană şi care ar interesa aeronautica română (materiale pentru unităţile Corpului Aerian nou).

În anexele alăturate* se arată:

- Anexa 1: Valoarea construcţiilor ce ar intra în cadrul programului de apărare antiaeriană;

- Anexa 2: Materialele de război pentru apărarea antiaeriană;

---

* Anexele nu se publică.

- Anexa 3: Alternative şi ipoteze de compunerea programului de apărare antiaeriană şi de participarea efectivă;

- Anexa 4: Ipoteza a IV-a a Ministerului de Finanţe;

- Anexa 5: Aportul şi participarea obligatorie la programul de apărare antiaeriană; modul de acoperire german;

- Anexa 6: Materiale de război ce se pot obţine în cadrul celor trei ipoteze;

- Anexa 7: Memoriul.

În concluzie, în acest memoriu pe care Subsecretariatul de Stat al Aerului îl supune aprobării domnului mareşal, acest departament susţine:

1. Să se accepte Ipoteza a II-a, alternativa a II-a şi eventual Ipoteza a III-a, alternativa a II-a.

Prin Ipoteza a II-a, alternativa a II-a, Subsecretariatul de Stat al Aerului arată ceea ce doreşte a obţine maxim de material de război pentru: apărarea antiaeriană, Corpul Aerian.

Germanii să fie obligaţi a accepta programul de dotare în material de apărare antiaeriană propus de noi, deoarece se utilizează şi urmează în interes comun.

2. Să participăm numai la construcţiile care prezintă interes pentru noi, iar restul să le finanţăm.

3. Să se admită numai materialele de construcţie germană, care se vor defini precis numai după terminarea construcţiilor.

4. Pentru materialele ce nu primim în dotarea comună, vom da personal român, pe măsură ce va fi format, spre a înlocui personalul german.

5. Materialul de interes comun să fie dat imediat în primirea noastră, chiar dacă o parte din el ar rămâne în folosinţa germanilor, până la formarea personalului român.

6. Să se obţină material pentru noul Corp Aerian Român, din sumele ce au de acoperit şi să ne fie dat foarte urgent.

*

* *

Acest memoriu a fost prezentat de Subsecretariatul de Stat al Aerului şi domnului vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri.

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosarul 2094, filele 116 – 124.

215

Nr. 109481 M/5 din 18 noiembrie 1943

Marelui Stat Major
Cabinet

La nr. 132.730 din 14 noiembrie a.c. privitor la propunerile făcute de Marele Stat Major, referitoare la cererea Legaţiei Germane de a i se acorda 400 milioane lei, pentru plata ajutoarelor de concentrare ce s-ar cuveni voluntarilor etnici germani, înrolaţi în armata germană, pe baza convenţiei din 12 mai a.c., am onoarea a face cunoscut că domnul Mareşal a dat următorul ordin în rezoluţie:

„Nu se dă încă nimic.

Să se stabilească cu precizie situaţia.

Nu se pot crea în stat cetăţeni minoritari privilegiaţi.

Nici o deosebire între ei şi români.

Chiar în aceste condiţii nu se vor plăti ajutoarele decât în baza unei acoperiri stabilite prin convenţie.

Convenţia o încheie domnul profesor Mihai Antonescu."

Întreaga problemă a fost trecută domnului vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri pentru executarea ordinului domnului Mareşal.

D.O.
Şeful Cabinetului Militar,
Colonel, GH. DAVIDESCU

A.M.R. ,fond M.R.- Cabinetul Ministrului, dosarul 277, fila 242.

216

109.659/M.5 din 26 noiembrie 1943

Marele Stat Major
Cabinet

Urmare la nr. 109.004/M.5 din 30 octombrie 1943;

Am onoarea a vă face cunoscute următoarele:

1) În problema reglementării situaţiei, din punct de vedere al dreptului privat, a cetăţenilor români de origine etnică germană înrolaţi ca voluntari în armata germană SS. Secretariatul General al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri a prezentat domnului Mareşal următorul aviz:

„Dat fiind că, în virtutea Decretului din 19 mai 1943 al Führer-ului, toţi cetăţenii români de origine etnică germană înrolaţi ca voluntari în armata germană SS au dobândit cetăţenia germană (cu excepţia acelora care şi-au manifestat în mod expres dorinţa de a rămâne sub regimul Convenţiei româno–germane din 12 mai 1943, şi a-şi păstra deci cetăţenia română), nu se poate aplica voluntarilor deveniţi cetăţeni germani regimul legal excepţional aplicabil mobilizaţilor din armata română, privind: procedurile speciale în faţa instanţelor judecătoreşti, prelungirea contractelor de închiriere, păsuirile de impozit, reprimirea voluntarilor în posturile publice ce au ocupat etc."

2) Pe nota de prezentare cu avizul de mai sus, domnul Mareşal a dat în rezoluţie următorul ordin:

„În toate actele noastre să respectăm principiile de drept şi legile".

D.O.
Şeful Cabinetului Militar,
Colonel R.DAVIDESCU

A.M.R. , fond M.R. – Cabinetul Ministrului, dosarul 277, fila 191.

217

Ministerul Apărării Naționale
Marele Stat Major, Secția a 5-a

Nr.733.901 din 6 decembrie 1943

Marele Stat Major, Secția a 5-a
către
Ministerul de Război, Cabinet

La nr. 42.207/1943;

Cu onoare se face cunoscut că în urma intervenției Misiunii Militare Germane în România, Marele Stat Major a cerut încă din luna august, cu raportul nr. 724.910/1943 către M.R.Cabinet, să se aprobe sporirea alocației de hrană a instructorilor germani, de la 420 lei la 570 lei pe zi.

La comunicarea Ministerului de Finanțe, că această chestiune trebuie supusă hotărârii domnului mareşal, Marele Stat Major cu raport nr. 732.069 din 3 decembrie 1943 către M.R.Cabinet, a rugat să se ceară aprobarea domnului Mareşal pentru plata alocației de hrană aşa cum s-a cerut de Misiunea Militară Germană.

Efectivul pe grade al instructorilor germani în România este:

1. Armata de uscat.

Ofițeri: 9 colonei, 11 locotenent colonei, 21 maiori, 37 căpitani, 61 locotenenți, 30 sublocotenenți, total 169.

Subofițeri: 240.

Fruntaşi instructori: 5.

2. Aviație.

Ofițeri: 4 maiori, 3 căpitani, 6 locotenenți, 8 sublocotenenți, total 21.

Subofițeri instructori: 2 plutonieri adjutanți, 11 plutonieri majori, 12 plutonieri, 6 maiştri, 20 sergenți majori, 10 caporali, 6 fruntaşi, total 67.

La marină nu sunt instructori germani.

D.O.
Şeful Secției a 5-a,
Colonel Al. DUMITRESCU

Şeful Biroului 2 Şcoli,
Locotenent colonel M. MIHĂILESCU

A.M.R., fond M.R. – Cabinetul Ministrului, dosar 277, fila 268.

218

Cabinetul Militar
Biroul 5

14 decembrie 1943

Notă

Sumar: raportul Marelui Stat Major referitor la sporirea alocației de hrană a personalului german folosit ca instructori în armata română.

Ministerul de Război înaintează raportul Marelui Stat Major referitor la sporirea alocației de hrană a personalului german, folosit ca instructori în armata română.

Din raportul Marelui Stat Major reiese:

1. - La cererea Marelui Stat Major de a se mări de la 420 la 570 lei alocaţia de hrană a personalului german folosit ca instructori, Ministerul de Finanţe (Direcţia Generală a Mişcării Fondurilor) i-a făcut cunoscut că această chestiune trebuie supusă aprobării domnului Mareşal, dat fiind că suma cerută întrece cu mult pe cea dată ofiţerilor şi subofiţerilor români.

Cererea Marelui Stat Major a fost făcută în urma comunicării primite de la Comandamentul Suprem German, prin care arată că a dat ordin ca alocaţia de hrană a personalului german din sud-estul Europei să fie mărită de la 420 la 570 lei.

2. – Marele Stat Major roagă să se aprobe această sporire şi precizează că soluţionarea sporului de hrană solicitat pentru personalul german, n-are nici o legătură cu drepturile ce sunt prevăzute pentru personalul român, întrucât sumele prevăzute a se plăti personalului german au fost stabilite de la început, după alte criterii decât cele ce se dau personalului român, astfel: ofiţerii primesc o sumă de 27.370 lei, indiferent de grad; subofiţerii o sumă de 20.470 lei; un fruntaş primeşte 18.000 lei, incomparabil cu drepturile unei fruntaş român.

În aceste sume globale intră şi alocaţia de hrană, care este una şi aceeaşi (420 lei) pentru ofiţeri, subofiţeri şi fruntaşi.

Sporirea alocaţiei de hrană de la 420 la 570 lei, adică cu 150 lei pe zi, este complet justificată, faţă de scumpirea ce a intervenit la toate articolele de întreţinere şi hrană, din anul 1941, când s-au fixat drepturile instructorilor germani şi până astăzi.

Proporţia în care s-au sporit drepturile personalului român este mult mai mare decât aceea solicitată pentru instructorii germani.

3. Efectivul pe grade al instructorilor germani în România este:

a) Armata de uscat: 169 ofiţeri (9 colonei, 11 locotenent colonei, 21 maiori, 37 căpitani, 61 locotenenţi, 30 sublocotenenţi), 240 subofiţeri, 5 fruntaşi.

b) Aviaţia: 21 ofiţeri (4 maiori, 3 căpitani, 6 locotenenţi, 8 sublocotenenti), 67 subofiţeri şi fruntaşi (2 plutonieri adjutanţi, 11 plutonieri majori, 12 plutonieri, 20 sergenţi majori, 6 maiştri, 10 caporali şi 6 fruntaşi).

[*Rezoluţia domnului mareşal*]

„Aprob generalul Şteflea va aduce nota în Consiliul de Colaborare”.

Cheltuieli pentru misiunea germană.

Marele Stat Major va face o conferinţă cu general Hansen, general Gerstenberg şi amiral Tillessen şi le va aduce la cunoştinţă că nici o nouă sosire de trupe nu se poate produce fără o prealabilă avertizare. Aceste sosiri provoacă noi cheltuieli şi nici banii de care au nevoie acele trupe nu pot fi plătiţi la vreme dacă nu suntem preveniţi şi nici nu putem mări cheltuielile pentru armata germană, fără a fi consimţit la aceasta şi fără a ni se da o acoperire.

Se aprobă propunerea Marelui Stat Major ca în mai să se reducă numărul de instructori germani, dat fiind că ne-au sosit şi ne sosesc instructori români formaţi în şcolile germane.

Vor rămâne instructori germani, în număr strict necesar la şcoli, în măsura ce-o va fixa Marele Stat Major.

A.M.R., fond M.R. – Cabinetul Ministrului, dosar 277, filele 262 – 265.

219

19 decembrie 1943

Convenţie adiţională
între partea germană:
Statul Major al Comandamentului Suprem al Aviaţiei Germane
şi partea română:
Ministerul Apărării Naţionale, Subsecretariatul de Stat al Aerului şi Marele Stat Major al armatei române.

Completare la convenţiile de capturi cu O.K.W. (Wi. Amt/Wi Ausl) din 15 septembrie 1942 şi din 10 decembrie 1942.

Prezenta convenţie adiţională constituie o completare a convenţiilor care au fost semnate la 15 septembrie 1942 şi 10 decembrie 1942 de Comandamentul Suprem al Armatei Germane şi Marele Stat Major român pentru tot ce priveşte prada de război a aeronauticii.

În consecinţă, principiile generale ale acestor convenţii (O.K.W. – Marele Stat Major) au valoare şi pentru aeronautică atât ca sens cât şi ca extindere. În special sunt de observat cele prevăzute la paragraful III, punctul 1, din Convenţia de la 15 septembrie 1942 asupra:

a) importanţei capturilor de aeronautică pentru România;

b) satisfacerii în cea mai mare măsură posibilă a dorinţelor şi propunerilor Marelui Stat Major român, pentru: completarea pierderilor suferite în lupte sau mărirea capacităţii combative şi a forţei operative a aeronauticii române prin capturile pe frontul de Est în material sovietic de aeronautică.

La paragraful 1 se consideră ca pradă de război aeronautică, în sensul prezentei convenţii – adiţionale materialele specificate în anexa 1[*].

La paragraful 2.

Participarea aeronauticii române la prada de război de aeronautică de pe frontul de Est.

1. România va participa la repartizarea prăzii de război în material de aeronautică de pe întreg frontul de Est, proporţional cu numărul de formaţiuni volante (escadrile) române puse în acţiune, în raport cu cele germane utilizate, pentru ca în primul rând să se poată completa pierderile suferite în luptă de aeronautica română, din aceste capturi.

Numărul formaţiunilor puse în acţiune pe front se va stabili ca cifră medie anuală.

Acest raport numeric va fi însă rotunjit şi îmbunătăţit totdeauna în favoarea aeronauticii române în scopul ca pe de o parte să se evite o fărâmiţare a capturilor, iar pe de altă parte să se ţină seama echitabil atât de eforturile aeronauticii române, cât şi de contribuţia României pentru lupta de pe frontul de Est.

2. În caz că trupele române vor face direct sau vor întrebuinţa capturi de aeronautică rusă, Marele Stat Major român va face cunoscut aceasta sub formă de tabele, Comandamentului Suprem al Aeronauticii Germane (Genest. Gen. Qu. Abteilung 6).

---

[*] Anexele nu se publică.

Se lasă la latitudinea Subsecretariatului de Stat al Aeronauticii Române şi Marelui Stat Major român să hotărască dacă înfiinţează sau nu organizaţii proprii pentru strângerea capturilor de aeronautică. În caz că anumite organizaţii vor fi constituite de către români, ele vor fi subordonate în cadrul aeronauticii române, Comandamentului german pentru strângerea capturilor de aeronautică; întrebuinţate numai în zona de operaţii a armatei române.

Dacă aeronautica română renunţă la constituirea acestor organizaţii, aeronautica germană va prelua strângerea întregului material de aeronautică, pradă de război.

România va informa la timp Statul Major al Aeronauticii germane asupra hotărârii luate în această privinţă.

La paragraful 3.

Punerea la dispoziţie a capturilor de aeronautică ce revin României

1. Paragraful 3, punctele 1 şi 2 din Convenţia de la 15 septembrie 1942 se vor aplica în spiritul lor.

2. Organul de conducere pentru stabilirea prăzii de război de material aeronautic, realizată pe frontul de Est, este general Quartier-Meister (subşeful de stat major de la Comandamentul Suprem al Aeronauticii germane).

Ambele ţări îşi asigură, prin ofiţerii lor de legătură, o continuă orientare reciprocă asupra capturilor de aeronautică strânse.

De asemenea Comandamentul Suprem al Aeronauticii germane (generalul Quartier) va orienta Marele Stat Major român asupra prăzii de război în material de aeronautică realizată până acum pe frontul de Est, pentru ca împreună să se calculeze şi să pună la dispoziţie cota parte din prada de război care se cuvine României.

3. În caz că germanii vor prelua punerea în stare de funcţionare a materialului de aeronautică rusesc avariat repartizat României, aceasta se va face în general de către industrii pe baza unor contracte speciale, dacă românii vor fi de acord cu ele.

R.L.M. (Ministerul Aerului German) va supraveghea continuu obiectivitatea preţurilor pentru fiecare contract.

Pentru reparaţiile executate de către formaţiunile militare de reparaţii de pe front, se vor socoti sumele de plată reale întrebuinţate de către autoritatea respectivă germană.

La paragraful 4.

În scopul de a realiza practic o întărire eficace şi marcată a puterii de luptă şi a capacităţii operative a aeronauticii române şi pentru a corespunde necesităţilor urgente ale luptei pe frontul de Est, se va mai avea în vedere următoarele: nu este absolut necesar ca aeronautica română să primească din fiecare fel de captură partea respectivă dar este mult mai important ca aeronautica română să obţină cantităţile de armament aero sau antiaerian sau de utilaj industrial aero, în aşa fel grupate şi constituite încât să i se permită o dezvoltare rapidă, armonică şi de largă perspectivă a puterii sale.

În consecinţă, fie prin schimb între unele obiecte, fie eventual prin renunţare la unele obiecte din prada sa aeronautică de război, România va obţine anumite cantităţi de avioane, sau armament de artilerie antiaeriană, sau mijloace de transport, sau utilaje industriale armonic constituite, toate în aşa fel aranjate încât, în raport cu nevoile aeronauticii române stabilite de comun acord, să rezulte pentru România un folos real marcat şi practic pentru forţa ei în lupta comună.

În caz că anumite dispozitive ale instalaţiilor fixe din est care ar reveni României (de exemplu la aerodrom) sunt de o importanţă hotărâtoare pentru continuarea luptei comune, atunci acestea vor rămâne pe locul unde se găsesc.

De asemenea, se specifică că Germania are dreptul să opteze pentru acele părţi din prada aeronautică de război care i-ar fi absolut necesare pentru continuarea luptei comune.

În ambele cazuri, aeronautica română va obţine, prin înţelegere reciprocă, fie alte părţi din prada aeronautică de război, de care ar avea absolută nevoie, fie aceleaşi materiale pe altă cale.

Pentru Subsecretariatul de Stat al Aeronauticii şi Marele Stat Major român,
General de divizie (ss) G. ROZIN

Pentru Comandantul Suprem al Aeronauticii Germane,
General de corp de armată de aviaţie (ss) von SEYDELL

A.M.R., fond Marele Stat Major Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 245 – 248.

220

Comandamentul Suprem al Armatei
Statul Major al Armatei
Secţia 1

Nr. 8565 din 26 decembrie 1943

Instrucţiuni
pentru aprovizionarea unităţilor şi subunităţilor române din Răsărit

A. Generalităţi

Aprovizionarea tuturor unităţilor şi subunităţilor române utilizate în cadrul armatei germane se face după principii germane.

Întrucât pe baza dispoziţiilor următoare, bunurile de aprovizionare pentru unităţile române se dau de către armata română, trenurile de aprovizionare necesare pentru aceasta se vor anunţa prin comandamentul suprem al armatei române .

Trecerea în programul de transport al acestor trenuri de aprovizionare se face după îndrumările Gen. Qu., prin O. Qu., la Generalul german de pe lângă Comandamentul Suprem al armatei române.

B. Aprovizionarea materială

I. Muniţii:

1. În general se prevede pentru unităţile române aceeaşi cantitate de rezerve ca pentru unităţile germane.

2. În amănunt, pentru aprovizionarea cu muniţii sunt valabile următoarele principii:

a) Aprovizionarea armatelor româneşti (arme specifice) se garantează de către români.

b) Muniţiile pentru arme Z.B.(t) şi mitraliere(t) se livrează din reaprovizionarea germană, contra unei dovezi de primire dată de armata respectivă, dacă nu ajunge reaprovizionarea românească. Aprovizionarea celorlalte arme străine, din care se poate trage cu muniţii germane, se garantează de către români. Numai în cazuri critice se va da ajutor din reaprovizionarea germană, contra unui bon de primire.

c) Aprovizionarea armelor germane întrebuinţate la unităţile româneşti, va fi garantată de armata respectivă.

3) Starea muniţiei cere o economie foarte strictă.

II. Automobile:

1. Autovehiculele nu se aprovizionează din serviciile germane. Excepţiile se pot face prin ordine speciale.

2. Carburanţi. Aprovizionarea cu carburanţi, substanţe de uns se face prin armată, în aceeaşi (…) valabil şi pentru mijloacele contra gerului.

3. Cauciucuri. Trimiterea de cauciucuri se face de asemenea prin armate, din contingentul lor de cauciuc, ca şi pentru unităţile germane. Stabilirea cantităţii şi decontarea cauciucurilor se face prin Comandamentul Suprem al Armatei, Serviciul de Cauciucuri ale Armatei (vezi dispoziţiile O.K.H. Gen. Qu.Abl.Heeresversorgung / V(K) Ia Az. 2064 U Nr.1/ 22122/ 42 din 9 mai 1942 şi O.K.H./ Gen.Şt. U. H. / Gen.).

4. Piese de schimb. Necesarul pieselor de schimb va fi acoperit prin reaprovizionare proprie, din România. O parte din fabricatele germane, cehe şi franceze, în cazul că reaprovizionarea proprie nu e suficientă, pot fi cedate pentru spaţiul utilizat din depozitele respective. Distribuirea se face numai contra restituirii altor piese identice vechi. Pentru cerere sunt valabile dispoziţiile germane. La restituirea pieselor identice, vechi se va întocmi o dovadă de primire (Anerkenntnis) pentru decontare.

Alte piese de schimb auto, inclusiv uneltele de iarnă pentru autovehicule, întrucât nu e posibilă reaprovizionarea din România, se pot livra din depozitele de piese de schimb germane, în funcţie de stocul existent. Cereri conform dispoziţiilor în vigoare.

Următorul echipament unelte de iarnă pentru autovehicule nu se vor livra: lot de bord pentru iarnă (Winterbaukisten), toate mijloacele de parcare şi de încălzire fără lămpi cu benzină.

5. Repararea de autovehicule. Repararea autovehiculelor se face prin instalaţii româneşti. În cazul că acestea nu sunt suficiente, unităţile române se vor adresa serviciilor germane de reparaţii, prin comandamentele respective.

III. Chestiuni administrative

1. Subzistenţe, mărfuri de cantină şi încartiruire.Unităţile române vor fi aprovizionate cu subzistenţe şi adăposturi ca şi unităţile germane, conform ordinelor serviciilor comandamentelor germane, cărora le sunt subordonate. Adăpostul se va da gratuit. Unităţile române se vor aproviziona singure cu articole de cantină. O distribuire germană nu va avea loc. Reducerile de raţii şi porţii condiţionate de greutatea transportului, se vor aplica în aceeaşi măsură trupelor române, ca şi celor germane.

2. Îmbrăcăminte. Trupele române vor fi aprovizionate cu îmbrăcăminte, echipament şi materiale de reparaţii pe cale de aprovizionare proprie. Distribuiri din stocurile germane nu vor avea loc.

3. Bani. Aprovizionarea cu bani a unităţilor române din Rusia se face prin casieriile de campanie ale armatei germane. Acordări de mijloace de plată prin casele de credit ale Reich-ului, servicii de plată sau filiale nu se pot face. Cererile de bani se vor face prin cel mai înalt comandament al unităţilor române, la casieria de campanie cea mai apropiată . Îndreptăţită la primire este intendenţa română. Ofiţerul primitor va prezenta la fiecare primire procura sa.

Cererile de bani se vor grupa după cheltuielile personale şi materiale şi se va indica şi scopul.

Prima dotare cu înscrisuri ale Casei de Credit a Reich-ului la plecarea unităţilor române, o rezolvă Intendentul şef al armatei germane în România. Casele de campanie vor anunţa după încheierea fiecărei luni, Intendentului şef al armatei germane din România, mijloacele achitate trupelor române, în forma cea mai simplă, indicându-se data, suma, plata efectuată şi unitatea primitoare.

4. Confiscări şi primiri de servicii.

a) Capturi de război sunt în Rusia numai proprietatea mobilă a armatei sovietice. Din captura realizată în comun de către trupele germane şi române vor primi unităţile române şi cele care sunt utilizate în cadrul unităţilor germane, o cotă corespunzătoare numărului unităţilor (diviziilor).

Toate trupele române au dreptul să-şi completeze lipsurile imediat pentru conservarea capacităţii de luptă, din capturile făcute de ele. Aceste cantităţi se vor calcula la cota cuvenită României din captura totală.

La nivelul unităţilor române se face totalizarea capturilor de către Serviciul de Capturi român, care ţine legătura permanent cu Serviciul de Capturi german. Pentru unităţile române utilizate în cadrul unităţilor germane, nu e nevoie de un serviciu de capturi separat.

Împărţirea definitivă a capturilor totale se va reglementa deosebit.

b) Proprietatea nemilitară, de stat şi particulară se va plăti în U.R.S.S., la confiscare şi la procurare.

Confiscări de bunuri se fac în toate teritoriile U.R.S.S. cu excepţia Transnistriei, de către serviciile germane, cărora urmează a li se adresa şi serviciile române. În cazul că în zona de luptă nu s-au găsit servicii economice germane, sunt admise procurările prin armata română. Confiscarea şi procurarea (cumpărarea) în zona de operaţie este admisă, dacă trupa ce se află acolo, are nevoie imediată de obiectele respective.

Bunurile cumpărate sau luate de unităţile române se vor trata la fel ca şi bunurile de aprovizionare cumpărate sau luate de serviciile sau unităţile germane.

5. Pentru luarea, întrebuinţarea şi trimiterea de bani, sunt valabile dispoziţiile din anexă*.

6. În ceea ce priveşte trimiterea şi luarea de mărfuri, sunt valabile aceleaşi dispoziţii ca şi pentru membrii armatei germane.

7. Decontarea tuturor livrărilor şi serviciilor armatei către unităţile române (vezi capitolul IX).

IV. Chestiuni sanitare.

1. Îngrijirea răniţilor şi bolnavilor, transportul.

Îngrijirea medicală sanitară a trupelor române se face de regulă în spitalele româneşti. În cazul că acest lucru nu e posibil, tratamentul urmează a se face în spitale germane, după cum se poate face şi invers, răniţii germani putând fi primiţi în spitalele româneşti.

Transportul la nivelul armatei, va fi organizat de aceasta. Trenul de răniţi improvizat şi trenurile spital, vor fi puse la dispoziţia românilor pentru cota parte de răniţi. În acest caz, se va pune la dispoziţie personal român sanitar.

Din spitalele de dinapoi, transportul în România se face de obicei numai cu trenuri sanitare române. Anunţarea pentru încadrarea acestor trenuri, conform literei A. În cazul greutăţilor de transport, acesta se face cu avionul şi cu vaporul, atât pentru partea română, cât şi pentru cea germană.

2. Aprovizionarea unităţilor române cu echipament sanitar conform adresei Diviziei Armatei 208/2 (Privire asupra echipamentului sanitar de campanie).

a) Prima dotare cu echipamentul sanitar necesar va fi luată cu sine. Aprovizionarea curentă, după măsura stocurilor germane, ca medicamente şi bandaje, seruri, seringi, medicamente dentare, mijloace de verificare, aparate farmaceutice, cu

* Anexa nu se publică.

excepţia vaselor speciale şi magaziilor goale pentru echipament de campanie, se face din parcurile sanitare germane.

b) Din stocurile germane nu pot fi cedate: cutii, aparate sanitare, echipamente sanitare de conţinut divers (truse de brancardier, valize sanitare, raniţe sanitare, cutii cu bandaje şi echipamente sanitare, garnitura a.b.c. etc.; echipamente dentare, unelte electro-medicale ca Röntgen, Pantostate, aparate de diatermie etc.; aparate de iluminat, aparate antigaz, aparate de dezinfectat, unelte de filtru, unelte de cort, pături de lână, mijloace tehnice de ajutor pentru uz dentar, unelte economico-sanitare, filtru de apă potabilă, unelte de îngrijit şi transportat bolnavii).

3. Conducerea igienică şi sanitară.

a) Toate măsurile de apărare contra infecţiilor şi de combatere a contaminării, se vor executa după ordinele date de medicul armatei pentru armata din răsărit.

b) Ivirea frecventă de boli transmisibile (pojar, dalac, tifos, paratifos, dezinterie, meningită, malaria, febră recurentă, trichinoză), precum şi orice boală, respectiv, simptom de holeră, pestă, se vor anunţa fără întârziere armatei germane, respectiv, medicului grupului de armate.

c) În privinţa pericolului de molipsire din răsărit, se vor face vaccinările preventive necesare şi se vor lua toate măsurile pentru a se opri răspândirea bolilor contagioase, conform ordinelor în vigoare pentru armata germană.

d) Pentru executarea conştiincioasă a măsurilor arătate mai sus, sunt responsabili comandanţii şi medicii trupelor .

V. Chestiuni veterinare.

1. Cai de rezervă.

Necesarul se va completa prin aprovizionarea proprie.

2. Aparate veterinare.

Medicamente, instrumente şi mijloace de potcovire pot fi trimise din parcurile veterinare până la completarea totală a stocului prevăzut de dotare, în cazul că nu sunt dispoziţii speciale pentru instrumentele ce lipsesc, iar echipament de potcovit, numai limitat.

Nu pot fi cedate: valize veterinare, dulapuri de medicamente, cutii cu bandaje, truse veterinare şi fierării de campanie.

3. Aprovizionarea veterinară.

Se face prin serviciile veterinare proprii. În afară de aceasta, internarea de cai bolnavi se poate face în spitalele de cai germane şi în companiile veterinare ale grupului de armate, respectiv ale comandamentului armatei.

Pentru transportul cailor bolnavi, se poate da sprijin (...) prin unităţi germane de transporturi de cai.

4. Cercetări serologice.

Se vor face la serviciile germane de cercetări veterinare, dacă nu sunt servicii corespunzătoare româneşti.

VI. Poşta militară.

Poşta militară destinată unităţilor române se face prin serviciile şi mijloacele de transport române. Dacă e totuşi necesară utilizarea mijloacelor de transport germane, se va încheia un acord asupra detaliilor între şeful poştei armatei şi conducerea poştei militare a unităţilor române. Problemele generale ce depăşesc zona armatei privitoare la colaborarea cu poşta militară română, transportul poştei militare între România şi armată, se va reglementa prin mijlocirea Grupului poştei militare de pe lângă Misiunea Militară Germană în România cu conducerea poştei militare române.

Şeful poştei militare a armatei şi Grupul poştei militare de pe lângă Misiunea Militară Germană în România, vor rămâne în contact strâns cu conducerea Poştei Militare Române în toate problemele poştei militare şi vor acorda tot sprijinul.

VII. Instrumentar

1. Înlocuirea instrumentarului deteriorat, de toate categoriile, inclusiv piesele de schimb, se va face prin aprovizionarea română. Înlocuirea cu instrumente germane, se face la cerere, prin Comandamentul Suprem al Armatei / Gen. Qu., în limita posibilului.

2. Dotarea pentru dezinfectarea trupei se face, ca şi pentru unităţile germane, prin aprovizionare germană, din depozite germane de baraj.

3. Trimiterea de aparate antigaz se face prin aprovizionarea germană, din stocurile disponibile.

VIII. Aprovizionarea aviaţiei.

Pentru asigurarea aviaţiei române, ce se află în zona de operaţii a unei armate, cu subzistenţe, mijloace de plată, adăpost, aparate sanitare, carburanţi şi poştă militară, este responsabil şeful serviciilor (O.Qu.) al armatei respective.

Aprovizionarea aviaţiei române cu avioane, muniţii, arme, carburanţi pentru zbor, aparate de transmisiuni, acizi, comprimator de aer, unelte de aviaţie, se face după indicaţiile Comandantului Suprem al Aviaţiei / Gen. Qu.

IX. Decontări.

Decontările tuturor prestaţiilor armatei germane către trupele române, se fac conform H.V.Bl 42, partea B, cifra 948 şi H.V.Bl 43, partea B, cifra 126 şi 565, excepţie numai abs. B.II. 3.

X. Trimiterea înapoi a ambalajelor recuperabile, de toate categoriile.

Trimiterea înapoi a materialului gol, de toate categoriile, mai ales a butoaielor de carburanţi, a tuburilor de muniţie trasă, a materialului de ambalaj pentru muniţie, subzistenţe etc., trebuie să se asigure în toate împrejurările, deoarece întrebuinţarea acestui material este de foarte mare importanţă pentru continuarea aprovizionării din patrie. Ambalajele, provenite din aprovizionarea germană vor fi expediate cu trenurile goale în Germania; cele provenite din aprovizionarea română se vor expedia în România. Trupele vor fi îndrumate special să dea importanţă colectării şi expedierii înapoi a ambalajelor.

XI. Cereri de materiale.

1. Unităţile române vor întocmi cererile după modelul german şi le vor preda comandamentului de legătură german. Bunurile de aprovizionare urgentă, vor fi marcate ca atare. În cazul că unitatea e subordonată unui comandament german, detaşamentul de legătură german înaintează cererea şefului serviciilor corpului german, iar acesta la generalul Qu. al armatei germane. În cazul că e comandant român, comandamentul de legătură german înaintează cererea la detaşamentul de legătură al corpului român. Acesta le înaintează, împreună cu eventuale cereri ale şefului serviciilor corpului român, la generalul Qu. al armatei germane.

2. Rapoarte

Dispoziţiile date pentru unităţile germane privitoare la felul, data întocmirii şi mărimea rapoartelor, sunt valabile şi pentru unităţile române.

Dispoziţiile date de O.K.H. / Gen. Şt. d H / Secţia I / A. 1 Nr. I / 6154 / 42, strict secret, din 20 septembrie 1942, privitoare la aprovizionarea Statului Major Don, ies din vigoare cu efect imediat.

s.a.
(ss) WAGNER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 649, filele 198 – 203.

221

MEMORIU

Întocmit cu ocazia vizitei făcute de Comisia Militară Germană sub conducerea domnului general der Art Leeb.

- Discuţii de principiu, discuţii de detaliu, completări personale
- Unificarea materialului
- Raţionalizarea fabricaţiei
- Execuţia

[…]

Unificarea materialului

Este imperios cerută de: situaţia actuală, dorinţa expresă a domnului Mareşal şi de Marele Cartier General.

Propunem:

Material Antitanc: Introducerea în serviciu a tunului de 75 a.c. Md.1940 german,

Artilerie de Câmp: introducerea în serviciu a obuzierului de câmp 105 Md. german (L.F.H.), imediat, completând cu el lipsa obuzierelor conform noului plan de dotare.

Un prim pas, achiziţionarea imediată a materialului de 105 **Skoda,** dacă poate trage cu muniţia germană.

Comisia germană a menţionat că există posibilitatea ca după patru sau şase luni, să putem primi lunar 20-25 „grupe de fabricaţie" completă pentru a proceda la montarea obuzierului de 105 Md. german, în ţară.

Artileria Grea

Tun lung 105 Schneider.

- Scoaterea lui din serviciu pentru motivele arătate în tabelul comparativ anexat şi întrebuinţarea lui ca tun de coastă sau întrebuinţarea în interior cu muniţia existentă.

Să se dea comandă cât mai urgent şi pune în perfectă stare întreg materialul existent în ţară.

Obuzier 150 **Skoda.**

- A se completa cât mai urgent şi pune în perfectă stare întreg materialul existent în ţară.

Să se insiste pe lângă Comandamentul German, să fim prevăzuţi, în planul de lucru de ansamblu ce se întocmeşte în Germania, în fiecare an, cu un număr cât mai mare de piese.

A se cere Comandamentului German (H.W.A.)să aprobe confecţionarea la Uzinele **Skoda** a ţevilor şi roţilor de rezervă de care avem nevoie.

Tun lung 122 Md.31/37 rus.

Să se organizeze de fiecare armată, un divizion a două baterii procedând imediat la construirea trăsurii port-ţeavă, pentru motivele arătate în tabelul anexă, unde se pot vedea caracteristici tehnice ale acestui material, precum şi muniţia de care dispunem.

Trăsurile port-țeavă pot fi construite la: uzinele **Resița**, **Rogifer**, **Vulcan** (părere personală).

Material Antiaerian

Tun A.A.37 Rheinmetlal..

- Menținerea în serviciu a acestui material şi adaptarea ulterior a modelului nou dacă rezultatele obținute în Germania vor fi satisfăcătoare.

Tun A.A.75 Wikers.

- Menținerea în serviciu a întregului material.

Pentru materialul nou, comandat la **Uzinele Astra**, să se pună următoarele condiții care, în parte, sunt în curs de execuție:

1. Întrebuințarea trenului rulor **Md.Bofors** pe două axe din captură rusă, pentru a se monta pe el tunul **Wikers 75 A.A.**

2. Dacă numărul trenurilor ruloare din captură rusă nu este suficient pentru piesele comandate, să se construiască tren rulor la **Uzinele Astra,** studiindu-se în acelaşi timp trenul rulor al materialului de 88 A.A. german.

Tun 88 A.A. Md. german.

Introducerea în serviciu a acestui material care urmează a înlocui treptat materialul Wikers 75 A.A.

Execuția se va face în două etape.

1. Fabricarea în țară a materialului 88 A.A. Md. german pe afet fix (fabricație mai uşoară deci randament mai mare) şi întrebuințarea lui pentru apărarea fixă, înlocuind treptat tot materialul de 88 A.A. cedat de germani, pe tren rulor pe două axe, şi întrebuințarea astăzi la apărarea fixă a zonei petroliere şi a Bucureştiului.

Procedându-se astfel se va putea avea în cel mai scurt timp materialul de 88 A.A. Md. german pe tren rulor pe două axe disponibil pentru armata operativă.

Materialul 88 A.A. Md. german (afet fix) se instalează pe platforme de beton iar pentru transportul lui este organizat un tren rulor, pe baterie şi fleche, având astfel posibilitatea de deplasare, bineînțeles necesitând timp. Acest sistem este adoptat în Germania.

2. Trecerea la fabricarea în serie a materialului de 88 A.A. Md. german, pe tren rulor cu două axe, completându-se cu toate îmbunătățirile ce se vor aduce, între timp, în Germania.

ARUNCĂTOARE

Aruncătorul de 81,8.

- Menținerea lui în serviciu ,organizând fabricarea lui în serie cât mai mare şi adaptând muniția germană.

Aruncătorul de 120.

- Menținerea lui în serviciu.

Fabricația să fie cât se poate de simplă ținând seama că această armă este tunul săracului (fabricație uşoară deci pierderile devin de minimă importanță atunci când sunt).

Raționalizarea Fabricației

- Material de artilerie
- Muniție

Raționalizarea fabricației a întâmpinat şi în Germania mari greutăți, până s-au putut convinge, în special, marii industriaşi care voiau fiecare să aibă în fabricație un model de tun, aceasta pentru prestigiul uzinei şi mândria lor personală.

Astăzi când cumpărăm licențe din Germania, când tindem spre unificarea materialului, este absolut necesar să punem de acord industria noastră de armament ca să

lucreze într-o perfectă colaborare, să evite concurenţa, să se completeze una pe alta cu maşini- unelte, cu instalaţii şi chiar cu lucrători specializaţi.

Numai astfel se poate trece la fabricarea în serie, numai astfel se poate întrebuinţa întreaga noastră capacitatea industrială.

Dacă o uzină fabrică unul sau două modele de tunuri, confecţionând toate grupurile de piese, producţia este foarte redusă şi nu se poate conta niciodată pe o fabricaţie în serie, întrucât lucrătorii nu se pot specializa aşa cum s-a ajuns în Germania.

Propunem, prin procesul-verbal încheiat cu ocazia vizitei Comisiei Militare Germane, a se fabrica în ţară patru modele de tunuri:

- 75 A.C. Md.1940 – german;
- 105 obuzier Md. german;
- 37 A.A. Rheinmettal – model vechi ulterior modelul nou;
- 88A.A. german.

Examinând posibilităţile noastre de fabricaţie se poate ajunge la următoarele concluzii:

Tun 37 A.A.

- Să se fabrice mai departe în **Uzinele Astra**, examinând dacă nu este posibil a se ceda „grupe de fabricaţie"şi altor uzine.

Tun 75 A.C. 1940 Md. german.

- Să se fabrice în colaborare de:

Uzinele Reşiţa – care să livreze materia primă şi eventual „grupe de fabricaţie", pentru închizător sau afet;

Uzinele Astra – ţevi, închizătoare, frâne de tragere, „grupe de fabricaţie" la afet;

Uzinele Concordia – aparate de ochire şi una sau două „grupe de fabricaţie" la afet;

Uzinele Rogifer - „grupe de fabricaţie" la afet şi eventual roţi.

Montarea la **Uzinele Astra** sau **Reşiţa** care sunt cele mai bine apărate de teren contra eventualelor atacuri aeriene.

Notă: Organizarea fabricaţiei pe grupe nu se poate fixa definitiv decât numai după ce se cunoaşte precis capacitatea de fabricaţie şi mâna de lucru specializată, de care dispune fiecare uzină.

Se va cere şi concursul H.W.A. (general Leeb) pentru livrarea de „grupe de fabricaţie" din Germania.

Tun 88 A.A. Md. German.

- Se fabrică pentru acest material piese, în ţară ; la uzinele **Reşiţa**, soclul pentru afet fix ; la uzinele **Astra** , manşoane pentru ţevi ; la uzinele **Voina**, piese de la frâna de tragere.

- Uzinele Astra – să preia această fabricaţie, fiind specializată în material de A.A., să se continue fabricaţia de grupe la uzinele **Astra**, **Reşiţa** şi **Voina**, mărindu-se numărul pieselor fabricate, astfel ca să corespundă programului viitor de lucru. Pentru început să se ceară şi concursul H.W.A. (general Leeb).

În concluzie, lucrează la materialul de 88 A.A.:

Uzinele Astra – care, pe lângă piesele care le lucrează actualmente, preia fabricaţia ţevilor şi un anumit grup de fabricaţie care convine mai bine instalaţiilor actuale, împreună cu montarea materialului.

Uzinele Reşiţa şi Vulcan – materia primă şi unul sau două „grupe de fabricaţie".

Uzinele Concordia – „grupe de fabricaţie" de aparatură în colaborare ai I.O.R., A.C.T.A. şi eventual I.A.R. dacă are capacitate.

Uzinele Rogifer – „grupe de fabricaţie" ulterior grupe de fabricaţie pentru trenul rulor, roţi şi fleche (pentru material cu afet fix)

Uzinele Voina – măresc numărul pieselor, ce deja au în fabricaţie, preluând eventual şi o grupă nouă de fabricaţie.

Notă: definitiv nu se pot fixa „grupurile de fabricaţie" decât după ce se cunoaşte precis capacitatea şi numărul de lucrători specializaţi ai fiecărei uzine.

Este de observat că se poate primi în acest „cerc de uzine", orişice fabrică care, prin felul cum este organizată, poate colabora la fabricarea oricărei piese în serie.

Obuzier 105 Md. german.

- Din convorbirile avute la M.St.M. cu Comisia Militară Germană, a rezultat că după patru sau şase luni se pot primi din Germania toate „grupurile de fabricaţie", complecte, circa 20 – 25 lunar, pentru a se monta în ţară obuzierul de 105. Aceasta ca un prim răspuns la cererea noastră de a ni se da un lot de obuziere 100 Md. german din Germania.

Cred că ar fi potrivit să nu începem încă fabricarea acestui material în ţară, deoarece nu avem posibilităţi (materie primă şi capacitate de lucru) şi a se lucra numai la studierea unei eventuale fabricaţii.

Justificarea: dacă putem lansa fabricaţia în serie mare a materialului de 75 A.C., cred că va fi posibil să facem schimb,dând Germaniei grupe de fabricaţie pentru materialele arătate mai sus şi luând în schimb „grupe de fabricaţie" complecte pentru obuzierul de 105, a cărui fabricaţie în Germania nu întâmpină nici o greutate.

MUNIŢIE

Pentru întreaga fabricaţie, atât a muniţiei cât şi a focoaselor, se poate urma acelaşi procedeu, ca pentru materialul de artilerie, specializând uzinele producătoare de muniţii, pentru anumite feluri de calibre în raport cu maşinile de care dispun şi capacitatea de lucru evitându-se astfel de a se fabrica într-o singură uzină 8 – 12 calibre de muniţie.

Exemplu: Uzina Astra, să lucreze numai: muniţie A.A.75; A.A.88 şi obuziere 150 Skoda.

Notă: bineînţeles, fixarea definitivă a producţiei pe uzine, se va face după ce se vor cunoaşte exact:

- posibilităţile fiecărei uzine;
- urgenţa fabricaţiei;
- nevoile, ca muniţie, fixate de M.St.M. după care se va putea trece la repartizarea calibrelor pe uzine şi a lucrului în serie.

Execuţie

Comportă două lucruri:

1. – întocmirea planului de lucru;
2. – conducerea lucrărilor.

Întocmirea planului de lucru

În Germania sistemul de a uni mai multe uzine la un loc pentru fabricarea unui material în serie se numeşte cerc (ring), care se aplică la toate materialele care urmează a fi fabricate în serie mare.

-„Cerc de fabricaţie pentru materiale de artilerie".

-„Cerc de fabricaţie pentru muniţie".

-„Cerc de fabricaţie pentru tancuri”,

-„Cerc de fabricaţie pentru submarine”, etc.

Cum se întocmeşte şi organizează planul de lucru în acest „cerc”.

1. Cunoscându-se capacitatea de fabricaţie a uzinelor ce intră în acest cerc pentru fabricarea unui materiale de serie, se întocmeşte planul de lucru repartizându-se fiecărei uzine „grupe de fabricaţie”, fixând termen de livrare şi întocmind graficul de fabricaţie pentru fiecare grupă în parte.

2. În raport cu „grupurile de fabricaţie”, ce se dau în lucru uzinelor ce compun „cercul”, se procedează în acelaşi mod pentru materia primă.

În cazul nostru avem de executat următoarele lucrări:

I. „Ce materie primă se poate obţine din ţară? ”

II. „Ce materie urmează a se comanda din Germania?”

III. „De ce piese semifabricate sau fabricate avem nevoie a interveni din timp la H.W.A.?”

IV. „Ce grupe de fabricaţie ne trebuie pentru urgentarea fabricaţiei în serie pentru a le cere de la H.W.A.?”

Se organizează pentru fiecare cerc, o comisie compusă din:

1. un delegat al uzinelor ce se găsesc în cerc, ales de organele de conducere ale acestor uzine (delegatul trebuie să fie un perfect practician) cu organe de lucru şi control , având răspunderea tehnică a lucrărilor.

2. un delegat al M.I.A.P.R., cu organele necesare de lucru şi control , având întreaga răspundere şi conducere a lucrărilor.

În cazul nostru intră în această comisiune şi delegatul H.W.A. (general Leeb) şi ofiţerul tehnic de la Misiunea Economică Germană.

Uzinele noastre de armament.

Fiind o industrie nouă, sunt perfect utilate având într-un procent de 80%maşini şi procedee de fabricaţie modernă.

Se constată lipsa în conducerea tehnică, datorită faptului că se dispune de prea puţin personal tehnic şi lipsă de lucrători specializaţi.

Pentru îndreptarea acestei stări de lucru, cred că ar fi bine să se demobilizeze toţi inginerii specializaţi în armament care sunt concentraţi şi redaţi uzinelor prin mobilizarea lor pe loc. A se alege un lot de ingineri tineri care au armat o specializare şi să fie mobilizaţi pe loc în uzine, pentru a forma noi cadre.

A se demobiliza lucrătorii specializaţi, după o severă triere, şi a se reda uzinelor, fiind şi ei, la rândul lor, mobilizaţi pentru lucru.

Prin acest procedeu, se poate realiza, în scurt timp, un număr de ingineri şi lucrători specializaţi care să încadreze şi conducă uzinele noastre de armament.

Lipsa acestui personal din unităţile operative nu va fi resimţită (dat fiind numărul lor mic), căci punând pe fiecare om în locul unde poate da maximum datorită cunoştinţelor şi pregătirii sale, capacitatea uzinelor ar spori considerabil.

În concluzie, fabricarea în serie mare şi întrebuinţarea întregii capacităţi de lucru a uzinelor nu se poate face decât lucrând după sistemul „cercului”, chiar şi pentru ţările care au o industrie veche şi mult mai mare decât a noastră.

Colonel C. BARBIERI

A.M.R., fond M.I.A., Secretariatul General, dosar 274, filele 4-13.

222

Marele Stat Major, [4 februarie 1944]
Secția a 2-a

La nr. 544.748 din 22 ianuarie 1944, avem onoarea a face cunoscute următoarele:

În Convenția Șteflea-Becker, anexa nr. 4 cuprinde următoarele cu privire la expedierea şi transportarea de către militari şi persoanele asimilate a mărfurilor din teritoriile ocupate (mai puțin Transnistria):

1. Orice membru al armatei, are voie la intrarea pe teritoriul Reich-ului, să aducă , cu sine mărfuri cumpărate în limita soldei lui în teritoriile din Est.

2. Membrii armatei care intră în teritoriul Reich-ului, trecând prin Guvernământul General, Slovacia, România, Bulgaria etc. trebuie să aibă o listă a mărfurilor luate cu sine din teritoriile ocupate în Est, care se va încheia cu mențiunea:

"Mărfurile provin din teritoriile ocupate în Est".

Cum România nu este un teritoriu ocupat şi cum alte înțelegeri nu există între germani şi noi, rezultă că pensionarii armatei germane nu au dreptul să ducă cu ei, peste frontieră, articole alimentare.

D. O.
Şeful Secției a 4-a,
Colonel C. NESTORESCU

Subşeful Secției a 4-a, pentru servicii,
Locotenent-colonel C. S. ZĂLARU

A.M.R. , fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar 565, fila 56.

223

Protocol adițional
la Protocolul secret din 17 iulie 1943

În completarea Protocolului din 17 iulie 1943 se convin următoarele între Guvernul român şi Guvernul german:

1. Peste sumele prevăzute de Protocolul din 17 iulie 1943, sunt necesare, după experiențele făcute între timp, alte 3,381 miliarde lei, pentru executarea construcțiilor de apărare contra schijelor, a instalațiilor petroliere.

Există înțelegerea că lucrările până la plafonul de 8,9 miliarde lei plus 3,381 miliarde lei de mai sus vor fi efectuate cât mai grabnic, ținând seama de necesitățile militare şi procedura Protocolului din 17 iulie 1943, arma aeriană germană va acorda tot sprijinul său pentru executarea acestor lucrări.

2. Avându-se în vedere schimbările politice intervenite de la 17 iulie 1943 şi situația de astăzi a producției şi a exporturilor de produse petroliere, cheltuielile ce se nasc prin lucrările făcute în România în baza Protocolului din 17 iulie 1943 şi a acestui Protocol adițional, în sumă totală probabilă de 14,4 miliarde lei, vor fi repartizate între Germania şi România în raport de 55% şi 45%.

Dacă în decursul războiului s-ar dovedi necesară executarea de noi lucrări de apărare antiaeriană, Guvernul român îşi rezervă dreptul de a cere pentru acest caz de la

Guvernul german, plata de către Germania a tuturor cheltuielilor ce s-ar naşte eventual din aceasta.

3. Există înţelegere asupra faptului că, contrapartea de cheltuieli ce revine Germaniei, conform punctului 2 de mai sus, va fi considerată ca acoperită prin livrarea materialului specificat mai jos.

a) Livrările germane prevăzute în Protocolul din 17 iulie 1943, care reprezintă contribuţia germană la executarea lucrărilor necesare şi pe care Guvernul român este dispus să le accepte se cifrează – conform listei întocmite între timp de Subsecretariatul Aerului – până acum la 8,48 miliarde de lei.

b) La aceasta se adaugă alte livrări menţionate în lista anexată în valoare de cca 3 miliarde lei.

c) În afară de aceasta, Guvernul german va preda proprietatea unor tunuri de artilerie antiaeriană, în valoare de cca. 1 miliard de lei.

d) Guvernul român declară că în afară de aceasta este indispensabilă livrarea de cel puţin 3 escadrile de vânătoare de zi pentru asigurarea apărării aeriene. Guvernul german va comunica în cel mai scurt timp, când va avea loc livrarea acestor escadrile de vânătoare de zi, aşa că livrările totale germane vor atinge o valoare totală de cca. 13,5 miliarde lei.

4. Întrucât pentru materialul şi materialul de război, ce în baza articolului 33 de mii se trece din proprietate germană în proprietate românească, au fost livrate în trecut din Germania muniţii, lichid pentru ceaţă, hidrogen, material special pentru aparate de stins, cât şi piese de schimb, fără plată din partea României, aceste livrări indispensabile vor fi executate şi în viitor în mod gratuit, independent de schimbarea de proprietate, în măsura în care materialul de război respectiv serveşte mai departe aceluiaşi scop ca şi până acum. Aceasta este valabil şi pentru materialul livrat din Germania, pentru înlocuirea de cabluri sau mijloace de transmisiuni uzate, cât şi pentru repartiţia de tunuri antiaeriene, baloane de baraj şi aparaturi speciale, de trebuie executate de Germania. Din partea românească se arată că executarea fără dificultăţi a acestor livrări şi prestaţii este o condiţie pentru eficacitatea apărării aeriene.

5. Cheltuielile pentru reconstrucţia rafinăriilor până la suma maximă de 4,5 miliarde de lei, vor fi deocamdată astfel împărţite, încât Guvernul german, Guvernul român şi societăţile petroliere româneşti să participe cu câte o treime. Materialele livrate până acum şi cele ce urmează a fi livrate de Germania pentru executarea reconstruirii, vor fi socotite asupra participării germane la suma de 4,5 miliarde lei. Cantităţile de fier necesare reconstruirii de mai sus vor fi livrate peste contingentele convenite până acum.

Deoarece contribuţia germană ce urmează a fi prestată conform celor de mai sus, va depăşi probabil cu cca. 0,8 miliarde lei valoarea materialelor ce urmează a fi livrate de Germania, suma aceasta a fost trecută în planul de plăţi convenit astăzi în alt loc.

Dacă cheltuielile totale ale reconstrucţiei, necesare din punct de vedere al economiei de război, depăşesc 4,5 miliarde de lei, atunci Guvernul german şi Guvernul român vor suporta cheltuielile suplimentare pe jumătate.

6. Pentru a asigura executarea cât mai urgentă a lucrărilor necesare, Ministerul român al Finanţelor va pune la dispoziţie, aşa cum s-a prevăzut deja în Protocolul din 17 iulie 1943, sub formă de avans, sumele necesare şi pentru celelalte lucrări ce urmează a fi executate conform acestui protocol, în conformitate cu procedura Protocolului din 17 iulie 1943.

7. Situaţia prestaţiilor şi plăţilor reciproce, bazate pe Protocolul din 17 iulie 1943, cât şi pe acest Protocol adiţional va fi supravegheată de o comisie româno–germană, ce urmează a fi instituită de ambele guverne.

Semnat la Bucureşti, în câte două exemplare originale, în limbile română şi germană, la data de 9 februarie 1944.

(ss) Karl CLODIUS (ss) M. ANTONESCU

LISTA
livrărilor suplimentare de materiale de război în afara listelor de 8,48 miliarde lei

		Valoare estimativă
1	Nouă hidroavioane Heinkel 114 A sau B, cu piese rezervă şi trei motoare de rezervă…….	0,2 miliarde lei
2	Două escadrile a câte 11 avioane Heinkel 111, cu piese de schimb, utilaj de escadrilă şi 12 motoare de rezervă…….	0,4 miliarde lei
3	Una escadrilă vânătoare noapte cu: - 12 avioane Messerschmitt 110 - 7 motoare rezervă - piese schimb…….	0,46 miliarde lei
4	13 companii de apărare pasivă (4 batalioane) dotate cu materialele prevăzute în listele oficiale germane…….	1,5 miliarde lei
5	Una escadrilă asalt cu: - 12 avioane Heinkel 129 - 7 motoare de rezervă - piese de schimb - utilaj de escadrilă……..	0,4 miliarde lei
	Total	**3,00 miliarde lei**

(ss) Karl CLODIUS (ss) M. ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 1073, filele 12 – 15.

224

Protocol adiţional la Acordul româno–german din 17 ianuarie 1942, asupra reglementării drepturilor de proprietate ale repatriaţilor de origine etnică germană din Basarabia şi Bucovina de Nord

În completarea acordului din 17 ianuarie 1942 se constată că între Guvernul român şi Guvernul german există înţelegere asupra următoarelor:

Articolul 1. Statul german a repatriat în Germania etnicii germani din Basarabia şi Bucovina de Nord, aceştia renunţând la cetăţenia română.

Ei au pierdut prin aceasta dreptul de proprietate asupra bunurilor lor aflate în Basarabia şi Bucovina de Nord pe care le-au părăsit şi pe care Guvernul german le-a trecut Guvernului român.

Listele repatriaţilor şi actele de identificare a averilor lăsate de repatriaţi vor fi predate Guvernului român, precum şi orice alte informaţii care sunt indicate pentru o identificare a bunurilor mobile şi a imobilelor prin destinaţie, lăsate de ei.

Articolul 2. De asemenea, bunurile situate în Basarabia şi Bucovina de Nord, aparţinând persoanelor juridice, în măsura în care părţi sociale se aflau în proprietatea repatriaţilor germani, au fost cedate de aceştia statului german, transmise prin convenţia de faţă statului român.

Sunt exceptate de la aceasta bunurile ce se specifică mai jos, situate în Cernăuţi şi destinate unor scopuri determinate şi anume: Casa germană, Orfelinatul german catolic cu trei complexe de clădiri, Orfelinatul german-evanghelic, Căminul german.

Dacă statul român restituie repatriaţilor înapoiaţi până la 11 iulie 1942, averea lor, atunci valoarea acesteia va fi scăzută din suma de 75 milioane RM ce urmează a fi plătită de România. Valoarea acestor bunuri va fi evaluată conform procedeului stabilit prin anexa 8 la convenţia din 20 octombrie 1940.

Repatriaţii de origine germană, de asemenea, au abandonat toate creanţele lor contra statului român şi contra acelor persoane de drept public sau particulari care şi-au avut sediul, respectiv domiciliul, în Basarabia şi Bucovina de Nord, până în momentul repatrierii.

Articolul 3. Pentru despăgubirea acestor repatriaţi şi plata oricăror prestaţiuni decurgând din dreptul de proprietate sau de creanţe asupra bunurilor şi părţilor sociale, precum şi a oricăror creanţe, statul român s-a obligat să plătească guvernului Reich-ului suma de 4,5 miliarde lei.

Statul german s-a obligat să despăgubească pe toţi aceşti titulari de drepturi. Aceştia nu mai pot exercita nici o acţiune imobiliară sau personală privitoare la bunurile lor din Basarabia şi Bucovina de Nord sau la orice alte drepturi, creanţe şi interese, pentru că toate aceste acţiuni sunt stinse prin obligaţiunea de plată consimţită de Guvernul român.

În consecinţă, orice pretenţii de orice natură ale acestor titulari de drepturi nu se pot îndrepta decât împotriva statului german, care se subrogă statului român în orice obligaţiuni, de orice natură, cu privire la bunurile şi creanţele arătate mai sus.

Articolul 4. Statul român va apărea ca debitor pentru toate creanţele de drept public sau al creanţelor existente în momentul repatrierii, contra repatriaţilor germani ce ar avea sediul sau ar privi bunuri din Basarabia şi Bucovina de Nord.

Articolul 5. Pe baza acestei convenţii ce va fi ratificată, statul român, printr-o lege, va stabili procedura de intrare în posesie şi intabulare a bunurilor în registrele de mutaţie imobiliară.

Articolul 6. Statul român intră în posesia de drept a bunurilor la data ratificării acestei convenţii, iar legea specială va prevedea procedura prin care fiecare judeţ, unde aceste bunuri sunt înscrise în registrele imobiliare, procurorul, prefectul, primarii locali, vor cere trecerea proprietăţii tuturor repatriaţilor germani, în proprietatea statului român.

Articolul 7. Orice obligaţie privind aceste bunuri, care ar fi stabilită de Germania, prin alte acorduri internaţionale, rămâne în sarcina acesteia.

Articolul 8. Se precizează că acordul de faţă şi cel din 17 ianuarie 1942 se aplică şi în privinţa bunurilor diferite din Basarabia şi Bucovina de Nord, aparţinând locuitorilor de origine etnică germană, care şi-au avut domiciliul în regiunile amintite, până la ocuparea lor de U.R.S.S. şi s-au repatriat apoi în Germania, fără a se ţine seama de locul de unde au fost repatriaţi.

Articolul 9. Plata sumei de 4,5 miliarde lei se face conform articolului 6 al acordului din 17 ianuarie 1942, fără a se ţine seama de executarea internă a măsurilor prevăzute în cursul lunii ce urmează după semnarea acestui acord adiţional.

Semnat în două exemplare originale, în limbile română şi germană, la Bucureşti, în ziua de 9 februarie 1944.

(ss) Karl CLODIUS (ss) M. ANTONESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 1073, filele 16 – 18.

225

Protocol secret nr. 20

Guvernul român şi Guvernul german, convinse de necesitatea de a obţine o realizare maximă în colaborarea economică de război dintre Germania şi România, convin următoarele:

1. Ambele guverne îşi propun pentru anul convenţional de la 1 octombrie 1943 până la 30 septembrie 1944, un schimb de prestaţii care, pentru plăţile în lei, sunt evaluate la circa 115 miliarde lei.

Suma de 115 miliarde lei reprezintă plăţile germane destinate atât exportului din România, cât şi nevoilor armatei germane sau altor plăţi efectuate în România în interes german.

2. Exporturile germane către România, necesare pentru a dobândi în cursul aceleeaşi perioade aceste mijloace de plată se estimează la 90 miliarde lei.

Pentru completarea diferenţei de mijloace de plată în lei, ambele guverne vor lua măsurile arătate mai jos.

3. Exporturile din Germania cuprind atât exporturile destinate nevoilor particulare ale pieţei româneşti, cât şi cele destinate autorităţilor de stat, cuprinzându-se şi importurile de armament şi altele pentru Ministerul Înzestrării Armatei, precum şi livrările de materiale destinate Regiei Autonome a C.F.R.

4. Cele două guverne sunt de acord că menţinerea şi sporirea livrărilor germane de armament este de importanţă deosebită şi că asigurarea efectuării acestor livrări constituie unul din scopurile cele mai însemnate ale prezentului protocol.

Se menţionează că interesul Guvernului român pentru livrarea de armament se referă cu deosebire la livrările de tancuri şi elemente blindate, avioane şi mijloace motorizate.

O listă a livrărilor de armament prevăzute până acum va fi anexată prezentului protocol; această listă va fi completată cu noile comenzi ce urmează a fi încheiate în cursul anului convenţional.

Categoriile cele mai importante ale celorlalte exporturi germane în România şi exporturi româneşti în Germania au fost convenite prin protocolul confidenţial încheiat astăzi între cele două comisii guvernamentale.

5. Plăţile reciproce se vor face din clearing-ul româno-german în cadrul acordului de plăţi existent.

Banca Naţională a României este numai mandatară pentru executarea prestaţiilor financiare la care statul român a consimţit şi, în consecinţă, Banca Naţională a României, pe măsura prezentării documentelor respective, va deconta toate sumele de RM ce-i vor fi avizate, în limita cererilor de RM adresate pe piaţă, sau a vărsămintelor în lei ce i s-ar face, după cum se arată la paragrafele următoare.

Până la 30 septembrie 1944, Banca Naţională a României va putea întrebuinţa disponibilul de RM ce-i aparţine, numai conform protocolului asupra unor livrări speciale, pentru acoperirea soldului creditor al Băncii Naţionale a României la ,,Deutsche Verrechnungskasse" din 2 februarie 1942 sau pentru alte operaţii în contul statului român, ce s-ar conveni între cele două guverne.

6. Pentru a permite Băncii Naţionale a României, ca mandatară a statului român, să deconteze sume de RM, Guvernul român se obligă să facă la Banca Naţională a României, două vărsăminte, respectiv până la 18 miliarde lei şi la 25 miliarde lei, în condiţiile şi în ritmul prevăzut mai jos.

7. Creditul convenit la acordurile de credit din 17 ianuarie şi 13 august 1942, de un total de 900 milioane RM se sporeşte la 1,050 milioane RM.

La livrarea materialului de război, în baza dispoziţiilor acestor acorduri de credit, jumătate din preţul de cumpărare va fi debitat şi de aci înainte în cadrul unui alt credit fără dobândă, ce este acordat Guvernului român de către Guvernul german.

Cu privire la lichidarea acestui credit, se va lua o hotărâre după terminarea războiului.

Guvernul german reînnoieşte declaraţia conţinută în protocolul din 11 ianuarie 1943, că lichidarea plăţilor ce mai urmează a se efectua după terminarea războiului, din creditele întemeiate pe acordurile din 17 ianuarie şi 13 august 1942, cât şi pe protocolul din 11 ianuarie 1943, precum şi cele decurgând din noul credit convenit prin protocolul de faţă, se va realiza în spiritul cel mai larg.

Guvernul german se va îngriji ca România să primească livrări de material de război pe baza acordului de credit, de cel puţin 18 miliarde lei, în cursul anului convenţional. În aceste livrări se cuprind şi acele livrări ce sunt menţionate în listele anexe la protocolul de faţă.

8. Pentru a compensa lipsa de disponibilităţi de lei, ce rezultă pentru Germania din executarea creditelor arătate în articolul 7 de mai sus, Guvernul român va vărsa la Banca Naţională a României, în vederea cumpărării de RM, sume de lei de valoarea livrărilor germane de material de război, dar numai pentru cel mult 18 miliarde lei.

Aceste sume vor fi puse la dispoziţie prin aceea că Guvernul român va cumpăra RM.

9. Guvernul român se obligă să mai pună la dispoziţia Băncii Naţionale a României, ca mandatară a statului, suma de 25 miliarde lei pentru cumpărarea unei sume corespondente de RM, în condiţiile şi la termenele convenite mai jos.

Există înţelegere între cele două guverne că suma de 25 miliarde lei să servească numai la decontarea în lei a contravalorii de RM avizată pentru exportul de cereale, furajere şi păstăioase din România şi Germania.

În acest scop, Banca Națională a României va ține o evidență specială a acestor plăți.

10. Până la 30 septembrie 1944 Guvernul român va dispune asupra sumelor de mărci obținute conform articolelor 8 și 9, numai pentru a plăti scadențele ce se vor naște până la 30 septembrie 1944 din contractele de credit româno-germane, din 4 decembrie 1940, 17 ianuarie, 13 august 1942 și de astăzi, precum și pentru aranjamente care ar avea drept scop lichidarea datoriilor statului român în Germania.

11. Suma de 25 miliarde lei, amintită în articolul 9, va fi pusă la dispoziție cu condiția ca Guvernul german să procure Guvernului român, 150 milioane așa numiții franci elvețieni liberi, prin sprijinul său la vânzarea următoarelor produse, la prețurile de mai jos:

Grâu	100.000 t	A 500 fr.elv.
Ovăz	20.000 t	A 490 fr.elv.
Orz	70.000 t	A 490 fr.elv.
Mazăre	20.000 t	A 600 fr.elv.
Mei	20.000 t	A 550 fr.elv.
Fasole	31.000 t	A 800 fr.elv.
Linte	10.000 t	A 800 fr.elv.

de fiecare tonă, fob port dunărean sau vagon franco frontiera română.

12. Pentru a asigura aceste exporturi, Guvernul român va elibera autorizațiile de export necesare firmelor de export indicate de Oficiul român al Cerealelor sau de „Reichsstelle für Getreide" și în cazul când Guvernul român intenționează să livreze mărfurile în natură, le va preda lui „Reichsstelle für Getride", împreună cu autorizațiile de export și documentele de încărcare necesare.

Guvernul român se obligă de a socoti dobândirile de devize din exportul produselor prevăzute mai sus, în Elveția și Suedia, sau din exportul în țările apusene contra devize libere, drept o îndeplinire a obligațiunii de vărsământ prealabil de devize.

Guvernul român se obligă însă a nu efectua asemenea exporturi la prețuri inferioare celor prevăzute la punctul 11 și în măsura în care intenționează a efectua exporturi directe la prețuri egale sau superioare, să rezerve lui „Reichsstelle für Getreide" dreptul de a prelua acest export în condiții egale. În cazul când aceasta nu uzează de dreptul său în termen de 48 ore de la primirea documentelor, atunci sunt valabile cele convenite la punctul 14, privind executarea tranzitului.

Executarea practică a acestor înțelegeri se va realiza prin acordul părților.

Guvernul german se obligă să asigure în orice caz Guvernului român, vânzarea mărfurilor menționate la punctul 11, în condițiile indicate acolo, în măsura în care, pentru plata exporturilor către Germania, va fi necesar să se facă vărsămintele în lei prevăzute de articolul 9 și în proporție de 6 milioane franci elvețieni pentru 1 miliard lei.

13. Pentru a ușura începutul cumpărării de RM din suma de 25 miliarde lei, prevăzută la punctul 11, Guvernul german va vărsa în favoarea Guvernului român 20 milioane așa numiții franci elvețieni liberi, în contul realizării întregii operații. Guvernul român se va îngriji ca să fie pusă la dispoziție pentru „Reichsstelle für Geteride", în conformitate cu punctul 11, cantitățile de cereale corespunzătoare din cele 271.000 de tone. În afară de aceasta, Guvernul român va pune la dispoziție, în conformitate cu punctul 15, în proporție de 6 milioane franci elvețieni pentru fiecare miliard de lei, o sumă de 3,3 miliarde lei.

14. Prin procurarea francilor elveţieni arătată mai sus, nu se atinge însă angajamentul Guvernului german de a uşura tranzitul normal către pieţele occidentale ale altor mărfuri româneşti şi chiar a mărfurilor mai sus enumerate în articolul 11, imediat ce exportul cantităţilor prevăzute acolo a fost executat şi contingentele acordate Germaniei au fost proporţional îndeplinite.

Guvernul român va prezenta în fiecare lună un program pentru acele mărfuri care urmează a fi transportate în tranzit prin Germania.

Guvernul german va lua atunci măsurile necesare pentru executarea tranzitului.

15. Pentru a accelera în primele luni după semnarea prezentului acord, cumpărarea de mărfuri, Guvernul român va pune la dispoziţie, până la 30 aprilie 1944, din totalitatea vărsămintelor prevăzute, o sumă maximă de 18 miliarde lei, sumă ce se repartizează pentru 10 miliarde lei asupra celor 25 miliarde lei şi pentru 8 miliarde asupra celor 18 miliarde lei.

Această alimentare se va face prin vărsământ la Banca Naţională a României în scopul de a permite o decontare suplimentară de RM, adică peste acele sume rezultând din cumpărarea de RM, pentru plata importurilor româneşti (altele decât armament) din Germania.

Vărsarea sumelor respective de 10 şi 8 miliarde lei care în lunile februarie, martie şi aprilie nu vor depăşi 3,33, respectiv, 2,67 miliarde lei, este condiţionată de executarea obligaţiilor prevăzute mai sus pentru procurarea acestor disponibilităţi şi anume: pentru suma de 10 miliarde lei, de depunerea prealabilă de devize libere, respectiv, câte 6 milioane franci elveţieni pentru fiecare miliard de lei, şi pentru suma de 8 miliarde lei, de livrarea la timp a armamentului, în special a armamentului arătat în articolul 4, alineatul 2.

În calculul livrărilor de armament se va ţine socoteală de livrările efectuate cu începere de la 1 octombrie 1943.

Pentru lunile următoare, Guvernul român va pune la dispoziţia Băncii Naţionale a României, pentru cumpărarea de RM din cele 25 miliarde lei, câte 2,5 miliarde lei pe lunile mai, iunie, iulie, august şi 5 miliarde lei în luna septembrie 1944.

Aceste vărsăminte depind de intrarea anticipată a devizelor în raportul de 6 milioane franci elveţieni pentru fiecare miliard lei.

Punerea la dispoziţie a restului de 10 miliarde lei, care reprezintă contravaloarea creditelor acordate de Germania pentru cumpărarea de armament, se va efectua în rate de 2 miliarde lei lunar, cu respectarea celor stipulate în articolul 4 al acestui protocol secret.

16. Sumele de lei disponibile în clearing, cât şi sumele de lei puse la dispoziţie de Guvernul român, care corespund contravalorii exportului german de material de război, vor fi utilizate în primul rând pentru plata necesităţilor armatei germane din România, a familiilor voluntarilor SS şi pentru exportul românesc de produse petroliere către Germania.

17. Guvernul român îşi rezervă dreptul ca, ţinând seama de dispoziţiile convenite în sarcina ambelor ţări, să-şi îndeplinească obligaţia de a crea mijloace de plată în lei pentru cumpărarea de cereale în lunile februarie, martie, aprilie până la 50% prin livrări de cereale şi pe baza remiterii de documente de încărcare şi a autorizaţiei de export în cadrul contingentelor stabilite prin prezentul protocol şi planul de livrare convenit între „Reichsstelle für Getreide” şi INCOOP, şi la preţurile de export în vigoare atunci. În celelalte luni se poate stabili, de la caz la caz, înlocuirea plăţilor prin predare de marfă.

18. Guvernul român va uşura finanţarea exportului în Germania, prin apelul la băncile particulare, fără a micşora plăţile prevăzute în articolul 14, până în luna august 1944, dar fără a majora volumul total al vărsămintelor sale.

Aceasta se va face prin aceea că Guvernul român va acorda băncilor particulare o garanţie de decontare de RM până la 6 miliarde lei.

Această decontare se va face din vărsământul de 5 miliarde lei din luna septembrie pentru exporturile de cereale, furajere şi păstăioase, iar pentru 1 miliard lei din disponibilităţile clearing-ului.

Garanţia se va da de statul român în proporţie de 2/3 pentru decontarea exporturilor de cereale furajere şi păioase şi de 1/3 pentru exporturile de alte mărfuri decât cele precedente şi decât produsele petroliere.

Garanţia aceasta se va da de îndată ce Guvernul german a avut grijă, conform articolului 10, să procure 30 milioane franci elveţieni.

19. Livrările prevăzute în cadrul unei operaţii de compensaţie cu Belgia, de 65.000 tone grâu şi 65.000 tone mazăre, vor fi decontate în afara creditului de 25 milioane lei.

Semnat în două exemplare originale, în limbile română şi germană, la Bucureşti, în ziua de 9 februarie 1944.

(ss) Mihai ANTONESCU (ss) Karl CLODIUS

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 1073, filele 3 – 11.

226

Nr. 233.289 din 26 martie 1944

Ministerul Înzestrării Armatei şi al Producţiei de Război
Serviciul F.A.N.

Către
Marele Stat Major
(Domnului sub-şef, general Mardare)

Am onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

În şedinţa de la 24 martie 1944 a Delegaţiei Interministeriale s-a pus chestiunea evidenţei şi plăţii prestaţiilor germane, în forma indicată în anexa 1 (extras din ordinea de zi).

În urma discuţiilor, s-au hotărât cele specificate în anexa 2 (extras din hotărârile Delegaţiei Interministeriale) .

Pentru executarea acestor hotărâri, vă rugăm să binevoiţi a desemna delegatul Domniei voastre calificat, în măsură de a cunoaşte bine chestiunea şi a putea lua hotărâri, care să participe la conferinţa ce va avea loc în cabinetul subsemnatului, vineri 31 martie 1944 ora 17,30 , în scopul de a clarifica şi soluţiona definitiv această problemă .

p. Ministru,

Secretar general,
Viceamiral Al. A. GHEORGHIU

Anexa 1

Problema regimului de evidenţă – contabilizare şi plată a livrărilor de materiale germane şi a prestaţiilor de orice fel, pe front şi în interior

Aplicarea convenţiilor speciale şi a dispoziţiilor în vigoare privind livrările şi prestaţiile germane, se face în condiţii anormale datorită confuziei create de diferite interpretări date acelor convenţii şi dispoziţii .

Astfel:

A) Intendantul şef al armatei germane în România – informat de Marele Stat Major, Secţia a 4-a că Serviciul F.A.E. din M.I.A.P.R. este organul însărcinat cu decontarea livrărilor şi prestaţiilor făcute de armata germană armatei române – a şi început a trimite, pentru achitare, facturi pentru diferite prestaţii în natură făcute de trupele germane trupelor române de front .

În sprijinul revendicărilor sale, intendantul şef al armatei germane invocă convenţia specială ,,Şteflea–Becker" încheiată la 30 iunie 1942, pe care o interpretează în sensul că – deşi aceste prestaţii nu se plătesc pe loc în numerar – ele rămân totuşi să fie decontate în clearing .

Aplicarea acestei convenţii nu cade în sarcina M.I.A.P.R., căruia totuşi i se trimit – pentru a fi plătite astfel de facturi care nu se referă la livrări de materiale de război prevăzute în planul de înzestrare sau în programele de livrări stabilite de O.K.N., ci la prestaţii de natură cu totul străină planului de înzestrare: cărbuni, materiale de înzestrare, petrol, subzistenţe, materiale de construcţie etc., care ies din atribuţiile M.I.A.P.R.

B) Pentru livrările de materiale de război efectuate direct pe front, s-a stabilit – de comun acord cu M.St.M. – ca să se dea instrucţiuni unităţilor, pentru reglementarea evidenţei şi plăţii acestor livrări astfel:

- Pentru toate primirile anterioare datei de 1 martie 1944, marile unităţi să trimită – prin Marele Stat Major – la M.I.A.P.R., borderouri însoţite de copiile certificate ale recipiselor de înregistrare a materialelor primite, care vor constitui actul contabil de plată, urmând ca – după primirea acestor borderouri – M.I.A.P.R. să considere nule toate procesele verbale şi adeverinţele primite disparat de la unităţi până în prezent .

Pentru primirile după data de 1 martie 1944, să se trimită lunar - pe această cale – borderouri însoţite de recipisele originale de înregistrarea materialelor .

Marele Stat Major continuă totuşi a trimite, ca şi în trecut, dosare cu adeverinţe germane care nu pot servi ca act contabil şi care, ceva mai mult, se referă atât la materiale de război propriu-zise, cât şi la prestaţii în natură de felul celor arătate sub punctul "a" de mai sus.

Pentru normalizarea mecanismelor de plată şi de evidenţă a livrărilor şi prestaţiilor germane şi pentru lichidarea tuturor confuziilor, M.I.A.P.R. socoteşte că este necesar să se convoce o conferinţă la care pe lângă organele de resort ale M.I.A.P.R., să participe: domnul general şef sau subşef al M.St.M., însoţit de şefii secţiilor 4 şi 7 din M.St.M., un delegat calificat al Misiunii Militare Germane în România (col. Assman sau altul), ofiţerul Economiei Germane în România (col. Busch) .

- Intendantul şef al armatei germane în România sau delegatul său calificat . –

În această conferinţă urmează a se stabili în mod precis cine, pe baza căror acte şi pe ce cale efectuează decontările şi ţine evidenţa livrărilor şi prestaţiilor germane .

Pe baza acordurilor şi a dispoziţiilor cunoscute, M.I.A.P.R. vede problema astfel:

A . Livrările şi prestaţiile germane se pot grupa în două categorii mari:

1. Pe front, la unităţi;
2. În interior, către M.I.A.P.R. , unităţi, depozite etc.

În fiecare aceste categorii, poate fi vorba de:

a) Livrări de materiale de război prevăzute în planul de înzestrare sau în programele de livrări stabilite de O.K.N.

b) Prestaţii de natură, alimente, combustibile, materiale de întreţinere etc. ce nu se încadrează în plan sau în programele de mai sus .

Regimul de plată şi evidenţă, pentru fiecare din aceste categorii, este următorul :

1. Pe front la unităţi :

a) Materialele de război prevăzute în plan sau în programe se decontează de M.I.A.P.R., prin ordonatorii săi, pe bază de facturi de la Ageka sau de la firmele furnizoare delegate să facă aceste decontări.

Actele contabile sunt recipisele de înregistrare sau copiile lor certificate, primite de la unităţi prin M.St.M., conform instrucţiunilor stabilite de comun acord .

Plata lor se face în conformitate cu acordul economic şi cu protocolul secret din 9 februarie 1944.

b) Prestaţiile de altă natură (combustibil, întreţinere, alimente etc.) urmează regimul Convenţiei „Şteflea–Becker" , care rămâne a se preciza în conferinţă şi care – în mod logic – nu poate privi direcţiile şi serviciile din M.I.A.P.R. ci numai M.St.M. şi Ministerul de Război, căruia urmează a i se trimite actele pentru plată şi evidenţă .

2. În interior:

a) Materialele de război prevăzute în plan, în programele de livrări sau în comenzile M.I.A.P.R., urmează acelaşi regim de plată şi evidenţă ca acelea de subpunctul „1 a" de mai sus şi privesc M.I.A.P.R.

b) Prestaţiile de altă natură privesc comisia specială instituită pe lângă Secţia a 7-a a M.St.M., care le centralizează pentru evidenţa balanţei schimburilor, iar în ce priveşte plata lor, ea se reglementează tot prin grija acestei Comisii , de către Ministerul de Război.

B. Prestaţiile româneşti către formaţiunile şi unităţile germane, dacă se produc în interior, evidenţa şi plata lor se reglementează prin grija Comisiei Speciale de pe lângă Secţia a 7-a a Marelui Stat Major .

Rămâne însă a se reglementa procedeul de urmat pentru evidenţa şi decontarea prestaţiilor pe care unităţile române le fac pe front unităţilor germane, fie că este vorba de materiale de război propriu zise, fie că este vorba de materiale de întreţinere sau diverse prestaţii în natură .

Anexa 2

Hotărârea Delegaţiei Interministeriale cu privire la „regimul de plată şi evidenţă a livrărilor şi prestaţiilor germane" pe front şi în zona interioară.

Ca urmare a discuţiilor, Delegaţia Interministerială, dată fiind importanţa acestei chestiuni dispune:

a) În prealabil propunerile M.I.A.P.R. vor fi discutate într-o şedinţă comună, de către delegaţii calificaţi ai: Ministerului Economiei Naţionale, Ministerului Înzestrării Armatei , Ministerului de Război, Ministerului de Finanţe, Marelui Stat Major şi

Ministerului Afacerilor Străine – Direcţia Afacerilor Economice;

b) Rezultatele vor fi supuse discuţiei şi avizului Ministerului Afacerilor Străine şi apoi supuse hotărârii domnului Mareşal;

c) Ulterior, concluziile şi hotărârile, vor fi discutate cu Misiunea Economică Germană şi Intendantul şef al armatei germane din România

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 565, filele 140 – 144.

227

Marele Stat Major 7 aprilie 1944
Cabinet

Notă
relativă la discuţiile avute cu domnul general C. A. Wagner, general Quartiermeister, privitor la organizarea teritoriului

În conferinţa ce a avut loc la Marele Stat Major, în după-amiaza zilei de 6 aprilie a.c., au fost stabilite principiile pe baza cărora în zilele următoare se vor discuta detaliile problemelor.

Aceste principii sunt următoarele:

1. Legătura în tot ceea ce priveşte aprovizionările, evacuările şi transporturile pentru trupele germane şi române din Grupul Armate „A" trebuie să se facă prin Marele Stat Major român sau prin organe autorizate ale acestora;

2. Aprovizionările cu materiale specifice trupelor române (echipament, armament, material sanitar, material veterinar) se fac prin grija Marele Stat Major, după cererile înaintate prin Grupul Armate „A" pentru marile unităţi care intră în compunerea armatelor germane, sau direct de către armatele române.

3. Organizarea teritoriului

Domnul general Wagner este de acord cu organizarea Comandamentului General al Etapelor.

Pe lângă acest comandament va funcţiona Comandamentul generalului Auleb, care are autoritate asupra tuturor serviciilor şi formaţiunilor germane de pe teritoriul Grupului de Armate „A".

Comandamentul General al Etapelor şi Comandamentul generalului Auleb se vor instala la Tecuci.

Aceste două comandamente urmează să lucreze într-o strânsă colaborare.

În zona etapelor, serviciile germane strict necesare Grupului de Armate „A", vor fi plasate de generalul Auleb în înţelegere cu Comandamentul General al Etapelor.

„Serviciile şi formaţiile germane care prisosesc peste nevoile Grupului de Armate „A" vor părăsi teritoriul României".

Refugiaţii germani din Transnistria (cei 130.000 locuitori şi circa 100.000 vite) şi refugiaţii ucraineni, trebuie transportaţi cât mai grabnic din sudul Basarabiei, fiindcă altfel periclitează hrănirea şi sănătatea trupelor Grupului de Armate „A".

În ceea ce priveşte ordinea şi disciplina pe teritoriu, germanii vor aduce unităţi puternice de jandarmi care vor colabora cu organele respective române, pentru asigurarea ordinii mai ales în zonele supraaglomerate.

Pentru aprovizionarea Armatei 17 germane (Crimeea) se va instala o bază materială în Dobrogea, între Tulcea şi Constanţa.

4). Armament şi muniţii

Aprovizionările cu armament şi muniţii se vor face după principiile în baza cărora funcţionează şi astăzi.

Marele Stat Major a insistat:

- să ni se livreze cât mai urgent armamentul pentru dotarea vânătorilor de care de luptă, care ne-a fost promis (Faust-patronner şi Offenroher);

- să ni se trimită cât mai curând armamentul german din contractul "Olivenbaum" de care avem nevoie pentru instrucţia recruţilor şi înlocuirea armamentului la M.U., dotate cu armament rusesc.

5. Aprovizionările

Se vor executa pe baza convenţiei economice încheiate între Guvernul român şi Guvernul german.

Intendantul general Kleberger a cerut ca tranşele prevăzute în convenţie să fie livrate anticipat pentru a putea constitui depozitele Grupului de Armate „A". Această chestiune urmează să fie discutată şi soluţionată cu generalul Arbore, subsecretarul de stat al aprovizionărilor.

6. Serviciul Sanitar

Medicul general profesor dr. Handlores a cerut:

a) Să se acorde o mai mare adâncime în teritoriul român pentru plasarea formaţiunilor sanitare germane şi în special în zona Braşov – Sibiu.

Marele Stat Major a arătat că este o imposibilitate plasarea de noi spitale în Braşov şi Sibiu, centrele acestea fiind supraaglomerate. Am indicat să caute această adâncime în văile superioare ale Oltului şi Mureşului şi pe direcţia Târgu Mureş – Cluj.

b) Clădiri mari pentru spitale. Marele Stat Major a arătat că aceste clădiri sunt foarte rare în zona etapelor şi acelea care există sunt ocupate de spitalele române;

c) Localuri pentru spitalizare în Bucureşti. Marele Stat Major a arătat că până astăzi s-au dat în Bucureşti localuri pentru circa 2000 paturi şi că, faţă de pericolele aeriene, este de părere ca răniţii germani să fie transportaţi în Transilvania de Nord.

7. Transporturile

Generalul Wagner a comunicat din partea generalului Zeitzler că, Comandamentul Suprem german nu are de gând să se amestece în administraţia şi funcţionarea C.F.R. cer însă, numai instalarea în anume gări a unui personal militar strict necesar supravegherii transporturilor germane.

Marele Stat Major este de acord cu acest punct de vedere şi a insistat că în materie de transporturi nu poate să existe decât un singur organ de conducere (Marele Stat Major cu Direcţia Generală C.F.R.), care va lucra ca şi până acum în strânsă legătură cu ofiţerul însărcinat cu transporturile germane în România.

Şeful Marelui Stat Major,
General I. ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 369, filele 531 – 534.

228

Marele Stat Major
Secția a 4-a, Biroul 1

Nr.734.470 din 7 aprilie 1944

Notă

Obiect: Situația armamentului destinat marilor unități în Crimeea şi care nu s-a mai expediat din cauza evacuării Crimeei.

Armamentul german ce se află la Galați şi Constanța destinat marilor unități în Crimeea, a fost distribuit de Comandamentul German marilor unități operative din Basarabia şi Moldova.

Domnul general Gârbea, cu nr.38A/44, sugerase ideea ca armamentul destinat completării marilor unități în Crimeea oprit la Constanța şi Galați, din cauza evacuării Crimeei, să fie cerut de la germani pentru reorganizarea celor patru divizii din Armata a 3-a şi pentru recompletarea pierderilor diviziilor de pe front.

La intervenția Secției a 4-a, locotenent-colonel Ivănescu, şeful Detaşamentului de Legătură Român pe lângă Comandamentul Suprem german, raportează, cu nr.60704/1944, că armamentul destinat Crimeei nu mai este disponibil deoarece a fost distribuit imediat unităților luptătoare din Basarabia şi Moldova.

Şeful Secției a 4-a,
Colonel C.NESTORESCU

Şeful Biroului 1,
Locotenent-colonel D.ŞERBĂNESCU
[*Rezoluție*]:
16 iunie 1944
Era normal să-şi completeze în primul rând lipsurile proprii.
General MARDARI

A.M.R , fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar 787, fila 205.

229

9 aprilie 1944

Protocol relativ la aprovizionări, evacuări şi transporturi în zona Grupului de Armate „Ucraina de Sud”

CAPITOL I
(Organizarea teritoriului)

Articolul 1. Teritoriul cuprins la nord-est de linia de demarcaţie, arătat în harta anexă*, constituie regiunea armatelor de operaţii.

În această regiune, autoritatea se exercită de către Comandamentul de Căpetenie al armatei române, prin comandamentele de armate române şi Comandamentul General Român al Etapelor.

Articolul 2. Comandamentul General Român al Etapelor, Comandamentul General, iniţial la Tecuci, are în subordine:

- Etapele nr. 1, cu Comandamentul General, iniţial la Tecuci;
- Etapele nr. 2, cu Comandamentul General, iniţial, la Urziceni;
- Detalii în harta anexă*.

Articolul 3. Toate chestiunile privind administraţia civilă, în legătură cu conducerea operaţiilor comune, se soluţionează de către: armatele de operaţii române în zonele respective şi Comandamentul General Român al Etapelor, pentru rest.

Dreptul de a da dispoziţii, ordonanţe, proclamaţii, şi de a elimina la ordin etc., pe teritoriul român, revine comandanţilor armatelor de operaţii române şi Comandamentului General Român al Etapelor.

Comandanţii germani nu au acest drept.

Comandanţii de armate germani şi comandanţii trupelor germane din România de Nord, vor face cereri în acest scop, Comandamentului General al Etapelor.

În caz de urgenţă extremă, când necesităţile operative cer, delegaţii Comandamentului General al Etapelor Române pe lângă armatele de operaţii germane, vor avea libertatea de a lua măsurile cerute de situaţie.

Articolul 4. Pentru o cât mai strânsă apropiere a celor două sisteme de aprovizionare, toate organele de aprovizionare române şi germane vor fi cât mai strâns legate.

Articolul 5. Din punct de vedere al ordinii, disciplinei şi poliţiei, privind armata germană, teritoriul de la nord de linia pârâul Zăbala – Forul – Focşani – Mărăşeşti (pe Siret) – Siretul – Dunărea maritimă – Braţul Chilia, (toate exclusiv), revine armatelor germane de operaţii.

Restul teritoriului, până la linia de demarcaţie, priveşte, din aceleaşi puncte de vedere, pe Comandamentul Trupelor Germane din România de nord (general de corp de armată Auleb, C. G. Tecuci).

Articolul 6. Pe lângă Comandamentul General al Etapelor, comandanţii etapelor nr. 1 şi nr. 2, precum şi pe lângă sectoarele de etape, armata germană va trebui să dea organe de servicii, poliţie şi jandarmi, care vor conlucra în comun acord cu organele române de mai sus.

Este de preferat ca aceste organe să aibă reşedinţa pe lângă organele de etape române.

Articolul 7. Serviciile germane şi române, care se găsesc în prezent în Sectorul 5 Etape, rămân şi mai departe în zonă, lucrând independent, pentru aprovizionarea şi evacuarea unităţilor din Crimeea.

CAPITOLUL II

(Armament)

Articolul 8. Tot armamentul german pentru România va fi livrat conform planului "OLIVENBAUM". Repartizarea acestui armament revine Marelui Stat Major

* Harta nu se publică.

român. Pentru dotarea M.U. şi pentru completările de pierderi, urmează a se spori cantităţile din planul "OLIVENBAUM".

Pentru înlocuirea armamentului rus (care nu are muniţii suficiente) la diviziile 5, 6 şi 13 infanterie, cu armament german, sunt necesare: 45.000 arme, 1.500 puşti mitraliere şi 450 mitraliere.

Comandamentul german va comunica posibilităţile de livrare.

CAPITOLUL III

(Muniţii)

Articolul 9. Muniţii:

a) Aprovizionarea cu muniţii germane prin Grupul de Armate ,,Ucraina de Sud", ca şi până acum, inclusiv pentru armamentul individual şi automat;

b) Aprovizionarea cu muniţie românească, precum şi cu cea fabricată în străinătate pentru armamentul românesc, se face prin grija Marelui Stat Major român, pentru Armata a 4-a şi Divizia de Gardă, iar pentru restul unităţilor aflate sub ordinele Grupului de Armate ,,Ucraina de Sud" se face prin grija acestuia.

Această aprovizionare pentru Armata a 4-a este determinată de diversitatea de armament a unităţilor ce intră în compunerea acestei armate.

Prin acest aranjament, Marele Stat Major român îşi ia răspunderea aprovizionării cu muniţie românească, în cadrul principial precizat de domnul mareşal Antonescu, domnului general de corp de armată Wagner.

Grupul de Armate ,,Ucraina de Sud" va trebui să cunoască situaţia muniţiilor româneşti, prin grupul de legătură român.

c) Aprovizionarea cu muniţie germană a M.U. române, care nu sunt sub ordinele Grupului de Armate ,,Ucraina de Sud", se face prin grija Marelui Stat Major.

d) Din partea germană se vor lua măsuri pentru ca muniţia de luptă apropiată contra carelor de luptă, să fie livrată la timp şi sigur, în limita posibilităţilor.

CAPITOLUL IV

(Serviciul Sanitar)

Articolul 10. Pentru instalarea spitalelor necesare Grupului de Armate "Ucraina de Sud", se pun la dispoziţia Serviciului Sanitar german localuri pentru următoarele capacităţi de spitalizare: 1.000 paturi la Arad, 2.000 paturi la Bucureşti.

Articolul 11. Trenurile sanitare germane vor avea aceeaşi precădere la transportul pe reţeaua C.F.R., ca şi trenurile sanitare române.

Comandamentul german va utiliza în cea mai largă măsură transporturile pe Dunăre, pentru răniţii germani.

În acest scop, comandamentul german va folosi vasele proprii deoarece vasele româneşti nu se pot pune la dispoziţie.

Articolul 12. În cazul când trenurile sanitare germane ar suferi întârzieri pe traseul C.F.R., aprovizionarea cu alimente - cu raţii tip român – se poate face de către serviciile române din punctele unde s-ar putea afla reţinute trenurile, în contul german.

Aprovizionarea trenurilor sanitare germane cu medicamente şi material sanitar se va face în întregime de Comandamentul german, cu excepţia cazurilor de extremă urgenţă (întârzieri mari pe itinerar, cazuri foarte grave), când se va putea cere concursul formaţiunilor sanitare române.

Articolul 13. Comandamentul german se obligă a asigura transportarea urgentă spre Germania a tuturor refugiaţilor, atât germani cât şi de alte naţionalităţi, care au fost evacuaţi de armata germană din Ucraina şi Transnistria.

În tot timpul cât aceştia se vor afla în tranzit pe teritoriul român, Comandamentul german le va asigura hrănirea şi asistenţa sanitară şi va lua măsuri energice de profilaxie.

Toate detaliile vor fi stabilite de Generalul German pe lângă Comandamentul român.

CAPITOLUL V

(Transporturi)

Articolul 14. Conducerea şi exploatarea întregii reţele C.F.R., inclusiv reţeaua din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud" cade în sarcina exclusivă a C.F.R., fără nici un amestec din partea organelor germane de transport.

Articolul 15. Organele centrale de transport ale D. Trsp. Bv. Rum., rămân şi mai departe pe locurile şi cu atribuţiile de până acum, cu excepţia organelor germane aflate în zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud", prevăzute în alăturata hartă*, inclusiv personalul militar din unităţile de căi ferate germane şi care trec sub autoritatea Gen. d. Trsp. H. Gr. A.

Articolul 16. Toate problemele principale de transport şi tehnice de C.F., se vor rezolva, ca şi până acum de către Div. Trsp. Bv. Rum. (locotenent-colonel Schade), Marele Stat Major şi C. F. R.

Toate chestiunile de transport local din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud", se vor rezolva de către organele locale ale Marelui Stat Major şi C.F.R. (Grupul de Inspecţii C.F.R. respectiv), în acord cu Gen. d. Trsp. H.Gr.A.

Dificultăţile în rezolvarea chestiunilor locale din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud", vor fi tratate de către Dv. Trsp. Bv. Rum., Marele Stat Major şi C.F.R.

Articolul 17. Un ofiţer de stat major român şi un organ superior C.F.R., vor face legătura cu Gen. d. Trsp. H. Gr. A., la Galaţi.

Articolul 18. Organele de transport germane din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud", în colaborare cu organele Marelui Stat Major, sunt organe de informaţie, de legătură şi de urmărirea transporturilor germane şi române din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud".

Instrucţiunile de funcţionarea organelor germane de transport din zona Grupului de Armate "Ucraina de Sud" vor fi redactate de o comisie mixtă, compusă din Dv. Trsp. Bv. Rum., Marele Stat Major şi C.F.R.

Articolul 19. Surplusul de personal german de C.F.R. peste cel prevăzut mai sus, va fi retras.

Articolul 20. O eventuală sporire a eventualului program al transporturilor germane pe C.F.R., va fi posibilă numai după terminarea transporturilor române de concentrarea armatei (finele lunii aprilie a.c.), şi a evacuărilor.

Articolul 21. Pentru transportarea unităţilor militare germane din regiunea Brăila, Comandamentul german urmează să aducă imediat o rezervă de vagoane goale (iniţial 6 garnituri) în regiunea Arad.

C.F.R., după posibilităţi, va pune garnituri române la dispoziţia Comandamentului german, în regiunea Brăila, cu care se vor transporta aceste trupe executa până în regiunea Arad, unde se va face transbordarea lor în vagoane germane.

Aceste transporturi se vor executa fără program, după posibilităţi, iar transporturile în direcţia frontului vor avea în orice caz prioritate, asupra transporturilor de evacuare.

---

* Harta nu se publică.

Articolul 22. Marele Stat Major şi C.F.R. roagă Comandamentul german să asigure, în limita posibilităţilor, tranzitarea transporturilor române prin Palanca şi Floren, fără dificultăţi.

Articolul 23. Marele Stat Major şi C.F.R. solicită Comandamentului german ca toate chestiunile privitoare la mijloacele şi materialul german (locomotive, personal, cărbuni, material construcţii, transmisiuni, material întreţinere etc.), destinate efectuării transporturilor pe C.F.R., chiar şi pentru transporturile care nu au o legătură directă cu armata, să fie tratate de Marele Stat Major şi C.F.R. numai cu Dv. Trsp. Bv. Rum.

Domnul colonel Petri şi-a luat obligaţia de a transmite neîntârziat Marele Stat Major în această privinţă.

Articolul 24. Pentru satisfacerea actualului program al transporturilor germane, C.F.R. are nevoie de: 100 locomotive cu personal de locomotivă german (militar), 100 locomotive în bună stare de funcţionare, fără personal.

În plus, 5 trenuri atelier, 4 trenuri atelier pentru pompe, trenuri de materiale şi piese de schimb pentru locomotive, instalaţii depouri, cărbuni, ulei special pentru cilindri, personalul meseriaş şi tehnic necesar.

Articolul 25. Pentru imediata repunere în stare de funcţionare a liniilor şi instalaţiilor de cale ferată deteriorate prin bombardamentele aeriene inamice din ultimul timp, precum şi prin cele ce ar mai putea surveni, Marele Stat Major şi C.F.R. roagă Comandamentul german să dispună livrarea în cel mai scurt timp a materialelor de cale ferată ce fac obiectul diverselor contracte încheiate anterior şi care încă n-au fost trimise în ţară: material de cale ferată (şine, ace), de transmisiuni, material de frână, de poduri, material şi instalaţii pentru ateliere şi poduri etc.

Articolul 26. Organele germane de transport din România pot instala o reţea suplimentară de transmisiuni fără a deranja transmisiunile C.F.R. şi P.T.T. existente, pentru urmărirea transporturilor germane în mai bune condiţii.

Această reţea va putea fi utilizată în caz de nevoie şi de organele Marelui Stat Major şi C.F.R., însărcinate cu urmărirea circulaţiei trenurilor germane şi române.

Prezentul Protocol a fost încheiat azi, 9 aprilie 1944, dată la care intră în vigoare.

General de corp de armată,
(ss) WAGNER

General de brigadă adj.,
(ss)S. MARDARI

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare, dosar 997, filele 175-178.

230

Marele Stat Major
Secţia a 4- a

Nr. 729.600 din 13 mai 1944

Instrucţiuni speciale

În legătură cu detaşamentele de legătură pe lângă Grupul de Armate german "Ucraina de Sud", şi pe lângă armatele a 6-a şi a 8-a, germane.

I. Generalităţi

Cu începere de la primirea prezentei instrucţiuni speciale, iau fiinţă pe lângă marile comandamente germane, trei detaşamente de legătură comandate de ofiţeri superiori, brevetaţi de Statul Major, după cum urmează:

1. Detaşamentul de Legătură "Horia", comandant: locotenent-colonel Damian M. pe lângă Grupul de Armate german "Ucraina de Sud";

2. Detaşamentul de Legătură "Cloşca"; comandant: maior Focşăneanu Mihail, pe lângă Armata a 8-a germană;

3. Detaşamentul de Legătură "Crişan"; comandant: maior Popescu Vasile, pe lângă Armata a 6-a germană.

II. Compunerea detaşamentelor de legătură şi ordinea de bătaie.

A se vedea anexa nr. 1.*

III. Dependenţa detaşamentelor de legătură

1. Detaşamentul de Legătură "Horia", având în subordine detaşamentele de legătură "Cloşca" şi "Crişan", depinde din toate punctele de vedere de Marele Stat Major, mai puţin în chestiunea reaprovizionărilor de orice fel, fonduri, solde şi accesorii, care se repartizează după cum urmează:

a) Detaşamentele de Legătură "Horia" şi "Crişan" la Armata a 3-a,

b) Detaşamentul de Legătură "Cloşca" la Armata a 4-a.

2. Armatele 3, 4, Comandamentul General al Etapelor, etapele nr. 1 şi 2 pot cere detaşamentelor de legătură "Horia", "Cloşca" şi "Crişan", orice fel de relaţii sau pot face orice fel de cereri, în interesul comun al operaţiilor, în scopul realizării unei cât mai strânse colaborări materiale între armatele române şi aliate.

IV. Misiunea

Detaşamentele de legătură au misiunea de a urmări, veghea şi insista la aplicarea Protocolului german-român "General Wagner – General Mardari" din 9 aprilie 1944, (anexa nr. 2)*.

În legătură cu dotarea în materiale:

a) Să ţină o strânsă evidenţă a materialelor de toate categoriile primite de M.U. române direct de la comandamentele germane, raportându-se lunar situaţia acestor primiri;

b) Să urmărească pierderile în materiale ale M.U. din sectorul respectiv şi să raporteze lunar M.St.M., grupate pe acţiuni şi faze;

c) Să urmărească recompletarea acestor pierderi din cota lunară ce este acordată grupurilor de armate, hrana de către O.K.H.

Această misiune revine în special Detaşamentului "Horia" care va repartiza apoi cota acordată între forţele române respective (armatele a 3-a şi a 4-a române sau M.U. operând sub ordinele armatelor a 6-a şi a 8-a germane).

Cota acordată va fi comunicată de către Marele Stat Major sau de către generalul Gârbea direct la O.K.H.

Tot Detaşamentului "Horia" îi revine pentru început şi completarea pierderilor actuale ale M.U. din compunerea Armatei a 3-a prin cote separate pe care Grupul de Armate "Ucraina de Sud" le va primi de la O.K.H.

Pentru reuşita acestei operaţii şefii detaşamentelor de legătură vor avea situaţia materială a forţelor respective ţinută la curent, pentru a putea justifica oricând cererile de recompletarea materialelor.

d) Să trimită lunar M.I.A.P.R. pentru decontarea actelor de primiri de materiale încheiate între M.U. române şi germane.

3. În legătură cu funcţionarea serviciilor.

A) Generalităţi

---

* Anexele nu se publică.

Trupele române aflate sub ordinele germanilor, depind din toate punctele de vedere de armata română, mai puţin în chestiunile operative, care depind de armata germană.

Trupele depind între Carpaţii Orientali şi Prut de Armata a 4-a, între Prut şi Nistrul Inferior de Armata a 3-a.

B) Servicii

a) Va ţine o evidenţă a tuturor formaţiunilor de servicii române care lucrează cu trupele române în cadrul armatei germane.

b) Va urmări activitatea formaţiunilor de servicii, cerând sprijinul armatei germane, ori de câte ori elementele de servicii vor fi puse în condiţii grele de lucru.

c) Va putea face propuneri în legătură cu buna funcţionare a serviciilor şi numai în cazul când sprijinul german este ineficace.

d) Va urmări o cât mai bună cantonare a formaţiunilor de servicii în cadrul armatei germane.

C) Intendenţa

a) Supraveghează hrana trupelor române.

b) Poate interveni la germani pentru diferite reaprovizionări numai în cazuri fortuite şi numai atunci când aprovizionarea română nu s-a putut face.

c) Supraveghează şi uşurează în limita posibilităţilor activitatea ofiţerilor de legătură ce fac parte din organizaţia de control a Secţiei a 4-a – Organizaţia O.C.V.L. (ofiţer control, grup intendenţă, locotenent-colonel Vasilescu Leon).

D. Muniţii

Urmăreşte livrarea muniţiilor cerute de M.U. române în baza protocolului "Wagner – Mardari".

În general M.U. române trebuie să fie aprovizionate de către germani cu muniţii pentru: armamentul portativ şi automat calibru 7,92 mm, pistol mitralieră calibru 9 mm, tunuri A.C. calibru 50 şi 75 mm, tunuri calibru 75 mm de pe care de luptă şi tunuri de asalt, obuziere câmp calibru 105 mm H 4, Ofenrohr, Fauspatrone, grenade de armă pentru trombloane.

E. Sanitar

Urmăreşte:

a) Situaţia epidemiologică sub toate aspectele: starea generală sanitară a populaţiei şi a trupei, cazurile sporadice de boli contagioase, focarele epidemice şi măsurile luate, mersul fiecărei epidemii.

b) Starea igienei în cantonamente: locuinţe, îmbrăcăminte, hrană, baia şi deratizarea.

c) Situaţia dotării şi reaprivizionării cu materiale sanitare şi farmaceutice: stocuri, dotare, reîmprospătare.

d) Capacitatea de spitalizare realizată: raportul faţă de afluirea răniţilor, tipul de spitalizare, pe improvizări sau formaţiuni tip.

e) Mersul evacuării sanitare: cu trenuri permanente, cu trenuri improvizate.

F. Veterinar:

Urmăreşte:

a) Epizotiile între trupele armatei germane şi române şi informează la timp Marele Stat Major asupra măsurilor luate;

b) Poate cere în cazuri fortuite sprijinul germanilor în materie de funcţionarea Serviciului Veterinar.

G. Carburanţi

a) Urmăreşte trenurile sau stocurile de carburanţi trimise trupelor române şi ajungerea lor la destinaţie.

b) Poate primi cereri de carburanţi de la armata germană, aceasta însă numai în cazuri cu totul speciale şi numai când reaprovizionarea germană nu poate face faţă.

c) Ţine la curent evidenţa consumului lunar de carburanţi a M.U. române din cadrul armatei germane, raportând Marelui Stat Major situaţia la finele fiecărei luni.

H. Geniu şi transmisiuni

a) Urmăreşte dotarea cu material de geniu şi transmisiuni.

b) Va cere la germani sprijinul în materie de geniu şi transmisiuni, ori de câte ori nevoia o va cere, astfel ca nevoile de organizarea a terenului şi de transmisiuni să nu sufere.

I. Poşta

Va urmări activitatea serviciului poştal care de regulă se face de către armatele a 3-a şi a 4-a române.

Poate interveni la germani pentru a pune în anumite situaţii, mijloace pentru expedierea poştei la şi de la front.

V. Legături şi transmisiuni

P.C. Detaşament de Legătură "Horia" – Brăila, la Gruparea "Ucraina de Sud".

P.C. Detaşament de Legătură "Cloşca" – Bârlad la Armata a 8-a.

P.C. Detaşament de Legătură "Crişan" – Bolgrad la Armata a 6-a.

Detaşamentele de legătură, neavând mijloace de transmisiuni, se vor servi de transmisiunile germane, cerând în acest scop, fie ore regulate de convorbiri, fie alt aranjament.

P.C. al detaşamentului de legătură urmează soarta cartierelor generale ale armatelor germane respective.

VI. Diverse

1) Rapoarte în fiecare seară asupra stării materialelor:

Partea I: materiale pierdute de M.U. române.

Partea a 2-a: materiale primite de M.U. române

Partea a 3-a: cereri pentru servicii.

Partea a 4-a: greutăţi întâmpinate

Partea a 5-a: propuneri.

2) Toate aceste rapoarte se vor centraliza de către locotenent-colonelul Damian şi se vor primi de Marele Stat Major, cel mai târziu până la orele 24.

3) La 30 ale fiecărei luni se va înainta o dare de seamă sintetică asupra activităţii detaşamentului.

4) Drepturi:

Fiecare detaşament dispune de un fond de reprezentare care se va comunica ulterior şi care se va achita de către armatele a 3-a şi a 4-a după cum se arată la capitolul III din instrucţiunile de faţă.

Acest fond se întrebuinţează pentru menţinerea relaţiilor camaradereşti româno-germane.

5) Furnituri de cancelarie - prin grija armatelor 3 şi 4, la cererea şefilor detaşamentelor.

Şeful Secţiei a 4-a	Şeful Secţiei a 4-a pentru servicii
Colonel C. NESTORESCU	Colonel C.S. ZĂLARU

A.M.R., fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar 997, filele 334 – 339.

231

Marele Stat Major
Secția a 4-a, Biroul 6

Rezumatul discuțiilor dintre generalii Şteflea şi Wagner cu ocazia conferinței din 22 mai 1944

Domnul general Şteflea a expus domnului general Wagner următoarele nevoi importante şi urgente:

1. Material de radio, în special portativ cu care unitățile noastre sunt foarte slab dotate, ele neajungând decât la proporția de 25% din necesar.

Față de aceste posturi nu se poate comanda şi mai ales nu se poate acționa focul artileriei.

2. Material anticar, atât tunuri (în intenția de a ridica la cel puțin 18 piese moderne dotarea fiecărei divizii) cât mai ales din cel individual, care a contribuit foarte mult la sporirea încrederii şi ridicarea moralului luptătorilor în lupta contra carelor.

S-a atras atenția că o treime din stocul inițial promis (12.000 Pz. F. şi 600 Pz. Sc.) s-a pierdut pe drum şi n-a sosit.

3. Autovehicule.

Lipsa este foarte simțită atât în autocamioane de transport, cât şi în turisme de orice teren, din care cauză diviziile nu pot face față transportului de materiale şi nici recunoaşterilor necesare.

Această lipsă a şi determinat cererea noastră de a se întări Armata a 4-a cu o formație de transport germană.

Din autovehiculele existente multe sunt de reparat, iar lucrările nu se pot face în atelierele române ce nu dispun de alezajul şi piesele de schimb necesare.

Domnul general Şteflea a cerut:

- să se înceapă cât mai curând livrarea autovehiculelor din Planul "Olivenbaum"; camioanele să fie carosate şi să aibă piesele de schimb necesare;
- până atunci Grupul Transport german să rămână pe loc;
- să se admită repararea vehiculelor auto în atelierele germane.

4. Muniții:

Grupul de Armate să asigure aprovizionarea trupelor române cu muniție germană, care acum e în criză şi să se formeze în depozitele armatei a 3-a şi a 4-a un stoc de rezervă de astfel de muniții, în special de Ob. 105 şi 75 A.C.

5. Completarea materialului pierdut de trupele Armatei a 3-a şi de cele din Crimeea trebuie făcută cât mai curând.

În loc de două divizii de munte, una de infanterie şi una de cavalerie – cum au propus germanii – trebuie să doteze patru divizii munte, pentru motivul că la celelalte

arme în special la cavalerie nu mai avem efective disponibile, şi că nucleele acestor divizii există deja pe front sub forma comandamentelor de munte.

6. Dorim să introducem pistolul mitralieră german Md. 43 şi rugăm să ni se dea modelul, eventual licenţa pentru a fi fabricat la noi.

Domnul general Wagner a dat următoarele răspunsuri:

1. În zece zile ne va da răspunsul ce materiale radio ne pot da.

Să i se dea lista de nevoile armatei române pe categorii.

Nici diviziile germane însă n-au ajuns decât la 50% din dotare, astfel că prin materialul ce se va livra, se va căuta să se păstreze aceeaşi proporţie între trupele germane şi române.

2. Pentru materialul anticar se va ridica cota din "Olivenbaum" de la 10 la 20 lunar, cu începere din luna mai.

Ca material individual se vor face livrări speciale începând din iunie; cotele se vor comunica ulterior.

3. Diviziile române vor primi câte două Volkswagen, la fel ca diviziile germane.

Grupul Transport german rămâne la dispoziţia noastră până încep livrările din "Olivenbaum".

În principiu e de acord să se repare camioanele în atelierele germane, cheltuielile ne privesc însă pe noi.

Va studia problema camioanelor Renault.

4. Din cauza crizei de transport nu s-au putut încă realiza nici dotările de la Grupul de Armate, corpurile de armate şi divizii.

Va studia problema creării stocajelor, cu care e de acord.

5. Pentru completarea materialelor pierdute se va proceda astfel:

- Cote separate pentru completarea pierderilor vechi; în acest scop organele germane vor reface calculele pentru patru divizii munte;

- Cote lunare pentru înlocuirea pierderilor lunare, prin grupurile de armate; roagă ca cererile să fie raţionale, nu exagerate.

6. Introducerea pistolului mitralieră 43 în armata germană a fost pripită, căci fabricaţia muniţiilor nu poate ţine ritmul pistolului .

Dacă noi putem face şi muniţia, ne dau licenţa.

Domnul general Wagner a prezentat şi următoarele cereri personale:

- Să se tranşeze chestiunea hrănirii trupelor germane în România;

- Idem, chestiunea finanţării trupelor germane cu lei; a arătat că această chestiune nesoluţionată încă influenţează nefavorabil moralul armatei germane;

- Trecerea refugiaţilor germani spre Banatul Sârbesc;

- Constată cu satisfacţie că refacerea instalaţiilor petroliere se face în bune condiţii.

- Roagă să se dea un răspuns urgent la chestiunea înlocuirii voluntarilor ruşi de la trupele germane.

A.M.R., fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 1097, filele 602 – 604.

232

Postul de Comandă Corpul 4 Armată 29 mai 1944

Excelentă,

Studiind cu atenţiune ordinele referitoare la acţiunea „Sonia” şi anume: ordinul Grupării de Corp de Armată „Mieth” nr. 290/1940 secret de comandament, precum şi nr. 78/1944 secret de comandament al Grupului „Edelsheim” (Divizia 24 Blindată, Divizia 79 Infanterie), am constatat cu satisfacţie că ele conţin toate detaliile necesare până la atingerea obiectivului Dealul Stânca (inclusiv) adică până la actuala linie de despărţire între Corpul 4 Armată român şi Corpul 4 Armată german; mai departe însă ele conţin numai* dispoziţiile pentru înaintarea diviziilor blindate (diviziile 24 şi 23 blindate) de-a lungul crestei Rusu până la înălţimile Popricani Coarba – Zahorna, care obiectiv a fost modificat ulterior de excelenţa voastră în: „Înălţimile imediat vest Tipileşti Zahorna”.

Cu toate că apreciez foarte mult preţioasele indicaţii conţinute în ordinul excelenţei voastre nr. 315/1944 secret de comandament, prin care este fixată succesiunea obiectivelor de atins, sunt totuşi de părere că examinarea situaţiei operative de la vest de linia Vulturul – Stânca este necesar să se facă încă de pe acum.

Îmi permit deci să supun excelenţei voastre punctul meu de vedere în această chestiune:

1. În spaţiul dintre linia Vulturul – Stânca şi linia C, care formează subiectul expunerii mele, inamicul este deosebit de puternic şi anume, atât sub raportul efectivelor, cât şi al organizaţiilor defensive, deoarece are 4 – 5 divizii de infanterie întrebuinţate în prima linie a dispozitivului, iar ca poziţii dispune de două zone mari şi puternic organizate.

În spaţiul dintre Vulturul – Stânca şi Prut – Jijia el nu dispune decât de 2½ divizii şi de organizaţii defensive destul de superficiale. În plus un contraatac executat din zona nord Jijia în direcţia nord-sud, nu este deloc probabil atâta timp cât stăpânim înălţimile sud Jijia şi n-ar putea avea loc decât la câteva zile după ce vom atinge Jijia, deoarece o asemenea acţiune necesită o pregătire amănunţită.

Această judecare a situaţiei inamicului ne duce la următoarele concluzii:

a) Acţiunea ofensivă din sectorul Corpului 4 Armată german va întâmpina o rezistenţă mult mai mică decât acţiunea în zona de la vest de linia Vulturul – Stânca; deci înaintarea va putea fi mult mai rapidă, astfel că inamicul nu va avea timpul necesar să ocupe cu suficiente trupe proaspete o poziţie improvizată orientată spre est, pentru a împiedica atacul nostru de flanc.

b) În sectorul Corpului 4 Armată român rezistenţa întâmpinată va fi mult mai mare, iar inamicul, fie prin manevrarea către vest a forţelor sale din poziţia principală, fie prin aducerea de rezerve, folosind timpul necesar acţiunii Corpului 4 Armată german, fie prin combinarea acestor două procedee, va avea posibilitatea să organizeze pe toate crestele ce se ramifică din înălţimile sud Jijia spre sud sau, cu alte cuvinte perpendicular pe direcţia noastră de înaintare, o rezistenţă orientată spre est.

Adâncimea spaţiului ce trebuie parcurs de forţele combinate germano-române din sectorul Corpului 4 Armată român este, în linie dreaptă, de 14 km, deci aproximativ dublul distanţei parcurse de Grupul Blindat în sectorul Corpului 4 Armată german.

2. Trupele amice.

Din consideraţiile de mai sus rezultă că puterea de pătrundere a atacului în sectorul Corpului 4 Armată român trebuie să fie cel puţin egală cu aceea din sectorul Corpului 4 Armată german, sau cu alte cuvinte: este necesar ca întreaga Grupare „Edelsheim” (Divizia 24 Blindată, Divizia 79 Infanterie), eventual şi Divizia 23 Blindată

---

* „Mai mult nu se poate spune în prezent”

să continue înaintarea* spre vest cu direcţia generală: cota 158 Dealul Stânca – cota 170 Dealul Izvoarele (1,5 km sud Epureni) – înălţimea cota 166 Dealul Greci (2,5 km vest Epureni), să asigure succesiv aripa de nord, iar cel puţin Divizia 24 Blindată să ajungă în zona Dealul Greci.

Concomitent cu această acţiune, Corpul 4 Armată român va trebui tot timpul să-şi păstreze intactă poziţia actuală, pentru ca ulterior, manevrând cu dreapta, să ajungă treptat pe noua poziţie defensivă orientată perpendicular pe cea actuală.

Avându-se în vedere că asemenea schimbări de direcţie se execută obişnuit cu ajutorul marilor unităţi (diviziilor) din rezervă, Corpul 4 armată român va executa această schimbare, iniţial prin întrebuinţarea rezervelor sale din sectorul Diviziei 3 Infanterie, iar ulterior prin folosirea batalioanelor din poziţia principală depăşită.

Aceasta ar însemna, însă, că forţele actuale ar fi iniţial mai slabe, întărindu-se abia pe măsura înaintării. De aici rezultă drept concluzie imediată că gruparea de atac a Diviziei 3 nu poate face altceva** decât să protejeze atacul Grupării „Edelsheim" spre sud.

Dacă luăm în considerare distanţa de parcurs (în linie dreaptă 14 km) precum şi rezistenţele succesive ce prezintă înălţimile dominante, dispozitivul infanteriei atacatoare trebuie să realizeze o adâncime adecvată unei asemenea acţiuni. Ar trebui deci ca sectorul de atac al Corpului 4 Armată român să fie limitat spre nord de linia: liziera sud Moineşti – cota 158 – 1 km nord Zahorna – (la Corpul 4 Armată român) – 300 m sud cota 170 (Dealul Izvoarele) – creasta Dealului Plopilor.

3. Colaborarea între Gruparea „Edelsheim" şi gruparea română de atac trebuie să fie interpretată şi în sensul unui sprijin reciproc dinspre nord spre sud prin exploatarea crestelor succesive, pentru a curăţi eventuale rezistenţe inamice. Întrucât şi, excelenţa voastră împărtăşeşte acelaşi punct de vedere v-aşi fi îndatorat dacă domnul general Edelsheim ar primi dispoziţii de urmare, corespunzătoare*. Aceasta va deveni necesar, mai ales cu începere de la linia: Rediul Mitropoliei – Zahorna, în special pentru cucerirea Podişului Ciriteilor, precum şi podişul „la Lac" de către Divizia 24 Blindată.

Este neapărat necesar ca ocuparea acestei zone de către Divizia 24 Blindată să precedeze acţiunea grupării de atac române, deoarece în acea zonă ne vom lovi foarte probabil de rezistenţe puternice ale rezervelor inamice pentru a căror aducere adversarul dispune de timp absolut suficient.

4. Faptul că întreaga aripă dreaptă a Corpului 4 Armată român execută o întoarcere de 90°C spre vest, necesită schimbarea poziţiilor de artilerie, care schimbare va trebui să înceapă în clipa cuceririi Dealului Olarilor. Va trebui deci să avem în vedere că forţele de atac române vor fi nevoite să se oprească pe Dealul Olarilor, până ce artileria de sprijin direct a executat schimbarea de poziţie (după situaţia în speţă, cel puţin o oră).

Pe noua poziţie fixată ca obiectiv final pe linia C, Corpul 4 Armată român va trebui să ocupe cu o singură mare unitate (divizie) întreaga potcoavă formată de: Dealul Viişoara – podişul „la Lac" – Dealul Plopilor – Movila Tăiată – Dealul Izvoarelor. Această divizie, formând efortul în noul sector, va trebui să se reazeme cu dreapta de Dealul Cazacului (300 m nord-est Epureni).

Acest sector va reveni Diviziei 3 Infanterie iar Divizia 18 Infanterie ar trebui să fie dispusă la sud şi la vest de această zonă.

---

* „Şi aceasta se urmăreşte"

** „Să atace totuşi înălţimile din jurul cotei 162".

* „S-a dat"

Rog pe Excelenţa voastră să primească expresia deosebitei mele consideraţii şi rămân al Excelenţei voastre mult devotat.

Comandant al Corpului 4 Armată,
General de divizie (ss) STOENESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2792, filele 47 – 50.

233

[1 iunie 1944]

Comandantului Grupului „Mieth”

Excelenţă,

Am sentimentul că, cu prilejul acţiunii ofensive întreprinsă de Grupul „Mieth”, a intervenit o stare de lucruri în acţiunea noastră de colaborare, care cere să fie lămurită.

Vă adresez direct aceste rânduri, ca o mărturisire a preţuirii pe care o am pentru persoana excelenţei voastre, rezultată din convingerea că ori de câte ori am lucrat fără intermediari, am găsit la excelenţa voastră toată înţelegerea şi cel mai înalt spirit de imparţialitate.

1. Acţiunea ofensivă întreprinsă de Grupul „Mieth” a constituit, de mai bine de o lună, preocuparea mea, care s-a concretizat în studiul pe care vi l-am scris personal. În montarea manevrei de ansamblu, în regiunea interesând Corpul 4 Armată român, am avut o contribuţie efectivă pentru a se avea o mai multă precizie în acţiunea de la vest de limita dintre corpurile noastre de armată; în afară de expunerea verbală ce v-am făcut, când v-am prezentat schiţele cu evoluţia manevrei Corpului 4 Armată român, v-am trimis un raport precis cu punctul meu de vedere. De aici rezultă că este natural să urmăresc cu pasiune realizarea manevrei ordonate de excelenţa voastră, cu toate forţele disponibile.

2. În dimineaţa de 30 mai aţi ordonat ca, Corpul 4 Armată român să treacă la atac, deşi Dealul Stânca nu fusese ocupat de grupul blindat, aceasta pentru a uşura înaintarea Diviziei 24 Blindată, care fusese imobilizată în regiunea cotelor 197 şi 198.

Cunoaşteţi întâmpinarea mea, din care vă rog să reţineţi în special necesitatea ce rezultă pentru mine de a monta o altă manevră decât aceea ce vă era cunoscută, pentru faptul că flancul de est al grupului meu de atac se afla descoperit prin neocuparea Dealului Stânca.

Înainte de a primi răspunsul excelenţei voastre am convocat la postul meu de observare pe colonelul Petrulian, comandantul Regimentului 19 Infanterie, în eventualitatea că nu aţi împărtăşi punctul meu de vedere.

Când mi-aţi dat ordin ca atacul să fie dezlănţuit, am condus personal organizarea noii manevre cerute de situaţie, deşi aceasta nu era atributul meu, pentru ca ordinul pentru a ataca să poată fi executat în minimum de timp. Vă pot informa că atacul, în noua sa formă, spre cota 162 Budăul Împuţit, se putea declanşa la ora 10,30, adică după circa 45 minute de la primirea ordinului expres. Înainte de această oră şi fără a se fi luat în prealabil informaţii asupra a ceea ce pregăteam în realitate, mi se ia de sub ordine Regimentul 19 Infanterie, într-o formă neobişnuită, şi în felul acesta s-a întârziat atacul Regimentului 19 Infanterie cu mai bine de o oră şi jumătate dat fiind că Dealul Boldişor a fost cucerit la ora 12,30, după raportul verbal al colonelului Petrulian.

3. În mod insistent, chiar prea insistent, mi s-a cerut să angajez forţe mai multe pentru atacul cotei 162. Am răspuns că forma de teren nu permite să se desfăşoare mai mult decât un batalion în linia întâi, însă înapoia acestuia se găsesc alte două batalioane, unul înapoia celuilalt. De fapt cucerirea acestei cote s-a făcut numai de un batalion (2/Regimentul 4 Dorobanţi), ceea ce înseamnă că aprecierea forţelor necesare a fost justă. În plus am avut satisfacţia să constat că, ieri, Divizia 14 Blindată germană a atacat această cotă cu două regimente care, însă, nu aveau o valoare combativă superioară unui batalion român. Ceea ce interesează nu este decât conţinutul unităţii (în special armele automate) şi acesta trebuie să fie acordat cu misiunea şi terenul.

Trebuie să recunoaşteţi că angajarea unui plus de forţe peste cel necesar, se traduce prin pierderi mai mari pentru acelaşi scop operativ, şi nici un şef, care are simţul răspunderii, nu poate consimţi la risipire de sânge omenesc.

4. Atacul Batalionului 2/Regimentul 4 Dorobanţi asupra cotei 162 la 30 mai a început cu o regretabilă întârziere, punându-mă în situaţia delicată de a informa, după raportul Diviziei 3, pe domnul general de armată Wöhler, că va începe la ora 12,30, (adăugându-i în acelaşi timp că am intenţia să împing dreapta până la M.Vulturului). La ora 12,30 a început numai pregătirea de artilerie, iar infanterie a plecat la atac la ora 13,30.

Această întârziere a fost provocată de următoarele cauze:

a) Pădurea Tălmacilor fiind sub focul inamicului de pe Dealul Boldişor (ocupat de abia la ora 12,30) batalionul nu s-a putut instala iniţial cu baza de plecare la atac în această pădure, ci mult mai înapoi, în acoperiri.

b) Trecerea prin culoarele practicate în câmpurile de mine a reclamat un oarecare timp pentru strângerea dispozitivului şi realizarea lui pe baza de plecare (colţul de nord al Pădurii Tălmacilor).

c) Bombardamentul aviaţiei ruseşti pe când se apropia de baza de plecare.

Am dispus cercetarea acestei întârzieri pentru a aviza asupra măsurilor necesare.

Trebuie să recunoaşteţi că, în nici un caz nu am putea face responsabil pe un comandant de corp de armată pentru defecţiunea unui comandant de batalion. Eu înţeleg să rămân responsabil de acţiunea marilor unităţi de sub ordinele mele; aceasta însă nu m-a împiedicat să mă ocup întotdeauna, printr-o activitate în teren neobosită, de toate detaliile, pentru ca manevra să reuşească în cele mai bune condiţii, pentru că sunt convins că la război execuţia poate compromite cea mai înaltă concepţie.

Batalionul a cucerit cota 162, înaintând deci mai bine de 1 km. Printr-o inexplicabilă informare din surse cu răspundere limitată sau fără răspundere, a continuat să se conteste ocuparea acestei cote şi deci jertfele, la care am consimţit, să nu fie onorate cu încrederea necesară.

Excelenţă, suspiciunea este cel mai mare inamic al unei înţelegeri durabile. Un comandant de corp de armată este cel mai interesat să cunoască situaţia tactică. Cu prilejul ultimelor acţiuni, am avut ocazia să primesc foarte multe informaţii inexacte şi de la alte unităţi, însă prezenţa mea pe teren, într-un observator la 3 km de linia întâi, unde m-am dus din proprie iniţiativă, mânat de dorinţa de a fi prezent în punctul cel mai important al acţiunii din acea zi, mi-a îngăduit să fac constatări, pe care le-am raportat excelenţei voastre. Contestarea ocupării cotei 162 am dreptul să o resping, pentru că este inadmisibil să se pună la îndoială constatările mele personale.

5. În seara de 30 mai am revenit la postul de comandă înaintat de la Iaşi, întrucât un comandant de corp de armată nu are ce face noaptea la observator, iar exercitarea comenzii pe întregul front reclamă o activitate, care nu se poate face decât noaptea, într-o perioadă activă de operaţii. Acest punct de vedere a fost împărtăşit şi de excelenţa voastră,

după comunicarea verbală făcută mie, ieri seară, de maiorul Zöeller, către ora 21,15. Maiorul Zöeller mi-a comunicat ordinul verbal al Grupului ,,Mieth", că operaţiunea va continua în timpul nopţii şi Divizia 3 va realiza planul său de manevră. Îmi voi aminti întotdeauna cu recunoştinţă, hotărârea ce aţi luat când, noaptea târziu, venind la postul de comandă la Valea Lupului, aţi recunoscut că operaţiunea de noapte ar fi foarte grea şi aţi precizat ca atacul să se reia a doua zi dimineaţa. Contactul direct a fost întotdeauna generator de fericite clarificări.

6. În ziua de 31 mai, după ce Batalionul 3/Regimentul 19 Infanterie (Divizia 11) părăsise poziţia de pe Dealul Budău, retrăgându-se pe Dealul Boldişor (constatare făcută de mine de la observatorul înaintat, ceea ce a provocat intervenţia mea personală pe lângă comandantul Regimentului 19 Infanterie pentru refacerea situaţiei), Batalionul 2/Regimentul 4 Infanterie aflat în cota 162, după ce şi-a repliat dreapta, s-a retras spre Pădurea Tălmacilor, deoarece 10 – 12 care inamice, venind prin Valea Neagră şi Valea Boldişor, i-au căzut în spate. Pentru redresarea situaţiei, am solicitat intervenţia imediată a unei fracţiuni blindate, dat fiind că Divizia 24 Blindată, se afla în aşteptare, în regiunea cotei 158 pe Dealul Stânca şi cum inamicul a defilat prin faţa acestei divizii, era în măsură să cunoască situaţia. În felul acesta, în maximum o oră, incidentul ar fi fost lichidat. S-a preferat soluţia întârzietoare a brigăzii de tunuri de asalt aflată în dispoziţia mea. Nu înţeleg motivul pentru care statul major al excelenţei voastre s-a simţit obligat să dea ordin direct acestei brigăzi aflată sub ordinele mele, după ce eu convocasem pe comandant la mine şi pusesem în mişcare o baterie; îi mulţumesc pentru această acţiune, însă mijloacele de care dispun, înţeleg că, numai eu le mânuiesc, potrivit misiunii ce am, fiindcă numai în felul acesta pot păstra întreaga răspundere.

După ce am precizat comandantului Brigăzii 228 misiunea, acesta a plecat la recunoaştere. Atacul pentru recucerirea cotei 162 ar fi putut debuta cel mai târziu la ora 16,30, din cauza servituţilor impuse de tunurile de asalt. Divizia 3 avea să hotărască în acest sens.

La ora 15,45 intervine ordinul grupului prin care Divizia 14 Blindată urma să atace pe direcţia Cuza Vodă – cota 162 şi în felul acesta atacul montat deja şi care trebuia să se dezlănţuiască, nu a mai avut loc. În schimb atacul Diviziei 14 Blindată a ajuns la cota 162 la ora 20,30, şi în felul acesta s-au pierdut cel puţin trei ore şi jumătate faţă de atacul organizat de mine, timp în care s-ar fi putut cuceri şi cota 163. Totuşi până la intervenţia Diviziei 14 Blindată şi fără a se aştepta bateria tunuri asalt, Divizia 3, la ordinul meu, a contraatacat cu Batalionul 3/Regimentul 4 Dorobanţi, care a recucerit cotele 156 şi 134, împingând un pluton până la 300 m sud cota 162.

Este clar deci că ieri, un atac al Divizia 3 asupra cotei 162, a fost pregătit şi început şi că atacul cotei 162 nu a avut loc din cauza intervenţiei Diviziei 14 Blindată. De montarea acestui atac, statul major al excelenţei voastre a fost, foarte probabil, informat de maiorul Zöeller, care s-a interesat asupra condiţiilor de angajare a tunurilor de asalt. Rezultă deci că Divizia 3, angajând forţe proaspete, a acţionat în cadrul misiunii prescrise.

Aruncând o privire asupra evoluţiei raporturilor noastre de serviciu din timpul ultimelor operaţii, îmi veţi îngădui, excelenţă, să apreciez că a intervenit permanent un ,,malentendu", care a făcut ca zilnic, şi excelenţa voastră şi eu, să avem mâhniri nedorite.

Concepţia mea, că, în ceea ce priveşte activitatea ce desfăşor – şi care în întregime este închinată interesului comun, iar nu interesului personal – nu trebuie să fie cunoscută de şefii mei decât prin rezultatele finale, este, cred, concepţia pe care trebuie să o aibă orice comandant de corp de armată. Cred că, dacă contactul direct între statele noastre majore, care este inexistent actualmente, ar fi realizat, şi dacă statele majore s-ar

conduce de acelaşi spirit de imparţialitate pe care excelenţa voastră îl pune în raporturile cu mine, nu ar mai exista pe viitor ,,malentendu", iar eu aş fi pus în situaţia să vă dovedesc că, la credinţa mea nestrămutată în necesitatea alianţei noastre, pe care nimeni nu are dreptul să o întunece în nici un fel, deşi Corpul 4 Armată român a desfăşurat o activitate de luptă insuficient cunoscută, s-ar adăuga un sentiment tot mai puternic de devotament pentru admirabilul comandant al Corpului 4 Armată german.

Comandantul Corpului 4 Armata român,
General de divizie Nicolae STOENESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2792, filele 25 – 31.

234

Comandamentul Grupului de Armată ,,Ukraina de Sud" 1 iunie 1944
Cartierul General

Către
şeful Marelui Stat Major român,
domnul general Şteflea

Referindu-mă la convorbirea ce am avut cu Excelenţa voastră în ziua de 31 mai 1944 înainte de masă, transmit alăturat Excelenţei voastre un memoriu al generalului comandant al Corpului 4 Armată român către generalul Mieth.

Cu toate că ideile exprimate în acest memoriu au găsit deplina mea înţelegere, cred că trebuie totuşi să constat că generalul Stoenescu rămâne prea influenţat de consideraţii teoretice. Era mai bine dacă generalul Stoenescu ar fi întrebuinţat toată râvna şi energia sa pentru executarea practică a ordinului primit.

Aş fi Excelenţei voastre îndatorat, dacă aţi dispune cele de cuviinţă.

Cu asigurarea deosebitei mele stime, sunt al excelenţei voastre, devotat,

(ss) SCHÖRNER

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 3-a Operaţii, dosar 2792, fila 46.

235

Armata a 4-a, Comandantul nr. 35.405 din 1 iunie 1944

Armata a 4-a
către
Marele Stat Major

Am onoare a vă raporta următoarele:

Armata a 4-a a primit în noaptea de 30/31 mai de la Grupul de Armate „Wöhler", ordinul nr. 1232/1944 prin Şeful D.V.St.b. 2, locotenent colonel Kriebel, prin care se prevedea scoaterea din front a Diviziei „Gross Deutschland".

Armata a 4-a a dispus ca, Corpul 57 Blindat să facă propuneri pentru executarea ordinului de mai sus.

În loc de propuneri, locotenent colonelul Kriebel mi-a prezentat în ziua de 31 mai 1944 ordinul nr. 411/1944 al Corpului 57 Blindat anexat*, care fusese deja distribuit diviziilor spre executare punând astfel armata în faţa unui fapt îndeplinit.

Am întrebat pe locotenent colonelul Kriebel, cum se face că în loc de propuneri mi se prezintă ordinul executoriu şi acesta mi-a răspuns că, Corpul 57 Blindat numai din condescendenţă mi-a trimis ordinul, dar că el era suveran să facă ce vrea în comanda pe care o exercită.

Următor ordinului primit de la Grupul de Armate „Wöhler" şi a ordinului dat direct trupelor de către Corpul 57 Blindat, fără consultarea Armatei a 4-a:

1. Se scoate din front Divizia „Gross Deutschland", din sectorul cel mai important, adică unde inamicul şi-a dispus grosul forţelor şi unde deci va face efortul.

2. Pentru a împlini golul produs prin scoaterea acestei divizii, cu un potenţial de luptă foarte ridicat, suntem puşi în faţa unui fapt împlinit şi obligaţi să adoptăm următoarele măsuri:

a) Să mărim sectoarele Diviziei 1 Infanterie, Diviziei 46 Infanterie şi Diviziei SS „T.K."

b) În sectorul ocupat anterior de Divizia SS „T.K." se creează un detaşament cu batalioane din regimente diferite şi din divizii diferite. Va fi deci un detaşament fără consistenţă mare de luptă, fără posibilităţi suficiente de legătură şi care, ca atare, constituie un mare risc.

c) Se scot trupe din cazemate (Regimentul 2 Vânători Gardă) de la Divizia 1 Gardă, tocmai din frontul unde noua linie principală de rezistenţă este cea mai aproape de „poziţia Traian" şi pe direcţia cea mai vulnerabilă (Târgu Frumos – Strunga).

Prin toate aceste măsuri luate fără nici cea mai mică consultare a Armatei a 4-a române, căreia domnul mareşal i-a încredinţat o răspundere în sectorul pe care îl comandă, se merge către un foarte mare risc asupra căruia mă simt obligat să atrag atenţia.

Grupul de Armate „Wöhler" a luat iniţiativa unei acţiuni ofensive în sectorul de la nord de Iaşi.

Presupun că era normal ca, faţă de această acţiune, Grupul de Armate „Wöhler" să întrevadă şi reacţiile posibile ale inamicului care, după toate probabilităţile, puteau şi pot să se producă şi pe direcţia Târgu Frumos.

Ar fi fost deci normal ca, înainte de acţiunea de la Iaşi, Grupul de Armate „Wöhler" fie să fi dat directive confidenţiale şi secrete, pentru ca Armata a 4-a să poată studia toate posibilităţile, fie să discute cu subsemnatul pentru a propune pe loc măsurile care se puteau lua.

În locul acestei acţiuni de comandament, Armata a 4-a este tratată ca un batalion, primeşte un ordin executoriu cu termen scurt şi, mai mult, este pusă în faţa unui fapt împlinit de către Corpul 57 Blindat, organ în subordinele Armatei a 4-a.

Fiind informat că domnul general Wöhler se află astăzi, 31 mai, la Roman, la Corpul 57 Blindat, pentru a discuta cu comandantul acestui corp acţiunea proiectată cu Divizia „Gross Deutschland" şi Divizia 24 Blindată, din zona est Podul Iloaei în direcţia

---

* Nu se publică

nord, deşi Armata a 4-a nu fusese convocată, cu toate că i se luau forţe de sub comandă şi cu toate că acţiunea se produce pe frontul ei, am trimis pe colonelul Dragomir, subşeful de stat major la domnul general Wöhler, pentru a expune părerile Armatei a 4-a asupra schimbărilor necesare ca o consecinţă a ordinului Grupului de Armate „Wöhler", arătat la începutul acestui raport şi pe care le discutasem în prealabil şi cu domnul general Ştefl ea.

Aceste propuneri erau:

1. Nemaifiind timp pentru modificări, să se execute întocmai ordinul de remaniere dat de Corpul 57 Blindat, cu toate inconvenientele lui.

2. După un scurt timp, să intre pe front Divizia 4 Infanterie în locul Diviziei SS „T.K.", iar în locul Diviziei 4 să intre Divizia 13 Infanterie.

3. În fine, Divizia 5 Infanterie să ia locul Diviziei 13 Infanterie în rezerva Armatei a 4-a.

Domnul general Wöhler a dispus ca propunerile Armatei a 4-a să fie expuse generalului von Knobelsdorf, comandantul Corpului 57 Blindat, aflat în subordinele Armatei a 4-a.

Colonelul Dragomir a executat acest ordin, a arătat propunerea Armatei a 4-a aşa cum s-a arătat mai sus, la care generalul von Knobelsdorf cu împuternicirea dată de domnul general Wöhler, a răspuns:

1. Divizia 4 nu este suficientă pentru a schimba Divizia SS „T.K.", care urmează să fie făcută liberă. Trebuie să fie scoasă înainte toată Divizia 1 Gardă, părăsind cazematele de la centru şi dreapta ei;

2. Schimbarea stării de lucruri creată prin ieşirea din front a Diviziei Gross Deutschland să se facă după data de 4 iunie;

3. Divizia 5 Infanterie să se pună imediat în marş, pentru a intra în sectorul ce-i revenea la stânga Diviziei 18 Munte.

Domnul general Wöhler s-a mulţumit numai să declare:

a) Armata a 4-a consideră încă „linia Traian" ca linie principală de rezistenţă.

b) În privinţa scoaterii trupelor române din cazemate, nu primeşte ordine decât de la domnul general Schörner.

La cele arătate de domnul general Wöhler, pe care le consider ca o nedreaptă acuzare şi pe care sunt obligat să o resping, cu onoare raportez:

1. În mai multe rânduri am cerut ca Divizia 5 Infanterie să fie transportată în zona nord-vest Voineşti, unde să-şi continue instrucţia.

Ceream aceasta pentru că, considerăm frontul ocupat de Divizia 18 Munte şi Detaşamentul „Sârca" foarte slab şi voiam să am Divizia 5 imediat în spate pentru orice eventualitate.

Domnul general Wöhler s-a opus întotdeauna la propunerile repetate ce i-am făcut asupra Diviziei 5 Infanterie şi a hotărât ca mişcarea acestei divizii să înceapă cel mai devreme în ziua de 31 mai.

Vederea mea s-a dovedit adevărată pentru că astăzi generalul von Knobelsdorf s-a arătat foarte preocupat de sosirea cât mai grabnică a Diviziei 5 Infanterie şi a cerut ca unităţile să fie întrebuinţate pe bucăţi, chiar dacă nu le-ar fi sosit elementele hipomobile.

2. Prin colonelul Dragomir, am propus introducerea în front a Diviziei 4 Infanterie.

Dacă, prin urmare am în front pe poziţia de rezistenţă 5 divizii, o parte din Divizia 1 Gardă, Divizia 4, în curând Divizia 2, adică 7 divizii, un regiment, iar în „poziţia Traian" Divizia 13, Divizia 7 şi Comandamentul 101 Munte, deci valoarea a 3

divizii, este evident că nu pot fi socotit că consider „linia Traian” ca poziția principală de rezistență.

Dacă am spus că nu trebuie scoase unități din cazemate, aceasta a fost pentru că, consider sectorul cu cazemate al Diviziei 1 Gardă, care se găsește în linia a doua, ca un sector foarte periclitat, fiind aproape de actuala poziție de rezistență; pentru că o trupă aflată în cazemată, obișnuită cu lupta specială, nu este bine să fie scoasă și să lase cazematele goale, și apoi, ca argument hotărâtor, pentru că ordinul categoric al domnului mareșal era să nu se scoată trupele din fortificații.

Din acest lung raport, pe care am găsit de a mea datorie să-l fac, sunt obligat să constat următoarele:

1. Raporturile de comandă între Grupul „Wöhler” și Armata a 4-a română nu sunt cele normale.

2. Se întrebuințează sisteme care pun Armata a 4-a a se bate cu trupe românești și pe teritoriul național, în situații umilitoare.

Subsemnatul propun:

1. Să se ia măsuri ca raporturile de comandă între Grupul Armate „Wöhler” și Armata a 4-a română să devină cele normale.

Grupul „Wöhler” să procedeze cu Armata a 4-a română conform cu principiile regulamentare stabilindu-se în plus o legătură cât mai strânsă, atunci când este vorba de făcut prevederi.

2. Ofițerul de legătură (D.V.Stb.2) să fie folosit numai pentru chestiuni de execuție de detaliu, nu și pentru probleme de concepție și hotărâri.

Comandantul Armatei a 4-a,
General de corp de armată M. RACOVITZĂ

A.M.R., fond M. St. M., Secția a 3-a Operații, dosar 2792, filele 21 – 24.

236

nr. 919 din 1 iunie 1944

Domnule Mareșal,

1. Până la 30 mai am inspectat în teren opririle și reacțiile pregătite de diviziile noastre din rezervă.

Toate greșelile și în special lipsa de coordonare, constatate, le-am adus la cunoștință Comandamentului german și Armatei a 4-a.

2. În zilele următoare am urmărit ofensiva de la nord de Iași.

Din prima zi s-a văzut că generalul Wöhler n-a pregătit destul de bine această operațiune. În special n-a avut prevederea să elibereze din prima linie toate diviziile blindate, pentru a putea face față cu ele la orice reacție bolșevică. Noi i-am atras la timp atenția asupra acestei necesități și i-am pus la dispoziție trupele necesare.

În timpul bătăliei, pentru a grăbi această eliberare, generalul Wöhler a recurs la improvizații, scoțând chiar batalioane din cazemate.

Cu brutalitatea-i cunoscută, generalul Wöhler a acuzat pe nedrept pe generalul Stoenescu de lipsă de acțiune și a trecut peste eșaloanele române de comandament, dând ordine directe chiar batalioanelor.

Toate neînțelegerile au fost însă lămurite şi puse precis la punct ieri şi astăzi, în două întâlniri pe care le-am avut cu generalul Schörner.

3. Mâine se va continua ofensiva, cu efortul din zona Podul Iloaiei, vechea direcție rămânând de fixare.

General ŞTEFLEA

A.M.R., fond M.St.M, Secția a 3-a Operații, dosar 2792, filele 19 – 20.

237

Ministerul de Război
Subsecretariatul de Stat al Aerului
Cabinet

9 iunie 1944

Notă informativă 651/C
pentru domnul mareşal Antonescu, Conducătorul Statului

Referitor la materialul A.C.A. primit de la germani.

I. Bazele primirii materialului artileriei antiaeriane germane.

1. Înțelegerea între domnul Mareşal Conducător şi Führer, în toamna 1941, când s-a arătat situația dotării A.C.A. române şi apărarea zonei Ploieşti.

2. În luna ianuarie 1942, la conferința domnului Mareşal cu generalul Speidel, şeful Misiunii Germane în România, s-a stabilit a se preda întregul material al unităților A.A. germane aflate în România, după o prealabilă instruire a personalului.

Nu s-a precizat dacă luăm materialul cu împrumut în deservire sau în proprietate definitivă.

Nu s-a încheiat nici un protocol de la stat la stat.

3. Prin scrisoarea nr. 72 din 2 februarie 1942 a Ministerului Aeronauticii Germane către Marele Stat Major, Secția a 4-a, se fac propuneri asupra materialului ce urma a fi predat, iar la cap. IX., se prevede:

„Predarea şi primirea armamentului şi aparatelor, ca şi chestiunile administrative, vor fi discutate separat şi hotărâte de autoritățile militare competente române şi germane."

Ulterior, prin scrisoarea nr. 722 din 29 octombrie 1942, Ministerul Aeronauticii Germane spune:

„În conformitate cu dispozițiile date de Führer-ul şi Comandantul Suprem al Armatei Germane, întregul material A.A. al tuturor unităților aflate în prezent în dispozitivul operativ în România, va fi predat artileriei antiaeriene române."

Ambele scrisori nu precizează dacă acest material se dă provizoriu sau definitiv în proprietate.

4. În octombrie 1942, Subsecretariatul de Stat al Aerului a prezentat o notă la Cabinetul Conducătorului, arătând:

a) ce urma să primim de la germani.
b) situația înzestrării A.C.A. române, care avea mari lipsuri, față de planul de înzestrare maximal stabilit de Marele Stat Major.

c) se cerea a hotărî dacă luăm tot materialul propus de germani.

Pe nota cabinetului din 29 octombrie 1942, domnul Mareşal a pus rezoluţia:

5.Subsecretariatul de Stat al Aerului a stabilit cu Misiunea Aeronautică Germană:

- modul de luare în primire a materialului;
- materialul care se primeşte, fiind bun;
- materialul demodat sau uzat, care se primeşte provizoriu;
- modul de evaluare a materialului, în procente faţă de un material nou.

Primirea s-a efectuat cu procese-verbale, în care s-a trecut: materialul primit, evaluarea în procente.

6. Prin protocolul româno–german din 17 iulie 1943, s-a prevăzut a se da o parte din materialul A.C.A.. german din ţară, ca o acoperire a cheltuielilor române de finanţare.

- Lista acestui material a fost stabilită de domnul ministru Clodius în legătură cu Misiunea Aeronautică Germană.

Ulterior, prin Protocolul Adiţional din 9 februarie 1944, s-a stabilit a se da în plus material a.c.a. pentru un miliard lei. Deşi Subsecretariatul de Stat al Aerului a cerut ca în cadrul acestui miliard să se dea numai baterii foarte grele de 105 sau 128 mm, totuşi domnul Clodius nu a admis aceste preziceri şi a trecut larg „material A.C.A.”.

7. Concluzii:

În afară de materialul A.C.A., prevăzut a se da prin protocol, pentru restul nu s-a stabilit nici o convenţie sau protocol, relativ la trecerea în patrimoniul aeronauticii române sau la darea lui în deservire.

II. Situaţia materialului a.c. primit de la germani.

1. În tabloul nr.1, se arată tot ce s-a primit de la germani sau în curs de primire.

2. Primirea s-a făcut cu formele administrative stabilite de Subsecretariatul de Stat al Aerului de acord cu Misiunea Aeronautică Germană. Aceste forme sunt valabile şi pentru o primire definitivă şi pentru o primire provizorie în deservire.

3. Faţă de prevederile protocolului din 17 iulie 1943, urmează să mai primim:

- 6 baterii 88 mm a 6 piese, care înlocuiesc actualele baterii Schneider;
- 1 baterie 20 mm a 15 piese de 20 mm;
- 4 secţii 20 mm a 2 tunuri;
- 6 secţii 20 mm a 3 tunuri;
- 1 aparat central K.G. 40;
- 2 aparate detecţie Würzburg;
- 5 proiectoare 60 cm.

4. Pentru materialul A.C.A. în valoare de un miliard, revăzut în Protocolul Adiţional din 9 februarie 1944, nu s-a stabilit încă ce vom primi.

Subsecretariatul de Stat al Aerului a cerut baterii foarte grele de 105 mm sau 128 mm.

Comandamentul Aeronauticii German ne comunică, că materialul 128 mm este o improvizaţie, iar materialul de 105 mm nu poate fi dat, deoarece urmează a fi scos din serviciu şi nu pot să asigure asistenţa lui şi nici aprovizionarea cu piese de schimb.

Chestiunea a fost supusă Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, spre a decide.

În cazul când nu mai primim acest material, urmează a se da alt material A.C.A., de care avem nevoie.

În acest cadru, ar putea intra materialul prevăzut în tabelul nr. 1 coloana 3, a cărui valoare aproximativă se poate cifra la 660.000.000. lei

5. În coloana 2 a tabelului nr. 1 se arată materialul A.A. primit în cadrul a 6 divizioane mixte, pentru care germanii cer a fi plătite de noi. (scrisoare anexă)*

Pentru acest material, Casele Krupp şi Gustloff au prezentat facturi în august 1943.

Deoarece procurarea materialului A.C.A. o face Ministerul Înzestrării Armatei, am trimis acolo facturile şi toate actele administrative de primire a materialului.

Domnul ministru, general Dobre, a spus că va consulta pe domnul mareşal Antonescu şi a comunicat ulterior că s-a hotărât a nu se plăti acest material, urmând a fi folosit de noi şi plătit eventual la terminarea războiului.

Domnul general Gerstenbeg, prin adresele nr. 380 din 25 februarie 1944 şi nr.2729 din 11 mai 1944, cere în mod insistent ca să plătim cele 6 divizioane mixte, justificând că au fost cedate în urma dorinţei domnului Mareşal, şi că ele constituie o comandă aparte, în afară de protocol.

În cadrul acestor 6 divizioane, s-au livrat 18 aparate centrale de tragere, model vechi, care nu sunt primite decât provizoriu, urmând a fi înlocuite cu aparate moderne.

În plus, se prevede livrarea unei companii de baloane protecţie. Subsecretariatul de Stat al Aerului nu poate primi aceste baloane numai în deservire, deoarece:

- au o utilizare fără randament;
- sunt de calitate slabă;
- au un consum foarte mare de hidrogen, fiind vechi.

Valoarea acestor 6 divizioane mixte, mai puţin compania baloane protecţie, s-ar ridica la suma de RM 24.400.000. sau lei 1.464.000.000.

6.Concluzii.

Domnul Mareşal urmează a decide:

a) Dacă primim definitiv cele 6 divizioane mixte, fără companiile baloane protecţie.

b) Dacă Ministerul Înzestrării Armatei şi Producţiei de Război urmează a le plăti imediat, având fondurile pentru înzestrarea A.C.A., sau urmează ca M.I.A.P.R. sau Ministerul Afacerilor Străine să trateze plata lor după terminarea războiului.

c) Dacă materialul livrat suplimentar de germani, în afara primului protocol (17 iulie 1943) şi în afara celor 6 divizioane mixte, îl putem primi în contul sumei de un miliard lei din protocolul adiţional (9 februarie1944).

III. Situaţia dotării A.C.A. române.

În tabelul nr. 2 se arată situaţia*: cu necesarul maximal stabilit de Marele Stat Major, materialul existent român sau comandat şi materialul primit de la germani.

Dacă luăm tot materialul bun german, prevăzut în protocol, plus cele 6 divizioane mixte, dotarea se ameliorează şi tinde către plafon, fără a depăşi plafonul la nici un material.

Lipsurile mari sunt la aparatele centrale de tragere şi la aparatele de detecţie, pe care germanii trebuie să le completeze foarte urgent, pentru ca A.C.A. să poată fi eficace.

Subsecretarul de Stat al Aerului,
General comandant aviator (ss) G. JIENESCU

[*Rezoluţie*]:

---

* Anexa nu se publică.

* Nu se publică.

I. 2.Nici să nu se încheie. Materialul este gratis.

4. Aprob.

Să se înceapă tratativele. Să fiu ţinut la curent cu ele;

- generalii Dobre, Jienescu şi Marele Stat Major să lucreze mână în mână.

Ce este bun, se ia definitiv; ce este perimat, numai provizoriu.

Odată pentru totdeauna să se ţină seamă de următoarele:

- tot ce este în subsol este avutul nostru;
- tot ce este la suprafaţă aparţine în mare parte străinilor;
- ce este în pământ nu poate fi distrus. Din ce este în pământ noi nu folosim pentru economia naţională şi pentru război, decât o parte;
- în raport cu această parte pot pune la contribuţie ţara pentru a apăra bunurile petroliere;
- germanii folosind restul, trebuie să ia măsuri de A.A. şi A.C.A. eficace. Dacă nu le ia, îi priveşte;
- în cadrul acestor condiţii trebuie să se soluţioneze problema materialelor.
- noi nu plătim decât partea care ne revine de drept.
- ceea ce plătim trebuie să fie util, nu fier vechi.

6. Nu se va plăti materialul A.A. Nici o convenţie de plată să nu se încheie.

Domnul general Jienescu va înştiinţa pe domnul M.Antonescu.

II.4. Nu.

5. Nu, nici la terminarea războiului. Nu putem să apărăm cu banii noştri Germania.

6. a) Nu.
b) Nu.
c) Nu.

Mareşal ANTONESCU

A.M.R , fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 787, filele 281 – 286.

238

Legătura Română la O.K.H. 16 iunie 1944
General Gârbea
Biroul 6

Notă

Cu diferite nevoi de materiale şi deziderate din partea O.K.H. şi Grupul de Armate

1. Grupul Armate a luat în mână întreaga aprovizionare pentru trupele române, inclusiv pentru Armata a 4-a care se găseşte în prezent amestecată cu trupele germane. Roagă Marele Stat Major ca prin Secţia a 4-a să se dea dispoziţii de urmare.

2. Grupul Armate, O. Qu. va livra cota lunară de armament de îndată ce i se va livra şi va face toate diligenţele pentru a se grăbi această rată. Însă comunică, că ratele lunare fixate prin programele de fabricaţie se livrează cu mare întârziere din cauză că aceste cote lunare sunt date în fabricaţie în luna pentru care s-a fixat cota. Potrivit ordinului O.K.H. (General Qu.) cotele mai şi iunie vor fi grăbite astfel ca până la 20 iunie întregile cote să fie livrate. Se adaugă că în locul celor 4 tunuri lungi de 10 cm din cota pe iunie s-au cerut în schimb 4 obuziere 155 Fr. H 414. Grupul de Armate poate să facă acest schimb dacă este în interesul Marelui Stat Major.

3. Chestiunea celor 6.000 lucrători ucrainieni în zona Tarutino.

La 22 mai domnul general Wagner a supus din nou domnului Mareşal chestiunea trupelor auxiliare şi a celor 6.000 lucrători ucraineni.

Domnul Mareşal a răspuns că chestiunea este în studiu la Marele Stat Major pentru a se vedea dacă se pot înlocui aceste forţe lucrătoare cu elemente române. Domnul mareşal şi-a exprimat îndoiala că va putea să dea soldaţi români şi deci aceste trupe ca şi cei 6.000 lucrători ucraineni constituiţi în unităţi de lucrători să rămână pe loc până la rezolvarea înlocuirii lor. Grupul de Armate comunică (!) că Comandamentul General al Etapelor va evacua cu forţa unităţile de lucrători de la Tarutino (6.000 lucrători ucraineni)dacă până la 20 iunie nu i se face o comunicare din partea Marelui Stat Major. Grupul Armate roagă să se dea ordin telegrafic Comandamentului General al Etapelor în sensul hotărârii domnului Mareşal.

4. O.K.H.(General Qu.) roagă Marele Stat Major ca să aprobe de urgenţă instalarea unui depozit cu piese de schimb pentru unităţile blindate la Şercaia (Valea Oltului). Până acum piesele acestea se găseau la Cluj şi este în interesul nostru ca să le avem cât mai aproape de frontul nostru. Un tren cu asemenea piese de schimb este pus în mişcare din Germania şi dirijat către România. Este necesar a se face comunicarea urgentă în acest sens Misiunii Germane.

O.K.H. ca şi Grupul de Armate sunt alarmate de contagiunea de tifos exantematic şi roagă Marele Stat Major ca atât Comandamentul General al Etapelor cât şi autorităţile civile să dispună măsuri urgente de combatere pentru a se preveni contagiunea generală ce poate izbucni la toamnă. Instalaţiile de deparazitare ale armatei germane stau la dispoziţia comandamentului român şi autorităţilor române.

6. Reparaţiile autovehiculelor române ca şi dotarea cu piese de schimb se fac în atelierele Grupul Armate fără nici o dificultate. Este absolut necesar ca atât pe lângă locotenent-colonelul Damian cât şi pe lângă cele două armate germane să fie câte un ofiţer tracţiune auto specialist, pentru a se putea cere la timp şi în mod corect reparaţiile şi piesele de schimb. Este interesul nostru pentru a avea elemente destoinice, de specialitate şi vrednice la O. Qu., Grupul de Armate ca şi la O. Qu. al armatei a 6-a şi a 8-a.

7. Înlocuirea pneumaticelor pentru autovehiculele române se face direct de către Marele Stat Major potrivit acordului stabilit între Misiunea Germană şi Marele Stat Major. Totuşi Grupul de Armate mi-a comunicat că, în cazuri urgente, livrează cauciucuri de schimb pentru autovehiculele române.

8. Grupul Armate roagă încă odată insistent ca să se dea ajutor locotenent-colonelului Damian şi maiorului Dorwagen şi în plus un translator şi un dactilograf. De asemenea, Grupul de Armate crede absolut necesar să se dea la Detaşamentul de Legătură un medic ofiţer superior care să poată îmbrăţişa problemele sanitare în cadrul M.U., să poată face propuneri, cereri şi prevederi la Grupul de Armate, atât în ceea ce priveşte starea sanitară a trupelor române cât şi a teritoriului în zona armatei.

9. O.K.W. şi O.K.H. opinează că în materie de producţie de război este oportun ca să se organizeze o economie de război înlănţuită pentru a se putea conduce războiul total. În România sunt industrii care pot ajuta nevoile germane ca şi pe cele române, dar sunt alte industrii care lucrează produse ce se găsesc şi în Germania la un preţ şi o calitate mai convenabilă. Industriile celor două ţări trebuie să se armonizeze pentru a se putea face efortul cel mai mare pentru produsele de război .

Se supun acestea Marelui Stat Major român pentru o reflectare şi o cât mai urgentă rezolvare a specialiştilor români cu cei germani.

10. La unele divizii pe front se interpretează greşit ordinul de a economisi muniţia. Astfel, cu rachetele contra carelor s-a preferat să nu se tragă nici pentru instruirea ofiţerilor şi a oamenilor, pentru a se realiza economii. Trupa are în mână o armă pe care nu ştie să o folosească.

S-a raportat domnului general şef şi urmează a se da ordine de urmare.

General GÂRBEA

A.M.R., fond M.St.M. Secţia a 4-a Dotare, dosar 1097, filele 184 – 185.

239

Marele Stat Major 20 iunie 1944
Secţia a 4-a

Ordin circular nr. 746.200 din 20 iulie 1944

Obiect: Stabilirea pagubelor provocate prin ridicări silite de bunuri, făcute de către trupele germane.

Avem onoarea a face cunoscute următoarele:

Prin instrucţiunea din 20 martie 1944 referitoare la hrănirea armatelor de operaţii germane pe teritoriul României, s-a stabilit ca subzistenţele necesare acestor trupe să fie asigurate din depozitele proprii, create din timp prin aduceri din afara graniţelor României sau subzistenţe primite de la Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării în limitele contingentului de export.

În mod cu totul excepţional s-a admis să se pună la dispoziţia germanilor, subzistenţe strânse de pe teritoriu şi predate prin ofiţerii români de legătură, care emit furnizorilor, producătorilor etc., bonuri cu plată sau bonuri de rechiziţie.

Deşi a existat o înţelegere în sensul celor mai sus arătate, autorităţile române au constatat că de multe ori unităţi militare germane sau ostaşi germani izolaţi, precum şi refugiaţi de diferite naţionalităţi din Rusia, escortaţi de soldaţi germani, au ridicat alimente, vite, vehicule şi diferite materiale de la locuitorii şi producătorii români, fără a avea acest drept şi fără a îndeplini vreuna din formele prevăzute în aranjamentul referitor la reaprovizionarea trupelor operative germane, pe teritoriul României.

Asemenea ridicări silite s-au făcut, în general:

- fie achitându-se proprietarilor bunurilor unele sume de RKKS, RM sau lei,
- fie lăsându-se păgubiţilor o dovadă, o notă etc., prevăzută sau nu cu ştampilă şi indicaţii pentru identificarea unităţii respective,
- fie fără a se lăsa vreun act doveditor şi ascunzându-se identitatea celor care au acest lucru.

Întrucât pentru cei ce au avut de suferit prin asemenea ridicări trebuie să se ceară despăgubiri de la comandamentul german şi pentru a se cunoaşte cuantumul lor, vă rugăm să binevoiţi a lua următoarele măsuri:

I. Stabilirea statistică a valorii ridicărilor făcute de către germani.

Armatele, în zona de operaţii, Comandamentul General al Etapelor, în zona etapelor şi corpurile teritoriale, în regiunea interioară conlucrând strâns cu autorităţile administrative locale (judeţene şi comunale), vor stabili până la data de 15 iulie 1944:

1. Felul şi valoarea tuturor bunurilor ridicate de către unităţile militare germane sau ostaşii germani izolaţi, precum şi refugiaţii de diferite naţionalităţi din Rusia, escortaţi de soldaţii germani, indiferent de forma cu care s-a făcut ridicarea: cu plata în lei, în RM, în RKKS, chitanţe de mână sau bonuri prevăzute sau nu cu ştampila; în fine, fără a se lăsa vreun act doveditor şi ascunzându-se identitatea celor care au făcut acest lucru.

În situaţia centralizatoare, se va trece separat fiecare din felurile de ridicări, mai sus arătate (cu lei, cu RM RKKS, cu bonuri de mână, fără vreun act doveditor).

Se va indica felul bunurilor ridicate, cantitatea şi valoarea.

2. Felul şi valoarea tuturor distrugerilor, deteriorărilor de materiale, etc., făcute de către aceleaşi organe germane arătate la capitolul I., punctul 1.

3. În cazurile când păgubiţii lipsesc din localitatea respectivă, autorităţile comunale se vor sesiza din oficiu de felul şi valoarea pagubelor.

4. Lucrările centralizate pe judeţe şi îndosariate pe armate, Comandamentul General al Etapelor şi corpuri teritoriale, vor fi înaintate Marelui Stat Major, Secţia a 4-a, Biroul 5, Compania Intendenţă, cel mai târziu la 15 iulie 1944.

5. Datele de mai sus, se referă la ridicările de tot felul, făcute între 1 ianuarie 1944 şi data primirii prezentului ordin.

6. În ordonanţele, înştiinţările, comunicările etc. ce se vor face pentru obţinerea datelor mai sus arătate, se va evita a se folosi termeni, expresii etc., care să fie considerate ca jignitoare, de către germani.

7. În cazul lucrărilor deja întocmite şi aflate la diferite comandamente, Marele Stat Major, etc., nu se vor cere alte lucrări, ci se vor centraliza cele existente.

II. Întocmirea actelor necesare pentru despăgubirea celor cărora li s-au ridicat bunuri de către germani.

Pentru cazurile când ridicările de bunuri nu s-au făcut cu plata în lei şi deci proprietarii bunurilor au fost păgubiţi, se vor lua următoarele măsuri:

A) În situaţiile când ridicările de bunuri s-au făcut în baza unei dovezi, note, chitanţe, monede străine etc., predate de către germani proprietarului deposedat, aceste acte vor fi colectate de către primăriile locale şi înaintate cu tabel, prin prefecturile de judeţ astfel:

a) *În regiunea armatelor de operaţii* (est de linia de demarcaţie): Comandamentului General al Etapelor – Tecuci.

Acest Comandament va elibera în locul chitanţelor, bonurilor etc., "bonuri cu plată" sau "bonuri de rechiziţie", conform instrucţiunii din 20 martie 1944 şi modelului stabilit prin acea instrucţiune.

Bonurile cu plată şi bonurile de rechiziţie vor fi trimise proprietarilor bunurilor ridicate de către germani, prin aceleaşi autorităţi prin care s-au primit bonurile de mână, chitanţele etc.

b) *În regiunea interioară*: comandamentul teritorial respectiv, Secţia a 4-a Biroul 5 Compartimentul Intendenţă – Organizaţia de Control a Aprovizionării Armatei Germane (O.C.A.A.G.).

Organizaţia O.C.A.A.G., de comun acord cu delegatul Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării va emite, în locul bonurilor provizorii, chitanţe etc. „bonuri cu plată sau bonuri de rechiziţie", ca la punctul A, litera *a.*

Pentru delegatul german va semna bonurile ce se eliberează un împuternicit al Intendenţei Misiunii Militare Germane în România.

Bonurile cu plată şi bonurile de rechiziţie vor fi trimise proprietarilor bunurilor ridicate de către germani, prin aceleaşi autorităţi prin care s-au primit bonurile de mână, chitanţele etc.

B) Pentru cazurile când ridicările de bunuri s-au făcut fără a se lăsa proprietarilor vreun act doveditor se va proceda astfel:

- Posturile de jandarmi, circumscripţiile poliţieneşti etc., vor încheia actele prevăzute în asemenea împrejurări (plângerea păgubitului, procese-verbale, declaraţiile a 2 martori, descrierea cantitativă şi calitativă a bunurilor etc.).

- Va fi invitat la cercetări, dacă e posibil, un reprezentant al armatei germane.

În cazul când păgubitul nu se mai află în localitatea unde s-au produs pagubele în averea sa, autorităţile comunale se vor sesiza din oficiu de asemenea pagube şi vor întocmi actele doveditoare pe baza declaraţiilor a 5 martori.

- Actele încheiate şi centralizate pe comune vor fi înaintate ca la punctul "A" literele *a* şi *b*.

Se va căuta ca actele referitoare la pagubele produse mai multor locuitori de către aceeaşi unitate germană, să se găsească într-un singur dosar . Se vor da cât mai multe precizii asupra zilei, orei când s-au produs ridicările, felul coloanei din care făcea parte unitatea germană sau escortată de germani şi alte amănunte care să ajute la identificarea unităţii, coloanei, sau grupului de evacuaţi, prizonieri escortaţi de către germani.

Comandamentele arătate la punctele *a* şi *b* vor înainta lucrările centralizate, Marele Stat Major Secţia a 4-a, Biroul 5, O.C.A.A.G. care le va preda apoi Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării, Direcţia Subzistenţelor Armatei.

Direcţia Subzistenţelor Armatei, de acord cu Marele Stat Major, Secţiile a 4-a şi a 7-a şi Serviciul Central de Lichidări şi Decontări cu Armatele Aliate vor elibera păgubiţilor bonuri cu plată sau bonuri de rechiziţii. În cazurile când reprezentantul Misiunii Militare Germane în România va refuza din diferite motive semnarea bonurilor cu plată sau de rechiziţii, cazurile respective vor fi anchetate de către comisii mixte româno–germane.

Acestea vor lua fiinţă acolo unde va fi cazul a se face asemenea anchete.

Comandamentul General al Etapelor sau cercurile teritoriale la primirea unor asemenea dosare vor stabili cu organele germane locale cine va reprezenta interesele armatei germane la asemenea anchete.

În baza rezultatului fiecărei anchete în parte se vor elibera sau nu reclamanţilor bonuri cu plată sau de rechiziţie, de către autorităţile prevăzute la punctul A, literele *a* şi *b*.

În cazurile de jafuri organizate, violuri, ucideri de persoane etc., actele încheiate vor fi trimise pentru soluţionare, prin comandamentele de la punctul "A", Marele Stat Major, Secţia a 7-a.

C) Lucrările sus arătate, vor fi întocmite astfel:

- Difuzarea părţilor din prezentul ordin circular ce interesează primăriile, posturile de jandarmi, prefecturile etc., până la 30 iunie 1944.

Depunerea reclamaţiilor, sesizarea autorităţilor locale, până la 5 iulie 1944.

- Trimiterea actelor prevăzute la punctul A:
  - la prefecturi – până la 10 iulie,
  - la Comandamentul General al Etapelor sau cercuri teritoriale – până la 15 iulie 1944.
  - la Marele Stat Major – până la 20 iulie 1944.
- Trimiterea actelor prevăzute la punctul B:
  - la prefecturi – până la 15 iulie 1944.

- la Comandamentul General al Etapelor sau cercuri teritoriale – până la 20 iulie 1944.

- la Marele Stat Major – până la 25 iulie 1944.

*

* *

Prezentul ordin circular rămâne în vigoare şi pentru viitor, în sensul că orice reclamaţie împotriva unor ridicări de orice fel, făcută de către germani să fie depusă postului de jandarmi sau circumscripţiei poliţieneşti, în termen de 10 zile de la comiterea faptului.

Se acordă un termen de 10 zile pentru facerea cercetărilor, după care, în 5 zile, îl va preda Comandamentului General al Etapelor sau cercului teritorial respectiv şi în fine, în alte 5 zile, dosarul cauzei va fi sosit la Marele Stat Major.

În zona etapelor prezentul ordin circular se difuzează şi se aplică numai de Comandamentul General al Etapelor.

Conform dispoziţiilor Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, autorităţile poliţieneşti, comunale şi judeţene vor executa strict normele sus arătate. Ordinul nr. 11 confidenţial personal din 4 mai 1944, al Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării, Direcţia Subzistenţe a Armatei se anulează.

Primirea prezentului ordin circular va fi confirmată.

Şeful Marelui Stat Major
General adj. S. MARDARI

Şeful Secţiei a 4-a
Colonel C. NESTORESCU

A.M.R., fond M.St.M., Secţia a 4-a Dotare,dosar 930, filele 232 – 233.

240

Serviciul Misiunii Militare Economice Germane în România
Nr. 445/44

Înregistrat M.I.A.P.R.
Nr. 111.156/3 august 1944

Ministerul Înzestrării Armatei şi al Producţiei de Război
domnul viceamiral Gheorghiu
Bucureşti

Obiect: strânsa legătură, din punct de vedere al economiei de război, între industria germană şi cea română.

Datele furnizate în şedinţa de la 31 iulie, care au fost găsite bune de către dumneavoastră sunt recapitulate în prezent conform dorinţei dumneavoastră

Domnul consilier guvernamental Ramsperger a expus următoarele:

„Pentru a organiza în mod armonios colaborarea industriei celor două ţări şi pentru a atinge maximum de rezultate pentru ducerea în comun a războiului, trebuie să se ajungă la următoarele realizări:

1. Mărirea producţiei româneşti proprii până la plafonul maxim, pentru a atinge pe cât posibil o cât mai perfectă egalizare a posibilităţilor de producţie, ceea ce este necesar pentru dezvoltarea colaborării industriei celor două ţări.

2. Schimb de experienţe în ceea ce priveşte fabricaţia între ţările aliate.

3. Schimb de piese finite şi separate după posibilităţile fiecărei industrii şi necesităţile armatelor, respectiv nevoia imperioasă a populaţiei civile."

Explicaţii:

La punctul 1). După un studiu de mai mulţi ani a stadiului industriei româneşti, se poate spune că în ceea ce priveşte intensitatea, mai ales la industria de înarmare, se găseşte astăzi aproximativ în stadiul în care se găsea industria germană de înarmare în anii 1937/1938. Cu tot randamentul bun al fiecărei ramuri de lucrători români, randamentul total este mult mai mic decât debitul actual al industriei germane şi anume în ceea ce priveşte timpul necesar fabricaţiei. Acest lucru se întâmplă în mare măsură atunci, când din lipsă de lucrători specializaţi, se face apel la lucrătorii nespecializaţi şi la femei, fapt de care se ţine seamă în Germania. În industria germană este proporţia de 30–40 dteini (!) pentru un lucrător specializat; aceasta în medie, în timp ce în ramurile care cer o extremă specializare, de ex.: fabricaţia aparatelor de măsurat, industria optică, proporţia este de 10–15 ajutoare pentru un lucrător specializat. Deci randamentul slab al industriei româneşti nu poate fi atribuit lipsei de specialişti. Randamentul redus se datoreşte mai întâi diferitelor măsuri de organizare şi numărului prea redus de serii şi piese care urmează a fi fabricate.

Ce măsuri sunt indicate a se lua în această stare de lucruri pentru a mări producţia indigenă.

a) Comenzile autorităţilor trebuie să se execute continuu. Nu pare justificată să se dea o comandă de ansamblu a unei piese şi apoi să se lase conducătorul întreprinderii să hotărască câte bucăţi poate produce lunar. Ar fi mult mai bine ca fiecare firmă să fie obligată la un randament lunar pentru o piesă anumită şi să execute lucrul, până la revocarea comenzi. Abaterile de la această regulă nu s-ar admite decât în caz de schimbare a situaţiei războiului sau în cazul în care nevoia de un anumit obiect ar fi mai mică. Statului Major îi este posibil să execute un astfel de program încât să se evite pauze şi întreruperi în fabricaţie şi totodată i se dă conducătorului întreprinderii posibilitatea să aibă o vedere de ansamblu, atât în ceea ce priveşte comanda de materii prime, cât şi în ceea ce priveşte organizarea exploatării.

b) Restrângerea tipurilor care urmează a fi fabricate, atât la toate firmele cât şi la fiecare în parte.

Trebuie să se evite mai ales, ca o firmă, după ce a fabricat odată un obiect, să obţină, la comanda care urmează, fabricaţia unui alt obiect atât timp cât primul obiect fabricat mai este necesar. Timpul lung necesitat cu pregătirile pentru fabricarea noilor unelte şi instalaţii, termenul îndepărtat în care ele sunt gata, cât şi schimbarea maşinilor, lucru care provoacă întotdeauna scăderea lucrului productiv, trebuie evitate. Se va uşura astfel depozitarea materialului pregătitor, a uneltelor speciale etc.

c) Trebuie să se facă sforţări ca în România să se execute cât mai puţin posibil fabricarea şi contractarea de noi arme (obiecte). Trebuie să fie posibil, ca şi pentru armata română să se fixeze anumite tipuri standard, deoarece armata germană a obţinut mari rezultate şi dispune de un armament care şi-a făcut dovada în război.

Atunci când se va ajunge la un randament mare în producţia acestor tipuri, va fi posibil, fără nici un fel de greutate, ca prin schimb cu aliaţii, să se introducă în armată şi

descoperiri noi, fără ca prin aceasta să se facă schimbări sau să scadă randamentul producţiei.

d) Din nou se observă că prin condiţii severe ale recepţionărilor, se ivesc întârzieri de producţie şi mai ales în dotarea trupelor. Caietele de sarcini ar trebui deci adaptate împrejurărilor din timp de război şi cei care recepţionează ar trebui, prin instrucţiuni de principiu, să fie puşi în situaţia de a tolera defecte estetice şi lipsuri neînsemnate, care nu influenţează durabilitatea la întrebuinţarea obiectului.

Serviciile militare germane posedă condiţii de livrare, respectiv caiete de sarcini care au fost încercate şi al căror împrumut ar aduce după sine simplificarea şi uşurarea luării în primire a materialelor în România.

În fabricaţie, într-o proporţie.

e) Înlocuirea, din ce în ce mai mare, a materialelor care se găsesc în cantităţi mici prin materiale care se găsesc în cantităţi mari prin materiale care se găsesc în cantităţi importante.

Cu toate că în ultimii doi ani s-au depus sforţări mari, mai există totuşi cazuri în care se întrebuinţează cantităţi importante din materialele rare, de exemplu: alamă şi bronz, deşi s-ar putea întrebuinţa fără nici un fel de neajuns alte materiale, cum ar fi de exemplu oţelul moale sau fonta (de exemplu aruncătorul de grenade Brandt).

f) Şefii de întreprinderi ar trebui sprijiniţi cât mai mult posibil prin rambursarea la timp a cheltuielilor efectuate pentru ca şi ei la rândul lor să poată să se achite de îndatoririle lor, adică de plata salariilor, a lefurilor şi pentru a putea întreţine încontinuu, în bună stare, depozitul lor de materiale care se întrebuinţează primele, de scule ş.a.

Deoarece toate întreprinderile nu pot fabrica ele înşile destule serii de piese, ceea ce am expus mai sus despre fabricarea în grupe trebuie să se extindă la fiecare obiect fabricat.

Ar trebui să se ajungă ca într-o întreprindere mare toate piesele unui tip să vie la montaj în serie sau mai bine în ordinea fabricaţiei, în timp ce alte întreprinderi s-ar ocupa exclusiv cu fabricarea pieselor izolate şi a grupelor pentru aceste obiecte. Nu mi se pare că e bine că, pentru un lot de peste 50–60 tunuri de un anumit tip, trei întreprinderi să se ocupe cu montarea lor. Numai prin specializare se poate rezolva în acelaşi timp şi problema mâinii de lucru deoarece în acest fel este posibil ca un mare număr de lucrări, care până aici au trebuit să fie executate de specialişti, pot fi încredinţate, în mare număr, lucrătorilor iniţiaţi sau chiar femeilor. În cazul în care s-ar lua măsurile indicate aici, problema lucrătorilor specializaţi s-ar putea rezolva în România, fără prea multe greutăţi. (vezi cele expuse la punctul 1)

h) Reexaminarea şi schimbarea de destinaţie a întreprinderilor.

Din nou şi în mai mare măsură, va trebui ca toate ramurile de producţie care sunt neapărat necesare pentru ducerea războiului să fie interzise şi ca întreprinderile din aceste ramuri să fie transformate pentru un altfel de producţie, procedeu prin care se eliberează totodată un număr oarecare de muncitori. Trebuie să se obţină ca interesele economiei civile să fie subordonate intereselor statului din punct de vedere al ducerii războiului. Se dă ca exemplu că este posibil, fără greutăţi, ca o industrie textilă, în care lucrătoarele au dobândit o mare îndemânare în lucrările de mână, să fie transformată în industrie pentru montajul focoaselor sau a pieselor mecanice mici. Astfel întreprinderea şi-ar păstra personalul şi totuşi potenţialul de război ar fi sporit.

La punctul 2 (Schimburi de procedee de fabricaţie)

a) Lucrători preţioşi şi tot atât de preţioase ramuri de întreprinderi sunt ocupate, atât în Germania cât şi în România, cu lucrările de progresul armamentului. Un asemenea

lucru dublu trebuie evitat şi aceasta ar trebui să atragă după sine eliberarea, în mare parte, a preţioşilor lucrători specializaţi. Conducerea armatei germane este gata să pună la dispoziţia aliatei ei, România, cele mai noi procedee de fabricaţie precum şi rezultatele pozitive ale cercetărilor şi, dacă aceasta pare necesară, chiar sprijinul său pentru producţia acestei inovaţii. Este de la sine înţeles că, prin aceasta nu se promite că eventualele noi descoperiri sau cercetări vor deveni comune. Este mai mult de dorit ca inventatorii români sau constructorii indicaţi, să fie introduşi în lucrările de perfecţionare germane şi eventual ca ei să facă parte din serviciile de cercetare.

b) În anumite cazuri va fi posibil ca prin adoptarea directă a caietelor germane de sarcini în locul actualelor dispoziţii în vigoare, care împiedică o bună producţie, acestea să fie adaptate cerinţelor războiului modern.

La punctul 3. Schimbul de piese finite şi de rezervă.

a) Pentru a uşura schimbul de piese finite şi semifinite, ca şi de piese complete, trebuie să se găsească o nouă cale de decontare. Cel mai bun procedeu, în această privinţă, pare ca preţul pieselor care fac obiectul schimbului, să fie fixat după numărul de ore întrebuinţate pentru fabricarea lor. S-ar putea ajunge ca, contra unui număr de piese de rezervă pentru armament sau arme, să fie dat în schimb, evaluându-se livrarea după numărul orelor de lucru care au fost necesare pentru fabricaţie, un număr corespunzător de armament gata, tunuri sau tancuri. Astfel s-ar compensa diferenţele de preţuri ale materialelor finite, diferenţe care sunt câteodată foarte mari, s-ar evita toate diferenţele la calculul preţului, cum ar fi de exemplu: cheltuielile mari de regie din România, taxele vamale etc.

b) Pentru schimbul de piese fabricate şi de rezervă ar trebui să se parvină la o unificare a tipurilor. Pentru acest lucru, procesul-verbal al conferinţei cu generalul Leeb ar trebui să constituie primul pas, deoarece acest proces-verbal este mai vechi de un an, ar trebui ca punctele acestui proces-verbal să fie de la sine adaptate viitorului.

c) Prin acest schimb, în multe cazuri s-ar ajunge la o mai bună utilizare din punct de vedere militar a materiilor prime aflate în fiecare ţară, cât şi la o mai bună posibilitate de producţie (fabricaţie).

De fabricaţie neutilizate.

d) Schimb de capacităţi, pentru a compensa strâmtorările ivite pe teritoriul ţărilor aliate.

Ca exemplu se ia aici fabricarea măştilor contra gazelor de luptă şi mai ales a cărbunelui activ. Chiar atunci când dintr-un motiv oarecare, fabricarea măştilor contra gazelor nu ar fi posibilă în România, nu va fi de înlăturat, ca România să pună la dispoziţie cărbune activ pentru cartuşul filtrant al măştilor. De aceea nu pare logic ca două ramuri de producţie să fie întrerupte pentru mai mult timp şi să nu fie folosite, în loc să se facă un anumit stoc de acest material absolut necesar.

Cele expuse oral în conferinţa care a avut loc şi transmise în scris prin prezenta, sunt propuneri esenţiale pentru a atinge ţelul dorit de ambele părţi.

Drumul de urmat pentru a atinge acest scop trebuie stabilit prin conferinţe, respectiv discuţii de detaliu între specialiştii interesaţi în aceste chestiuni.

Şeful Serviciului Economic Militar German în România,
Colonel (ss) BUSCH

A.M.R., fond M.I.A.P.R., Secretariatul General, dosar 344, filele 88 – 91.

241

Legătura română la O.K.H. Anna – 19 august 1944
General Gârbea

Raport nr. 392
privitor la armamentul şi materialul de război
ce se livrează pentru armata română

După marile schimbări de la O.K.H., vizita Mareşalului Conducător a fost bine venită, pentru a se face un nou regulament al livrărilor de armament – material război. După conferinţele la această vizită, am făcut o comunicare scrisă mareşalului Keitel pe care am dat-o şi la O.K.H., generalului Guderian, cum şi noului general Quartiermeister. Această scrisoare cu nr. 345 din 19 august a.c. v-a fost raportată dvs. odată cu darea de seamă asupra vizitei. Ea cuprinde precizări asupra cererilor noastre şi noilor termene, mai scurte, de livrare. Am socotit să trimit această scrisoare, mai ales că nu s-a făcut nici o încheiere scrisă, protocol sau altceva, după această vizită. De asemenea, noi stăruinţe s-au făcut pe lângă Statul Major Economic – general Becker – cerându-i grăbirea livrărilor din sectorul economic şi îndeosebi autovehiculele fără de care mobilitatea armatei este redusă, aprovizionările sunt precare şi riscăm pierderea armamentului (întrevederea – Berlin, la 15 august a.c.).

Generalul-oberst Guderian mi-a răspuns în scris (Anexa 1-a) la cele ce s-a cerut şi am precizat.

Iată ce s-a obţinut de la O.K.H. şi O.K.W. de pe urma stăruinţelor:

I. Armament şi material de război

1. Se va livra până la 30 septembrie necesarul posibil în proporţie de cel puţin 70%, pentru refacerea celor 4 divizii de munte.

2. Idem până la 30 noiembrie , refacerea a două divizii de infanterie (a 10-a şi a 19-a). Refacerea celor două divizii cavalerie se va face ulterior. Va trebui să revenim cu noi cereri şi insistenţe.

3. Organizarea unei noi M.U. blindate până la 31 octombrie. Pentru aceasta armamentul este în curs de livrare. S-au trimis 8 trăsuri de recunoaştere italiene, 15 vânători care 38 pleacă la 21 august, apoi în fiecare lună 15 tancuri IV şi câte 20 tunuri asalt . Se atrage atenţia asupra celor spuse de generalul Guderian în scrisoarea sa în cap. II. B. asupra organizării Diviziei 2-a Blindată.

4. În ce priveşte "completarea celorlalte M. U. şi modernizarea armamentului lor", mi s-a răspuns că acum nu se poate face nimic, dat fiind programul extraordinar de refacerea M.U. şi noi M.U. germane.

Rămâne deci pentru Marele Stat Major ca aceste completări să se facă, pe cât posibil, prin "cota lunară de aprovizionări" şi alte cereri suplimentare la Grupul de Armate, cum s-a făcut pentru transmisiuni şi altele; acestea vor putea completa măcar în parte aceste goluri.

Această chestiune nu va trebui lăsată şi dată odată cu punerea refacerii celor două divizii de cavalerie, să revină şi cu recompletările.

5. Motorul pentru carul "M". Se vor livra imediat 50 motoare "Hotchkiss" ce au putut fi scoase din Paris acum la evacuare, iar pentru rest se va da motoare "Praga".

6. Tunuri anticar. La 10 august s-au trimis 25 tunuri anticar grele, iar pentru lunile septembrie, octombrie, noiembrie se dau câte 39, iar în decembrie a.c. 25 tunuri anticar, total 167 tunuri anticar grele.

7. Vânători care 38 T.

Pentru diviziile de infanterie germane, de pe frontul nostru, se trimit, începând de la 20/21 august, în afară de cele 7 companii vânători care anunţate, încă 10 companii (abt.) cu un total de 238 vânători care, în unităţi constituite. Acestea se dau la Grupul de Armate.

Cei 15 vânători care promise nouă, se îmbarcă la 20 august pentru România.

8. Tractoare.

Am obţinut cele 250 tractoare Ost, dar livrarea nu se va putea face decât câte 30 piese lunar, începând din septembrie. Este un prim rezultat după refuzul din iunie şi iulie, dar voi reveni pentru mărirea cotei lunare.

Pentru tracţiunea obuzierelor grele 150, O.K.H. – Gen. Qu. nu poate da mijloace noi şi propune sau să adaptăm tracţiunea hipo, sau să se improvizeze secţiuni mobile tractoare în care O. Qu. al Misiunii Germane ar putea să ne ajute. Cred că pentru mişcarea în câmpul tactic al acestor obuziere, tractoarele agricole ar putea fi folosite.

9. Tracţiunea aparate radio.

Livrarea autovehiculelor speciale pentru radio, nu se mai poate face nici pentru armata germană. Chiar M.U. blindate germane folosesc camioane improvizate pentru transportul aparatelor radio. Vom fi deci constrânşi la amenajarea autoturismelor şi camioanelor în acest sens.

10. Autovehicule.

În urma suspendării livrării de autocamioane, am cerut să se pună la dispoziţie 6 companii, a 30 camioane, a trei tone. O.K.H. – Gen. Qu. a convenit principial să se dea această capacitate de transport de circa 550 tone.

Dar chestiunea autocamioanelor nu a fost părăsită. O nouă revenire am făcut la O.K.H. (Statul Major Economic) şi stăruinţele nu vor înceta. Revenirea se va face bazându-se şi pe livrarea de benzină, executată, şi în curs.

11. Pistolul mitraliere Md. 44.

O.K.H. – Gen. Qu. a convenit să dea licenţa de fabricarea muniţiei acestui pistol. S-a dat dispoziţia în acest sens la Waffenamt.

12. Chesoane. Începând de la 1 septembrie, se vor livra 160 chesoane pentru obuzierele uşoare.

13. Transmisiuni.

Ceea ce s-a trimis până acum se arată în tabelele anexă la raportul nr. 397 către Secţia a 4-a.

Pentru ceea ce trebuia trimis în iulie şi august s-a dat ordin, şi îmbarcarea se va face zilele acestea.

14. Grăbirea livrărilor.

O.K.H. – Gen. Qu. a dat toate asigurările că nimic nu va fi cruţat pentru a se da un nou impuls în livrări şi grăbirea lor, dar problema transportului rămâne deschisă. Ea poate fi şi mai acută în România pentru cauze fortuite, dar şi pentru cauze care se pot înlătura. Una din aceste cauze este aşteptarea la frontieră sau chiar pe traiect a transporturilor cu armament şi material de război.

Gen. Qu. de acord cu Serviciul Transporturilor (general Gerke) propune ca Marele Stat Major să numească o comisie de primirea armamentului chiar la frontieră . Misiunea acestei comisii este primirea materialului, dirijarea lui, în total, sau pe vagoane –

cu urgența ce o comportă – la locul de destinație fixat de Marele Stat Major. Comisia va avea un reprezentant calificat cu ajutorul respectiv de la Secția a 4-a, un altul de la Secția a 6-a și un altul de la O. Qu. Rumänien (Misiunea Germană). Această comisie va rezida la Arad și va putea avea antene la alte patru puncte de frontieră, unde ar putea sosi transporturi cu armament și material de război.

II. Material C.F.

15. După intervenția la mareșalul Keitel, în care am arătat că o mărire sau chiar numai o menținere a potențialului de război în România, nu poate fi vorba fără o menținere a circulației pe C.F., generalul Gerke mi-a comunicat că a reușit a făuri pentru România 50 km șină c.f. care a și început a fi transportată. Această cantitate este în afară de acordul economic și nici nu este legată de un acord financiar.

Alți 50 km șină vor urma de îndată ce vor fi realizate noi disponibilități.

Și aici va trebui să se facă insistențe repetate, pentru a se trimite și ceea ce este prevăzut în acordul economic, în afară de aceste trimiteri extraordinare, care răspund la noua situație din Balcani.

16. De asemenea a început transportul de cărbuni câte 80.000 tone lunar (în loc de 60.000 tone pentru a se câștiga din timpul pierdut). Aceste transporturi se vor face până în octombrie inclusiv.

17. Pentru a se face față nevoilor apropiate și din iarnă, generalul Gerke roagă cu deosebită insistență Marele Stat Major a studia mărirea de randament a rețelei de c.f. din Vestul României și roagă a i se face din vreme cererile de material, locomotive, personal etc. de care ar fi nevoie pentru această operațiune, care să înceapă cât vremea este bună .

18. Pentru grăbirea transporturilor urgente de armament, generalul Gerke roagă de asemenea, să se instituiască o comisie de recepție la frontieră, care să cuprindă delegați calificați de la Secția Transporturilor. Aceștia vor acționa asupra organelor de c.f., în vederea urgentării transporturilor, după nevoile operative și de refacerea marilor unități.

General GÂRBEA

Comunicat la:

Președinția Consiliului de Miniștri (Cabinetul Militar al Conducătorului Statului), Marele Stat Major,(Secția a 3-a, Secția a 4-a, Secția a 6-a)

A.M.R., fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar 1097, filele 355 – 360.

242

Nr.3241/44 24 august 1944,ora 01,55

Telegramă
către

Generalul de aviație Gerstenberg, Comandantul Aviației Germane în România,
spre știință,
Generalul German pe lângă Comandamentul de Căpetenie al Armatei Române,
Comandamentul Etapelor Ucraina de Sud, Amiralul Marea Neagră,
Ministrul Germaniei, prin generalul Gerstenberg

Din ordinul Führer-ului:

Camarila trădătoare va fi arestată imediat, iar o eventuală revoltă va fi reprimată. Se va forma un nou guvern prezidat de un general germanofil.

Însărcinez pe generalul Gerstenberg ca în înțelegere cu ministrul Germaniei să procedeze la executarea celor de mai sus. Raportați imediat dacă aveți trupe suficiente.

Sprijiniți cu toate forțele germane ce aveți la dispoziție pe generalul Gerstenberg.

FRIESSNER
General de armată
Comandantul Grupului de Armată „Ucraina de Sud”

A.M.R., fond 948 – M.St.M., dosar 1559, fila 18.

A.

Adamin
Ahtârskaia
Aiud
Ak. Mecet
Akimovka
Aksaj
Alexandrovka
Alexeevka
Alsu
Altenau
Alusta
Anapa
Anastasievka
Andonie, George Şt.
Andreevka
Andreş
Anghel, P.
Ankara
Antonescu, Ion
Antonescu, Mihai
Antonescu, N.
Antonovka
Arad
Arbore, I.
Arhip, I.
Astrahanka
Atamanskaia
Atena
Avram Iancu
Avrig
Axente Sever
Azimovka
Azovskaia

B.

Badea, G.
Bacău
Baikal
Baksan
Balint
Balki
Balota
Balta
Barkut

Bataisk
Batir Mala
Batumi
Batzing
Baziaş
Băgulescu
Băicoi
Băneasa
Becker
Beghin
Beleaevka
Belgread
Belozerka
Bel. Belozerka
Belovodsk
Berdiansk
Berislav
Berlin
Beştepe
Birzula
Bismark
Bistriţa
Blaga, Traian
Boerin, A.
Bogdanovka
Bogutschov
Boian
Bokovskaia
Bonfinins
Borne, von dem
Bosoanca, Mihail
Botoşani
Braeuer
Braşov
Bratislava
Brăila
Brăiliţa
Brătianu, Dinu (Constantin I. C.)
Brătianu; Gheorghe
Breslau
Buchas
Bucureşti
Budapesta
Bungescu, Ioan
Busilă
Buzău

C.

Calafat
Calinoka
Canaris, Wilhelm
Canciov, Mircea
Canturiar
Carmen Sylva
Carol I
Carol al II-lea
Cavour
Câmpina
Câslita Dunării
Călăraşi
Călinescu, Armand
Ceamurlia
Celăreanu, C.
Cerkasy
Cernavodă
Cernăianu
Cernăuţi
Cetatea Albă
Chişinău
Chitila
Chitila Nouă
Churchill, Winston
Ciceo Pop, Ştefan
Cirvany Şalihter
Ciogar
Cionarski Bücke
Cincă, I.
Clodins, Karl
Cluj
Codlea
Codreanu – Zelea, Corneliu
Constant
Constanţa
Copşa Mică
Corgan
Costeşti
Cot, Pierre
Cracovia
Cretzulescu, Ilie
Cristian

D.

Daln, Kamişî

Dalnik
Dantzig
Dawang, von
Davidescu, Radu
De Monzie
Deleanu, Eugen
Demkmal Hohe
Deyle
Dickman
Dimitrescu
Dimitrievka
Dinulescu, Radu
Djankoi
Dnepropetrovsk
Dneprovka
Dobre, Gheorghe
Dobreşti
Dolşino
Domnita, Maria
Dorniburg
Dortmüller
Dragalina, Corneliu
Dragomir, Nicolae
Duboşari
Dumitrescu, Petre
Dumitrescu, Th.

E.

Eckhart
Edelsheim
Eisk
Ekaterinovka
Elisavetovka
Elisievka
Enescu, Ramiro
Epureni
Erdely, Ioan
Etscheberger
Eupatoria
Europa

F.

Fabricius
Făgăraş
Feliberta
Feodorovka

Feodosia
Feşteliţa
Fichte
Filipescu, Gheorghe
Finckh
Fintescu
Fisch
Fleischer, Karl
Floreşti
Focşani
Frieke

G.

Galaţi
Garibaldi
Gavrilescu, A.
Gavrilovka
Gârleanu, Gheorghe
Genicesk
Gerstemberg, Alfred
Gertner
Ghelmegeanu
Gheorghe, Ion
Ghibănescu, A.
Ghimbav
Ghiolu
Ghirdoveni
Gigurtu
Giunyevka
Giurgiu
Gniliakovo
Goga, Octavian
Golta
Golubinskaia
Gorgova
Göring, Herman
Gornostaevskii
Grans
Greceanu
Gruber
Grüber
Gudju, Ion
Gura Ocniţei
Gusarovka

H.

Hansen
Harkov
Harting
Hauffe, Arthur
Hegel
Heidelberg
Herman
Hitler, Adolf
Hoeffer
Holt
Hotin
Hulse
Hünermann
Huşi

I.

Iacobescu, Gheorghe
Iacobici, Iosif
Iamandi, Stelian
Iampol
Iancu de Hunedoara (Ion Huniadi)
Iaşinschi
Iaşi
Ilcuş
Iliescu, Traian
Ilovlinskaia
Ioaniţiu, Alexandru
Ionescu, C.
Ionescu, I.G.
Isaccea
Isium
Ismail
Işun
Ivanovka
Ivănescu

J.

Jarosch
Jaszi, Oscar
Jelisievka
Jergeni
Jibrieni
Jienescu, Gheorghe

Jodl, Alfred
Jaszi, Oscar

K.

Kalaga
Kalsihor
Kamâşi
Kamensk
Kanueşenski
Kanly Elga
Kapninski
Karagos
Karlovka
Karassubezar
Keitel, Wilhelm
Keneges
Kenci
Kerson
Kiet
Kievskoe
Killinger, Manfred von
Kirilovka
Kirovka
Kirovograd
Kleist, Paul Ewald von
Klugkist
Knobelsdorf, von
Köhler
Koj Assan
Koktebel
Konrad, Ernest
Konstantonovka
Korne, Radu
Korneevka
Kortzfleisch, von
Kotelnikovo
Kotovsk
Krancke
Krasnodar
Kreingenfez
Kriebel
Krimskaia
Krivoirog
Kuban
Kurka

Kurkulak

L.

Lemberg
Leninski
Leon, Gheorghe
Leventi, Gheorghe
Libimovka
Lisabona
List, Wilhelm von
Lichaia
Lohmann
Lazovaia
Luncaviţa
Lupescu, C.

M.

Machens
Madgearu, Virgil
Mahmudia
Magherescu, Gheorghe
Malaia Belozerka
Malaia, Nicolae
Mamaia
Manici
Maniu, Iuliu
Mannstein, Erich von
Manoilescu, Mihail
Marfovka
Marinescu, Gheorghe
Marinpol
Matei Corvin
Maurras
Mausmann
Mazzini
Măcellarin, Horia
Măcin
Medrea, Victor
Melitopol
Mettler
Micescu, Istrate
Micu – Klein, Inochentie
Mieth

Mihai I
Mihailovka
Mihalache, Ion
Milch, Ernst
Milerovo
Mincekurnovo
Mişcikova
Minz
Mizil
Moghila Tokmak
Moghilev
Moinesti
Molotov
Moreni
Moruzov
Movila Tăiată
Müller
München
Murighiol

N.

Narvik
Nestorescu, Gheorghe
Neubacher, Hermann
Nicolaescu, Toma
Nielgovka
Nij Ciorgun
Nikanoje
Nikolaev
Niz. Siegorozi
Nogaisk
Novo Alexandrovka
Novo Danilovka
Novo Ţarâtino
Novorosüsk
Novoşopersk

O.

Obitocinaia
Oceakov
Odessa
Ohnesorge

Olachus, Nicolae
Oradea
Orezeanu
Orliansk
Orşova
Oskol
Oslo
Ostrog
Otopeni

P.

Paliovka
Pantazi, Constantin
Pantelimon
Paris
Parizianu
Pastva
Paşcani
Paulian, T.
Paulus, von
Păiş
Pălăngeanu, Nicolae
Păuleşti
Păunescu, Barbu
Pelice, Silvio
Penescu, Octav
Perekop
Pervomaisk
Petrea
Petrulian
Piatigorsk
Piatra Olt
Pieskaşenko
Pipera
Plaiul Foii
Plesnilă, E.
Ploieşti
Plopi
Podolsk
Podul Iloaiei
Poiana Câmpeniţei
Poltava
Popa, Traian
Popescu, David
Popescu, Pascal

Popeşti – Leordeni
Popov
Popovici, Ioan
Popovicevskaia
Popovka
Popp, N.
Popp
Potemkinskaia
Poti
Pressburg (Bratislava)
Primorsko – Ahtârskii
Proletarskaia
Protopopovka
Pruchner
Przemysl

R.

Racoviţă, Mihail
Radionovka
Raeder, E.
Rawa
Rădăuţi
Rădulescu, Scarlat
Răzmeriţă, Nicolae
Rediul Mitropoliei
Remontnaia
Reni
Reschner, Carol
Reznaud, Paul
Ribbentrop, Joachim von
Richtofen, von
Rodler
Roma
Roman
Römer
Romanescu, Mihail
Rosetti
Rostov
Roşculeţ
Roth, Ludwig Ştefan
Rothermere, lord
Rottkirch
Rubanovka
Rudeanu, Ion
Rudniţa
Rukser

Rundstedt, Gerd von
Ruof
Ruska
Ruse

S.

Sadovoe
Salikovo
Salî
Salkovo
Salsk
Samara
Sarabuz
Saratov
Sarykaia
Satu Mare
Savetnoe
Schiffner
Schilagendorf
Schleich, Ritter von
Schmidt
Schobert, Eugen von
Schörner, Ferdinand
Schuster
Seitler
Seydel, von
Semenovka
Serafimovici
Seti
Sevastopol
Sfântul Gheorghe
Sibiu
Sighet
Sighişoara
Silistra
Sima, Horia
Simferopol
Simovniki
Slavescu, Victor
Smerinka
Smolensk
Sodenstern, von
Sofia
Somova
Spalcke
Spitz Müller
Stalingrad

Stalino
Starâi Krâm
Starâi Kunan
Starobielsk
Staratitarovskaia
Stânca
Steiner Storger
Stepa Kalmucă
Stepa Nogai
Sterian, Paul
Stoenescu, Nicolae
Strecker
Strunga
Strumpel
Sturdza
Sudak
Suhumi
Sulina
Svetsnikov

Ş.

Şablukova
Şaguna, Andrei
Şahti
Şarapajevki
Şarzik
Şchlagendorf
Şeicaru, Pamfil
Şerbănescu, D.
Şolmskaia
Şokark
Şteflea, Ilie
Şuteu, Gheorghe

T.

Taganrog
Taman
Tatar Bunar
Tatarka
Târgovişte

Târgu Frumos
Tătăranu, Nicolae
Tebektenerovka
Teiuş
Temriuk
Teodorescu, Gheorghe
Terek
Ternauca
Tessan, François de
Thierry, Adrien
Thilenius
Thomas
Tiessen
Tighina
Timoşevskaia
Tippelskirch, Kurt von
Tiraspol
Tisza, Ştefan
Titulescu, Nicolae
Tohanul Vechi
Tokmak
Totir, D.
Trondheim – Trondheim
Troitzsch
Trotkaia
Tschepel
Tudnutovo
Tulcea
Tulcin
Tulumceak
Turda
Turnu Măgurele
Turnu Severin
Turtucaia

Ţ.

Ţenescu, Florea

U.

Ulianovka
Uman
Urdăreanu, Ernest

Uskut

V.

Vaida – Voevod, Alexandru
Valfre di Bonzo
Valea Boldişor
Valea Călugărească
Valea Lupului
Valea Neagră
Valea Oltului
Valea Orelka
Valea Samara
Valea Tarnovka
Varennikovskaia
Vasilauţi
Vasilievka
Vasilescu, D.
Vasiliu, Gheorghe
Verhi Ciorguni
Verhne
Veselii
Viena
Vigoda
Vinniţa
Visestebluevskaia
Vişnevi
Vlad
Vladimirovka
Vladislavovka
Vlădescu, N.
Vlădescu, Ovidiu
Volnovaka
Volobuevka
Voroşilovsk
Voznesensk
Vulturul

W.

Wagner
Wahle
Waldheim
Weichs, Maximilian von
Weinknecht

Wetzel
Windecker
Wöhler
Wolthat
Woldenga

Z.

Zagreb
Zahorna
Zalan
Zaporojie
Zatikovo
Zălaru, S.
Zărneşti
Zăvoianu
Zierlberg, von
Zilisteanu
Zimleanskaia
Zoell
Zöller
Zolotaia Balka
Zvetovka